

Chulalongkorn University

Chula Digital Collections

Chulalongkorn University Theses and Dissertations (Chula ETD)

2021

การทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย: กรณีศึกษาปริจเฉท 4 ชนิด

สุจิตรา ศรีพาณิชย์
คณะอักษรศาสตร์

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd>

Part of the [Arts and Humanities Commons](#)

Recommended Citation

ศรีพาณิชย์, สุจิตรา, "การทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย: กรณีศึกษาปริจเฉท 4 ชนิด" (2021). *Chulalongkorn University Theses and Dissertations (Chula ETD)*. 5331.
<https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd/5331>

This Thesis is brought to you for free and open access by Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Chulalongkorn University Theses and Dissertations (Chula ETD) by an authorized administrator of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

การทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย: กรณีศึกษาปริเฉท 4 ชนิด

น.ส.สุจิตรา ศิริพาณิชย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2564

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

MITIGATION IN THAI: A CASE STUDY OF FOUR TYPES OF DISCOURSE

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy in Thai

Department of Thai

FACULTY OF ARTS

Chulalongkorn University

Academic Year 2021

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย: กรณีศึกษาปริจเฉท 4 ชนิด
โดย	น.ส.สุจิตรา ศิริพาณิชย์
สาขาวิชา	ภาษาไทย
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพร พานโพธิ์ทอง

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต

.....	คณบดีคณะอักษรศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรเดช โชติอุดมพันธ์)	
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	
.....	ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร รักดีผาสุข)	
.....	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพร พานโพธิ์ทอง)	
.....	กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประไพพรรณ พิงฉิม)	
.....	กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มิ่งมิตร ศรีประสิทธิ์)	
.....	กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สำเนียงงาม)	

สุจิตรา ศิริพาณิชย์ : การทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย: กรณีศึกษาปริเฉท 4 ชนิด. (MITIGATION IN THAI: A CASE STUDY OF FOUR TYPES OF DISCOURSE) อ.ที่ปรึกษาหลัก : รศ. ดร.ณัฐพร พานโพธิ์ทอง

การทำให้ความอ่อนลงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการใช้ภาษาเพื่อสื่อสาร เพราะช่วยลดผลกระทบในแง่ลบของถ้อยคำที่มีต่อผู้พูดและผู้ฟัง (Fraser, 1980) งานวิจัยที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่า การทำให้ความอ่อนลงเป็นหัวข้อหนึ่งที่มีความสนใจในหลายภาษา แต่ยังไม่มียานวิจัยใดที่นำแนวคิดเรื่องการทำให้ความอ่อนลงมาศึกษาข้อมูลภาษาไทย งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงและหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย และเพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงกับปริเฉท 4 ชนิด ข้อมูลที่ศึกษามาจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ การสัมภาษณ์วิชาการ บทความวิชาการ และบทความแสดงความคิดเห็น แนวคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ แนวคิดเรื่องการทำให้ความอ่อนลงของ Fraser (1980), Holmes (1984), Caffi (1999), Schneider (2010) และ Thaler (2012)

ผลการวิจัยพบว่า ผู้พูดใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงทั้งหมด 8 ประเภท ได้แก่ 1) รูปภาษาแสดงการคาดคะเน 2) รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน 3) กริยาแสดงสภาวะทางความคิด 4) ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น 5) รูปภาษาแสดงการออกตัว 6) รูปภาษาแสดงการสมมติเหตุการณ์ 7) รูปภาษากำหนดขอบเขตความรับผิดชอบ และ 8) รูปภาษาแสดงความลังเลใจ ประเภทของรูปภาษาที่พบมากที่สุด คือ รูปภาษาแสดงการคาดคะเน ซึ่งอาจสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะของสังคมไทยที่ให้ความสำคัญกับความอ่อนน้อมถ่อมตน ไม่แสดงความมั่นใจมากเกินไป และการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างกัน ลักษณะการปรากฏของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงมี 2 รูปแบบ คือ 1) รูปภาษาที่ปรากฏเดี่ยว และ 2) รูปภาษาที่ปรากฏร่วมกัน ผู้พูดมักเลือกใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏเดี่ยว ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าการใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพียงรูปเดียวก็มีผลมากพอที่จะลดผลในแง่ลบของถ้อยคำ จากการวิเคราะห์หน้าที่ พบว่า ผู้พูดจะใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ และลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ ส่วนการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงกับปริเฉท 4 ชนิด พบว่า เมื่ออยู่ในสถานการณ์การสื่อสารแบบเผชิญหน้ากัน ได้แก่ การสนทนาแบบเน้นภารกิจ และการสัมภาษณ์วิชาการ ผู้พูดมีแนวโน้มเลือกใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏร่วมกันจำนวนหลายรูปภาษาในถ้อยคำเดียว และจะใช้รูปภาษาเพื่อทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ และลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ควบคู่กันไป อีกทั้งยังพบว่า เมื่อปฏิสัมพันธ์ในบริบทวิชาการ ผู้พูดมีแนวโน้มเลือกใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏเดี่ยว ๆ เพื่อเน้นทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงมีบทบาทสำคัญในการสื่อสารภาษาไทย และทำให้การปฏิสัมพันธ์ดำเนินไปอย่างราบรื่น อย่างไรก็ตาม หากใช้รูปภาษาหลายรูปร่วมกันมากเกินไป อาจทำให้ถ้อยคำของผู้พูดขาดความชัดเจนและความน่าเชื่อถือ นอกจากนี้ชนิดของปริเฉทก็ยังส่งผลต่อรูปภาษาและหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง ผู้พูดจึงควรเลือกใช้รูปภาษาให้เหมาะสมกับบริบทการสื่อสาร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สาขาวิชา ภาษาไทย
ปีการศึกษา 2564

ลายมือชื่อนิสิต .....
ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....

5880157122 : MAJOR THAI

KEYWORD: MITIGATION, HEDGING, ILLOCUTIONARY FORCE, POLITENESS, PRAGMATICS

Suchitra Siripanich : MITIGATION IN THAI: A CASE STUDY OF FOUR TYPES OF DISCOURSE. Advisor: Assoc. Prof. NATTHAPORN PANPOTHONG, Ph.D.

Mitigation plays a very important role in communication because it enhances the reduction of negative effects which utterances have on speakers and hearers (Fraser, 1980). Previous studies suggest that mitigation has been examined in several languages; however, little has been investigated in Thai. Accordingly, this study aims at investigating mitigating expressions and their functions in Thai and analyzing the relation of mitigation in four types of discourse -- task-based conversations, interactions in academic seminar, academic articles, and opinion articles. The notion of mitigation proposed by Fraser (1980), Holmes (1984), Caffi (1999), Schneider (2010) and Thaler (2012) is adopted as an analytical framework.

The results reveal that there are 8 types of mitigating expressions used by speakers, namely 1) epistemic expressions, 2) non-specific remarks, 3) parenthetical verbs, 4) question forms used for proposing opinions, 5) shields, 6) hypothetical remarks, 7) disclaimers, and 8) hesitant markers. The most preferred mitigating expression is epistemic expressions. This linguistic behavior seems to be related to Thai norms which give precedence to humility and interpersonal relations. Based on characteristics of occurrence, mitigating expressions can be categorized into two types -- occurring individually and occurring in a sequence. In addition, the result also shows that speakers usually adopt only one form of mitigating expressions. It is hypothesized that this might be because using only one mitigating expression is enough to reduce negative effects of utterances in Thai. An analysis in terms of function reveals that speakers utilize mitigation to reduce the commitment to the truth of proposition and the threatening of the interlocutor's face. As for an analysis of the relation of mitigation in four types of discourse, it is found that speakers tend to use various forms of mitigating expressions in a single utterance when they are in face to face communication, for example -- task-based conversations and interactions in academic seminar. The commitment to the truth of proposition and the threatening of the interlocutor's face are thusly reduced in the meanwhile. Furthermore, when speakers need to interact in academic context, those probably adopt only one form of mitigating expressions to reduce the commitment to the truth of proposition. The findings indicate that mitigation plays a significant role in Thai smooth interaction. However, if many forms are mutually adopted, they may cause the lack of clarity and credibility. In addition, the type of discourse also affects forms and functions of mitigation, therefore speakers intend to select the form according to the context.

Field of Study: Thai
Academic Year: 2021

Student's Signature .....
Advisor's Signature .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความเมตตาของรองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพร พานโพธิ์ทอง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาและสละเวลาแก้ไขข้อบกพร่องของงานให้ด้วยความทุ่มเทและความเอาใจใส่ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาครูเป็นทั้งครูที่ปรึกษาและเป็นแบบอย่างในการเรียน การทำงาน และการดำเนินชีวิตของผู้วิจัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณครูเป็นอย่างสูงสำหรับทุกวิชาความรู้ ทุกคำอบรมสั่งสอน ทุกโอกาสที่มีค่ายิ่งของชีวิต ทุกความเมตตาปรารภนาดี และทุกความห่วงใยที่ครูมอบให้ ซึ่งทำให้ผู้วิจัยก้าวผ่านปัญหาต่าง ๆ และมาถึงความสำเร็จในวันนี้ ผู้วิจัยขอน้อมระลึกถึงพระคุณครูตลอดไป

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร ภักดีมาสุข และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประไพพรรณ พึ่งนิม ประธานและกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ยิ่งในการทำวิทยานิพนธ์ อีกทั้งยังคอยสนับสนุน คอยช่วยเหลือทุกด้าน และคอยให้กำลังใจผู้วิจัยด้วยความเมตตาตลอด กราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มิ่งมิตร ศรีประสิทธิ์ ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่องานวิจัย และกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สำเนียงงาม ที่กรุณาตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์อย่างละเอียด นอกจากอาจารย์จะให้คำแนะนำอันมีค่าในการปรับแก้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นแล้ว อาจารย์ยังมอบความเมตตาและกำลังใจให้ “ศิษย์” คนนี้เสมอมา

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และคณาจารย์ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย ต๊ะวิชัย ที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้แก่ผู้วิจัย คอยอบรมสั่งสอน บ่มเพาะความรู้ทั้งในเชิงวิชาการและการดำเนินชีวิตมาอย่างดี คอยให้ความเมตตา และให้กำลังใจผู้วิจัยมาโดยตลอด

ขณะศึกษาในระดับคุษภูมบัณฑิต ผู้วิจัยได้รับทุนการศึกษาจากโครงการสู่ความเป็นเลิศด้านภาษาและวรรณคดีไทยประจำปีการศึกษา 2560-2563 และได้รับทุนจากหน่วยปฏิบัติการวิจัย “ไทยวิทรรศน์” เพื่อการศึกษาภาษา วรรณคดี และคติชนไทย จึงขอขอบพระคุณ ณ ที่นี้ด้วย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะไม่สำเร็จลงไม่ได้หากปราศจากข้อมูลการทำให้ความอ่อนลง ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณวิมา วุฒิจำนงค์ที่ช่วยเหลือผู้วิจัยในการเก็บข้อมูล และขอขอบคุณพี่ ๆ เพื่อน ๆ และน้อง ๆ ที่อนุญาตให้ผู้วิจัยบันทึกเสียงการสนทนาเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวิจัย

ผู้วิจัยขอขอบคุณพี่ ๆ เพื่อน ๆ และน้อง ๆ ปริญญาโทและปริญญาเอก ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และกลุ่ม “Advisee ครุณัฐพร” ทุกคน ที่เป็นกำลังใจให้กัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณเดือนา คาชา คุณกนกทิภา ขาพิมล คุณนิภาดา โพธิ์เรือง และคุณรดารัตน์ ศรีพันธวัชรสกุล ที่คอยให้กำลังใจ คอยอยู่เคียงข้าง คอยช่วยเหลือ และคอยรับฟังผู้วิจัยเสมอมา ขอขอบคุณทุกคนที่ทำให้ผู้วิจัยเชื่อมั่นว่า ผู้วิจัยมีความสามารถและจะก้าวข้ามผ่านทุก ๆ ปัญหาไปได้ และทำให้การเดินทางในถนนสายวิชาการของผู้วิจัยครั้งนี้อบอุ่น สนุกและมีความสุขอย่างที่สุด

ผู้วิจัยขอขอบคุณคุณคุณสังจาภรณ์ ถาวรประดิษฐ์ คุณกรชวลี ประคองศรี คุณปรัชญาธร สิงหล คุณปภาวี วันเพ็ญ คุณตรีธะยาน์ ถิระพุทธิโกศิน คุณณัฐนิชา หรีจินดา และคุณอนุสรรา การเกษ ที่คอยอยู่เคียงข้าง และสนับสนุนผู้วิจัยมาเสมอ ขอขอบคุณที่คอยรับฟังผู้วิจัยในทุก ๆ เรื่อง ขอขอบคุณที่คอยพูดซ้ำ ๆ ว่า ผู้วิจัย “ทำได้” ขอขอบคุณที่สร้างรอยยิ้มและเสียงหัวเราะให้กับผู้วิจัยอยู่เสมอ แม้ในวันที่ผู้วิจัยท้อแท้

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาปาสุวิวัฒน์ ศิริพาณิชย์ อาแม่ชัลย์รัตน์ ศิริพาณิชย์ อาเฮียบัณฑิต ศิริพาณิชย์ และพี่ชินทรทิพย์ บำรุงศักดิ์ ที่ภูมิใจ เชื่อมั่น และเฝ้ารอคอยความสำเร็จของผู้วิจัยด้วยความอดทน ขอขอบคุณที่คอยอยู่เคียงข้างในทุกช่วงเวลาของชีวิต และเป็นที่พักพิงที่แสนอบอุ่น เป็นความโชคดีของผู้วิจัยอย่างที่สุดที่ได้เกิดมาในครอบครัวที่รักผู้วิจัยสุดหัวใจ โดยปราศจากเงื่อนไขใด ๆ

สุจิตรา ศิริพาณิชย์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญแผนผัง.....	ณ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	16
1.3 สมมติฐานการวิจัย.....	16
1.4 ขอบเขตการวิจัย.....	16
1.5 วิธีดำเนินการวิจัย.....	17
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	29
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	30
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม.....	31
2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	31
2.1.1 นิยามและความหมายของการทำให้ความอ่อนลง (mitigation).....	31
2.1.2 นิยามและความหมายของการเกื้อหนุนถ้อยคำ (hedging).....	44
2.1.3 รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลง.....	52
2.1.4 หน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลง.....	58
2.1.5 กรอบแนวคิดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์การทำให้ความอ่อนลง.....	60

2.1.5.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับวัจนกรรม	60
2.1.5.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความสุภาพ.....	62
2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	65
2.2.1 งานวิจัยเกี่ยวกับการทำให้ความอ่อนลงในภาษาต่างประเทศ	66
2.2.1.1 งานวิจัยที่ว่าด้วยแนวคิดและหลักการ.....	66
2.2.1.2 งานวิจัยที่ศึกษาการทำให้ความอ่อนลงในภาษาต่าง ๆ	69
2.2.2 งานวิจัยเกี่ยวกับการทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย	80
บทที่ 3 รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย.....	91
3.1 ภาพรวมของข้อมูลที่น่ามาศึกษา: ความเหมือนและความต่างของปริจเฉททั้ง 4 ชนิด.....	91
3.1.1 ข้อมูลการสนทนาแบบเน้นภารกิจ.....	91
3.1.2 ข้อมูลการสัมมนาวิชาการ.....	92
3.1.3 ข้อมูลบทความวิชาการ.....	92
3.1.4 ข้อมูลบทความแสดงความคิดเห็น.....	93
3.2 ประเภทของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย	95
3.2.1 รูปภาษาแสดงการคาดคะเน	98
3.2.1.1 รูปภาษาแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงความเป็นไปได้.....	99
3.2.1.2 รูปภาษาแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงการแบ่งรับแบ่งสู้	103
3.2.1.3 รูปภาษาแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงการคาดเดา	107
3.2.2 รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน.....	110
3.2.2.1 รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจนเพื่อลดความชัดเจนของถ้อยคำ.....	111
3.2.2.2 รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจนเพื่อลดปริมาณความถี่	122
3.2.3 กริยาแสดงสภาวะทางความคิด.....	127
3.2.4 ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น	139
3.2.4.1 ประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อเสนอความคิดเห็นที่เป็นกลาง ...	141

3.2.4.2 ประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อขอคำยืนยัน	144
3.2.4.3 ประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อถามความคิดเห็น.....	151
3.2.5 รูปภาษาแสดงการออกตัว.....	154
3.2.5.1 การออกตัวว่าความคิดของตนอาจผิดพลาด.....	155
3.2.5.2 การออกตัวว่าไม่แน่ใจต่อถ้อยคำที่กล่าว	157
3.2.5.3 การออกตัวว่าไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญ.....	159
3.2.5.4 การออกตัวว่าไม่ได้มีเจตนาทางลบ	161
3.2.6 รูปภาษาแสดงการสมมติเหตุการณ์	164
3.2.7 รูปภาษากำหนดขอบเขตความรับผิดชอบ	166
3.2.7.1 การอ้างถึงขอบเขตข้อมูลเท่าที่ทราบ	167
3.2.7.2 การอ้างถึงสิ่งหรือบุคคลอื่น.....	169
3.2.8 รูปภาษาแสดงความลังเลใจ	172
3.3 ลักษณะการปรากฏของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย	182
3.3.1 รูปภาษาที่ปรากฏเดี่ยว	183
3.3.2 รูปภาษาที่ปรากฏร่วมกัน.....	184
3.3.2.1 จำนวนของรูปภาษาที่ปรากฏร่วมกัน.....	185
3.3.2.2 ลักษณะการปรากฏร่วมของรูปภาษา.....	186
บทที่ 4 หน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย.....	212
4.1 ผลการสังเคราะห์หน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงจากงานวิจัยที่มีมาก่อน	212
4.1.1 ลดผลอันไม่พึงปรารถนา.....	213
4.1.2 ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์.....	214
4.1.3 ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์	216
4.1.4 ช่วยให้การปฏิสัมพันธ์เป็นไปอย่างราบรื่น	217
4.2 หน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย.....	225

4.2.1	หน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย	225
4.2.1.1	ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์	230
4.2.1.2	ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์.....	233
4.2.2	รูปแบบการปรากฏใช้หน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย	240
4.2.2.1	กลุ่มที่ทำหน้าที่เดียว.....	241
4.2.2.2	กลุ่มที่ทำทั้งสองหน้าที่พร้อมกัน	245
4.3	ความสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่กับประเภทของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย.....	251
บทที่ 5	ความสัมพันธ์ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงกับปริจเฉท 4 ชนิด	259
5.1	ผลการเปรียบเทียบรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในปริจเฉท 4 ชนิด	259
5.1.1	ประเภทของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในปริจเฉท 4 ชนิด	260
5.1.2	ลักษณะการปรากฏของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในปริจเฉท 4 ชนิด	268
5.2	ผลการเปรียบเทียบหน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในปริจเฉท 4 ชนิด	270
5.2.1	หน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในปริจเฉท 4 ชนิด.....	271
5.2.2	รูปแบบการปรากฏใช้หน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในปริจเฉท 4 ชนิด.....	275
5.3	สรุปภาพรวมความสัมพันธ์ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงกับปริจเฉท 4 ชนิด	281
บทที่ 6	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ	292
6.1	สรุปผลการวิจัย	292
6.1.1	รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย.....	293
6.1.2	หน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย	295
6.1.3	ความสัมพันธ์ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงกับปริจเฉท 4 ชนิด	298
6.2	อภิปรายผลการวิจัย	300
6.3	ข้อเสนอแนะ	308
บรรณานุกรม.....		310
ภาคผนวก.....		317

ภาคผนวก ก ตัวอย่างแบบสอบถามที่ใช้ในงานวิจัย.....	318
ภาคผนวก ข ตัวอย่างเอกสารแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย	321
ประวัติผู้เขียน.....	323

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 ตารางแสดงความเหมือนและความต่างของปริเฉททั้ง 4 ชนิด	12
ตารางที่ 2 ตารางแสดงสัญลักษณ์การถ่ายทอดเสียง	21
ตารางที่ 3 ตารางแสดงรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงจากงานวิจัยภาษาต่างประเทศ	27
ตารางที่ 4 ตารางแสดงรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงจากงานวิจัยภาษาไทย	28
ตารางที่ 5 ตารางแสดงเงื่อนไขของการทำให้ความอ่อนลง.....	40
ตารางที่ 6 ตารางแสดงตัวอย่างเงื่อนไขของการทำให้ความอ่อนลง	40
ตารางที่ 7 ตารางสรุปประเด็นสำคัญนิยามและความหมายของ “การทำให้ความอ่อนลง”	41
ตารางที่ 8 ตารางแสดงความทับซ้อนระหว่าง “mitigation” และ “hedging”	49
ตารางที่ 9 ตารางแสดงรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงที่มันักภาษาศาสตร์เสนอไว้.....	53
ตารางที่ 10 ตารางแสดงการประมวลและสรุปรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงจากการทบทวน วรรณกรรม.....	58
ตารางที่ 11 ตารางแสดงแนวคิดการจัดการความสัมพันธ์ของ Spencer-Oatey	65
ตารางที่ 12 ตารางแสดงงานวิจัยที่วัดด้วยแนวคิดและหลักการ.....	66
ตารางที่ 13 ตารางแสดงงานวิจัยที่ศึกษารูปภาพ/หน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลง ในวัจนกรรม/ปริเฉทต่าง ๆ.....	69
ตารางที่ 14 ตารางแสดงงานวิจัยที่ศึกษาหน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลง เฉพาะรูปภาพใดภาษาหนึ่ง.....	72
ตารางที่ 15 ตารางแสดงรูปภาพและหน้าที่ที่ปรากฏในแต่ละภาษา	74
ตารางที่ 16 ตารางแสดงงานวิจัยที่เก็บข้อมูลการใช้ภาษาระหว่างเจ้าของภาษา กับผู้ที่ใช้ภาษานั้นเป็นภาษาที่สอง	75
ตารางที่ 17 ตารางแสดงงานวิจัยที่ศึกษาการทำให้ความอ่อนลงมากกว่าหนึ่งภาษาเปรียบเทียบกัน. 77	
ตารางที่ 18 ตารางแสดงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาการทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย	81

ตารางที่ 19 ตารางแสดงงานวิจัยที่สนใจศึกษาการเคลื่อนย้ายคำในประเด็นที่เป็นเรื่องอ่อนไหวในสังคม.....	83
ตารางที่ 20 ตารางแสดงงานวิจัยที่สนใจศึกษาการเคลื่อนย้ายคำในบริบทบทความวิชาการ.....	87
ตารางที่ 21 ตารางแสดงความเหมือนและความต่างของปริศนาทั้ง 4 ชนิด	94
ตารางที่ 22 ตารางแสดงประเภทของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย.....	97
ตารางที่ 23 ตารางแสดงรูปภาพแสดงการคาดคะเนที่ผู้พูดใช้เพื่อทำให้ความอ่อนลง	99
ตารางที่ 24 ตารางแสดงคำหรือถ้อยคำที่ปรากฏใช้ในรูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน	110
ตารางที่ 25 ตารางแสดงรูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจนที่ผู้พูดใช้เพื่อทำให้ความอ่อนลง.....	111
ตารางที่ 26 ตารางแสดงคำหรือถ้อยคำที่ปรากฏใช้ในรูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจนเพื่อลดความชัดเจนของถ้อยคำ.....	112
ตารางที่ 27 ตารางแสดงคำหรือถ้อยคำที่ปรากฏใช้ในรูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจนเพื่อลดปริมาณ	122
ตารางที่ 28 ตารางแสดงคำหรือถ้อยคำที่ปรากฏใช้ในรูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจนเพื่อลดความถี่	126
ตารางที่ 29 ตารางแสดงคำหรือถ้อยคำที่ปรากฏใช้ในกริยาแสดงสภาวะทางความคิด	128
ตารางที่ 30 ตารางแสดงรูปแบบรูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธที่ใช้เพื่อเสนอความคิดเห็น	140
ตารางที่ 31 ตารางแสดงประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็นที่ผู้พูดใช้เพื่อทำให้ความอ่อนลง	140
ตารางที่ 32 ตารางแสดงการใช้รูปแบบรูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อเสนอความคิดเห็นที่เป็นกลาง.....	141
ตารางที่ 33 ตารางแสดงการใช้รูปแบบรูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อขอคำยืนยัน.	145
ตารางที่ 34 ตารางแสดงการใช้รูปแบบรูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธ เพื่อขอคำยืนยันในลักษณะเน้นความให้คู่สนทนาตอบรับ.....	145
ตารางที่ 35 ตารางแสดงการใช้รูปแบบรูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อขอคำยืนยันในลักษณะเน้นความให้คู่สนทนาเห็นคล้อยตาม	148

ตารางที่ 36 ตารางแสดงการใช้รูปแบบรูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อถามความคิดเห็น	151
ตารางที่ 37 ตารางแสดงถ้อยคำที่ปรากฏใช้ในรูปภาษาแสดงการออกตัว	155
ตารางที่ 38 ตารางแสดงรูปภาษาแสดงการออกตัวที่ผู้พูดใช้เพื่อทำให้ความอ่อนลง	155
ตารางที่ 39 ตารางแสดงถ้อยคำที่ปรากฏใช้ในการออกตัวว่าความคิดของตนอาจผิดพลาด	156
ตารางที่ 40 ตารางแสดงถ้อยคำที่ปรากฏใช้ในการออกตัวว่าไม่แน่ใจต่อถ้อยคำที่กล่าว	158
ตารางที่ 41 ตารางแสดงถ้อยคำที่ปรากฏใช้ในการออกตัวว่าไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญ	160
ตารางที่ 42 ตารางแสดงถ้อยคำที่ปรากฏใช้ในการออกตัวว่าไม่ได้มีเจตนาทางลบ	162
ตารางที่ 43 ตารางแสดงคำหรือถ้อยคำที่ปรากฏใช้ในรูปภาษาแสดงการสมมติเหตุการณ์	164
ตารางที่ 44 ตารางแสดงถ้อยคำที่ปรากฏใช้ในรูปภาษากำหนดขอบเขตความรับผิดชอบ	166
ตารางที่ 45 ตารางแสดงรูปภาษากำหนดขอบเขตความรับผิดชอบที่ผู้พูดใช้เพื่อทำให้ความอ่อนลง	167
ตารางที่ 46 ตารางแสดงถ้อยคำที่ปรากฏใช้ในการอ้างถึงขอบเขตข้อมูลเท่าที่ทราบ	167
ตารางที่ 47 ตารางแสดงถ้อยคำที่ปรากฏใช้ในการอ้างถึงสิ่งหรือบุคคลอื่น	170
ตารางที่ 48 ตารางแสดงคำหรือถ้อยคำที่ปรากฏใช้ในรูปภาษาแสดงความลังเลใจ	173
ตารางที่ 49 ตารางสรุปภาพรวมประเภทของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย	174
ตารางที่ 50 ตารางแสดงลักษณะการปรากฏของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย	183
ตารางที่ 51 ตารางแสดงรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทยที่ปรากฏเดี่ยว	184
ตารางที่ 52 ตารางแสดงจำนวนของรูปภาษาที่ปรากฏร่วมกัน	185
ตารางที่ 53 ตารางแสดงรูปภาษาแสดงการคาดคะเนปรากฏร่วมกับประเภทของรูปภาษาอื่น ๆ ...	187
ตารางที่ 54 ตารางแสดงรูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจนปรากฏร่วมกับประเภทของรูปภาษาอื่น ๆ	189
ตารางที่ 55 ตารางแสดงกริยาแสดงสภาวะทางความคิดปรากฏร่วมกับประเภทของรูปภาษาอื่น ๆ	193
ตารางที่ 56 ตารางแสดงประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็นปรากฏร่วมกับ ประเภทของรูปภาษาอื่น ๆ	195
ตารางที่ 57 ตารางแสดงรูปภาษาแสดงการออกตัวปรากฏร่วมกับประเภทของรูปภาษาอื่น ๆ	197

ตารางที่ 58 ตารางแสดงรูปภาพแสดงการสมมติเหตุการณ์ปรากฏร่วมกับประเภทของรูปภาพอื่น ๆ	199
ตารางที่ 59 ตารางแสดงรูปภาพกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบปรากฏร่วมกับ ประเภทของรูปภาพอื่น ๆ	200
ตารางที่ 60 ตารางแสดงรูปภาพแสดงการคาดคะเนที่ปรากฏภายในประเภทรูปภาพเดียวกัน....	202
ตารางที่ 61 ตารางแสดงรูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจนที่ปรากฏภายในประเภทรูปภาพเดียวกัน	203
ตารางที่ 62 ตารางแสดงกริยาแสดงสภาวะทางความคิดที่ปรากฏภายในประเภทรูปภาพเดียวกัน	204
ตารางที่ 63 ตารางแสดงประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็นที่ปรากฏภายใน ประเภทรูปภาพเดียวกัน	205
ตารางที่ 64 ตารางแสดงรูปภาพแสดงการออกตัวที่ปรากฏภายในประเภทรูปภาพเดียวกัน	206
ตารางที่ 65 ตารางแสดงรูปภาพแสดงการสมมติเหตุการณ์ที่ปรากฏภายในประเภทรูปภาพเดียวกัน	207
ตารางที่ 66 ตารางแสดงลักษณะการปรากฏของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย	208
ตารางที่ 67 ตารางแสดงหน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย	229
ตารางที่ 68 ตารางแสดงหน้าที่ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์	233
ตารางที่ 69 ตารางแสดงรูปแบบการปรากฏใช้หน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย	241
ตารางที่ 70 ตารางแสดงกลุ่มหน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทยที่ทำหน้าที่เดียว	242
ตารางที่ 71 ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่ กับประเภทของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย	252
ตารางที่ 72 ตารางแสดงประเภทของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย ที่ปรากฏด้วยความถี่ สูงสุดในแต่ละหน้าที่	255
ตารางที่ 73 ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงจำแนก ตามแนวคิดทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ และประเภทของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลง จำแนกตามข้อคำนึงของผู้พูด	257

ตารางที่ 74 ตารางแสดงผลการเปรียบเทียบ	
ประเภทของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในปริจเฉท 4 ชนิด	260
ตารางที่ 75 ตารางแสดงภาพรวมประเภทของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในปริจเฉท 4 ชนิด	263
ตารางที่ 76 ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงกับ	
กลุ่มปริจเฉท.....	267
ตารางที่ 77 ตารางแสดงผลการเปรียบเทียบลักษณะการปรากฏ	
ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในแต่ละชนิดปริจเฉท	268
ตารางที่ 78 ตารางแสดงผลการเปรียบเทียบ	
หน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในแต่ละชนิดปริจเฉท	272
ตารางที่ 79 ตารางแสดงผลการเปรียบเทียบรูปแบบการปรากฏใช้ หน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความ	
อ่อนลงในแต่ละชนิดปริจเฉท	276
ตารางที่ 80 ตารางสรุปภาพรวมความสัมพันธ์ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงกับปริจเฉท 4 ชนิด	
.....	282
ตารางที่ 81 ตารางสรุปผลการเปรียบเทียบต่างรูปภาพและหน้าที่	
ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในแต่ละกลุ่มปริจเฉท	285

สารบัญแผนผัง

หน้า

แผนผังที่ 1 แผนผังแสดงกลไกทางภาษาที่ผู้พูดใช้เพื่อลดพลังวัจนกรรม	36
แผนผังที่ 2 แผนผังแสดงผลการสังเคราะห์หน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง	221

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิต มนุษย์จำเป็นต้องติดต่อสื่อสารกันอยู่ตลอดเวลา เพื่อแลกเปลี่ยนความคิด ทศนคติ และเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างกัน ในการสื่อสารแต่ละครั้งประกอบไปด้วยผู้ส่งสารและผู้รับสาร ซึ่งอาจจะใช้กระบวนการสื่อสารที่แตกต่างกันไปตามความเหมาะสมของแต่ละบริบท ทั้งนี้ เพื่อให้การสื่อสารสัมฤทธิ์ผล โดยปกติผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ทั้งสองฝ่ายต่างเคารพซึ่งกันและกัน เพื่อรักษาความสัมพันธ์และหลีกเลี่ยงความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นขณะสนทนา ดังที่ Spencer-Oatey (2002) เสนอแนวคิดทฤษฎี “การจัดการความสัมพันธ์ (Rapport Management Model)” โดยอธิบายว่า ในการปฏิสัมพันธ์ ผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ต่างต้องคำนึงถึง “หน้า (face)” อันหมายถึง ความต้องการการให้เกียรติ ให้ความสำคัญ การได้รับการยอมรับจากผู้อื่นที่ควรได้รับ ขณะติดต่อสื่อสารสถานการณ์นั้น ๆ และ “สิทธิทางสังคม (sociality rights)” อันหมายถึง สิทธิพื้นฐานที่ควรได้รับการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เพื่อรักษา “สมดุลทางสังคม (the social equilibrium)” และ “สัมพันธ์ภาพฉันมิตร (friendly relation)” ทั้งนี้ “การทำให้ความอ่อนลง (mitigation)” เป็นกลวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้การปฏิสัมพันธ์เป็นไปอย่างราบรื่นและรักษาความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ (Fraser, 1980; Holmes, 1984; Caffi, 1999; Shisá, 2001; Schneider, 2010; Thaler, 2012;).

การทำให้ความอ่อนลง (mitigation) เป็นกลไกทางภาษาที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งขณะสื่อสาร ไม่ใช่วัจนกรรมชนิดหนึ่ง แต่เป็นการปรับวัจนกรรม เพื่อลดผลกระทบอันไม่พึงประสงค์ของวัจนกรรมที่มีต่อผู้ฟัง ดังที่ Fraser (1980: 341) กล่าวว่า “Mitigation is defined not as a particular type of speech act but the modification of a speech act: the reduction of certain unwelcome effects which a speech act has on the hearer.”

นอกจากเป็นกลไกทางภาษาที่ช่วยลดผลในแง่ลบของวัจนกรรมแล้ว การทำให้ความอ่อนลงยังมีบทบาทในฐานะเครื่องมือสำคัญที่ทำให้ผู้ฟังรู้สึกดี และช่วยเพิ่มความกลมเกลียว (solidarity) ของความสัมพันธ์ ดังที่ Holmes (1984: 363) กล่าวถึงบทบาทสำคัญของกลไกทางภาษาดังกล่าวว่า “Attenuating the force of negatively affective speech acts and boosting positively

affective ones are means of expressing the speaker's positive feeling towards the hearer or desire to increase the solidarity of the relationship.”

จากข้อความข้างต้น Holmes อธิบายว่า การทำให้ความอ่อนลงเป็นกลไกทางภาษาที่ทำหน้าที่ลดพลังวัจนกรรมกลุ่มที่ให้ความรู้สึกทางลบ และเพิ่มพลังทางบวก เพื่อแสดงความรู้สึกทางบวกของผู้พูดที่มีต่อผู้ฟัง หรือแสดงความปรารถนาที่จะเพิ่มความกลมเกลียว (solidarity) ของความสัมพันธ์

ด้วยเหตุนี้ อาจสรุปได้ว่า การทำให้ความอ่อนลงเป็นกลไกทางภาษาที่มีบทบาทสำคัญอย่างมากในฐานะเครื่องมือเพื่อรักษาความสัมพันธ์ระหว่างกัน

ตัวอย่างการสื่อสารในภาษาไทย สนับสนุนแนวคิดที่ว่า การทำให้ความอ่อนลงเป็นกลไกทางภาษาที่จำเป็นและมักจะเกิดขึ้นในการสื่อสาร กลไกทางภาษาดังกล่าวปรากฏใช้ทั้งในบริบทการสนทนาและบริบทการเขียน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(1) A: ถ้าเทียบโครงการของคุณกับของคนอื่น ๆ คิดว่า.. อาจจะยังเทียบเค้าไม่ได้ที่อาจจะต้องเลือกทีมอื่น อืม.. อาจจะต้องขอหยุดไว้แค่นี้ละ

B: ครับ ขอขอบคุณครับ (ยิ้ม)

บทสนทนาระหว่างกรรมการและผู้เข้าแข่งขันในรายการ Win-Win WAR Thailand
วันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2561

(2) A: อยากทราบว่าตำรวจได้ดำเนินคดีกับนายวิเชียรที่ไม่เก็บค่าธรรมเนียมเข้าอุทยานกับนายเปรมชัยและพวก เป็นเรื่องจริงหรือเปล่าคะ แล้วเจ้าหน้าที่อนุญาตให้นายเปรมชัยเข้าไปในอุทยานได้อย่างไรคะ

B: กรณีมีการโพสต์ในโลกโซเชียลว่า ตำรวจดำเนินคดีกับนายวิเชียร ชินวงศ์ที่ไม่เก็บค่าธรรมเนียมกับนายเปรมชัยและพวก ในประเด็นนี้ยังไม่มีมีการร้องทุกข์กล่าวโทษหรือแจ้งข้อหากับนายวิเชียรแต่อย่างใด ส่วนที่ประชาชนสงสัยเรื่องการอนุญาตให้นายเปรมชัยและพวกเข้าไปภายในอุทยานฯ ทราบว่าอาจจะเป็นการอนุญาตเข้าพื้นที่ตามระเบียบ สามารถทำได้ 2 วิธี คือ 1. จ่ายค่าธรรมเนียมคนละ 20 บาท ส่วนยานพาหนะเข้าไปจ่ายคันละ 30 บาท และ 2. กรณีที่ได้รับอนุญาตจากกรมอุทยานฯ เพื่อเข้าไปศึกษาวิจัยธรรมชาติ โดยได้รับการงดเว้นค่าธรรมเนียม กรณีนี้ตนทราบว่าอาจเป็น

การเข้าโดยไม่เสียค่าธรรมเนียม เป็นการอนุญาตจากดุลพินิจภายในหน่วย
เป็นเรื่องภายในของกรมอุทยานฯ ตำรวจไม่สามารถไปก้าวล่วงได้

บทสัมภาษณ์พลตำรวจเอก ศรีวราห์ รังสิพราหมณกุล

วันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2561

(3) ในทางตรงกันข้าม แม่คนหนึ่งได้พบกับลูกของตัวเองหลังจากอ่านจดหมายฉบับหนึ่งที่ส่งมาที่บ้านว่า “แอนนา ลูกได้รับเลือกให้เป็นตัวแทนของโรงเรียนเพื่อไปแข่งขันคณิตศาสตร์” ประโยคนี้นี้ไม่ได้ชี้ถึงความสุขตามมุมมองของแล็กคอฟฟ์ เนื่องจาก ผู้พูดใช้โครงสร้างที่ไม่ระบุผู้กระทำกริยา ในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการ อย่างไรก็ตาม ประโยคดังกล่าวได้สื่อถึงเนื้อหาในเชิงบวกไปยังผู้ฟัง ดังนั้นคำกล่าวอ้างของแล็กคอฟฟ์ที่ว่าสำนวนที่ไม่ระบุผู้กระทำกริยาและไม่ระบุตัวตนนั้นชี้ถึงความสุขแต่กำเนิด (intrinsic politeness) ดูเหมือนว่าจะไม่ถูกต้องนัก นอกจากนี้ดูเหมือนจะมีหลักฐาน ไม่เพียงพอที่จะสนับสนุนคำกล่าวอ้างที่ว่าคำศัพท์ทางเทคนิค (technical terms) มีความเชื่อมโยงกันกับความสุข (Eelen, 2001)

ข้อความส่วนหนึ่งจากบทความวิชาการเรื่อง “เปิดภูมิลักษณ์ของแล็กคอฟฟ์ และหลักการความสุขของลิซ กับการศึกษาพฤติกรรมสื่อสารที่สะท้อนถึงความสุขในวันฉัตรมงคล”

(ณัฐนา ลิฬหรัตนรักษ์, 2561: 1605-1617)

(4) จากกรณีที่มีผู้โพสต์ภาพลูกค้าท่านหนึ่ง ได้นำสุนัขเข้าไปรับประทานอาหารภายในบริเวณร้านเอ็มเคสุกี้ บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและมีการวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นความสะอาดและสุขลักษณะในการรับประทานอาหาร รวมทั้งข้อห้ามในการนำสัตว์เลี้ยงเข้าไปในร้านอาหารนั้น บริษัทเอ็มเคซูกี้ชี้แจงว่า ตามกฎระเบียบการดำเนินธุรกิจร้านอาหารของบริษัท ห้ามมิให้มีการนำสัตว์เลี้ยงเข้ามาภายในร้าน ซึ่งจากภาพข่าวที่เกิดขึ้นดังกล่าว คาดว่าน่าจะเป็น การแอบนำสุนัขเข้าไป อย่างไรก็ตาม ขณะนี้ลูกค้าท่านดังกล่าวที่โพสต์รูปทางสื่อสังคมออนไลน์ได้ชี้แจงขอโทษผู้ประกอบการทุกรายถึงเรื่องการเผยแพร่ภาพผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์แล้ว และจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น บริษัทเอ็มเคได้เพิ่มความเข้มงวดของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการตรวจสอบการนำสัตว์เลี้ยงเข้ามาภายในร้านมากขึ้นจากเดิมที่ได้ติดป้ายห้ามนำสัตว์เลี้ยงเข้าไปภายในร้านเพียงอย่างเดียว เพื่อความสะอาดและการดูแลสุขภาพในการรับประทานอาหารของลูกค้าทุกท่าน นอกจากนี้ทางบริษัทจะเร่งดำเนินการตรวจสอบสาขาร้านเอ็มเคสุกี้ตามภาพที่ปรากฏบนอินเทอร์เน็ตเพื่อดำเนินการตามขั้นตอนของบริษัทต่อไป

ข้อความแถลงการณ์ของร้านเอ็มเคสุกี้กรณีที่มีลูกค้าได้นำสุนัขเข้าไปรับประทานอาหารภายในร้าน

วันที่ 8 พฤษภาคม พ.ศ. 2556

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่า ตัวอย่างที่ (1) และตัวอย่างที่ (2) เป็นปริศนาการสนทนาที่ปรากฏใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงขณะสนทนา กล่าวคือ ตัวอย่างที่ (1) เป็นบทสนทนายาระหว่างกรรมการ (A) และผู้เข้าแข่งขัน (B) ในรายการ Win-Win WAR Thailand พบว่า A ใช้กริยาแสดงสภาวะทางความคิด *คิดว่า* และรูปภาษาแสดงการคาดคะเน *อาจจะ* ขณะกล่าวแสดงความเห็นเกี่ยวกับผลงาน และประกาศผลการตัดสินผู้เข้ารอบกับ B อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาปริบทการสนทนาดังกล่าวจะเห็นได้ว่า A ต้องการสื่อความว่า ผลงานของ B ดีกว่าผู้เข้าแข่งขันคนอื่น ๆ และตัดสินไม่ให้ B ผ่านเข้ารอบ ซึ่งเป็นการวิจารณ์ และประเมินค่าผลงานของ B ในทางลบ เพราะฉะนั้นหาก A กล่าวถ้อยคำเพื่อสื่อความโดยไม่ใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง อาจทำให้ B รู้สึกไม่ดีต่อคำวิจารณ์ด้วยเหตุนี้ A จึงตั้งใจใช้กริยาแสดงสภาวะทางความคิด *คิดว่า* เพื่อแสดงว่าสิ่งที่กล่าวเป็นเพียงความคิดเห็นส่วนตัวของตนเท่านั้น อาจจะถูกต้องหรือไม่ถูกต้องก็ได้ และใช้รูปภาษาแสดงการคาดคะเน *อาจจะ* หลายครั้ง เพื่อลดพลังอำนาจการวิจารณ์ให้ดูอ่อนลง

ส่วนตัวอย่างที่ (2) เป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ในบางสถานการณ์ ผู้พูดเลือกใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อลดพลังอำนาจของกลุ่มตัวแทนบอกกล่าว (representatives) เมื่อผู้พูดไม่ต้องการผูกมัดตนเองว่าสิ่งที่พูดจะไม่ผิดพลาด (Thaler, 2012: 909) ตัวอย่างที่กล่าวถึงนี้เป็นบทสัมภาษณ์ระหว่างผู้สื่อข่าวและพลตำรวจเอก ศรีวราห์ รังสิพราหมณกุลที่ออกมาชี้แจงกรณีที่ตำรวจถูกกล่าวหาว่าได้แจ้งดำเนินคดีกับนายวิเชียร ชินวงศ์ที่ไม่เก็บค่าธรรมเนียมกับนายเปรมชัยและพวก ซึ่งเป็นประเด็นที่กำลังถูกวิพากษ์วิจารณ์จากคนในสังคมถึงความไม่ยุติธรรม และส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของอาชีพตำรวจอย่างมาก โดยผู้สื่อข่าวต้องการให้ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบคำถามที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น 2 ประเด็น คือ ต้องการทราบว่าตำรวจได้ดำเนินคดีกับนายวิเชียรที่ไม่เก็บค่าธรรมเนียมเข้าอุทยานกับนายเปรมชัยและพวกหรือไม่ และขอข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการที่นายเปรมชัยและพวกเข้าไปในอุทยาน จะเห็นได้ว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง คือ รูปภาษาแสดงการคาดคะเน *อาจจะ* และ *อาจ* ในการตอบคำถาม เพื่อแสดงให้เห็นว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ยังไม่แน่ใจต่อสิ่งที่กล่าว ดังข้อความที่ว่า *ส่วนที่ประชาชนสงสัยเรื่องการอนุญาตให้นายเปรมชัยและพวกเข้าไปภายในอุทยานฯ ทราบว่าอาจจะเป็นการอนุญาตเข้าพื้นที่ตามระเบียบ... และ กรณีนี้ตนทราบว่าอาจเป็นการเข้าโดยไม่เสียค่าธรรมเนียมเป็นการอนุญาตจากดุลพินิจภายในหน่วย เป็นเรื่องภายในของกรมอุทยานฯ ตำรวจไม่สามารถไปก้าวล่วงได้* ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาปริบทของถ้อยคำ พบว่าการให้สัมภาษณ์ในประเด็นดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบโดยตรงต่อผู้ให้สัมภาษณ์ เนื่องด้วยเป็นประเด็นที่ประชาชนกำลังให้ความสนใจและต้องการทราบข้อมูลที่ชัดเจน อีกทั้งยังมีการกล่าวพาดพิงถึง “กรมอุทยานฯ” ซึ่งไม่ใช่หน่วยงานของผู้ให้สัมภาษณ์ ด้วยเหตุนี้ การใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงดังกล่าวจึงย่อมเป็นผลดีต่อผู้ให้สัมภาษณ์ เนื่องจากจะทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ต้องผูกมัดตนเองกับ

ค่าความเป็นจริงของประพจน์ และไม่ต้องรับผิดชอบต่อถ้อยคำที่กล่าวในกรณีที่เป็นการให้ข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง ตลอดจนหลีกเลี่ยงความเสียหายหรือการกระทบกระทั่งที่อาจเกิดขึ้นตามมาจากการพาดพิงถึงบุคคลอื่น เพราะผู้ให้สัมภาษณ์เพียงแค่แสดงการคาดคะเนเท่านั้น

ในขณะที่ตัวอย่างที่ (3) และตัวอย่างที่ (4) เป็นปริศนาการเขียนที่ปรากฏใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง กล่าวคือ ตัวอย่างที่ (3) เป็นข้อความส่วนหนึ่งจากบทความวิชาการ ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาบริบทของถ้อยคำ พบว่า ผู้เขียนมีความเห็นแย้งกับทฤษฎีที่นักวิชาการท่านอื่นเสนอไว้ก่อนหน้านี้ ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงใช้รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน *ดูเหมือน* ในการแสดงความเห็นแย้งดังข้อความที่ว่า *ดังนั้นคำกล่าวอ้างของแล็กคอฟฟ์ที่ว่าสำนวนที่ไม่ระบุผู้กระทำการและไม่ระบุตัวตนนั้นชี้ถึงความสุขแต่กำเนิด (intrinsic politeness) ดูเหมือนว่าจะไม่ถูกต้องนัก และ นอกจากนี้ ดูเหมือนจะมีหลักฐานไม่เพียงพอที่จะสนับสนุนคำกล่าวอ้างที่ว่าคำศัพท์ทางเทคนิค (technical terms) มีความเชื่อมโยงกันกับความสุข (Eelen, 2001) เพื่อทำให้การเสนอความคิดเห็นแย้งของผู้เขียนดูอ่อนลง* อย่างไรก็ตาม แม้ว่างานเขียนวิชาการจะมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ คือ การนำเสนอข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ อย่างชัดเจน ทว่า ตัวอย่างนี้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า นักวิชาการจะใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในงานเขียนวิชาการเพื่อลดความขัดแย้ง และแสดงความสุขกับนักวิชาการที่นำเสนอทฤษฎีที่แตกต่างกัน ตลอดจนใช้เพื่อปกป้องตนเองจากการตีความผิดพลาดซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ (กันยารัตน์ เกตุขำ, 2560)

ส่วนตัวอย่างที่ (4) เป็นข้อความแถลงการณ์ของร้านเอ็มเคสุกี้ในกรณีที่มีลูกค้าท่านหนึ่งได้นำสุนัขเข้าไปรับประทานอาหารในบริเวณร้านและโพสต์ภาพบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ดังรูปภาพประกอบต่อไปนี้

จากรูปภาพ จะเห็นได้ว่า ลูกค้าผู้สนับสนุนขณะกำลังรับประทานอาหาร จึงเป็นเหตุให้เกิดกระแสวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวางจากคนในสังคม ในประเด็นเรื่องความสะอาดและสุขลักษณะ รวมทั้งกฎข้อห้ามในการนำสัตว์เลี้ยงเข้าไปในร้านเอ็มเคสุกี้ ทั้งนี้ ผู้ประกอบการก็ได้ชี้แจงในประเด็นดังกล่าวโดยใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง ดังข้อความที่ว่า *ตามกฎระเบียบ*

การดำเนินธุรกิจร้านอาหารของบริษัท ห้ามมิให้มีการนำสัตว์เลี้ยงเข้ามาภายในร้าน ซึ่งจากภาพข่าวที่เกิดขึ้นดังกล่าว คาดว่าน่าจะเป็นการแอบนำสุนัขเข้าไป อย่างไรก็ตาม ขณะนี้ลูกค้าท่านดังกล่าวที่

โพสต์รูปทางสื่อสังคมออนไลน์ได้ชี้แจงขอโทษผู้ประกอบการทุกรายถึงเรื่องการเผยแพร่ภาพผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์แล้ว เมื่อพิจารณาบริบทของถ้อยคำ อาจตีความได้ว่า ผู้ประกอบการกล่าวโทษว่าลูกค้าเป็นผู้ละเมิดกฎของร้านด้วยการแอบนำสุนัขเข้าไปรับประทานอาหารในร้าน โดยที่ทางร้านไม่ได้อนุญาตหรือรู้เห็นด้วย ดังจะเห็นได้จากการที่ผู้ประกอบการอ้างกฎของบริษัท และให้ข้อมูลว่าลูกค้าคนดังกล่าวได้ “ชี้แจง” และ “ขอโทษ” ผู้ประกอบการแล้ว ด้วยเหตุนี้ ผู้ประกอบการจึงใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลง คือ รูปภาพแสดงการคาดคะเน คาดว่า และ น่าจะ ในแถลงการณ์ เพื่อลดการผูกมัดตนเองกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ และลดความรับผิดชอบของผู้ประกอบการต่อถ้อยคำที่กล่าวอ้างในแถลงการณ์ เนื่องจากรูปภาพที่ปรากฏบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต แสดงให้เห็นว่าลูกค้ากำลังอุ้มสุนัขอย่างโจ่งแจ้ง เพราะฉะนั้นอาจจะมีทั้งผู้ที่เชื่อและไม่เชื่อว่าลูกค้าแอบนำสุนัขเข้ามาโดยที่ทางร้านไม่รู้เห็น ซึ่งย่อมจะส่งผลกระทบโดยตรงต่อผู้ประกอบการ ทั้งนี้ รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงดังกล่าวจะช่วยลดการผูกมัดระหว่างผู้ประกอบการกับถ้อยคำในแถลงการณ์ได้ เพราะผู้ประกอบการได้แสดงให้เห็นก่อนแล้วว่า ถ้อยคำที่กล่าวเป็นเพียงการคาดคะเนของบริษัทเท่านั้น อาจจะเป็นข้อมูลที่ถูกต้อง หรือยังไม่ถูกต้องก็ได้

ตัวอย่างการสื่อสารในภาษาไทยข้างต้น แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า การทำให้ความอ่อนลงเป็นกลไกทางภาษาที่พบปรากฏมากและทำหน้าที่อย่างหลากหลายขณะสื่อสารในภาษาไทยทั้งในบริบทการสนทนาและบริบทการเขียน

ในทางตรงกันข้าม หากการสื่อสารดำเนินไปโดยปราศจากการใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลง อาจก่อให้เกิดผลอันไม่พึงปรารถนาขึ้นได้ ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างถ้อยคำของเจ้าหน้าที่ตำรวจขณะแถลงปิดคดีการเสียชีวิตของนักแสดงท่านหนึ่ง (A) ในระหว่างการแถลงข่าว เจ้าหน้าที่ตำรวจได้อธิบายถึงสาเหตุการเกิดบาดเจ็บขนาดใหญ่บนร่างกายของนักแสดง โดยการนำรูปภาพบาดเจ็บจากต่างประเทศที่เจ้าหน้าที่ตำรวจกล่าวอ้างว่าเป็นบาดเจ็บที่เกิดจากใบพัดเรือมาเปรียบเทียบกับรูปภาพบาดเจ็บของนักแสดง ดังข้อความว่า

“มีผู้เคราะห์ร้ายถูกใบพัดเรือชนิดเดียวกันปั่นขา จนเกิดเป็นรอยแผล เมื่อทำการเย็บก็พบว่า มีลักษณะบาดเจ็บเหมือนกับแผลของ A จึงเชื่อได้ว่าบาดเจ็บนี้ถูกใบพัดเรือปั่น”

จากข้อความข้างต้น จะเห็นได้ว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจแถลงข่าวด้วยน้ำเสียงหนักแน่น มั่นใจ โดยปราศจากการใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลง ทั้งนี้ การแถลงข่าวนับเป็นวัจนกรรมที่ผู้พูดผูกมัดตนเองกับค่าความเป็นจริงของถ้อยคำที่กล่าว ซึ่งผู้พูดก็ต่างคาดหวังให้ถ้อยคำที่ตนกล่าวออกไปได้รับการยอมรับหรือเชื่อถือเป็นจริง/ถูกต้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์การสื่อสารนี้ที่เจ้าหน้าที่

ตำรวจกำลังถูกสังคมตั้งคำถามและไม่เชื่อมั่นต่อกระบวนการสอบสวน การแถลงข่าวปิดคดีจึงเป็นช่องทางการสื่อสารหนึ่งที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจะสามารถยืนยันความบริสุทธิ์และคุณภาพลักษณะกลับมาได้

ทว่า ภายหลังการแถลงข่าวกลับมีผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์นำข้อมูลมาเปิดเผยว่า รูปภาพบาดแผลที่ตำรวจนำมาเปรียบเทียบกับบาดแผลของนักแสดงนั้น แท้จริงแล้วมีที่มาจากสำนักข่าวต่างประเทศแห่งหนึ่ง โดยเป็นบาดแผลของหญิงสาวที่ถูกของมีคมกรีดขณะเดินราในงานเลี้ยงสังสรรค์ มิได้เป็นแผลที่เกิดจากใบพัดเรือแต่อย่างใด จึงทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจยิ่งถูกประชาชนวิพากษ์วิจารณ์ และตั้งคำถามถึงความน่าเชื่อถือในการทำคดีนี้มากขึ้นไปอีก และส่งผลให้เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องแถลงข่าวอีกครั้ง เพื่อขอโทษต่อกรณีที่ไม่ได้อ้างอิงถึงแหล่งที่มาของภาพ ทำให้การนำเสนอข้อมูลไม่ถูกต้องครบถ้วน และก่อให้เกิดความก้ำกวม ซึ่งผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์จำนวนมากต่างแสดงความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า ไม่ยอมรับคำขอโทษจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ เนื่องจากก่อนหน้านี้เจ้าหน้าที่ตำรวจแถลงข่าวอย่างหนักแน่นและมั่นใจเกินไป เช่น “บอกเลย ถ้าตอนแถลง พูดว่า A อาจจะโดนใบพัดเรือบาด ก็ยังจะให้ภัยได้อะนะ แต่ไม่มีเลย” “ตอนแถลงก็ดันแถลงซะอย่างมันเลย ขอโทษไปก็เท่านั้นอะ” “ไม่รับคำขอโทษค่ะ ตอนเอารูปมาโชว์ ไม่เห็นจะลังเลอะไรเลย” เป็นต้น

นอกจากนี้ การสื่อสารโดยไม่ใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงไม่เพียงแต่เป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดผลอันไม่พึงปรารถนาเท่านั้น แต่อาจเป็นเหตุให้การสื่อสารไม่สัมฤทธิ์ผล หรือก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างการสื่อสารได้ ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างต่อไปนี้

“ทำอย่างไรให้ประชาชนหายโง่”

ข้อความข้างต้นปรากฏในเอกสารหนังสือราชการของจังหวัดขอนแก่น ลงวันที่ 9 มีนาคม พ.ศ. 2561 ซึ่งถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างมากจากคนในสังคมถึงความไม่เหมาะสมของถ้อยคำที่แสดงถึงการดูถูกเหยียดหยาม ดูหมิ่นหรือหมิ่นประมาทต่อประชาชน และส่งผลกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลอย่างรุนแรง

ทั้งนี้ นางสาวพรทิพย์ ขำชื่น หัวหน้าฝ่ายบริการทั่วไป สำนักส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น ผู้เขียนเอกสารหนังสือราชการดังกล่าวก็ได้แถลงข่าวขอโทษและยอมรับความผิดพลาดกรณีที่ใช้ข้อความไม่เหมาะสมในหนังสือเชิญประชุมหัวหน้าส่วนราชการเพื่อเตรียมการต้อนรับนายกรัฐมนตรี พร้อมอธิบายถึงเจตนาขณะเขียนว่า “ไม่ได้มีเจตนาที่จะดูหมิ่นดูแคลนประชาชนแต่อย่างใด แต่เนื่องด้วยได้รับแนวคิดมาว่า จะทำอย่างไรเพื่อกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วม

ในการเรียนรู้ของประชาชนตั้งแต่วัยเด็ก ประกอบกับระยะเวลาที่เร่งรีบจึงคิดค่าง่าย ๆ โดยไม่ทันได้ไตร่ตรองอย่างรอบคอบ”

กล่าวโดยสรุป จากตัวอย่างการสื่อสารในภาษาไทยที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า การทำให้ความอ่อนลงเป็นกลไกทางภาษาหนึ่งที่มีความสำคัญขณะสื่อสาร หากผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์สื่อสารโดยไม่ใช้กลไกทางภาษาดังกล่าวอาจส่งผลกระทบในแง่ลบได้ ด้วยเหตุนี้การทำให้ความอ่อนลงจึงเป็นกลไกทางภาษาที่ผู้ใช้ภาษาควรคำนึงถึงเป็นอย่างยิ่ง เพื่อรักษาความสัมพันธ์ และหลีกเลี่ยงความขัดแย้งต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นขณะปฏิสัมพันธ์

อย่างไรก็ตาม อาจมีผู้กล่าวว่าแนวคิดเรื่อง “การทำให้ความอ่อนลง (mitigation)” มีบางส่วนที่ใกล้เคียงหรือทับซ้อนกับ “การเคลื่อนถ้อยคำ (hedging)” ซึ่งหมายถึง กลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดหรือผู้เขียนใช้เพื่อให้ถ้อยคำมีความหมายไม่ชัดเจน (Lakoff, 1973; Hübler, 1981; & Brown & Levinson, 1987) แนวคิดดังกล่าวเริ่มต้นขึ้นเมื่อ Lakoff (1973) เสนอนิยามและความหมายของการเคลื่อนถ้อยคำตามมุมมองปริชาน (cognitive) โดยกล่าวถึงการเคลื่อนถ้อยคำด้วยคำว่า “fuzzier” หมายถึง เป็นกลวิธีหนึ่งที่ทำให้ถ้อยคำที่กล่าวออกมาพราเลือน ต่อมานักภาษาศาสตร์ได้นำแนวคิดไปอ้างอิงและปรับใช้ ได้แก่ Hübler (1981) อธิบายแนวคิดการเคลื่อนถ้อยคำด้วยคำว่า “indetermination” ซึ่งหมายถึงความถึง การกล่าวถ้อยคำอย่างกลาง ๆ ไม่ระบุอะไรที่ชัดเจน เพื่อลดความรับผิดชอบในเนื้อหาที่สื่อออกไป หรือลดความเสี่ยงที่จะถูกโต้แย้งจากผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ เช่นเดียวกับ Hyland (1994), Crompton (1997) และกันยารัตน์ เกตุขำ (2560) ที่ได้ให้คำจำกัดความรูปภาษาแสดงการเคลื่อนถ้อยคำ (hedges) ที่ใช้ในการเขียนเชิงวิชาการ (academic writing) โดยกล่าวถึงหน้าที่ของกลไกทางภาษาดังกล่าวว่าเป็นรูปภาษาที่แสดงถึงการลดระดับความชัดเจนของถ้อยคำ ลดระดับความมั่นใจ และลดความรับผิดชอบของผู้กล่าวถ้อย

นอกจากนี้ Brown & Levinson (1987) ยังได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการเคลื่อนถ้อยคำตามมุมมองความสุภาพ (Politeness) โดยกำหนดให้การเคลื่อนถ้อยคำเป็นกลวิธีความสุภาพด้านลบที่ช่วยลดความเสี่ยงของการกระทำที่คุกคามหน้า ซึ่งเป็นแนวคิดที่มีผู้นิยมนำไปอ้างอิงมากที่สุด ดังนี้

“ a particle, word or phrase that modifies the degree of membership of a predicate or a noun phrase in a set; it says of that membership that it is partial or true only in certain respects, or that it is more true and complete than perhaps might be expected.”

(Brown & Levinson, 1987: 145)

จากข้อความข้างต้น Brown & Levinson อธิบายว่า การเลื่อนถ้อยคำเป็นการใช้รูปภาษาทั้งระดับอนุภาค คำ หรือวลี ขยายส่วนต่าง ๆ ของภาคแสดงหรือนามวลีให้มีระดับของน้ำหนักความเป็นจริงเพียงบางส่วนเท่านั้น หรือทำให้มีน้ำหนักความเป็นจริงมากเกินไปกว่าที่ควรจะเป็น

อีกทั้งได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการเลื่อนถ้อยคำที่สัมพันธ์กับพลังวัจนกรรม (hedges on illocutionary force) โดยจำแนกรูปภาษาแสดงการเลื่อนถ้อยคำ (performative hedges) เป็น 2 ประเภท ได้แก่ รูปภาษาเพิ่มน้ำหนัก (strengtheners) และรูปภาษาลดน้ำหนัก (weakeners)

จะเห็นได้ว่า ตามข้อเสนอของ Brown & Levinson (1987) แนวคิดเรื่องการเลื่อนถ้อยคำมีส่วนทับซ้อนกับนิยามและความหมายของการทำให้ความอ่อนลงในฐานะเป็นกลไกทางภาษาที่มีผลต่อการปรับพลังวัจนกรรม กล่าวคือ การทำให้ความอ่อนลงเป็นกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดใช้เพื่อลดน้ำหนักของถ้อยคำ เช่นเดียวกับการเลื่อนถ้อยคำที่ Brown & Levinson เสนอว่า เป็นกลวิธีทางภาษาที่มีผลต่อการเพิ่มหรือลดพลังวัจนกรรม

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าแนวคิดทั้งสองจะมีบางส่วนที่ใกล้เคียงและทับซ้อนกัน ผู้วิจัยพบว่า จุดเน้นของแนวคิดทั้งสองแตกต่างกัน กล่าวคือ “mitigation” ใช้เพื่อ “softening” หมายถึง การทำให้ถ้อยคำอ่อนลง หรือนุ่มนวล (Fraser, 1980: 344) ในขณะที่ “hedging” ใช้เพื่อ “to make things fuzzier” (Lakoff, 1973: 195) หมายถึง การทำให้ถ้อยคำพร่าเลือน หรือไม่ชัดเจน

นอกจากความแตกต่างข้างต้นแล้ว ยังสรุปได้ว่า นิยามและความหมายของแนวคิดทั้งสองมีความกว้างแคบต่างกัน กล่าวคือ ในช่วงเริ่มแรกนักภาษาศาสตร์ต่างกำหนดให้การเลื่อนถ้อยคำเป็นกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดหรือผู้เขียนใช้เพิ่มหรือลดพลังวัจนกรรม เพื่อให้ถ้อยคำมีความหมายไม่ชัดเจน (Lakoff, 1973; & Hübler, 1981) ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับนิยามและความหมายของการทำให้ความอ่อนลงที่เสนอว่า การทำให้ความอ่อนลงเป็นกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดใช้เพื่อลดน้ำหนักของถ้อยคำแล้ว กล่าวได้ว่านิยามและความหมายของการเลื่อนถ้อยคำในช่วงเริ่มแรกมีขอบเขตที่กว้างกว่า ทว่าในภายหลัง Brown & Levinson (1987) ได้เสนอนิยามและความหมายของการเลื่อนถ้อยคำ โดยกำหนดให้การเลื่อนถ้อยคำเป็นกลวิธีความสุภาพด้านลบ ซึ่งเป็นแนวคิดที่มีผู้นำไปอ้างอิงในงานวิจัยอย่างแพร่หลายวบจนปัจจุบัน จึงส่งผลให้นิยามและความหมายของการเลื่อนถ้อยคำมีขอบเขตที่แคบลง เพราะเป็นการอธิบายโดยอิงกับความคิดเรื่องหน้าด้านลบเท่านั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าในภายหลังแนวคิดเรื่องการทำให้ความอ่อนลงอาจเป็นแนวคิดที่มีขอบเขตที่กว้างและชัดเจนมากกว่า เนื่องจากมิได้ผูกติดกับแนวคิดอื่นใด ตลอดจนมีนักภาษาศาสตร์หลายท่านกำหนดให้ “การเลื่อน

ถ้อยคำ (hedging)” เป็นกลวิธีทางภาษาหนึ่งของ “การทำให้ความอ่อนลง (mitigation)” (Fraser, 1980; Holmes, 1984; Caffi, 1999; Flores-Ferrán, 2010; & Thaler, 2012)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเลือกใช้นิยามและความหมาย “การทำให้ความอ่อนลง (mitigation)” ในการพิจารณาข้อมูลต่อไป เนื่องจากเป็นแนวคิดที่มีขอบเขตที่ชัดเจน และสามารถนำไปเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ได้เป็นอย่างดี

เนื่องจากความน่าสนใจในฐานะเป็นกลไกทางภาษาที่เกิดขึ้นเป็นปกติและสำคัญยิ่งขณะสื่อสาร การทำให้ความอ่อนลงจึงเป็นปรากฏการณ์ทางภาษาที่ได้รับความสนใจศึกษาอย่างมากในหลายภาษา เช่น **ภาษาอังกฤษ** (Norrick, & Spitz, 2008; & Takimoto, 2015) **ภาษาสเปน** (Chodorowska, 1997; Flores-Ferrán, 2010; Czerwionka, 2014; & Flores-Ferrán & Lovejoy, 2015) **ภาษาบัลแกเรีย** (Tchizmarova, 2005) **ภาษากรีก** (Bella, 2011) และ**ภาษาจีน** (Skewis, 2003; Ran, 2015; Yang, & Yap, 2015; & Ren, 2018) เป็นต้น ซึ่งเป็นงานวิจัยที่ศึกษาการทำให้ความอ่อนลงในภาษาใดภาษาหนึ่งเพียงภาษาเดียว จำแนกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ งานวิจัยที่เลือกศึกษารูปภาษา/หน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในวัจนกรรม/ปริจเฉทต่าง ๆ และงานวิจัยที่เลือกศึกษาหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเฉพาะรูปภาษาใดภาษาหนึ่ง นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่ศึกษาการทำให้ความอ่อนลงมากกว่าหนึ่งภาษาเปรียบเทียบกัน โดยจะเลือกศึกษารูปภาษา/หน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในวัจนกรรม/ปริจเฉทต่าง ๆ (Kurzon, 2001; Itakura, & Tsui, 2011; Itakura, 2013; & Henricson & Nelson, 2017)

อย่างไรก็ตาม เมื่อทบทวนงานวิจัยในภาษาไทย พบว่า ไม่มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาการทำให้ความอ่อนลงโดยตรง มีเพียงเป็นหัวข้อย่อยในงานวิจัยภาษาไทยที่ศึกษาประเด็นอื่น เช่น งานวิจัยของนิจจาภา วงษ์กระจำ (2545) ศึกษาเรื่อง “กลวิธีการรักษาหน้าในการตอบคำถามของนักการเมืองไทย” กล่าวถึง กริยาแสดงความเชื่อหรือทัศนคติเพื่อทำให้ความอ่อนลง และงานวิจัยกลุ่มที่ศึกษาการแสดงความเห็นแย้ง โดยกล่าวถึงการทำให้ความอ่อนลงในฐานะกลวิธีลดน้ำหนักการแย้ง ดังปรากฏในงานวิจัยของสิทธิธรรม อ่องวุฒิวัฒน์ (2558) ศึกษาเรื่อง “การแสดงความเห็นแย้งในปริจเฉทการสนทนาในภาษาไทยและข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจ” และงานวิจัยของรดารัตน์ ศรีพันธ์ วรสกุล (2562) ศึกษาเรื่อง “การศึกษาวัจนกรรมการแสดงความเห็นแย้งของผู้เรียนภาษาไทยชาวจีนตามแนววัจนปฏิบัติศาสตร์อันตรภาษา: กรณีศึกษานักศึกษาชาวจีนจากมณฑลยูนนานและกวางสี” จะเห็นได้ว่า แนวคิดเรื่องการทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทยจะศึกษาเฉพาะรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในวัจนกรรมใดวัจนกรรมหนึ่งเท่านั้น

ในขณะที่งานวิจัยอีกส่วนหนึ่งจะเป็นการศึกษาการเคลื่อนย้ายคำซึ่งเป็นแนวคิดที่มีส่วนต่างไปจากการทำให้ความอ่อนลงดังที่กล่าวไปในข้างต้น สามารถจำแนกได้เป็น 2 ประเภทจากกลุ่มข้อมูลที่ศึกษา ได้แก่ งานวิจัยที่ศึกษาการเคลื่อนย้ายคำในประเด็นที่เป็นเรื่องอ่อนไหวในสังคม ได้แก่ งานวิจัยของวราภรณ์ สุขประเสริฐ (2533) ศึกษาเรื่อง “กลวิธีทางภาษาในการกลบเกลื่อนความคิดทางลบต่อมารดาในทัศนประจักษ์ของวัยรุ่น” งานวิจัยของศุภิดา เทียมสมบูรณ์ (2541) ศึกษาเรื่อง “กลไกทางภาษาในการตอบคำถามของนักการเมืองไทยในการให้สัมภาษณ์สื่อมวลชน” งานวิจัยของสุนันทา คงประโคน (2544) ศึกษาเรื่อง “กลวิธีการกลบเกลื่อนในการสนทนาเรื่องเพศของคนไทย” และงานวิจัยของอรวี บุนนาคและสมชาย สำเนียงงาม (2561) ศึกษาเรื่อง “กลวิธีการกลบเกลื่อนในการสื่อสารในภาวะวิกฤตผ่านเฟซบุ๊กองค์กรธุรกิจ” และงานวิจัยที่ศึกษาการเคลื่อนย้ายคำในประจักษ์บทความวิชาการ ได้แก่ งานวิจัยของอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2557) ศึกษาเรื่อง “ลักษณะสองหน้าของภาษาวิชาการ: ความแจ่มชัดกับการเบี่ยงบังในการเขียนภาษาวิชาการไทย” งานวิจัยของวรวรรณา เพ็ชรกิจ (2558) ศึกษาเรื่อง “รูปเบี่ยงบังในบทความวิจัยภาษาอังกฤษ และปัญหาของผู้เขียนที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา” และงานวิจัยของวรวรรณา เพ็ชรกิจ, เพ็ญศิริ รัศมี, Furuhashi Y. และสุวคนธ์ พิทยานุ (2559) ศึกษาเรื่อง “รูปเบี่ยงบังระดับคำและหน้าที่ในบทความวิจัยภาษาไทยด้านวิทยาศาสตร์และมนุษยศาสตร์”

ด้วยเหตุนี้ การศึกษา “การทำให้ความอ่อนลง” ในภาษาไทยจึงเป็นหัวข้อที่น่าสนใจทั้งในแง่การนำแนวคิดมาศึกษาข้อมูลภาษาไทย และในแง่ที่ยังไม่เคยมีผู้ใดศึกษาการทำให้ความอ่อนลงในประจักษ์ชนิดต่าง ๆ ในภาษาไทย

ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า การสื่อสารแต่ละครั้งย่อมแตกต่างกันไปตามสถานการณ์การสื่อสารและวัตถุประสงค์ของการสื่อสารนั้น ๆ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษารูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงและหน้าที่ในการสื่อสารในประจักษ์ต่างชนิด ได้แก่ การสนทนาแบบเน้นภารกิจ ซึ่งเป็นประจักษ์ที่คู่สนทนาได้รับมอบหมายให้ทำภารกิจหรือกิจกรรมให้สำเร็จ ถ้อยคำที่ปรากฏขณะสื่อสาร อาจปรากฏการเสนอความคิดเห็น หรือการต่อรอง การสัมภาษณ์วิชาการ ซึ่งเป็นประจักษ์ที่ผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ต่างแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ หรือตั้งคำถามในประเด็นวิชาการต่าง ๆ ถ้อยคำที่ปรากฏขณะสื่อสาร อาจปรากฏการเสนอข้อเท็จจริง การโต้เถียงอภิปราย การแสดงความเห็นพ้อง การแสดงความเห็นแย้ง การวิพากษ์วิจารณ์ต่าง ๆ บทความวิชาการ ซึ่งเป็นประจักษ์ที่ผู้เขียนถ่ายทอดข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นที่ได้จากข้อมูลเชิงประจักษ์ มาประมวลร้อยเรียงเพื่อเสนอเป็นองค์ความรู้ทางวิชาการ ถ้อยคำที่ปรากฏขณะสื่อสาร อาจปรากฏการเสนอผลการวิจัย การตีความผลการวิจัย การวิพากษ์ หรือการแสดงความเห็นเชิงวิชาการของผู้เขียน และบทความแสดงความคิดเห็น ซึ่งเป็นประจักษ์ที่ประกอบด้วยข้อมูลอันเป็นข้อเท็จจริงกับการแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ถ้อยคำที่ปรากฏ

ขณะสื่อสาร อาจปรากฏการแสดงความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้เขียน ทั้งนี้ ปริจเฉททั้ง 4 ชนิดมีลักษณะที่เหมือนและต่างกันบางประการ สามารถสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ตารางแสดงความเหมือนและความต่างของปริจเฉททั้ง 4 ชนิด

ชนิดของปริจเฉท ลักษณะสำคัญ	ปรากฏถ้อยคำ แสดงความ คิดเห็น	ปริจเฉท วิชาการ	สื่อด้วย การพูด	สื่อด้วย การเขียน
การสนทนาแบบเน้นภารกิจ	+	-	+	-
การสัมมนาวิชาการ	+	+	+	-
บทความวิชาการ	+	+	-	+
บทความแสดงความคิดเห็น	+	-	-	+

จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่า ปริจเฉททั้ง 4 ชนิดมีลักษณะร่วมกัน คือ เป็นปริจเฉทแสดงความคิดเห็น ทั้งนี้ การสัมมนาวิชาการและบทความวิชาการเป็นปริจเฉทที่ผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์แสดงความคิดเห็นเพื่อเสนอองค์ความรู้ทางวิชาการ ในขณะที่การสนทนาแบบเน้นภารกิจเป็นปริจเฉทที่คู่สนทนาแสดงความคิดเห็นเพื่อทำภารกิจหรือกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วง ส่วนบทความแสดงความคิดเห็นเป็นปริจเฉทที่ผู้เขียนแสดงความคิดเห็นหรือมุมมองของตนต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง นอกจากนี้ ยังพบว่า การสนทนาแบบเน้นภารกิจและการสัมมนาวิชาการเป็นปริจเฉทแสดงความคิดเห็นที่สื่อด้วยการพูดเป็นสำคัญ ซึ่งแตกต่างจากบทความวิชาการและบทความแสดงความคิดเห็นที่สื่อด้วยการเขียน ผู้วิจัยเห็นว่า ปริจเฉททั้ง 4 ชนิดน่าสนใจศึกษา เนื่องจากเป็นปริจเฉทที่ปรากฏการแสดงความคิดเห็น การเสนอข้อมูลหรือข้อเท็จจริง การอภิปรายหรือวิพากษ์วิจารณ์ในประเด็นต่าง ๆ ที่แตกต่างกันไปตามสถานการณ์การสื่อสารและวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร ซึ่งจะเป็นปริจเฉทที่มักจะมีการใช้ “การทำให้ความอ่อนลง (mitigation)” ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างการสนทนาแบบเน้นภารกิจ

ข้อมูลบทสนทนาต่อไปนี้ ได้มาจากการบันทึกเทปการสนทนาขณะที่ผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ช่วยกันปฏิบัติภารกิจ กล่าวคือ A และ B ได้รับมอบหมายให้ช่วยกันปฏิบัติภารกิจเรียงภาพที่ไม่มีคำบรรยายได้ภาพจำนวน 15 ภาพให้เป็นเรื่องราว

- 1 A: อันนี้เหมือนมันตอกันปะ มาเจอกัน แล้วไอ้นี้ก็คุยกัน อ้อ ฉันจะข้ามไป
- 2 B: อ้อ อ้อ อ้อ นี่ อันนี้เหมือนมันเดินกลับมาก่อน
- 3 A: เอ้ย มันมีสามตัวนี้หว่า ใช่ปะ
- 4 B: เออใช่ อย่างนี้ได้มัย มันเดินมา ตอนแรกมันเฉยเฉย หนามันบึ้งบึ้ง...

ในตัวอย่างนี้ คู่สนทนาต่างร่วมกันเสนอความคิดเห็นโดยใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง ดังจะเห็นได้จาก A ใช้รูปประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น ปะ ใช่ปะ ในบรรทัดที่ 1 และ 3 ส่วน B ก็เสนอความคิดเห็นของตนโดยใช้รูปประโยคคำถาม ได้มัย ในบรรทัดที่ 4 เพื่อเอื้อให้คู่สนทนาตอบกลับว่าเห็นด้วยหรือไม่ ซึ่งจะเห็นว่าเมื่อคู่สนทนาเสนอความคิดเห็นโดยใช้รูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับปฏิเสธ อีกฝ่ายก็มักจะมีการตอบกลับว่าเห็นด้วยหรือไม่ ดังในบรรทัดที่ 2 และ 4 B ตอบกลับความคิดเห็นของ A ว่า อ้อ อ้อ อ้อ และ เออใช่ ตามลำดับ ทั้งนี้ รูปภาษาดังกล่าวเป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้การสนทนาแบบเน้นภารกิจเป็นไปอย่างราบรื่น เนื่องจากแสดงให้เห็นว่า ผู้พูดไม่บังคับ และเปิดโอกาสให้ผู้ฟังตอบรับหรือโต้แย้งได้โดยอิสระ โดยมีเป้าหมายสำคัญคือปฏิบัติภารกิจที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จร่วมกัน

ตัวอย่างการสัมมนาวิชาการ

ข้อมูลบทสนทนาต่อไปนี้ ได้มาจากการบันทึกเทปการสัมมนาวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง

- 1 A: อยากเสนอความเห็นนิดนึงครับ อันนี้คิดเองนะครับ โดยส่วนตัวมองว่า คำ ๆ นี้ ไทยไม่น่าจะยืมมาจากจีน เพราะมีใช้ในภาษาตระกูลไทหลายภาษา
- 2 B: ครับ มีความเป็นไปได้ครับ แต่โดยส่วนตัวผมมองว่าก็เป็นไปได้ที่ไทยยืมมาจากจีน เพราะแม้ว่าคำนี้จะมีหลักฐานในภาษาโบราณของทั้งสองภาษา แต่จีนก็มีหลักฐานที่เก่ากว่ามากครับ
- 3 A: อืม.. ผมคิดว่าภาษาตระกูลไทสมัยนั้นยังไม่มีภาษาเขียน ก็เลยอาจจะเป็นเหตุผลได้ว่าทำไมคำ ๆ นี้ถึงไม่ค่อยปรากฏในเอกสารโบราณ

ในตัวอย่างนี้ คู่สนทนาต่างแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นในประเด็นวิชาการโดยใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง ดังจะเห็นได้จาก A ใช้กริยาแสดงสภาวะทางความคิด อันนี้คิดเอง โดยส่วนตัวมองว่า และรูปภาษาแสดงการคาดคะเน (ไม่)น่าจะ ในผลัดที่ 1 เพื่อเสนอความคิดเห็นของตนเอง ซึ่งรูปภาษาเหล่านี้แสดงว่าสิ่งที่ A เสนอเป็นเพียงความคิดของตนคนเดียว เป็นสิ่งที่ตนยังไม่แน่ใจ ซึ่งอาจไม่ถูกต้องก็เป็นได้ และเอื้อให้คู่สนทนาแย้งกลับมาได้ ดังจะเห็นได้จาก B ก็เสนอความคิดเห็นแย้ง A โดยใช้กริยาแสดงสภาวะทางความคิด โดยส่วนตัวผมมองว่า ในผลัดที่ 2 ซึ่งช่วยทำให้ความคิดเห็นแย้งของ B ฟังดู

อ่อนลง เช่นเดียวกับ A ที่เสนอความคิดเห็นของตนอีกครั้งโดยใช้กริยาแสดงสภาวะทางความคิด คิดว่า และใช้รูปภาษาแสดงการคาดคะเน *อาจจะ* ในผลัดที่ 3 ทั้งนี้ รูปภาษาดังกล่าวจะช่วยให้ผู้พูดลดการผูกมัดตนเองกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ และลดการคุกคามหน้าของผู้ฟัง เนื่องจากการแสดงให้เห็นว่า ผู้พูดยังไม่แน่ใจว่าความคิดของตนแม่นยำถูกต้องหรือไม่ และยังเป็นเพียงความคิดเห็นของตนเท่านั้น ซึ่งเท่ากับผู้พูดไม่ได้ปฏิเสธความคิดเห็นของผู้ฟัง และเปิดโอกาสให้ผู้ฟังกล่าวแย้งได้

ตัวอย่างบทความวิชาการ

ข้อมูลต่อไปนี้ ได้มาจากบทความที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ ปี พ.ศ. 2561 3 สาขา ได้แก่ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ตามลำดับ

- (1) อย่างไรก็ตามการที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเลือกชื่อแม่น้ำยมุนาใส่ไว้เป็นฉากในมัทนะพาธา อาจมีเหตุผลมาจากสังคมอินเดียให้ความสำคัญต่อแม่น้ำยมุนาเท่ากับแม่น้ำคงคา
- (2) ผลการศึกษาพบว่า เนื่องจากการไม่มีการบัญญัติข้อกำหนดเกี่ยวกับวิธีการตรวจสอบการใช้อำนาจดุลพินิจดังกล่าวของผู้มีอำนาจแต่งตั้งโยกย้ายไว้ ส่งผลให้ผู้ใช้อำนาจแต่งตั้งโยกย้าย อาจดำเนินการแต่งตั้งโยกย้ายตามอำเภอใจ ไม่ได้ยึดถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ ใช้ดุลพินิจไม่เหมาะสมและไม่ชอบธรรม ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อข้าราชการผู้ได้รับคำสั่งแต่งตั้งโยกย้ายได้
- (3) ความแตกต่างที่เกิดขึ้นระหว่างปาล์มน้ำมันซึ่งปลูกในพื้นที่นาร้างกับปาล์มน้ำมันในพื้นที่เหมาะสมอาจจะเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม แสงแดด ปริมาณน้ำ คุณภาพของดินแต่ละพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน

ในตัวอย่างนี้ ผู้เขียนแสดงความคิดเห็นเชิงวิชาการของตนโดยใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง คือ รูปภาษาแสดงการคาดคะเน *อาจ อาจจะ* ขณะที่อธิบายหรือตีความว่าผลการวิจัยของตนสะท้อนให้เห็นสิ่งใด ทั้งนี้ รูปภาษาดังกล่าวมีส่วนช่วยให้ผู้เขียนลดการผูกมัดตนเองกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ และลดความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นตามมาจากการกล่าวถ้อยคำได้ เนื่องจากผู้เขียนแสดงให้เห็นว่า ผู้เขียนยังไม่แน่ใจต่อสิ่งที่กล่าว อาจจะถูกต้อง หรือไม่ถูกต้องก็ได้ และหากมีการพบข้อพิสูจน์ที่หักล้างถ้อยคำที่กล่าว ผู้เขียนก็จะไม่เสียความน่าเชื่อถือ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับนักวิชาการ

ตัวอย่างบทความแสดงความคิดเห็น

ข้อมูลต่อไปนี้ ได้มาจากย่อหน้าแสดงความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีของสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง ในประเด็นเรื่อง “การทำแท้งหรือการยุติการตั้งครรภ์ควรเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ผู้หญิงทุกคนพึงมีและสามารถกระทำได้อย่างเสรีโดยไม่ผิดกฎหมาย”

“แม้ว่าใครหลาย ๆ คนจะมองว่าการทำแท้งหรือการยุติการตั้งครรภ์ควรเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้หญิง แต่ความจริงแล้วการทำแท้งเสมือนเป็นการทำลายชีวิตอีกหนึ่งชีวิตที่เกิดใหม่อย่างโหดเหี้ยม เนื่องจากการเป็นการทำลายชีวิตและอนาคตของเด็กที่กำลังจะเกิดมา ทั้ง ๆ ที่สิทธิของมนุษย์ตามจริงเริ่มมีตั้งแต่ออยู่ในท้องของแม่ ดังนั้น การทำแท้งก็เสมือนเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย เพราะเป็นการทำลายสิทธิขั้นพื้นฐานของเด็กที่กำลังจะเกิด”

ในตัวอย่างนี้ ผู้เขียนแสดงความคิดเห็นโดยใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลง คือ รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน ใครหลาย ๆ คน เมื่อกล่าวพาดพิงความคิดเห็นของกลุ่มคนที่เห็นต่างจากตน เพื่อลดน้ำหนักของการเสนอความคิดเห็นแย้ง เพราะผู้เขียนไม่เจาะจงคนใดคนหนึ่งอย่างชัดเจน และรูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน เสมือน ขณะที่เสนอความคิดเห็นของผู้เขียน เพื่อลดระดับความชัดเจนของถ้อยคำ ทั้งนี้ รูปภาพดังกล่าวจะมีส่วนช่วยให้ผู้เขียนสามารถแสดงความคิดเห็นของตนได้อย่างอิสระ เนื่องจากเป็นวิธีการหนึ่งที่ทำหน้าที่ลดการผูกมัดของผู้เขียนกับค่าความเป็นจริงของประพจน์

จากตัวอย่างข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ปริจเฉททั้ง 4 ชนิดมีการใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงหลายประเภท และทำหน้าที่อย่างหลากหลายในภาษาไทย ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษารูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงและหน้าที่ในการสื่อสารในปริจเฉทต่างชนิด โดยที่ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานว่า ชนิดของปริจเฉทที่แตกต่างกันอาจจะมีผลต่อการเลือกใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงและหน้าที่ของรูปภาพที่ใช้ขณะสื่อสาร

กล่าวโดยสรุป จะเห็นได้ว่า การทำให้ความอ่อนลงเป็นกลไกทางภาษาหนึ่งที่สำคัญอย่างยิ่งขณะสื่อสาร และช่วยทำให้การสื่อสารราบรื่น หรือลดความขัดแย้งขณะปฏิสัมพันธ์ อีกทั้งเป็นแนวคิดที่ยังไม่เคยมีการค้นคว้า สังเคราะห์ และนำเสนอเป็นภาษาไทย ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา การทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย โดยจะศึกษาจากปริจเฉท 4 ชนิด ได้แก่ การสนทนาแบบเน้นภารกิจ การสัมภาษณ์วิชาการ บทความวิชาการ และบทความแสดงความคิดเห็น โดยมีคำถามวิจัย คือ รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงมีอะไรบ้าง แบ่งได้เป็นกี่ประเภท รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงทำหน้าที่อย่างไรขณะสื่อสาร รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในปริจเฉทแต่ละชนิดเหมือน หรือต่างกันอย่างไร และทำหน้าที่เหมือน หรือต่างกันอย่างไรขณะสื่อสาร

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงและหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย
2. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงกับปริจเฉท 4 ชนิด ได้แก่ การสนทนาแบบเน้นภารกิจ การสัมมนาวิชาการ บทความวิชาการ และบทความแสดงความคิดเห็น

1.3 สมมติฐานการวิจัย

1. รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนในภาษาไทยมีหลายประเภท ได้แก่ การใช้ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น การใช้ถ้อยคำแสดงสภาวะทางความคิด การใช้ถ้อยคำแสดงการคาดคะเน การใช้ถ้อยคำไม่ระบุชัดเจน ส่วนหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทยที่พบบ่อย ได้แก่ ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ ลดระดับความชัดเจนของถ้อยคำ ลดการคุกคามหน้าของผู้รับสาร
2. ชนิดของปริจเฉทมีผลต่อรูปภาษาและหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง กล่าวคือ ในการสนทนาแบบเน้นภารกิจ รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงประเภทที่พบบ่อย คือ การใช้ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น และหน้าที่ที่พบบ่อย คือ ลดการคุกคามหน้าของผู้รับสาร ในการสัมมนาวิชาการ รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงประเภทที่พบบ่อย คือ การใช้ถ้อยคำแสดงสภาวะทางความคิด และหน้าที่ที่พบบ่อย คือ ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์และลดการคุกคามหน้าของผู้รับสาร ในบทความวิชาการ รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงประเภทที่พบบ่อย คือ การใช้ถ้อยคำแสดงการคาดคะเน และหน้าที่ที่พบบ่อย คือ ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ และในบทความแสดงความคิดเห็น รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงประเภทที่พบบ่อย คือ การใช้ถ้อยคำไม่ระบุชัดเจน และหน้าที่ที่พบบ่อย คือ ลดระดับความชัดเจนของถ้อยคำ

1.4 ขอบเขตการวิจัย

1. งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาวัจนภาษาจากปริจเฉท 4 ชนิด ได้แก่ การสนทนาแบบเน้นภารกิจ การสัมมนาวิชาการ บทความวิชาการ และบทความแสดงความคิดเห็น
2. การสนทนาแบบเน้นภารกิจ เก็บข้อมูลจากคลังข้อมูล Mister O Corpus ภาษาไทย ส่วนที่เป็นการสนทนายาระหว่างอาจารย์กับนิสิตและนิสิตกับนิสิตที่ช่วยกันปฏิบัติการกิจเรียงภาพจำนวน 15 ภาพ จำนวนทั้งหมด 12 บท
3. การสัมมนาวิชาการ เก็บข้อมูลจากการสัมมนาวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง จำนวนทั้งหมด 9 ครั้ง

4. บทความวิชาการ เก็บข้อมูลจากบทความที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ ปี พ.ศ. 2561 3 สาขา ได้แก่ วารสารอักษรศาสตร์ วารสารสังคมศาสตร์ และวารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวนทั้งหมด 45 บท

5. บทความแสดงความคิดเห็น เก็บข้อมูลจากบทความแสดงความคิดเห็นในเฟซบุ๊ก 3 เพจ ได้แก่ เพจ “อึเจ๊ียบเลียบด่วน” “หนังโปรดของข้าพเจ้า” และ “Roundfinger” และย่อหน้าแสดงความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง จำนวนทั้งหมด 110 บท

1.5 วิธีดำเนินการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยพบว่า การศึกษาการทำให้ความอ่อนลงส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพที่ใช้การวิเคราะห์ปริบทอย่างรอบด้าน เนื่องจากภาษาหนึ่งสามารถทำหน้าที่ได้หลายอย่าง อย่างไรก็ตาม ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะนำการวิจัยเชิงปริมาณมาพิจารณาประกอบด้วย แต่จะการใช้การวิจัยเชิงคุณภาพในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นสำคัญ โดยแบ่งวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 5 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.5.1 สํารวจและศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดเรื่องการทำให้ความอ่อนลง (Fraser, 1980; Holmes, 1984; Caffi, 1999; Shisà, 2001; Schneider, 2010; Thaler, 2012; & Ibáñez, 2020) แนวคิดเรื่องการเลื่อนถ้อยคำ (Lakoff, 1973; Hübler, 1981; & Brown & Levinson, 1987) และกรอบแนวคิดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์การทำให้ความอ่อนลง ส่วนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ งานวิจัยเกี่ยวกับการทำให้ความอ่อนลงในภาษาต่างประเทศ และงานวิจัยเกี่ยวกับการทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย

1.5.2 เก็บข้อมูล

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะศึกษารูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง หน้าที่ของภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง และความสัมพันธ์ของภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงกับปริบท 4 ชนิด ได้แก่ การสนทนาแบบเน้นภารกิจ การสนทนาวิชาการ บทความวิชาการ และบทความแสดงความคิดเห็น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การสนทนาแบบเน้นภารกิจ

ข้อมูลการสนทนาแบบเน้นภารกิจเก็บข้อมูลจากคลังข้อมูล Mister O Corpus ภาษาไทย ซึ่งได้รับการสนับสนุนจาก Grant-in-Aid for Scientific Research ของ Japan Society for the Promotion of Science (JSPS) และดำเนินโครงการร่วมกับภาควิชาภาษาไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และภาควิชาภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในการเก็บข้อมูล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบข้อมูลบทสนทนาภาษาไทยกับภาษาอื่น ๆ ได้แก่ ภาษาญี่ปุ่น ภาษาอังกฤษแบบอเมริกัน ภาษาเกาหลี ภาษาอารบิกแบบลิเบีย และภาษาจีน

การเก็บข้อมูลของคลังข้อมูล Mister O Corpus ภาษาไทย บันทึกข้อมูลการสนทนาของนิสิตและบุคลากร คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในรูปแบบของวิดิตส์ ประกอบด้วยข้อมูล 3 ชุด ได้แก่ การสนทนาแบบเน้นภารกิจ การสนทนาแบบแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และการเล่าเรื่องข้อมูลการสนทนาจากคลังข้อมูล Mister O Corpus ภาษาไทยทุกสถานการณ์การสนทนามีผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์จำนวน 2 คน โดยแบ่งเป็น 2 กรณี คือ กรณีคู่สนทนาที่มีสถานภาพต่างกัน คือ อาจารย์กับนิสิต และกรณีคู่สนทนาที่มีสถานภาพเท่ากัน คือ นิสิตกับนิสิต

ในงานวิจัยนี้ศึกษาข้อมูลการสนทนาส่วนที่คู่สนทนาได้รับมอบหมายให้ช่วยกันเรียงภาพจำนวน 15 ภาพเป็นเรื่องราว โดยไม่กำหนดเวลา ทั้งนี้ ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยมีได้อยู่ในห้องขณะที่มีการสนทนา แต่การสนทนาที่เกิดขึ้นจะถูกบันทึกไว้เป็นวิดิตส์ ซึ่งจะมีเฉพาะคู่สนทนาและกล่องที่วางห่างออกไปที่มุมห้องในสถานที่เก็บข้อมูลเท่านั้น โดยผู้วิจัยศึกษาข้อมูลการสนทนาแบบเน้นภารกิจระหว่างอาจารย์กับนิสิต 3 บท และนิสิตกับนิสิต 9 บท รวมจำนวนทั้งสิ้น 12 บท ความยาวในการสนทนาทั้งหมด 111.04 นาที

2. การสัมภาษณ์วิชาการ

ข้อมูลการสัมภาษณ์วิชาการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการในสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง รวมจำนวนทั้งสิ้น 9 ครั้ง ความยาวในการสนทนาทั้งหมด 23 ชั่วโมง 53 นาที 22 วินาที ผู้วิจัยบันทึกเสียงการสนทนา พร้อมสังเกตและจดบันทึกรายละเอียดที่เป็นอวัจนภาษา เช่น การยิ้ม การแสดงสีหน้า การส่ายหน้า ที่ปรากฏในบริบทการสนทนา โดยมีข้อตกลงว่าผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ต้องลงนามยินยอมให้บันทึกเสียงการสนทนา และอนุญาตให้นำข้อมูลมาใช้ในการศึกษา

3. บทความวิชาการ

ข้อมูลบทความวิชาการเก็บข้อมูลจากบทความที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ ปี พ.ศ. 2561 3 สาขา ได้แก่ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ 1) เป็นวารสารที่ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index) จัดกลุ่มคุณภาพ

อยู่ในวารสารกลุ่มที่ 1 2) เป็นวารสารที่ตีพิมพ์บทความปีละ 2 ฉบับขึ้นไป และ 3) เป็นวารสารที่มีเนื้อหาครอบคลุมประเด็นหลากหลายในสาขาวิชานั้น วารสารที่ใช้เป็นข้อมูลในงานวิจัยนี้ได้แก่

1) วารสารอักษรศาสตร์ เป็นวารสารของคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ตีพิมพ์บทความทางวิชาการด้านมนุษยศาสตร์ มีเนื้อหาครอบคลุมประเด็นทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับภาษา ภาษาศาสตร์ วรรณคดีศึกษา ประวัติศาสตร์ ปรัชญา ศาสนา ศิลปการละคร บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศึกษา ภูมิศาสตร์ และวัฒนธรรมศึกษา ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลบทความที่ตีพิมพ์ในวารสารอักษรศาสตร์ ปี พ.ศ. 2561 จำนวน 2 ฉบับ ประกอบด้วย วารสารฉบับเดือนมกราคม-มิถุนายน และวารสารฉบับเดือนกรกฎาคม-ธันวาคม รวมจำนวนบทความทั้งหมด 15 บท

2) วารสารสังคมศาสตร์ เป็นวารสารของคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ตีพิมพ์บทความทางวิชาการด้านสังคมศาสตร์ มีเนื้อหาครอบคลุมประเด็นทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับรัฐศาสตร์ การเมืองการปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา รัฐประศาสนศาสตร์ และสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลบทความที่ตีพิมพ์ในวารสารสังคมศาสตร์ ปี พ.ศ. 2561 จำนวน 2 ฉบับ ประกอบด้วย วารสารฉบับเดือนมกราคม-มิถุนายน และวารสารฉบับเดือนกรกฎาคม-ธันวาคม รวมจำนวนบทความทั้งหมด 15 บท

3) วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นวารสารของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ วิทยาเขตรังสิต ที่ตีพิมพ์บทความทางวิชาการด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีเนื้อหาครอบคลุมประเด็นทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์กายภาพ วิทยาศาสตร์ชีวภาพ วิทยาศาสตร์การแพทย์ และวิศวกรรมศาสตร์และสถาปัตยกรรมศาสตร์ ทั้งนี้ เนื่องจากวารสารดังกล่าวตีพิมพ์บทความปีละ 6 ฉบับ ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจะสุ่มเลือกวารสารที่ใช้เป็นข้อมูลจำนวน 2 ฉบับโดยวิธีจับสลาก ประกอบด้วย วารสารฉบับเดือนพฤษภาคม-มิถุนายน และวารสารฉบับเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม รวมจำนวนบทความทั้งหมด 15 บท

รวมได้จำนวนบทความวิชาการทั้งสิ้น 45 บท

4. บทความแสดงความคิดเห็น

ข้อมูลบทความแสดงความคิดเห็นเก็บข้อมูลจาก 2 ส่วน ประกอบด้วย

1) บทความแสดงความคิดเห็นในเฟซบุ๊ก ในเบื้องต้นผู้วิจัยคัดเลือกเพจที่มีการเขียนบทความแสดงความคิดเห็นจากการจัดอันดับ “500 อันดับ Facebook page ที่ดังที่สุดในประเทศไทย” ประจำปี พ.ศ. 2561 โดยเว็บไซต์ www.topbestbrand.com จากนั้นผู้วิจัยจะคัดเลือกเพจที่ใช้เป็นข้อมูล โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ เป็นเพจที่มีการเขียนบทความแสดงความคิดเห็นสัปดาห์ละ 3 บทขึ้นไป และมียอดไลก์สูงสุด 3 อันดับแรก ประกอบด้วย เพจ “อ๊ี้เจ๊บบเลียบด่วน” “หนังโปรดของ

ข้าพเจ้า” และ “Roundfinger” และคัดเลือกบทความที่ใช้เป็นข้อมูลแบบเจาะจง เพื่อนำมาศึกษา การทำให้ความอ่อนลง เพจละ 20 บท รวมจำนวนบทความจากเฟซบุ๊กทั้งสิ้น 60 บท

2) ย่อหน้าแสดงความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง โดยให้นิสิตนักศึกษาทั้งหมด 50 คน เขียนแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่อไปนี้

คำชี้แจง

1. โปรดเลือกแสดงความคิดเห็นว่าท่านเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยในประเด็นต่อไปนี้ 1 ประเด็น (กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ หน้าประเด็นที่ท่านเลือก)

☐ มหาวิทยาลัยควรอนุญาตให้นิสิตนักศึกษาสามารถสวมชุดไพรเวท (private) มาเข้าเรียนหรือสอบได้

☐ หญิงสาวไทยในปัจจุบันควรใช้ชีวิตแบบสามเณรก่อนการแต่งงานหรือจดทะเบียนสมรส

☐ การทำแท้งหรือการยุติการตั้งครรภ์ควรเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ผู้หญิงทุกคนพึงมีและสามารถกระทำได้อย่างเสรีโดยไม่ผิดกฎหมาย

2. โปรดเขียนแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่ท่านเลือกด้วยความยาว 10-15 บรรทัด

ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็น

จากประเด็นที่ท่านเลือกตอบข้างต้น ท่าน ☐ เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วย

เพราะ.....

.....

.....

.....

.....

รวมได้จำนวนบทความแสดงความคิดเห็นทั้งสิ้น 110 บท

1.5.3 ถ่ายถอดเสียงข้อมูล

ผู้วิจัยถ่ายถอดเสียงข้อมูลในกลุ่มข้อมูลปริมณฑลที่สื่อด้วยการพูด ได้แก่ การสนทนาแบบเน้นภารกิจ และการสัมภาษณ์วิชาการ เมื่อผู้วิจัยเก็บข้อมูลครบถ้วนแล้ว ในเบื้องต้นผู้วิจัยจะนำข้อมูลทั้งหมดมาถ่ายถอดเป็นตัวอักษรภาษาไทย ทั้งนี้ ในส่วนข้อมูลการสนทนาแบบเน้นภารกิจ ผู้วิจัยใช้ข้อมูลการสนทนาจากคลังข้อมูล Mister O Corpus อย่างไรก็ตาม เนื่องจากงานวิจัยนี้ไม่ใช่งานวิจัยทางด้านสนทนาวิเคราะห์ ผู้วิจัยจึงไม่ได้ถ่ายถอดเสียงข้อมูลโดยใช้สัญลักษณ์ตามแนวสนทนาวิเคราะห์อย่างละเอียด แต่จะถ่ายถอดอย่างละเอียดในส่วนที่ปรากฏรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง

ในขั้นตอนการถ่ายถอดเสียงข้อมูลอย่างละเอียดตามแนวสนทนาวิเคราะห์ ผู้วิจัยจะใช้สัญลักษณ์ตามแบบของ Sacks และคณะ (Sacks et al., 1974) และนริศรา หาสนาม (2558) ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ตารางแสดงสัญลักษณ์การถ่ายทอดเสียง

การปรากฏ		สัญลักษณ์
ลักษณะการพูด	กล่าวแทรก/กล่าวพร้อมกัน	[
	กล่าวต่อถ้อยคำคู่สนทนาทันที ไม่มีช่วงหยุด	Z
	แก้ไขคำพูดตนเอง	-
	ลากเสียงยาว	::
ลักษณะของการหยุด	หยุดด้วยทำนองเสียงตก	.
	หยุดด้วยทำนองเสียงต่อเนื่องทั้งช่วง เพื่อให้กล่าวต่อ	,
	หยุดแบบทำนองเสียงสูง	?
ความยาวของช่วงหยุด	หยุดช่วงสั้น ๆ ประมาณ 0.5 – 1.00 วินาที	—
	หยุดช่วงยาว ประมาณ 1.01 – 2.99 วินาที	— —
	หยุดตั้งแต่ 3 วินาทีขึ้นไป	(ตัวเลข)
ข้อจำกัด	แสดงความต่อเนื่องของถ้อยคำของผู้พูดที่มีข้อจำกัดของหน้ากระดาษ	=
	แสดงช่วงการสนทนาที่ไม่สามารถถ่ายทอดเสียงได้ เนื่องจากได้อินข้อมูลไม่ชัดเจน	(x)
การระบุและอธิบายตัวอย่าง	เป็นถ้อยคำที่วิเคราะห์ (เน้นตัวหนาและขีดเส้นใต้)	ถ้อยคำ (เวลาระบุตำแหน่ง)
	ช่วงของถ้อยคำที่วิเคราะห์	→

เนื่องจากงานวิจัยนี้ไม่ได้ศึกษาอวัจนภาษาเป็นสำคัญ แต่อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยจะพิจารณาอวัจนภาษาประกอบการวิเคราะห์ เช่น การยิ้ม การแสดงสีหน้า การส่ายหน้า เพราะการสนทนาแบบเผชิญหน้าอาจมีอวัจนภาษาร่วมด้วย ทั้งนี้ ในการถ่ายทอดเสียงการสัมภาษณ์วิชาการ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการในสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง เนื่องจากการเรียนการสอน ผู้วิจัยจึงไม่ได้รับอนุญาตให้บันทึกเป็นวิดีโอได้ สามารถบันทึกข้อมูลได้แต่เพียงรูปแบบแถบบันทึกเสียงเท่านั้น แต่ผู้วิจัยมีส่วนร่วมในทุกสถานการณ์การสนทนา ในฐานะที่เป็นผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ หรือเป็นผู้อยู่ร่วมในบริบทการสนทนา ผู้วิจัยจึงสามารถสังเกตการณ์ และจดบันทึกได้อย่างละเอียด

นอกจากนี้ ขณะถ่ายทอดเสียงข้อมูล ผู้วิจัยได้เปลี่ยนชื่อผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ บุคคลที่อ้างถึง และชื่อเฉพาะอื่น ๆ เป็นสัญลักษณ์ภาษาอังกฤษเพื่อรักษาความเป็นส่วนตัว

1.5.4 วิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1: ขั้นวิเคราะห์รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลง

ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ขั้นตอนย่อย ได้แก่ 1) จำแนกรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงออกจากถ้อยคำประเภทอื่น ๆ และ 2) นำผลการจำแนกรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงมาแบ่งประเภทตามแนวคิดทางวัจนปฏิบัติศาสตร์

1) จำแนกรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงออกจากถ้อยคำประเภทอื่น ๆ

ในการจำแนกรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงออกจากถ้อยคำประเภทอื่น ๆ ผู้วิจัยจะพิจารณาจาก 3 เกณฑ์ร่วมกัน ดังนี้

1. พิจารณาจากนิยาม

ผู้วิจัยประมวลนิยามและความหมายของการทำให้ความอ่อนลง (mitigation) ตามแนวคิดของ Fraser (1980) กล่าวคือ การทำให้ความอ่อนลง หมายถึง กลวิธีทางภาษาที่มีผลต่อพลังวัจนกรรม ใช้เพื่อลดน้ำหนักของถ้อยคำที่อาจส่งผลในแง่ลบทั้งต่อผู้พูดและผู้ฟัง และรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลง (mitigating expressions) หมายถึง รูปภาพที่ปรากฏแล้วมีผลต่อพลังวัจนกรรม และลดน้ำหนักของถ้อยคำที่อาจส่งผลในแง่ลบทั้งต่อผู้พูดและผู้ฟัง

นอกจากพิจารณาจากนิยามข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยยังใช้กลวิธีทำให้ความอ่อนลงที่ Fraser (1980: 347-349) เสนอไว้ในบทความเรื่อง “Conversational Mitigation” มาเป็นเกณฑ์ในการจำแนกรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงออกจากถ้อยคำประเภทอื่น ๆ อันประกอบไปด้วย 1) การใช้กลวิธีอ่อนในการแสดงวัจนกรรม 2) การใช้เทคนิคสร้างระยะห่าง 3) การบอกปิดความรับผิดชอบ/การออกตัว 4) การใช้รูปภาพที่ทำให้การกล่าวอ้างหรือข้อเสนออ่อนลง 5) การเปลี่ยนถ้อยคำ ซึ่งนิยามตาม Lakoff (1972) ว่าหมายรวมถึงรูปภาพที่ทำให้ถ้อยคำคลุมเครือมากขึ้น (ณัฐพร พานโพธิ์ทองและศิริพร รักดีผาสุข, 2561: 12)

2. พิจารณาจากหน้าที่ที่มีผลต่อเนื้อความ

ผู้วิจัยได้นำแนวทางการวิเคราะห์รูปเบี่ยงบังในเชิงหน้าที่ที่สัมพันธ์กับประพจน์ของถ้อยคำของวรรณณา เพ็ชรกิจ, เพ็ญศิริ รัตมี, Furuhashi Y., และสุวคนธ์ พิณญา (2559: 178) มาปรับใช้ในการจำแนกรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลง กล่าวคือ รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงเป็นรูปภาพที่ปรากฏแล้วมีผลต่อการลดพลังวัจนกรรม แต่ไม่มีผลต่อเนื้อความของถ้อยคำนั้น ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะกำหนดเกณฑ์ทดสอบ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 หากรูปภาพใดเป็นรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลง เมื่อนำรูปภาษานั้นออกจากถ้อยคำ น้ำหนักของถ้อยคำจะเพิ่มมากขึ้น แต่ไม่มีผลต่อเนื้อความที่ต้องการสื่อ ดังตัวอย่าง

- (1) ไอนี้น่าจะมาก่อนไอ้ที่หกล้มหรือเปล่า
- (2) ไอนี้มาก่อนไอ้ที่หกล้ม

จากตัวอย่าง เมื่อนำรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในถ้อยคำ (1) ออกไป น้ำหนักความชัดเจนของถ้อยคำ (2) เพิ่มมากขึ้น แต่ไม่ทำให้เนื้อความที่ต้องการสื่อเปลี่ยนไป

2.2 หากรูปภาพใดเป็นรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลง เมื่อแทนที่รูปภาษานั้นด้วยรูปภาพอื่นที่เพิ่มน้ำหนักของถ้อยคำ น้ำหนักของถ้อยคำจะมากขึ้น แต่ไม่มีผลต่อเนื้อความที่ต้องการสื่อ ดังตัวอย่าง

- (1) หากต้องการยับยั้งหรือลดปัญหาเหล่านี้ ควรแก้ไขที่ต้นเหตุให้เยาวชนรู้จักป้องกันมากกว่า
- (2) หากต้องการยับยั้งหรือลดปัญหาเหล่านี้ ต้องแก้ไขที่ต้นเหตุให้เยาวชนรู้จักป้องกันมากกว่า

จากตัวอย่าง เมื่อแทนที่ด้วยรูปภาพอื่นที่เพิ่มน้ำหนักของถ้อยคำใน (1) น้ำหนักความชัดเจนของถ้อยคำใน (2) เพิ่มมากขึ้น แต่ไม่ทำให้เนื้อความที่ต้องการสื่อเปลี่ยนไป

อย่างไรก็ตาม รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในงานวิจัยนี้ได้หมายถึงการเติมถ้อยคำใดถ้อยคำหนึ่งเข้ามาในถ้อยคำเพื่อลดพลังวจนกรรมเท่านั้น แต่รวมถึงการใช้กลวิธีอ้อมในการแสดงวจนกรรม (the use of indirectness in performing a speech acts) ซึ่ง Fraser (1980) กำหนดให้เป็นรูปภาพหนึ่งที่ทำให้ความอ่อนลง¹ ทั้งนี้ รูปภาษาดังกล่าวเมื่อปรากฏแล้วจะทำให้พลังของวจนกรรมเบาลง แต่ไม่มีผลต่อเนื้อความที่ผู้พูดต้องการสื่อ ดังตัวอย่าง

- A: แล้วก็ยิ้มๆกันปะ อยู่ตรงที่ยิ้มๆกัน
- B: เออ อะ
- A: อะ อันนี้ อันนี้ก็ต้องอยู่ข้างบนใช่ปะ

¹ Fraser (1980: 347-349) กล่าวถึงรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงไว้หลายชนิด ได้แก่ 1) การใช้กลวิธีอ้อมในการแสดงวจนกรรม 2) การใช้เทคนิคสร้างระยะห่าง 3) การบอกปิดความรับผิดชอบ/การออกตัว 4) การใช้รูปภาพที่ทำให้การกล่าวอ้างหรือข้อเสนออ่อนลง 5) การเลื่อนถ้อยคำ

จากตัวอย่าง จะเห็นได้ว่า A ใช้ประโยคคำถามแบบให้ตอบรับหรือปฏิเสธเพื่อเสนอความคิดเห็น ทั้งนี้ รูปภาษาดังกล่าวจะทำให้พลังของวัจนกรรมบาลงกว่าการแสดงความคิดเห็นโดยไม่มีรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง เนื่องจากเป็นกลวิธีที่แสดงให้เห็นว่าผู้พูดไม่บังคับ และเปิดโอกาสให้ผู้ฟังตอบรับหรือโต้แย้งได้อย่างอิสระ โดยที่ไม่ทำให้เนื้อความที่ต้องการสื่อเปลี่ยนไป

กล่าวโดยสรุป ในการจำแนกรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง โดยพิจารณาจากหน้าที่ที่มีผลต่อเนื้อความ ผู้วิจัยจะต้องพิจารณาการกล่าวถ้อยแบบไม่มีรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงร่วมด้วยเสมอ เพื่อเป็นการเปรียบเทียบว่า รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเมื่อปรากฏแล้วจะมีผลต่อการลดพลังวัจนกรรม แต่ไม่มีผลต่อเนื้อความของถ้อยคำนั้น

3. พิจารณาจากหน้าที่ที่มีผลต่อพลังวัจนกรรม

3.1 ผู้วิจัยพบว่าในการตัดสินว่ารูปภาษาใดเป็นรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง บางครั้งอาจไม่สามารถตัดสินได้จากเกณฑ์ข้อ 1 และ 2 เท่านั้น ดังนั้น ผู้วิจัยจะพิจารณาจากบริบทแวดล้อมว่ารูปภาษาดังกล่าวต้องทำหน้าที่ลดพลังวัจนกรรม หรือลดผลกระทบในแง่ลบที่การแสดงวัจนกรรมมีต่อผู้พูดและผู้ฟังในบริบทนั้นด้วย

3.2 ผู้วิจัยพบว่ามีรูปภาษากลุ่มหนึ่งอาจจำแนกเป็นรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง หรือทัศนภาวะ (modality) ซึ่งหมายถึงประเภททางไวยากรณ์ที่แสดงทัศนคติ มุมมอง จุดยืน หรือความรู้สึกของผู้พูดต่อสิ่งที่พูดในประโยค เช่น แสดงความมั่นใจ ความไม่มั่นใจ ความเป็นไปได้ ความเป็นไปไม่ได้หรือสมมติ ความเชื่อว่าสิ่งที่พูดเป็นจริงหรือเป็นเพียงการสันนิษฐาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2560: 283) โดยเฉพาะอย่างยิ่งทัศนภาวะประเภท “ทัศนภาวะญาณ (epistemic modality)” ซึ่งเป็นรูปภาษาที่เกี่ยวข้องกับความมั่นใจ หรือความเชื่อของผู้พูดที่มีต่อสิ่งที่พูดออกไป เช่น กริยาแสดงสถานะทางความคิด (parenthetical verbs) *คิดว่า มองว่า เห็นว่า เดาวว่า* หรือคำแสดงทัศนะ (modal) *น่า น่าจะ อาจ อาจจะ* ดังตัวอย่าง

- (1) ฉันเดาว่าการประชุมยังไม่เริ่ม
- (2) เขาอาจจะมา
- (3) เธอน่าจะไปกับเรา

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยนี้ประมวลนิยามและความหมายของการทำให้ความอ่อนลงตามแนวคิดของ Fraser (1980) ที่เสนอว่า การทำให้ความอ่อนลง หมายถึง กลวิธีทางภาษาที่มีผลต่อพลังวัจนกรรม ใช้เพื่อลดน้ำหนักของถ้อยคำที่อาจส่งผลในแง่ลบทั้งต่อผู้พูดและผู้ฟัง ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงจำแนกรูปภาษากลุ่มดังกล่าวเป็นรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง เนื่องจากเป็นรูปภาษาที่ทำให้

การกล่าวอ้างหรือข้อเสนออ่อนลง และช่วยลดผลกระทบในแง่ลบที่อาจเกิดกับผู้พูดที่ไม่ต้องการกล่าวสิ่งใดที่เป็นเท็จ หรือไม่ถูกต้อง โดยการลดการผูกมัดระหว่างผู้พูดเองกับถ้อยคำที่กล่าวตามข้อเสนอของ Fraser ดังตัวอย่างต่อไปนี้ (Fraser, 1980: 348)

- (4) This is the right road, I guess.
- (5) We can, I think, do it over again.

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่า รูปภาพ *I guess* และ *I think* ทำหน้าที่ลดพลังวัจนกรรมของการเสนอความคิดเห็น และจะช่วยลดการรับผิดชอบของผู้พูดต่อถ้อยคำที่กล่าวในกรณีที่เป็นการให้ข้อมูลที่ไม่น่าเชื่อถือ

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบงานวิจัยเกี่ยวกับการทำให้ความอ่อนลงส่วนใหญ่ กำหนดให้รูปภาพกลุ่มดังกล่าวเป็นรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงที่ผู้พูดเลือกใช้เพื่อลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ (Holmes, 1984; Caffi, 1999; Flores-Ferrán, 2010; & Thaler, 2012) ดังตัวอย่าง

- (6) It's rather good I suppose.
- (7) Such a move might anger much of Black Africa.
- (8) A: How many children are there in the story?
B: Maybe about fifteen, I think.
- (9) It is probably a consequence of an intestinal problem:
that began with the flu.

ตัวอย่างข้างต้นนี้ แสดงให้เห็นว่า รูปภาพที่เกี่ยวข้องกับความมั่นใจ หรือความเชื่อของผู้พูดที่มีต่อสิ่งที่พูดออกไป อันได้แก่ กริยาแสดงสถานะทางความคิด *I suppose I think* หรือคำแสดงทัศนะ *might maybe probably* มีผลต่อการลดพลังวัจนกรรมของกลุ่มวัจนกรรมบอกกล่าวให้อ่อนลง และลดการรับผิดชอบของผู้พูดต่อถ้อยคำที่กล่าว

กล่าวโดยสรุป ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะจำแนกทัศนภาวะประเภท “ทัศนภาวะสัจยฐาน (epistemic modality)” เป็นรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลง เนื่องจากเป็นรูปภาพที่ทำหน้าที่ลดพลังวัจนกรรมของกลุ่มวัจนกรรมบอกกล่าว (representatives) กล่าวคือ เป็นรูปภาพที่ทำให้การกล่าวอ้างหรือข้อเสนออ่อนลง และลดผลกระทบในแง่ลบที่มีต่อผู้พูด ซึ่งสัมพันธ์กับนิยามและความหมายของการทำให้ความอ่อนลงตามที่ Fraser (1980) ได้เสนอไว้

3.3 ผู้วิจัยพบว่ารูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงรูปเดียวกัน บางกรณีอาจเป็นรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง แต่ในบางกรณีอาจไม่เป็นรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง ผู้วิจัยจะพิจารณาจากบริบทแวดล้อมเป็นสำคัญ หากไม่ทำหน้าที่ลดพลังวจนกรรมหรือลดผลกระทบในแง่ลบที่การแสดงวจนกรรมมีต่อผู้พูดและผู้ฟัง ก็ไม่นับว่าเป็นรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“จากการศึกษาพบว่า ในสถานการณ์ที่พนักงานบริการผู้โดยสารภาคพื้นสายการบินไทย จะต้องตอบผู้โดยสารที่กำลังแสดงความไม่พอใจอยู่นั้น การให้เหตุผล**บางประการ**อาจทำให้ผู้ฟังรู้สึกดี และทำให้ผู้โดยสารเข้าใจถึงความจำเป็นของพนักงานบริการผู้โดยสารภาคพื้นสายการบินไทยมากขึ้น โดยเฉพาะการให้เหตุผลแบบเจาะจงและการอธิบายอย่างละเอียด เช่น การชี้แจงขั้นตอนการปฏิบัติงาน ย่อมสุภาพ และอาจลดความไม่พอใจของผู้ฟังมากกว่าการให้เหตุผลแบบอ้างกฎของสายการบิน เนื่องจากผู้ให้สัมภาษณ์**บางคน**อธิบายว่า ผู้โดยสาร**บางคน**อาจรู้สึกว่าการอ้างกฎของสายการบินเป็นเหมือนการตอบแบบนำกฎเกณฑ์มาบังคับ”

(หัตถดาว รักมากและณัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2560: 64-65)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นผลการวิจัยส่วนหนึ่งจากบทความวิชาการเรื่อง “กลวิธีในการตอบการแสดงความไม่พอใจของผู้โดยสาร: กรณีศึกษาพนักงานบริการผู้โดยสารภาคพื้นสายการบินไทย” ของ หัตถดาว รักมากและณัฐพร พานโพธิ์ทอง (2560) ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกใช้กลวิธีการให้เหตุผลเพียง 235 ครั้ง จากการตอบการแสดงความไม่พอใจของผู้โดยสารทั้งหมด 1,034 ครั้ง ดังนั้น ผู้เขียนจึงสรุปผลการวิจัยโดยใช้คำว่า “บางประการ” และ “บางคน” ตามข้อมูลที่พบ

แม้ว่าจะมีงานวิจัยที่กำหนดให้คำบอกปริมาณกลุ่ม “บาง” ทำหน้าที่ลดน้ำหนักของถ้อยคำ (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2557; วรวรรณ เพ็ชรกิจ, เพ็ญศิริ รัศมี, Furuhashi Y., และสุคนธ์ พิญา, 2559) แต่ในตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนไม่ได้ใช้คำบอกปริมาณกลุ่ม “บาง” เพื่อลดน้ำหนักของถ้อยคำ แต่เป็นการสรุปผลการวิจัยจากข้อเท็จจริง ด้วยเหตุนี้ การใช้คำบอกปริมาณกลุ่ม “บาง” ในตัวอย่างดังกล่าวจึงไม่นับว่าเป็นรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง

3.4 ในการวิเคราะห์รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในปริจเฉทที่สื่อด้วยการพูด ได้แก่ การสนทนาแบบเน้นภารกิจ ซึ่งเป็นข้อมูลที่บันทึกการสนทนาในรูปแบบวิดีโอ และการสัมภาษณ์วิชาการ ซึ่งเป็นข้อมูลการสนทนาที่ผู้วิจัยมีส่วนร่วมในทุกสถานการณ์การสนทนา ในฐานะที่เป็นผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ หรือเป็นผู้อยู่ร่วมในบริบทการสนทนา ผู้วิจัยจึงสามารถสังเกตการณ์และจดบันทึกข้อมูลได้อย่างละเอียด ผู้วิจัยพบว่า บางรูปภาษา เช่น แบบ แบบว่า คือแบบ อะไรอย่างนี้

อะไรอย่างนี้ อะไรประมาณนี้ อะไรทำนองนี้ เป็นต้น อาจเป็นถ้อยคำติดปากของผู้พูดได้ในบางกรณี ซึ่งหากเป็นถ้อยคำติดปาก ผู้วิจัยจะไม่นำมาศึกษาในงานวิจัยนี้

ทั้งนี้ ในการจำแนก ผู้วิจัยจะพิจารณาจากบริบทแวดล้อมเป็นสำคัญ กล่าวคือ รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงต้องเป็นกลไกทางภาษาที่ผู้พูดเลือกใช้ในบริบทที่ผู้พูดต้องการลดพลังวจนกรรมหรือลดผลกระทบในแง่ลบที่การแสดงวจนกรรมนั้นมีต่อผู้พูดหรือผู้ฟังเท่านั้น อีกทั้งยังพิจารณาลักษณะการใช้ภาษาของผู้พูดร่วมด้วย โดยผู้วิจัยจะตั้งข้อสังเกตว่า ในการกล่าวถ้อยคำอื่น ๆ ที่มีได้อยู่ในสถานการณ์การสื่อสารที่ถ้อยคำนั้นอาจส่งผลกระทบในแง่ลบต่อผู้พูดหรือผู้ฟัง ผู้พูดมีการใช้รูปภาษาลักษณะดังกล่าวหรือไม่ หากพบว่า ผู้พูดใช้รูปภาษาลักษณะดังกล่าวอยู่เสมอ ผู้วิจัยก็จะอนุมานว่าเป็นถ้อยคำติดปากของผู้พูด และจะไม่นำมาศึกษา แต่หากพบว่า ผู้พูดใช้รูปภาษาลักษณะดังกล่าวเฉพาะในสถานการณ์การสื่อสารที่คำนึงถึงการลดผลอันไม่พึงปรารถนาที่อาจเกิดขึ้นจากการกล่าวถ้อยคำ ผู้วิจัยก็จะจำแนกให้รูปภาษานั้นเป็นรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง

2) นำผลการจำแนกรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงมาแบ่งประเภทตามแนวคิดทางวจนปฏิบัติศาสตร์

ในการจำแนกประเภทของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง ผู้วิจัยจะทบทวนประเภทของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงจากงานวิจัยที่มีมาก่อน โดยสามารถสรุปประเภทของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลในภาษาไทย ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ตารางแสดงรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงจากงานวิจัยภาษาต่างประเทศ

รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงจากงานวิจัยภาษาต่างประเทศ (Fraser, 1980; Holmes, 1984; Caffi, 1999; Flores-Ferrán, 2010; & Thaler, 2012)	
จำแนกตามกลวิธีการใช้ภาษา	จำแนกตามระดับหน่วยทางภาษา
1. การใช้กลวิธีอ่อนในการแสดงวจนกรรม 2. การใช้เทคนิคสร้างระยะห่าง 3. การบอกปิดความรับผิดชอบ/การออกตัว 4. การใช้รูปภาษาที่ทำให้การกล่าวอ้างหรือข้อเสนออ่อนลง 5. การเปลี่ยนถ้อยคำ 6. การใช้รูปภาษาแสดงการประมาณ 7. การใช้รูปภาษาแสดงการป้องกัน 8. การใช้ชื่อนุภาพยกย่อง	1. รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงระดับเสียง 2. รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงระดับคำ จำแนกเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ 2.1 การลดพลังวจนกรรมแบบเน้นผู้พูด 2.2 การลดพลังวจนกรรมแบบเน้นผู้ฟัง 2.3 การลดพลังวจนกรรมแบบเน้นเนื้อความ 3. รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงระดับโครงสร้างประโยค 4. รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงระดับข้อความ

ตารางที่ 4 ตารางแสดงรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงจากงานวิจัยภาษาไทย

รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงจากงานวิจัยภาษาไทย (นิจจาภา วงษ์กระจ่าง, 2545; สิทธิธรรม อ่องวุฒิวัฒน์, 2558; & รดารัตน์ ศรีพันธุ์วรสกุล, 2562)	
1. กลวิธีการรักษาหน้าในการตอบคำถามของนักการเมืองไทย (นิจจาภา วงษ์กระจ่าง, 2545)	กริยาแสดงความเชื่อหรือทัศนคติเพื่อทำให้ความอ่อนลง
2. กลวิธีลดน้ำหนักการแย้ง (สิทธิธรรม อ่องวุฒิวัฒน์, 2558; & รดารัตน์ ศรีพันธุ์วรสกุล, 2562)	
2.1 การใช้ถ้อยคำแสดงความคิดเห็น/การใช้ถ้อยคำแสดงสภาวะทางความคิด	
2.2 การใช้ถ้อยคำแสดงการคาดคะเน	
2.3 การใช้ถ้อยคำลดปริมาณ	
2.4 การใช้ถ้อยคำแบบไม่ระบุชัดเจน	

ขั้นที่ 2: ขั้นวิเคราะห์หน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลง

ในการวิเคราะห์หน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลง ผู้วิจัยจะพิจารณาจากหลายเกณฑ์ร่วมกัน อันได้แก่

1. พิจารณาจากรูปภาพ

ผู้วิจัยจะพิจารณาจาก 2 แนวทางร่วมกัน ได้แก่ 1) พิจารณาจากความหมายตามรูปภาพ และ 2) พิจารณาจากเจตนาของรูปภาพ

2. พิจารณาจากบริบทแวดล้อม

ในการวิเคราะห์หน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงโดยพิจารณาจากเกณฑ์รูปภาพเพียงอย่างเดียวอาจยังไม่ชัดเจนเพียงพอ เนื่องจากในบางกรณีการวิเคราะห์หน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงอาจไม่สามารถตัดสินได้จากความหมายตามรูปและเจตนาของรูปภาพเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงจะพิจารณาบริบทแวดล้อมร่วมด้วยเสมอ เพื่อตัดสินว่ารูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงทำหน้าที่อย่างไรขณะสื่อสารในบริบทนั้น

3. พิจารณาจากหน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงจากงานวิจัยที่มีมาก่อน

ผู้วิจัยทบทวนหน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงจากงานวิจัยที่มีมาก่อนเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลในภาษาไทย ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรม (Fraser, 1980; Caffi, 1999; Thaler, 2012; & Ibáñez, 2020) สรุปได้ว่า หน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงมีทั้งหมด

4) หน้าที่ ได้แก่ 1) ลดผลอันไม่พึงปรารถนา 2) ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ 3) ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ และ 4) ช่วยให้การปฏิสัมพันธ์เป็นไปอย่างราบรื่น อย่างไรก็ตาม หากผู้วิจัยพบหน้าที่อื่น ๆ ในข้อมูลภาษาไทย โดยไม่ปรากฏในงานวิจัยก่อนหน้า ผู้วิจัยก็จะเพิ่มเติมและนำเสนอในผลการวิเคราะห์ต่อไป

ขั้นที่ 3: ขั้นวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงกับปริจเฉท 4 ชนิด

ผู้วิจัยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงกับปริจเฉท 4 ชนิด ได้แก่ การสนทนาแบบเน้นภารกิจ การสัมมนาวิชาการ บทความวิชาการ และบทความแสดงความคิดเห็น เพื่อวิเคราะห์ว่าในปริจเฉทแต่ละชนิดมีรูปภาพและหน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงอย่างไรบ้าง เพื่อตอบคำถามวิจัยที่ว่า รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในปริจเฉทแต่ละชนิดเหมือนหรือต่างกันอย่างไร และทำหน้าที่เหมือนหรือต่างกันอย่างไรขณะสื่อสาร

นอกจากนี้ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ความถี่การปรากฏของรูปภาพและหน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในปริจเฉททั้ง 4 ชนิด เพื่อทำให้ทราบว่าในปริจเฉทแต่ละชนิด ผู้พูดมักเลือกใช้หรือไม่เลือกใช้รูปภาพใด และรูปภาษานั้น ๆ มักใช้เพื่อทำหน้าที่อย่างไรในปริจเฉทแต่ละชนิด

ในการวิเคราะห์ความถี่การปรากฏ ผู้วิจัยคำนวณค่าความถี่จากสูตรคำนวณ ดังต่อไปนี้

$$\text{อัตราความถี่ในการปรากฏ} = \frac{\text{จำนวนการปรากฏของแต่ละรูปภาพ/หน้าที่} \times 100}{\text{จำนวนการปรากฏของรูปภาพ/หน้าที่ทั้งหมด}}$$

1.5.5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และเสนอแนะ

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยเรื่องรูปภาพและหน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลง และความสัมพันธ์ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงกับปริจเฉทแต่ละชนิด พร้อมทั้งอภิปรายผลการวิจัยว่า ผลการศึกษาที่พบสอดคล้องกับสมมติฐานหรือไม่ อย่างไร อีกทั้งอภิปรายผลการวิจัยในเชิงวัฒนธรรมว่า การทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทยแสดงให้เห็นลักษณะการสื่อสารในสังคมวัฒนธรรมไทยอย่างไร

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การทำให้ความอ่อนลง (mitigation) หมายถึง กลวิธีทางภาษาที่มีผลต่อพลังวัจนกรรม ใช้เพื่อลดน้ำหนักของถ้อยคำที่อาจส่งผลในแง่ลบทั้งต่อผู้พูดและผู้ฟัง (Fraser, 1980)

2. รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลง (mitigating expressions) หมายถึง รูปภาพที่ปรากฏแล้วมีผลต่อพลังวัจนกรรม และลดน้ำหนักของถ้อยคำที่อาจส่งผลในแง่ลบทั้งต่อผู้พูดและผู้ฟัง

3. การเคลื่อนถ้อยคำ (hedging) หมายถึง กลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดหรือผู้เขียนใช้เพื่อให้ถ้อยคำมีความหมายไม่ชัดเจน (Lakoff, 1973; Hübler, 1981; & Brown & Levinson, 1987)

4. วัจนกรรม (speech acts) หมายถึง การกระทำโดยใช้คำพูด ซึ่งเกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขของแต่ละวัจนกรรม (Searle, 1969)

5. พลังวัจนกรรม (illocutionary force) หมายถึง เจตนาหรือความตั้งใจของผู้พูดที่ต้องการสื่อในการกล่าวแสดงวัจนกรรมแต่ละครั้ง

6. ถ้อยคำ (utterance) หมายถึง ช่วงของการพูดที่ถูกคั่นด้วยความเงียบโดยผู้พูดคนใดคนหนึ่ง ในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง (Hurford & Heasley, 1983: 16) ในกรณีงานวิจัยนี้ ส่วนข้อมูลที่เป็นการเขียน ผู้วิจัยจะสังเกตจากการเว้นวรรค นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพิจารณาการจบความเป็นเกณฑ์อีกข้อหนึ่งร่วมด้วย

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบรูปภาษาและหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย
2. ทำให้ทราบความสัมพันธ์ของการใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงกับชนิดของปริเฉท
3. เป็นแนวทางในการศึกษาการทำให้ความอ่อนลงในปริเฉทชนิดอื่น ๆ
4. นำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการสอนเขียนบทความภาษาไทย และการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการทำให้ความอ่อนลง (mitigation) ในภาษาไทย ผู้วิจัยแบ่งการทบทวนวรรณกรรมออกเป็น 2 ส่วนหลัก คือ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่หนึ่งกล่าวถึงแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 5 ส่วนย่อย ได้แก่ นิยามและความหมายของการทำให้ความอ่อนลง นิยามและความหมายของการเลื่อนถ้อยคำ รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง หน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง และกรอบแนวคิดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์การทำให้ความอ่อนลง

ส่วนที่สองกล่าวถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 2 ส่วนย่อย ได้แก่ งานวิจัยเกี่ยวกับการทำให้ความอ่อนลงในภาษาต่างประเทศ และงานวิจัยเกี่ยวกับการทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในหัวข้อนี้ผู้วิจัยจะทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาการทำให้ความอ่อนลง (mitigation) โดยจะกล่าวถึงนิยามและความหมายที่นักภาษาศาสตร์เสนอไว้เป็นลำดับแรก อย่างไรก็ตาม จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า นิยามและความหมายของ “การทำให้ความอ่อนลง (mitigation)” มีส่วนที่ทับซ้อนกับ “การเลื่อนถ้อยคำ (hedging)” และในบางครั้งนักภาษาศาสตร์ก็ใช้คำทั้งสองในความหมายที่ใกล้เคียงกัน ด้วยเหตุนี้ ในส่วนที่เป็นการกล่าวถึงนิยาม ผู้วิจัยจะเริ่มด้วยการกล่าวถึงนิยามและความหมายของการทำให้ความอ่อนลง จากนั้นจะกล่าวถึงนิยามและความหมายของการเลื่อนถ้อยคำ เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างและความทับซ้อนของแนวคิดดังกล่าว และจะกล่าวถึงรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง หน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง ตลอดจนกรอบแนวคิดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์การทำให้ความอ่อนลงตามลำดับ

2.1.1 นิยามและความหมายของการทำให้ความอ่อนลง (mitigation)

Martinovski (2006) กล่าวว่า การทำให้ความอ่อนลง หรือ “mitigation” มีที่มาจากคำภาษาละติน *mitigare* ประกอบด้วยคำ 2 คำ ได้แก่ *mitis* หมายถึง สุภาพ, นุ่มนวล (gentle, soft)

และรากศัพท์ *agree* หมายถึง ทำ, กระทำ (do, make, act) ด้วยเหตุนี้ *mitigare* จึงหมายถึง ทำให้ นุ่มนวล, ทำให้สุภาพ (to make mild or gentle)

จากคำอธิบายข้างต้น เป็นการนิยามความหมายของการทำให้ความอ่อนลงโดยใช้ความรู้ทาง นิรุกติศาสตร์ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยยังพบว่า มีนักภาษาศาสตร์ได้ให้นิยามและความหมายของการทำ ให้ความอ่อนลงตามแนวคิดทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ ดังต่อไปนี้

Fraser (1980) ได้กล่าวถึงนิยามและความหมายของการทำให้ความอ่อนลงในบทความเรื่อง “Conversational Mitigation” (Fraser, 1980) ดังข้อความที่ว่า

“Mitigation is defined not as a particular type of speech act but the modification of a speech act: the reduction of certain unwelcome effects which a speech act has on the hearer.”

(Fraser, 1980: 341)

กล่าวคือ ในมุมมองของ Fraser การทำให้ความอ่อนลงไม่ใช่วัจนกรรมชนิดหนึ่ง แต่เป็นการ ปรับวัจนกรรม เพื่อลดผลอันไม่พึงปรารถนาของวัจนกรรมที่มีต่อผู้ฟัง

นอกจากนิยามข้างต้น Fraser (1980: 341-344) ได้เสนอคุณสมบัติของ “การทำให้ความอ่อนลง” สามารถสรุปได้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การทำให้ความอ่อนลงไม่ใช่วัจนกรรมชนิดหนึ่ง เนื่องจากผู้พูดไม่ได้สื่อเจตนาแก่ผู้ฟัง เช่น ขอร้อง สัญญา หรือขอโทษ และไม่ก่อให้เกิดวัจนผล ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง

firing an employee

Illocutionary:

terminating the employ of the hearer

Perlocutionary:

effect of grief

⇒ so he has attempted (though perhaps unsuccessfully) to ease the anticipated unwelcome effect.

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่าเป็นวัจนกรรมการไล่ออก เจตนาของถ้อยคำนี้ คือ การยุติ การว่าจ้างผู้ฟัง ทั้งนี้ วัจนผลที่จะตามมาของถ้อยคำดังกล่าว คือ ความเศร้าโศกของผู้ฟัง ซึ่งเป็น วัจนผลที่ผู้พูดรู้สึกกังวลใจ ด้วยเหตุนี้ ผู้พูดจึงพยายามลดผลอันไม่พึงปรารถนานั้นให้อ่อนลง

Fraser เรียกการลดผลอันไม่พึงปรารถนาที่เกิดขึ้นจากวัจนกรรมดังกล่าวว่า “การทำให้ความอ่อนลง (mitigation)” และไม่ได้จัดให้เป็นวัจนกรรมชนิดหนึ่ง เนื่องจากไม่ก่อให้เกิดวัจนผล แต่เป็นการปรับวัจนกรรม เพื่อลดผลอันไม่พึงปรารถนาของวัจนกรรมที่มีต่อผู้ฟัง

2. การทำให้ความอ่อนลงเกี่ยวข้องกับผลที่เกิดขึ้นของถ้อยคำ เช่น ลดน้ำหนักของคำสั่ง ลดน้ำหนักของการบอกข่าวร้าย หรือทำให้การวิจารณ์เป็นที่น่าพอใจ แต่อย่างไรก็ตาม การทำให้ความอ่อนลงก็ไม่ได้ทำให้ความไม่พึงพอใจเหล่านั้นหายไป ดังคำกล่าวที่ว่า “It is not to reduce an existing unhappy state on the part of the hearer.” (Fraser, 1980: 342)

3. การทำให้ความอ่อนลงเป็นการปรับเฉพาะผลกระทบที่ไม่เป็นที่พึงปรารถนาต่อผู้ฟังเท่านั้น เช่น เราใช้การทำให้ความอ่อนลงเพื่อลดน้ำหนักในกรณีที่เป็นการวิพากษ์วิจารณ์ แต่ไม่ใช้การทำให้ความอ่อนลงในการยกย่องสรรเสริญ ดังที่ Fraser (1980: 342) กล่าวว่า “We may mitigate the force of a criticism, but we do not speak of mitigating the force of our praise.”

4. การทำให้ความอ่อนลงจะไม่เกิดขึ้นเมื่อเราเน้นพลังของเนื้อความ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง

- (1) “Thank you very much”
- (2) “I can’t tell you how much your helps has meant to me in this time of stress and difficulty”

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่า ข้อความ (2) ผู้พูดเน้นเนื้อความการกล่าวขอบคุณมากกว่า ข้อความ (1) ทั้งนี้ ตามมุมมองของ Fraser การกล่าวถ้อยในลักษณะดังกล่าวไม่เกี่ยวข้องกับการทำให้ความอ่อนลง

5. การทำให้ความอ่อนลงเป็นรูปแบบหนึ่งของความสุภาพ แต่ไม่ใช่สิ่งเดียวกับความสุภาพ Fraser อธิบายว่า ผู้พูดสามารถกล่าวถ้อยคำที่สุภาพได้ โดยไม่ต้องใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงใด ๆ เช่น การกล่าวขอบคุณ หรือการใช้สำนวน “May God Bless You” เพื่ออวยพรผู้ฟัง

ทั้งนี้ Fraser ได้ยกตัวอย่างสถานการณ์การออกคำสั่งที่ผู้พูดใช้และไม่ใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง ดังนี้

ตัวอย่าง

- (1) “Sit down and shut up”
- (2) “I’d appreciate it if you would sit down”

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่า แม้จะเป็นวัจนกรรมการสั่งเหมือนกัน แต่ข้อความ (2) สุภาพมากกว่าข้อความ (1) เนื่องจากผู้พูดเลือกใช้รูปภาษาบางประการเพื่อทำให้น้ำหนักของวัจนกรรมการสั่งเบาบางลง

ตามแนวคิดของ Fraser แม้ว่าความสุภาพและการทำให้ความอ่อนลงไม่ใช่สิ่งเดียวกัน เนื่องจากรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงไม่ได้จัดเป็นกลวิธีความสุภาพทั้งหมด และผู้พูดสามารถแสดงความสุภาพได้โดยไม่ต้องใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงใด ๆ แต่แนวคิดทั้งสองก็มีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือ การทำให้ความอ่อนลงจะปรากฏใช้กับผู้พูดที่มีความสุภาพเท่านั้น ดังที่ Fraser (1980: 343) กล่าวว่า “Mitigation occurs only if the speaker is also being polite”

6. การทำให้ความอ่อนลง (mitigation) และการเลื่อนถ้อยคำ (hedging) ไม่ใช่สิ่งเดียวกัน เนื่องจาก Fraser กำหนดให้รูปภาษาแสดงการเลื่อนถ้อยคำ (hedges) เป็นกลวิธีหนึ่งของการทำให้ความอ่อนลง

นอกจากนี้ Fraser (1980: 344-345) ยังได้จำแนกการใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเป็น 2 กลุ่มตามข้อคำนึงของผู้พูด ได้แก่ 1. การใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงโดยคำนึงถึงผู้พูด (self-serving mitigation) และ 2. การใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงโดยคำนึงถึงคู่สนทนา (altruistic mitigation) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงโดยคำนึงถึงผู้พูด (self-serving mitigation)

การใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงโดยคำนึงถึงผู้พูด หมายถึง การใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ผู้พูดใช้เพื่อลดผลกระทบในแง่ลบที่อาจเกิดขึ้นกับตน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง

“I might be required by my position in an organization to order you to redraft a report, but I might be less than enthusiastic about having to do”

(Fraser, 1980: 344)

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่า เจ้านายใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในการแสดง วิจารณ์กรรมการสั่ง โดยกล่าวอ้างถึงภาระหน้าที่ของตน เพื่อปกป้องตนเอง และลดความรู้สึกในแง่ลบ ของลูกจ้างที่อาจมีต่อตน เช่น ความรู้สึกโกรธ หรือความรู้สึกต่อต้าน

นอกจากนี้ รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงอาจปรากฏใช้ และลดผลกระทบในแง่ลบที่อาจเกิดขึ้นกับผู้พูด เมื่อผู้พูดต้องการเสนอความเห็น หรือความเชื่อบางอย่าง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง

“Difficult as it is to believe, given your life-style, the analysis shows you have a social disease.”

(Fraser, 1980: 345)

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่า ผู้พูดอ้างถึงผลวิเคราะห์การวินิจฉัยโรค เนื่องจากไม่ต้องการ ผูกมัดตนเองกับถ้อยคำที่กล่าวต่อคู่สนทนา

2. การใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงโดยคำนึงถึงคู่สนทนา (altruistic mitigation)

การใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงโดยคำนึงถึงคู่สนทนา หมายถึง การใช้รูปภาษาที่ทำให้ ความอ่อนลงที่ผู้พูดใช้เพื่อลดผลกระทบในแง่ลบที่อาจเกิดขึ้นกับคู่สนทนา

ทั้งนี้ Fraser ยกตัวอย่างสถานการณ์เมื่อผู้พูดบอกผู้ฟังว่าพี่ชายของผู้ฟังประสบอุบัติเหตุ เสียชีวิต ซึ่งผลของการบอกข่าวร้ายนั้นย่อมทำให้ผู้ฟังรู้สึกกลัว ตื่นตระหนก และเสียใจ ผู้พูดจึงใช้ รูปภาษาบางประการเพื่อลดผลกระทบของถ้อยคำที่มีต่อผู้ฟังให้อ่อนลง (Fraser, 1980: 345)

จากการจำแนกการใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงออกเป็น 2 กลุ่มตามข้อคำนึงของผู้พูด ข้างต้น แสดงให้เห็นว่า แม้ว่า Fraser จะไม่ได้อ้างอิงถึงแนวคิดเรื่อง “หน้า (face)” ไว้อย่างชัดเจน แต่อาจกล่าวได้ว่า การใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงตามมุมมองของ Fraser มีหน้าที่สำคัญ คือ เป็น กลไกทางภาษาที่ผู้พูดใช้เพื่อรักษา “หน้า” ของทั้งผู้พูดเองและผู้ฟัง

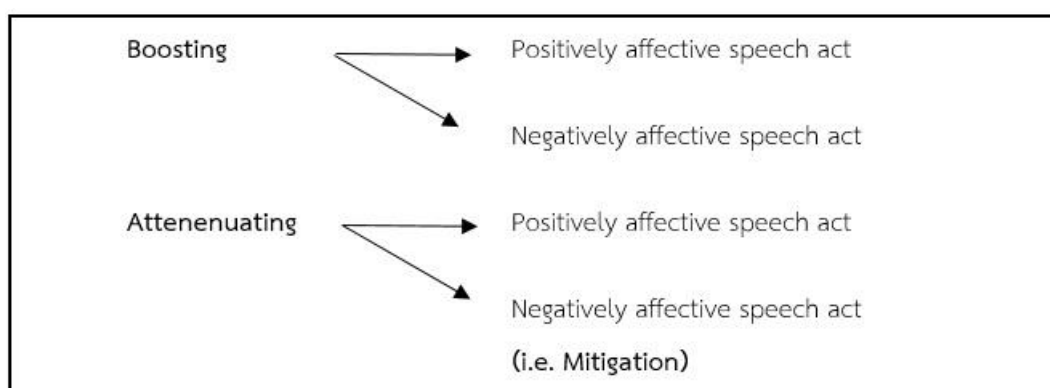
กล่าวโดยสรุป Fraser เสนอว่า การทำให้ความอ่อนลงเป็นรูปแบบหนึ่งของความสุภาพที่มีผล ต่อพลังวิจารณ์ โดยตามมุมมองของ Fraser การทำให้ความอ่อนลงจะช่วยลดน้ำหนักของถ้อยคำที่ อาจส่งผลในแง่ลบทั้งต่อผู้พูดและผู้ฟังได้

Holmes (1984) กล่าวถึงนิยามและความหมายของการทำให้ความอ่อนลงที่สัมพันธ์กับ แนวคิดเรื่อง “พลังวิจารณ์” ในบทความเรื่อง “Modifying Illocutionary” (Holmes, 1984)

บทความดังกล่าวเสนอว่า ในการปฏิสัมพันธ์จะปรากฏกลไกทางภาษาที่มีผลต่อการปรับพลัง
วจนกรรม 2 ชนิด ได้แก่ “กลไกทางภาษาที่มีผลต่อการเพิ่มพลังวจนกรรม (boosting)” และ “กลไก
ทางภาษาที่มีผลต่อการลดพลังวจนกรรม (attenuation)”

ทั้งนี้ Holmes ได้กำหนดให้การทำให้อ่อนลง (mitigation) เป็นกลไกทางภาษาหนึ่ง
ผู้พูดใช้เพื่อลดพลังวจนกรรม ดังแผนผังต่อไปนี้

แผนผังที่ 1 แผนผังแสดงกลไกทางภาษาที่ผู้พูดใช้เพื่อลดพลังวจนกรรม

ปรับจาก Holmes, 1984: 346

จากแผนผังข้างต้น Holmes (1984: 346) อธิบายว่า การทำให้อ่อนลง หมายถึง
กลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดใช้เพื่อลดผลในแง่ลบของวจนกรรม

นอกจากนี้ Holmes ยังได้กล่าวถึงบทบาทสำคัญของกลไกทางภาษาดังกล่าวไว้ว่า

“Attenuating the force of negatively affective speech acts and boosting
positively affective ones are means of expressing the speaker’s positive feeling
towards the hearer or desire to increase the solidarity of the relationship.”

(Holmes, 1984: 363)

จะเห็นได้ว่า ตามมุมมองของ Holmes การทำให้อ่อนลงเป็นกลไกทางภาษาที่ทำหน้าที่
ลดพลังวจนกรรมกลุ่มที่ให้ความรู้สึกทางลบ และเพิ่มพลังทางบวก เพื่อแสดงความรู้สึกทางบวกของ
ผู้พูดที่มีต่อผู้ฟัง หรือแสดงความปรารถนาที่จะเพิ่มความกลมเกลียว (solidarity) ของความสัมพันธ์

Caffi (1999) กล่าวถึงนิยามและความหมายของการทำให้อ่อนลง 2 ความหมาย
ได้แก่

1. การทำให้ความอ่อนลงในความหมายแคบ

Caffi อธิบายว่า นิยามและความหมายของการทำให้ความอ่อนลงในความหมายแคบ เห็นได้จากแนวคิดของ Fraser ที่เสนอว่า การทำให้ความอ่อนลงสัมพันธ์กับแนวคิดเรื่อง “การกระทำที่คุกคามหน้า (face-threatening act)” (Caffi, 1999: 884) กล่าวคือ การทำให้ความอ่อนลงเป็นกลไกทางภาษาที่ผู้พูดใช้เพื่อพยายามลดผลกระทบที่เกิดขึ้นจากถ้อยคำที่อาจก่อให้เกิดการกระทำที่คุกคามหน้าผู้พูดและผู้ฟัง เช่น การเลียงหรือลดความรับผิดชอบ (responsibility) เมื่อผู้พูดกล่าวถ้อยคำ หรือการลดน้ำหนักของถ้อยคำเมื่อบอกข่าวร้ายต่อผู้ฟัง

2. การทำให้ความอ่อนลงในความหมายกว้าง

Caffi เสนอว่า นิยามและความหมายของการทำให้ความอ่อนลงในความหมายกว้างอาจอธิบายได้ด้วยมุมมองทางอรรถศาสตร์ กล่าวคือ การทำให้ความอ่อนลง (mitigation) เป็นคำพ้องความหมายกับคำว่า “weakening” “downgrading” และ “downtoning”

Shisá (2001) กล่าวถึงนิยามและความหมายของการทำให้ความอ่อนลงที่สัมพันธ์กับแนวคิดเรื่อง “พลังวัจนกรรม” เช่นเดียวกับ Holmes (1984) ในบทความเรื่อง “Illocutionary force and degrees of strength in language use” (Shisá, 2001) สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ว่า ในการสื่อสารจะปรากฏกลไกทางภาษาที่มีผลต่อพลังวัจนกรรม 2 ชนิด ได้แก่ “การทำให้ความอ่อนลง (mitigation)” และ “การทำให้ความเพิ่มขึ้น (reinforcement)”

ทั้งนี้ กลไกทางภาษาดังกล่าวมีบทบาทสำคัญหลายประการ เช่น เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้พูดและคู่สนทนา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการสนทนา ตลอดจนเพื่อหลีกเลี่ยงผลอันไม่พึงปรารถนาที่อาจเกิดขึ้นขณะปฏิบัติสัมพันธ์

อย่างไรก็ตาม แม้ว่า “การทำให้ความอ่อนลง” และ “การทำให้ความเพิ่มขึ้น” จะเป็นกลไกทางภาษาที่เกิดขึ้นเป็นปกติและมีบทบาทสำคัญขณะสนทนา แต่จากการศึกษา Shisá พบว่า การทำให้ความอ่อนลงเป็นกลไกทางภาษาที่มีโอกาสปรากฏถี่กว่า และมีความน่าสนใจมากกว่าในทางทฤษฎีวัจนปฏิบัติศาสตร์ “...mitigation is overridingly more frequent than reinforcement, and perhaps more interesting for pragmatic theory...” (Shisá, 2001: 1811)

กล่าวโดยสรุป Shisá เสนอว่า การทำให้ความอ่อนลงเป็นกลไกทางภาษาที่มีผลต่อพลังวัจนกรรม และเกิดขึ้นบ่อยครั้งขณะสื่อสาร ผู้พูดใช้กลไกทางภาษาดังกล่าวเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีกับคู่สนทนา และหลีกเลี่ยงผลกระทบที่ไม่พึงประสงค์ที่อาจเกิดขึ้นจากการกล่าวถ้อย เพื่อให้การสื่อสารสัมฤทธิ์ผล

Schneider (2010) กล่าวว่า การทำให้ความอ่อนลงเป็นกลไกทางภาษาที่เกี่ยวข้องกับ “การจัดการความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (management of interpersonal relations)” ชี้ให้เห็นว่า ผู้พูดมักใช้การทำให้ความอ่อนลงในการปฏิสัมพันธ์ เพื่อลดการผูกมัดระหว่างผู้พูดเองกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ในสถานการณ์ที่ผู้พูดแสดงวัจนกรรมที่ผูกมัดตนเองกับความเป็นจริงของถ้อยคำที่กล่าว เช่น การบอกกล่าว การสัญญา หรือลดความรุนแรงหรือน้ำหนักของการคุกคามในสถานการณ์ที่ผู้พูดแสดงวัจนกรรมที่คุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ เช่น การสั่ง

กล่าวโดยสรุป ตามมุมมองของ Schneider การทำให้ความอ่อนลงจึงนับเป็น “กลไกการปฏิสัมพันธ์ (interactional devices)” ที่เอื้อให้ผู้พูดสามารถกล่าวถ้อยคำได้ตามเจตนา โดยมีต้องกังวลว่าถ้อยคำที่กล่าวจะส่งผลกระทบในแง่ลบต่อผู้พูดเอง หรือสร้างความขัดแย้งกับผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ อันเป็นกลไกทางภาษาที่จะช่วยให้ผู้พูดบรรลุเป้าหมายของการสนทนาในบริบทนั้น ๆ และช่วยให้การปฏิสัมพันธ์เป็นไปอย่างราบรื่น

Thaler (2012) อธิบายนิยามและความหมายของการทำให้ความอ่อนลงเพิ่มเติมจากที่นักภาษาศาสตร์เสนอไว้ก่อนหน้านี้ในบทความเรื่อง “Mitigation as modification of illocutionary force” (Thaler, 2012) ตามมุมมองของ Thaler นิยามและความหมายของการทำให้ความอ่อนลง (mitigation) สามารถอธิบายได้จากทั้งมุมมองเรื่อง “หน้า (face)” และ “พลังวัจนกรรม (illocutionary force)” ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การทำให้ความอ่อนลงสัมพันธ์กับแนวคิดเรื่อง “หน้า”

Thaler อ้างถึงแนวคิดเรื่อง “หน้า” ของ Brown & Levinson (1987) ที่อธิบายว่า “หน้า” ไม่ได้เป็นเพียงแค่มารยาททางสังคม แต่เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของสมาชิกในสังคม อันประกอบไปด้วย “หน้าด้านลบ” และ “หน้าด้านบวก” และการกระทำบางอย่างอาจคุกคามหน้าของผู้พูดหรือผู้ฟัง ผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์จึงจำเป็นต้องลดการคุกคามนั้นลง และการทำให้ความอ่อนลงเป็นกลวิธีหนึ่งที่สามารถลดน้ำหนักการคุกคามนั้นได้

ทั้งนี้ Thaler ให้นิยามการทำให้ความอ่อนลง ดังข้อความต่อไปนี้

“ Mitigation is closely connected to the reduction of responsibility and obligations”

(Thaler, 2012: 909)

จากนิยามนี้ แสดงให้เห็นว่า การทำให้ความอ่อนลงตามแนวคิดของ Thaler เกี่ยวข้องกับการลดความรับผิดชอบและลดการบังคับ นอกจากนี้ Thaler (2012: 909) ยังได้กล่าวอีกว่า การทำให้

ความอ่อนลงไม่ได้เป็นกลวิธีที่ช่วยลด “การกระทำที่คุกคามหน้า” เท่านั้น แต่ยังสามารถรักษา “ความต้องการหน้า” ของผู้พูดเช่นกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง

I think the conference starts at 9.30, if I remember correctly.

(Thaler, 2012: 912)

จากตัวอย่างนี้ Thaler อธิบายว่า ผู้พูดเสนอความเห็นกับผู้ฟังโดยใช้รูปภาษา “I think” และ “if I remember correctly” เพื่อลดความรับผิดชอบต่อเนื้อความที่ตนกล่าวแสดงความเห็น นอกจากนี้ รูปภาษาดังกล่าวยังทำหน้าที่หลีกเลี่ยงไม่ให้หน้าด้านบวของของผู้พูดถูกคุกคาม กล่าวคือ ผู้พูดไม่ต้องการแสดงความเห็นที่เป็นเท็จ เพราะต้องการเป็นที่ยอมรับจากผู้อื่น

ตัวอย่าง

Would you mind passing the salt?

(Thaler, 2012: 912)

จากตัวอย่างนี้ Thaler อธิบายว่า ถ้อยคำนี้เป็นวจนกรรมชี้แนะ (Directives) คือ การขอร้องให้ผู้ฟังทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้กับผู้พูด ซึ่งอาจทำให้ผู้ฟังรู้สึกถึงการถูกคุกคามหน้าด้านลบ ผู้พูดจึงเลือกใช้รูปภาษา “Would you mind” เพื่อไม่ให้ผู้ฟังรู้สึกถึงการถูกบังคับ และให้อิสระผู้ฟัง หากผู้ฟังต้องการปฏิเสธคำขอร้องของผู้พูด

2. การทำให้ความอ่อนลงสัมพันธ์กับแนวคิดเรื่อง “พลังวจนกรรม”

Thaler อธิบายว่า เมื่อผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์กล่าวถ้อยคำที่อาจคุกคามหน้าของผู้พูดหรือผู้ฟัง การทำให้ความอ่อนลงเป็นกลไกทางภาษาหนึ่งที่มีผลต่อการปรับพลังวจนกรรม เพื่อลดน้ำหนักของการกล่าวถ้อยนั้น ๆ ได้

นอกจากนี้ Thaler ยังได้เสนอเงื่อนไขของการทำให้ความอ่อนลง (Properties of mitigation processes) ที่สัมพันธ์กับแนวคิดเรื่อง “พลังวจนกรรม” เพื่ออธิบายว่า ถ้อยคำใดจะจัดเป็นการทำให้ความอ่อนลงต้องเป็นไปตามเงื่อนไขต่อไปนี้

ตารางที่ 5 ตารางแสดงเงื่อนไขของการทำให้ความอ่อนลง

เงื่อนไข	คำอธิบาย
1. เงื่อนไขเพิ่มเติมของเงื่อนไขเบื้องต้น (Addition of a preparatory condition)	การทำให้ความอ่อนลงสื่อเป็นนัยว่าผู้พูดตระหนักรู้ว่าการกล่าวถ้อยก่อให้เกิดการกระทำที่คุกคามหน้า
2. เงื่อนไขเพิ่มเติมของเงื่อนไขความจริงใจ (Addition of a sincerity condition)	การทำให้ความอ่อนลงสื่อเป็นนัยว่าผู้พูดต้องการลดการกระทำที่คุกคามหน้านั้น
3. การลดระดับของเงื่อนไขความจริงใจ (Decreasing the degree of strength of the sincerity condition)	การทำให้ความอ่อนลงต้องทำให้พลังวัจนกรรมมีน้ำหนักน้อยกว่าการกล่าวถ้อยที่ไม่ใช้การทำให้ความอ่อนลง

ผู้วิจัยขอสรุปตัวอย่างเงื่อนไขของการทำให้ความอ่อนลงที่ Thaler (2012: 912-914) เสนอไว้ ดังนี้

ตัวอย่าง

Would you mind passing the salt?

(Thaler, 2012: 912)

ถ้อยคำนี้เป็นวัจนกรรมชี้แนะ (Directives) คือ การขอร้องให้ผู้ฟังทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้กับผู้พูด และอาจทำให้ผู้ฟังรู้สึกถึงการถูกคุกคามหน้าด้านลบ จะเห็นได้ว่า ผู้พูดจึงเลือกใช้รูปภาษา “Would you mind” ซึ่งเป็นรูปภาษาที่ Thaler จัดให้เป็นการทำให้ความอ่อนลง เนื่องจากเป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนด ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 6 ตารางแสดงตัวอย่างเงื่อนไขของการทำให้ความอ่อนลง

เงื่อนไข	คำอธิบาย
1. เงื่อนไขเพิ่มเติมของเงื่อนไขเบื้องต้น (Addition of a preparatory condition)	รูปภาษาดังกล่าวสื่อเป็นนัยว่าผู้พูดตระหนักรู้ว่าการกล่าวถ้อยคุกคามหน้าด้านลบของผู้ฟัง
2. เงื่อนไขเพิ่มเติมของเงื่อนไขความจริงใจ (Addition of a sincerity condition)	รูปภาษาดังกล่าวสื่อเป็นนัยว่าผู้พูดต้องการลดการกระทำที่คุกคามหน้านั้น และต้องการทำให้ผู้ฟังพึงพอใจ
3. การลดระดับของเงื่อนไขความจริงใจ (Decreasing the degree of strength of the sincerity condition)	รูปภาษาดังกล่าวทำให้พลังวัจนกรรมการขอร้องมีน้ำหนักน้อยกว่าการกล่าวถ้อยที่ไม่ใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง

กล่าวโดยสรุป Thaler เสนอว่า การทำให้ความอ่อนลงเป็นกลไกทางภาษาที่มีผลต่อการปรับพลังวัจนกรรม โดยผู้พูดจะใช้เพื่อลด “การกระทำที่คุกคามหน้า” ทั้งของตนเองและคู่สนทนา

จากการทบทวนนิยามและความหมายของ “การทำให้ความอ่อนลง” ที่นักภาษาศาสตร์เสนอไว้ก่อนหน้านี้ (Fraser, 1980; Holmes, 1984; Caffi, 1999; Shisà, 2001; Schneider, 2010; & Thaler, 2012) สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 7 ตารางสรุปประเด็นสำคัญนิยามและความหมายของ “การทำให้ความอ่อนลง”

นิยามและความหมายของ “การทำให้ความอ่อนลง (Mitigation)”	
นักภาษาศาสตร์	ประเด็นสำคัญ
Fraser (1980)	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นรูปแบบหนึ่งของความสุภาพ - สัมพันธ์กับแนวคิดเรื่อง “หน้า” - มีผลต่อการปรับพลังวัจนกรรมกลุ่มวัจนกรรมที่ไม่เป็นที่พึงพอใจ - ลดน้ำหนักของถ้อยคำที่อาจส่งผลในแง่ลบทั้งต่อผู้พูดและผู้ฟัง - mitigation และ hedging ไม่ใช่สิ่งเดียวกัน - คำนึงถึงผู้พูดและผู้ฟัง
Holmes (1984)	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นกลไกทางภาษาที่มีผลต่อการลดพลังวัจนกรรมกลุ่มที่ให้ความรู้สึกทางลบ - สัมพันธ์กับแนวคิดเรื่อง “ความกลมเกลียว (solidarity)” - คำนึงถึงผู้ฟังเป็นสำคัญ
Caffi (1999)	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความหมายแคบ <ul style="list-style-type: none"> - อ้างอิงแนวคิดของ Fraser (1980) ที่เสนอว่า การทำให้ความอ่อนลงสัมพันธ์กับแนวคิดเรื่อง “การกระทำที่คุกคามหน้า” 2. ความหมายกว้าง <ul style="list-style-type: none"> - สัมพันธ์กับแนวคิดทางอรรถศาสตร์ - mitigation เป็นคำพ้องความหมายกับคำว่า “weakening” “downgrading” และ “downtoning”

นิยามและความหมายของ “การทำให้ความอ่อนลง (Mitigation)”	
นักภาษาศาสตร์	ประเด็นสำคัญ
Shisá (2001)	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นกลไกทางภาษาที่มีผลต่อการลดพลังวจนกรรม - เป็นกลไกทางภาษาที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง - เป็นกลไกทางภาษาที่ใช้เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีและหลีกเลี่ยงผลอันไม่พึงปรารถนาที่อาจเกิดขึ้นจากการกล่าวถ้อย
Schneider (2010)	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นกลไกการปฏิสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับ “การจัดการความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล” - ผู้พูดมักใช้เพื่อรักษาหน้าทั้งของตนเองและผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ เพื่อช่วยให้ผู้พูดบรรลุเป้าหมายของการสนทนาในบริบทนั้น ๆ และช่วยให้การปฏิสัมพันธ์เป็นไปอย่างราบรื่น - คำนึงถึงผู้พูดและผู้ฟัง
Thaler (2012)	<ul style="list-style-type: none"> - อ้างถึงแนวคิดเรื่อง “หน้า” ของ Brown & Levinson (1987) โดยเสนอว่า การทำให้ความอ่อนลงช่วยลดความรับผิดชอบเมื่อผู้พูดกล่าวถ้อยคำ (ลดการคุกคามหน้าด้านบวกของผู้พูด) และลดการบังคับผู้ฟัง (ลดการคุกคามหน้าด้านลบของผู้ฟัง) - เป็นกลไกทางภาษาที่มีผลต่อการปรับพลังวจนกรรม เพื่อลดน้ำหนักของการกล่าวถ้อยนั้น ๆ - เสนอเงื่อนไขของการทำให้ความอ่อนลง ประกอบด้วย <ol style="list-style-type: none"> 1. เงื่อนไขเพิ่มเติมของเงื่อนไขเบื้องต้น (Addition of a preparatory condition) 2. เงื่อนไขเพิ่มเติมของเงื่อนไขความจริงใจ (Addition of a sincerity condition) 3. การลดระดับของเงื่อนไขความจริงใจ (Decreasing the degree of strength of the sincerity condition)

จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่า นิยามและความหมายของการทำให้ความอ่อนลง (mitigation) ที่นักภาษาศาสตร์เสนอไว้มีบางส่วนที่เหมือนและต่างกัน กล่าวคือ Fraser (1980) Holmes (1984) และ Schneider (2010) กล่าวตรงกันว่า การทำให้ความอ่อนลงเป็นกลไกทางภาษาที่มีผลต่อการปรับพลังวจนกรรม ส่วนที่แตกต่างกัน คือ Fraser เสนอว่า การทำให้ความอ่อนลงเป็นรูปแบบหนึ่งของความสุภาพ ที่ผู้พูดใช้เพื่อลดน้ำหนักของถ้อยคำที่อาจส่งผลในแง่ลบทั้งต่อผู้พูดและผู้ฟัง ซึ่งสอดคล้องกับ Schneider ที่ชี้ให้เห็นว่า การทำให้ความอ่อนลงเป็นกลไกการปฏิสัมพันธ์ที่ผู้พูดใช้เพื่อรักษาหน้าทั้งของตนเองและผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ เพื่อช่วยให้การปฏิสัมพันธ์ของคน

ในสังคมดำเนินไปได้อย่างราบรื่นและสัมฤทธิ์ผล ในขณะที่ Holmes มองว่า การทำให้ความอ่อนลงเป็นกลไกทางภาษาที่ทำหน้าที่ลดพลังวัจนกรรมกลุ่มที่ให้ความรู้สึกลบ อาจกล่าวได้ว่า Fraser และ Schneider เสนอนิยามและความหมายของการทำให้ความอ่อนลง โดยมีจุดเน้นที่สัมพันธ์กับแนวคิดเรื่อง “ความสุภาพ”

เมื่อพิจารณานิยามและความหมายของการทำให้ความอ่อนลงที่ Holmes (1984) และ Shisá (2001) เสนอไว้ จะเห็นว่า ทั้งสองเสนอแนวคิดที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ Holmes และ Shisá อธิบายว่า ในการปฏิสัมพันธ์จะปรากฏกลไกทางภาษาที่มีผลต่อการปรับพลังวัจนกรรม 2 ชนิด ได้แก่ กลไกทางภาษาที่มีผลต่อการเพิ่มพลังวัจนกรรม และกลไกทางภาษาที่มีผลต่อการลดพลังวัจนกรรม และ “การทำให้ความอ่อนลง (mitigation)” เป็นกลไกทางภาษาที่ใช้เพื่อลดพลังวัจนกรรมขณะสื่อสาร อาจสรุปได้ว่า Holmes และ Shisá เสนอนิยามและความหมายของการทำให้ความอ่อนลง โดยมีจุดเน้นที่สัมพันธ์กับแนวคิดเรื่อง “พลังวัจนกรรม”

ส่วน Thaler (2012) อธิบายนิยามและความหมายของการทำให้ความอ่อนลง (mitigation) โดยประมวลจากแนวคิดที่นักภาษาศาสตร์เสนอไว้ก่อนหน้านี้ กล่าวคือ ตามมุมมองของ Thaler นิยามและความหมายของการทำให้ความอ่อนลงสามารถอธิบายได้จากทั้งมุมมองเรื่อง “หน้า” และ “พลังวัจนกรรม”

จากการทบทวนนิยามและความหมายของ “การทำให้ความอ่อนลง (mitigation)” จะเห็นได้ว่า Fraser (1980) ได้ให้แนวทางการวิเคราะห์ที่ชัดเจนมากที่สุด กล่าวคือ นิยามและความหมายของ Fraser ไม่จำกัดจนเกินไป ในขณะที่ Holmes (1984) อธิบายนิยามและความหมายของการทำให้ความอ่อนลงโดยนำไปอิงกับแนวคิดเรื่อง “ความกลมเกลียว (solidarity)” เช่นเดียวกับ Thaler (2012) ที่เสนอนิยามและความหมายของการทำให้ความอ่อนลงโดยอ้างอิงแนวคิดเรื่อง “หน้า” ของ Brown & Levinson (1987)

นอกจากนี้ Fraser ยังได้อธิบายคุณสมบัติของการทำให้ความอ่อนลงไว้อย่างชัดเจน ผู้ที่สนใจศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการทำให้ความอ่อนลงสามารถนำไปปรับใช้เป็นกรอบการวิเคราะห์ต่อไปได้ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเลือกใช้นิยามและความหมาย “การทำให้ความอ่อนลง (mitigation)” ของ Fraser (1980) ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการศึกษาการทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทยต่อไป

ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยได้กล่าวถึงนิยามและความหมายของการทำให้ความอ่อนลงที่เสนอโดยนักภาษาศาสตร์ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่า นิยามและความหมายของ “การทำให้ความอ่อนลง (mitigation)” อาจมีบางส่วนที่ใกล้เคียงหรือทับซ้อนกับ “การเลื่อนถ้อยคำ (hedging)” ทั้งนี้ ผู้วิจัย

จะกล่าวถึงนิยามและความหมายของการเคลื่อนย้ายคำในหัวข้อถัดไป เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างและความทับซ้อนของแนวคิดทั้งสอง

2.1.2 นิยามและความหมายของการเคลื่อนย้ายคำ (hedging)

ในประเทศไทยมีนักวิชาการนำแนวคิดเรื่อง “hedging” มาศึกษาข้อมูลภาษาไทย และกำหนดคำเรียกได้แก่ “การกลบเกลื่อน” (วราภรณ์ สุขประเสริฐ, 2533; ศุภจิตา เทียมสมบูรณ์, 2541; สุนันทา คงประโคน, 2544; อรวี บุนนาคและสมชาย สำเนียงงาม, 2561) และ “การเบี่ยงบัง” (อมรา ประสิทธิรัฐสินธุ์, 2557; วรวรรณ เพ็ชรกิจ, 2558) อย่างไรก็ตาม ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยกำหนดคำเรียก “hedging” ว่า “การเคลื่อนย้ายคำ” ซึ่งหมายถึง กลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดหรือผู้เขียนใช้เพื่อให้ถ้อยคำมีความหมายไม่ชัดเจน (Lakoff, 1973; Hübler, 1981; & Brown & Levinson, 1987)

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า มีนักภาษาศาสตร์กล่าวถึงนิยามและความหมายของ “การเคลื่อนย้ายคำ (hedging)” อย่างแพร่หลาย ดังต่อไปนี้

Lakoff (1973) กล่าวถึงการเคลื่อนย้ายคำด้วยคำว่า “fuzzier” ซึ่งหมายความว่าพร่าเลือน ไม่ชัดเจน ดังข้อความว่า

“For me, some of the most interesting questions are raised by the study of words whose meanings implicitly involve fuzziness – words whose job is to make things fuzzier or less fuzzy. I will refer to such words as ‘hedges’”

(Lakoff, 1973: 195)

ตามมุมมองของ Lakoff (1973: 195) การเคลื่อนย้ายคำเป็นกลวิธีหนึ่งที่ทำให้ถ้อยคำที่กล่าวออกมาพร่าเลือน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง

A chicken is sort of a bird

(Lakoff, 1973: 195)

จากตัวอย่างข้างต้น ผู้พูดใช้รูปภาษาแสดงการเคลื่อนย้ายคำ “sort of” (ประมาณว่า) ซึ่งทำให้ความหมายของสิ่งที่กำลังพูดถึงไม่ชัดเจน กล่าวคือ ผู้พูดไม่ได้ระบุให้แน่ชัดว่าไก่เป็นนก หรือไม่ใช่นก มีผลให้ถ้อยคำที่กล่าวออกมาพร่าเลือน

Hübler (1981) อธิบายแนวความคิดการเลื่อนถ้อยคำด้วยคำว่า “indetermination” ซึ่งหมายความว่า การกล่าวถ้อยคำอย่างกลาง ๆ คลุมเครือ ไม่ระบุอะไรที่ชัดเจน และยกตัวอย่างไวยากรณ์ในภาษาอังกฤษที่ใช้ในการเลื่อนถ้อยคำ 2 กลุ่ม (Hübler, 1981: 98-139) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. กลุ่มประโยคคำถามที่ทำหน้าที่ในการเสนอความ รูปภาษากลุ่มนี้ก่อให้เกิดความหมายอย่างกว้าง ๆ ได้แก่ ประโยคคำถามแบบพ่วงท้าย (tag-questions) และประโยคคำถามที่แสดงอคติ (negatively biased questions) ดังตัวอย่าง

A: /isn't Peel/who's/ always having rows with Do' you#

B: I/don't know what he's doing#

ทั้งนี้ Hübler อธิบายว่า การใช้กลุ่มประโยคคำถามดังกล่าว สะท้อนว่าผู้พูดเชื่อในข้อเท็จจริงของสิ่งที่ตนเองกำลังพูด และกระตุ้นให้อีกฝ่ายเห็นพ้อง

2. กลุ่มถ้อยคำแสดงมาลา ทำหน้าที่เสนอความและสื่อความหมายแสดงความสงสัยหรือมีความหมายเทียบเท่ากับคำว่า “probable” สามารถจำแนกเป็น 2 กลุ่มย่อย ได้แก่

2.1 กลุ่มคำกริยา

1) กริยาแสดงสภาวะทางความคิด (parenthetical verbs) เช่น to think, seem

2) กริยาแสดงมาลา (modal verbs) เช่น must, should, could, will

2.2 กลุ่มคำกริยาวิเศษณ์แสดงมาลา (modal adverbs) เช่น seemingly หรือ supposedly

กล่าวโดยสรุป ตามข้อเสนอของ Hübler การเลื่อนถ้อยคำเป็นวิธีการใช้ภาษาที่ผู้ใช้ภาษากล่าวหรือเขียนข้อความให้มีความหมายกว้าง ๆ ไม่ระบุอะไรที่ชัดเจน เพื่อลดความรับผิดชอบในเนื้อหาที่สื่อออกไป หรือลดความเสี่ยงที่จะถูกโต้แย้งจากผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์

Brown & Levinson (1987) เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการเลื่อนถ้อยคำตามมุมมองความสุภาพ (Politeness) กล่าวคือ Brown & Levinson กำหนดให้การเลื่อนถ้อยคำเป็นกลวิธีความสุภาพด้านลบ (negative-politeness strategy) ที่ช่วยลดความเสี่ยงของการกระทำที่คุกคามหน้า (face-threatening acts) โดยกำหนดนิยามและความหมายของการเลื่อนถ้อยคำ ดังข้อความต่อไปนี้

“ a particle, word or phrase that modifies the degree of membership of a predicate or a noun phrase in a set; it says of that membership that it is partial or true only in certain respects, or that it is more true and complete than perhaps might be expected.”

(Brown & Levinson, 1987: 145)

จากข้อความข้างต้น Brown & Levinson อธิบายว่า การเคลื่อนย้ายคำเป็นการใช้รูปภาษาทั้งระดับอนุภาค คำ หรือวลี ขยายส่วนต่าง ๆ ของภาคแสดงหรือนามวลีให้มีระดับของน้ำหนักความเป็นจริงเพียงบางส่วนเท่านั้น หรือทำให้มีน้ำหนักความเป็นจริงมากเกินไปกว่าที่ควรจะเป็น

Brown & Levinson ยังได้อธิบายแนวคิดเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายคำที่สัมพันธ์กับพลังวัจนกรรม (hedges on illocutionary force) โดยจำแนกรูปภาษาแสดงการเคลื่อนย้ายคำ (performative hedges) เป็น 2 ประเภท ได้แก่ รูปภาษาเพิ่มน้ำหนัก (strengtheners) และรูปภาษาลดน้ำหนัก (weakeners)

นอกจากนี้ Brown & Levinson ได้กล่าวถึงการเคลื่อนย้ายคำ โดยอิงกับแนวคิดหลักการความร่วมมือในการสนทนา (Cooperative principle) ของ Grice (1975) และจำแนกการเคลื่อนย้ายคำเป็น 4 ประเภท (Brown & Levinson, 1987: 164-171) ได้แก่

1. การเคลื่อนย้ายคำด้วยการละเมิดหลักคุณภาพ (Quality hedges)

แสดงถึงการที่ผู้พูดไม่ต้องรับผิดชอบต่อความจริงทั้งหมดของถ้อยคำที่กล่าว เช่น

- การใช้คำกริยาที่ทำให้ความหมายอ่อนลง เช่น think, assume หรือ believe
- การใช้ประโยคแบบกำปั้นทุบดิน (tautologies) เช่น If he comes, he will/may come.

2. การเคลื่อนย้ายคำด้วยการละเมิดหลักปริมาณ (Quantity hedges)

แสดงถึงการที่ผู้พูดไม่มีข้อมูลที่มากหรือชัดเจนเพียงพอ เช่น

- การใช้สำนวน เช่น I can't tell you any more than that it's... หรือ I should think
- การใช้ดัชนีปริจเฉท เช่น well, you know หรือ I mean

3. การเคลื่อนย้ายคำด้วยการละเมิดหลักสัมพันธ (Relevance hedges)

แสดงถึงการที่ผู้พูดต้องการพูดออกนอกเรื่อง นอกประเด็น หรือเปลี่ยนหัวข้อการสนทนา เช่น การใช้คำขอโทษเพื่อเปลี่ยนประเด็น Sorry, I've just thought...

4. การเลื่อนถ้อยคำด้วยการละเมิดหลักคุณลักษณะ (Manner hedges)

แสดงถึงการที่ผู้พูดไม่ได้กล่าวถ้อยคำออกมาอย่างชัดเจน และสามารถตัดข้อความที่แสดงการกลับเคลื่อนได้โดยไม่เสียความ เช่น การใช้ what I mean was... หรือ to put it more simply...

กล่าวโดยสรุป ตามมุมมองของ Brown & Levinson การเลื่อนถ้อยคำเป็นกลวิธีความสุภาพด้านลบที่มีผลต่อการลดหรือเพิ่มพลังวัจนกรรม ทั้งนี้ ผู้พูดอาจใช้กลวิธีสื่อความในเชิงไม่ผูกมัดตนเอง ให้ข้อมูลที่ไม่ชัดเจน ให้ข้อมูลมากหรือน้อยกว่าความต้องการของผู้ฟัง พูดนอกประเด็น หรือกล่าวถ้อยคำที่กำกวม ไม่เรียงลำดับ เพื่อลดความเสี่ยงของการกระทำที่คุกคามหน้า

นอกจากนิยามและความหมายการเลื่อนถ้อยคำ (hedging) ที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ยังมีนักภาษาศาสตร์กล่าวถึงนิยามและความหมายของรูปภาษาแสดงการเลื่อนถ้อยคำ (hedges) ที่ใช้ในการเขียนเชิงวิชาการ เช่น Hyland (1994) เสนอว่า รูปภาษาแสดงการเลื่อนถ้อยคำ เป็นรูปภาษาที่แสดงการลดระดับความชัดเจน แสดงเพียงความเป็นไปได้ หรือลดความรับผิดชอบต่อประพจน์ (proposition) หรือข้อเท็จจริงของถ้อยคำที่กล่าว เช่นเดียวกับ Crompton (1997) ที่กล่าวว่า รูปภาษาแสดงการเลื่อนถ้อยคำเป็นรูปภาษาที่ช่วยลดการผูกมัดตนเองกับความถูกต้องของถ้อยคำที่เขียน รูปภาษาแสดงการเลื่อนถ้อยคำต้องเป็นรูปภาษาที่ปรากฏแล้วมีผลต่อการลดความมั่นใจ หรือการรับผิดชอบของผู้กล่าวถ้อยคำเท่านั้น แต่รูปภาษานั้นไม่มีผลต่อประพจน์หรือความเป็นจริง (proposition) รวมไปถึง กันยารัตน์ เกตุขำ (2560) ที่อธิบายว่า ผู้เขียนรายงานวิจัยมักใช้ “hedge” เป็นกลยุทธ์แสดงความสุภาพ (politeness strategies) ในส่วนของผลการวิจัย และการอภิปรายผล รวมทั้งสรุปและข้อเสนอแนะ ซึ่งเป็นส่วนที่ผู้เขียนแสดงความคิดเห็น เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกที่ดี และเพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้เขียนเป็นผู้ที่มีมารยาทในการใช้ภาษา ตลอดจนใช้เพื่อปกป้องผู้เขียนจากการตีความผิดพลาด ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้

จากการทบทวนนิยามและความหมายของ “การเลื่อนถ้อยคำ (hedging)” อาจสรุปได้ว่าแนวคิดดังกล่าวเริ่มต้นขึ้นเมื่อ Lakoff (1973) เสนอนิยามและความหมายของการเลื่อนถ้อยคำตามมุมมองปริชาณ โดยกล่าวถึงการเลื่อนถ้อยคำด้วยคำว่า “fuzzier” ต่อมานักภาษาศาสตร์ได้นำแนวคิดดังกล่าวไปอ้างอิง และปรับใช้ ได้แก่ Hübler (1981) อธิบายแนวคิดการเลื่อนถ้อยคำด้วยคำว่า “indetermination” ซึ่งหมายความว่า การกล่าวถ้อยคำอย่างกลาง ๆ ไม่ระบุอะไรที่ชัดเจน และอิงกับแนวคิดเรื่อง “การกระทำที่คุกคามหน้า (face-threatening acts)” กล่าวคือ การเลื่อนถ้อยคำเป็นการใช้ภาษาอย่างกว้าง ๆ เพื่อลดความรับผิดชอบในเนื้อหาที่สื่อออกไป หรือลดความเสี่ยงที่จะถูกโต้แย้งจากผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ เพื่อปกป้องหน้าของผู้สื่อสาร (face-saving strategies) ส่วน Hyland (1994), Crompton (1997) และกันยารัตน์ เกตุขำ (2560) ได้ให้คำจำกัดความของ

รูปภาพแสดงการเลื่อนถ้อยคำ (hedges) ที่ใช้ในการเขียนเชิงวิชาการ โดยกล่าวถึงหน้าที่ของกลไกทางภาษาดังกล่าวว่า เป็นรูปภาพที่แสดงถึงการลดระดับความชัดเจนของถ้อยคำ ลดระดับความมั่นใจ และลดความรับผิดชอบของผู้กล่าวถ้อย ในขณะ Brown & Levinson (1987) เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการเลื่อนถ้อยคำตามมุมมองความสุภาพ (Politeness) ซึ่งเป็นแนวคิดที่มีผู้นิยมนำไปอ้างอิงอย่างแพร่หลาย กล่าวคือ Brown & Levinson กำหนดให้การเลื่อนถ้อยคำเป็นกลวิธีความสุภาพด้านลบ (negative-politeness strategy) ที่มีผลต่อการลดหรือเพิ่มพลังอำนาจ และช่วยลดความเสี่ยงของการกระทำที่คุกคามหน้า (face-threatening acts) ทั้งนี้ ตามแนวคิดความสุภาพ ผู้พูดจะเลือกกลวิธีการปฏิสัมพันธ์เพื่อลดความเสี่ยงในการคุกคามหน้าของผู้ฟังเป็นสำคัญ

อนึ่ง งานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามและความหมายของ “การทำให้ความอ่อนลง (mitigation)” ตามแนวคิดของ Fraser (1980) ที่เสนอว่า การทำให้ความอ่อนลงเป็นกลวิธีทางภาษาที่มีผลต่อพลังอำนาจ ใช้เพื่อลดน้ำหนักของถ้อยคำที่อาจส่งผลในแง่ลบทั้งต่อผู้พูดและผู้ฟัง

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า นิยามและความหมายของ “การทำให้ความอ่อนลง” และ “การเลื่อนถ้อยคำ (hedging)” มีส่วนที่แตกต่างและทับซ้อนกันบางประการ กล่าวคือ เมื่อผู้วิจัยเปรียบเทียบนิยามและความหมายของการทำให้ความอ่อนลงตามแนวคิดของ Fraser (1980) กับนิยามและความหมายของ “การเลื่อนถ้อยคำ (hedging)” ที่ Lakoff (1973) เสนอไว้ในช่วงเริ่มต้น กล่าวได้ว่า จุดเน้นของแนวคิดทั้งสองแตกต่างกัน กล่าวคือ “mitigation” ใช้เพื่อ “softening” หมายถึง การทำให้ถ้อยคำอ่อนลง หรือนุ่มนวล (Fraser, 1980: 344) ในขณะที่ “hedging” จะใช้เพื่อ “to make things fuzzier” หมายถึง การทำให้ถ้อยคำพร่าเลือน หรือไม่ชัดเจน (Lakoff, 1973: 195)

ทว่า ในเวลาต่อมา เมื่อนักภาษาศาสตร์ ได้แก่ Hübler (1981), Hyland (1994) และ Crompton (1997) ได้นำแนวคิดเรื่องการเลื่อนถ้อยคำไปอ้างอิงและปรับใช้ โดยเสนอว่า การเลื่อนถ้อยคำเป็นกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดใช้เพื่อลดระดับความชัดเจนของถ้อยคำ ลดระดับความมั่นใจ ลดความรับผิดชอบของตน หรือลดความเสี่ยงที่จะถูกโต้แย้งจากผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ จึงส่งผลให้นิยามและความหมายของการเลื่อนถ้อยคำมีขอบเขตที่แคบกว่าการทำให้ความอ่อนลง เนื่องจากเป็นแนวคิดที่คำนึงถึงผู้พูดเป็นสำคัญ ในขณะที่ การทำให้ความอ่อนลง ซึ่งเป็นกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดเลือกใช้เพื่อลดน้ำหนักของถ้อยคำที่ส่งผลในแง่ลบทั้งต่อผู้พูดและผู้ฟัง (Fraser, 1980) ลักษณะดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า แนวคิดเรื่องการทำให้ความอ่อนลงจะคำนึงถึงทั้งผู้พูดและผู้ฟัง

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณานิยามและความหมายของการเลื่อนถ้อยคำ ตามแนวคิดของ Brown & Levinson (1987) ซึ่งเป็นแนวคิดที่มีผู้นิยมนำไปอ้างอิงมากที่สุด เนื่องจาก Brown &

Levinson เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการเลื่อนถ้อยคำตามมุมมองความสุภาพ (Politeness) นิยามและความหมายของการเลื่อนถ้อยคำมีส่วนทับซ้อนกับนิยามและความหมายของการทำให้ความอ่อนลง ในฐานะเป็นกลไกทางภาษาที่มีผลต่อการปรับพลังวัจนกรรม กล่าวคือ การทำให้ความอ่อนลงเป็นกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดใช้เพื่อลดน้ำหนักของถ้อยคำ เช่นเดียวกับที่ Brown & Levinson เสนอว่าการเลื่อนถ้อยคำเป็นกลวิธีความสุภาพด้านลบ (negative-politeness strategy) ที่มีผลต่อการเพิ่มหรือลดพลังวัจนกรรม (strengtheners/ weakeners) อันเป็นกลไกทางภาษาที่ผู้พูดเลือกใช้เพื่อลดการคุกคามความเป็นอิสระของผู้ฟัง

ส่วนที่ทับซ้อนกันของแนวคิดดังกล่าวปรากฏอย่างเด่นชัดจากตัวอย่างที่ Fraser (1980) และ Brown & Levinson (1987) เสนอไว้ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 8 ตารางแสดงความทับซ้อนระหว่าง “mitigation” และ “hedging”

การทำให้ความอ่อนลง (mitigation) (Fraser, 1980: 344-345)	การเลื่อนถ้อยคำ (hedges) Brown & Levinson (1987: 152)
<p>ตัวอย่างที่ 1:</p> <p>The speaker wishes to ‘get off the hook’, not for performing the act with its unwelcome effects, but for what doing the act implies about the speaker’s beliefs.</p> <p>“Difficult as it is to believe, given your life-style, the analysis shows you have a social disease.”</p> <p>- The speaker is not asking to be excused for providing a diagnosis, but, rather, indicating that the associated implication which would arise from the <i>fact</i> of the disease is one which he does not wish to be committed to.</p>	<p>ตัวอย่างที่ 1:</p> <p>Speaker avoids responsibility for believing in the truth of the utterance</p> <p>(111) <u>There is, it is said, sickness in town.</u></p> <p>- They say there’s sickness in town.</p> <p>(112) <u>There was, it is said, a flood long ago.</u></p> <p>- disavowing the speaker’s responsibility in story-telling</p>

การทำให้ความอ่อนลง (mitigation) (Fraser, 1980: 344-345)	การเคลื่อนถ้อยคำ (hedges) Brown & Levinson (1987: 152)
<p>ตัวอย่างที่ 2:</p> <p><u>"I might be required by my position in an organization to order you to redraft a report. but I might be less than enthusiastic about having to do"</u></p> <p>- I wish to be relieved of some, if not all, of the responsibility of the effect of this.</p> <p>- The unwelcome effect that I wish to mitigate in this case is your anger, hurt, or whatever you would hold towards me because of what I was doing.</p>	<p>ตัวอย่างที่ 2:</p> <p>To distance the speaker from a command, by indicating (truly, or as a pretence) that it is a third-party command</p> <p>(115) OK, do it, it is said, he/she said, </p>

จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่า ตัวอย่างที่ Fraser (1980: 344-345) และ Brown & Levinson (1987: 152) เสนอไว้มีส่วนที่ใกล้เคียงและทับซ้อนกัน กล่าวคือ ในตัวอย่างที่ 1 Fraser กล่าวว่า การทำให้ความอ่อนลง อาจใช้เพื่อลดการผูกมัดระหว่างผู้พูดกับเนื้อหาที่สื่อออกไป เช่นเดียวกับ Brown & Levinson ที่เสนอว่า การเคลื่อนถ้อยคำเป็นกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดอาจใช้เพื่อหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบต่อถ้อยคำที่กล่าวออกมา ส่วนตัวอย่างที่ 2 Fraser กล่าวว่า การทำให้ความอ่อนลงเป็นกลไกทางภาษาที่ผู้พูดใช้ลดน้ำหนักการออกคำสั่ง เพื่อปกป้องตนเองและลดความรู้สึกในแง่ลบของผู้ฟังที่อาจมีต่อผู้พูด ในขณะที่ Brown & Levinson เสนอว่า ผู้พูดสามารถเพิ่มระยะห่างระหว่างผู้พูดและการออกคำสั่ง โดยการกล่าวอ้างถึงบุคคลที่ 3

แม้ว่านิยามและความหมายที่ Fraser (1980) และ Brown & Levinson (1987) เสนอไว้จะมีบางส่วนที่ใกล้เคียงและทับซ้อนกัน ทว่า ผู้วิจัยมีความเห็นว่า นิยามและความหมายของ “การทำให้ความอ่อนลง (mitigation)” ตามมุมมองของ Fraser มีขอบเขตที่กว้างและชัดเจนมากกว่า ในขณะที่ Brown & Levinson อธิบายนิยามและความหมายของ “การเคลื่อนถ้อยคำ (hedges)” ด้วยทฤษฎีความสุภาพ (Politeness Theory) และกำหนดให้การเคลื่อนถ้อยคำเป็นกลวิธีความสุภาพด้านลบ (negative-politeness strategy) อันหมายถึง การที่ผู้พูดแสดงว่าตระหนักถึงความต้องการเป็นอิสระของผู้ฟัง ไม่ตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับความต้องการของผู้ฟัง หรือให้ทางเลือกแก่ผู้ฟัง ซึ่งทำให้นิยามและความหมายมีขอบเขตจำกัด เพราะผูกติดกับความคิดเรื่องหน้าด้านลบ (negative face) เท่านั้น และเมื่อพิจารณาจากตัวอย่างที่ Brown & Levinson เสนอไว้ดังตารางข้างต้น ก็อาจทำให้

ผู้ศึกษาเกิดข้อโต้แย้งได้ว่า การเลื่อนถ้อยคำที่ผู้พูดใช้เพื่อหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบต่อถ้อยคำที่กล่าวออกมานั้นสัมพันธ์กับแนวคิดเรื่องหน้าด้านลบหรือไม่

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบว่า Brown & Levinson อธิบายนิยามและความหมายของการเลื่อนถ้อยคำโดยอิงกับหลักการความร่วมมือในการสนทนาของ Grice (1975) ซึ่งเป็นแนวคิดที่ยังคงมีประเด็นถกเถียง และอาจเป็นปัญหาเมื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล ดังที่ Saddock (1978) ตั้งข้อสังเกตไว้ว่า

“It is not clear to me, for example, how one could both be relevant and say either less or more than is required. In what way is the avoidance of prolixity different from saying only as much as required? If a particular contribution is obscure does it not also lack relevance?”

(Saddock, 1978: 368)

จากข้อความข้างต้น จะเห็นได้ว่า Saddock ตั้งคำถามไว้หลายข้อ เช่น เป็นไปได้อย่างไรที่ผู้พูดจะเคารพหลักสัมพันธ ในขณะที่ให้ข้อมูลมากหรือน้อยกว่าที่ต้องการ หรือหากข้อมูลที่ให้ไม่ชัดเจน ก็ย่อมจะเป็นการละเมิดหลักสัมพันธด้วยหรือไม่ กล่าวอีกอย่างหนึ่งคือ ตามมุมมองของ Saddock หากเราละเมิดหลักปริมาณหรือหลักคุณลักษณะ เราก็ย่อมละเมิดหลักสัมพันธไปพร้อมกันด้วย Saddock จึงเสนอให้รวบหลักการที่ซ้ำซ้อนเข้าด้วยกันเพื่อแก้ความสับสน (ณัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2555: 59)

ด้วยเหตุนี้ ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจึงเลือกใช้นิยามและความหมายของ “การทำให้ความอ่อนลง (mitigation)” ตามแนวคิดของ Fraser (1980) ในการพิจารณาข้อมูลต่อไป เนื่องจากเป็นแนวคิดที่มีขอบเขตที่กว้างกว่า ดังที่ Fraser เสนอว่า “การทำให้ความอ่อนลง (mitigation)” และ “การเลื่อนถ้อยคำ (hedging)” ไม่ใช่สิ่งเดียวกันดังข้อความต่อไปนี้

“Mitigation is not the same thing as hedging in the sense in which this latter term has been used in the linguistic literature.”

(Fraser, 1980: 344)

อีกทั้ง Fraser ยังได้กำหนดให้รูปภาพแสดงการเลื่อนถ้อยคำ (hedges) เป็นกลวิธีหนึ่งของการทำให้ความอ่อนลง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ตามมุมมองของ Fraser รูปภาพแสดงการเลื่อนถ้อยคำเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้การทำให้ความอ่อนลงบรรลุเป้าหมายขณะเกิดการสนทนา

ทั้งนี้ ผู้วิจัยประมวลความหมายนิยามและความหมายของการทำให้ความอ่อนลง (mitigation) ตามแนวคิดของ Fraser (1980) กล่าวคือ “การทำให้ความอ่อนลง” หมายถึง กลวิธีทางภาษาที่มีผลต่อพลังวัจนกรรม ใช้เพื่อลดน้ำหนักของถ้อยคำที่อาจส่งผลในแง่ลบทั้งต่อผู้พูดและผู้ฟัง

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น ผู้วิจัยได้กล่าวถึงนิยามและความหมายของ “การทำให้ความอ่อนลง (mitigation)” และ “การเคลื่อนถ้อยคำ (hedging)” เพื่ออธิบายความเหมือนและต่างของแนวคิดดังกล่าว ในส่วนถัดไปผู้วิจัยจะกล่าวถึงรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง และหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงตามลำดับ

2.1.3 รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง

จากการทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาการทำให้ความอ่อนลง ผู้วิจัยพบว่า มีนักภาษาศาสตร์สนใจศึกษารูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงอย่างแพร่หลาย ได้แก่ Fraser (1980), Holmes (1984), Caffi (1999), Flores-Ferrán (2010) และ Thaler (2012) โดยเริ่มต้นจากการที่ Fraser (1980: 347-349) เสนอกลวิธีทำให้ความอ่อนลงไว้ในบทความเรื่อง “Conversational Mitigation” อันประกอบไปด้วย 1) การใช้กลวิธีอ้อมในการแสดงวัจนกรรม 2) การใช้เทคนิคสร้างระยะห่าง 3) การบอกปิดความรับผิดชอบ/การออกตัว 4) การใช้รูปภาษาที่ทำให้การกล่าวอ้างหรือข้อเสนออ่อนลง และ 5) การเคลื่อนถ้อยคำ ซึ่งนิยามตาม Lakoff (1972) ว่า หมายถึง รูปภาษาที่ทำให้ถ้อยคำคลุมเครือมากขึ้น (ณัฐพร พานโพธิ์ทองและศิริพร ภักดีผาสุข, 2561: 12) จากนั้น Holmes (1984), Caffi (1999), Flores-Ferrán (2010) และ Thaler (2012) นำแนวคิดกลวิธีทำให้ความอ่อนลงของ Fraser (1980) มาปรับใช้ และเสนอรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพิ่มเติม โดยผู้วิจัยสามารถประมวล และสรุปรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 9 ตารางแสดงรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงที่มินักภาษาศาสตร์เสนอไว้

ลำดับ	รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลง	ตัวอย่าง	งานวิจัย
1.	การใช้กลวิธีอ้อม ในการแสดงวาทกรรม (The use of indirectness in performing a speech act)	- I would appreciate it if I were left alone. - If the door could be closed we could begin. (Fraser, 1980: 345-346)	Fraser (1980)
2.	การใช้เทคนิคสร้างระยะห่าง (The use of distancing techniques)	- All passengers are required by FAA regulations to fasten their seat belts. (Fraser, 1980: 347)	Fraser (1980)
3.	การบอกปิดความรับผิดชอบ/ การออกตัว (Disclaimers)	- I hate to do this, but... - If I'm not wrong... - Unless I misunderstood you... (Fraser, 1980: 347)	Fraser (1980) Holmes (1984) Flores-Ferrán (2010)

ลำดับ	รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง	ตัวอย่าง	งานวิจัย
4.	การใช้รูปภาษาที่ทำให้การกล่าวอ้างหรือข้อเสนออ่อนลง ประกอบไปด้วย - กริยาแสดงสภาวะทางความคิด (Parenthetical verbs) เช่น guess think predict - ทักษะภาวะสัญญา (Epistemic modality) เช่น could may might possibly probably likely - การใช้ประโยคคำถามแบบพ่วงท้าย (Tag Questions)	- This is the right road, I guess . - I feel that I ought to try harder. - We can, I think , do it over again. - Such a move might anger much of Black Africa. - You were there, weren't you ? - I am right, aren't I ? (Fraser, 1980: 348-349; & Holmes, 1984: 360)	Fraser (1980) Holmes (1984) Flores-Ferrán (2010) Thaler, (2012)
5.	การเลื่อนถ้อยคำ (Hedges)	- Technically you're wrong. - Superficially this is an insect. - Theoretically he should have by now. (Holmes, 1984: 361)	Fraser (1980) Holmes (1984) Caffi (1999) Flores-Ferrán (2010) Thaler (2012)

ลำดับ	รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง	ตัวอย่าง	งานวิจัย
6.	การใช้รูปภาษาแสดง การประมาณ (Bushes/Approximator)	T: And with this one... How long? C: Well, it's like I say... I would come and then stopped coming. T: Mjm. C: When I started to work and... that I stopped coming, and then I returned and he have it to me again, but he had been giving it to me before. T: Okay. C: I have like more than one year, I believe, taking it. (Flores-Ferrán, 2010: 1974-1975)	Caffi (1999) Flores-Ferrán (2010)
7.	การใช้รูปภาษาแสดง การป้องกัน (Shields)	D: There's an estrogenic hyperplasia – it is written here . (Caffi, 1999: 896)	Caffi (1999) Flores-Ferrán (2010)
8.	การใช้อนุพากย์ฟุ่มเฟือย (Redundant verb clauses)	C: Well, in reality, I don't know , doctor. I don't know , I don't know how to tell you. (Flores-Ferrán, 2010: 1976)	Flores-Ferrán (2010)

จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่า ผู้วิจัยประมวล และสรุปรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่นักภาษาศาสตร์เสนอไว้ ซึ่งพบทั้งหมด 8 ชนิด โดยเป็นการจำแนกประเภทตามกลวิธีการใช้ภาษา อย่างไรก็ตาม จากการทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง พบว่า Holmes (1984: 355-362) ยังได้จำแนกรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงออกเป็น 4 ประเภทตามระดับหน่วยทางภาษาในงานวิจัยเรื่อง “Modifying illocutionary force” (Holmes, 1984: 355-362) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงระดับเสียง (Prosodic devices)

เช่น การลงน้ำหนักเสียง

ตัวอย่าง

You are sil \ / ly

Put the TV \ / on

จากตัวอย่างข้างต้น Holmes อธิบายว่า การลงน้ำหนักเสียงเบา จะทำให้น้ำหนักของการสั่งดูเบาบางลง

2. รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงระดับคำ (Lexical devices)

จำแนกเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่

2.1 การลดพลังวจนกรรมแบบเน้นผู้พูด (Speaker-oriented Downtoners)

ตัวอย่าง

It's rather good I **suppose**.

จากตัวอย่างข้างต้น Holmes อธิบายว่า รูปภาษา “I suppose” แสดงถึงความไม่มั่นใจของผู้พูด

2.2 การลดพลังวจนกรรมแบบเน้นผู้ฟัง (Hearer-oriented Downtoners)

ตัวอย่าง

I'll call in after lunch **if you like**.

จากตัวอย่างข้างต้น Holmes อธิบายว่า รูปภาษา “if you like” ช่วยลดน้ำหนักของการออกคำสั่ง และแสดงให้เห็นว่า ผู้พูดคำนึงถึงความต้องการและความเต็มใจของผู้ฟัง

2.3 การลดพลังวจนกรรมแบบเน้นเนื้อหา (Content-oriented Downtoners)

ตัวอย่าง

Such a move **might** anger much of Black Africa.

จากตัวอย่างข้างต้น Holmes อธิบายว่า รูปภาษา “might” รวมไปถึง “could”, “may”, “possibly”, “probably” และ “likely” จะช่วยลดความหนักแน่นของเนื้อหา

3. รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงระดับโครงสร้างประโยค (Syntactic devices)

เช่น การใช้ประโยคคำถามแบบพ่วงท้าย (Tag Questions) การใช้โครงสร้างปฏิเสธซ้อนปฏิเสธ (Double negative)

ตัวอย่าง

It was because of the tension, **wasn't it?**

จากตัวอย่างข้างต้น Holmes อธิบายว่า การใช้คำถามแบบพ่วงท้าย จะลดน้ำหนักความมั่นใจของผู้พูด

4. รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงระดับข้อความ (Discoursal devices)

Holmes อ้างถึงแนวคิดเรื่อง “การเลื่อนถ้อยคำด้วยการละเมิดหลักสัมพันธ (Relevance hedges)” ของ Brown & Levinson (1978) ซึ่งเป็นกลวิธีที่แสดงถึงการที่ผู้พูดต้องการพูดออกนอกเรื่อง นอกประเด็น หรือเปลี่ยนหัวข้อการสนทนา รูปภาษาที่ปรากฏใช้ เช่น “by the way”, “incidentally” “that reminds me”

กล่าวโดยสรุป จากการทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาการทำให้ความอ่อนลงที่นักภาษาศาสตร์เสนอไว้ก่อนหน้านี้ (Fraser, 1980; Holmes, 1984; Caffi, 1999; Flores-Ferrán, 2010; & Thaler, 2012) ผู้วิจัยพบว่า รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงสามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม กล่าวคือ กลุ่มแรกเป็นรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่จำแนกตามกลวิธีการใช้ภาษา ส่วนกลุ่มที่สองเป็นรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่จำแนกตามระดับหน่วยทางภาษา ดังตารางสรุปต่อไปนี้

ตารางที่ 10 ตารางแสดงการประมวลและสรุปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงจากการทบทวนวรรณกรรม

ภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง (Fraser, 1980; Holmes, 1984; Caffi, 1999; Flores-Ferrán, 2010; & Thaler, 2012)	
จำแนกตามกลวิธีการใช้ภาษา	จำแนกตามระดับหน่วยทางภาษา
1. การใช้กลวิธีอ้อมในการแสดงวิจารณ์ 2. การใช้เทคนิคสร้างระยะห่าง 3. การบอกปิดความรับผิดชอบ/การออกตัว 4. การใช้ภาษาที่ทำให้การกล่าวอ้างหรือข้อเสนออ่อนลง 5. การเลื่อนถ้อยคำ 6. การใช้ภาษาแสดงการประมาณ 7. การใช้ภาษาแสดงการป้องกัน 8. การใช้อนุพากย์พุ่มเพื่อย	1. ภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงระดับเสียง 2. ภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงระดับคำ จำแนกเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ 2.1 การลดพลังวิจารณ์แบบเน้นผู้พูด 2.2 การลดพลังวิจารณ์แบบเน้นผู้ฟัง 2.3 การลดพลังวิจารณ์แบบเน้นเนื้อความ 3. ภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงระดับโครงสร้างประโยค 4. ภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงระดับข้อความ

ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิดทฤษฎี และสรุปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่นักภาษาศาสตร์เสนอไว้ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการศึกษารูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย ทั้งนี้ ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะเลือกใช้กลวิธีที่ทำให้ความอ่อนลงที่ Fraser (1980) เสนอไว้มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย เนื่องจาก Fraser ได้เสนอและยกตัวอย่างรูปภาษาแต่ละประเภทไว้อย่างชัดเจน อีกทั้งข้อเสนอของ Fraser ยังเป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลาย ดังจะเห็นได้จากการที่มีนักภาษาศาสตร์หลายท่านอ้างอิงและนำกลวิธีที่ทำให้ความอ่อนลงของ Fraser (1980) มาปรับใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง (Holmes, 1984; Caffi, 1999; Flores-Ferrán, 2010; & Thaler, 2012) ในหัวข้อถัดไปผู้วิจัยจะกล่าวถึงหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่นักภาษาศาสตร์ได้เสนอไว้

2.1.4 หน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง

จากการทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาการทำให้ความอ่อนลง ผู้วิจัยพบว่านักภาษาศาสตร์กล่าวถึงหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง ได้แก่ Fraser (1980), Holmes, (1984), Caffi (1999), Shisá (2001), Schneider (2010), Thaler, (2012) และ Ibáñez (2020) ดังต่อไปนี้

Fraser (1980) กล่าวว่า การทำให้ความอ่อนลงเป็นกลไกทางภาษาที่ผู้พูดใช้เพื่อลดผลอันไม่พึงปรารถนาของวจนกรรมที่มีต่อผู้ฟัง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Holmes (1984), Caffi (1999) และ Shisá (2001) ที่เสนอว่า เมื่อผู้พูดกล่าวถ้อยคำที่มีผลกระทบในแง่ลบต่อผู้ฟัง ผู้พูดจะให้ความอ่อนลง เพื่อลดผลอันไม่พึงปรารถนาที่อาจเกิดขึ้นจากการกล่าวถ้อยคำนั้น โดยผู้พูดจะใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในการลดน้ำหนักการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ให้อ่อนลง อันเป็นกลไกทางภาษาที่จะช่วยให้การปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกในสังคมเป็นไปอย่างราบรื่น และรักษาความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน

ทั้งนี้ Fraser (1980), Holmes (1984), Caffi (1999) และ Shisá (2001) ยังชี้ให้เห็นอีกว่า ในการปฏิสัมพันธ์ ผู้พูดมีได้คำนึงถึงการลดผลอันไม่พึงปรารถนาที่อาจเกิดขึ้นต่อผู้ฟังเท่านั้น แต่ผู้พูดยังใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อลดการคุกคามระหว่างตนเองกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ เมื่อผู้พูดกล่าวถ้อยคำด้วยกลุ่มวจนกรรมบอกกล่าว (representatives) เช่น การบอกเล่า การกล่าวอ้าง การเสนอความคิดเห็น เป็นต้น

Schneider (2010), Thaler (2012) และ Ibáñez (2020) ต่อยอดความคิดที่นักภาษาศาสตร์เสนอไว้ก่อนหน้านี้ โดยอธิบายถึงเป้าหมายในการใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงไว้ว่า ผู้พูดมักใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในการลดการคุกคามตนเองกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ เพื่อรักษาน้ำหน้าของผู้พูดเองที่ไม่ต้องการกล่าวสิ่งใดที่ไม่เป็นจริง หรือไม่ถูกต้อง เพราะต้องการได้รับการยอมรับจากผู้อื่น และมักใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในการลดความรุนแรงหรือน้ำหนักการคุกคาม เมื่อผู้พูดเองกล่าวถ้อยคำต่าง ๆ ที่อาจส่งผลกระทบในแง่ลบต่อคู่สนทนาให้อ่อนลง ซึ่งการทำให้ความอ่อนลงนับเป็นกลไกทางภาษาสำคัญที่จะช่วยให้การปฏิสัมพันธ์สัมฤทธิ์ผล และดำเนินไปได้อย่างราบรื่น เนื่องจากเป็นวิธีการหนึ่งที่เอื้อให้ผู้พูดสามารถกล่าวถ้อยคำได้ตามเจตนา โดยมีต้องกังวลว่าถ้อยคำที่กล่าวจะส่งผลกระทบในแง่ลบต่อผู้พูดเอง หรือสร้างความขัดแย้งกับผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ (Schneider, 2010)

จากการทบทวนงานวิจัยที่กล่าวถึงหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงข้างต้น สรุปได้ว่า นักภาษาศาสตร์กล่าวถึงหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงไว้ทั้งหมด 4 หน้าที่ ได้แก่ ลดผลอันไม่พึงปรารถนา ลดการคุกคามกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ และช่วยให้การปฏิสัมพันธ์เป็นไปอย่างราบรื่น อย่างไรก็ตาม แต่ละหน้าที่ก็ไม่สามารถแยกออกจากกันได้อย่างชัดเจน เนื่องจากหน้าที่ที่นักภาษาศาสตร์กล่าวถึงนั้นเป็นการอธิบายกระบวนการทางภาษาที่เกิดขึ้น เมื่อผู้พูดใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงขณะปฏิสัมพันธ์ อีกทั้งยังไม่มีนักภาษาศาสตร์ท่านใดระบุเกณฑ์ที่ใช้ในการจำแนกหน้าที่ไว้อย่างชัดเจน

อนึ่ง อาจกล่าวได้ว่า Fraser (1980) และ Thaler (2012) ได้เสนอแนวทางในการจำแนกหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงด้วยขอบเขตที่ชัดเจนกว่างานวิจัยอื่น กล่าวคือ Fraser และ Thaler อธิบายว่า หน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง อาจสามารถจำแนกด้วยการพิจารณาว่าในการใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงแต่ละครั้ง ผู้ใดเป็นผู้ได้รับประโยชน์จากการใช้กลไกทางภาษาดังกล่าว ดังที่ Fraser และ Thaler ได้จำแนกการใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงออกเป็น 2 กลุ่มตามข้อคำนึงของผู้พูด ได้แก่ 1) การใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงโดยคำนึงถึงผู้พูด (self-serving mitigation/speaker-oriented mitigation) และ 2) การใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงโดยคำนึงถึงคู่สนทนา (altruistic mitigation/hearer-oriented mitigation)

ในหัวข้อนี้ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่กล่าวถึงหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาการทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย ในหัวข้อถัดไป ผู้วิจัยจะกล่าวถึงกรอบแนวคิดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิเคราะห์การทำให้ความอ่อนลงในข้อมูลภาษาไทย

2.1.5 กรอบแนวคิดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์การทำให้ความอ่อนลง

ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงกรอบแนวคิดอื่น ๆ ที่ผู้วิจัยเห็นว่า เป็นประโยชน์ต่อการศึกษากการทำให้ความอ่อนลงในข้อมูลภาษาไทย อันประกอบไปด้วย 1) แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับวัจนกรรม และ 2) แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความสุภาพ

2.1.5.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับวัจนกรรม

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับวัจนกรรม (Speech acts) เป็นแนวคิดหนึ่งที่มีผู้สนใจศึกษาอย่างกว้างขวาง เนื่องจากเป็นแนวคิดสำคัญที่ใช้ในการศึกษาถ้อยคำที่สื่อเจตนาในการสื่อสาร ผู้เสนอแนวคิดทฤษฎีนี้ คือ นักปรัชญาภาษา John L. Austin ที่ชี้ให้เห็นว่า เมื่อเรากล่าวถ้อยคำหนึ่ง ๆ การกล่าวถ้อยคำของเรานั้นมิได้เพื่อบอกเล่าความเป็นจริง หรือเท็จเท่านั้น แต่เรากล่าวถ้อยคำเพื่อสื่อเจตนา หรือกระทำการต่าง ๆ มากมาย (Austin, 1962)

ทฤษฎีวัจนกรรมของ Austin เสนอว่า การกล่าวถ้อยคำแต่ละครั้ง จะก่อให้เกิดการกระทำขึ้น 3 ประการ ได้แก่ (Austin, 1962 อ้างถึงใน ณัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2555: 22)

1) การสื่อเนื้อความหรือความหมายตามรูปภาษา (locutionary act)

คือ การกล่าวถ้อยคำเพื่อสื่อความหมายตามรูปภาษาและการอ้างอิง (sense and reference)

2) การสื่อเจตนาหรือวจนกรรม (illocutionary act)

คือ นอกจากสื่อความหมายตามรูปภาษาแล้ว การกล่าวถ้อยคำยังสื่อเจตนาของผู้พูดอีกด้วย

3) การสื่อผลของถ้อยคำหรือวจนผล (perlocutionary act)

คือ ตามมุมมองของ Austin เมื่อเรากล่าวถ้อยคำหนึ่ง ๆ จะมีผลบางอย่างเกิดขึ้นต่อผู้ฟัง

นอกจากนี้ Austin ยังได้เสนอเงื่อนไขวจนกรรม (felicity conditions) 3 ประการ ได้แก่

1) การกล่าวถ้อยคำแสดงการกระทำต้องเป็นไปตามกระบวนการที่ถือปฏิบัติกัน บุคคลและบริบทต้องเหมาะสม

2) กระบวนการกล่าวถ้อยคำต้องเป็นไปอย่างถูกต้องและสมบูรณ์

3) บุคคลที่ร่วมในกระบวนการจะต้องมีความคิด ความรู้สึก และความตั้งใจจริง สอดคล้องกับกระบวนการ และหากกระบวนการนั้นต้องมีผลตามมา การกระทำจะเป็นผลที่เกิดขึ้น

ทั้งนี้ Austin อธิบายว่า การกล่าวถ้อยคำเพื่อกระทำบางอย่างจะประสบความสำเร็จได้นั้น ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขวจนกรรม 3 ประการดังที่กล่าวข้างต้น

อย่างไรก็ตาม ทฤษฎีวจนกรรมของ Austin มักถูกวิจารณ์ว่าเน้นใช้อธิบายถ้อยคำในพิธีกรรม หรือในสถานการณ์การสื่อสารที่เป็นทางการเท่านั้น เงื่อนไขวจนกรรมที่เสนอมานี้จึงอาจไม่สามารถอธิบายถ้อยคำที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้

ต่อมา John R. Searle ผู้เป็นลูกศิษย์ของ Austin ได้พัฒนาให้ทฤษฎีวจนกรรมเป็นระบบ และมีผู้นำไปอ้างอิงแพร่หลายมากขึ้น โดย Searle (1965) ชี้ให้เห็นว่า การศึกษาวจนกรรมเป็นเรื่องสำคัญ เนื่องจากวจนกรรมเป็นหน่วยพื้นฐานในการสื่อสาร ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนเนื้อความ (propositional content) และส่วนการสื่อเจตนา (illocutionary act)

Searle (1969) เสนอเงื่อนไขวจนกรรม (felicity conditions) ประกอบด้วย 4 เงื่อนไข ได้แก่

1) เงื่อนไขเนื้อความ (propositional condition)

2) เงื่อนไขเบื้องต้น (preparatory precondition)

3) เงื่อนไขความจริงใจ (sincerity condition)

4) เงื่อนไขจำเป็น (essential condition)

ทั้งนี้ Searle อธิบายว่า การกล่าวถ้อยคำจะจัดเป็นวจนกรรมใด ถ้อยคำนั้นต้องมีเงื่อนไขวจนกรรมครบทั้ง 4 ประการตามเงื่อนไขวจนกรรมนั้น ๆ

นอกจากนี้ Searle ยังได้เสนอการจัดกลุ่มวจนกรรม โดยแบ่งวจนกรรมออกเป็น 5 กลุ่ม ในบทความเรื่อง “A classification of illocutionary acts” (Searle, 1976 อ้างถึงใน ญัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2555: 29) ดังนี้

1) กลุ่มวจนกรรณบอกกล่าว (representatives) คือ วจนกรรณที่ผู้พูดผูกมัดตนเองกับค่าความเป็นจริงของถ้อยคำที่กล่าว เช่น การบอกเล่า การสรุป การรายงาน การดำหนิ การบริภาษ เป็นต้น

2) กลุ่มวจนกรรณชี้แนะ (directives) คือ วจนกรรณที่ผู้พูดพยายามให้ผู้ฟังทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น การสั่ง การขอร้อง การแนะนำ การถาม เป็นต้น

3) กลุ่มวจนกรรณผูกมัด (commissives) คือ วจนกรรณที่ผู้พูดผูกมัดตนเองว่าจะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งในอนาคต เช่น การสัญญา การขู่ การเสนอให้ การปฏิญาณตน เป็นต้น

4) กลุ่มวจนกรรณแสดงความรู้สึก (expressives) คือ วจนกรรณที่ผู้พูดแสดงสภาวะเกี่ยวกับจิตใจ อารมณ์ ความรู้สึก เช่น การขอบคุณ การขอโทษ การแสดงความยินดี การทักทาย เป็นต้น

5) กลุ่มวจนกรรณประกาศ (declarations) คือ วจนกรรณที่เมื่อประกาศไปแล้วจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทันที มักเกี่ยวข้องกับสถาบันทางสังคม และอยู่ในสถานการณ์ที่เป็นทางการ เช่น การประกาศสงคราม การประกาศการสมรส การโปรดศีลล้างบาป การไล่ออก เป็นต้น

ทฤษฎีวจนกรรณของ Searle ที่กล่าวไปแล้วข้างต้น แสดงให้เห็นว่า Searle มุ่งอธิบายวจนกรรณที่พบบ่อยครั้งในชีวิตประจำวัน ซึ่งแตกต่างจากทฤษฎีวจนกรรณของ Austin ที่มักกล่าวถึงวจนกรรณที่ใช้ในพิธีกรรม หรือสถานการณ์การสื่อสารที่เป็นทางการเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ทฤษฎีวจนกรรณของ Searle จึงมีผู้นำไปอ้างอิงในงานวิจัยเป็นจำนวนมาก

อย่างไรก็ตาม แม้ว่า Fraser (1980: 341) จะกล่าวว่า การทำให้ความอ่อนลงไม่ได้จัดเป็นวจนกรรณชนิดหนึ่ง แต่การทำให้ความอ่อนลงก็นับเป็นกลไกทางภาษาที่มีผลต่อพลังวจนกรรณโดยผู้พูดใช้เพื่อลดน้ำหนักของถ้อยคำที่อาจส่งผลในแง่ลบทั้งต่อผู้พูดและผู้ฟัง แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับวจนกรรณจึงเป็นอีกหนึ่งแนวคิดที่เป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์การทำให้ความอ่อนลงในข้อมูลภาษาไทย โดยผู้วิจัยจะนำทฤษฎีวจนกรรณ อันได้แก่ แนวคิดเรื่องเงื่อนไขวจนกรรณ และแนวคิดเรื่องการจัดกลุ่มวจนกรรณมาใช้ในการศึกษาเจตนาของผู้พูด เพื่อนำมาเป็นเกณฑ์พิจารณาประกอบการจำแนกรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงออกจากถ้อยคำประเภทอื่น ๆ และการวิเคราะห์หน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในข้อมูลภาษาไทย

2.1.5.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความสุภาพ

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความสุภาพ (Linguistic politeness) เป็นอีกหนึ่งแนวคิดที่เป็นประโยชน์กับการศึกษาการทำให้ความอ่อนลง เนื่องจากการทำให้ความอ่อนลงนับเป็นกลวิธีหนึ่งที่สมาชิกในสังคมใช้เพื่อทำให้การปฏิสัมพันธ์เป็นไปอย่างราบรื่น ไม่เกิดความขัดแย้ง และรักษา

ความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน (Fraser, 1980; Holmes, 1984; Caffi, 1999; Shisá, 2001; Thaler, 2012; Schneider, 2010)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงจะทบทวนแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความสุภาพ โดยจะขอล่าถึงแนวคิดที่ผู้วิจัยนำมาประกอบการศึกษาการทำให้ความอ่อนลงในงานวิจัยนี้ ได้แก่ แนวคิดเรื่องหน้ากับความสุภาพของ Brown & Levinson (1978, 1987) และแนวคิดเรื่องการจัดการความสัมพันธ์ของ Spencer-Oatey (2000, 2002) ดังนี้

1) แนวคิดเรื่องหน้ากับความสุภาพของ Brown & Levinson

Brown & Levinson (1978, 1987) เสนอแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความสุภาพที่มีผู้อ้างอิงมากที่สุด โดยเสนอว่า ความสุภาพเป็นวิถีหรือกลวิธีทางภาษาที่ช่วยลดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นขณะสนทนา Brown & Levinson อธิบายถึงความสุภาพโดยอ้างถึงแนวคิดทางสังคมวิทยาของ Goffman (1967) ที่เสนอว่า “หน้า” เป็นภาพลักษณ์ (images) ที่ทุกคนในสังคมต้องการ ตามแนวคิดของ Brown & Levinson หน้าประกอบด้วย 2 ส่วน คือ “หน้าด้านบวก (positive face)” อันหมายถึงความต้องการที่จะได้รับการยอมรับจากผู้อื่น และ “หน้าด้านลบ (negative face)” อันหมายถึงความต้องการมีอิสระ ไม่ถูกบังคับ ทั้งนี้ Brown & Levinson เสนอว่า ในการสนทนา ผู้พูดต่างพยายามรักษาหน้าทั้ง 2 ด้านนี้ของคู่สนทนา และปรารถนาให้คู่สนทนารักษาหน้าของตนเช่นเดียวกัน แต่อย่างไรก็ตาม ในการปฏิสัมพันธ์ ผู้พูดก็อาจกล่าวถ้อยคำหรือกระทำการสิ่งใดที่คุกคามหน้าของคู่สนทนา

นอกจากนี้ Brown & Levinson ยังได้จำแนกวัจนกรรมออกเป็น 4 ประเภท โดยตัดสินจากการพิจารณาว่า วัจนกรรมนั้นคุกคามหน้าของผู้พูดหรือผู้ฟัง ดังนี้

1. วัจนกรรมที่คุกคามหน้าด้านบวกของผู้พูด คือ วัจนกรรมที่คุกคามความต้องการที่จะได้รับการยอมรับจากผู้อื่นของผู้พูด เช่น การขอโทษ การยอมรับผิด การสารภาพ เป็นต้น
2. วัจนกรรมที่คุกคามหน้าด้านบวกของผู้ฟัง คือ วัจนกรรมที่คุกคามความต้องการที่จะได้รับการยอมรับจากผู้อื่นของผู้ฟัง เช่น การวิจารณ์ การแสดงความเห็นแย้ง การแสดงความไม่พอใจ เป็นต้น
3. วัจนกรรมที่คุกคามหน้าด้านลบของผู้พูด คือ วัจนกรรมที่คุกคามความต้องการมีอิสระ ไม่ถูกบังคับของผู้พูด เช่น การขอบคุณ การตอบรับคำขอบคุณ การตอบรับคำขอโทษ เป็นต้น
4. วัจนกรรมที่คุกคามหน้าด้านลบของผู้ฟัง คือ วัจนกรรมที่คุกคามความต้องการมีอิสระ ไม่ถูกบังคับของผู้ฟัง เช่น การสั่ง การขอร้อง การแนะนำ การเตือน เป็นต้น

2) แนวคิดเรื่องการจัดการความสัมพันธ์ของ Spencer-Oatey

Spencer-Oatey (2000, 2002) อธิบายแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความสุภาพ โดยเสนอแนวคิดเรื่อง “การจัดการความสัมพันธ์ (Rapport Management)” ซึ่งประกอบด้วยหลักการ 2 ส่วน ได้แก่ การจัดการเกี่ยวกับหน้า (The management of face) และการจัดการเกี่ยวกับสิทธิทางสังคม (The management of sociality rights) กล่าวคือ ความสุภาพในมุมมองของ Spencer-Oatey ผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ต่างต้องคำนึงถึง “หน้า” และ “สิทธิทางสังคม” ของทั้งตนเองและคู่สนทนา

Spencer-Oatey อธิบายว่า “หน้า” คือ ความต้องการการให้เกียรติ ให้ความสำคัญ การได้รับการยอมรับจากผู้อื่นที่ควรได้รับขณะสื่อสารในสถานการณ์นั้น ๆ ประกอบด้วย “หน้าด้านคุณภาพ (quality face)” ซึ่งหมายถึง ความต้องการการประเมินค่าเชิงบวกเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคล เช่น ความสามารถ บุคลิกลักษณะภายนอก เป็นต้น กล่าวได้ว่า เป็นความต้องการหน้าในมุมมองความเป็นปัจเจก และ “หน้าด้านอัตลักษณ์ทางสังคม (social identity face)” ซึ่งหมายถึง ความต้องการการยอมรับและสนับสนุนอัตลักษณ์ หน้าที่ หรือบทบาททางสังคม เช่น การเป็นผู้นำของกลุ่ม การเป็นเพื่อนสนิท เป็นต้น กล่าวได้ว่า เป็นความต้องการหน้าในมุมมองทางสังคม

ส่วน “สิทธิทางสังคม (sociality rights)” คือ สิทธิพื้นฐานที่ทุกคนควรได้รับขณะปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ประกอบด้วย “สิทธิด้านความเท่าเทียม (equity rights)” ซึ่งมาจากความเชื่อที่ว่า เราจะได้รับสิทธิส่วนตัวบางอย่างจากผู้อื่น และได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม เช่น การไม่ถูกสั่งโดยไม่เป็นธรรม การไม่ถูกบังคับจนมากเกินไป เป็นต้น และสิทธิด้านความเกี่ยวข้อง (association rights) ซึ่งมาจากความเชื่อที่ว่า เราจะได้รับสิทธิในการเกี่ยวข้องกับผู้อื่นตามแต่ละประเภทของความสัมพันธ์ เช่น การได้รับการปฏิบัติอย่างเหมาะสมขณะปฏิสัมพันธ์ การได้แบ่งปันความกังวล ความรู้สึก หรือความสนใจกับผู้อื่น เป็นต้น

ทั้งนี้ Spencer-Oatey (2002: 541) สรุปแนวคิดเรื่องการจัดการความสัมพันธ์ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 11 ตารางแสดงแนวคิดการจัดการความสัมพันธ์ของ Spencer-Oatey

การจัดการความสัมพันธ์ (Rapport Management)		
	face management	sociality rights management
personal/ independent perspective	quality face (cf. Brown & Levinson's positive face)	equity rights (cf. Brown & Levinson's negative face)
social/ interdependent perspective	social identity face	association rights

กล่าวโดยสรุป แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความสุภาพของ Brown & Levinson (1978, 1987) และ Spencer-Oatey (2000, 2002) ชี้ให้เห็นว่า สมาชิกในสังคมทุกคนล้วนให้ความสำคัญกับ “หน้า” ทั้งของตนเองและคู่สนทนา แต่อาจแตกต่างกันตรงที่ Brown & Levinson เสนอว่า ในการปฏิสัมพันธ์ ผู้พูดให้ความสำคัญกับการรักษาหน้าของคู่สนทนา และปรารถนาให้คู่สนทนายักษาหน้าของตนเช่นกัน ในขณะที่ Spencer-Oatey (2000, 2002) มองว่า ในการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ต่างต้องคำนึงถึง “หน้า” ของทั้งตนเองและคู่สนทนา

ทั้งนี้ การทำให้ความอ่อนลงเป็นเครื่องมือทางภาษาสำคัญที่ผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์มักเลือกใช้เพื่อรักษาความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน โดยผู้พูดจะใช้กลไกทางภาษานี้ในการลดน้ำหนักของถ้อยคำที่อาจส่งผลในแง่ลบทั้งต่อผู้พูดเองและคู่สนทนา หรือกล่าวได้ว่า การทำให้ความอ่อนลงเป็นกลวิธีที่ผู้พูดเลือกใช้เพื่อรักษาหน้าของตนเองและคู่สนทนา (Schneider, 2010; Thaler, 2012; & Ibáñez, 2020) แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความสุภาพที่ผู้วิจัยกล่าวถึงข้างต้นจึงเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการศึกษาการทำให้ความอ่อนลงในข้อมูลภาษาไทย โดยผู้วิจัยจะนำแนวคิดเรื่องหน้า และแนวคิดเรื่องการจำแนกประเภทของวัจนกรรมตามลักษณะการคุกคามหน้ามาเป็นเกณฑ์พิจารณาประกอบการวิเคราะห์หน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในข้อมูลภาษาไทย

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การทำให้ความอ่อนลง (mitigation) เป็นประเด็นหนึ่งที่นักภาษาศาสตร์สนใจศึกษา ในที่นี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงงานวิจัยเกี่ยวกับการทำให้ความอ่อนลงในภาษาต่างประเทศ และงานวิจัยเกี่ยวกับการทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.2.1 งานวิจัยเกี่ยวกับการทำให้ความอ่อนลงในภาษาต่างประเทศ

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ “การทำให้ความอ่อนลง (mitigation)” หากใช้แนวทางการศึกษาเป็นเกณฑ์ สามารถจำแนกงานวิจัยได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) งานวิจัยที่ว่าด้วยแนวคิดและหลักการ และ 2) งานวิจัยที่ศึกษาการทำให้ความอ่อนลงในภาษาต่าง ๆ

2.2.1.1 งานวิจัยที่ว่าด้วยแนวคิดและหลักการ

งานวิจัยที่ว่าด้วยแนวคิดและหลักการ คือ งานวิจัยที่ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล และเสนอเป็นแนวคิดและหลักการอย่างเป็นระบบ สามารถสรุปประเด็นสำคัญ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 12 ตารางแสดงงานวิจัยที่ว่าด้วยแนวคิดและหลักการ

กลุ่มที่ 1: งานวิจัยที่ว่าด้วยแนวคิดและหลักการ			
งานวิจัย	ผู้วิจัย	กลุ่มข้อมูล	ประเด็นที่ศึกษา
Conversational mitigation	Fraser (1980)	ภาษาอังกฤษ	เสนอคุณสมบัติ รูปภาษา และหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง
Modifying illocutionary force	Holmes (1984)	ภาษาอังกฤษ	เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการทำให้ความอ่อนลง และพลังวจนกรรม
On mitigation	Caffi (1999)	ภาษาอิตาลี	เสนอคุณสมบัติและรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง
Illocutionary force and degrees of strength in language use	Sbisà (2001)	ภาษาอิตาลี	เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการทำให้ความอ่อนลง และพลังวจนกรรม
Mitigation	Schneider (2010)	ภาษาอังกฤษ	เสนอแนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการทำให้ความอ่อนลงในฐานะกลไกทางภาษาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
Mitigation as modification of illocutionary force	Thaler (2012)	ภาษาฝรั่งเศส	เสนอแนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการทำให้ความอ่อนลง และแนวทางไปใช้วิเคราะห์ข้อมูล
Recognising mitigation: Three tests for its identification	Ibáñez (2020)	ภาษาอังกฤษ	สังเคราะห์แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการทำให้ความอ่อนลงจากงานวิจัยที่มีมาก่อนหน้า

งานวิจัยกลุ่มนี้เริ่มต้นขึ้นเมื่อ Fraser (1980) ได้เสนอแนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการทำให้ความอ่อนลงอย่างเป็นระบบในงานวิจัยเรื่อง “Conversational Mitigation” (Fraser, 1980) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอคุณสมบัติ รูปภาษา และหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาอังกฤษ ในงานวิจัยดังกล่าว Fraser ได้กล่าวถึงนิยามและความหมายของการทำให้ความอ่อนลงที่สัมพันธ์กับแนวคิดเรื่อง “ความสุภาพ” กล่าวคือ Fraser เสนอว่า การทำให้ความอ่อนลงเป็นรูปแบบหนึ่งของความสุภาพ เป็นกลวิธีทางภาษาที่มีผลต่อพลังวัจนกรรม ใช้เพื่อลดน้ำหนักของถ้อยคำที่อาจส่งผลในแง่ลบทั้งต่อผู้พูดและผู้ฟัง และได้จำแนกกลวิธีทำให้ความอ่อนลงออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ 1) การใช้กลวิธีอ้อมในการแสดงวัจนกรรม 2) การใช้เทคนิคสร้างระยะห่าง 3) การบอกปิดความรับผิดชอบ/การออกตัว 4) การใช้รูปภาษาที่ทำให้การกล่าวอ้างหรือข้อเสนออ่อนลง และ 5) การเคลื่อนถ้อยคำ ทั้งนี้ Fraser ยังได้จำแนกการใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเป็น 2 กลุ่มตามข้อคำนึงของผู้พูด ได้แก่ 1) การใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงโดยคำนึงถึงผู้พูด (self-serving mitigation) และ 2) การใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงโดยคำนึงถึงคู่สนทนา (altruistic mitigation)

ต่อมา Caffi (1999) ได้เสนอคุณสมบัติ และรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในงานวิจัยเรื่อง “On mitigation” (Caffi, 1999) ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการทำให้ความอ่อนลงในภาษาอิตาลี โดยเก็บข้อมูลจากบันทึกการสนทนาภาษาอิตาลีระหว่างแพทย์และคนไข้ ผลการศึกษาพบว่า Caffi จำแนกนิยามและความหมายของการทำให้ความอ่อนลงเป็น 2 กลุ่มความหมาย ได้แก่ นิยามและความหมายของการทำให้ความอ่อนลงในความหมายแคบ โดยอ้างอิงแนวคิดของ Fraser ที่เสนอว่า การทำให้ความอ่อนลงสัมพันธ์กับแนวคิดเรื่อง “การกระทำที่คุกคามหน้า (face-threatening act)” (Caffi, 1999: 884) กล่าวคือ การทำให้ความอ่อนลงเป็นกลไกทางภาษาที่ผู้พูดใช้เพื่อพยายามลดผลกระทบที่เกิดขึ้นจากถ้อยคำที่อาจก่อให้เกิดการกระทำที่คุกคามหน้าผู้พูดและผู้ฟัง และนิยามและความหมายของการทำให้ความอ่อนลงในความหมายกว้าง ที่ Caffi นิยามโดยใช้แนวคิดทางอรรถศาสตร์ กล่าวคือ “การทำให้ความอ่อนลง (mitigation)” เป็นคำพ้องความหมายกับคำว่า “weakening” “downgrading” และ “downtoning” นอกจากนี้ Caffi ยังได้จำแนกรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเป็น 3 ชนิด ได้แก่ การใช้รูปภาษาแสดงการประมาณ (Bushes) การใช้รูปภาษาแสดงการเคลื่อนถ้อยคำ (Hedges) และการใช้รูปภาษาแสดงการป้องกัน (Shields)

ในขณะที่ Holmes (1984) และ Shisá (2001) เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการทำให้ความอ่อนลง และ “พลังวัจนกรรม (illocutionary force)” ในงานวิจัยเรื่อง “Modifying illocutionary force” (Holmes, 1984) และ “Illocutionary force and degrees of strength in language use” (Shisá, 2001) ตามลำดับ งานวิจัยทั้งสองอธิบายตรงกันว่า ในการปฏิสัมพันธ์จะปรากฏกลไกทางภาษาที่มีผลต่อการปรับพลังวัจนกรรม 2 ชนิด ได้แก่ กลไกทางภาษาที่มีผลต่อการ

เพิ่มพลังวัจนกรรม และ กลไกทางภาษาที่มีผลต่อการลดพลังวัจนกรรม และ “การทำให้ความอ่อนลง (mitigation)” เป็นกลไกทางภาษาที่ใช้เพื่อลดพลังวัจนกรรมขณะสื่อสาร อย่างไรก็ตาม อาจกล่าวได้ว่า งานวิจัยของ Holmes เสนอแนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการทำให้ความอ่อนลงที่ชัดเจนมากกว่า เนื่องจาก Holmes ได้จำแนกรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเป็น 4 ชนิด ตามระดับหน่วยทางภาษา คือ รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงระดับเสียง (Prosodic devices) รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงระดับคำ (Lexical devices) รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงระดับโครงสร้างประโยค (Syntactic devices) และ รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงระดับข้อความ (Discoursal devices)

Schneider (2010) เสนอแนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการทำให้ความอ่อนลงในฐานะกลไกทางภาษาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในบทความเรื่อง “Mitigation” (Schneider, 2010) ในบทความนี้ Schneider กล่าวว่า ผู้พูดมักใช้การทำให้ความอ่อนลงในการปฏิสัมพันธ์ เพื่อลดการผูกมัดระหว่างผู้พูดเองกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ในสถานการณ์ที่ผู้พูดแสดงวัจนกรรมที่ผูกมัดตนเองกับความเป็นจริงของถ้อยคำที่กล่าว หรือลดความรุนแรงหรือน้ำหนักของการคุกคามในสถานการณ์ที่ผู้พูดแสดงวัจนกรรมที่คุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ ตามมุมมองของ Schneider การทำให้ความอ่อนลงนับเป็นกลไกทางภาษาที่จะช่วยให้ผู้พูดบรรลุเป้าหมายของการสนทนาในบริบทนั้น ๆ และช่วยให้การปฏิสัมพันธ์เป็นไปอย่างราบรื่น

ส่วน Thaler (2012) เสนอแนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการทำให้ความอ่อนลง และแนวทางไปใช้วิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติมจากที่นักภาษาศาสตร์เสนอไว้ก่อนหน้านี้ในบทความเรื่อง “Mitigation as modification of illocutionary force” (Thaler, 2012) ในงานวิจัยดังกล่าว Thaler อธิบายว่า แนวคิดเกี่ยวกับการทำให้ความอ่อนลง สามารถอธิบายได้จากทั้งมุมมองเรื่อง “หน้า (face)” และ “พลังวัจนกรรม (illocutionary force)” กล่าวคือ ตามมุมมองของ Thaler การทำให้ความอ่อนลงเป็นกลไกทางภาษาที่มีผลต่อการปรับพลังวัจนกรรม ผู้ใช้ภาษาจะใช้เพื่อลด “การกระทำที่คุกคามหน้า” ทั้งของตนเองและคู่สนทนา และได้เสนอเงื่อนไขของการทำให้ความอ่อนลงที่สัมพันธ์กับแนวคิดเรื่อง “พลังวัจนกรรม” อันประกอบไปด้วย เงื่อนไขเพิ่มเติมของเงื่อนไขเบื้องต้น (Addition of a preparatory condition) เงื่อนไขเพิ่มเติมของเงื่อนไขความจริงใจ (Addition of a sincerity condition) และการลดระดับของเงื่อนไขความจริงใจ (Decreasing the degree of strength of the sincerity condition) เพื่อเป็นเกณฑ์ในการจำแนกรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงออกจากถ้อยคำอื่น ๆ

กล่าวโดยสรุป งานวิจัยที่ว่าด้วยแนวคิดและหลักการข้างต้น เป็นงานวิจัยที่นักภาษาศาสตร์วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการทำให้ความอ่อนลงในภาษาต่าง ๆ ได้แก่ ภาษาอังกฤษ ภาษาอิตาลี และภาษาฝรั่งเศส และเสนอเป็นแนวคิดและหลักการอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง งานวิจัยเรื่อง “Recognising mitigation: Three tests for its identification” ของ Ibáñez (2020)

ที่สังเคราะห์แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการทำให้ความอ่อนลงจากงานวิจัยที่มีมาก่อนหน้า ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างมากในการนำมาเป็นแนวทางเพื่อศึกษาการทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทยต่อไป

2.2.1.2 งานวิจัยที่ศึกษาการทำให้ความอ่อนลงในภาษาต่าง ๆ

งานวิจัยที่ศึกษาการทำให้ความอ่อนลงในภาษาต่าง ๆ คือ งานวิจัยที่ผู้วิจัยจะวิเคราะห์จากการเก็บข้อมูลการทำให้ความอ่อนลงในภาษาต่าง ๆ และนำเสนอเป็นผลการวิจัยจำแนกได้เป็น 3 กลุ่มย่อย คือ

1) งานวิจัยที่ศึกษาการทำให้ความอ่อนลงในภาษาใดภาษาหนึ่งเพียงภาษาเดียว โดยเก็บข้อมูลจากผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ที่เป็นเจ้าของภาษานั้น ๆ พบงานวิจัย 2 ลักษณะ ได้แก่ 1.1) เลือกศึกษารูปภาษา/หน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในวัจนกรรม/ปริจเฉทต่าง ๆ และ 1.2) เลือกศึกษาหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเฉพาะรูปภาษาใดภาษาหนึ่ง สามารถสรุปประเด็นสำคัญ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 13 ตารางแสดงงานวิจัยที่ศึกษารูปภาษา/หน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในวัจนกรรม/ปริจเฉทต่าง ๆ

กลุ่มที่ 2: งานวิจัยที่ศึกษาการทำให้ความอ่อนลงในภาษาต่าง ๆ			
1) งานวิจัยที่ศึกษาการทำให้ความอ่อนลงในภาษาใดภาษาหนึ่งเพียงภาษาเดียว โดยเก็บข้อมูลจากผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ที่เป็นเจ้าของภาษานั้น ๆ			
1.1) เลือกศึกษารูปภาษา/หน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในวัจนกรรม/ปริจเฉทต่าง ๆ			
ชื่อเรื่อง	ผู้วิจัย	กลุ่มข้อมูล	ประเด็นที่ศึกษา
Mitigated directness in Honglou meng: Directive speech acts and politeness in eighteenth century Chinese	Skewis (2003)	ภาษาจีน	ศึกษากลวิธีทางภาษาที่ทำให้วัจนกรรมการสั่งเบาบางลง
A framework for the analysis of mitigation in courts: Toward a theory of mitigation	Martinovski (2006)	ภาษาสวีเดน	ศึกษาการทำให้ความอ่อนลงที่ใช้ขณะพิจารณคดีในศาล

กลุ่มที่ 2: งานวิจัยที่ศึกษาการทำให้ความอ่อนลงในภาษาต่าง ๆ			
1) งานวิจัยที่ศึกษาการทำให้ความอ่อนลงในภาษาใดภาษาหนึ่งเพียงภาษาเดียว โดยเก็บข้อมูลจากผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ที่เป็นเจ้าของภาษานั้น ๆ			
1.1) เลือกศึกษารูปภาษา/หน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในวัจนกรรม/ปริเฉทต่าง ๆ			
ชื่อเรื่อง	ผู้วิจัย	กลุ่มข้อมูล	ประเด็นที่ศึกษา
An examination of mitigation strategies used in Spanish psychotherapeutic discourse	Flores-Ferrán (2010)	ภาษาสเปน	ศึกษารูปแบบและเป้าหมายของการใช้การทำให้ความอ่อนลงของจิตแพทย์และคนไข้
Participant perspectives on mitigated interactions: The impact of imposition and uncertainty	Czerwionka (2014)	ภาษาสเปน	ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการทำให้ความอ่อนลง และสถานการณ์ตั้งเครียดที่มีระดับต่างกัน
Mitigation in Chinese online consumer reviews	Ren (2018)	ภาษาจีน	ศึกษารูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในการเขียน “รีวิว (review)” สินค้าและการบริการในสื่อออนไลน์

งานวิจัยกลุ่มนี้จะศึกษารูปภาษาหรือหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในวัจนกรรมหรือปริเฉทชนิดต่าง ๆ ในภาษาใดภาษาหนึ่งเพียงภาษาเดียว โดยเก็บข้อมูลจากผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ที่เป็นเจ้าของภาษานั้น ได้แก่ งานวิจัยเรื่อง “Mitigated directness in Honglou meng: Directive speech acts and politeness in eighteenth century Chinese” ของ Skewis (2003) ที่ศึกษากลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อทำให้วัจนกรรมการสั่งเบาบางลงจากนวนิยายจีนเรื่อง “หง โทลว เม่ง (ความฝันในหอแดง)” ผลการศึกษาพบว่า ผู้ใช้ภาษามักใช้คำหรือวลี เช่น “qǐng (please)” หรือ “fán (may I trouble you...)” ในวัจนกรรมการสั่งเพื่อแสดงความสุภาพ

เช่นเดียวกับงานวิจัยเรื่อง “Participant perspectives on mitigated interactions: The impact of imposition and uncertainty” ของ Czerwionka (2014) ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการทำให้ความอ่อนลงและสถานการณ์ตั้งเครียดที่มีระดับต่างกัน ในภาษาสเปน โดยเก็บข้อมูลจากการให้กลุ่มข้อมูลแสดงบทบาทสมมติในสถานการณ์ที่มีระดับความตั้งเครียดต่างกัน ได้แก่ สมมติสถานการณ์ให้ผู้พูดบอกเพื่อนว่าตนเองได้ทำรถของเพื่อนที่ยืมมาหาย สมมติสถานการณ์ให้ผู้พูดบอกเพื่อนว่ารถที่ยืมมาถูกขโมย สมมติสถานการณ์ให้ผู้พูดทำเหยือกแก้วของเพื่อนหาย และสมมติสถานการณ์ให้ผู้พูดทำเหยือกแก้วของเพื่อนแตก ผลการวิจัยพบว่า รูปภาษาที่ทำให้ความ

อ่อนลงจำนวนหลายรูปภาษาจะปรากฏใช้ในสถานการณ์ที่กำหนดให้ผู้พูดบอกเพื่อนว่าตนเองได้ทำรถของเพื่อนที่ยืมมาหาย ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่มีระดับความตึงเครียดสูงที่สุด อีกทั้งยังพบว่า ผู้พูดใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อแสดงความเสียใจต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ในขณะที่ผู้ฟังจะตอบกลับอย่างตรงไปตรงมาด้วยความโกรธ

รวมถึงงานวิจัยเรื่อง “Mitigation in Chinese online consumer reviews” ของ Ren (2018) ที่ศึกษาภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในการเขียน “รีวิว (review)” สินค้าและบริการในสื่อออนไลน์ของชาวจีน ผู้วิจัยพบว่า ผู้เขียนรีวิวมักใช้ “ถ้อยคำแสดงอัตวิสัย (subjectiviser)” เช่น “wǒ rènwéi (I think)” และ “ถ้อยคำกว้าง ๆ (understater)” เช่น “yǒudiǎn (a little, rather)” เพื่อแสดงความคิดเห็นของผู้เขียนอย่างมีมารยาท “...to express their ideas in a definite manner... (Ren, 2018: 6)”

นอกจากนี้ยังพบงานวิจัยที่ศึกษาการทำให้ความอ่อนลงที่ใช้ในวิชาชีพต่าง ๆ ได้แก่ งานวิจัยเรื่อง “A framework for the analysis of mitigation in courts: Toward a theory of mitigation” ของ Martinovski (2006) ที่ศึกษาการทำให้ความอ่อนลงที่ใช้ขณะพิจารณาคดีในศาล งานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่า การทำให้ความอ่อนลงไม่ได้ใช้เพื่อปกป้อง “หน้า” ตามแนวคิดความสุภาพเท่านั้น แต่ใช้เพื่อปกป้อง “ชีวิต” ของตนเองในสถานการณ์จริง “...mitigation is used only to protect face, but to protect life...” (Martinovski, 2006: 2084) และงานวิจัยเรื่อง “An examination of mitigation strategies used in Spanish psychotherapeutic discourse” ของ Flores-Ferrán (2010) ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการทำให้ความอ่อนลงในภาษาสเปน โดยเก็บข้อมูลจากบทสนทนาระหว่างจิตแพทย์และคนไข้ ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะศึกษารูปภาษาที่กลุ่มตัวอย่างเลือกใช้เพื่อทำให้ความอ่อนลง และวิเคราะห์เป้าหมายของการทำให้ความอ่อนลงในบริเวณดังกล่าว ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างเลือกรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงทั้งหมด 7 ชนิด ได้แก่ การใช้กริยาแสดงสภาวะทางความคิด (Parenthetical verbs) การใช้รูปภาษาแสดงการเคลื่อนถ้อยคำ (Hedges) การใช้รูปภาษาแสดงการประมาณ (Bushes) การใช้รูปภาษาแสดงการป้องกัน (Shields) การบอกปิดความรับผิดชอบ/การออกตัว (Disclaimers) การใช้กริยาที่บ่งชี้บอกเวลา (Time deixis in verb mood) และการใช้อนุพจน์ฟุ่มเฟือย (Redundant verb clauses) นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังเสนอว่า การทำให้ความอ่อนลงเป็นแนวคิดที่มีประโยชน์อย่างมากต่อขั้นตอนการรักษา เนื่องจากเป็นกลไกทางภาษาที่ส่งผลให้คนไข้รู้สึกผ่อนคลาย เป็นมิตร และให้ความร่วมมือกับจิตแพทย์ผู้ให้การรักษาเป็นอย่างดี

กล่าวโดยสรุป จะเห็นได้ว่า งานวิจัยกลุ่มนี้แสดงให้เห็นว่าการทำให้ความอ่อนลงเป็นกลไกทางภาษาที่จำเป็นอย่างมากในการสื่อสาร ทั้งในแง่ที่ใช้เพื่อลดผลกระทบในแง่ลบให้กับผู้พูดและ

คู่สนทนาในวัจนกรรมกลุ่มที่ให้ความรู้สึกทางลบ เช่น การสั่ง การเขียนรีวิวลินค้าและการบริการ ตลอดจนเป็นกลไกทางภาษาที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในวิชาชีพต่าง ๆ เช่น การรักษาของจิตแพทย์ การให้การเพื่อรับพิจารณาคดี ด้วยเหตุนี้ อาจกล่าวได้ว่า การศึกษาการทำให้ความอ่อนลงเป็นประเด็นศึกษาที่น่าสนใจและมีประโยชน์อย่างมากต่อวงวิชาการในหลายสาขา

ตารางที่ 14 ตารางแสดงงานวิจัยที่ศึกษาหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง
เฉพาะรูปภาษาใดภาษาหนึ่ง

กลุ่มที่ 2: งานวิจัยที่ศึกษาการทำให้ความอ่อนลงในภาษาต่าง ๆ			
1) งานวิจัยที่ศึกษาการทำให้ความอ่อนลงในภาษาใดภาษาหนึ่งเพียงภาษาเดียว โดยเก็บข้อมูลจากผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ที่เป็นเจ้าของภาษานั้น ๆ			
1.2) เลือกศึกษาหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเฉพาะรูปภาษาใดภาษาหนึ่ง			
ชื่อเรื่อง	ผู้วิจัย	กลุ่มข้อมูล	ประเด็นที่ศึกษา
On the polite function of <i>¿me entiendes?</i> in Spanish	Chodorowska (1997)	ภาษาสเปน	ศึกษาหน้าที่ของรูปภาษา <i>¿me entiendes?</i>
Hedging functions of the Bulgarian discourse marker <i>xajde</i>	Tchizmarova (2005)	ภาษาบัลแกเรีย	ศึกษาหน้าที่ของรูปภาษา <i>xajde</i>
Humor as a resource for mitigating conflict in interaction	Norricks & Spitz (2008)	ภาษาอังกฤษ	ศึกษาหน้าที่ของอารมณ์ขันในฐานะวิธีการหนึ่งที่สามารถลดความขัดแย้งขณะสนทนาได้
Metapragmatic negation as a rapport-oriented mitigating device	Ran (2015)	ภาษาจีน	ศึกษาหน้าที่ของรูปภาษา <i>bùshì</i>
“I am sure but I hedge”: Fear expression <i>kǒngpà</i> as an interactive rhetorical strategy in Mandarin broadcast talk	Yang & Yap (2015)	ภาษาจีน	ศึกษาหน้าที่ของรูปภาษา <i>kǒngpà</i>

งานวิจัยกลุ่มนี้จะศึกษาหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเฉพาะรูปภาษาใดภาษาหนึ่งในภาษาใดภาษาหนึ่งเพียงภาษาเดียว โดยเก็บข้อมูลจากผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ที่เป็นเจ้าของภาษานั้น ๆ ได้แก่ งานวิจัยเรื่อง “On the polite function of *¿me entiendes?* in Spanish” ของ Chodorowska (1997) ที่ศึกษาหน้าที่ของรูปภาษา *¿me entiendes?* (Do you understand me?) ในภาษาสเปน ผลการศึกษาพบว่า รูปภาษาดังกล่าวปรากฏใช้ในหลายสถานการณ์ เช่น การแนะนำ การอธิบาย การแสดงความเห็น เป็นต้น ผู้พูดมักใช้รูปภาษานี้เพื่อลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ เช่นเดียวกับงานวิจัยเรื่อง “Hedging functions of the Bulgarian discourse marker *xajde*” ของ Tchizmarova (2005) ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหน้าที่ของรูปภาษา *xajde* ในภาษาบัลแกเรีย ผลการวิจัยพบว่า ผู้พูดมักใช้รูปภาษานี้ในวัจนกรรมการแนะนำ วัจนกรรมการสั่ง วัจนกรรมการขอร้อง วัจนกรรมการเตือน และวัจนกรรมการสัญญา ทั้งนี้ ผู้พูดมักใช้รูปภาษาดังกล่าวเพื่อทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ และลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์

ส่วนงานวิจัยเรื่อง “Humor as a resource for mitigating conflict in interaction” ของ Norrick & Spitz (2008) ที่เก็บข้อมูลการสนทนาที่เกิดความขัดแย้งในสถานการณ์จริงจากคลังข้อมูลบทสนทนาภาษาอังกฤษ งานวิจัยดังกล่าวเสนอว่า อารมณ์ขันเป็นกลวิธีหนึ่งที่สามารถลดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นขณะสนทนาได้ อย่างไรก็ตาม งานวิจัยนี้จะมุ่งศึกษาโดยใช้แนวคิดปริจเฉทวิเคราะห์เป็นสำคัญ ผลการศึกษาพบว่า การยุติความขัดแย้งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1. การยินยอม (submission)

เกิดขึ้นเมื่อผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์คนหนึ่งยินยอมให้กับความเห็นของอีกฝ่าย

2. การประนีประนอม (compromise)

เกิดขึ้นเมื่อผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ต่างยินยอมให้กับความเห็นของอีกฝ่าย

3. การเปลี่ยนประเด็น (stand-off)

เกิดขึ้นเมื่อผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ต่างเปลี่ยนประเด็นการสนทนาในทันทีทันใด

4. การออกจากการสนทนา (withdrawal)

เกิดขึ้นเมื่อผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์คนใดคนหนึ่งละทิ้งการสนทนานั้น

จากการเก็บข้อมูลบทสนทนาในสถานการณ์ที่เกิดความขัดแย้งระหว่างผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างจะสร้างอารมณ์ขันเพื่อยุติความขัดแย้งใน 4 องค์ประกอบข้างต้นเสมอ Norrick & Spitz จึงสรุปว่า อารมณ์ขันเป็นกลวิธีหนึ่งที่ทำหน้าที่ลดผลอันไม่พึงปรารถนาของวัจนกรรม เพื่อรักษาความสัมพันธ์อันดีของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่ศึกษาหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาจีน ได้แก่ งานวิจัยเรื่อง “Metapragmatic negation as a rapport-oriented mitigating device” ของ Ran

(2015) ที่ศึกษาหน้าที่ของรูปภาษา *bùshi* (not) ผลการวิจัยพบว่า รูปภาษาดังกล่าวใช้เพื่อลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ ในวัฒนธรรมกลุ่มที่อาจทำให้เกิดความรู้สึกทางลบต่อผู้ฟัง เช่น การตำหนิ การวิจารณ์ เป็นต้น และงานวิจัยเรื่อง “I am sure but I hedge”: Fear expression *kǒngpà* as an interactive rhetorical strategy in Mandarin broadcast talk” ของ Yang & Yap (2015) ที่เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ในรายการโทรทัศน์ เพื่อศึกษาหน้าที่ของรูปภาษา *kǒngpà* (I’m afraid...) ผลการศึกษาพบว่า ผู้พูดมักใช้รูปภาษาดังกล่าวในหลายสถานการณ์ เช่น การแสดงความเห็นแย้ง การวิจารณ์ การกล่าวถึงเรื่องต้องห้ามในสังคม (taboo) ทั้งนี้ รูปภาษา *kǒngpà* มีหน้าที่ที่สำคัญ คือ เพื่อลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ และลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์

จากการทบทวนงานวิจัยที่ศึกษาหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเฉพาะรูปภาษาใดภาษาหนึ่งในภาษาต่าง ๆ สามารถสรุปรูปภาษาและหน้าที่ที่ปรากฏในแต่ละภาษา ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 15 ตารางแสดงรูปภาษาและหน้าที่ที่ปรากฏในแต่ละภาษา

ภาษา	รูปภาษา	หน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง	
		ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์	ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์
สเปน	¿me entiendes?		✓
บัลแกเรีย	xajde	✓	✓
อังกฤษ	Humor		✓
จีน	bùshi		✓
	kǒngpà	✓	✓

ตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ในหลายภาษามีรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ใช้เฉพาะภาษานั้น ๆ และทำหน้าที่ที่เหมือนและต่างกันไปในแต่ละภาษา เช่น รูปภาษา *xajde* ในภาษาบัลแกเรียใช้เพื่อลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์เช่นเดียวกับรูปภาษา *kǒngpà* ในภาษาจีน โดยพบว่า หน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่พบบ่อยที่สุด คือ ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์

2) งานวิจัยที่ศึกษาการทำให้ความอ่อนลงในภาษาใดภาษาหนึ่งเพียงภาษาเดียว โดยเก็บข้อมูลการใช้ภาษาระหว่างเจ้าของภาษากับผู้ที่ใช้ภาษานั้นเป็นภาษาที่สอง พบงานวิจัย 1 ลักษณะ คือ เลือกศึกษารูปภาษา/หน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในวัจนกรรม/ปริเฉทต่าง ๆ สามารถสรุปประเด็นสำคัญ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 16 ตารางแสดงงานวิจัยที่เก็บข้อมูลการใช้ภาษาระหว่างเจ้าของภาษากับผู้ที่ใช้ภาษานั้นเป็นภาษาที่สอง

กลุ่มที่ 2: งานวิจัยที่ศึกษาการทำให้ความอ่อนลงในภาษาต่าง ๆ			
2) งานวิจัยที่ศึกษาการทำให้ความอ่อนลงในภาษาใดภาษาหนึ่งเพียงภาษาเดียว โดยเก็บข้อมูลการใช้ภาษาระหว่างเจ้าของภาษากับผู้ที่ใช้ภาษานั้นเป็นภาษาที่สอง			
ชื่อเรื่อง	ผู้วิจัย	กลุ่มข้อมูล	ประเด็นที่ศึกษา
Mitigation and politeness in Greek invitation refusals: Effects of length of residence in the target community and intensity of interaction on non-native speakers' performance	Bella (2011)	ภาษากรีก	ศึกษากลิวิธีและรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงขณะปฏิเสธคำชวนของเพื่อน ระหว่างผู้พูดภาษากรีกเป็นภาษาแม่ และผู้พูดภาษากรีกเป็นภาษาที่สอง
An examination of mitigating devices in the argument interactions of L2 Spanish learners	Flores-Ferrán & Lovejoy (2015)	ภาษาสเปน	ศึกษาการใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในบริบทการปฏิสัมพันธ์ที่มีการโต้แย้งระหว่างผู้ใช้ภาษาสเปนเป็นภาษาแม่ และผู้เรียนภาษาสเปนเป็นภาษาที่สอง
Assertions and lexical invisibility in EFL learners' academic essays	Takimoto (2015)	ภาษาอังกฤษ	ศึกษาการใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในงานเขียนวิชาการระหว่างผู้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ และผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง

งานวิจัยกลุ่มนี้จะศึกษารูปภาษาหรือหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในวัจนกรรมหรือปริเฉทชนิดต่าง ๆ ในภาษาใดภาษาหนึ่งเพียงภาษาเดียว โดยเก็บข้อมูลการใช้ภาษาระหว่างเจ้าของภาษากับผู้ที่ใช้ภาษานั้นเป็นภาษาที่สอง ประกอบด้วยงานวิจัยที่ศึกษาภาษากรีก ภาษาสเปน และภาษาอังกฤษ ดังนี้

งานวิจัยเรื่อง “Mitigation and politeness in Greek invitation refusals: Effects of length of residence in the target community and intensity of interaction on non-native speakers’ performance” ของ Bella (2011) ที่เก็บข้อมูลบทบาทสมมติของผู้พูดภาษากรีกเป็นภาษาแม่ และผู้พูดภาษากรีกเป็นภาษาที่สอง เพื่อเปรียบเทียบกลวิธีและรูปภาษาที่ใช้เพื่อให้ความอ่อนลงขณะปฏิเสธคำชวนของเพื่อน ระหว่างผู้พูดภาษากรีกเป็นภาษาแม่ และผู้พูดภาษากรีกเป็นภาษาที่สอง ผลการวิจัยพบว่า ผู้พูดภาษากรีกเป็นภาษาแม่มักใช้คำหรือวลีเพื่อลดน้ำหนักความรุนแรงของการปฏิเสธด้วยความถี่สูง ในขณะที่ผู้พูดภาษากรีกเป็นภาษาที่สองมักปฏิเสธคำชวนอย่างตรงไปตรงมา ผลการศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง “An examination of mitigating devices in the argument interactions of L2 Spanish learners” ของ Flores-Ferrán & Lovejoy (2015) ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงของผู้ใช้ภาษาสเปนเป็นภาษาแม่ และผู้เรียนภาษาสเปนเป็นภาษาที่สองในบริบทการปฏิสัมพันธ์ที่มีการโต้แย้ง ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้ภาษาสเปนเป็นภาษาแม่เลือกใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงอย่างหลากหลาย ได้แก่ การใช้คำกริยาแสดงสภาวะทางความคิด (Parenthetical verbs) การใช้รูปภาษาแสดงการเคลื่อนถอยคำ (Hedges) และการใช้ประโยคคำถามแบบพ่วงท้าย (Tag questions) ในขณะที่ผู้เรียนภาษาสเปนเป็นภาษาที่สองมักโต้แย้งอย่างตรงไปตรงมา และหากในกรณีที่ผู้ใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง ผู้เรียนภาษาสเปนเป็นภาษาที่สองก็จะใช้รูปภาษาได้อย่างจำกัด

เช่นเดียวกับงานวิจัยเรื่อง “Assertions and lexical invisibility in EFL learners’ academic essays” ของ Takimoto (2015) ที่ศึกษาการใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในงานเขียนวิชาการระหว่างผู้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ และผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง งานวิจัยดังกล่าวเสนอว่า กลุ่มข้อมูลเลือกใช้กริยานุเคราะห์กลุ่ม “probability” เช่น probably, should, would และ “possibility” เช่น could, may, might ด้วยความถี่สูงที่สุด อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ผู้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่จะเลือกใช้รูปภาษาได้อย่างหลากหลาย ในขณะที่ผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองจะใช้รูปภาษาอย่างจำกัด นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้วิเคราะห์ความเข้าใจการใช้กริยานุเคราะห์กลุ่ม “probability” และ “possibility” ของผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง โดยการให้ผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองแก้ไขการใช้กริยานุเคราะห์กลุ่ม “probability”

และ “possibility” ในบทความที่กำหนดให้ถูกต้อง ผลการวิเคราะห์พบว่า ผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองไม่สามารถจำแนกความแตกต่างของกลุ่มคำดังกล่าวได้

กล่าวโดยสรุป งานวิจัยกลุ่มนี้เป็นงานวิจัยที่ศึกษารูปภาษาหรือหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในวัจนกรรมหรือปริเฉทชนิดต่าง ๆ ในภาษาใดภาษาหนึ่งเพียงภาษาเดียว โดยเก็บข้อมูลการใช้ภาษาระหว่างเจ้าของภาษากับผู้ใช้ภาษานั้นเป็นภาษาที่สอง ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าผู้ใช้ภาษานั้น ๆ เป็นภาษาที่สองมักใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงได้อย่างจำกัด ไม่หลากหลาย อาจเนื่องมาจากยังมีความรู้ทางภาษาไม่เพียงพอ หรืออาจไม่เข้าใจหน้าที่ทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ของรูปภาษาดังกล่าว ตลอดจนอาจไม่เข้าใจวัฒนธรรมของสังคมนั้น ๆ อย่างชัดเจน

3) งานวิจัยที่ศึกษาการทำให้ความอ่อนลงมากกว่าหนึ่งภาษาเปรียบเทียบกัน พบงานวิจัย 1 ลักษณะ คือ เลือกศึกษารูปภาษา/หน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในวัจนกรรม/ปริเฉทต่าง ๆ สามารถสรุปประเด็นสำคัญ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 17 ตารางแสดงงานวิจัยที่ศึกษาการทำให้ความอ่อนลงมากกว่าหนึ่งภาษาเปรียบเทียบกัน

กลุ่มที่ 2: งานวิจัยที่ศึกษาการทำให้ความอ่อนลงในภาษาต่าง ๆ			
3) งานวิจัยที่ศึกษาการทำให้ความอ่อนลงมากกว่าหนึ่งภาษาเปรียบเทียบกัน			
ชื่อเรื่อง	ผู้วิจัย	กลุ่มข้อมูล	ประเด็นที่ศึกษา
The politeness of judges: American and English judicial behaviour	Kurzon (2001)	ภาษาอังกฤษแบบอเมริกันและภาษาอังกฤษแบบอังกฤษ	เปรียบเทียบการใช้การทำให้ความอ่อนลงเพื่อคุณภาพในสถานการณ์การแสดงความเห็นของอัยการขณะเขียนคำร้องยื่นต่อศาลระหว่างผู้ใช้ภาษาอังกฤษแบบอเมริกันและผู้ใช้ภาษาอังกฤษแบบอังกฤษ
Evaluation in academic discourse: Managing criticism in Japanese and English book reviews	Itakura & Tsui (2011)	ภาษาอังกฤษและภาษาญี่ปุ่น	เปรียบเทียบการใช้การทำให้ความอ่อนลงในการเขียนแนะนำหนังสือระหว่างผู้พูดภาษาอังกฤษและผู้พูดภาษาญี่ปุ่น
Hedging praise in English and Japanese book reviews	Itakura (2013)	ภาษาอังกฤษและภาษาญี่ปุ่น	เปรียบเทียบการใช้ “Hedging praise” เพื่อลดน้ำหนักการวิจารณ์ระหว่างผู้พูดภาษาอังกฤษและผู้พูดภาษาญี่ปุ่น

กลุ่มที่ 2: งานวิจัยที่ศึกษาการทำให้ความอ่อนลงในภาษาต่าง ๆ			
3) งานวิจัยที่ศึกษาการทำให้ความอ่อนลงมากกว่าหนึ่งภาษาเปรียบเทียบกัน			
ชื่อเรื่อง	ผู้วิจัย	กลุ่มข้อมูล	ประเด็นที่ศึกษา
Giving and receiving advice in higher education. Comparing Sweden-Swedish and Finland-Swedish supervision meetings	Henricson & Nelson (2017)	ภาษาสวีดิชที่พูดโดยชาวสวีเดนและภาษาสวีดิชที่พูดโดยชาวฟินแลนด์	เปรียบเทียบการให้คำแนะนำของผู้บริหารในบทสนทนาภาษาสวีดิชที่พูดโดยชาวสวีเดนแลภาษาสวีดิชที่พูดโดยชาวฟินแลนด์

งานวิจัยกลุ่มนี้จะศึกษารูปภาษาหรือหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในวัจนกรรมหรือปริจเฉทชนิดต่าง ๆ มากกว่าหนึ่งภาษาเปรียบเทียบกัน ได้แก่ งานวิจัยเรื่อง “The politeness of judges: American and English judicial behaviour” ของ Kurzon (2001) ที่เปรียบเทียบการใช้การทำให้ความอ่อนลงเพื่อคุณภาพในสถานการณ์การแสดงความคิดเห็นของอัยการขณะเขียนคำร้องยื่นต่อศาลระหว่างผู้ใช้ภาษาอังกฤษแบบอเมริกันและผู้ใช้ภาษาอังกฤษแบบอังกฤษ ผลการศึกษาพบว่า ในบริบทที่ผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์แสดงความเห็นพ้อง กลวิธีทางภาษาที่ใช้จะไม่แตกต่างกัน ส่วนในบริบทที่ผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์แสดงความเห็นแย้ง ผู้วิจัยพบว่า ผู้ใช้ภาษาอังกฤษแบบอเมริกันจะแสดงความเห็นแย้งอย่างตรงไปตรงมา โดยไม่ใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง ซึ่งสอดคล้องกับวัฒนธรรมของชาวอเมริกันที่มักพูดตรง ไม่อ้อมค้อม ในขณะที่ผู้ใช้ภาษาอังกฤษแบบอังกฤษจะใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง เช่น “in my view” เพื่อแสดงว่าถ้อยคำที่กล่าวเป็นความเห็นส่วนตัวของผู้พูดเท่านั้น และไม่ต้องการให้ผู้ฟังรู้สึกว่าการเห็นที่ผู้ฟังกล่าวมาก่อนหน้านั้นไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นที่ยอมรับ เพื่อแสดงว่าคุณภาพขณะสนทนา

อีกทั้งมีงานวิจัยที่เปรียบเทียบการทำให้ความอ่อนลงในภาษาอังกฤษและภาษาญี่ปุ่น โดยใช้แนวคิดเรื่อง “หน้า (face)” ของ Goffman (1971) และ “กลวิธีคุณภาพ” ของ Brown & Levinson (1987) คือ งานวิจัยเรื่อง “Evaluation in academic discourse: Managing criticism in Japanese and English book reviews” ของ Itakura & Tsui (2011) ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการใช้การทำให้ความอ่อนลงในการเขียนแนะนำหนังสือระหว่างผู้พูดภาษาอังกฤษและผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ผลการวิจัยพบว่า ในการเขียนแนะนำหนังสือผู้พูดภาษาอังกฤษและผู้พูดภาษาญี่ปุ่นใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงแตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้พูดภาษาอังกฤษใช้ “การยกย่อง (Praise)” มากที่สุด ในขณะที่ผู้พูดภาษาญี่ปุ่นใช้ “การขอโทษ (Apology)” และ “การลดคุณค่าของ

ตนเอง (Self-demigration)” มากที่สุด นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้พูดภาษาอังกฤษจะเขียนวิจารณ์อย่างตรงไปตรงมามากกว่าผู้พูดภาษาญี่ปุ่นที่มักใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงตลอดการเขียน และงานวิจัยเรื่อง “Hedging praise in English and Japanese book reviews” ของ Itakura (2013) ที่เปรียบเทียบการใช้ “Hedging praise” เพื่อลดน้ำหนักการวิจารณ์ระหว่างผู้พูดภาษาอังกฤษและผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ผลการศึกษาพบว่า ผู้พูดภาษาญี่ปุ่นใช้ “Hedging praise” ด้วยความถี่สูงกว่าผู้พูดภาษาอังกฤษ และใช้เพื่อลดการคุกคามหน้าดำนลบของผู้ที่ถูกกล่าวถึง ในขณะที่ผู้พูดภาษาอังกฤษจะใช้รูปภาษาดังกล่าวเพื่อลดการคุกคามหน้าบวกของผู้ที่ถูกกล่าวถึงเป็นสำคัญ งานวิจัยทั้งสองแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า สังคมญี่ปุ่นเป็นสังคมที่คำนึงถึง “กลวิธีความสุภาพด้านลบ (negative politeness strategy)” และให้ความสำคัญเรื่อง “ความถ่อมตัว (Modesty)” ขณะปฏิสัมพันธ์

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่ศึกษาเปรียบเทียบกลวิธีการให้คำแนะนำของผู้บริหาร ในบทสนทนาภาษาสวีดิชที่พูดโดยชาวสวีเดนและภาษาสวีดิชที่พูดโดยชาวฟินแลนด์ในงานวิจัยเรื่อง “Giving and receiving advice in higher education. Comparing Sweden-Swedish and Finland-Swedish supervision meetings” ของ Henricson & Nelson (2017) ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำให้ความอ่อนลง พบว่า ผู้พูดชาวสวีเดนมักใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงขณะให้คำแนะนำ เช่น การอ้างถึงหน้าที่ในการให้คำแนะนำ เพื่อลดความรู้สึกในแง่ลบที่ผู้ฟังอาจมีต่อผู้พูด ในขณะที่ผู้พูดชาวฟินแลนด์มักให้คำแนะนำอย่างตรงไปตรงมา โดยไม่ใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง

กล่าวโดยสรุป งานวิจัยกลุ่มนี้ศึกษารูปภาษาหรือหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในวัฒนธรรมหรือปัจเจกชนิตต่าง ๆ มากกว่าหนึ่งภาษาเปรียบเทียบกัน ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า วัฒนธรรมที่แตกต่างกันย่อมมีผลต่อการใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในการปฏิสัมพันธ์ เช่น กรณีของผู้พูดภาษาญี่ปุ่น มักเลือกใช้ “การขอโทษ (Apology)” และ “การลดคุณค่าของตนเอง (Self-demigration)” ในการเขียนแนะนำหนังสือ เนื่องจากสังคมญี่ปุ่นให้ความสำคัญเรื่อง “ความสุภาพด้านลบ” และ “ความถ่อมตัว” ในขณะที่ผู้พูดภาษาอังกฤษจะเขียนวิจารณ์อย่างตรงไปตรงมา รูปภาษาดังกล่าวจึงเป็นลักษณะเด่นของการสื่อสารในภาษาญี่ปุ่น

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาการทำให้ความอ่อนลงในภาษาต่างประเทศพบว่า มีนักภาษาศาสตร์สนใจศึกษาอย่างกว้างขวาง สามารถจำแนกได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ งานวิจัยที่ว่าด้วยแนวคิดและหลักการ และงานวิจัยที่ศึกษาการทำให้ความอ่อนลงในภาษาต่าง ๆ ทั้งนี้ งานวิจัยส่วนใหญ่จะมุ่งศึกษารูปภาษาและหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาต่าง ๆ เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาอิตาเลียน ภาษาสเปน ภาษาจีน เป็นต้น โดยเก็บข้อมูลจากวัฒนธรรมหรือปัจเจกชนกลุ่มที่อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ ซึ่งสอดคล้องและเป็นประโยชน์

อย่างยิ่งกับงานวิจัยนี้ที่ผู้วิจัยสนใจศึกษารูปภาษาและและหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย โดยศึกษาจากปริเฉทชนิดต่างกัน

2.2.2 งานวิจัยเกี่ยวกับการทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาการทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย ผู้วิจัยพบว่าไม่มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการทำให้ความอ่อนลงโดยตรง มีเพียงเป็นหัวข้อย่อยในงานวิจัยภาษาไทยที่ศึกษาประเด็นอื่น เช่น งานวิจัยของนิจจาภา วงษ์กระจ่าง (2545) ศึกษาเรื่อง “กลวิธีการรักษาหน้าในการตอบคำถามของนักการเมืองไทย” กล่าวถึง กริยาแสดงความเชื่อหรือทัศนคติเพื่อทำให้ความอ่อนลง และงานวิจัยกลุ่มที่ศึกษาการแสดงความเห็นแย้ง ดังปรากฏในงานวิจัยของสิทธิธรรม อ่องวุฒิวัฒน์ (2558) ศึกษาเรื่อง “การแสดงความเห็นแย้งในปริเฉทการสนทนาในภาษาไทยและข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจ” และงานวิจัยของรดารัตน์ ศรีพันธุ์วรสกุล (2562) ศึกษาเรื่อง “การศึกษาวัจนกรรมการแสดงความเห็นแย้งของผู้เรียนภาษาไทยชาวจีนตามแนววัจนปฏิบัติศาสตร์อันตรภาษา: กรณีศึกษานักศึกษาชาวจีนจากมณฑลยูนนานและกวางสี” โดยกล่าวถึงการทำให้ความอ่อนลงในฐานะกลวิธีลดน้ำหนักการแย้ง ได้แก่ การใช้ถ้อยคำแสดงความคิดเห็น/การใช้ถ้อยคำแสดงสภาวะทางความคิด การใช้ถ้อยคำแสดงการคาดคะเน การใช้ถ้อยคำลดปริมาณ และการใช้ถ้อยคำแบบไม่ระบุชัดเจน สามารถสรุปประเด็นสำคัญ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 18 ตารางแสดงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาการทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาการทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย		
งานวิจัย	รูปภาพที่พบ	ตัวอย่าง
กลวิธีการรักษาหน้าในการตอบคำถาม ของนักการเมืองไทย (นิจจาภา วงษ์กระจ่าง, 2545)	กริยาแสดงความเชื่อหรือ ทัศนคติเพื่อทำให้ความ อ่อนลง	ผมคิดว่า...ก็เชื่อว่า น่าจะ อย่างน้อยก็น่าจะ 8 ปี
การแสดงความเห็นแย้ง ในปริศนาการสนทนาในภาษาไทย และข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจ (สิทธิธรรม อ่องวุฒิวัฒน์, 2558)	การใช้ถ้อยคำแสดงความ คิดเห็น/การใช้ถ้อยคำ แสดงสภาวะทางความคิด	อ้อ ฉันคิดว่าเป็นน้ำ
การศึกษาวัจนกรรมการแสดงความเห็นแย้ง ของผู้เรียนภาษาไทยชาวจีนตามแนว วัจนปฏิบัติศาสตร์อันตรภาษา: กรณีศึกษา นักศึกษาชาวจีนจากมณฑลยูนนานและ กวางสี (รตารัตน์ ศรีพันธุ์วรสกุล, 2562)	การใช้ถ้อยคำแสดงการ คาดคะเน	แต่แบบ ถ้าลูกออกมา อย่างเงี้ย เออ ลูกหน้าตา อาจจะไม่เหมือน
	การใช้ถ้อยคำลดปริมาณ	อ้อ แต่บางคนเค้าก็ใส่ ชุดนักศึกษา แต่ก็แต่งตัว ค่อนข้างจะไม่เรียบร้อย นะ
	การใช้ถ้อยคำแบบไม่ระบุ ชัดเจน	ก็คล้าย ๆ ว่ายังถูกนิโทษ อยู่ดี

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบงานวิจัยอีกส่วนหนึ่งที่ศึกษา “การเคลื่อนถ้อยคำ (hedging)” ซึ่งเป็นแนวคิดที่มีส่วนทับซ้อนและต่างไปจากแนวคิดเรื่องการทำให้ความอ่อนลงดังที่กล่าวไปในข้างต้น ได้แก่ งานวิจัยของวราภรณ์ สุขประเสริฐ (2533) ศุภจิตา เทียมสมบูรณ์ (2541) สุนันทา คงประโคน (2544) อมรา ประเสริฐรัฐสินธุ์ (2557) วรวรรณ เพ็ชรกิจ (2558) และ วรวรรณ เพ็ชรกิจ, เพ็ญศิริ รัศมี, Furuhashi Y. และสุวคนธ์ พิญญาณ (2559) และอรวิ บุนนาคและสมชาย สำเนียงงาม (2561)

ทั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถจำแนกงานวิจัยได้เป็น 2 รูปแบบตามกลุ่มข้อมูลที่ผู้วิจัยสนใจศึกษา ได้แก่

1. งานวิจัยที่สนใจศึกษาการเคลื่อนถ้อยคำในประเด็นที่เป็นเรื่องอ่อนไหวในสังคม ได้แก่ งานวิจัยเรื่องกลวิธีทางภาษาในการกลบเกลื่อนความคิดทางลบต่อมารดาในทัศนคติของวัยรุ่น

(วราภรณ์ สุขประเสริฐ, 2533) กลไกทางภาษาในการตอบคำถามของนักการเมืองไทยในการให้สัมภาษณ์สื่อมวลชน (ศุภจิตา เทียมสมบูรณ์, 2541) กลวิธีการกลบเกลื่อนในการสนทนาเรื่องเพศของคนไทย (สุนันทา คงประโคน, 2544) และงานวิจัยของอรวี บุณนาและสมชาย สำเนียงงาม (2561) ศึกษาเรื่อง “กลวิธีการกลบเกลื่อนในการสื่อสารในภาวะวิกฤตผ่านเฟซบุ๊กองค์กรธุรกิจ” โดยงานวิจัยส่วนใหญ่จะใช้แนวคิดของ Brown & Levinson (1978, 1987) ซึ่งอิงกับหลักการความร่วมมือในการสนทนา (Cooperative principle) ของ Grice (1975) มาเป็นเกณฑ์สำคัญในการวิเคราะห์กลวิธีหรือรูปภาพแสดงการกลบเกลื่อน

2. งานวิจัยที่สนใจศึกษาการกลบเกลื่อนถ้อยคำในปริจเฉทบทความวิชาการ ได้แก่ งานวิจัยเรื่องลักษณะสองหน้าของภาษาวิชาการ: ความแจ่มชัดกับการเบี่ยงบังในการเขียนภาษาวิชาการไทย (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2557) รูปเบี่ยงบังในบทความวิจัยภาษาอังกฤษ และปัญหาของผู้เขียนที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา (วรวรรณา เพ็ชรกิจ, 2558) และรูปเบี่ยงบังระดับคำและหน้าที่ในบทความวิจัยภาษาไทยด้านวิทยาศาสตร์และมนุษยศาสตร์ (วรวรรณา เพ็ชรกิจ, เพ็ญศิริ รัศมี, Furuhashi Y. และ สุคนธ์ พิทยานุณ, 2559) โดยงานวิจัยดังกล่าวจะศึกษารูปภาษาและหน้าที่ของการกลบเกลื่อนถ้อยคำที่ใช้ในปริจเฉทบทความวิชาการเป็นสำคัญ

สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 19 ตารางแสดงงานวิจัยที่สนใจศึกษาการเคลื่อนย้ายคำในประเด็นที่เป็นเรื่องอ่อนไหวในสังคม

งานวิจัยที่สนใจศึกษาการเคลื่อนย้ายคำในประเด็นที่เป็นเรื่องอ่อนไหวในสังคม			
ชื่อเรื่อง	ผู้วิจัย	ประเด็นที่ศึกษา	ผลการศึกษาที่สำคัญ
กลวิธีทางภาษาในการกลบเกลื่อนความคิดทางลบต่อมารดาในทัศนปริจเฉทของวัยรุ่น	วราภรณ์ สุขประเสริฐ (2533)	ศึกษารูปแบบและกลวิธีทางภาษาในการกลบเกลื่อนความคิดทางลบต่อมารดาของวัยรุ่นไทย	<p>- พบรูปแบบการกลบเกลื่อนทั้งหมด 5 แบบ ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การเปรียบเทียบประเภทเหมือนกันหรือดีกว่า 2. การค้านหรือหักล้างประเภทยอมรับหรือยอมจำนน 3. การสร้างความชอบธรรมประเภทแสดงจุดประสงค์แสดงเงื่อนไข หรือแสดงเหตุผล 4. การทำให้มีความหมายอ่อนลงทั้งทางด้านความถี่และด้านคุณภาพ 5. การใช้รูปแบบสมมติ <p>- พบกลไกทางภาษาที่ใช้ในการกลบเกลื่อน ทั้งหมด 3 รูปแบบ ได้แก่ ประโยค อนุพากย์ และวลีหรือคำ</p>
กลุ่มข้อมูล			
เก็บข้อมูลจากงานเขียนประเภททัศนปริจเฉท เรื่อง “แม่และฉัน” ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 อายุ 13-15 ปี จำนวน 100 คน จากกลุ่มนักเรียนหญิง 50 คน และนักเรียนชาย 50 คน			

งานวิจัยที่สนใจศึกษาการกลั่นกรองคำในประเด็นที่เป็นเรื่องอ่อนไหวในสังคม			
ชื่อเรื่อง	ผู้วิจัย	ประเด็นที่ศึกษา	ผลการศึกษาที่สำคัญ
กลไกทางภาษา ในการตอบคำถาม ของนักการเมืองไทย ในการให้สัมภาษณ์ สื่อมวลชน	ศุภธิดา เทียมสมบูรณ์ (2541)	ศึกษากลไกทางภาษาใน การตอบแบบเลี่ยงคำถาม โดยใช้กรอบทฤษฎีเรื่อง การกลั่นกรองของ Brown & Levinson (1987)	พบการกลั่นกรองด้วยการละเมิด หลักการความร่วมมือในการสนทนาทั้งหมด 4 ข้อ ได้แก่ 1. การกลั่นกรองด้วยการละเมิด เงื่อนไขเชิงคุณภาพ โดยใช้กลไกทางภาษา ได้แก่ - การใช้คำวิเศษณ์ลดน้ำหนักความหมาย - การใช้คำกริยาแสดงการกลั่นกรอง - การใช้คำกริยานุเคราะห์บอก อรรถาณูเคราะห์ร่วมกับการใช้คำกริยาแสดง อนาคตกาล - การใช้บุพบทวลี เพื่ออ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล คำตอบ จากแหล่งอื่น 2. การกลั่นกรองด้วยการละเมิด เงื่อนไขเชิงปริมาณ โดยใช้กลไกทางภาษา ได้แก่ - การเพิ่มสาระด้วยการขยายข้อมูล ของคำตอบ - การสมมติสถานการณ์ด้วยการเพิ่มเติมข้อมูลที่ เป็นสถานการณ์สมมติขึ้น ซึ่งอาจเป็นจริงหรือไม่ก็ได้ 3. การกลั่นกรองด้วยการละเมิดเงื่อนไขเชิงความ สอดคล้อง โดยใช้กลไกทางภาษา ได้แก่ การใช้วิธีปฏิเสธ 4. การกลั่นกรองด้วยการละเมิดเงื่อนไขเชิง รูปแบบ โดยใช้กลไกทางภาษา ได้แก่ - การล้อเล่น - การอุทาน - การเรียกชื่อผู้สื่อข่าวที่ร่วมสนทนา
กลุ่มข้อมูล		 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CHULALONGKORN UNIVERSITY	
เก็บข้อมูลการสัมภาษณ์ที่เป็น บทสนทนาระหว่างนักการเมือง กับสื่อมวลชน ออกอากาศ ทางโทรทัศน์ ช่อง 3 ช่อง 9 ช่องไอทีวี และช่องไทยสกาย			

งานวิจัยที่สนใจศึกษาการกลั่นกรองคำในประเด็นที่เป็นเรื่องอ่อนไหวในสังคม			
ชื่อเรื่อง	ผู้วิจัย	ประเด็นที่ศึกษา	ผลการศึกษาที่สำคัญ
กลวิธีการ กลบเกลื่อน ในการสนทนา เรื่องเพศของคนไทย	สุนันทา คงประโคน (2544)	ศึกษากลไกทางภาษา การกลบเกลื่อนในการ สนทนาเรื่องเพศของคนไทย โดยใช้กรอบทฤษฎีเรื่อง การกลบเกลื่อนของ Brown & Levinson (1987)	พบกลวิธีการกลบเกลื่อนเรื่อง เพศ ทั้งหมด 4 ประเภท ได้แก่ 1. การกลบเกลื่อนด้วยการละเมิด เงื่อนไขเชิงคุณภาพ โดยใช้รูปภาษาที่แสดงการสมมติ เหตุการณ์ หรือกล่าวเกินจริง 2. การกลบเกลื่อนด้วยการละเมิด เงื่อนไขเชิงปริมาณ โดยใช้รูปภาษา ที่แสดงความต้องการที่จะสรุป สาระเพื่อจบใจความหรือ จบการให้ตัวอย่าง 3. การกลบเกลื่อนด้วยการละเมิด เงื่อนไขเชิงความสอดคล้อง โดยการให้ข้อมูลเพิ่มเติม และ ใช้ประโยคสื่อความเชิงตลกหรือ ล้อเล่น 4. การกลบเกลื่อนด้วยการละเมิด เงื่อนไขเชิงรูปแบบ โดยจะใช้การกล่าวอย่างกว้างๆ และเติมข้อมูลที่ไม่จำเป็น
กลุ่มข้อมูล			
เก็บข้อมูลในปริจเฉทการสนทนา เรื่องเพศในสถานการณ์แบบ สาธารณะ			

งานวิจัยที่สนใจศึกษาการกลั่นกรองคำในประเด็นที่เป็นเรื่องอ่อนไหวในสังคม			
ชื่อเรื่อง	ผู้วิจัย	ประเด็นที่ศึกษา	ผลการศึกษาที่สำคัญ
กลวิธีการ กลบเกลื่อน ในการสื่อสาร ในภาวะวิกฤตผ่าน เฟซบุ๊กองค์กรธุรกิจ	อรวี บุญนาค และสมชาย สำเนียงงาม (2561)	ศึกษากลวิธี การกลบเกลื่อน ในแถลงการณ์การสื่อสาร ในภาวะวิกฤตผ่านเฟซบุ๊ก องค์กรธุรกิจ	- ลักษณะของกลวิธีการกลบเกลื่อนในการสื่อสาร ในภาวะวิกฤตผ่านเฟซบุ๊กองค์กรธุรกิจ แบ่งเป็น 4 ลักษณะ ได้แก่ 1. การใช้ถ้อยคำแสดงความไม่เฉพาะเจาะจง ปรากฏผ่านรูปภาพ 2 รูปภาพ คือ 1.1 สรรพนามแบบไม่ชี้เฉพาะ 1.2 วลีแสดงการกล่าวอย่างกว้าง 2. การลดน้ำหนักของถ้อยคำ ปรากฏผ่านรูปภาพ 3 รูปภาพ คือ 2.1 การเลือกใช้คำอื่นแทนคำที่มีความหมายเกี่ยวกับ ความขัดแย้งหรือความรุนแรง 2.2 การใช้คำหรือวลีเชิงปริมาณ เพื่อลดน้ำหนักความหมาย 2.3 การใช้ประโยคแสดงการแย้งหรือผ่อนน้ำหนัก ข้อมูลที่กล่าวมาก่อนหน้า 3. การลดน้ำหนักเจตนาของวัจนกรรม ปรากฏผ่านรูปภาพ 3 รูปภาพ คือ 3.1 การใช้คำกริยาแสดงการคาดคะเน 3.2 การใช้คำช่วยกริยาแสดงการคาดคะเน 3.3 การใช้คำวิเศษณ์แสดงการคาดคะเน 4. การเพิ่มน้ำหนักเจตนาของวัจนกรรม ปรากฏผ่านรูปภาพ 2 รูปภาพ คือ 4.1 การใช้วลีเชิงปริมาณเพื่อเพิ่มน้ำหนักความหมาย 4.2 การใช้วลีเน้นข้อเท็จจริง - หน้าที่ของการกลบเกลื่อนในการสื่อสาร ในภาวะวิกฤตขององค์กร แบ่งเป็น 3 ประการ ได้แก่ 1. ช่วยหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบต่อถ้อยคำ 2. ช่วยหลีกเลี่ยงการเกิดภาพลักษณ์ด้านลบ 3. ช่วยเพิ่มน้ำหนักความน่าเชื่อถือของถ้อยคำ
กลุ่มข้อมูล			
เก็บข้อมูลจากแถลงการณ์ในภาวะ วิกฤตผ่านเฟซบุ๊กองค์กรต่าง ๆ 7 องค์กร จากสถานการณ์ภาวะ วิกฤต องค์กรละ 2 สถานการณ์ รวมทั้งหมด 14 สถานการณ์			

ตารางที่ 20 ตารางแสดงงานวิจัยที่สนใจศึกษาการเลื่อนถ้อยคำในปริศนาบทความวิชาการ

งานวิจัยที่สนใจศึกษาการเลื่อนถ้อยคำในปริศนาบทความวิชาการ			
ชื่อเรื่อง	ผู้วิจัย	ประเด็นที่ศึกษา	ผลการศึกษาที่สำคัญ
ลักษณะสองหน้า ของภาษาวิชาการ: ความแจ่มชัด กับการเบี่ยงบัง ในการเขียน ภาษาวิชาการไทย The two faces of academic language: explicitness and hedging in Thai academic writing	อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2557)	เสนอผลการวิเคราะห์ รูปแบบทางภาษา ที่นำไปสู่คุณลักษณะ ความแจ่มชัด (Explicitness) และการเบี่ยงบัง (Hedging) และให้คำอธิบายว่า ทำไมภาษาวิชาการ ต้องมีสองหน้าเช่นนั้น	1. ตัวบ่งชี้ความแจ่มชัด (Explicitness) 1.1 การใช้คำแสดงหลักฐานหรือให้เห็นภาพ (คือ ดัง เช่น ด้วย โดย อย่าง) 1.2 การใช้คำแสดงการเชื่อมโยงความ (ดังนั้น เนื่องจาก แม้ อย่่างไรก็ตาม) 1.3 การใช้วงเล็บ 1.4 การใช้เชิงอรรถ 2. ตัวบ่งชี้การเบี่ยงบัง (Hedging) 2.1 การใช้คำบอกนัย "เป็นไปได้" (โอกาส แนวโน้ม) 2.2 การใช้คำแบ่งรับแบ่งสู้ (คำกริยาช่วย อาจ สามารถ น่า คำช่วยกริยา มัก คง บาง) 2.3 การใช้คำบอกนัย "ส่วนมาก" (ส่วนใหญ่ โดยทั่วไป) 3. ความแจ่มชัดและการเบี่ยงบัง เป็นคุณลักษณะที่ดูเหมือนขัดแย้งกัน แต่อันที่จริงเสริมซึ่งกันและกัน เนื่องจากเป็นตัวสนับสนุนให้ภาษาวิชาการบรรลุเป้าหมาย
กลุ่มข้อมูล			
ข้อมูลที่ใช้มี 2 ส่วน 1. ข้อมูลภาษาวิชาการ - มาจากการสุ่มตัวอย่างวารสารวิชาการ สาขาวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ 2. ข้อมูลของทำเนียบภาษาอื่นที่ใช้เปรียบเทียบกับทำเนียบภาษาวิชาการ - เพื่อให้สามารถตัดสินได้ว่ารูปแบบทางภาษาที่พบมีความถี่สูงที่สุดในทำเนียบภาษาวิชาการหรือไม่เมื่อเทียบกับทำเนียบภาษาอื่น - เก็บข้อมูลจากทำเนียบภาษากฎหมาย ภาษาสื่อ และภาษาการเมือง			

งานวิจัยที่สนใจศึกษาการเลื่อนถ้อยคำในปริจเฉทบทความวิชาการ			
ชื่อเรื่อง	ผู้วิจัย	ประเด็นที่ศึกษา	ผลการศึกษาที่สำคัญ
รูปเบี่ยงบัง ในบทความ วิจัยภาษาอังกฤษ และปัญหาของ ผู้เขียนที่ไม่ใช่ เจ้าของภาษา Hedges in Research Articles Written in English and Writing Problems of Non-native Writers	วรวรรณา เพ็ชรกิจ (2558)	1. ศึกษาประเภทของ รูปเบี่ยงบัง 2. ศึกษาหน้าที่ของ รูปเบี่ยงบัง 3. ศึกษาปัญหาในการใช้ รูปเบี่ยงบังของผู้เขียน ที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา	1. รูปเบี่ยงบัง จำแนกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ คำ โครงสร้าง และกลวิธี 2. หน้าที่ของรูปเบี่ยงบัง ได้แก่ 2.1 ด้านการลดระดับ ความสำคัญของถ้อยคำที่กล่าว 2.2 ด้านการโน้มน้าวและ ตอรองกับผู้อ่าน 2.3 ด้านการสร้างระยะห่าง ระหว่างผู้เขียนกับถ้อยคำ 2.4 ด้านการแสดงความสุภาพ หรือการอ่อนน้อมถ่อมตน 2.5 ด้านการสร้างความน่าเชื่อถือ ของถ้อยคำ 3. ปัญหาในการใช้รูปเบี่ยงบัง 3.1 ด้านปริมาณการใช้รูปเบี่ยงบัง - ผู้เขียนที่ไม่ใช่เจ้าของภาษาใช้ รูปเบี่ยงบังในปริมาณที่น้อยกว่า เจ้าของภาษาค่อนข้างมาก 3.2 ด้านความหลากหลายของ รูปเบี่ยงบัง - ผู้เขียนที่ไม่ใช่เจ้าของภาษาใช้ รูปเบี่ยงบังไม่หลากหลาย 3.3 ด้านการใช้รูปเบี่ยงบัง ไม่เหมาะสมตามหลักไวยากรณ์ - ผู้เขียนที่ไม่ใช่เจ้าของภาษาใช้ รูปเบี่ยงบังแบบผิดหลักไวยากรณ์
กลุ่มข้อมูล		 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CHULALONGKORN UNIVERSITY	
เก็บข้อมูลจากส่วนอภิปรายผลการวิจัย จากงานวิจัยภาษาอังกฤษเปรียบเทียบ ผู้เขียนที่เป็นเจ้าของภาษาและไม่ใช่ เจ้าของภาษา			

งานวิจัยที่สนใจศึกษาการเลื่อนถ้อยคำในปริจเฉทบทความวิชาการ			
ชื่อเรื่อง	ผู้วิจัย	ประเด็นที่ศึกษา	ผลการศึกษาที่สำคัญ
รูปเบี่ยงบังระดับคำและหน้าที่ในบทความวิจัยภาษาไทยด้านวิทยาศาสตร์และมนุษยศาสตร์	วรวรรณา เพ็ชรกิจ, เพ็ญศิริ รัศมี, Furuhashi, Y., และ สุวคนธ์ พิญญาณ (2559)	1. จำแนกรูปเบี่ยงบังระดับคำ 2. เปรียบเทียบความถี่ในการปรากฏ 3. วิเคราะห์หน้าที่ของรูปเบี่ยงบัง	1. รูปเบี่ยงในบทความวิจัยจำแนกตามประเภททางไวยากรณ์ได้แก่ 1.1 คำช่วยกริยา 1.2 คำวิเศษณ์ 1.3 คำกริยา 1.4 คำนาม (แนวโน้ม โอกาส) 2. ความถี่ของรูปเบี่ยงบังในบทความด้านวิทยาศาสตร์กับครุศาสตร์ปรากฏใช้รูปเบี่ยงบังในระดับที่ใกล้เคียงกัน และอยู่ในระดับต่ำกว่าความถี่ของรูปเบี่ยงบังในบทความด้านภาษาศาสตร์ 3. หน้าที่ของรูปเบี่ยงบังใช้รูปเบี่ยงบังเพื่อลดความชัดเจนของถ้อยคำหรือความมั่นใจของผู้เขียน
กลุ่มข้อมูล			
เก็บข้อมูลในส่วนสรุปและอภิปรายผลของบทความวิจัยภาษาไทยด้านวิทยาศาสตร์และมนุษยศาสตร์จาก 2 สาขาวิชาย่อย ได้แก่ ครุศาสตร์และภาษาศาสตร์			

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาการทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย ผู้วิจัยพบว่าไม่มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการทำให้ความอ่อนลงโดยตรง มีเพียงเป็นหัวข้อย่อยในงานวิจัยภาษาไทยที่ศึกษาประเด็นอื่น และงานวิจัยที่ใช้แนวคิดเรื่องการเลื่อนถ้อยคำ ซึ่งส่วนใหญ่ใช้แนวคิด “การเลื่อนถ้อยคำ (hedges)” ของ Brown & Levinson (1978, 1987) ที่อิงกับหลักการความร่วมมือในการสนทนา (Cooperative principle) ของ Grice (1975) มาเป็นเกณฑ์สำคัญในการวิเคราะห์ ทั้งนี้ แนวคิดดังกล่าวจำกัดเฉพาะการเลื่อนถ้อยคำ 4 ประเภท และยังคงมีประเด็นถกเถียงเกี่ยวกับหลักการความร่วมมือทั้ง 4 ข้อ

ด้วยเหตุนี้ การศึกษา “การทำให้ความอ่อนลง (mitigation)” ในภาษาไทยจึงเป็นหัวข้อที่น่าสนใจทั้งในแง่แนวคิดที่ยังไม่เคยมีงานวิจัยใดสรุปนิยามและขอบเขตไว้อย่างชัดเจน และในแง่ที่ยังไม่เคยมีผู้ได้นำมาศึกษาข้อมูลภาษาไทยชนิดต่าง ๆ

กล่าวโดยสรุป ในบทนี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาการทำให้ความอ่อนลงทั้งในภาษาต่างประเทศและภาษาไทย จะเห็นได้ว่า กลไกทางภาษาดังกล่าวเป็นประเด็นที่นักภาษาศาสตร์สนใจศึกษาอย่างแพร่หลายในหลายภาษา เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาอิตาเลียน ภาษาจีน เป็นต้น แต่ยังไม่มียงานวิจัยใดที่ศึกษาประเด็นดังกล่าวในข้อมูลภาษาไทย อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาสถานการณ์การสื่อสารในภาษาไทย พบว่า การทำให้ความอ่อนลงเป็นกลไกทางภาษาหนึ่งที่พบบ่อยครั้งในการปฏิสัมพันธ์ของคนไทย เพื่อรักษาความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า การศึกษาการทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทยเป็นประเด็นที่น่าสนใจศึกษา และน่าจะสามารถแสดงให้เห็นวิธีการสื่อสารในวัฒนธรรมไทยได้เป็นอย่างดี

บทที่ 3

รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย

ในบทนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทยจากข้อมูลการสนทนาแบบเน้นภารกิจ การสัมภาษณ์วิชาการ บทความวิชาการ และบทความแสดงความคิดเห็นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 ที่ศึกษารูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย โดยแบ่งผลการศึกษาออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

- 3.1 ภาพรวมของข้อมูลที่นำมาศึกษา: ความเหมือนและความต่างของปริจเฉททั้ง 4 ชนิด
- 3.2 ประเภทของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย
- 3.3 ลักษณะการปรากฏของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย

3.1 ภาพรวมของข้อมูลที่นำมาศึกษา: ความเหมือนและความต่างของปริจเฉททั้ง 4 ชนิด

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาการทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทยจากปริจเฉท 4 ชนิด ได้แก่ การสนทนาแบบเน้นภารกิจ การสัมภาษณ์วิชาการ บทความวิชาการ และบทความแสดงความคิดเห็น เพื่อให้ทราบลักษณะของข้อมูลที่นำมาศึกษา ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงภาพรวมของข้อมูลที่นำมาศึกษาเพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิเคราะห์การทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1.1 ข้อมูลการสนทนาแบบเน้นภารกิจ

ข้อมูลการสนทนาแบบเน้นภารกิจใช้ข้อมูลจากคลังข้อมูล Mister O Corpus ภาษาไทย ส่วนที่มอบหมายให้คู่สนทนาจำนวน 2 คนช่วยกันเรียงภาพจำนวน 15 ภาพเป็นเรื่องราว ประกอบด้วยการสนทนาระหว่างอาจารย์กับนิสิต 3 บท และนิสิตกับนิสิต 9 บท รวมจำนวนทั้งสิ้น 12 บท ความยาวในการสนทนาทั้งหมด 111.04 นาที

ทั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกศึกษาการสนทนาแบบเน้นภารกิจ เนื่องจากเป็นปริจเฉทที่ผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ทำภารกิจหรือกิจกรรมให้สำเร็จร่วมกัน จึงมักปรากฏการเสนอความคิดเห็น การเสนอความคิดเห็นแย้ง หรือการต่อรอง

จากการศึกษากลุ่มข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยพบว่า ผู้พูดมักเลือกใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อลดการผูกมัดระหว่างตนเองกับถ้อยคำในการเสนอความคิดเห็น เนื่องจากผู้พูดมิได้ต้องการผูกมัด

ตนเองกับถ้อยคำที่กล่าว และลดน้ำหนักของถ้อยคำ เมื่อผู้พูดกล่าวถ้อยคำที่คุกคามคู่สนทนา เช่น การเสนอความคิดเห็นแย้ง

3.1.2 ข้อมูลการสัมมนาวิชาการ

ข้อมูลการสัมมนาวิชาการเก็บข้อมูลจากการสัมมนาวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง รวมจำนวนทั้งสิ้น 9 ครั้ง ความยาวในการสนทนาทั้งหมด 23 ชั่วโมง 53 นาที 22 วินาที ในการสัมมนาวิชาการแต่ละครั้งจะมีผู้เข้าร่วมการสัมมนาประมาณ 35-40 คน และผู้เข้าร่วมการสัมมนาแต่ละคนจะผลัดกันนำเสนอความก้าวหน้าหรือผลการวิเคราะห์ที่ได้จากงานวิจัยของตนเอง จากนั้นผู้เข้าร่วมการสัมมนาคนอื่น ๆ จะเสนอความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ หรือตั้งคำถามในประเด็นที่เกิดข้อสงสัย ซึ่งผู้นำเสนอก็สามารถแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น หรือตอบคำถามในประเด็นต่าง ๆ ได้เช่นกัน

ทั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกศึกษาการสัมมนาวิชาการ เนื่องจากเป็นประจักษ์ที่ผู้เข้าร่วมการสัมมนาต่างร่วมกันแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ หรือตั้งคำถามในประเด็นวิชาการต่าง ๆ จึงมักปรากฏการให้ข้อมูล การเสนอความคิดเห็น การเสนอความคิดเห็นแย้ง การวิจารณ์ หรือการแนะนำ

จากการศึกษากลุ่มข้อมูลดังกล่าว ผู้พูดมักเลือกใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อลดการผูกมัดระหว่างตนเองกับถ้อยคำในการให้ข้อมูลหรือเสนอความคิดเห็น เนื่องจากผู้พูดมิได้ต้องการผูกมัดตนเองกับถ้อยคำที่กล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประจักษ์วิชาการที่ความน่าเชื่อถือเป็นสิ่งสำคัญ และลดน้ำหนักของถ้อยคำ เมื่อผู้พูดกล่าวถ้อยคำที่คุกคามคู่สนทนา เช่น การเสนอความคิดเห็นแย้ง การวิจารณ์ การแนะนำ

3.1.3 ข้อมูลบทความวิชาการ

ข้อมูลบทความวิชาการเก็บข้อมูลจากบทความที่ตีพิมพ์ในวารสารอักษรศาสตร์ วารสารสังคมศาสตร์ และวารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมจำนวนบทความวิชาการทั้งสิ้น 45 บทความ

ทั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกศึกษาบทความวิชาการ เนื่องจากเป็นประจักษ์ที่ผู้เขียนถ่ายทอดข้อเท็จจริง และข้อคิดเห็นที่ได้จากข้อมูลเชิงประจักษ์มาประมวลร้อยเรียงเพื่อเสนอเป็นองค์ความรู้ทางวิชาการ อีกทั้งผู้เขียนอาจจะอภิปรายหรือวิพากษ์วิจารณ์องค์ความรู้ที่นักวิชาการคนอื่นเสนอมาก่อนหน้า จึงมักปรากฏการให้ข้อมูล การเสนอความคิดเห็นเชิงวิชาการของผู้เขียน การเสนอความคิดเห็นแย้ง หรือการวิจารณ์

จากการศึกษากลุ่มข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยพบว่า ผู้พูดมักเลือกใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อลดการผูกมัดระหว่างตนเองกับถ้อยคำในการให้ข้อมูลหรือเสนอความคิดเห็น เนื่องจากผู้พูดมิได้ต้องการผูกมัดตนเองหรือถูกโจมตีจากถ้อยคำที่กล่าว และลดน้ำหนักของถ้อยคำ เมื่อผู้พูดกล่าว

ถ้อยคำที่คุกคามผู้ที่ถูกกล่าวถึง เช่น การเสนอความคิดเห็นแย้ง การวิจารณ์ ดังที่ Halliday & Hyland (1994, 2008) กล่าวไว้ว่า “ความน่าเชื่อถือ” และ “ความสุภาพ/ความมีมารยาท” เป็นคุณสมบัติที่สำคัญอย่างยิ่งของนักวิชาการ

3.1.4 ข้อมูลบทความแสดงความคิดเห็น

ข้อมูลบทความแสดงความคิดเห็นเก็บข้อมูลจาก 2 ส่วน ประกอบด้วยบทความแสดงความคิดเห็นในเฟซบุ๊ก และย่อหน้าแสดงความคิดเห็น รวมจำนวนบทความแสดงความคิดเห็นทั้งสิ้น 110 บทความ

จากกลุ่มข้อมูลบทความแสดงความคิดเห็นที่ศึกษา จะเห็นว่า ผู้วิจัยเลือกศึกษากลุ่มข้อมูลทั้งที่เป็นการเขียนแสดงความคิดเห็นในพื้นที่สาธารณะ ได้แก่ บทความแสดงความคิดเห็นในเฟซบุ๊ก และการเขียนแสดงความคิดเห็นในพื้นที่ส่วนตัว ได้แก่ ย่อหน้าแสดงความคิดเห็น² ซึ่งข้อมูลทั้ง 2 ส่วนเป็นการเขียนแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่หลากหลาย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- เพลง “อีเจียบเลียบด่วน”

เพลง “อีเจียบเลียบด่วน” เป็นเพลงเฟซบุ๊กที่ผู้เขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องราวทั่วไปที่ผู้เขียนพบเจอในชีวิตประจำวัน และเป็นประเด็นที่กำลังได้รับความสนใจในขณะนั้น เช่น การจราจร การเมือง ศาสนา สิ่งแวดล้อม หรือข่าวต่าง ๆ

- เพลง “หนังโปรดของข้าพเจ้า”

เพลง “หนังโปรดของข้าพเจ้า” เป็นเพลงเฟซบุ๊กที่ผู้เขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพยนตร์เรื่องต่าง ๆ อาจเป็นภาพยนตร์ที่กำลังฉายอยู่ในโรงภาพยนตร์ หรือเป็นภาพยนตร์ในอดีตที่ผู้เขียนได้ชมมา เพื่อแนะนำหรือไม่แนะนำให้ผู้อ่านชมภาพยนตร์เรื่องนั้น ๆ

- เพลง “Roundfinger”

เพลง “Roundfinger” เป็นเพลงเฟซบุ๊กที่ผู้เขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องราวทั่วไปที่ผู้อ่านพบเจอในชีวิตประจำวันเช่นเดียวกับเพลง “อีเจียบเลียบด่วน” แต่อาจจะแตกต่างกันตรงที่บางบทความของเพลง “Roundfinger” จะมีลักษณะการเขียนแนะนำหรือจูงใจให้ผู้อ่านกระทำการบางอย่างตามข้อคิดเห็นของผู้เขียน

- ย่อหน้าแสดงความคิดเห็น

ย่อหน้าแสดงความคิดเห็น เป็นการให้ผู้เขียนแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่เป็นเรื่องอ่อนไหวในสังคม ได้แก่ การสวมชุดไพรเวทมาเข้าเรียนหรือเข้าสอบ การใช้ชีวิตสามัภรรยา ก่อนการแต่งงานหรือจดทะเบียนสมรส และการทำแท้งหรือยุติการตั้งครรภ์โดยเสรี

² ผู้วิจัยกำหนดให้ย่อหน้าแสดงความคิดเห็นเป็นการเขียนแสดงความคิดเห็นในพื้นที่ส่วนตัว เนื่องจากผู้วิจัยไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนตัวของผู้เขียน และข้อมูลที่ได้จะใช้เพื่อการศึกษาการทำความเข้าใจความอ่อนลงในภาษาไทยในงานวิจัยนี้เท่านั้น

ทั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกศึกษาบทความแสดงความคิดเห็น เนื่องจากเป็นปริจเฉทที่ผู้เขียนเสนอความคิดเห็นต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งด้วยข้อคิดเห็นของตนเอง จึงมักปรากฏการเสนอความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้เขียน การเสนอความคิดเห็นแย้ง การวิจารณ์ หรือการแนะนำ

จากการศึกษากลุ่มข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยพบว่า ผู้พูดมักเลือกใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง เพื่อลดการผูกมัดระหว่างตนเองกับถ้อยคำในการเสนอความคิดเห็น เนื่องจากผู้พูดมิได้ต้องการผูกมัดตนเองหรือถูกโจมตีจากถ้อยคำที่กล่าว และลดน้ำหนักของถ้อยคำ เมื่อผู้พูดกล่าวถ้อยคำที่คุกคามผู้ที่ถูกกล่าวถึง เช่น การเสนอความคิดเห็นแย้ง การวิจารณ์ การแนะนำ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บทความแสดงความคิดเห็นในเฟซบุ๊ก ซึ่งเป็นการเขียนแสดงความคิดเห็นในพื้นที่สาธารณะ ผู้พูดจึงต้องเพิ่มความระมัดระวังอย่างมากขณะสื่อสาร

จากเนื้อหาของข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปความเหมือนและความต่างของปริจเฉททั้ง 4 ชนิด ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 21 ตารางแสดงความเหมือนและความต่างของปริจเฉททั้ง 4 ชนิด

ชนิดของปริจเฉท ลักษณะสำคัญ	ปรากฏถ้อยคำ แสดงความคิดเห็น	ปริจเฉท วิชาการ	สื่อด้วย การพูด	สื่อด้วย การเขียน
การสนทนาแบบเน้นภารกิจ	+	-	+	-
การสัมมนาวิชาการ	+	+	+	-
บทความวิชาการ	+	+	-	+
บทความแสดงความคิดเห็น	+	-	-	+

จากตารางที่ 21 ข้างต้น จะเห็นได้ว่า ปริจเฉททั้ง 4 ชนิดมีลักษณะร่วมกัน คือ เป็นปริจเฉทที่ปรากฏถ้อยคำแสดงความคิดเห็น ทั้งนี้ การสัมมนาวิชาการและบทความวิชาการเป็นปริจเฉทที่ผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ต่างแสดงความคิดเห็นเพื่อเสนอองค์ความรู้ทางวิชาการ ในขณะที่การสนทนาแบบเน้นภารกิจเป็นปริจเฉทที่ผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์แสดงความคิดเห็นเพื่อทำภารกิจหรือกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วง ส่วนบทความแสดงความคิดเห็นเป็นปริจเฉทที่ผู้เขียนแสดงความคิดเห็นหรือมุมมองของตนต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง นอกจากนี้ยังพบว่า การสนทนาแบบเน้นภารกิจและการสัมมนาวิชาการเป็นปริจเฉทที่ปรากฏถ้อยคำแสดงความคิดเห็นที่สื่อด้วยการพูดเป็นสำคัญ ซึ่งแตกต่างจากบทความวิชาการและบทความแสดงความคิดเห็นที่สื่อด้วยการเขียน อย่างไรก็ตาม ปริจเฉททั้ง 4 ชนิดล้วนแล้วปรากฏถ้อยคำที่อาจส่งผลในแง่ลบทั้งต่อผู้พูดและคู่สนทนา/

ผู้ที่ถูกกล่าวถึง เช่น การให้ข้อมูล การเสนอความคิดเห็น การเสนอความคิดเห็นแย้ง การวิจารณ์ หรือ การแนะนำ ด้วยเหตุนี้ ผู้พูดจึงมีแนวโน้มที่จะใช้ “การทำให้ความอ่อนลง (mitigation)” บ่อยครั้งเพื่อลดผลในแง่ลบที่อาจเกิดขึ้นขณะปฏิสัมพันธ์ในบริบททั้ง 4 ชนิดดังกล่าว

ในหัวข้อถัดไป ผู้วิจัยจะเสนอผลการวิเคราะห์ประเภทของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทยโดยจำแนกตามแนวคิดทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ เพื่อตอบคำถามวิจัยที่ว่า รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทยมีอะไรบ้าง และแบ่งได้เป็นกี่ประเภท

3.2 ประเภทของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย

ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอว่าผู้พูดเลือกใช้รูปภาษาอย่างไรในการทำให้ความอ่อนลงจากบริบท 4 ชนิด ได้แก่ การสนทนาแบบเน้นภารกิจ การสัมมนาวิชาการ บทความวิชาการ และบทความแสดงความคิดเห็น เพื่อตอบคำถามวิจัยว่าผู้พูดมักใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงประเภทใดขณะปฏิสัมพันธ์ โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 จำแนกรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงออกจากถ้อยคำประเภทอื่น ๆ และ ขั้นที่ 2 นำผลการจำแนกรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงมาแบ่งประเภทตามแนวคิดทางวัจนปฏิบัติศาสตร์

ในการจำแนกประเภทรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง ผู้วิจัยจะพิจารณาจาก 3 เกณฑ์ร่วมกัน ดังนี้

1. พิจารณาจากนิยาม

ผู้วิจัยประมวลนิยามและความหมายของการทำให้ความอ่อนลงตามแนวคิดของ Fraser (1980) กล่าวคือ การทำให้ความอ่อนลง หมายถึง กลวิธีทางภาษาที่มีผลต่อพลังวัจนกรรม ใช้เพื่อลดน้ำหนักของถ้อยคำที่อาจส่งผลในแง่ลบทั้งต่อผู้พูดและผู้ฟัง และรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง (mitigating expressions) หมายถึง รูปภาษาที่ปรากฏแล้วมีผลต่อพลังวัจนกรรม และลดน้ำหนักของถ้อยคำที่อาจส่งผลในแง่ลบทั้งต่อผู้พูดและผู้ฟัง

นอกจากพิจารณาจากนิยามข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยยังใช้กลวิธีทำให้ความอ่อนลงที่ Fraser (1980: 347-349) เสนอไว้ในบทความเรื่อง “Conversational Mitigation” มาเป็นเกณฑ์ในการจำแนกรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงออกจากถ้อยคำประเภทอื่น ๆ อันประกอบไปด้วย 1) การใช้กลวิธีอ่อนในการแสดงวัจนกรรม 2) การใช้เทคนิคสร้างระยะห่าง 3) การบอกรับผิดชอบ/การออกตัว 4) การใช้รูปภาษาที่ทำให้การกล่าวอ้างหรือข้อเสนออ่อนลง 5) การเปลี่ยนถ้อยคำ ซึ่งนิยามตาม Lakoff (1972) ว่าหมายรวมถึงรูปภาษาที่ทำให้ถ้อยคำคลุมเครือมากขึ้น (ณัฐพร พานโพธิ์ทองและศิริพร รักดีผาสุข, 2561: 12)

2. พิจารณาจากหน้าที่ที่มีผลต่อเนื้อความ

ผู้วิจัยได้นำแนวทางการวิเคราะห์รูปเป็ยงบังในเชิงหน้าที่ที่สัมพันธ์กับประพจน์ของถ้อยคำของวรรณนา เพ็ชรกิจ, เพ็ญศิริ รัศมี, Furuhashi Y., และสุวคนธ์ พิณญา (2559: 178) มาปรับใช้ในการจำแนกรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงออกจากถ้อยคำประเภทอื่น ๆ กล่าวคือ รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงต้องเป็นรูปภาษาที่ปรากฏแล้วมีผลต่อการลดพลังวจนกรรม แต่ไม่มีผลต่อเนื้อความของถ้อยคำนั้น

3. พิจารณาจากหน้าที่ที่มีผลต่อพลังวจนกรรม

ผู้วิจัยพบว่า บางครั้งหากเกณฑ์ข้อ 1 และ 2 อาจไม่สามารถตัดสินได้ว่ารูปภาษาใดเป็นรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง เนื่องจากรูปภาษาบางรูปอาจทำหน้าที่ได้หลายอย่าง ผู้วิจัยจะพิจารณาจากบริบทแวดล้อมเป็นสำคัญว่ารูปภาษาดังกล่าวต้องทำหน้าที่ลดพลังวจนกรรม หรือลดผลกระทบในแง่ลบที่การแสดงวจนกรรมมีต่อผู้พูดและคู่สนทนาในบริบทนั้น ดังที่ Locher & Watts (2008) ชี้ให้เห็นไว้ว่า การประเมิน/ตีความพฤติกรรมทางภาษาของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์เป็นเรื่องยาก เพราะไม่มีรูปภาษาตามธรรมชาติใดที่บ่งชี้ได้อย่างชัดเจน ด้วยเหตุนี้ งานวิจัยทางด้านวจนปฏิบัติศาสตร์จึงต้องพิจารณาบริบทแวดล้อมเป็นสำคัญ

เมื่อจำแนกรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงตามเกณฑ์ที่กล่าวมาข้างต้นเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะแบ่งประเภทของรูปภาษาตามแนวคิดทางวจนปฏิบัติศาสตร์ โดยศึกษาจากงานวิจัยทางด้านวจนปฏิบัติศาสตร์ที่มีมาก่อนเพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ ส่วนในกรณีที่ไม่สามารถตัดสินได้จากกรอบการวิเคราะห์ที่งานวิจัยก่อนหน้านี้เสนอไว้ ผู้วิจัยจะพิจารณาจากบริบทแวดล้อมเป็นสำคัญเพื่อตัดสินว่ารูปภาษาดังกล่าวจัดเป็นรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงประเภทใด

จากข้อมูลที่ศึกษาพบการใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงทั้งหมด 1,134 ถ้อยคำ และปรากฏการใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงทั้งหมด 1,596 ครั้ง เมื่อวิเคราะห์ประเภทของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทยจำแนกตามแนวคิดทางวจนปฏิบัติศาสตร์ โดยใช้เกณฑ์ที่กล่าวมาข้างต้นสามารถจำแนกรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงได้เป็น 8 ประเภท โดยเรียงลำดับความถี่การปรากฏจากมากไปน้อย ดังนี้

1. รูปภาษาแสดงการคาดคะเน
2. รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน
3. กริยาแสดงสภาวะทางความคิด
4. ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น

5. รูปภาพแสดงการออกตัว
6. รูปภาพแสดงการสมมติเหตุการณ์
7. รูปภาพกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบ
8. รูปภาพแสดงความลังเลใจ

ประเภทของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทยจำแนกตามแนวคิดทาง วจนปฏิบัติศาสตร์ที่ปรากฏในข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ สามารถสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 22 ตารางแสดงประเภทของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย

ลำดับ	ประเภทของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย	ความถี่/ครั้ง	ร้อยละ
1.	รูปภาพแสดงการคาดคะเน	633	39.66
	1.1 รูปภาพแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงความเป็นไปได้	414	25.94
	1.2 รูปภาพแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงการแบ่งรับแบ่งสู้	188	11.79
	1.3 รูปภาพแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงการคาดเดา	31	1.93
2.	รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน	417	26.13
	2.1 รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจนเพื่อลดความชัดเจนของถ้อยคำ	346	21.68
	2.2 รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจนเพื่อลดปริมาณความถี่	71	4.45
3.	กริยาแสดงสภาวะทางความคิด	227	14.22
4.	ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น	217	13.60
	4.1 ประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อเสนอความคิดเห็นที่เป็นกลาง	118	7.39
	4.2 ประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อขอคำยืนยัน	66	4.14
	4.3 ประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อถามความคิดเห็น	33	2.07
5.	รูปภาพแสดงการออกตัว	56	3.50
	5.1 การออกตัวว่าความคิดของตนอาจผิดพลาด	25	1.56
	5.2 การออกตัวว่าไม่แน่ใจต่อถ้อยคำที่กล่าว	21	1.31
	5.3 การออกตัวว่าไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญ	8	0.50
	5.4 การออกตัวว่าไม่ได้มีเจตนาทางลบ	2	0.13
6.	รูปภาพแสดงการสมมติเหตุการณ์	21	1.32

ลำดับ	ประเภทของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย	ความถี่/ครั้ง	ร้อยละ
7.	รูปภาพกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบ	15	0.94
	7.1 การอ้างถึงขอบเขตข้อมูลเท่าที่ทราบ	10	0.63
	7.2 การอ้างถึงสิ่งหรือบุคคลอื่น	5	0.31
8.	รูปภาพแสดงความลังเลใจ	10	0.63
รวม		1,596	100.00

ตารางที่ 22 แสดงประเภทของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย ความถี่ และ ร้อยละของความถี่ในการปรากฏของแต่ละประเภทรูปภาพ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ผู้พุดมีแนวโน้มที่จะใช้ **รูปภาพแสดงการคาดคะเน** มากที่สุด รองลงมาคือ รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน กริยาแสดงสภาวะทางความคิด ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น รูปภาพแสดงการออกตัว รูปภาพแสดงการสมมติเหตุการณ์ รูปภาพกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบ และรูปภาพแสดงความลังเลใจ ตามลำดับ ในแต่ละประเภทของรูปภาพมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.2.1 รูปภาพแสดงการคาดคะเน

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยกำหนดนิยามและความหมายของรูปภาพแสดงการคาดคะเนว่าหมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำเพื่อสื่อว่าสิ่งที่กล่าวเป็นเพียงการคาดคะเน หรือการคาดการณ์ล่วงหน้าของตนเท่านั้น ยังมิได้เป็นสิ่งที่ผู้พูดมั่นใจว่าจะเกิดขึ้นแน่นอนตามนั้นทั้งหมด หรือเป็นข้อเท็จจริงที่ได้รับการพิสูจน์แล้วอย่างแน่ชัด ฉะนั้นสิ่งที่ผู้พูดกล่าวอาจจะถูกต้องหรือไม่ถูกต้องก็ได้ ผู้วิจัยพบว่า ผู้พุดมักใช้รูปภาพนี้เพื่อลดน้ำหนักของถ้อยคำที่อาจส่งผลในแง่ลบทั้งต่อผู้พูดเองและคู่สนทนา กล่าวคือ ผู้พุดมีแนวโน้มที่จะใช้รูปภาพแสดงการคาดคะเนเพื่อลดการผูกมัดระหว่างตนเองกับถ้อยคำในการให้ข้อมูล หรือเสนอความคิดเห็น และใช้เพื่อลดน้ำหนักของถ้อยคำในการกล่าวถ้อยคำที่อาจคุกคามคู่สนทนา เช่น การเสนอความคิดเห็นแย้ง การวิจารณ์ การเตือน และการแนะนำ คำหรือถ้อยคำที่ปรากฏใช้ ได้แก่ อาจ อาจจะ น่า น่าจะ คง คงจะ อาจเป็นไปได้ว่า เป็นไปได้ว่า มีความเป็นไปได้ มีความเป็นไปได้ว่า

จากการศึกษาพบว่า ผู้พุดเลือกใช้รูปภาพแสดงการคาดคะเนทั้งหมด 633 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 39.66 จากรูปภาพทั้งหมด สามารถจำแนกออกเป็น 3 ประเภทย่อย โดยเรียงลำดับความถี่การปรากฏจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) รูปภาพแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงความเป็นไปได้ 2) รูปภาพแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงการแบ่งรับแบ่งสู้ และ 3) รูปภาพแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงการคาดเดา ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 23 ตารางแสดงรูปภาพแสดงการคาดคะเนที่ผู้พูดใช้เพื่อทำให้ความอ่อนลง

รูปภาพแสดงการคาดคะเน	ความถี่/ครั้ง	ร้อยละ
1. รูปภาพแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงความเป็นไปได้	414	25.94
2. รูปภาพแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงการแบ่งรับแบ่งสู้	188	11.79
3. รูปภาพแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงการคาดเดา	31	1.93
รวม	633	39.66

ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงรายละเอียดและตัวอย่างของรูปภาพแสดงการคาดคะเนที่ผู้พูดใช้เพื่อทำให้ความอ่อนลง ดังต่อไปนี้

3.2.1.1 รูปภาพแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงความเป็นไปได้

รูปภาพแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงความเป็นไปได้ หมายถึง การใช้ถ้อยคำที่สื่อว่าผู้พูดคาดคะเนว่าสิ่งทีกล่าวมีโอกาสเกิดขึ้นในระดับที่อาจเป็นไปได้เท่านั้น มิได้เป็นสิ่งที่ตนกล่าวอย่างมั่นใจ หรือมีข้อยืนยันที่สามารถพิสูจน์ได้อย่างแน่ชัด จากกลุ่มข้อมูลที่ศึกษา รูปภาพนี้มักปรากฏใช้เพื่อลดน้ำหนักของถ้อยคำกลุ่มวัจนกรรมบอกกล่าว (representatives) และช่วยลดผลกระทบในแง่ลบที่มีต่อผู้พูดเป็นสำคัญ กล่าวคือ การใช้รูปภาพนี้จะช่วยลดการรับผิดชอบของผู้พูดต่อถ้อยคำในกรณีที่ถ้อยคำที่กล่าวได้รับการพิสูจน์แล้วว่าเป็นการกล่าวถ้อยที่ไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นความจริง จากการศึกษาพบว่า ผู้พูดใช้รูปภาพแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงความเป็นไปได้ในการให้ข้อมูลหรือการเสนอความคิดเห็นในบริบทที่ผู้พูดเองค่อนข้างมีความมั่นใจ แต่ก็มีได้ต้องการผูกมัดตนเองกับถ้อยคำที่กล่าว ซึ่งแตกต่างจากรูปภาพแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงการคาดเดาที่ผู้พูดจะมีความมั่นใจในระดับที่น้อยกว่า ดังจะกล่าวในหัวข้อที่ 3.2.1.3

ผู้วิจัยพบว่า ผู้พูดจะใช้คำหรือถ้อยคำเพื่อแสดงความเป็นไปได้ ได้แก่ *อาจ อาจจะ น่า น่าจะ คง คงจะ อาจเป็นไปได้ว่า เป็นไปได้ว่า มีความเป็นไปได้ มีความเป็นไปได้ว่า* ในการให้ข้อมูล หรือเสนอความคิดเห็น โดยมักจะคาดคะเนหรือคาดการณ์จากหลักฐานที่เกี่ยวข้อง หรือมีการให้เหตุผลอย่างสมเหตุสมผลที่พอจะใช้สนับสนุนการบอกกล่าวนั้น ๆ ได้ ซึ่งรูปภาพเหล่านี้จะช่วยลดน้ำหนักการให้ข้อมูลหรือการเสนอความคิดเห็นให้อ่อนลง และผู้พูดเองก็ไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบต่อถ้อยคำที่กล่าว หากเป็นการให้ข้อมูลที่ไมถูกต้อง โดยพบทั้งสิ้น 414 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 25.94 จากรูปภาพทั้งหมด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

จากการศึกษาพบว่าการทำเหมืองแร่ทองคำ อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ก่อให้เกิดการปนเปื้อน เห็นได้จากการวิเคราะห์ปริมาณสารหนูในดินบริเวณรอบบ่อเก็บกากแร่ที่ 2 ของเหมืองแร่ทองคำ อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร ในช่วงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2558 (ฤดูฝน) พบการปนเปื้อนของสารหนูเกินค่ามาตรฐาน (3.9 mg/kg) ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการตรวจวิเคราะห์ปริมาณสารหนูในดินบริเวณดังกล่าว ในช่วงเดือนมิถุนายน ในปีเดียวกัน (ซึ่งเกิดปรากฏการณ์ฝนทิ้งช่วง ทำให้ในเดือนมิถุนายนพื้นที่ยังคงมีสภาพแห้งแล้ง) นอกจากนี้ยังมีรายงานของสำนักงานวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน ที่ได้ตรวจวิเคราะห์ปริมาณสารหนูในตะกอนดินแหล่งน้ำผิวดิน จากชุมชนรอบเหมืองแร่ทองคำดังกล่าว พบว่าอยู่ในช่วง 4.01-387.50 mg/kg เช่นเดียวกับในรายงานจากประเทศเกาหลีใต้ถึงการปนเปื้อนของสารหนูในดินและน้ำ บริเวณรอบเหมืองแร่ทองคำ โดยพบว่าในพื้นที่เกษตรมีสารหนูปนเปื้อนอยู่ในช่วง 80-137 mg/kg

ตัวอย่างข้อมูลจากบทความวิชาการ

ตัวอย่างข้างต้น เป็นข้อมูลจากบทความวิชาการ ผู้เขียนเสนอความคิดเห็นเพื่ออภิปรายผลการวิจัยโดยใช้รูปภาพแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงความเป็นไปได้ อาจ ในข้อความว่า จากการศึกษาพบว่าการทำเหมืองแร่ทองคำ อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ก่อให้เกิดการปนเปื้อน เพื่อสื่อว่าข้อคิดเห็นที่เสนอมีโอกาสเกิดขึ้นในระดับที่อาจเป็นไปได้เท่านั้น อาจจะถูกต้อง หรือไม่ถูกต้องก็ได้ ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาจากบริบทจะเห็นได้ว่า ผู้เขียนได้กล่าวถึงหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับข้อคิดเห็นที่เสนอได้แก่ รายงานการตรวจวิเคราะห์ปริมาณสารหนูในบริเวณรอบเหมืองแร่ทองคำจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนความคิดเห็นของตน กล่าวได้ว่า ผู้เขียนค่อนข้างมีความมั่นใจต่อถ้อยคำที่กล่าว แต่ก็ยังต้องการผูกมัดตนเองกับถ้อยคำนั้น จึงเลือกใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อปกป้องตนเองในกรณีที่มีการพบข้อพิสูจน์อื่นที่สามารถหักล้างถ้อยคำที่ผู้เขียนกล่าวได้

ตัวอย่างที่ 2

- 1   A: การเปลี่ยนประเด็นมีลักษณะอย่างไร __อันนี้ก็__ คิดว่าอาจจะมีหลายลักษณะดูได้จากงานวิจัยที่ได้เคยศึกษามา (แสดงข้อมูลที่ประมวลมาจากงานวิจัยก่อนหน้า) __ก็จะเป็นการเปลี่ยนประเด็นร่วมกัน หรือเป็นการเปลี่ยนประเด็นฝ่ายเดียว หรือปรากฏรูปภาพที่แสดงการเปลี่ยนประเด็น หรือไม่ปรากฏรูปภาพที่แสดงการเปลี่ยนประเด็น หรือว่าเป็นการเปลี่ยนประเด็นในพลัดเดิม หรือว่าเป็นการเปลี่ยนประเด็นในพลัดใหม่ แล้วก็ประเด็นที่เปลี่ยนนั้นสัมพันธ์กับประเด็นก่อนหน้าหรือไม่

2 B: อื้ออื้ออื้อ

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ

ตัวอย่างข้างต้น เป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ A เสนอความคิดเห็นในประเด็นวิชาการ แม้ว่า A จะค่อนข้างมั่นใจต่อถ้อยคำที่กล่าว เพราะข้อคิดเห็นที่เสนอเป็นข้อมูลที่ได้มาจากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่มีมาก่อนหน้า ทว่า A ก็เลือกใช้รูปภาษาแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงความเป็นไปได้ อาจจะ ร่วมกับกริยาแสดงสภาวะทางความคิด คิดว่า ในข้อความว่า การเปลี่ยนประเด็นมีลักษณะอย่างไร อันนี้ก็_คิดว่าอาจจะมีหลายลักษณะ เพื่อสื่อว่า ข้อคิดเห็นที่เสนอมีโอกาสเกิดขึ้นในระดับที่อาจเป็นไปได้เท่านั้น ตนเพียงแต่คาดคะเน และยังไม่แน่ใจว่าความคิดที่เสนอจะถูกต้องหรือไม่ ซึ่งรูปภาษาดังกล่าวจะช่วยลดน้ำหนักการเสนอความคิดเห็นให้อ่อนลง และ A ก็ไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบต่อถ้อยคำที่กล่าว

ตัวอย่างที่ 3

- 1 A: เรว่ามันน่าจะ_มันน่าจะเกิดอันนี้ก่อน เพราะว่า อัน อันเนี่ย คือแบบมันเอาขึ้นไป อยู่ข้างบนซะแล้วก็แป๊ะแล้ว ตาย
- 2 B: อืม
- 3 A: แล้วเรื่องอะไรมันจะมาขอซื้อไอเนี่ย
- 4 B: อืม::

ตัวอย่างข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ

ตัวอย่างข้างต้น เป็นข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ จะเห็นว่า A ค่อนข้างมีความมั่นใจต่อข้อคิดเห็นที่เสนอ ดังจะสังเกตได้จากการที่ A มีการให้เหตุผลเพื่อสนับสนุนการเสนอความคิดเห็นของตน อย่างไรก็ตาม A ทำให้การเสนอความคิดเห็นดูอ่อนลงโดยใช้รูปภาษาแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงความเป็นไปได้ น่าจะ ร่วมกับกริยาแสดงสภาวะทางความคิด เรว่า ในข้อความว่า เรว่ามันน่าจะ_มันน่าจะเกิดอันนี้ก่อน เพื่อแสดงความเป็นไปได้ว่า ถ้อยคำที่กล่าวอาจจะถูกต้อง หรือไม่ถูกต้องก็ยอมได้ เนื่องจากเป็นเพียงการคาดคะเนของ A เท่านั้น มิได้เป็นสิ่งที่ A มั่นใจว่าความคิดของตนจะแม่นยำถูกต้อง ซึ่งรูปภาษานี้จะช่วยลดการผูกมัดระหว่าง A กับถ้อยคำที่กล่าวได้

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบว่า ผู้พูดใช้รูปภาษาแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงความเป็นไปได้ในการคาดการณ์ผลของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้พูดคาดว่าน่าจะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งรูปภาษาดังกล่าวจะทำให้การเสนอความคิดเห็นดูอ่อนลง และลดความรับผิดชอบของผู้พูดต่อถ้อยคำ เนื่องจากเป็น

การสื่อว่า ถ้อยคำที่กล่าวเป็นเพียงการคาดคะเนของผู้พูดเองเท่านั้น ยังมิได้เกิดขึ้นจริง หรือมีข้อพิสูจน์ที่ยืนยันแน่ชัด อาจจะถูกต้องหรือไม่ถูกต้องก็ได้ ทั้งนี้ พบว่า การใช้รูปภาษาแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงความเป็นไปได้ในการคาดการณ์ผลของเหตุการณ์ต่าง ๆ มักจะเกิดในบริบทที่ผู้พูดกล่าวถึงเหตุและผลที่มีความสมเหตุสมผล และไม่ขัดแย้งกัน ซึ่งเท่ากับว่าผู้พูดค่อนข้างมั่นใจ และเห็นจริงตามถ้อยคำที่กล่าว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 4

หากเกิดการตั้งครรภ์โดยที่พ่อและแม่เด็กไม่มีความพร้อมทั้งในด้านฐานะการเงิน วิทยุภาวะ รวมถึงความรู้ความเข้าใจในการดูแลเด็ก ก็**มีความเป็นไปได้ว่า**ความไม่พร้อมดังกล่าวจะก่อให้เกิดผลเสียทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจของเด็กได้

ตัวอย่างข้อมูลจากบทความแสดงความคิดเห็น

ตัวอย่างที่ 5

สิ่งที่ต่างจากบอลโลกคือ กับพรรคการเมือง เราตามเชียร์ไปตลอดไม่ได้ พอทีมที่เราเชียร์ชนะแล้วเข้าไปบริหาร บทบาทของเราจะค่อย ๆ เปลี่ยนไปเป็นทวงถามและตรวจสอบทีมที่เราเลือกเข้าไปแทน กระทั่งทีมที่เลือกเข้าไปได้เป็นฝ่ายค้าน เราก็ต้องกระทุ้งการทำงานเช่นกัน และเมื่อทีมที่เลือกเข้าไปทำงานไม่ถูกใจ เราก็เปลี่ยนทีมเชียร์กันอยู่บ่อย ๆ นั่นเป็นเรื่องปกติ ข้อดีคือ อย่างน้อยประเทศนี้ก็ยังมีฝ่ายค้านแล้ว และประชาชนก็**น่าจะ**ส่งเสียงตรวจสอบได้มากกว่าห้าปีที่ผ่านมา

ตัวอย่างข้อมูลจากบทความแสดงความคิดเห็น

ตัวอย่างที่ 4 และ ตัวอย่างที่ 5 เป็นข้อมูลจากบทความแสดงความคิดเห็น ผู้เขียนใช้รูปภาษาแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงความเป็นไปได้ **มีความเป็นไปได้ว่า** และ **น่าจะ** ในข้อความว่า ...**มีความเป็นไปได้ว่า**ความไม่พร้อมดังกล่าวจะก่อให้เกิดผลเสียทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจของเด็กได้ และ ... **ประชาชนก็น่าจะ**ส่งเสียงตรวจสอบได้มากกว่าห้าปีที่ผ่านมา ตามลำดับ เพื่อคาดการณ์ผลของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้เขียนคาดว่าจะมีความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต แม้ว่าจะเป็นคาดการณ์ผลอย่างสมเหตุสมผลและไม่ขัดแย้งกับเหตุที่ผู้เขียนค่อนข้างมั่นใจและเห็นจริงตามนั้น แต่ผู้เขียนก็มีได้ต้องการผูกมัดตนเองกับถ้อยคำนั้น ผู้เขียนจึงใช้รูปภาษาดังกล่าวเพื่อทำให้การเสนอความคิดเห็นของตนดูอ่อนลง โดยการสื่อว่าความคิดเห็นที่เสนอเป็นเพียงการคาดคะเน และมีโอกาสเกิดขึ้นในระดับที่เป็นไปได้เท่านั้น อาจจะถูกต้อง หรือไม่ถูกต้องก็ได้

นอกจากรูปภาพแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงความเป็นไปได้แล้ว พบว่า ผู้พูดยังมีการใช้รูปภาพแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงการแบ่งรับแบ่งสู้ เพื่อลดน้ำหนักของถ้อยคำที่คุกคามคู่สนทนา ดังจะกล่าวในลำดับถัดไป

3.2.1.2 รูปภาพแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงการแบ่งรับแบ่งสู้

รูปภาพแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงการแบ่งรับแบ่งสู้ หมายถึง การใช้ถ้อยคำที่สื่อว่า ผู้พูดมีความมั่นใจ หรือมีความคิดเห็นตามถ้อยคำที่ตนกล่าวเพียงบางส่วนเท่านั้น รูปภาพนี้มักปรากฏใช้เพื่อลดน้ำหนักของถ้อยคำที่คุกคามคู่สนทนา เช่น การแนะนำ การเสนอความคิดเห็นแย้ง การวิจารณ์ ทั้งนี้ การใช้รูปภาพดังกล่าวจะช่วยให้น้ำหนักการคุกคามดูอ่อนลง เนื่องจากเป็นรูปภาพที่ผู้พูดเลือกใช้เพื่อแสดงให้คู่สนทนาเห็นว่า ตนยังไม่แน่ใจ ไม่ได้ยืนยันว่าถ้อยคำที่กล่าวจะเป็นจริง และคิดเห็นตามนั้นทั้งหมดทุกเรื่องทุกกรณี เพื่อลดการบังคับหรือกดดันให้คู่สนทนาต้องเชื่อตามถ้อยคำที่ผู้พูดกล่าว ผู้วิจัยพบว่า ผู้พูดจะใช้คำหรือถ้อยคำเพื่อแสดงการแบ่งรับแบ่งสู้ ได้แก่ อาจ อาจจะ น่า น่าจะ อาจเป็นไปได้ว่า โดยพบทั้งสิ้น 188 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 11.79 จากรูปภาพทั้งหมด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 6

ที่มาและความสำคัญ A อาจจะขึ้นประมาณว่า _เอ่อ_ ไอ้ _การเปลี่ยนประเด็นมันเป็นลักษณะที่ต้องมีอยู่แล้วในการสนทนา เป็นลักษณะทั่วไป ที่มีอยู่แล้วในทุกภาษา นุ่น นี่ นั่น แล้วก็ _เอ่อ_ ยกตัวอย่างสถานการณ์การสนทนาข้อมูลชุดนี้ เอ้ย _เอาสอง สองชุด แล้วก็บอกว่า ชุดแรกเนี่ยมีลักษณะแบบนี้ แล้วก็อีกชุดนี้มีลักษณะแบบนี้

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ

ตัวอย่างที่ 7

ในฐานะเพื่อนร่วมสังคมไทย ผมเองก็อยากเห็นเพื่อนพี่น้องในสังคมมีคุณภาพชีวิตที่ดีใกล้เคียงกัน ผมเชื่อว่าบรรยากาศเช่นนี้จะทำให้สังคมไทยมีพลังในการขับเคลื่อนตัวเองไปข้างหน้าอย่างมีชีวิตชีวาขึ้นไปอีกเยอะ อาจเริ่มจากการ "ไม่พอใจ" และไม่บอกให้คนยากคนจน "พอใจ" กับสภาพชีวิตที่เป็นอยู่ ช่วยกันคิด ผลักดัน แก้ไข ให้เกิดความเท่าเทียมที่มากขึ้นให้ได้

ตัวอย่างข้อมูลจากบทความแสดงความคิดเห็น

ตัวอย่างที่ 8

แบบจำลองในวิธี RM มีด้วยกันหลายแบบจำลอง ผู้ที่สนใจศึกษาในเรื่องจังหวะเสียงต่อไป อาจลองศึกษาเพิ่มเติมในแบบจำลองอื่น ๆ ที่ไม่ใช่แบบจำลองเดลตา และนำแบบจำลองเหล่านั้นมาใช้ในการวิเคราะห์ภาษา ทั้งนี้ เพื่อให้การศึกษาจังหวะเสียงไม่หยุดนิ่ง และมีการขยายขอบเขตการศึกษาต่อไป

ตัวอย่างข้อมูลจากบทความวิชาการ

ตัวอย่างข้างต้น ผู้พูดใช้รูปภาษาแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงการแบ่งรับแบ่งสู้ในการแนะนำให้ผู้สนทนา/ผู้อ่านกระทำบางสิ่งบางอย่างในปริจเฉทต่าง ๆ กล่าวคือ ตัวอย่างที่ 6 เป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ ผู้พูดแนะนำให้ A กระทำบางสิ่งตามความคิดเห็นของผู้พูดโดยใช้รูปภาษาแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงการแบ่งรับแบ่งสู้ อาจจะ ในข้อความว่า *ที่มาและความสำคัญอาจจะขึ้นประมาณว่า_เอ่อ_ไอ้_การเปลี่ยนประเด็นมันเป็นลักษณะที่ต้องมีอยู่แล้วในการสนทนา เป็นลักษณะทั่วไป ที่มีอยู่แล้วในทุกภาษา นุ่น นี่ นุ่น* เพื่อสื่อว่า ตนเองมีความมั่นใจต่อข้อแนะนำที่เสนอเพียงบางส่วนเท่านั้น ไม่ได้ยืนยันว่าจะถูกต้อง หรือเป็นจริงตามนั้นทั้งหมด เช่นเดียวกับตัวอย่างที่ 7 และตัวอย่างที่ 8 ที่ผู้เขียนใช้รูปภาษาแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงการแบ่งรับแบ่งสู้ อาจ ในการแนะนำให้ผู้อ่านกระทำบางสิ่งบางอย่างในปริจเฉทบทความแสดงความคิดเห็น และบทความวิชาการตามลำดับ ดังปรากฏในข้อความว่า *อาจเริ่มจากการ "ไม่พอใจ" และไม่บอกให้คนยากคนจน "พอใจ" กับสภาพชีวิตที่เป็นอยู่* และ แบบจำลองในวิธี RM มีด้วยกันหลายแบบจำลอง ผู้ที่สนใจศึกษาในเรื่องจังหวะเสียงต่อไปอาจลองศึกษาเพิ่มเติมในแบบจำลองอื่น ๆ ที่ไม่ใช่แบบจำลองเดลตา ซึ่งเป็นการแนะนำโดยที่ผู้พูดกล่าวอย่างไม่เต็มปาก เพื่อแสดงการแบ่งรับแบ่งสู้ว่าข้อแนะนำที่กล่าว ตนเองก็มีความมั่นใจแค่เพียงบางส่วนเท่านั้น ผู้อ่านอาจจะปฏิบัติตามหรือไม่ก็ยอมได้

จากกลุ่มข้อมูลที่ศึกษา ผู้วิจัยยังพบว่า ผู้พูดใช้รูปภาษาดังกล่าวเพื่อลดน้ำหนักของถ้อยคำในการแนะนำให้ผู้สนทนาแก้ไขบางสิ่งบางอย่างตามข้อแนะนำของผู้พูดเอง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 9

1	A:	แล้วก็มีเรื่องนิยามศัพท์เฉพาะข้อหนึ่งกับตรงขอบเขตข้อหนึ่ง มันเหมือนกัน
		B <u>อาจจะ</u> ตัดออกอันนี้ก็ได้อ่ะ
2	B:	ค่ะ

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ

ตัวอย่างข้างต้น เป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ A ได้แนะนำให้ B แก้ไขวิธีการเขียนงานของ B ซึ่งเท่ากับว่า A กำลังประเมินค่างานของ B มีข้อบกพร่องที่ควรปรับปรุงแก้ไข อีกทั้งการแนะนำให้อีกฝ่ายกระทำบางสิ่งบางอย่างตามความคิดเห็นของตนเอง อาจทำให้คู่สนทนารู้สึกว่ากำลังถูกบังคับ A จึงใช้รูปภาพแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงการแบ่งรับแบ่งสู้ อาจจะ ในข้อความว่า อาจจะตัดออกอันนี้ก็ได้นะ เพื่อสื่อว่า A ยังคงก็รับก็ปฏิเสธว่าข้อเสนอแนะที่อยากให้ B แก้ไขเป็นสิ่งที่ตนมั่นใจว่าถูกต้องแม่นยำแล้วทั้งหมด เพราะฉะนั้น B อาจจะเห็นด้วยหรือไม่ก็ได้ และไม่ได้บังคับให้ B ต้องแก้ไขอย่างที่ตนเองแนะนำทันที

ทั้งนี้ ตามแนวคิดเรื่องหน้าและภาพของ Brown & Levinson (1978, 1987) ได้กำหนดให้การแนะนำเป็นวัจนกรรมที่คุกคามหน้าด้านลบของผู้ฟัง เนื่องจากเป็นวัจนกรรมที่คุกคามความต้องการเป็นอิสระของผู้ฟัง ทำให้ผู้ฟังรู้สึกว่าถูกบังคับหรือกดดัน เช่นเดียวกับ Spencer-Oatey (2000) ที่อธิบายแนวคิดความสุภาพเพิ่มเติม โดยเสนอแนวคิดทฤษฎี “การจัดการความสัมพันธ์ (Rapport Management Model)” และได้กล่าวถึง “สิทธิด้านความเท่าเทียม (Equity rights)” อันหมายถึง ความเชื่อที่ว่า เราจะได้รับสิทธิส่วนตัวบางอย่างจากผู้อื่น และได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม เช่น การไม่ถูกบังคับจนเกินไป การไม่ถูกสั่งโดยไม่เป็นธรรม ทั้งนี้ การแนะนำให้ผู้ฟังกระทำบางสิ่งบางอย่าง อาจเรียกได้ว่าเป็นการกระทำที่ผู้พูดแสดงว่าตนเหนือกว่าผู้ฟัง และอาจทำให้ผู้ฟังรู้สึกว่ากำลังถูกละเมิดสิทธิด้านความเท่าเทียมที่ตนพึงมีขณะปฏิสัมพันธ์

ด้วยเหตุนี้ แม้ว่าเจตนาของผู้พูดจะเห็นว่าข้อเสนอแนะที่กล่าวเป็นสิ่งที่ดีหรือเหมาะสมที่จะให้คู่สนทนากระทำตาม แต่ผู้พูดก็เลือกใช้รูปภาพแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงการแบ่งรับแบ่งสู้ เพื่อสื่อว่า ตนเองมีได้มั่นใจ หรือยืนยันว่าข้อเสนอแนะจะถูกต้องหรือเป็นจริงตามนั้นทั้งหมด เพื่อลดการบังคับ ลดการกดดัน และเปิดโอกาสให้คู่สนทนาได้ตัดสินใจเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำตามข้อเสนอแนะนั้น ๆ ด้วยตนเอง

นอกจากการใช้รูปภาพแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงการแบ่งรับแบ่งสู้ในการแนะนำให้คู่สนทนากระทำบางสิ่งบางอย่างแล้ว ผู้พูดยังใช้รูปภาษาดังกล่าวเพื่อลดน้ำหนักของถ้อยคำที่แสดงว่าผู้พูดประเมินค่าคู่สนทนาในทางลบ เช่น การเสนอความคิดเห็นแย้ง การวิจารณ์ ซึ่งเป็นวัจนกรรมที่คุกคามความต้องการเป็นที่ยอมรับจากสังคมของผู้ฟัง หรือหน้าด้านลบตามแนวคิดของ Brown & Levinson (1978, 1987) และคุกคาม “หน้าด้านคุณภาพ (Quality face)” ตามแนวคิด Spencer-Oatey (2000) อันหมายถึง ความต้องการการประเมินค่าเชิงบวกเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคล เช่น สมรรถนะ ความสามารถ บุคลิกภายนอก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 10

- 1 A: หรือว่าไอนี้มันทับตัวเหลืองอะ
- 2 B: ตัวเหลืองอ้อ
- 3 A: เพราะมันเป็นสีเหลืองอะพี่
- 4 B: อืม::ถ้าทับตัวเหลือง_ อืม::_ แต่พี่ว่า_ มันน่าจะเป็นของตัวนี้
- 5 A: อืม
- 6 B: เพราะว่ามันมีรูปนี้แล้วก็มาเป็นรูปนี้
- 7 A: อ้อ::

ตัวอย่างข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ

ตัวอย่างข้างต้น เป็นข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ จะเห็นว่า B เสนอความคิดเห็นที่ต่างไปจากสิ่งที่ A เสนอในผลัดก่อนหน้า ในการเสนอความคิดเห็นแย้ง B ใช้รูปภาพแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงการแบ่งรับแบ่งสู้ น่าจะ ร่วมกับกริยาแสดงสภาวะทางความคิด พี่ว่า ในข้อความว่า แต่พี่ว่า_มันน่าจะเป็นของตัวนี้ เพื่อแสดงว่า B ยังมีได้กล่าวอย่างหนักแน่น หรือกล่าวอย่างเต็มปากว่า B มั่นใจว่าความคิดเห็นของตนจะแม่นยำถูกต้องไปทั้งหมด รูปภาพนี้ทำให้การแสดงความคิดเห็นแย้งของ B ดูอ่อนลง และเปิดโอกาสให้คู่สนทนาดูแลแย้งกลับมาได้ ซึ่งเป็นกลวิธีทางภาษาที่สามารถช่วยลดการคุกคามคู่สนทนาได้

ตัวอย่างที่ 11

- 1 A: ที่นี้ ตรงสมมติฐาน สมมติฐานบอกว่าการเรียกคำทำอาหารในภาษาไทยถิ่นแต่ละถิ่นมีจำนวนไม่เท่ากัน คือ วิธีการเขียนอาจจะดูไม่ค่อยชัด เนอะ
- 2 B: ค่ะ

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ

ตัวอย่างข้างต้น เป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ A ใช้รูปภาพแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงการแบ่งรับแบ่งสู้ อาจจะ ในการวิจารณ์วิธีการเขียนงานของ B ว่าไม่ชัดเจน ดังปรากฏในข้อความว่า คือวิธีการเขียนอาจจะดูไม่ค่อยชัดเนอะ ซึ่งเท่ากับเป็นการประเมินค่า B ในทางลบ และอาจทำให้ B รู้สึกว่าความคิดเห็นของตนไม่ได้รับการยอมรับ A จึงใช้รูปภาพนี้เพื่อลดน้ำหนักของการวิจารณ์ให้ดูอ่อนลง โดยการแสดงการแบ่งรับแบ่งสู้ว่า คำวิจารณ์ที่กล่าวตนมีความมั่นใจ และคิดเห็นตามนั้นแค่เพียงบางส่วนเท่านั้น ไม่ได้แน่ใจว่าจะถูกต้อง และไม่ได้ยืนยันอย่างเต็มปากว่าความคิดเห็นของ B ไม่เป็นที่ยอมรับไปทั้งหมด

กล่าวโดยสรุป ผู้พูดมักใช้รูปภาษาแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงการแบ่งรับแบ่งสู้ เพื่อลดน้ำหนักของถ้อยคำกลุ่มที่ให้ความรู้สึกทางลบต่อคู่สนทนาให้ดูอ่อนลง ทั้งนี้ นอกจากการใช้ถ้อยคำแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงการแบ่งรับแบ่งสู้แล้ว พบว่า ผู้พูดยังมีการใช้รูปภาษาแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงการคาดเดา ดังจะกล่าวในหัวข้อ 3.2.1.3

3.2.1.3 รูปภาษาแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงการคาดเดา

รูปภาษาแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงการคาดเดา หมายถึง การใช้ถ้อยคำที่สื่อว่า ถ้อยคำที่กล่าวเป็นเพียงการคาดเดา หรือเป็นข้อสันนิษฐานที่มาจากอวัสัยของผู้พูดเท่านั้น มิได้เป็นสิ่งที่กล่าวอย่างมั่นใจ หรือมีข้อยืนยันที่สามารถพิสูจน์ได้อย่างแน่ชัด” รูปภาษานี้มักปรากฏใช้เพื่อลดน้ำหนักของถ้อยคำกลุ่มวิจารณ์บอกล่า และสามารถลดผลกระทบในแง่ลบที่มีต่อผู้พูดได้ เช่นเดียวกับรูปภาษาแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงความเป็นไปได้ (หัวข้อที่ 3.2.1.1) แต่แตกต่างกันที่รูปภาษานี้ ผู้พูดจะใช้ในบริบทที่ไม่มั่นใจต่อถ้อยคำที่ตนกล่าว จากการศึกษาพบว่า ผู้พูดใช้รูปภาษาแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงการคาดเดาในการให้ข้อมูลหรือการเสนอความคิดเห็นที่มาจากอวัสัยของผู้พูดเอง มิได้คาดคะเนหรือคาดการณ์จากหลักฐานที่เกี่ยวข้อง หรือมีการให้เหตุผลอย่างสมเหตุสมผลเพื่อสนับสนุนถ้อยคำของตน

ผู้วิจัยพบว่า ผู้พูดจะใช้คำหรือถ้อยคำเพื่อแสดงการคาดเดา ได้แก่ *อาจ อาจจะ น่า น่าจะ คง คงจะ* รูปภาษาเหล่านี้จะลดน้ำหนักการให้ข้อมูลหรือการเสนอความคิดเห็นให้อ่อนลง และเป็นผลดีต่อผู้พูดเอง เนื่องจากรูปภาษาดังกล่าวจะช่วยลดการรับผิดชอบของผู้พูดต่อถ้อยคำ หากเป็นการให้ข้อมูลที่ผิดพลาด หรือไม่จริง โดยพบทั้งสิ้น 31 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.93 จากรูปภาษาทั้งหมด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 12

The Speed of Dark เป็นบทประพันธ์ของอลิซาเบธ มูน (Elizabeth Moon, 1945) นักเขียนชาวอเมริกันที่มาสรางสรรค์ผลงานประเภทบันเทิงคดีแนววิทยาศาสตร์ (science fiction) และจินตนิมิต (fantasy) โดยเฉพาะอย่างยิ่งบันเทิงคดีแนววิทยาศาสตร์ที่มีเรื่องเกี่ยวกับการต่อสู้ทางการทหาร (military science fiction theme) ซึ่งน่าจะมาจากภูมิหลังของเธอที่เคยทำงานในกองทัพสหรัฐอเมริกา

ตัวอย่างข้อมูลจากบทความวิชาการ

ตัวอย่างข้างต้น เป็นข้อมูลจากบทความวิชาการ ผู้เขียนเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับภูมิหลังของ อลิซาเบธ มูน โดยใช้รูปภาษาแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงการคาดเดา *น่าจะ* ในข้อความว่า

ซึ่งน่าจะมาจากภูมิหลังของเธอที่เคยทำงานในกองทัพสหรัฐมาก่อน เมื่อพิจารณาจากบริบทจะเห็นได้ว่า ข้อคิดเห็นที่ผู้เขียนเสนอ เป็นการคาดเดาที่มาจากอัตวิสัยของผู้เขียนเท่านั้น มิได้มีการให้เหตุผลหรือหลักฐานที่ได้รับการพิสูจน์แล้วเพื่อสนับสนุนข้อคิดเห็นของตน ซึ่งรูปภาพดังกล่าวช่วยให้ความคิดเห็นที่เสนอฟังดูอ่อนลง และผู้เขียนก็ไม่ต้องรับผิดชอบต่อถ้อยคำที่กล่าวหากมีข้อพิสูจน์ที่สามารถหักล้างได้ในภายหลัง เนื่องจากผู้เขียนได้ใช้รูปภาพนี้เพื่อสื่อให้เห็นแล้วว่า ตนเองเพียงแค่คาดเดาเท่านั้น ไม่ได้มั่นใจ และยังไม่มีข้อพิสูจน์หรือข้อมูลอ้างอิงใด ๆ ที่สามารถยืนยันได้อย่างแน่ชัด ข้อคิดเห็นที่เสนอจึงอาจจะถูกต้องหรือไม่ถูกต้องก็ย่อมได้

ตัวอย่างที่ 13

โดยสรุป ในทัศนะของสก็อตต์ แม้ว่าจะเป็นการสมมติของขบวนการเดียวกัน เราไม่ควรด่วนสรุปว่าความคิดความเชื่อในหมู่สมาชิกที่เป็นผู้นำและสมาชิกที่เป็นชาวบ้านธรรมดาจะเหมือนกัน เขา อาจจะ พูดถึงรูปแบบการต่อต้านนี้ตั้งแต่ในยุคที่มันยังไม่ได้ขึ้นเป็นกระแสสูงในหมู่นักกิจกรรมเคลื่อนไหวได้เช่นกัน

ตัวอย่างข้อมูลจากบทความวิชาการ

ตัวอย่างข้างต้น เป็นข้อมูลจากบทความวิชาการ ผู้เขียนเสนอความคิดเห็นของตนโดยใช้รูปภาพแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงการคาดเดา อาจจะ ในข้อความว่า เขาอาจจะพูดถึงรูปแบบการต่อต้านนี้ตั้งแต่ในยุคที่มันยังไม่ได้ขึ้นเป็นกระแสสูงในหมู่นักกิจกรรมเคลื่อนไหวได้เช่นกัน เช่นเดียวกับตัวอย่างที่ 12 ข้อคิดเห็นที่กล่าวเป็นเพียงการคาดเดา หรือเป็นข้อสันนิษฐานที่มาจากอัตวิสัยของผู้เขียนเท่านั้น มิได้เป็นข้อคิดเห็นที่ผู้เขียนคาดคะเนจากหลักฐานหรือข้อพิสูจน์ที่มีอยู่แล้วอย่างแน่ชัด ซึ่งเท่ากับว่า ผู้เขียนก็ยังไม่ได้มั่นใจต่อถ้อยคำที่กล่าว รูปภาพนี้จึงช่วยให้น้ำหนักของการเสนอความคิดเห็นดูอ่อนลง และลดความรับผิดชอบของผู้เขียนต่อถ้อยคำได้ หากข้อคิดเห็นที่กล่าวมาไม่เป็นจริง

ตัวอย่างที่ 14

ก็ พูด ๆ กันต่อ ๆ มา จน Janet พูดว่า and I don't like ตรงนี้หนูไม่รู้จะคะ ว่าเป็นอะไร ตรง Sosh classes น่าจะ social classes มั้งคะ _ อะไรทำนองนี้

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ

ตัวอย่างข้างต้น เป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ จะเห็นได้ว่า ผู้พูดเสนอความคิดเห็นในประเด็นวิชาการที่ตนไม่มั่นใจ ในการเสนอความคิดเห็น ผู้พูดได้ใช้รูปภาพแสดงการคาดคะเนเพื่อ

แสดงการคาดเดา น่าจะ ร่วมกับรูปภาษาแสดงความลังเลใจ *มั้ง* และรูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน *อะไรทำนองนี้* ในข้อความว่า *ตรงนี้หนูไม่รู้อะค่ะ ว่าคืออะไร* ตรง *Sosh classes* น่าจะ *social classes* *มั้งคะ_อะไรทำนองนี้* เพื่อสื่อให้เห็นว่า ผู้พูดไม่ได้มั่นใจต่อถ้อยคำที่กล่าว เป็นเพียงการคาดเดาที่มาจากอวัสัยของผู้พูดเองเท่านั้น ไม่ได้มีการอ้างถึงหลักฐาน หรือข้อพิสูจน์ใด ๆ มายืนยัน ซึ่งรูปภาษาดังกล่าวจะช่วยลดน้ำหนักการเสนอความคิดเห็นให้อ่อนลง และผู้พูดก็ไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบต่อถ้อยคำนั้น

กล่าวโดยสรุป รูปภาษาแสดงการคาดคะเน เป็นรูปภาษาที่ผู้พูดใช้เพื่อสื่อว่า สิ่งที่กล่าวเป็นเพียงการคาดคะเน หรือการคาดการณ์ล่วงหน้าของตน ยังมีได้เป็นสิ่งที่ผู้พูดมั่นใจว่าจะเกิดขึ้นแน่นอนตามนั้นทั้งหมด หรือเป็นข้อเท็จจริงที่ได้รับการพิสูจน์แล้วอย่างแน่ชัด ประกอบไปด้วย 3 ประเภทย่อย ได้แก่ รูปภาษาแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงความเป็นไปได้ รูปภาษาแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงการแบ่งรับแบ่งสู้ และรูปภาษาแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงการคาดเดา ซึ่งรูปภาษาที่ทำให้ให้อ่อนลงทั้ง 3 ประเภทย่อยนี้มีความเหมือนและต่างกันบางประการ สามารถสรุปได้ดังนี้

- 1) ผู้พูดมีแนวโน้มที่จะใช้รูปภาษาแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงความเป็นไปได้ และรูปภาษาแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงการคาดเดาเพื่อลดน้ำหนักของถ้อยคำกลุ่มวัจนกรรมบอกกล่าว
- 2) ผู้พูดมักเลือกใช้รูปภาษาแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงความเป็นไปได้ในบริบทที่ค่อนข้างมีความมั่นใจ โดยจะแสดงการคาดคะเนหรือคาดการณ์จากหลักฐานที่เกี่ยวข้อง หรือมีการให้เหตุผลอย่างสมเหตุสมผล และมักเลือกใช้รูปภาษาแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงการคาดเดาในบริบทที่ไม่มั่นใจต่อถ้อยคำที่กล่าว โดยจะแสดงการคาดคะเนหรือคาดการณ์จากอวัสัยของตนเองเท่านั้น
- 3) ผู้พูดมีแนวโน้มที่จะใช้รูปภาษาแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงการแบ่งรับแบ่งสู้เพื่อลดน้ำหนักของถ้อยคำที่คุกคามคู่สนทนาเป็นสำคัญ

นอกจากนี้ อาจมีผู้กล่าวว่า รูปภาษาแสดงการคาดคะเนมีส่วนที่ทับซ้อนกับ “ทัศนภาวะ (modality)” (Schneider, 2010: 257) ซึ่งหมายถึง ประเภททางไวยากรณ์ที่แสดงทัศนคติ มุมมอง จุดยืน หรือความรู้สึกของผู้พูดต่อสิ่งที่พูดในประโยค เช่น แสดงความมั่นใจ ความไม่มั่นใจ ความเป็นไปได้ ความเป็นไปไม่ได้หรือสมมติ ความเชื่อว่าสิ่งที่พูดเป็นจริงหรือเป็นเพียงการสันนิษฐาน (ราชบัณฑิตยสภา, 2560: 283) โดยเฉพาะอย่างยิ่งทัศนภาวะประเภท “ทัศนภาวะสัญญา (epistemic modality)” ซึ่งเป็นรูปภาษาที่เกี่ยวข้องกับระดับความมั่นใจ หรือความเชื่อของผู้พูด เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ที่ผู้วิจัยนำเสนอ อาจกล่าวได้ว่า รูปภาษาแสดงการคาดคะเนสามารถใช้เพื่อทำหน้าที่แสดงทัศนภาวะก็ได้ เนื่องจากรูปภาษากลุ่มนี้มีส่วนที่ทับซ้อนกับถ้อยคำแสดงทัศนภาวะในแง่ของการเป็นกลไกทางภาษาที่สามารถใช้เพื่อลดระดับความมั่นใจของผู้พูดต่อสิ่งที่กล่าว

พบว่า มีส่วนที่ต่างกันตรงที่รูปภาพแสดงการคาดคะเนที่ผู้วิจัยจำแนกให้เป็นรูปภาพที่ทำให้ความ
อ่อนลงในงานวิจัยนี้นั้น ผู้พูดจะใช้เพื่อลดระดับความมั่นใจของตนต่อสิ่งที่กล่าว โดยมีเจตนาที่สำคัญ
คือ เพื่อลดการผูกมัดระหว่างตนเองกับถ้อยคำ และลดน้ำหนักของถ้อยคำที่อาจคุกคามคู่สนทนาให้ดู
อ่อนลง

ในหัวข้อถัดไป ผู้วิจัยจะกล่าวถึง รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน ซึ่งเป็นอีกรูปภาพหนึ่งที่
ผู้พูดจากกลุ่มข้อมูลตัวอย่างมักเลือกใช้ขณะปฏิบัติสัมพันธ

3.2.2 รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยกำหนดนิยามและความหมายของรูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจนว่า
หมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำให้มีความหมายกว้าง ๆ โดยการลดความชัดเจน หรือลดปริมาณความถี่
เพื่อสร้างความคลุมเครือให้กับถ้อยคำ ผู้วิจัยพบว่า ผู้พูดมักใช้รูปภาพนี้เพื่อลดน้ำหนักของถ้อยคำที่
อาจส่งผลในแง่ลบทั้งต่อผู้พูดเองและคู่สนทนาให้ดูอ่อนลง กล่าวคือ ผู้พูดมีแนวโน้มที่จะใช้รูปภาพ
แสดงการไม่ระบุชัดเจนเพื่อลดการผูกมัดระหว่างตนเองกับถ้อยคำในการให้ข้อมูล หรือเสนอ
ความคิดเห็น และใช้เพื่อลดน้ำหนักของถ้อยคำ เมื่อผู้พูดกล่าวถ้อยคำที่อาจคุกคามคู่สนทนา เช่น
การเสนอความคิดเห็นแย้ง การวิจารณ์ การเตือน และการแนะนำ คำหรือถ้อยคำที่ปรากฏใช้ ได้แก่

ตารางที่ 24 ตารางแสดงคำหรือถ้อยคำที่ปรากฏใช้ในรูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน

คำหรือถ้อยคำ	ตัวอย่างคำหรือถ้อยคำที่ปรากฏใช้
กลุ่ม “เหมือน”	เหมือน เหมือนแบบ เหมือนว่า เหมือนจะ เหมือนกับ เหมือนกับว่า เหมือนเป็นแบบ เสมือน
กลุ่ม “ดู”	ดู ดูแบบ ดูเหมือน ดูเหมือนว่า
กลุ่ม “อะไรอย่างนี้”	อะไรอย่างนี้ อะไรอย่างจี้ อะไรหยั่งจี้ อะไรอย่างเงี้ย อะไรประมาณเนี่ย อะไรพวกนี้ อะไรทำนองนี้ ทำนองนี้ อะไรนั่นอะ
กลุ่ม “แบบ”	แบบ แบบว่า คือแบบ
กลุ่ม “ประมาณ”	ประมาณ ประมาณนี้ ประมาณนั้น ประมาณว่า ราว ๆ นั้น
กลุ่ม “บาง”	บางคน บางส่วน บางกลุ่ม บางแบบ บางราย บางครั้ง บางที ในบางครั้ง
อื่น ๆ	แอบ แทบ แทบจะ เกือบ บ้าง ก็ พอ พอจะ ค่อนข้าง ค่อนข้างจะ มากนัก (ไม่)ค่อย เท่าไร ซัก ซักเท่าไร หน่อย นิดหน่อย นิดนึง ซักหน่อย ซักนิด เสียหน่อย มัก มักจะ ส่วนใหญ่ คนส่วนใหญ่ หลาย ๆ คน

จากการศึกษาพบว่า ผู้พูดเลือกใช้รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจนทั้งหมด 417 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 26.13 จากรูปภาษาทั้งหมด สามารถจำแนกออกเป็น 2 ประเภทย่อย โดยเรียงลำดับความถี่การปรากฏจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจนเพื่อลดความชัดเจนของถ้อยคำ และ 2) รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจนเพื่อลดปริมาณความถี่ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 25 ตารางแสดงรูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจนที่ผู้พูดใช้เพื่อทำให้ความอ่อนลง

รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน	ความถี่/ครั้ง	ร้อยละ
1. รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจนเพื่อลดความชัดเจนของถ้อยคำ	346	21.68
2. รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจนเพื่อลดปริมาณความถี่	71	4.45
รวม	417	26.13

ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงรายละเอียดและตัวอย่างของรูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจนที่ผู้พูดใช้เพื่อทำให้ความอ่อนลง ดังต่อไปนี้

3.2.2.1 รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจนเพื่อลดความชัดเจนของถ้อยคำ

รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจนเพื่อลดความชัดเจนของถ้อยคำ หมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำที่ทำให้ความชัดเจนของถ้อยคำลดลง หรือการกล่าวอย่างรวบ ๆ ไม่เจาะจงอย่างชัดเจน เพื่อสร้างความคลุมเครือให้กับถ้อยคำมากขึ้น รูปภาษานี้ช่วยลดน้ำหนักของถ้อยคำที่อาจส่งผลในแง่ลบทั้งต่อผู้พูดเองและคู่สนทนา กล่าวคือ ผู้พูดจะใช้รูปภาษาดังกล่าวทำให้ถ้อยคำมีความหมายกว้าง ๆ หรือคลุมเครือ เพื่อสื่อว่าตนยังไม่แน่ใจ ไม่ได้ยืนยัน และไม่ได้ให้ความชัดเจนว่าถ้อยคำที่กล่าวจะเป็นจริงตามนั้นทั้งหมดในการกล่าวถ้อยคำกลุ่มวัจนกรรมบอกกล่าว ซึ่งเป็นวัจนกรรมที่ผู้พูดผูกมัดตนเองกับความเป็นจริงของถ้อยคำที่กล่าว (ณัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2555: 29) เช่น การให้ข้อมูล การเสนอความคิดเห็น เพื่อลดการผูกมัดตนเองกับความถูกต้องของถ้อยคำที่กล่าวออกไป และใช้เพื่อลดน้ำหนักของถ้อยคำที่คู่สนทนา เช่น การแนะนำ การเสนอความคิดเห็นแย้ง การวิจารณ์ การตำหนิ

ทั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่า ผู้พูดจะใช้คำหรือถ้อยคำแสดงการไม่ระบุชัดเจนเพื่อลดความชัดเจนของถ้อยคำ ได้แก่

ตารางที่ 26 ตารางแสดงคำหรือถ้อยคำที่ปรากฏใช้
ในรูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจนเพื่อลดความชัดเจนของถ้อยคำ

คำหรือถ้อยคำ	ตัวอย่างคำหรือถ้อยคำที่ปรากฏใช้
กลุ่ม “เหมือน”	เหมือน เหมือนแบบ เหมือนว่า เหมือนจะ เหมือนกับ เหมือนกับว่า เหมือนเป็นแบบ เสมือน
กลุ่ม “ดู”	ดู ดูแบบ ดูเหมือน ดูเหมือนว่า
กลุ่ม “อะไรอย่างนี้”	อะไรอย่างนี้ อะไรอย่างนี้ อะไรอย่างนี้ อะไรอย่างเงี้ย อะไรประมาณเนี่ย อะไรพวกนี้ อะไรทำนองนี้ ทำนองนี้ อะไรนั่นอะ
กลุ่ม “แบบ”	แบบ แบบว่า คือแบบ
กลุ่ม “ประมาณ”	ประมาณ ประมาณนี้ ประมาณนั้น ประมาณว่า ราว ๆ นั้น
กลุ่ม “บาง”	บางคน บางส่วน บางกลุ่ม บางแบบ บางรูปแบบ บางราย
อื่น ๆ	แอบ ก็ พอ พอจะ หลาย ๆ คน

จากข้อมูลที่ศึกษา พบการใช้รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจนเพื่อลดความชัดเจนของถ้อยคำ
ทั้งสิ้น 346 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 21.68 จากรูปภาพทั้งหมด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 15

ชั้นแรกเป็นวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก _ _ _ _ _ แล้วก็งานชิ้นที่สองและชิ้นที่สามเป็น
เหมือน _ _ _ _ _ เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เค้าอะคะ

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ

ตัวอย่างที่ 16

งานทั้งสองชิ้นนั้นเนี่ยที่เป็นการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนิสิตเนี่ย เหมือนกับว่ามันเป็นการ
ประชุมวิชาการอะ ยังไม่ได้ตีพิมพ์เป็นบทความอะ

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ

ตัวอย่างที่ 15 และ 16 ผู้พูดใช้รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจนเพื่อลดความชัดเจนของ
ถ้อยคำในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัยที่เลือกมานำเสนอในการสัมมนาวิชาการ ดังจะเห็นได้จาก
รูปภาพ เหมือน และ เหมือนกับว่า ในตัวอย่างที่ 15 และ 16 ตามลำดับ รูปภาพดังกล่าวเมื่อ
ปรากฏแล้วจะทำให้ถ้อยคำที่ผู้พูดกล่าวมีความชัดเจนน้อยลง และจะช่วยลดผลกระทบในแง่ลบที่อาจ
เกิดขึ้นกับผู้พูดได้ เนื่องจากเป็นกลไกทางภาษาที่ผู้พูดใช้เพื่อสื่อว่า ตนเองมิได้มั่นใจเต็มที่ และมีได้ให้

น้ำหนักยืนยันว่าถ้อยคำที่กล่าวจะถูกต้อง หรือเป็นจริงตามนั้นอย่างแน่นอน หากถ้อยคำที่กล่าวได้รับการพิสูจน์แล้วว่าไม่ถูกต้อง ผู้พูดก็ต้องรับผิดชอบต่อถ้อยคำนั้น

ผู้วิจัยยังพบว่า ผู้พูดใช้รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจนเพื่อลดความชัดเจนของถ้อยคำเพื่อลดการผูกมัดตนเองกับถ้อยคำในการเสนอความคิดเห็นในปริจเฉทต่าง ๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 17

- 1 A: หืม อันนี้เหมือน เหมือน จบมัยคะ เหมือน
- 2 B: นี่มันมี มี มีอีกกว่านั้นอีกนะ
- 3 A: หืม เหมือน เหมือนอันนี้ อะอันนี้กะอันนี้อันเดียวกัน หรือเปล่าคะ
(หัวเราะขณะพูด)
- 4 B: อ้อ::
- 5 A: เหมือน เหมือนว่าเค้าอยากข้าม::รีเปล่า
- 6 B: ไซ้ ไซ้ปะ
- 7 A: ค่ะ
- 8 B: เหมือนกับตรงนี้มี::หน้าผา แล้วต้องข้ามไปให้ได้ไซ้มะ
- 9: A: อืมฮืม

ตัวอย่างข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ

ตัวอย่างข้างต้น เป็นข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ จะเห็นว่า A เสนอความคิดเห็นโดยใช้รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจนเพื่อลดความชัดเจนของถ้อยคำ เหมือน เหมือนว่า หลายครั้ง ดังปรากฏในบรรทัดที่ 1 3 และ 5 เพื่อแสดงความไม่แน่ใจต่อข้อคิดเห็นที่เสนอ เช่นเดียวกับ B ที่เสนอความคิดเห็นโดยใช้รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจนเพื่อลดความชัดเจนของถ้อยคำ เหมือนกับ ในบรรทัดที่ 8 เพื่อสื่อว่าตนยังมีได้มั่นใจต่อข้อคิดเห็นที่กล่าว กล่าวได้ว่า รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏในตัวอย่างจะช่วยลดการผูกมัดระหว่างผู้พูดกับถ้อยคำ เนื่องจากผู้พูดได้สื่อให้เห็นแล้วว่าผู้พูดเองยังไม่แน่ใจว่าความคิดเห็นของตนถูกต้องแม่นยำแล้วหรือไม่ อย่างไรก็ตาม นอกจากจะเป็นกลไกทางภาษาที่ผู้พูดเลือกใช้เพื่อปกป้องตนเองแล้ว การเลือกใช้รูปภาษาเพื่อสื่อว่าผู้พูดยังไม่แน่ใจ ดังปรากฏในตัวอย่างนี้ ยังเป็นกลไกทางภาษาที่เอื้อให้ผู้ฟังกล่าวแย้งได้ หากผู้ฟังไม่เห็นด้วยกับข้อคิดเห็นที่ผู้พูดเสนอ

ตัวอย่างที่ 18

โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเฉพาะเด็กที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษในเครือ MHG แสดงความภาคภูมิใจที่ศิษย์เก่าที่มีภาวะออทิสติกจำนวน 501 คน (คิดเป็นร้อยละ 53 จากนักเรียนทั้งหมด 941 คน) ได้ทำงานในหน่วยงาน บริษัทห้างร้านสำหรับคนทั่วไป (ภาพที่ 8) ส่วนศิษย์เก่าที่มีภาวะออทิสติก 340 คน (ร้อยละ 36) ได้ทำงานในโรงงานในอารักขา และอีก 90 คน (ร้อยละ 10) ได้เข้าเรียนต่อในสถาบันอุดมศึกษา (MHG 2017, 1) เมื่อเปรียบเทียบสถิติดังกล่าวกับโรงเรียนการศึกษาพิเศษของรัฐที่รายงานว่าศิษย์เก่าที่จบจากโรงเรียนของตนกว่าครึ่งทำงานในศูนย์ฟื้นฟูอาชีพ คนพิการที่รัฐจัดให้ ซึ่งเป็นการสงเคราะห์จากรัฐรูปแบบหนึ่ง (Welfare-Like Employment; ภาพที่ 9) ทำให้พอสรุปได้ว่า โรงเรียนการศึกษาพิเศษอาจต้องปรับการเรียนการสอนของตนให้นักเรียนที่จบการศึกษาสามารถแข่งขันในตลาดการจ้างงานเสรีและหาเลี้ยงตัวเองได้ในระดับหนึ่ง เพื่อให้นักเรียนเหล่านี้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง

ตัวอย่างข้อมูลจากบทความวิชาการ

ตัวอย่างข้างต้น เป็นข้อมูลจากบทความวิชาการ ผู้เขียนเสนอความคิดเห็นที่ได้จากผลการวิจัยโดยใช้รูปภาพ พอ ดังปรากฏในข้อความว่า *ทำให้พอสรุปได้ว่า...* แม้ว่าข้อคิดเห็นที่ผู้เขียนเสนอจะมาจากข้อเท็จจริงที่ได้จากผลการวิจัย ทว่า ผู้เขียนก็ใช้รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน เนื่องจากผู้เขียนต้องการลดระดับความมั่นใจของตนเองลงมากิ่งหนึ่ง โดยการไม่ยืนยันว่าข้อคิดเห็นที่ตนเสนอจะเป็นจริงร้อยเปอร์เซ็นต์ เพื่อให้ผู้เขียนจะได้ไม่ต้องรับผิดชอบหากข้อคิดเห็นที่กล่าวนั้นไม่ถูกต้อง ทั้งนี้ รูปภาพดังกล่าวเป็นกลไกทางภาษาที่นักวิชาการมักใช้เพื่อปกป้องตนเอง และสร้างความน่าเชื่อถือในการเขียนงานวิชาการ (วรวรรณา เพ็ชรกิจ; เพ็ญศิริ รัศมี; Yuji Furuhashi และ สุวคนธ์ พิณญาณ, 2559)

ตัวอย่างที่ 19

เงื่อนไขของหนังถือว่าเป็นงานยากเลยนะ เพราะอย่าง A Quiet Place ยิ่งแค่ห้ามส่งเสียง แต่ Bird Box คือห้ามลืมตามองเด็ดขาด แล้วพอจะโชว์ลูกเล่นการมองไม่เห็นมันก็ยากไปอีกที่จะให้จดจำนาน ๆ เหมือนสายตาดำเดี่ยวๆ ดังนั้นหนังเลยเหมือนจะจงใจเลี่ยงไปเล่นความระทึกขวัญทางอื่น แทนนั้นก็คือการบีบบังคับให้ตัวละครทำอะไรก็ได้ไม่ให้มองเด็ดขาด

ตัวอย่างข้อมูลจากบทความแสดงความคิดเห็น

ตัวอย่างข้างต้น เป็นข้อมูลจากบทความแสดงความคิดเห็น จะเห็นได้ว่า ผู้เขียนเสนอความคิดเห็นของตนเองโดยใช้รูปภาพ เหมือนจะ ดังปรากฏในข้อความว่า *ดังนั้นหนังเลยเหมือนจะจงใจ*

เลี้ยงไปเล่นความระทึกขวัญทางอื่นแทนนั่นก็คือการบีบบังคับให้ตัวละครทำอะไรก็ได้ไม่ให้มองเด็ดขาด ทั้งนี้ การเสนอความคิดเห็น หมายถึง การเสนอความคิดหรือข้อคิดเห็นต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง (Fujii, 2012) เพราะฉะนั้น การเสนอความคิดที่มาจากความคิด ความเชื่อเฉพาะของผู้เขียน จึงมีโอกาสดึงข้อผิดพลาดได้ ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงใช้รูปภาษาดังกล่าวเพื่อทำให้ความหนักแน่นของข้อคิดเห็นฟังดูอ่อนลง เพื่อให้ผู้เขียนจะได้ไม่ต้องรับผิดชอบต่อถ้อยคำที่กล่าวออกไป

จากข้อมูลการศึกษา นอกจากรูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจนเพื่อลดความชัดเจนของถ้อยคำเพื่อสื่อว่าตนยังไม่แน่ใจ ไม่ได้ยืนยัน และไม่ได้ให้ความชัดเจนว่าถ้อยคำที่กล่าวจะเป็นจริงตามนั้นทั้งหมด ยังพบว่าผู้พูดมักใช้รูปภาษานี้เพื่อหลีกเลี่ยงการกล่าวถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างชัดเจน ซึ่งจะทำให้ถ้อยคำที่กล่าวมีความหมายกว้าง ๆ และคลุมเครือ เช่น การใช้ถ้อยคำกลุ่ม “อะไรอย่างนี้” ถ้อยคำกลุ่ม “ประมาณนี้”³ ในการกล่าวถ้อยคำกลุ่มวัจนกรรมบอกกล่าว ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า ผู้พูดมักใช้รูปภาษาดังกล่าวจบบทการให้ข้อมูลในลักษณะของการสรุปประเด็น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 20

ยกตัวอย่างให้เห็นนะคะ เรื่องเก็บเสปียงบุญให้พ่อแม่ อันนี้อยู่ในหนังสือ คำเรียกว่าเป็นวารสาร วารสารชุดที่มีคำตอบ __อ่า__ ก็คือเป็นการถามตอบ นะคะ บอกว่า ผมควรตอบแทนพระคุณคุณพ่อคุณแม่อย่างไร จึงทำให้ท่านมีบุญติดตัวไปมาก ๆ ครับ นะคะ คุณครูแม่ใหญ่เนี่ยเป็นนามแฝงของอดีตท่านเจ้าอาวาสนะคะ __เอ่อ__ ก็ตอบว่าจะตอบแทนให้พ่อแม่ได้บุญมาก ๆ จะต้องทำอย่างนี้คือ ถ้าท่านมีชีวิตอยู่ ให้ชวนท่านสร้างบุญทุกบุญ ทั้งทาน ศีล ภาวนา ยิ่งท่านเข้าถึงพระธรรมกายได้ ท่านยังได้บุญมากที่สุด หากท่านละโลกนี้ไปแล้ว ให้ทำบุญทุกบุญและอุทิศไปให้ท่านถามว่า __ความคิดแบบนี้ขัดแย้งกับความเชื่อที่มีอยู่เดิมในสังคมไทยมั๊ย ไม่ขัดแย้ง เพราะว่า เรารู้สึกว่า เราต้องตอบแทนพระคุณพ่อแม่เรา เราทำบุญให้พ่อแม่ แล้วถ้าพ่อแม่ตายไปแล้วเราก็มีประเพณีต่าง ๆ กรวดน้ำ เอ่อ ใส่บาตร กรวดน้ำ ทำบุญ หรือว่าโอกาสสารท อะไรอย่างนี้ นะคะ

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ

³ ในบางกรณี รูปบางภาษาลักษณะนี้อาจเป็นถ้อยคำติดปากของผู้พูดได้ ซึ่งหากเป็นถ้อยคำติดปาก ผู้วิจัยจะไม่นำมาศึกษาในงานวิจัยนี้ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงพิจารณาอย่างถี่ถ้วนว่ารูปภาษาดังกล่าวเป็นถ้อยคำติดปากของผู้พูดหรือไม่ โดยการตัดสินจากลักษณะการใช้ภาษาของผู้พูด กล่าวคือ ผู้วิจัยจะตั้งข้อสังเกตว่า ในการกล่าวถ้อยคำอื่น ๆ ที่มีได้อยู่ในสถานการณ์การสื่อสารที่ถ้อยคำอาจส่งผลกระทบในแง่ต่อผู้พูดหรือผู้ฟัง ผู้พูดจะมีการใช้รูปภาษาลักษณะดังกล่าวหรือไม่ หากพบว่า ผู้พูดใช้รูปภาษาดังกล่าวอยู่เสมอ ผู้วิจัยก็จะอนุมานว่าเป็นถ้อยคำติดปากของผู้พูด ซึ่งข้อมูลรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ผู้วิจัยนำมาศึกษาในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้พิจารณาจากบริบทอย่างรอบด้านแล้วว่า ผู้พูดใช้รูปภาษาดังกล่าวเฉพาะในสถานการณ์การสื่อสารที่คำนึงถึงการลดผลอันไม่พึงปรารถนาที่อาจเกิดขึ้นจากการกล่าวถ้อยคำเป็นสำคัญ

ตัวอย่างที่ 21

ในขณะที่ _ _ _ _ material process ใน NGO ที่พบมากที่สุดก็คือช่องสี่สัมนะครับ ก็คือเป็นรูปแบบที่จะ _ _ เป็นพม่าเป็นผู้กระทำ บวกกับคำกริยาที่สื่อถึงความรุนแรง ตัวอย่างเช่น ชาวโรฮิงญาถูกปราบปรามอย่างรุนแรง ถูกฆ่าข่มขืนอย่างทารุณ ถูกบังคับ อะไรประมาณนี้ จะปรากฏเยอะมาก

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ

ตัวอย่างที่ 22

หรืออีกตัวอย่างนึงนะคะ เป็นตัวอย่างในภาษาญี่ปุ่นที่ใช้คำว่า toka แล้วจะทำให้เห็น solidarity ที่ผู้พูดมีต่อผู้ฟังนะคะ คือตัวอย่างนี้เนี่ย ผู้วิจัยก็บอกว่าเป็นการสัมภาษณ์ แล้วก็กำลังพูดถึงการถ่ายภาพ เหมือนกับว่าผู้ให้สัมภาษณ์เนี่ยกำลังพูดถึงงานอดิเรกของตัวเอง ก็คือ take picture of my lunch box แล้วที่เนี่ยผู้พูด B ก็พูดแทรกขึ้นมาทันทีว่า I take pictures of lunch too ซึ่งในวัฒนธรรมญี่ปุ่นเนี่ย การพูดถึงงานอดิเรกตัวเองให้คนอื่นฟัง มันเป็นการละเมิดสิทธิของตัวอย่าง เพราะฉะนั้นผู้พูด B ก็เลยพูดในลักษณะที่สอดคล้องกัน เพื่อแสดงความเป็น solidarity ประมาณนี้จะคะ

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ

ตัวอย่างข้างต้น เป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ จะเห็นได้ว่า ตัวอย่างที่ 20 และ 21 ผู้พูดใช้รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจนเพื่อลดความชัดเจนของถ้อยคำขณะให้ข้อมูลในบริบทการสัมภาษณ์วิชาการ กล่าวคือ ตัวอย่างที่ 20 ผู้พูดใช้รูปภาพ อะไรอย่างนี้ จบท้ายการให้ข้อมูลตัวอย่างประเพณีที่สังคมไทยปฏิบัติสืบทอดกันมาเพื่อตอบแทนบุญคุณของพ่อแม่ เช่นเดียวกับตัวอย่างที่ 21 ผู้พูดใช้รูปภาพ อะไรประมาณนี้ จบท้ายการให้ข้อมูลตัวอย่างความรุนแรงที่ชาวโรฮิงญาถูกพม่ากระทำ ส่วนตัวอย่างที่ 22 ผู้พูดจบท้ายการให้ข้อมูลโดยใช้รูปภาพ ประมาณนี้ ในลักษณะของการสรุปประเด็น ทั้งนี้ รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจนที่ปรากฏในตัวอย่างข้างต้นเป็นรูปภาพที่ผู้พูดใช้เพื่อต้องการลดการผูกมัดระหว่างผู้พูดกับถ้อยคำ โดยการหลีกเลี่ยงการกล่าวถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างชัดเจนเพื่อทำให้ถ้อยคำที่กล่าวมีความหมายกว้าง ๆ เนื่องด้วยเหตุที่ว่า การกล่าวหรือให้รายละเอียดถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างชัดเจนย่อมเสี่ยงต่อการเกิดข้อผิดพลาดมากกว่าการกล่าวถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างกว้าง ๆ หรือคลุมเครือ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าผู้พูดจะไม่ได้กล่าวถ้อยคำอย่างชัดเจน ซึ่งการใช้ถ้อยคำที่กำวมคลุมเครืออาจจะทำให้การสื่อสารไม่สัมฤทธิ์ผล (Grice, 1991) ทว่า ผู้ฟังก็สามารถเข้าใจได้จากบริบทว่าผู้พูดกำลังสื่อสารในประเด็นใด รูปภาพนี้จึงเป็นกลไกทางภาษาหนึ่งที่ผู้พูดมักเลือกใช้เพื่อปกป้องตนเองขณะปฏิสัมพันธ์ในสถานการณ์ต่าง ๆ

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบว่า ผู้พูดใช้รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจนเพื่อลดความชัดเจนของถ้อยคำเพื่อลดน้ำหนักของถ้อยคำที่คุกคามคู่สนทนา เช่น การเสนอความคิดเห็นแย้ง การวิจารณ์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 23

- 1 A: อันเนี้ย เหมือนกับไอ้ที่ต้องโตมาแล้วมาทาบไอ้เนี้ย
- 2 B: แต่อันนี้มันเหมือนกับลงมาตรงนี้นะ
- 3 A: ลงมาแล้ว อ้อไอ้เนี้ยมัน มันไม่ได้หล่นอะไรจ้ะแต่ว่ามันกระโดด ปลิวมา::
- 4 B: ไซ้มะ คิดว่าอย่างงั้น เพราะเหมือนกับ เส้น เส้นตรงนี้มันแบบ ปีบ
- 5 A: อืม::

ตัวอย่างข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ

ตัวอย่างที่ 24

- 1 A: อะ อันนี้เหมือนที่ B พูดว่า ก่อน ก่อน เดินทาง
- 2 B: ค่ะ
- 3 B: แต่มันเหมือนกับว่าหันหน้าทางนี้หมดเลย (หัวเราะขณะพูด)
- 4 A: เออเนอะ

ตัวอย่างข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ

ตัวอย่างข้างต้น เป็นข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ ในตัวอย่างที่ 23 B ต้องการเสนอความคิดเห็นแย้ง A ดังจะเห็นได้จากที่ B ขึ้นต้นผลัดว่า แต่ B ทำให้การเสนอความคิดเห็นแย้งของตนฟังดูอ่อนลงโดยใช้รูปภาษา เหมือนกับ เพื่อแสดงความไม่แน่ใจต่อความคิดเห็นแย้งที่กล่าว เช่นเดียวกับตัวอย่างที่ 24 B เสนอความคิดเห็นแย้ง A ในบรรทัดที่ 3 โดยใช้รูปภาษา เหมือนกับว่า เพื่อสื่อว่าตนเองยังไม่แน่ใจว่าความคิดเห็นแย้งของตนถูกต้องแม่นยำแล้วหรือไม่ รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจนเพื่อลดความชัดเจนของถ้อยคำ เหมือนกับ เหมือนกับว่า ที่ผู้พูดใช้ในตัวอย่างข้างต้นนี้ช่วยทำให้การเสนอความคิดเห็นแย้ง ซึ่งเป็นถ้อยคำที่คุกคามคู่สนทนาฟังดูอ่อนลง และเป็นการลดการบังคับผู้ฟัง เนื่องจากเป็นกลไกทางภาษาที่สื่อว่า ผู้พูดยังไม่แน่ใจต่อข้อคิดเห็นของตน ซึ่งเท่ากับว่าผู้พูดเปิดโอกาสให้คู่สนทนาตอบรับหรือโต้แย้งกลับมาได้โดยอิสระ

ตัวอย่างที่ 25

มี เรื่อง กลุ่มการใช้ถ้อยคำแสดงการจำกัดขอบเขตค่ะ คือ _รู้สึกที่_ พอกลับไปดูเกณฑ์ที่น้องเสนอ นำเสนอไว้ตอนแรก คือเข้าใจว่า มันเหมือนเราตั้งว่า อะไรนะ คือใช้เพื่อปกป้องตัวผู้เขียน แล้วทีนี้ แต่อันนี้มันเหมือนกับว่า มันอธิบายว่าขั้นทำแบบนี้ รีบาว

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ

ตัวอย่างนี้ เป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ จะเห็นว่า ผู้พูดต้องการเสนอความคิดเห็นที่ต่างไปจากสิ่งที่คู่สนทนาเสนอในผลัดก่อนหน้า ในการเสนอความคิดเห็นแย้ง ผู้พูดใช้รูปภาษา เหมือนกับว่า ร่วมกับการใช้รูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธ รีบาว ดังปรากฏในข้อความว่า แต่อันนี้มันเหมือนกับว่า มันอธิบายว่าขั้นทำแบบนี้ รีบาว รูปภาษาดังกล่าวทำให้การเสนอความคิดเห็นแย้งของผู้พูดฟังดูอ่อนลง เนื่องจากผู้พูดได้สื่อว่า ตนยังไม่แน่ใจต่อข้อคิดเห็นที่เสนอ และคู่สนทนาสามารถแย้งกลับมาได้

ตัวอย่างที่ 26

หนังสือนี้ ดูจะเป็นหนังสือ young adult ที่สร้างหลงยุค คือมันมีช่วง The Hunger Games ประสบความสำเร็จจนหนังสือประเภทนี้ถูกสร้างตามกันมาเพียบ ส่วน Mortal Engines นี่คือซ้ำกว่าชาวบ้านเขาเยอะ

ตัวอย่างข้อมูลจากบทความแสดงความคิดเห็น

ตัวอย่างที่ 27

แต่บทหนังสือดูจะยังไม่ค่อยคมเท่าไร โดยเฉพาะเมื่อมองว่าพล็อตเรื่องเป็นการวางเหลี่ยมคมเพื่อต่อรองผลประโยชน์กับคนระดับเจ้าของทีมบาสเก็ตบอล

ตัวอย่างข้อมูลจากบทความแสดงความคิดเห็น

ตัวอย่างที่ 26 และ 27 ข้างต้น เป็นข้อมูลจากบทความแสดงความคิดเห็น เมื่อพิจารณาจากบริบท จะเห็นได้ว่า ผู้เขียนวิจารณ์ข้อด้อยของบทภาพยนตร์ ซึ่งนับว่าเป็นถ้อยคำที่คุกคามคู่สนทนา (ในที่นี้หมายถึงผู้กำกับหรือทีมงานที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์ที่กำลังถูกวิจารณ์) เนื่องจากการประเมินค่าผู้อื่นในทางลบ ผู้เขียนจึงใช้รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจนเพื่อลดความชัดเจนของถ้อยคำ ดูจะ เพื่อลดทอนความมั่นใจของตนเองลง อีกทั้งใช้รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจนเพื่อลดปริมาณความถี่ (ไม่) ค่อย เท่าไร ซึ่งเป็นอีกหนึ่งรูปภาษาที่ทำให้สิ่งที่กล่าวมีความหมายอ่อนลง (ดังจะกล่าวต่อไปในหัวข้อที่ 3.2.2.2) การที่ผู้เขียนกล่าวว่า ดูจะเป็นหนังสือ young adult ที่สร้างหลงยุค

แทนการกล่าวว่า เป็นหนัง *young adult* ที่สร้างหลงยุค และกล่าวว่า แต่บทหนังจะยังไม่ค่อยคมเท่าไร แทนการกล่าวว่า แต่บทหนังยังไม่คม แสดงถึงความตั้งใจของผู้เขียนที่ต้องการลดน้ำหนักของ การวิจารณ์ให้ดูอ่อนลง โดยใช้รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจนแสดงถึงความไม่แน่ใจเพื่อลดการบังคับให้คู่สนทนาต้องเชื่อตามที่ตนเองกล่าว

นอกจากนี้ ยังพบว่า ในการใช้รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจนเพื่อลดความชัดเจนของถ้อยคำ ผู้พูดอาจใช้ถ้อยคำที่กล่าวอย่างรวม ๆ ไม่เจาะจงถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งอย่างชัดเจน เพื่อลดการผูกมัดระหว่างตนเองกับถ้อยคำ ลดความเสี่ยงในการถูกโต้แย้งจากผู้ที่เห็นต่างหรือลดความรู้สึกในแง่ลบที่อาจเกิดขึ้นกับคู่สนทนาในการกล่าวถ้อยคำต่าง ๆ เช่น การให้ข้อมูล การเสนอความคิดเห็น การวิจารณ์ การตำหนิ เป็นต้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 28

เครื่องแต่งกายชุดนักเรียนมันไม่ได้ส่งผลต่อการเรียนเสียเท่าไร และนักศึกษา**บางคน**อาจจะมีเหตุผลส่วนตัวว่าการใส่ชุดไพรเวตดีกว่าชุดนักศึกษา เช่น เสื้อนักศึกษาสีขาวหมองง่าย เสียเวลาซัก , ต้องการความสบายตัวในการเรียน จึงเลือกชุดไพรเวต, ง่ายในการแต่งตัว ไม่เสียเวลา เป็นต้น

ตัวอย่างข้อมูลจากบทความแสดงความคิดเห็น

ตัวอย่างที่ 29

ท่ามกลางความคิดที่หลากหลายย่อมเป็นบรรยากาศที่วุ่นวาย ขวนสับสน บ่อยครั้งที่ได้ยินเสียงผู้คนเถียงกันเอาเป็นเอาตายทำให้**บางคน**อาจรู้สึก "เบื่อความวุ่นวาย" และ "ต้องการความสงบ"

ตัวอย่างข้อมูลจากบทความแสดงความคิดเห็น

ตัวอย่างที่ 28 และ 29 เป็นข้อมูลจากบทความแสดงความคิดเห็น ผู้เขียนแสดงความคิดเห็นและอ้างถึงบุคคลอื่นที่มีความคิดเห็นพ้องเพื่อสนับสนุนข้อคิดเห็นของตน ซึ่งอาจจะมีผู้อื่นที่เห็นต่างหรือมีการค้นพบข้อเท็จจริงที่สามารถหักล้างข้อคิดเห็นของผู้เขียนได้ในภายหลัง ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงแสดงความคิดเห็นโดยใช้รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจนเพื่อลดความชัดเจนของถ้อยคำ *บางคน* รูปภาพดังกล่าวจะช่วยลดความรับผิดชอบของผู้เขียน และปกป้องผู้เขียนจากการถูกโต้แย้งได้เนื่องจากผู้เขียนได้แสดงให้เห็นก่อนแล้วว่า ผู้ที่เห็นพ้องกับผู้เขียนมีเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น มิได้หมายความว่าทุกคนจะต้องคิดเห็นเช่นเดียวกัน และผู้เขียนก็ได้เจาะจงถึงบุคคลใดบุคคลหนึ่งอย่างชัดเจน เพราะฉะนั้นหากเกิดกรณียกเว้นที่ต่างไป หรือมีผู้อื่นที่คิดต่างไปจากผู้เขียน ข้อคิดเห็นของผู้เขียนก็ไม่ใช่ว่าเรื่องผิด

ตัวอย่างที่ 30

สก๊อตต์เชื่อว่า ไม่มีอุดมการณ์อำนาจนำใดที่ประสบความสำเร็จเต็มที่ ในการทำให้ชนชั้นล่าง เชื่อว่าชีวิตและสังคมที่เป็นอยู่เป็นเรื่องธรรมชาติและหลีกเลี่ยงไม่ได้ อย่างน้อยมันก็ยังผลให้ชนชั้นล่าง คิดถึงความเป็นไปได้ของการสลับบทบาทกันระหว่างผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง หรือยามที่ชนชั้นนำ ไม่สามารถทำตามคำมั่นสัญญาอันสวยหรูที่ตนคอยเป่าหูชนชั้นล่างทุกเมื่อเชื่อวัน ชนชั้นล่างก็สามารถลุก ขึ้นทวงถามและเรียกร้องให้ชนชั้นนำทำตามสัญญาได้ เราอาจเรียกการต่อต้านเชิงใหม่นี้ว่าเป็นการ ต่อต้านจากภายใน (Scott 1985, 338-339) สำหรับหลาย ๆ คนแล้วการวิพากษ์เช่นนี้อาจจะ “ไม่ถึง ราก” เพราะมันไม่ได้โจมตีไปที่ค่านิยมหรือหลักการของระบอบอย่างเป็นระบบ

ตัวอย่างข้อมูลจากการบทความวิชาการ

ตัวอย่างข้างต้น เป็นข้อมูลจากบทความวิชาการ เมื่อพิจารณาจากปริบท จะเห็นได้ว่า ผู้เขียน วิเคราะห์การวิพากษ์ของสก๊อตต์ว่า “ไม่ถึงราก” และได้มีการอ้างถึงบุคคลอื่นที่มีความคิดเห็นพ้องเพื่อ สนับสนุนข้อคิดเห็นของตน ทั้งนี้ ผู้เขียนใช้รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจนเพื่อลดความชัดเจนของ ถ้อยคำ หลายคน ๆ ดังปรากฏในข้อความว่า สำหรับหลาย ๆ คนแล้วการวิพากษ์เช่นนี้อาจจะ “ไม่ถึง ราก” ซึ่งเป็นการใช้ถ้อยคำที่ผู้เขียนบอกอย่างรวม ๆ ไม่ได้เจาะจงถึงบุคคลใดบุคคลหนึ่งอย่างชัดเจน เพื่อลดการผูกมัด และปกป้องตนเองจากผู้อื่นที่เห็นต่าง เนื่องจากผู้เขียนได้แสดงให้เห็นว่า ผู้ที่เห็น พ้องกับผู้เขียนมีจำนวนหนึ่งเท่านั้น ไม่ใช่ทั้งหมดทุกคนที่จะต้องคิดเห็นเช่นเดียวกับผู้เขียน และ ผู้เขียนก็มีได้ระบุอย่างชัดเจนว่าผู้ที่เห็นพ้องกับผู้เขียนเป็นใคร

ตัวอย่างที่ 31

ขณะที่คนเลสเตอร์ อังกฤษ และทั่วโลกกำลังสนใจ โศกเศร้ากับการสูญเสียของคุณวิชัย ศรีวัฒนประภา สื่อทั่วโลกกำลังลงข่าวเกี่ยวกับความเก่ง ความสามารถ ความสำเร็จของท่านที่ได้รับการ ยอมรับ และเป็นที่รักของทุกคน แต่ที่น่าเศร้ากว่าคือ..สื่อไทย และคนไทย บางส่วน ย้ำว่า “บางส่วน” กลับเปิดประเด็น ลงข่าว ชื่นนำ และให้ความสนใจไปที่เรื่องซุบซิบ เรื่องก๊อสนิปป โดยอาจ ลืมไปว่า คนที่คุณเม้นถึงทั้งสอง เค้าเพิ่งเสียชีวิตไปในอุบัติเหตุที่น่าเศร้า คนนิ่งมาเม้นปะไว้ อีกคนก็ มาอ่านแล้วก็เอาไปเม้นต่อ ก๊อปไปวางต่อ โดยไม่สนใจว่าเป็นความจริงหรือไม่ หรือถ้าญาติพี่น้อง ผู้เสียชีวิตมาอ่านเจอจะรู้สึกยังไง ไม่คิดบ้างเหรอ ใคร ๆ ก็ชอบอ่าน ชอบเสือกเรื่องอื้อฉาว เรื่องซุบซิบ นิินทา กูก็ชอบ สนุกจะตาย ดารานักร้องรักกัน เลิกกัน กิ๊กกัน แ่่งกัน ตีกัน แฉกัน มีให้มึงได้สนุก ได้เสือกกันทุกวัน วันละหลายข่าว เยอะแยะไปหมด แต่ไม่ใช่จากข่าวผู้เสียชีวิตแบบนี้ !!!

แค่การสูญเสียคุณวิชัยไปแบบไม่คาดคิดก็ทำร้ายจิตใจญาติ ครอบครัว เพื่อน และคนใกล้ชิดมากพอแล้ว มึงจะยังทำร้ายพวกเค้าซ้ำ ด้วยข่าวอะไรแบบนี้อีกหรือไม่สงสารพวกเค้าหรือ

ตัวอย่างข้อมูลจากบทความแสดงความคิดเห็น

ตัวอย่างที่ 32

นิสิตนักศึกษา**บางคน**ก็ใส่ชุดนิสิตแบบรัด ๆ กระโปรงทรงเอสั้น ๆ ทำให้การแต่งกายชุดนักศึกษาดูไม่สุภาพ ไม่เรียบร้อย

ตัวอย่างข้อมูลจากบทความแสดงความคิดเห็น

ตัวอย่างที่ 31 และ 32 ข้างต้น เป็นข้อมูลจากบทความแสดงความคิดเห็น ในตัวอย่างที่ 31 ผู้เขียนตำหนิคนไทยกลุ่มหนึ่งที่กล่าวถึงคุณวิชัย ศรีวัฒนประภาในประเด็นส่วนตัวมากกว่าการยกย่องถึงคุณดี และความสามารถที่คุณวิชัยทำเพื่อสังคมขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ การตำหนิเป็นวิจารณ์ที่แสดงว่าผู้พูดประเมินค่าผู้ที่ถูกตำหนิในด้านลบ จากสถานการณ์ในตัวอย่างที่ 31 นี้ ผู้เขียนแสดงความคิดเห็นในเฟซบุ๊ก ซึ่งเป็นสื่อสาธารณะที่ได้รับความนิยมอย่างมากในประเทศไทย การตำหนิผู้อื่นแบบเหมารวมทุกคน หรือเจาะจงไปที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งอย่างชัดเจน อาจจะทำให้ผู้รับสารหรือผู้ที่ถูกกล่าวถึงเห็นต่าง หรือเกิดความรู้สึกแง่ลบกับผู้เขียนได้ ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงใช้รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจนเพื่อบอกความไม่ชี้เฉพาะ *บางส่วน* เพื่อสื่อว่า ตนเองตำหนิการกระทำของคนเพียงกลุ่มหนึ่งเท่านั้น มิได้เหมารวมว่าคนทุกคนได้กระทำในสิ่งที่ผู้เขียนตำหนิว่าไม่เหมาะสม ดังจะเห็นได้จากการที่ผู้เขียนย้ำคำว่า *บางส่วน* ถึงสองครั้ง ซึ่งแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ผู้เขียนต้องการลดความรู้สึกทางลบที่อาจเกิดขึ้นกับผู้รับสาร และปกป้องตนเองจากการถูกโต้แย้งจากผู้เห็นต่างได้ เช่นเดียวกับตัวอย่างที่ 32 ผู้เขียนตำหนิ นิสิตนักศึกษาบางส่วนที่แต่งกายชุดนักศึกษาไม่สุภาพ ผู้เขียนลดน้ำหนักของการตำหนิ โดยใช้รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจนเพื่อบอกความไม่ชี้เฉพาะ *บางคน* เพื่อสื่อว่า ผู้เขียนมิได้เหมารวม หรือเจาะจงเป้าหมายว่าผู้เขียนกำลังตำหนิใคร ซึ่งเป็นกลไกทางภาษาที่จะช่วยปกป้องผู้เขียนจากการถูกโต้แย้งได้

กล่าวโดยสรุป ผู้พูดมักใช้รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจนประเภทย่อยนี้เพื่อลดน้ำหนักของถ้อยคำที่อาจส่งผลในแง่ลบทั้งต่อผู้พูดและคู่สนทนา โดยการทำให้ถ้อยคำที่กล่าวมีความหมายกว้าง ๆ เพื่อสื่อว่าตนยังไม่แน่ใจ ไม่ได้ยืนยันว่าต้องเป็นเช่นนั้นแน่นอน และไม่ได้ให้ความชัดเจนว่าถ้อยคำที่กล่าวจะเป็นจริงตามนั้นทั้งหมด อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่า ผู้พูดยังใช้รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจนเพื่อลดปริมาณความถี่ในการกล่าวถ้อยคำต่าง ๆ ที่เสี่ยงต่อการคุกคามตนเองและคู่สนทนา ดังจะกล่าวในหัวข้อถัดไป

3.2.2.2 ภาษาศาสตร์การไม่ระบุชัดเจนเพื่อลดปริมาณความถี่

ภาษาศาสตร์การไม่ระบุชัดเจนเพื่อลดปริมาณความถี่ หมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำที่ทำให้ปริมาณและความถี่ของถ้อยคำที่กล่าวลดลงมา เพื่อสร้างความคลุมเครือให้กับถ้อยคำมากขึ้น ภาษานี้จะช่วยลดน้ำหนักของถ้อยคำที่อาจส่งผลในแง่ลบทั้งต่อผู้พูดเองและคู่สนทนา กล่าวคือ ผู้พูดจะใช้ภาษาดังกล่าวทำให้ถ้อยคำมีความหมายกว้าง ๆ หรือคลุมเครือ เพื่อลดการผูกมัดตนเองกับความเป็นจริงของถ้อยคำ หรือป้องกันการถูกโต้แย้งจากผู้อื่นที่อาจไม่เห็นด้วยในการกล่าวถ้อยคำกลุ่มวัจนกรรมบอกกล่าว เช่น การให้ข้อมูล การเสนอความคิดเห็น และใช้เพื่อลดน้ำหนักของถ้อยคำที่คุกคามคู่สนทนา เช่น การเสนอความคิดเห็นแย้ง การวิจารณ์ โดยพบทั้งสิ้น 71 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 4.45 จากรูปภาษาทั้งหมด

ทั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถจำแนกรูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจนเพื่อลดปริมาณความถี่ได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจนเพื่อลดปริมาณ และ 2) รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจนเพื่อลดความถี่ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจนเพื่อลดปริมาณ หมายถึง การที่ผู้พูดใช้รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจนเพื่อลดความหนักแน่นของถ้อยคำลงมาจากข้อมูลที่ศึกษา ผู้วิจัยพบว่า ในกรณีที่ผู้พูดใช้ภาษานี้เพื่อลดผลกระทบในแง่ลบที่มีต่อตนเอง เช่น ในการกล่าวถ้อยคำกลุ่มวัจนกรรมบอกกล่าว ซึ่งเป็นวัจนกรรมที่ผู้พูดผูกมัดตนเองกับถ้อยคำที่กล่าว การใช้ภาษานี้จะช่วยสื่อว่า ผู้พูดเองยังไม่ตัดสินใจแน่ชัด หรือยังไม่มั่นใจร้อยเปอร์เซ็นต์ต่อถ้อยคำที่กล่าว เพราะฉะนั้นหากถ้อยคำที่กล่าวได้รับการพิสูจน์ว่าผิดพลาด ผู้พูดก็ไม่ต้องรับผิดชอบต่อถ้อยคำนั้น ๆ ส่วนในกรณีที่ใช้เพื่อลดผลกระทบในแง่ลบที่มีต่อคู่สนทนา เช่น ในการกล่าวถ้อยคำที่คุกคามคู่สนทนา ซึ่งเป็นวัจนกรรมที่อาจทำให้คู่สนทนายารู้สึกว่าตนเองกำลังถูกลดทอนความมีอิสระ หรือไม่ได้รับการยอมรับจากผู้อื่น รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจนเพื่อลดปริมาณจะช่วยสื่อว่า ผู้พูดรู้สึกไม่ยอมรับคู่สนทนาเพียงแค่เล็กน้อยเท่านั้น ซึ่งจะช่วยให้น้ำหนักของถ้อยคำที่คุกคามคู่สนทนาดูอ่อนลง คำหรือถ้อยคำที่ปรากฏใช้ ได้แก่

ตารางที่ 27 ตารางแสดงคำหรือถ้อยคำที่ปรากฏใช้ในรูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจนเพื่อลดปริมาณ

	ตัวอย่างคำหรือถ้อยคำที่ปรากฏใช้
รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจนเพื่อลดปริมาณ	แทบ แทบจะ มัก มักจะ เกือบ บ้าง ค่อนข้าง ค่อนข้างจะ มากนัก (ไม่)ค่อย เท่าไร ชัก ชักเท่าไร หน่อย นิดหน่อย นิดนึง ชักหน่อย ชักนิด เสียหน่อย ส่วนใหญ่ คนส่วนใหญ่ หลาย ๆ คน

ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 33

แล้วก็การใช้อนุภาคลงท้ายของผู้เรียนชาวจีน ในเรื่องของการใช้ก็แบ่งเป็นสามส่วน ก็คือ ความถี่ในการใช้ว่าเค้าใช้ถี่เกินไปรึป่าว ก็พบว่า มันก็ถี่ เออ **ค่อนข้าง**ที่จะถี่เกินไป

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ

ตัวอย่างที่ 34

ต่อมา นะคะ เท่าที่ทบทวนวรรณกรรมเนี่ย ก็ งานในภาษาไทยที่ศึกษาการครอบครองการสนทนาเนี่ย ก็จะมีสามชิ้นด้วยกัน สองชิ้นแรกเนี่ย งานของนิยดา และงานของอาจารย์ศิริพร ปัญญาเมธิกุล ก็จะมุ่งไปที่ประเภทการสนทนา นะคะ ส่วนของอาจารย์ เออ ภาวดี สายสุวรรณเนี่ยก็จะมุ่งไปที่ประเด็นเรื่องเพศค่ะ สรุปแล้ว **แทบจะ**ยังไม่มีงานวิจัยใดที่ศึกษาการครอบครองการสนทนาในภาษาไทยกับปัจจัยเรื่องสถานภาพทางสังคม โดยเฉพาะคู่ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนิสิต

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ

ตัวอย่างที่ 33 และ 34 ข้างต้น เป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ ในตัวอย่างที่ 33 ผู้พูดให้ข้อมูลเกี่ยวกับความถี่การใช้อนุภาคลงท้ายของผู้เรียนชาวจีน ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงที่ได้จากงานวิจัยของผู้พูด จะเห็นได้ว่า ในตอนแรกผู้พูดกล่าวว่า *มันก็ถี่* ทว่า ผู้พูดก็ได้แก้ไขคำพูดของตนเองโดยใช้รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจนเพื่อลดปริมาณ *ค่อนข้าง* ดังปรากฏในข้อความว่า *ค่อนข้างที่จะถี่เกินไป* แม้ว่าข้อมูลที่กล่าวจะเป็นข้อเท็จจริงที่ผู้พูดได้พิสูจน์มาแล้ว แต่ผู้พูดก็เลือกใช้รูปภาพดังกล่าวลดความหนักแน่นของถ้อยคำลงมา เป็นการไม่กล่าวอย่างชัดชัด เพื่อลดการผูกมัดตนเองกับถ้อยคำนั้น เช่นเดียวกับตัวอย่างที่ 34 ผู้พูดให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพงานวิจัยที่ได้ทบทวนวรรณกรรมมา ซึ่งเท่ากับว่าผู้พูดก็มีข้อมูลที่ค่อนข้างชัดเจนอยู่แล้ว แต่ผู้พูดก็เลือกใช้ รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจนเพื่อลดปริมาณ *แทบจะ* ดังปรากฏในข้อความว่า *แทบจะยังไม่มีงานวิจัยใดที่ศึกษาการครอบครองการสนทนาในภาษาไทยกับปัจจัยเรื่องสถานภาพทางสังคม โดยเฉพาะคู่ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนิสิต* ซึ่งเป็นการให้ข้อมูลแบบไม่ฟันธงชัดชัด อันเป็นกลไกทางภาษาที่ผู้พูดใช้เพื่อป้องกันตนเองจากการที่ผู้อื่นอาจไม่เห็นด้วย หรือมีการค้นพบว่าถ้อยคำที่ผู้พูดกล่าวเป็นข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง

ตัวอย่างที่ 35

ชอบฟิลความป็นหน้ขบวนการต่อสู้ได้ดินแบบหน้ฝรั่งเศสยุค 60-70's แบบพวก The Battle of Algiers ซึ่งแม้หน้จะวางตัวเป็นไซไฟเอเลียนปกครองโลก แต่การที่กลุ่มต่อต้านต้องเคลื่อนไหวด้วยวิธีแบบโบราณ และหยิบประวัติศาสตร์กรุงทรอยมาเป็นลูกเล่น จึงทำให้หน้ไม่ได้ต่างจากหน้ยุคก่อน อาจจะมีล้าของวิวัฒนาการจากต่างดาวอยู่แต่ลักษณะวิธีทำงานก็ยั้งดั่งเดิมแล้วฟิลมันได้ขึ้นไปอีกเมื่อเทคนิคการเล่าเรื่องฉากลงมือก่อการร้ายมันถอดแบบหน้สมัยก่อนที่ไม่ค่อยเน้นไดอะล็อกเวลาเป็นฉากทำงานตามแผน แต่อย่างไรก็ตามหน้ยังเล่าไม่ค่อยคมเท่าไร มันมีจุดที่เล่าเบาไป น้ำหนักตัวละครยังไม่หนักพอ รวมถึงอุดมการณ์ของหน้ยังไม่แน่นเหมือนหน้กบฏสมัยก่อนที่เห็นที่มาที่ไปจนเป็นจุดยืนชัดเจนว่าลูกมาต่อต้านเพื่อนำไปสู่ความอิสระอย่างไร

ตัวอย่างข้อมูลจากบทความแสดงความคิดเห็น

ตัวอย่างที่ 36

เปเปอร์นี้ก็พยายามที่จะอธิบายเรื่องฟังก์ชันให้ชัดเจนมากขึ้น แต่วามันก็ยังมียังมีปัญหายอยู่

บ้าง

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ

ตัวอย่างที่ 35 เป็นข้อมูลจากบทความแสดงความคิดเห็น ส่วนตัวอย่างที่ 36 เป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ ทั้งสองตัวอย่างนี้เป็นรูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจนเพื่อลดน้ำหนักของการวิจารณ์ให้ฟังดูอ่อนลง กล่าวคือ ในตัวอย่างที่ 35 ผู้เขียนวิจารณ์บทภาพยนตร์ ซึ่งเป็นการประเมินค่าผู้อื่นในทางลบ จะเห็นได้ว่า ผู้เขียนเลือกที่จะกล่าวว่า หน้ยังเล่าไม่ค่อยคมเท่าไร แทนการกล่าวว่า หน้ยังเล่าไม่คม รูปภาพ (ไม่) ค่อย และ เท่าไร ที่ปรากฏในข้อความจะทำให้น้ำหนักของการวิจารณ์ดูอ่อนลง เนื่องจากเป็นการสื่อว่า ผู้เขียนไม่ได้มองว่าบทภาพยนตร์เรื่องนี้มีจุดบกพร่องไปทั้งหมด แต่มีจุดบกพร่องเพียงแค่เล็กน้อยเท่านั้น ส่วนตัวอย่างที่ 36 ผู้พูดวิจารณ์งานวิจัยเรื่องหนึ่ง จะเห็นได้ว่า ผู้พูดเติมรูปภาพ บ้าง ต่อท้ายคำวิจารณ์ของตนเอง รูปภาพดังกล่าวจะช่วยสื่อว่า ผู้พูดพบปัญหาในงานวิจัยเรื่องนี้แค่เพียงเล็กน้อยเท่านั้น มิได้เป็นปัญหาใหญ่ หรือพบปัญหาไปทุกส่วนของงานวิจัย กลไกทางภาษานี้ก็จะช่วยลดความหนักแน่นของการวิจารณ์ลงมา และช่วยให้ผู้ที่ถูกวิจารณ์ไม่รู้สึกถึงความคิด ความเห็น หรือความเชื่อของตนเองไม่ได้รับการยอมรับไปทั้งหมด

ตัวอย่างที่ 37

อย่างในกรณีที่เราพยายามจะนำเสนอเนี่ย คือตึ้นะ แต่คิดถึง กำลังคิดว่า ตัวอย่างที่ A บอกว่าเป็นตัวอย่างของวัฒนธรรมทหาร เนี่ย B เห็น อาจจะเห็นต่าง นิดหน่อย อย่างอันนี้ที่เจ้านายบอกว่า อะไรหว่า ตัวอย่างจำได้ปะ ที่บอกว่า เมื่อก็เข้าใจมัยว่าทำไมผมต้องตำหนิคุณ แล้วลูกน้องก็เงิบไป แล้วเจ้านายก็บอกว่าเรื่องที่คุณทำผิดพลาดเป็นเรื่องที่สำคัญมาก ๆ เอ้อ มีผลต่อคนอื่นด้วย ผมเลยต้องพูดแบบนั้นกับคุณนะ แล้ว A ก็บอกว่าเป็นวัฒนธรรมอิงกลุ่ม เหมือนกองทัพ แต่ถ้าอ่านตามมาอีกสองบรรทัด ลูกน้องก็บอกว่า ครับ เสร็จแล้วเจ้านายบอกว่า ไกลจะถึงพักเที่ยงแล้ว ไปทานข้าวด้วยกัน ลูกน้องก็บอกว่า ครับ คือจริง ๆ เนี่ย ถ้าเค้าเป็นทหารจริง ๆ เค้าคงไม่ต้องเดินมาอธิบายความแบบนี้ ไซ้มะ เค้าก็ด่าเสร็จ แล้วก็ขึ้นรถกลับบ้านไปเลย แต่เนี่ยเจ้านายเนี่ย หลังจากประชุม ก็เดินมา บอกว่าเข้าใจหน่อยนึ่ง รูปภาษาเนี่ยมันแปลว่าจริง ๆ แล้วเจ้านายเนี่ยยังแคร้ลูกน้อง แล้วสุดท้ายแล้วยังชวนไปกินข้าวอีก ก็แสดงว่าจริง ๆ แล้วเค้าก็ rapport management อยู่เหมือนกัน คือจริง ๆ มันต้องดูในตัวตรงเนี่ย

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ

ตัวอย่างที่ 37 เป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ ผู้พูด (B) เห็นต่างจากที่ A เสนอ แต่ผู้พูด (B) ก็ทำให้การแสดงความคิดเห็นแย้งของตนฟังดูอ่อนลงโดยใช้รูปภาษาแสดงการไม่ระบุดูชัดเจนเพื่อลดปริมาณ นิดหน่อย ร่วมกับรูปภาษาแสดงการไม่ระบุดูชัดเจนเพื่อแสดงการแบ่งรับแบ่งสู้ อาจจะดังปรากฏในข้อความว่า ตัวอย่างที่ A บอกว่า เป็นตัวอย่างของวัฒนธรรมทหาร เนี่ย B เห็น อาจจะเห็นต่าง นิดหน่อย เพื่อที่จะสื่อว่า ผู้พูด (B) มีความคิดเห็นแย้งต่อคู่สนทนาแค่เพียงเล็กน้อยเท่านั้น

2) รูปภาษาแสดงการไม่ระบุดูชัดเจนเพื่อลดความถี่ หมายถึง การที่ผู้พูดใช้รูปภาษาแสดงการไม่ระบุดูชัดเจนเพื่อสื่อว่า ผู้พูดไม่ตัดสินใจอย่างแน่วแน่ว่าถ้อยคำที่กล่าวจะเป็นจริงดังเช่นที่ตนกล่าวทุกครั้งหรือทุกกรณี ผู้วิจัยพบว่า ผู้พูดมักใช้รูปภาษานี้ในการกล่าวถ้อยคำกลุ่มวัจนกรรมบอกกล่าว ซึ่งจะช่วยลดการรับผิดชอบของผู้พูดกับถ้อยคำนั้น และช่วยปกป้องตนเองจากการถูกโต้แย้งจากผู้อื่นที่เห็นต่างได้ เนื่องจากผู้พูดได้แสดงไว้ก่อนแล้วว่า ตนเองไม่ได้ตัดสินใจ ยืนยัน หรือรับรองว่าจะเป็นจริงตามที่กล่าวเสมอไป อาจจะมีข้อยกเว้นเกิดขึ้นในบางกรณีก็เป็นได้ คำหรือถ้อยคำที่ปรากฏใช้ ได้แก่

ตารางที่ 28 ตารางแสดงคำหรือถ้อยคำที่ปรากฏใช้ในรูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจนเพื่อลดความถี่

รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน เพื่อลดความถี่	ตัวอย่างคำหรือถ้อยคำที่ปรากฏใช้
	บางที บางครั้ง ในบางครั้ง

ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 38

ควรให้นิสิตนักศึกษาใส่ไพรเวทมาเรียนได้ เพราะบางครั้งชุดไพรเวทก็ดูสุภาพกว่าชุดนิสิต เพราะนิสิตนักศึกษาชอบใส่ชุดนิสิตแบบรัด ๆ สั้น ๆ ดูไม่สุภาพ

ตัวอย่างข้อมูลจากบทความแสดงความคิดเห็น

ตัวอย่างข้างต้น เป็นข้อมูลจากบทความแสดงความคิดเห็น ผู้เขียนได้เขียนแสดงความคิดเห็นว่ามหาวิทยาลัยควรอนุญาตให้นิสิตนักศึกษาใส่ไพรเวทมาเรียนได้ และให้เหตุผลเพื่อสนับสนุนข้อคิดเห็นของตนเองว่า ชุดไพรเวทเป็นชุดที่นิสิตนักศึกษาสวมใส่แล้วดูสุภาพกว่า เนื่องจากนิสิตนักศึกษามักจะใส่ชุดที่รัดและสั้น จะเห็นได้ว่า ในการเขียนแสดงความคิดเห็นนี้ ผู้เขียนลดการผูกมัดตนเอง และป้องกันมิให้ความคิดเห็นถูกโต้แย้งจากผู้อื่นที่อาจไม่เห็นด้วยโดยใช้รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจนเพื่อลดความถี่ บางครั้ง เพื่อสื่อว่า ข้อคิดเห็นที่ผู้เขียนเสนอ ผู้เขียนเองก็ได้ตัดสินใจชัดเจนหรือยืนยันแน่ชัดว่าจะเป็นจริงเช่นนั้นทุกกรณี อาจจะมีสถานการณ์อื่นที่แตกต่าง และผู้อื่นสามารถเห็นต่างไปจากตนได้

ตัวอย่างที่ 39

บางมหาวิทยาลัยมีชุดนักศึกษาที่ต้องร้อยกระดุมตลอดซึ่งบางครั้งก็ทำให้เสียเวลา

ตัวอย่างข้อมูลจากบทความแสดงความคิดเห็น

ตัวอย่างข้างต้น เป็นข้อมูลจากบทความแสดงความคิดเห็น จะเห็นได้ว่า ผู้เขียนมีการใช้คำบอกปริมาณ บาง สองตำแหน่งด้วยกัน ได้แก่ บางมหาวิทยาลัย และ บางครั้ง อย่างไรก็ตาม คำบอกปริมาณ บาง สองคำนี้สื่อเจตนาที่แตกต่างกัน กล่าวคือ บางมหาวิทยาลัย ในส่วนต้นของข้อความ เป็นการใช้อย่างบอกปริมาณ บาง ที่ผู้เขียนใช้เพื่อให้ข้อมูลตามข้อเท็จจริงกับผู้อ่านว่า ในประเทศไทยมี

มหาวิทยาลัยส่วนหนึ่งออกกฎให้นักศึกษาต้องร่ายกระดุมชดนักศึกษ ในขณะ *บางครั้ง* ที่ปรากฏในข้อความว่า ...ซึ่งบางครั้งก็ทำให้เสียเวลา เป็นรูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจนเพื่อลดความถี่ที่ผู้เขียนใช้เพื่อลดการรับผิดชอบ และปกป้องตนเองมิให้ถูกโต้แย้งจากผู้อื่นที่เห็นต่างได้ เนื่องจากเป็นกลไกทางภาษาที่ผู้เขียนใช้เพื่อสื่อว่า ผู้เขียนมิได้ตัดสินใจเด็ดขาดว่า การร่ายกระดุมชดนักศึกษจะทำให้ผู้สวมใส่ชดนักศึกษต้องเสียเวลาทุกครั้ง กล่าวให้เข้าใจโดยง่าย คือ ในความเป็นจริงแล้ว หากผู้เขียนเสนอข้อคิดเห็นว่า การร่ายกระดุมชดนักศึกษเป็นเรื่องที่ทำให้เสียเวลา ผู้ที่สวมใส่ชดนักศึกษก็ย่อมต้องเสียเวลาทุกครั้ง เนื่องจากการกระทำสิ่งเดียวกัน แต่ผู้เขียนก็เลือกใช้รูปภาพ *บางครั้ง* เพื่อไม่แสดงการตัดสินใจเด็ดขาดว่าการร่ายกระดุมชดนักศึกษจะทำให้ผู้สวมใส่ต้องเสียเวลาทุกครั้ง เพื่อลดการผูกมัดระหว่างตนเองกับข้อคิดที่เสนอ และปกป้องตนเองจากการถูกโต้แย้ง เนื่องจากอาจจะมีผู้เห็นต่างไปจากที่ผู้เขียนเสนอได้

จากตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ผู้พูดมักใช้รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจนเพื่อลดปริมาณความถี่ในการทำให้ถ้อยคำมีปริมาณและความถี่ลดลงมา ซึ่งมีผลทำให้ถ้อยคำมีความคลุมเครือมากขึ้น อันเป็นกลไกทางภาษาที่ผู้พูดใช้เพื่อลดน้ำหนักของถ้อยคำที่อาจส่งผลในแง่ลบทั้งต่อตนเองและคู่สนทนา

กล่าวโดยสรุป รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน เป็นรูปภาพที่ผู้พูดใช้เพื่อทำให้ความชัดเจนของถ้อยคำลดลง หรือสร้างความคลุมเครือให้กับถ้อยคำมากขึ้น ประกอบไปด้วย รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจนเพื่อลดความชัดเจนของถ้อยคำ และรูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจนเพื่อลดปริมาณความถี่ รูปภาพเหล่านี้จะช่วยลดน้ำหนักของถ้อยคำที่อาจส่งผลในแง่ลบทั้งต่อผู้พูดและคู่สนทนา ในการกล่าวถ้อยคำต่าง ๆ ในลำดับถัดไป ผู้วิจัยจะกล่าวถึง กริยาแสดงสภาวะทางความคิด ซึ่งเป็นอีกหนึ่งรูปภาพที่ผู้พูดมักเลือกใช้เพื่อทำให้ความอ่อนลง

3.2.3 กริยาแสดงสภาวะทางความคิด

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยกำหนดนิยามและความหมายของกริยาแสดงสภาวะทางความคิดว่า หมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำเพื่อสื่อว่าสิ่งที่กล่าวเป็นความคิดเห็นของตนเพียงคนเดียว หรือเป็นเพียงความรู้สึก ความเชื่อเท่านั้น ยังไม่ใช่ข้อเท็จจริงที่ได้รับการพิสูจน์ ผู้วิจัยพบว่า ผู้พูดมักใช้รูปภาพนี้เพื่อช่วยลดน้ำหนักของถ้อยคำที่อาจส่งผลในแง่ลบทั้งต่อผู้พูดเองและคู่สนทนาให้ดูอ่อนลง กล่าวคือ ผู้พูดมีแนวโน้มที่จะใช้กริยาแสดงสภาวะทางความคิดเพื่อลดการผูกมัดระหว่างตนเองกับถ้อยคำในการเสนอความคิดเห็น และใช้เพื่อลดน้ำหนักของถ้อยคำ เมื่อผู้พูดกล่าวถ้อยคำที่อาจคุกคามคู่สนทนา เช่น การเสนอความคิดเห็นแย้ง การแนะนำ และการวิจารณ์

ทั้งนี้ ผู้วิจัยพบคำหรือถ้อยคำที่ปรากฏใช้ โดยจำแนกประเภทคำหรือถ้อยคำตามพระยาอุปกิตศิลปสาร (2548) และนวรรณ พันธุมธา (2559) ดังนี้

ตารางที่ 29 ตารางแสดงคำหรือถ้อยคำที่ปรากฏใช้ในกริยาแสดงสภาวะทางความคิด

คำหรือถ้อยคำ	ตัวอย่างคำหรือถ้อยคำที่ปรากฏใช้
คำบอกบุรุษที่ 1 + คำหรือถ้อยคำแสดงสภาวะทางความคิด	หนูว่า หนูมองว่า เราว่า เราคิดว่า เรามองว่า ฉันว่า ฉันคิดว่า ดิฉันว่า ดิฉันคิดว่า ผมว่า ผมคิดว่า ผมมองว่า ผมรู้สึกว่ ผมมีความรู้สึกว่ ข้าพเจ้าเห็นว่า
ละคำบอกบุรุษที่ 1 + คำหรือถ้อยคำแสดงสภาวะทางความคิด	คิดว่า รู้สึก รู้สึกว่า มองว่า เตว่า สันนิษฐานว่า สันนิษฐานได้ว่า อนุมานได้ว่า
คำนาม + คำหรือถ้อยคำแสดงสภาวะทางความคิด	
1). ชื่อผู้พูด + คำหรือถ้อยคำแสดงสภาวะทางความคิด	(ชื่อผู้พูด)ว่า (ชื่อผู้พูด)คิดว่า (ชื่อผู้พูด)มองว่า (ชื่อผู้พูด)รู้สึกว่
2). คำที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟังในด้านต่าง ๆ + คำหรือถ้อยคำแสดงสภาวะทางความคิด	พี่ว่า พี่คิดว่า พี่มองว่า พี่รู้สึกว่ ครูว่า ครูคิดว่า ครูรู้สึกว่ ⁴
3). ตำแหน่งหรืออาชีพของผู้พูด + คำหรือถ้อยคำแสดงสภาวะทางความคิด	ผู้ศึกษาเห็นว่า ผู้เขียนว่า ผู้เขียนมองว่า ผู้เขียนสันนิษฐานว่า ผู้วิจัยคิดว่า ผู้วิจัยเห็นว่า ผู้วิจัยมีความเห็นว่ ผู้วิจัยคาดว่า ตัวผู้วิจัยมองว่า คณะผู้วิจัยมองว่า คณะผู้วิจัยสันนิษฐานว่ ⁵
วลี ⁶ ที่แสดงว่าสิ่งที่กล่าวเป็นความคิดเห็นเฉพาะของผู้พูด	ตามที่เราคิดไว้ สำหรับเรา สำหรับเรานะคิดว่า ส่วนตัวเราส่วนตัวคิดว่า ส่วนตัวแล้ว โดยส่วนตัวคิดว่า อันนี้ที่ฉันคิด อันนี้คือที่เราคิด อันนี้เป็นความคิดส่วนตัว ในความคิดของเรา ในความคิดของตัวเอง ในสายตาเรา ในความเห็นเรา อันนี้อาจจะเป็นส่วนหนึ่งของความคิดเห็นของตัวเอง

⁴ คำที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟังในด้านต่าง ๆ สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามบริบทของการปฏิสัมพันธ์

⁵ ตำแหน่งหรืออาชีพของผู้พูดสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามบริบทของการปฏิสัมพันธ์

⁶ ผู้วิจัยใช้นิยามของพระยาอุปกิตศิลปสาร (2548 : 193) ที่กล่าวว่า “วลี หมายถึง คำที่ติดต่อกันตั้งแต่ 2 คำขึ้นไป ซึ่งมีความหมายติดต่อกันเป็นเรื่องเดียวกัน แต่เป็นเพียงส่วนหนึ่ง ๆ ของประโยค และไม่มีเนื้อความครบถ้วนเป็นประโยค” ผู้วิจัยจำแนกรูปภาษาดังกล่าวเป็นวลี เนื่องจากเป็นเนื้อความเพียงส่วนหนึ่งของประโยคแสดงความคิดเห็น

จากการศึกษาพบว่า ผู้พูดเลือกใช้กริยาแสดงสภาวะทางความคิดทั้งหมด 227 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 14.22 จากรูปภาษาทั้งหมด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 40

- 1 A: เราว่าไอสองอันเนี้ยอยู่สุดท้ายโอเค
- 2 B: โอเค

ตัวอย่างข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ

ตัวอย่างที่ 41

- 1 A: อันนี้หนู-หนูว่าอันสุดท้าย (หัวเราะขณะพูด)
- 2 B: ทำไมอะจ๊ะ
- 3 A: ดูดูแบบดีใจที่หยิบขึ้นมา
- 4 B: ดูเหมือนดีใจโอเค

ตัวอย่างข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ

ตัวอย่างที่ 40 และ 41 ข้างต้น เป็นข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจที่ผู้พูดเสนอความคิดเห็นโดยใช้กริยาแสดงสภาวะทางความคิด เพื่อให้การเสนอความคิดเห็นดูอ่อนลง ดังจะเห็นได้จากการใช้คำบอกบุรุษที่ 1 + คำหรือถ้อยคำแสดงสภาวะทางความคิด เราว่า ในตัวอย่างที่ 40 และ หนูว่า ในตัวอย่างที่ 41 รูปภาษาเหล่านี้จะช่วยลดน้ำหนักของถ้อยคำที่อาจส่งผลในแง่ลบต่อผู้พูด กล่าวคือ รูปภาษาดังกล่าวจะลดการผูกมัดระหว่าง A กับความถูกต้องของถ้อยคำ เพราะ A ได้แสดงให้เห็นแล้วว่า สิ่งที่ A เสนอเป็นเพียงความคิดเห็นของตนเพียงคนเดียวเท่านั้น ซึ่งอาจยังไม่ใช้ความคิดที่ถูกต้อง อีกทั้งเป็นกลไกทางภาษาที่ A ใช้เพื่อลดน้ำหนักของถ้อยคำที่อาจส่งผลในแง่ลบต่อคู่สนทนา กล่าวคือ รูปภาษานี้จะลดการบังคับคู่สนทนา และช่วยให้การปฏิสัมพันธ์เป็นไปอย่างราบรื่นและบรรลุเป้าหมายของการสื่อสาร เนื่องจาก A ได้สื่อให้เห็นว่า สิ่งที่ A เสนอเป็นเพียงความคิดเห็นของตนเพียงคนเดียวเท่านั้น ซึ่งอาจไม่ถูกต้อง และ B อาจคิดต่างไปจากตนก็ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในตัวอย่างนี้ ซึ่งเป็นบริบทการสนทนาแบบเน้นภารกิจที่ A และ B ต่างต้องแลกเปลี่ยนความเห็นเพื่อช่วยกันทำภารกิจให้บรรลุผลสำเร็จ รูปภาษาดังกล่าวจะเอื้อให้ B พิจารณาว่าความคิดเห็นของ A เป็นไปได้หรือไม่ และเปิดโอกาสให้ B ตอบรับหรือปฏิเสธข้อเสนอของ A ได้โดยอิสระ

ตัวอย่างที่ 42

แล้วก็ในเรื่องของลักษณะสำคัญของอารมณ์ขันในการเล่าเรื่องโศกนาฏกรรมเนี่ยคะ ก็**คิดว่า** น่าจะเป็นการมองเห็นความโชคดีในความโชคร้าย ว่าสุดท้ายตอนนี้ฉันก็ยังมีชีวิตอยู่ หรือว่าฉันก็ไม่ได้เสียไปซะทุกอย่างนะ

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ

ตัวอย่างที่ 43

ถ้าทุกคนไปอ่านงานนะคะ จะ จะรู้สึกว่ เอ่อ__แม้กระทั่งการใช้ภาษาและการนำเสนอเนคะ เอ่อ__คือ คำมีความเป็น professional **ในความรู้สึกของตัวเอง**นะคะ อ่านแล้วไม่เบื่อ ทั้ง ๆ ที่ไม่ใช้งานของสายตัวเอง

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ

ตัวอย่างที่ 42 และ 43 ข้างต้น เป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ ในตัวอย่างที่ 42 ผู้พูดเสนอความคิดเห็นโดยใช้คำหรือถ้อยคำแสดงสภาวะทางความคิดแบบละคำบอกบุรุษที่ 1 **คิดว่า** เพื่อสื่อว่า ข้อคิดเห็นที่เสนอเป็นเพียงความคิดของตนเพียงคนเดียวเท่านั้น ยังไม่ได้ยืนยันว่าถูกต้อง และผู้ฟังอาจจะเห็นต่างไปได้ ส่วนในตัวอย่างที่ 43 ผู้พูดใช้ถ้อยคำ **ในความรู้สึกของตัวเอง** ซึ่งเป็นวลีที่แสดงว่าสิ่งที่กล่าวเป็นความคิดเห็นเฉพาะของผู้พูด จะเห็นว่า รูปภาษาเหล่านี้จะช่วยลดการผูกมัดตนเองกับความถูกต้องของถ้อยคำที่ผู้พูดกล่าวออกไป และลดการบังคับผู้ฟังให้ต้องเชื่อตามที่ผู้พูดกล่าว เนื่องจากผู้พูดได้สื่อให้เห็นแล้วว่า สิ่งที่กล่าวเป็นเพียงความคิดเห็นส่วนตัวเท่านั้น อาจจะถูกต้องหรือไม่ถูกต้องก็ได้ และผู้อื่นสามารถเห็นต่าง หรือโต้แย้งได้เช่นกัน

ตัวอย่างที่ 44

ผู้วิจัยได้จัดหมวดหมู่และเรียบเรียงหลักการใช article defini-indefini โดยแบ่งเป็น หัวข้อตามหน้าที่ทางความหมาย เช่น การกล่าวถึง “การมีอยู่เพียงสิ่งเดียว” ให้ใช้ article defini เพื่อสื่อความหมายดังกล่าว แล้วให้ตัวอย่างเปรียบเทียบการใช้ article definiindefini เพื่อให้เห็นความแตกต่างทางความหมายของคำนำหน้านามทั้งสองประเภท ดังนี้เรื่อยไปจนครบหลักการใช้ที่**ผู้วิจัยคิดว่า**เป็นประโยชน์ที่สุดสำหรับผู้เรียน-ผู้สอนภาษาฝรั่งเศส และนักภาษาศาสตร์ผู้สนใจเรื่องการใช้กับคำนามของ article defini Indefini

ตัวอย่างข้อมูลจากบทความวิชาการ

ตัวอย่างที่ 45

ข้อสังเกตของผู้เขียนที่พบว่าคำแสดงการถาม ปะ (หรือเปล่า) กับ มะ (ไหม) สามารถใช้แทนกันได้ และยังทำหน้าที่เป็นดัชนีปริศนาได้ด้วย รวมถึงการพบคำว่า ยังไง และ ไร (อย่างไร) ที่มีการใช้เดี่ยว ๆ เพื่อแสดงการล้อเลียนหรือแซวผู้ฟัง และแสดงความไม่สนใจในคำพูดของผู้ฟัง ทำให้ผู้เขียนมีความเห็นว่า คำว่า ปะ มะ ยังไง และ ไร ผ่านกระบวนการกลายเป็นรูปไวยากรณ์ (grammaticalization) ซึ่งหมายถึงขั้นตอนที่คำที่ไม่ได้เป็นคำไวยากรณ์อยู่แต่เดิมเปลี่ยนแปลงกลายเป็นคำไวยากรณ์ หรือหากคำนั้นเป็นคำไวยากรณ์อยู่แล้ว ก็เปลี่ยนมาแสดงหน้าที่ทางไวยากรณ์มากกว่าเดิม (Kingsarn 2016, 14) จัดเป็นการขยายขอบเขตทางไวยากรณ์ของคำ ในที่นี้คำแสดงการถามซึ่งเป็นคำไวยากรณ์ (grammatical words) ที่มีความหมายแสดงการถามและมีลักษณะอรรถศาสตร์ต่าง ๆ เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยเพิ่มหน้าที่ทางไวยากรณ์ขึ้นโดยมาทำหน้าที่เป็นดัชนีปริศนาด้วย

ตัวอย่างข้อมูลจากบทความวิชาการ

ตัวอย่างที่ 44 และ 45 ข้างต้น เป็นข้อมูลจากบทความวิชาการ จะเห็นว่า ผู้เขียนเสนอความคิดเห็นทางวิชาการโดยใช้ตำแหน่งหรืออาชีพของผู้พูด + คำหรือถ้อยคำแสดงสภาวะทางความคิด *ผู้วิจัยคิดว่า* ในตัวอย่างที่ 44 และ *ผู้เขียนมีความเห็นว่า* ในตัวอย่างที่ 45 ทั้งนี้ การเขียนงานวิชาการ ผู้เขียนจะศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ และวิเคราะห์ เรียบเรียง เพื่อเสนอเป็นองค์ความรู้ของผู้เขียนเอง เพราะฉะนั้นความถูกต้องแม่นยำจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้งานของผู้เขียนได้รับความเชื่อถือ การใช้รูปภาษาดังกล่าวเพื่อสื่อว่า ข้อคิดเห็นที่เสนอเป็นเพียงความคิดโดยส่วนตัวของผู้เขียนเท่านั้น มิได้มั่นใจว่าจะถูกต้อง หรือหมายรวมว่าคนทุกคนต้องคิดเห็นเช่นเดียวกัน ก็จะเป็นกลไกทางภาษาที่สามารถช่วยปกป้องผู้เขียนในการเขียนงานวิชาการได้

ตัวอย่างที่ 46

ความเจ๋งของ Roma อีกอย่างในสายตาเราคือความเป็นหนังพล็อตบางที่สามารถเล่าการเผชิญหน้ากับความลำบากออกมาได้เรียบง่ายแต่แข็งแกร่งมาก

ตัวอย่างข้อมูลจากบทความแสดงความคิดเห็น

ตัวอย่างที่ 47

แน่นอนว่า ความสามารถในการบริหาร บุคลิกภาพ ประสพการณ์ ประวัติส่วนตัวที่เคยทำอะไรมาบ้าง ชื่อเสียง-ชื่อเสียง นโยบายแก้ปัญหาเรื่องต่าง ๆ ฯลฯ ย่อมมีผลต่อการตัดสินใจ แต่ทั้ง

สิบข้อที่ว่ามันนั้นเป็นเกณฑ์หลัก ๆ สำหรับการเลือกผู้นำในครั้งนี้ ซึ่งก็เป็นเกณฑ์ส่วนตัวครับ มิได้คิดว่าทุกคนจะต้องมีเกณฑ์เดียวกัน หากใครมีอะไรอยากชี้แนะ หรืออยากแบ่งปันเกณฑ์ที่น่าสนใจก็ยินดีครับ ใครเห็นต่างก็ยินดีรับฟัง แต่อย่าถึงขั้นขัดแย้งรุนแรงเลยนะครับ ปวดหัวเปล่าๆ

ตัวอย่างข้อมูลจากบทความแสดงความคิดเห็น

ตัวอย่างที่ 46 และ 47 ข้างต้น เป็นข้อมูลจากบทความแสดงความคิดเห็น ในตัวอย่างที่ 46 ผู้เขียนใช้วลีที่แสดงว่าสิ่งที่กล่าวเป็นความคิดเห็นเฉพาะของผู้พูด ในสยตเรา ในการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงเรื่องของภาพยนตร์ เพื่อสื่อว่า ข้อคิดเห็นที่เสนอเป็นเพียงมุมมองที่เกิดขึ้นจากผู้เขียนเพียงคนเดียวเท่านั้น ผู้อื่นอาจเห็นต่างไปได้ ซึ่งเป็นกลไกทางภาษาที่ผู้เขียนใช้เพื่อปกป้องตนเองจากการถูกโต้แย้ง และลดการบังคับให้ผู้อื่นต้องเชื่อตามที่ผู้เขียนเสนอ เช่นเดียวกับตัวอย่างที่ 47 ผู้เขียนใช้วลี ซึ่งก็เป็นเกณฑ์ส่วนตัว อันเป็นเนื้อความส่วนหนึ่งของประโยคแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกผู้นำที่ปรากฏก่อนหน้านี้ เพื่อป้องกันตนเองจากการถูกโต้แย้ง และเปิดโอกาสให้ผู้อื่นเสนอความคิดเห็นที่ต่างออกไปได้ ดังจะเห็นได้จากหลายถ้อยคำที่ผู้เขียนแสดงเจตนาว่า ตนมิได้เหมารวมว่าทุกคนต้องคิดเห็นตรงกัน และยินดีที่จะรับฟังความคิดเห็นที่ต่างไป ดังปรากฏในข้อความว่า มิได้คิดว่าทุกคนจะต้องมีเกณฑ์เดียวกัน และ ใครเห็นต่างก็ยินดีรับฟัง ซึ่งกิริยาแสดงสภาวะทางความคิดที่ผู้เขียนใช้ดังกล่าวก็จะช่วยให้เจตนาการเปิดรับความคิดเห็นจากผู้อื่นของผู้เขียนสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

นอกจากการใช้กิริยาแสดงสภาวะทางความคิดเพื่อแสดงว่าถ้อยคำที่กล่าวเป็นความคิดเห็นของผู้พูดเพียงคนเดียวในการกล่าวถ้อยคำกลุ่มวัจนกรรมบอกกล่าวแล้ว ผู้วิจัยพบว่า ผู้พูดยังใช้รูปภาษาดังกล่าวเพื่อลดน้ำหนักของถ้อยคำที่คุกคามคู่สนทนา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 48

1	A:	อันนี้น่าจะเป็นรูปจบปะจ๊ะ อันนี้น่าจะเป็นรูปจบ (รำพึงกับตัวเอง)
2	B:	อืม อืม อ้อจบ
3	A:	รีเปล่า หนูว่ามะ
4	B:	แต่ <u>หนูว่า</u> อันนี้นะคะ เพราะว่าอัน อันนี้ตอน ตอนแรกดีใจที่แบบข้ามมาได้ แล้ว อันนี้ก็แบบ อ้าว ติดเกาะ (หัวเราะ) ติดเกาะ (หัวเราะขณะพูด)
5	A:	อ้อ เออเออเออ เออเออเออ เป็นไปได้ เป็นไปได้ เป็นไปได้ เป็นไปได้ เป็นไปได้

ตัวอย่างข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ

ตัวอย่างที่ 49

- 1 A: หรือว่าไอนี้มันทับตัวเหลืองวะ
- 2 B: ตัวเหลืองอ้อ
- 3 A: เพราะมันเป็นสีเหลืองอะพี่
- 4 B: อืม::ถ้าทับตัวเหลือง _ อืม:: _ แต่พี่ว่า _ มันน่าจะเป็นของตัวเนี้ย
- 5 A: อืม
- 6 B: เพราะว่ามันมีรูปนี้แล้วก็มาเป็นรูปนี้
- 7 A: อ้อ::
- 8 B: เหมือนกับว่า พยายามจะกระโดด
- 9 A: อืม::
- 10 B: แต่ปรากฏว่าไอนี้แยงน้อยใช้ปะ การบีมพ์อะแยงน้อยมันก็เลย อยู่แค่ตรงนี้
แป้วแป้วแป้ว
- 11 A: อ้าอาอา::

ตัวอย่างข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ

ตัวอย่างที่ 48 และ 49 เป็นข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ จะเห็นว่า B ในตัวอย่างที่ 48 และ 49 ต้องการเสนอความคิดเห็นที่ต่างไปจากสิ่งที่คู่สนทนาเสนอในผลัดก่อนหน้า เห็นได้จากการที่ B ขึ้นต้นถ้อยคำว่า แต่ หลังจากนั้น B ก็เสนอความคิดเห็นแย้งโดยใช้คำบอกบุรุษที่ 1 + คำหรือถ้อยคำแสดงสภาวะทางความคิด หนูว่า และคำที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟังในด้านต่าง ๆ + คำหรือถ้อยคำแสดงสภาวะทางความคิด พี่ว่า ในตัวอย่างที่ 48 และ 49 ตามลำดับ เพื่อแสดงว่าสิ่งที่ B เสนอความคิดเห็นแย้งเป็นความคิดของตนเพียงคนเดียว อาจไม่ถูกต้องก็ได้ ภาษานี้จะทำให้การเสนอความคิดเห็นแย้งของ B ฟังดูอ่อนลง และเปิดโอกาสให้ A แย้งกลับมาได้

ตัวอย่างที่ 50

พี่คิดว่า ที่มาและความสำคัญ A อาจจะขึ้นประมาณว่า _ เอ่อ _ ไอ่ _ การเปลี่ยนแปลงมันเป็นลักษณะที่ต้องมีอยู่แล้วในการสนทนา เป็นลักษณะทั่วไป ที่มีอยู่แล้วในทุกภาษา หนู นี นัน แล้วก็ เอ่อ ยกตัวอย่างสถานการณ์การสนทนาข้อมูลชุดหนึ่ง เอ้ย _ _ เอาสอง สองชุด แล้วก็บอกว่าชุดแรกเนี่ยมีลักษณะแบบนี้ แล้วก็อีกชุดหนึ่งมีลักษณะแบบนี้

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ

ตัวอย่างข้างต้นนี้ เป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ ผู้พูดใช้คำที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟังในด้านต่าง ๆ + คำหรือถ้อยคำแสดงสภาวะทางความคิด *ที่คิดว่า* ร่วมกับรูปภาษาแสดงการคาดคะเน *อาจจะ* และรูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน *ประมาณ* ในการแนะนำให้ผู้สนทนากะทำบางสิ่งบางอย่างตามความคิดของผู้พูด ซึ่งเป็นวัจนกรรมที่อาจทำให้ผู้สนทนาารู้สึกว่ากำลังถูกคุกคามหน้าด้านลบตามแนวคิดเรื่องหน้าและภาพของ Brown & Levinson (1978, 1987) และกำลังถูกละเมิดสิทธิด้านความเท่าเทียมที่ต้นพื้มีขณะปฏิสัมพันธ์ตามแนวคิดของ Spencer-Oatey (2000) รูปภาษาดังกล่าวจะช่วยให้การแนะนำของผู้พูดฟังดูอ่อนลง เนื่องจากผู้พูดลดการบังคับผู้สนทนา โดยการสื่อว่า สิ่งที่กล่าวเป็นเพียงความคิดเห็นของผู้พูดเพียงคนเดียวเท่านั้น ไม่ได้ยืนยันว่าจะถูกต้อง หรือเป็นจริงตามนั้น ผู้สนทนาอาจจะปฏิบัติตามหรือไม่ก็ย่อมได้

ตัวอย่างที่ 51

ขณะเดียวกันหนังยังมีจุดที่น่าเสียดายพอสมควร เราไม่คิดว่าหนังจะทำเป็นสูตรจำ แต่**เราคิดว่า**การจะทำหนังสูตรให้ออกมาดีต้องใส่ใจกับน้ำหนักของเรื่องราวด้วย

ตัวอย่างข้อมูลจากบทความแสดงความคิดเห็น

ตัวอย่างข้างต้นนี้ เป็นข้อมูลจากบทความแสดงความคิดเห็น จะเห็นว่า ผู้เขียนใช้คำบอกบุรุษที่ 1 + คำหรือถ้อยคำแสดงสภาวะทางความคิด *เราคิดว่า* ในการวิจารณ์จุดด้อยของบทภาพยนตร์ ซึ่งเท่ากับเป็นการประเมินค่าผู้อื่นในทางลบ ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงใช้รูปภาษาดังกล่าวเพื่อลดน้ำหนักของการวิจารณ์ให้ดูอ่อนลง โดยการแสดงว่า คำวิจารณ์ที่กล่าวเป็นเพียงความคิดเห็นส่วนตัวของตนเท่านั้น และมีได้เหมารวมว่าคนทุกคนจะคิดเห็นเช่นเดียวกันกับผู้เขียน

จากข้อมูลที่ศึกษายังพบว่า ผู้พูดมีการใช้กริยาแสดงสภาวะทางความคิดในการสื่อว่า สิ่งที่กล่าวเป็นเพียงความรู้สึกหรือความเชื่อเท่านั้น ยังไม่ใช่ข้อเท็จจริงที่ได้รับการพิสูจน์ เพื่อลดผลกระทบในแง่ลบที่อาจเกิดขึ้นต่อตนเองและผู้สนทนาอีกด้วย โดยผู้พูดมักจะใช้คำหรือถ้อยคำแสดงสภาวะทางความคิด เช่น *รู้สึก* *รู้สึกว่* *มองว่* *เดาว่า* *สันนิษฐานว่า* *สันนิษฐานได้ว่า* *อนุมานได้ว่า* เป็นต้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 52

ทีนี้ก็มามองที่เรื่องเล่าก่อนนะคะ เรื่องเล่าเนี่ยก็สนใจหลาย genre นะคะ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล่าที่เป็นประสบการณ์ส่วนบุคคลนะคะ ว่าไปเจอพญานาคเนี่ย พญานาคเป็นอย่างไรบ้าง เป็นเรื่องเล่าเกี่ยวกับอิทธิฤทธิ์ ปาฏิหาริย์ของพญานาค แม้กระทั่งเป็นละคร นาคี หรืออย่างอื่นนะคะ

ในรายการทอล์กโชว์ อะไรก็ตามนี้นะคะ ก็คือรู้สึกว่าเรื่องเล่าพวกนี้นะคะ มันมีบทบาทในการสร้างความเชื่ออะคะ

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ

ตัวอย่างที่ 53

- 1 A: ที่เก็บมาส่วนใหญ่ดูเหมือนเป็นเรื่องที่แบบ เกิดขึ้นจริงในเหตุการณ์อะคะ ใช่มั้ย หนู หนู หนูเข้าใจถูกมั้ย
- 2 B: พี่รู้สึกว่า ไอ้ที่เป็น pig อะ เหมือนจะเป็นเรื่องจริง คือเหมือนกับว่า เค้าเล่าว่า ไอ้ตอนนั้นอะ เค้าพูดแบบนี้
- 3 A: อ้อ::

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ

ตัวอย่างที่ 52 และ 53 ข้างต้น เป็นข้อมูลการเสนอความคิดเห็นในปริจเฉทการสัมภาษณ์วิชาการ จะเห็นว่า ทั้งสองตัวอย่าง ผู้พูดต่างใช้กริยาแสดงสภาวะทางความคิดในการสื่อว่าถ้อยคำที่กล่าวเป็นเพียงความรู้สึกหรือความเชื่อเท่านั้น กล่าวคือ ในตัวอย่างที่ 52 ผู้พูดใช้การละคำบอกบุรุษที่ 1 + คำหรือถ้อยคำ รู้สึกว่า ดังปรากฏในข้อความว่า ก็คือรู้สึกว่าเรื่องเล่าพวกนี้นะคะ มันมีบทบาทในการสร้างความเชื่ออะคะ ส่วนตัวอย่างที่ 53 A ใช้คำที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟังในด้านต่าง ๆ + คำหรือถ้อยคำแสดงสภาวะทางความคิด พี่รู้สึกว่า ในการเสนอความคิดเห็นในประเด็นที่ B ตั้งข้อสังเกต รูปภาษาดังกล่าวทำให้การเสนอความคิดเห็นฟังดูอ่อนลง เนื่องจากการสื่อว่าข้อคิดเห็นที่เสนอมานี้มาจากความรู้สึกของผู้พูดเท่านั้น ยังมิได้มีข้อพิสูจน์ใด ๆ ยืนยันว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง เพราะฉะนั้นหากข้อคิดเห็นที่ผู้พูดเสนอได้รับการพิสูจน์แล้วว่าผิดพลาด ผู้พูดก็ไม่ต้องรับผิดชอบต่อถ้อยคำนั้น ๆ อีกทั้งยังเป็นกลไกทางภาษาที่เอื้อให้ผู้ฟังได้ลองพิจารณาข้อเสนอของผู้พูด ซึ่งก็เท่ากับลดการบังคับให้ผู้ฟังต้องเชื่อตามที่ผู้พูดเสนอ

ตัวอย่างที่ 54

จากผลการสัมภาษณ์พบว่า ทั้งผู้ให้สัมภาษณ์ชาวสเปนและผู้ให้สัมภาษณ์ชาวไทยเห็นพ้องกันว่า การมีส่วนร่วมในห้องเรียนและการแสดงความคิดเห็นเป็นสิ่งที่ผู้เรียนควรปฏิบัติในห้องเรียน แต่ในความเป็นจริง ผู้สอนชาวสเปนรู้สึกว่า ผู้เรียนชาวไทยไม่ค่อยซักถามผลไม่ค่อยแสดงความคิดเห็นเท่าที่ควร ผู้วิจัยคาดว่า สาเหตุประการหนึ่งน่าจะมาจากลักษณะสังคมไทยที่มีวัฒนธรรมที่ค่านึงถึงสังคมส่วนรวม

ตัวอย่างข้อมูลจากบทความวิชาการ

ตัวอย่างที่ 55

ช่วงชั้นตะกอน (iv) เป็นช่วงชั้นที่มีการเพิ่มขึ้นของทรายใหญ่กว่า 150 ไมครอน ไปสู่ค่าสูงสุดของทั้งสองแห่งตะกอน (มีอัตราการเพิ่มขึ้น 3.67 และ 1.32 เปอร์เซ็นต์ ทุก ๆ 1 เซนติเมตรของชั้นตะกอนที่เพิ่มขึ้นของแห่งตะกอน A และ B ตามลำดับ) **สันนิษฐานว่า** การเพิ่มขึ้นของทรายดังกล่าวมาจากอิทธิพลการพัดพาและฝังกลบตะกอนดินของคลื่นสึนามิ

ตัวอย่างข้อมูลจากบทความวิชาการ

ตัวอย่างที่ 54 และ 55 ข้างต้น เป็นข้อมูลจากบทความวิชาการ ผู้เขียนเสนอความคิดเห็นที่ได้จากผลการวิจัยโดยใช้กริยาแสดงสถานะทางความคิดในการสื่อว่าถ้อยคำที่กล่าวเป็นเพียงความรู้สึกหรือความเชื่อเท่านั้น ดังจะเห็นได้จากการใช้ตำแหน่งหรืออาชีพของผู้พูด + คำหรือถ้อยคำแสดงสถานะทางความคิด ผู้วิจัยคาดว่า ในตัวอย่างที่ 54 และการละคำบอกบุรุษที่ 1 + คำหรือถ้อยคำแสดงสถานะทางความคิด **สันนิษฐานว่า** ในตัวอย่างที่ 55 แม้ว่าข้อคิดเห็นที่ผู้เขียนเสนอจะมาจากข้อมูลที่ได้จากผลการวิจัย แต่ผู้เขียนก็เลือกใช้รูปภาษาดังกล่าวเพื่อปกป้องตนเองโดยการสื่อว่า สิ่งทีกล่าวเป็นเพียงความรู้สึกหรือความเชื่อเท่านั้น ยังมิได้ยืนยันว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง เพราะฉะนั้นหากมีการพบข้อพิสูจน์อื่นที่สามารถหักล้างข้อคิดเห็นที่ผู้เขียนเสนอได้ในภายหลัง ผู้เขียนก็ไม่ต้องรับผิดชอบต่อถ้อยคำนั้น

ตัวอย่างที่ 56

รู้สึกว่มันน่าสนใจดีที่ทำออกมาแบบนี้

ตัวอย่างข้อมูลจากบทความแสดงความคิดเห็น

ตัวอย่างที่ 57

ค่านิยมต่าง ๆ ของสังคม ลูกสาวที่ไม่ยอมรับพ่อ และการเหยียดหยามจากแม่ยายเป็นสิ่งที่**เรา****มองว่**น่ากลัวไม่น้อยไปกว่าสิ่งเหนือธรรมชาติที่ตามหลอกหลอนครอบครัวนี้

ตัวอย่างข้อมูลจากบทความแสดงความคิดเห็น

ตัวอย่างที่ 56 และ 57 เป็นข้อมูลจากบทความแสดงความคิดเห็น จะเห็นว่า ในตัวอย่างที่ 56 ผู้เขียนใช้การละคำบอกบุรุษที่ 1 + คำหรือถ้อยคำ **รู้สึกว่** ส่วนตัวอย่างที่ 57 ผู้เขียนใช้คำบอกบุรุษที่ 1 + คำหรือถ้อยคำแสดงสถานะทางความคิด **เรามองว่** การใช้กริยาแสดงสถานะทางความคิดเพื่อแสดงว่าถ้อยคำที่กล่าวเป็นเพียงความรู้สึกหรือความเชื่อของผู้เขียนในลักษณะดังกล่าวจะช่วยลดการผูกมัดตนเองของผู้เขียนกับความถูกต้องของถ้อยคำที่กล่าวออกไป อีกทั้งอาจช่วยลดการถูกโต้แย้งจาก

ผู้เห็นต่าง เนื่องจากผู้เขียนได้สื่อให้เห็นแล้วว่า ข้อคิดเห็นที่เสนอมาจากความรู้สึกหรือความเชื่อของตนเท่านั้น ยังไม่มีข้อพิสูจน์ใดยืนยันว่าจะถูกต้อง เพราะฉะนั้นอาจจะเป็นสิ่งที่ผิดพลาด และผู้อื่นอาจเห็นต่างไปจากผู้เขียนก็ได้

นอกจากการใช้กริยาแสดงสภาวะทางความคิดในการสื่อว่า ถ้อยคำที่กล่าวเป็นเพียงความรู้สึกหรือความเชื่อเท่านั้นในการกล่าวถ้อยคำกลุ่มวัจนกรรมบอกกล่าวแล้ว ผู้วิจัยพบว่า ผู้พูดยังใช้รูปภาษาดังกล่าวเพื่อลดน้ำหนักของถ้อยคำที่คุกคามคู่สนทนา ดังปรากฏในตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 58

- 1 A: ที่นี้พอมาส่งส่วนความเป็นมา โอเค วันนี้ดีแล้ว นะ ที่นี้ พออันนี้ดีแล้ว B ก็อาจจะหลงลืมอะไรบางอย่างไป (หัวเราะ) **ครูรู้สึก**ว่า_ _อ่า_ _มันอาจจะต้องพูดว่า การศึกษาข้อมูลการสนทนาในแต่ละวัฒนธรรมเนี่ย มันจะทำให้เห็น_ _อ่า_ _ทำให้เห็นสิ่ง สิ่งสำคัญสองอย่าง อันที่หนึ่งก็คือ_ _อ่า_ _ลักษณะของการปฏิสัมพันธ์ในสังคมวัฒนธรรมนั้น และสองก็คือ มันจะสะท้อนให้เห็นการจัดระเบียบทางสังคม คือวันเนี่ย สิ่งที B พูด B จะไปเน้นเรื่อง social order เยอะ ซึ่ง B ก็อาจจะบอกว่า_ _อ่า_ _การครอบครองการสนทนาในแต่ละวัฒนธรรมเนี่ยมันก็มีลักษณะที่แตกต่างกัน อาจจะไปอ้างอิงงานวิจัยมาด้วยก็ได้ ก็ว่าไป นอกจากจะทำให้เห็นลักษณะเฉพาะในเรื่องการปฏิสัมพันธ์ ก็ยังสะท้อนให้เห็น social order ด้วย แล้วก็ว่าไปอย่างที่ B เล่ามา
- 2 B: ค่ะ

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ

ตัวอย่างข้างต้น เป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ A ได้แนะนำให้ B แก่ไขวิธีการเขียนงาน ซึ่งอาจจะทำให้ B รู้สึกว่าตนเองกำลังถูกคุกคามหน้าด้านลบ (Brown and Levinson, 1978, 1987) และถูกละเมิดสิทธิด้านความเท่าเทียมที่ตนพึงมี (Spencer-Oatey, 2000) ด้วยเหตุนี้ A จึงใช้คำที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟังในด้านต่าง ๆ + คำหรือถ้อยคำแสดงสภาวะทางความคิด **ครูรู้สึก**ว่า ร่วมกับรูปภาษาแสดงการคาดคะเน อาจจะ ดังปรากฏในข้อความว่า **ครูรู้สึก**ว่า_ _อ่า_ _มันอาจจะต้องพูดว่า การศึกษาข้อมูลการสนทนาในแต่ละวัฒนธรรมเนี่ย มันจะทำให้เห็น_ _อ่า_ _ทำให้เห็นสิ่ง สิ่งสำคัญสองอย่าง เพื่อสื่อว่า ข้อแนะนำที่ A อยากให้ B แก่ไข เป็นเพียงความรู้สึกของ A เท่านั้น ยังไม่มีข้อพิสูจน์ใดยืนยันว่าจะถูกต้อง B อาจจะเห็นด้วยหรือไม่ก็ยอมได้ ซึ่งเท่ากับว่า A มิได้บังคับให้ B ต้องเชื่อตามที่ตนแนะนำเท่านั้น

ตัวอย่างที่ 59

- 1 A: ครูแอบรู้สึกว่าคนเขียนเนี่ยเขียนวนวนไปมา จริง ๆ เนี่ยข้อหนึ่งกับข้อสองเค้าก็อธิบายไปแล้ว แต่ก็ยังยกตัวอย่างที่ค่อนข้างวนวนไปมา
- 2 B: ตอนหนูอ่านหนูก็คิดแบบนั้นค่ะ แล้วหนูก็พยายามแะออกมา (หัวเราะ)
- 3 A: เป็น journal จากไหนเอ่ย
- 4 B: Journal of Pragmatic ค่ะ
- 5 A: หรือ? อืม

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ

ตัวอย่างที่ 60

ลั้งเลคะแนน 7.5 กับ 8 รู้สึกว่าหนึ่งเขาส่วนตัวมากไป งานภาพกลบความเป็นหนังด้วยเหมือนนั่งดูโชว์ cinematography ของก๊วรอนมากกว่าดูหนัง

ตัวอย่างข้อมูลจากบทความแสดงความคิดเห็น

ตัวอย่างที่ 59 และ 60 ข้างต้น เป็นข้อมูลการใช้กริยาแสดงสภาวะทางความคิดเพื่อแสดงว่าถ้อยคำที่กล่าวเป็นเพียงความรู้สึกหรือความเชื่อเท่านั้นที่ปรากฏในปริจเฉทการสัมภาษณ์วิชาการ และบทความแสดงความคิดเห็นตามลำดับ ในตัวอย่างที่ 59 A ใช้คำที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟังในด้านต่าง ๆ + คำหรือถ้อยคำแสดงสภาวะทางความคิด ครูรู้สึกว่า ร่วมกับรูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน แอบ ในการวิจารณ์จุดด้อยของบทความที่ B เลือกมานำเสนอ ส่วนตัวอย่างที่ 60 ผู้เขียนใช้การละคำบอกบุรุษที่ 1 + คำหรือถ้อยคำแสดงสภาวะทางความคิด รู้สึกว่า ในการวิจารณ์จุดด้อยของบทภาพยนตร์ ซึ่งเท่ากับเป็นการประเมินค่าผู้อื่นในทางลบ ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงใช้รูปภาษาดังกล่าวเพื่อลดน้ำหนักของการวิจารณ์ให้ดูอ่อนลง โดยการแสดงว่า คำวิจารณ์ที่กล่าวมาจากรู้สึกของตนเองเท่านั้น ยังมิได้มีข้อพิสูจน์ว่าจะถูกต้อง หรือเหมารวมว่าคนทุกคนจะคิดเห็นเช่นเดียวกัน อาจจะมีผู้ที่เห็นต่างไปจากตนก็ได้

กล่าวโดยสรุป กริยาแสดงสภาวะทางความคิด เป็นรูปภาษาที่ผู้พูดใช้เพื่อสื่อว่าสิ่งที่กล่าวเป็นความคิดเห็นของตนเองเพียงคนเดียว หรือเป็นเพียงความรู้สึก ความเชื่อเท่านั้น ยังมิใช่ข้อเท็จจริงที่ได้รับการพิสูจน์ ทั้งนี้ Wang (2019) กล่าวว่า รูปภาษากลุ่มนี้สามารถใช้ทำหน้าที่เน้นย้ำความคิดหรือเพิ่มระดับความมั่นใจของผู้พูดก็ได้ เช่น การใช้กริยาแสดงสภาวะทางความคิด “I think” เพื่อเน้นย้ำความคิดของผู้พูดเองในบริบทการสนทนาที่มีความขัดแย้ง อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ที่ผู้วิจัยนำเสนอ จะเห็นได้ว่า ผู้พูดมักใช้กริยาแสดงสภาวะทางความคิดในบริบทที่ต้องการ

ลดผลในแง่ลบที่อาจเกิดขึ้นทั้งต่อตนเองและคู่สนทนา กล่าวคือ ภาษาดังกล่าวจะช่วยสื่อให้เห็นว่าสิ่งที่กล่าวเป็นความคิดเห็นของตนเพียงคนเดียว หรือเป็นเพียงความรู้สึก ความเชื่อเท่านั้น มิได้เหมารวมว่าทุกคนต้องคิดเห็นตรงกัน หรือเป็นข้อเท็จจริงที่ได้รับการพิสูจน์ว่าถูกต้องแล้วแน่นอน เพื่อปกป้องตนเองในกรณีที่ผู้พูดอาจกล่าวถ้อยคำที่ไม่เป็นจริง และลดน้ำหนักการคุกคามคู่สนทนาโดยการเปิดโอกาสให้คู่สนทนาสามารถโต้แย้ง หรือปฏิเสธความคิดเห็นได้อย่างอิสระ ด้วยเหตุนี้ อาจกล่าวได้ว่า กริยาแสดงสภาวะทางความคิดที่ผู้วิจัยจำแนกให้เป็นภาษากายที่ทำให้ความอ่อนลงในงานวิจัยนี้นั้น มิได้ทำหน้าที่เน้นย้ำความคิดแต่อย่างใด ทว่า ผู้พูดเลือกใช้ภาษากลุ่มนี้ในฐานะ “กลไกการปฏิสัมพันธ์ (interactional devices)” ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ คือ เพื่อให้การสื่อสารเป็นไปอย่างราบรื่น หรือหลีกเลี่ยงความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นขณะปฏิสัมพันธ์

ในหัวข้อถัดไป ผู้วิจัยจะกล่าวถึง ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น ซึ่งเป็นอีกหนึ่งประเภทของภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ผู้พูดมักเลือกใช้ขณะปฏิสัมพันธ์

3.2.4 ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยกำหนดนิยามและความหมายของประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น⁷ ว่าหมายถึง การที่ผู้พูดใช้รูปประโยคคำถามในการเสนอความคิดเห็นต่าง ๆ แทนการใช้รูปประโยคบอกเล่า เพื่อเปิดโอกาสให้คู่สนทนาตอบกลับว่าเห็นด้วยกับข้อคิดเห็นที่เสนอหรือไม่ (Fujii, 2012: 645) ผู้วิจัยพบว่า ผู้พูดมักใช้ภาษานี้เพื่อลดน้ำหนักการเสนอความคิดเห็นที่อาจส่งผลในแง่ลบต่อคู่สนทนาในการกล่าวถ้อยคำต่าง ๆ ให้อ่อนลง ทั้งนี้ จากกลุ่มข้อมูลที่ศึกษา พบว่า รูปประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็นที่ผู้พูดมักใช้จะอยู่ในรูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธ และมีรูปแบบการใช้ที่หลากหลาย ดังที่ณัฐพร พานโพธิ์ทอง และศิริพร ภักดีผาสุข เสนอไว้ (2561: 13) ได้แก่

⁷ ภาษานี้จัดเป็นการใช้กลวิธีอ่อนในการแสดงวาทกรรม ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอของ Fraser (1980) ที่กำหนดให้การใช้กลวิธีอ่อนในการแสดงวาทกรรมเป็นภาษาหนึ่งที่ทำให้ความอ่อนลง อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลที่ศึกษา ผู้วิจัยพบการใช้กลวิธีอ่อนในการแสดงวาทกรรมเพียงรูปแบบเดียว ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงกำหนดคำเรียกภาษานี้ตามลักษณะการใช้ภาษาของผู้พูด

ตารางที่ 30 ตารางแสดงรูปแบบรูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธที่ใช้เพื่อเสนอความคิดเห็น

รูปแบบรูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธ	ตัวอย่างคำหรือถ้อยคำที่ปรากฏใช้
แบบที่เป็นกลางไม่มีมูลบท	ไหม (มัย มะ เมะ) หรือเปล่า (หรือปะ รีเปล่า รีปาว รีปะ เปลา ปะ ปะ)
แบบที่มีมูลบท ผู้พูดสื่อว่าคาดหวังคำตอบรับ	ใช่หรือเปล่า (ใช่หรือปะ ใช่ปะ ใช่ปะ) ใช่ไหม (ใช่มัย ใช่มะ ใช่เมะ)
แบบประโยคบอกเล่า + คำถามขนาดสั้น	... + เนอะ ... + ดีไหม/ ดีหรือเปล่า (ดีมัย ดีมะ ดีเมะ/ ดีปะ ดีปะ) ... + ได้ไหม/ ได้หรือเปล่า (ได้มัย ได้มะ ได้เมะ/ ได้เปล่า ได้ปะ ได้ปะ) ... + โอเคไหม/ โอเคหรือเปล่า (โอเคมัย โอเคมะ โอเคเมะ/ โอเคเปล่า โอเคปะ โอเคปะ) ... + เป็นไปได้ไหม/ อาจจะเป็นไปได้ไหม (เป็นไปไดมัย เป็นไปไดมะ/ อาจจะเป็นไปไดมัย) ... + ถูกไหม (ถูกมะ)

จากการศึกษาพบว่า ผู้พูดเลือกใช้ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็นทั้งหมด 217 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 13.60 จากรูปภาษาทั้งหมด สามารถจำแนกออกเป็น 3 ประเภทย่อย โดยเรียงลำดับความถี่การปรากฏจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) ประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อเสนอความคิดเห็นที่เป็นกลาง 2) ประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อขอคำยืนยัน และ 3) ประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อถามความคิดเห็น ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 31 ตารางแสดงประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็นที่ผู้พูดใช้เพื่อทำให้ความอ่อนลง

ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น	ความถี่/ครั้ง	ร้อยละ
1. ประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธ เพื่อเสนอความคิดเห็นที่เป็นกลาง	118	7.39
2. ประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อขอคำยืนยัน	66	4.14
3. ประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อถามความคิดเห็น	33	2.07
รวม	217	13.60

ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงรายละเอียดและตัวอย่างของประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็นที่ผู้พูดใช้เพื่อทำให้ความอ่อนลง ดังต่อไปนี้

3.2.4.1 ประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อเสนอความคิดเห็นที่เป็นกลาง

ประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อเสนอความคิดเห็นที่เป็นกลาง หมายถึง การที่ผู้พูดใช้รูปประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็นที่เป็นกลาง ไม่ได้แสดงการคาดหวังว่าคำตอบจะเป็นการตอบรับหรือปฏิเสธ รูปภาษานี้ช่วยลดน้ำหนักการเสนอความคิดเห็นที่อาจส่งผลในแง่ลบต่อคู่สนทนาให้ดูอ่อนลง กล่าวคือ รูปภาษาดังกล่าวจะเปิดโอกาสให้คู่สนทนาตอบกลับว่าเห็นด้วยกับข้อคิดเห็นที่ผู้พูดเสนอหรือไม่ในการเสนอความคิดเห็นทั่ว ๆ ไป และลดน้ำหนักของถ้อยคำเมื่อผู้พูดเสนอความคิดเห็นที่อาจคุกคามคู่สนทนา เช่น การเสนอความคิดเห็นแย้ง

ทั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่า ผู้พูดจะใช้รูปแบบรูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อเสนอความคิดเห็นที่เป็นกลาง ได้แก่

ตารางที่ 32 ตารางแสดงการใช้รูปแบบรูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธ
เพื่อเสนอความคิดเห็นที่เป็นกลาง

รูปแบบรูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธ	ตัวอย่างคำหรือถ้อยคำที่ปรากฏใช้
แบบที่เป็นกลางไม่มีมูลบท	ไหม (มัย มะ แม่) หรือเปล่า (หรือปะ รีเปล่า รีปาว รีปะ เปลา ปะ ปะ)

จากข้อมูลที่ศึกษา พบการใช้ประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อเสนอความคิดเห็นที่เป็นกลางทั้งสิ้น 118 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 7.39 จากรูปภาษาทั้งหมด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 61

- 1 A: อันนี้ก็จ่อยจ่อย
- 2 B: แต่อีนียัง _ ข้ามไม่ได้ยังจ่อยอยู่
- 3 A: จ่อยจ่อยแล้วมาเจอตัวนี้ปะ
- 4 B: อืม
- 5 A: จ่อยจ่อยแล้วมาเจอตัวนี้:: อะอันนี้คือ _ ต่อมาอย่างนั้นะ B
- 6 B: อ๊ะ _ อ้ออะ
- 7 A: ไปป๊ะ:: แล้วก็รีบมานั้นะ แล้วก็จ่อยมาเจอตัวนี้ แล้วก็ยืมยืมกันปะ

- มีตรงยิ้มยิ้มกัน _ _ อะแล้วอันนี้
- 8 B: อิ้มอิ้ม _ _ อะแล้วอันนี้อะ
- 9 A: อันนี้ก็ต้องอยู่ข้างบนปะ
- 10 B: เอ้อะ _ _ อะ

ตัวอย่างข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ

ตัวอย่างที่ 62

- 1 A: อันนี้ต้องเริ่มอันนี้ก่อน _ _ แล้วก็, (0.76)
- 2 B: มันคือ::พยายามจะข้าม _ รีเปลา (2.96) ดูทำทุกวิถีทาง แล้วก็ ข้ามไม่ได้อยู่ดี
- 3 A: อิ้ม (2.42) แต่ อันนี้ ไม่มี อันนี้จะคล้ายอันนี้::
- 4 B: อิ้ม

ตัวอย่างข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ

ตัวอย่างที่ 61 และ 62 ข้างต้น เป็นข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ ในตัวอย่างที่ 61 A เสนอความคิดเห็นโดยใช้รูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธ ดังปรากฏในข้อความว่า *จ้อยจ้อย แล้วมาเจอตัวนี้ปะ* ในบรรทัดที่ 3 *แล้วก็ยิ้มยิ้มกันปะ* ในบรรทัดที่ 7 และ *อันนี้ก็ต้องอยู่ข้างบนปะ* ในบรรทัดที่ 9 เช่นเดียวกับในตัวอย่างที่ 62 B เสนอความคิดเห็นโดยใช้รูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธ ดังปรากฏในข้อความว่า *มันคือ::พยายามจะข้าม _ รีเปลา* ในบรรทัดที่ 2

จะเห็นว่า ทั้งสองตัวอย่างข้างต้นนี้ ผู้พูดต่างก็เสนอความคิดเห็นโดยใช้รูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อเสนอความคิดเห็นที่เป็นกลาง กล่าวคือ ผู้พูดไม่ได้แสดงการคาดหวังว่า คำตอบจะเป็นการตอบรับหรือปฏิเสธ แต่เปิดโอกาสให้ผู้สนทนาพิจารณาว่าเห็นด้วยกับข้อคิดเห็นหรือไม่โดยอิสระ ดังจะเห็นจากการที่ B ในตัวอย่างที่ 61 เห็นด้วย และตอบรับความคิดเห็นของ A ด้วยถ้อยคำแสดงการเป็นผู้ฟัง *อิ้ม อิ้มอิ้ม* และ *เอ้อะ* ในบรรทัดที่ 4 8 และ 10 ตามลำดับ ขณะที่ A ในตัวอย่างที่ 62 เห็นต่างกับ B และเสนอความคิดเห็นแย้งกลับมา ดังปรากฏในข้อความว่า *แต่ อันนี้ ไม่มี อันนี้จะคล้ายอันนี้::* และ B ก็ตอบรับความคิดเห็นแย้งของ A กล่าวได้ว่า รูปภาษานี้ช่วยให้การเสนอความคิดเห็นฟังดูอ่อนลง เนื่องจากเอื้อให้ผู้สนทนาพิจารณาว่าเห็นด้วยกับข้อคิดเห็นที่เสนอหรือไม่ ซึ่งเท่ากับลดการบังคับให้ผู้ฟังต้องเชื่อตามข้อคิดเห็นที่ผู้พูดเสนอเท่านั้น

นอกจากการใช้รูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อเสนอความคิดเห็นที่เป็นกลางในการเสนอความคิดเห็นทั่ว ๆ ไปแล้ว ผู้วิจัยพบว่า ผู้พูดยังใช้รูปภาษาดังกล่าวเพื่อลดน้ำหนักของถ้อยคำที่คุกคามคู่สนทนา เช่น การเสนอความคิดเห็นแย้ง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 63

- 1 A: อะตัวเล็กกับตัวสีขาว_ตัวสี
- 2 B: อ้าวมันไม่เหมือนกันอ้อ
- 3 A: นี่ไง ก็คือตัวเหลืองเนี่ย
- 4 B: เดี่ยว
- 5 A: แล้วมันมีตัวสีเหลืองด้วยไ
- 6 B: ก็นี่ไง นี่คือตัวเล็ก นี่ก็มีตัวเล็กนี่
- 7 A: แต่มันไม่มีตัวสีดำ
- 8 B: แต่มันแบนไปแล้ว _ ป๊ะ มันเหมือนกับนี่ป๊ะ
- 9 A: อ้อหลอ:: _ อ้อ::
- 10 B: ตอนแรกทีบอกเดินมากับตัวสีเหลืองนี้ตัวสีเหลืองมันก็แบบ แกล้งเอาหัวโหม่ง
- 11 A: อ้อาา::

ตัวอย่างข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ

ตัวอย่างข้างต้น เป็นข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ จะเห็นว่า B เห็นต่างกับความคิดเห็นที่ A เสนอในผลัดก่อนหน้า เห็นได้จากการที่ B ขึ้นต้นผลัดว่า แต่ ในบรรทัดที่ 8 การเสนอความคิดเห็นแย้งเป็นวัจนกรรมหนึ่งที่สามารถส่งผลในแง่ลบต่อคู่สนทนา เนื่องจากทำให้ผู้ที่ถูกแย้งรู้สึกว่าคุณภาพความคิดเห็นของตนเองไม่ได้รับการยอมรับ B จึงทำให้การเสนอความคิดเห็นแย้งของตนเองดูอ่อนลงโดยการใช้รูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อเสนอความคิดเห็นที่เป็นกลาง ดังปรากฏในข้อความว่า แต่มันแบนไปแล้ว _ ป๊ะ มันเหมือนกับนี่ป๊ะ เพื่อลดการบังคับให้คู่สนทนาต้องเชื่อตามที่ตนเสนอและเอื้อให้คู่สนทนาตอบรับหรือแย้งกลับมาได้

ตัวอย่างที่ 64

อ่า คือ เห็นชื่อว่า อารมณ์ขันในโศกนาฏกรรม คือ ในทางวรรณคดีเนี่ย มันเป็นศัพท์เฉพาะแล้ว จริง ๆ แล้วอารมณ์ขันในโศกนาฏกรรมมันก็มี อาจทำหน้าที่เสียดสีตัวละคร แต่พอมารู้ตัวอย่างเนี่ย มันไม่ได้เสียด คือ อาจจะต้องเปลี่ยนคำเรียกเรื่อง _ รีป่าว

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ

ตัวอย่างข้างต้น เป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ จะเห็นว่า ผู้พูดต้องการเสนอความคิดเห็นที่ต่างไปเกี่ยวกับคำเรียกเรื่องที่ผู้นำเสนอใช้ในงานวิจัย กล่าวคือ ผู้พูดเห็นแย้งว่า ผู้นำเสนอไม่ควรใช้คำเรียกเรื่องของ อารมณ์ขันในโศกนาฏกรรม เนื่องจากเป็นศัพท์เฉพาะที่ใช้ในทางวรรณคดี ทั้งนี้ ผู้พูด

ทำให้การเสนอความคิดเห็นแย้งของตนดูอ่อนลงโดยการใช้รูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธ เพื่อเสนอความคิดเห็นที่เป็นกลาง ร่วมกับรูปภาษาแสดงการคาดคะเน *อาจจะ* ดังปรากฏในข้อความว่า *อาจจะต้องเปลี่ยนคำเรียกเรื่อง_ _รีป่าว* ซึ่งเป็นรูปภาษาที่แสดงว่า แม้ผู้พูดจะเห็นต่างออกไป แต่ผู้พูดก็ไม่ได้คาดหวังว่าคู่สนทนาจะตอบรับหรือปฏิเสธข้อคิดเห็นของตน เพื่อเปิดโอกาสให้คู่สนทนาลองพิจารณาและตัดสินใจด้วยตนเอง

กล่าวโดยสรุป ผู้พูดมักใช้รูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อเสนอความคิดเห็นที่เป็นกลาง ซึ่งเป็นรูปภาษาที่สื่อว่า ผู้พูดไม่ได้คาดหวังว่าคำตอบจะเป็นการตอบรับหรือปฏิเสธ เพื่อเปิดโอกาสให้คู่สนทนาพิจารณาว่าเห็นด้วยกับความคิดเห็นที่ตนเสนอหรือไม่โดยอิสระ ทั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่า ผู้พูดยังใช้รูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อขอคำยืนยัน เพื่อลดผลกระทบในแง่ลบที่ถ้อยคำอาจมีต่อคู่สนทนา ดังจะกล่าวในหัวข้อถัดไป

3.2.4.2 ประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อขอคำยืนยัน

ประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อขอคำยืนยัน หมายถึง การที่ผู้พูดใช้รูปประโยคคำถามให้ตอบรับหรือปฏิเสธในการเสนอความคิดเห็น เพื่อสื่อว่า ตนแน่ใจต่อข้อคิดเห็นที่เสนอ และต้องการให้คู่สนทนาตอบรับเป็นการยืนยัน แม้รูปภาษานี้ดูเหมือนว่าผู้พูดจะมีความมั่นใจมากกว่าการใช้รูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อเสนอความคิดเห็นที่เป็นกลาง (หัวข้อที่ 3.2.4.1) ทว่า การใช้รูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อขอคำยืนยันก็ช่วยลดน้ำหนักของถ้อยคำที่อาจส่งผลในแง่ลบต่อคู่สนทนาได้เช่นกัน เนื่องจากเป็นรูปภาษาที่สื่อว่า แม้ว่าผู้พูดจะแน่ใจต่อข้อคิดเห็นที่เสนอ และต้องการให้คู่สนทนาตอบรับเป็นการยืนยัน แต่หากคู่สนทนาเห็นต่างก็ยังสามารโต้แย้งกลับไปได้ อีกทั้ง Brown & Levinson (1978, 1987) ยังได้กล่าวว่า การกล่าวอ้อม (off record) จะลดความเสี่ยงในการคุกคามหน้าคู่สนทนาได้มาก ซึ่งการใช้รูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อขอคำยืนยันก็นับว่าเป็นการใช้กลวิธีอ้อมในการแสดงทัศนคติเช่นกัน จากกลุ่มข้อมูลที่ศึกษา ผู้วิจัยพบว่า ผู้พูดจะใช้รูปภาษาดังกล่าวเพื่อเปิดโอกาสให้คู่สนทนาตอบกลับว่าเห็นด้วยกับข้อคิดเห็นที่เสนอหรือไม่ในการเสนอความคิดเห็นทั่ว ๆ ไป และลดน้ำหนักของถ้อยคำเมื่อผู้พูดเสนอความคิดเห็นที่อาจคุกคามคู่สนทนา เช่น การเสนอความคิดเห็นแย้ง การแนะนำ เป็นต้น

ทั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่า ผู้พูดจะใช้รูปแบบรูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อขอคำยืนยัน ได้แก่

ตารางที่ 33 ตารางแสดงการใช้รูปแบบรูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อขอคำยืนยัน

รูปแบบรูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธ	ตัวอย่างคำหรือถ้อยคำที่ปรากฏใช้
แบบที่มีมูลบท ผู้พูดเชื่อว่าคาดหวังคำตอบรับ	ใช่หรือเปล่า (ใช่หรือปะ ใช่ปะ ใช่ปะ) ใช่ไหม (ใช่มั๊ย ใช่มะ ใช่มะ)
แบบประโยคบอกเล่า + คำถามขนาดสั้น	... + เนอะ

จากข้อมูลที่ศึกษา พบการใช้ประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อขอคำยืนยันทั้งสิ้น 66 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 4.14 จากรูปภาษาทั้งหมด และสามารถจำแนกกลวิธีย่อยได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) การใช้รูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อขอคำยืนยันในลักษณะเน้นความให้คู่สนทนาตอบรับ และ 2) การใช้รูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อขอคำยืนยันในลักษณะเน้นความให้คู่สนทนาเห็นคล้อยตาม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) การใช้รูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อขอคำยืนยันในลักษณะเน้นความให้คู่สนทนาตอบรับ

หมายถึง การที่ผู้พูดเสนอความคิดเห็นโดยใช้รูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธแบบที่มีมูลบทเชื่อว่า ผู้พูดคาดหวังคำตอบรับจากคู่สนทนา คำหรือถ้อยคำที่ปรากฏใช้ ได้แก่

ตารางที่ 34 ตารางแสดงการใช้รูปแบบรูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อขอคำยืนยันในลักษณะเน้นความให้คู่สนทนาตอบรับ

รูปแบบรูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธ	ตัวอย่างคำหรือถ้อยคำที่ปรากฏใช้
แบบที่มีมูลบท ผู้พูดเชื่อว่าคาดหวังคำตอบรับ	ใช่หรือเปล่า (ใช่หรือปะ ใช่ปะ ใช่ปะ) ใช่ไหม (ใช่มั๊ย ใช่มะ ใช่มะ)

ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 65

- 1 A: อันนี้ก็ต้องมาชวนไอนี้ก่อนใช่มะ
- 2 B: เนอะ_เอื่อนี้เป็น-เจออนนี้ตรงนี้
- 3 A: เออแล้วก็มาเจอกันเดี๋ยวมาร่วม

ตัวอย่างข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ

ตัวอย่างที่ 66

- 1 A: อัน-อันนี่ก็ติดเกาะ _ ไข่แม่ แสดงว่ามัน::
- 2 B: มันอาจจะต้องหาทางเชื่อมกับ (0.48)
- 3 A: เชื่อมกับ
- 4 B: กับอีกเกาะนี่:: ไข่มัยยะ
- 5 A: ไข่ไข่ไข่

ตัวอย่างข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ

ตัวอย่างที่ 65 และ 66 ข้างต้น เป็นข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ ในตัวอย่างที่ 65 A เสนอความคิดเห็นโดยใช้รูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธที่มีมูลบท ไข่แม่ (ไข่ใหม่) เพื่อสื่อว่า A แน่ใจต่อข้อคิดเห็นที่เสนอ และต้องการให้ B ตอบรับเป็นการยืนยัน ดังปรากฏในข้อความว่า อันนี่ก็ต้องมาชวนไอนี่ก่อนไข่แม่ ในบรรทัดที่ 3 และจะเห็นว่า B ตอบรับความคิดเห็นของ A ว่า เนอะ ในบรรทัดที่ 2 จากนั้น A และ B ต่างก็ร่วมกันเสนอความคิดเห็นเพื่อเรียงรูปภาพให้สำเร็จ เช่นเดียวกับในตัวอย่างที่ 66 เริ่มจาก A ใช้รูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธที่มีมูลบท ไข่แม่ (ไข่ใหม่) ดังปรากฏในข้อความว่า อัน-อันนี่ก็ติดเกาะ _ ไข่แม่ ในบรรทัดที่ 1 จากนั้น B ก็ช่วย A ต่อเรื่องราว และเสนอความคิดเห็นโดยใช้รูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธที่มีมูลบท ไข่มัยยะ (ไข่ใหม่) ดังปรากฏในข้อความว่า กับอีกเกาะนี่::ไข่มัยยะ ในบรรทัดที่ 4 ซึ่ง A ก็ตอบรับความคิดเห็นของ B ว่า ไข่ไข่ไข่ ในบรรทัดที่ 5

จากสองตัวอย่างข้างต้น จะเห็นว่า การใช้รูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-หรือปฏิเสธเพื่อขอคำยืนยันในลักษณะเน้นความให้คู่สนทนาตอบรับจะช่วยลดการบังคับและแสดงให้เห็นว่าผู้พูดคำนึงถึงคู่สนทนา เนื่องจากเป็นกลวิธีทางภาษาที่เอื้อให้คู่สนทนาตอบกลับว่าเห็นด้วยกับความคิดเห็นที่เสนอหรือไม่ และจะเห็นว่า คู่สนทนามักมีการตอบรับความคิดเห็นของอีกฝ่ายอยู่เสมอ อีกทั้งยังร่วมกันเสนอความคิดเห็นเพื่อให้ภารกิจบรรลุเป้าหมาย กล่าวได้ว่า รูปภาพนี้เป็นอีกหนึ่งกลไกทางภาษาที่ช่วยลดผลกระทบในแง่ลบที่อาจส่งผลกระทบต่อคู่สนทนา และช่วยให้การปฏิสัมพันธ์เป็นไปอย่างราบรื่น ไม่เกิดความขัดแย้ง

นอกจากการใช้รูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อขอคำยืนยันในลักษณะเน้นความให้คู่สนทนาตอบรับในการเสนอความคิดเห็นทั่ว ๆ ไปแล้ว ผู้พูดยังใช้รูปภาพดังกล่าวเพื่อลดน้ำหนักของถ้อยคำเมื่อเสนอความคิดเห็นที่อาจคุกคามคู่สนทนา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 67

อย่างในกรณีที่เราพยายามจะนำเสนอเนี่ย คือตึนะ แต่คิดถึง กำลังคิดว่า ตัวอย่างที่ A บอกว่า ผมคิดว่าเนี่ยเป็นตัวอย่างของวัฒนธรรมทหาร เนี่ย ครูเห็น อาจจะเห็นต่างนิดหน่อย อย่างอันนี้ที่เจ้านายบอกว่า อะไรหว่า ตัวอย่างจำได้ปะ ที่บอกว่า เมื่อก็เข้าใจมัยว่าทำไมผมต้องตำหนิคุณ แล้วลูกน้องก็เจียบไป แล้วเจ้านายก็บอกว่าเรื่องที่คุณทำผิดพลาดเป็นเรื่องที่สำคัญมาก ๆ เออ มีผลต่อคนอื่นด้วย ผมเลยต้องพูดแบบนั้นกับคุณนะ แล้ว A ก็บอกว่าเป็นวัฒนธรรมอิงกลุ่ม เสมือนกองทัพ แต่ถ้าอ่านตามมาอีกสองบรรทัด ลูกน้องก็บอกว่า ครับ เสร็จแล้วเจ้านายบอกว่า ไกลจะถึงพักเที่ยงแล้วไปทานข้าวด้วยกัน ลูกน้องก็บอกว่า ครับ คือจริง ๆ เนี่ย ถ้าเค้าเป็นทหารจริง ๆ เค้าไม่ต้องเดินมาอธิบายความแบบนี้ ใช้มะ แบบว่า เค้าก็ตำเสร็จ แล้วก็ขึ้นรถกลับบ้านไปเลย แต่เนี่ยเจ้านายเนี่ยหลังจากประชุม ก็เดินมา บอกว่า เข้าใจหน่อยนึ่ง รูปภาพเนี่ยมันแปลว่าจริง ๆ แล้วเจ้านายเนี่ยยังแคร้ลูกน้อง แล้วสุดท้ายแล้วยังชวนไปกินข้าวอีก ก็แสดงว่าจริง ๆ แล้วเค้าก็ rapport management อยู่เหมือนกัน คือจริง ๆ มันต้องดูในตัวตรงเนี่ย

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ

ตัวอย่างข้างต้น เป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ ผู้พูดต้องการเสนอความคิดเห็นที่ต่างไปจากที่ A นำเสนอก่อนหน้า ดังจะเห็นจากการที่ผู้พูดกล่าวว่า อาจจะเห็นต่างนิดหน่อย ในบรรทัดที่ 2 และเสนอความคิดเห็นแย้งว่า คือจริง ๆ เนี่ย ถ้าเค้าเป็นทหารจริง ๆ เค้าไม่ต้องเดินมาอธิบายความแบบนี้ ใช้มะ จะเห็นว่า ผู้พูดทำให้การเสนอความคิดเห็นแย้งของตนดูอ่อนลงโดยการใช้รูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธที่มีมูลบท ใช้มะ (ใช้ไหม) ซึ่งเป็นรูปภาพที่แสดงว่า แม้ผู้พูดจะเห็นต่างไปและค่อนข้างแน่ใจต่อข้อคิดเห็นที่เสนอ ทว่า ผู้พูดก็ยังต้องการให้คู่สนทนาลองพิจารณาด้วยตนเองว่าเห็นด้วยกับความคิดเห็นที่เสนอหรือไม่ ไม่ได้บังคับให้ผู้ฟังต้องเชื่อตามนั้นทันที

ตัวอย่างที่ 68

A อาจจะต้งไปดูว่าคนที่เล่าเป็นคนที่มีประสบการณ์จริง เป็นคนที่เผชิญเหตุการณ์ความเป็นความตายมัย คนที่สูญเสียญาติสนิท กับคนที่ อา่ สูญเสียน้อยกว่า ใช้มะ ครูว่ามันไม่เหมือนกัน

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ

ตัวอย่างข้างต้น เป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ ผู้พูดได้แนะนำ A เกี่ยวกับวิธีการเก็บข้อมูลที่อาจจะนำมาใช้ในงานวิจัย ทั้งนี้ อาจกล่าวได้ว่า การแนะนำเป็นการเสนอความคิดเห็นที่ผู้พูดชี้แนะให้คู่สนทนากระทำบางสิ่งบางอย่างตามความคิดเห็นของตน และอาจทำให้คู่สนทนารู้สึกที่กำลัง

ถูกบังคับ ด้วยเหตุนี้ ผู้พูดจึงใช้รูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธที่มีมูลบท *ใช่/ไม่ใช่* (ใช่/ไหม) ดังปรากฏในข้อความว่า A อาจจะต้องไปดูว่าคนที่เล่าเป็นคนที่ประสบเหตุการณ์จริง เป็นคนที่เผชิญเหตุการณ์ความเป็นความตายมัย คนที่สูญเสียญาติสนิท กับคนที่ อ่า สูญเสียน้อยกว่า ใช่/ไม่ใช่ เพื่อแสดงว่า ผู้พูดไม่ได้บังคับให้ A ต้องเชื่อตามที่ผู้พูดแนะนำทันที แต่เปิดโอกาสให้ A ลองพิจารณาและตัดสินใจด้วยตนเอง ซึ่ง A อาจจะทำตอบรับหรือปฏิเสธความคิดของผู้พูดก็ย่อมได้

2) การใช้รูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อขอคำยืนยันในลักษณะเน้นความให้คู่สนทนาเห็นคล้อยตาม

หมายถึง การที่ผู้พูดเสนอความคิดเห็นโดยใช้รูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธในรูปแบบประโยคบอกเล่า + คำถามขนาดสั้น ‘เนอะ’ ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับคำถามพ่วงท้าย (ณัฐพร พานโพธิ์ทอง และศิริพร ภักดีผาสุข, 2561 : 14) เพื่อเน้นความให้คู่สนทนาเห็นคล้อยตาม และตอบรับกับข้อคิดเห็นที่ผู้พูดเสนอ คำหรือถ้อยคำที่ปรากฏใช้ ได้แก่

ตารางที่ 35 ตารางแสดงการใช้รูปแบบรูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อขอคำยืนยันในลักษณะเน้นความให้คู่สนทนาเห็นคล้อยตาม

รูปแบบรูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธ	ตัวอย่างคำหรือถ้อยคำที่ปรากฏใช้
แบบประโยคบอกเล่า + คำถามขนาดสั้น	... + เนอะ

ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 69

- 1 A: เดี่ยวอันนี้ไว้ก่อนแล้วกันเนอะ
- 2 B: เออ

ตัวอย่างข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ

ตัวอย่างที่ 70

- 1 A: ก็น่าจะเป็นอันนี้เนอะ เพราะใกล้สุด _ ผา-ชวนกันมาหน้าผา
- 2 B: ใช่ใช่ใช่ ชวน-ชวนมาหน้าผาหน่อย

ตัวอย่างข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ

ตัวอย่างที่ 69 และ 70 ข้างต้น เป็นข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ ในตัวอย่างที่ 69 A เสนอความคิดเห็นโดยใช้รูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธในรูปแบบประโยคบอกเล่า + คำถามขนาดสั้น ‘เนอะ’ เพื่อเน้นความให้ B คล้อยตามและตอบรับกับข้อคิดเห็นที่ A เสนอ ดังปรากฏในข้อความว่า *เดี๋ยวอันนี้ไว้ก่อนแล้วกันเนอะ* ในบรรทัดที่ 1 ซึ่ง B ก็ตอบรับความคิดเห็นของ A ด้วยถ้อยคำแสดงการเป็นผู้ฟัง *เออ* เช่นเดียวกับในตัวอย่างที่ 70 เริ่มจาก A ใช้รูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธในรูปแบบประโยคบอกเล่า + คำถามขนาดสั้น ‘เนอะ’ เพื่อเสนอความคิดเห็นขณะปฏิบัติภารกิจเรียงภาพให้เป็นเรื่องราว ดังปรากฏในข้อความว่า *ก็น่าจะเป็นอันนี้เนอะ เพราะใกล้สุด _ ผา-ชวนกันมาน้ำผา* ในบรรทัดที่ 1 และ B ก็ตอบรับว่า *ใช่ใช่ใช่* และกล่าวซ้ำข้อคิดเห็นที่ A เสนอว่า *ชวน-ชวนมาน้ำผาหน่อย* ในบรรทัดที่ 2 เพื่อแสดงว่าตนเห็นด้วยกับสิ่งที่ A เสนอ

จากสองตัวอย่างข้างต้น จะเห็นว่า การใช้รูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธในรูปแบบประโยคบอกเล่า + คำถามขนาดสั้น ‘เนอะ’ มีน้ำเสียงของการโน้มน้าวให้คู่สนทนาคล้อยตาม และตอบรับกับข้อคิดเห็นที่ผู้พูดเสนอ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าผู้พูดจะต้องการให้คู่สนทนาตอบรับข้อเสนอของตนเอง ทว่า ผู้พูดก็ยังเลือกใช้รูปภาษานี้เพื่อลดการบังคับและแสดงให้เห็นว่าตนคำนึงถึงคู่สนทนา กล่าวคือ รูปภาษานี้เป็นรูปภาษาที่ผู้พูดใช้เพื่อสื่อว่า ผู้พูดไม่ได้บังคับให้คู่สนทนาเห็นด้วยกับตนเองในทันที แต่เพียงเสนอข้อคิดเห็นบางอย่าง และเชิญชวนให้คู่สนทนาพิจารณาตาม อันเป็นการเปิดโอกาสให้คู่สนทนาคิดและตัดสินใจด้วยตนเอง ทั้งนี้ จะเห็นว่า คู่สนทนามักมีการตอบรับความคิดเห็นของอีกฝ่าย จึงอาจกล่าวได้ว่า รูปภาษานี้เป็นอีกหนึ่งกลไกทางภาษาที่ช่วยให้บรรลุเป้าหมายของการสื่อสาร

นอกจากการใช้รูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อขอคำยืนยันในลักษณะเน้นความให้คู่สนทนาเห็นคล้อยตามในการเสนอความคิดเห็นทั่ว ๆ ไปแล้ว ผู้พูดยังใช้รูปภาษาดังกล่าวเพื่อลดน้ำหนักของถ้อยคำเมื่อเสนอความคิดเห็นที่อาจคุกคามคู่สนทนา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 71

มันมีสถานการณ์แบบบางอย่าง ที่เค้าก็ให้ตัวเลขชัดเจนอะ แต่ถึงเวลา ทำไมเค้าจะต้องมา hedging อีกก็ไม่รู้ ไข่มะ คือเค้าสรุปได้เลยว่า 80 เปอร์เซ็นต์ แต่ทำไมเค้าต้องมา คงจะสรุปได้ว่า อาจจะสรุปได้ว่า คือมันมีตัวเลขที่ชัด ๆ อยู่แล้ว ทำไมต้อง อาจจะ คือ เราต้องเพิ่มเติมคำอธิบายอะ ว่า จริง ๆ ผู้วิจัยมีตัวเลขที่ชัดเจน หรือมีข้อมูลที่ชัดเจนอยู่แล้ว แต่ผู้วิจัยก็ยังเลือกที่จะใช้คำนี้เพื่อ hedging นะ ส่วนอันไหนที่ไม่ชัด เราอาจจะตัด ๆ ออกไป **เนอะ** อันนี้แหละที่ครูนั่งซีเรียสอยู่

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ

ตัวอย่างข้างต้น เป็นข้อมูลจากการสัมมนาวิชาการ ผู้พูดได้แนะนำคู่สนทนาเกี่ยวกับวิธีการเขียนผลการวิจัย ทั้งนี้ การที่ผู้พูดแนะนำให้คู่สนทนากระทำบางสิ่งบางอย่างตามความคิดเห็นของตน อาจจะทำให้คู่สนทนายารู้สึกว่ากำลังถูกบังคับ และเกิดเป็นความรู้สึกต่อต้านต่อผู้พูดได้ ด้วยเหตุนี้ ผู้พูดจึงเลือกใช้รูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธในรูปแบบประโยคบอกเล่า + คำถามขนาดสั้น ‘เนอะ’ ดังปรากฏในข้อความว่า คือเราต้องเพิ่มเติมคำอธิบายอะ ว่า จริง ๆ ผู้วิจัยมีตัวเลขที่ชัดเจน หรือมีข้อมูลที่ชัดเจนอยู่แล้ว แต่ผู้วิจัยก็ยังเลือกที่จะใช้คำนี้เพื่อ เพื่อ hedging นะ ส่วนอันไหนที่ไม่ชัดเจนเราอาจจะตัด ๆ ออกไป เนอะ ซึ่งเป็นรูปภาษาที่ผู้พูดใช้เพื่อสื่อว่า แม้ว่าผู้พูดจะต้องการให้คู่สนทนาคล้อยตาม และกระทำบางสิ่งบางอย่างตามความคิดเห็นของตน ทว่า ผู้พูดก็ไม่ได้บังคับให้คู่สนทนาต้องเชื่อหรือทำตามคำแนะนำของตนเองทันที แต่ยังเปิดโอกาสให้คู่สนทนาดูพิจารณาและตัดสินใจด้วยตนเองว่าเห็นด้วยกับข้อแนะนำที่ผู้พูดเสนอหรือไม่ ซึ่งเท่ากับเป็นการรักษาความเป็นอิสระและสิทธิที่คู่สนทนาพึงมีขณะปฏิสัมพันธ์ (Brown and Levinson, 1978, 1987; Spencer-Oatey, 2000)

ตัวอย่างที่ 72

- 1 A: ที่นี้ ตรงสมมติฐาน สมมติฐานบอกว่าการเรียกคำทำอาหารในภาษาไทยถิ่นแต่ละถิ่น มีจำนวนไม่เท่ากัน คือ วิธีการเขียนอาจจะดูไม่ค่อยชัด เนอะ
- 2 B: ค่ะ

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมมนาวิชาการ

ตัวอย่างข้างต้น เป็นข้อมูลจากการสัมมนาวิชาการ ผู้พูดใช้รูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธในรูปแบบประโยคบอกเล่า + คำถามขนาดสั้น ‘เนอะ’ ร่วมกับรูปภาษาแสดงการคาดคะเน และรูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน อาจจะ และ ดู ตามลำดับ ในการวิจารณ์วิธีการเขียนงานของคู่สนทนาว่าไม่ชัดเจน ดังปรากฏในข้อความว่า คือ วิธีการเขียนอาจจะดูไม่ค่อยชัด เนอะ ซึ่งเท่ากับการประเมินค่าคู่สนทนาในทางลบ และอาจทำให้คู่สนทนายารู้สึกว่าความคิดเห็นของตนไม่ได้รับการยอมรับ ผู้พูดจึงใช้รูปภาษานี้เพื่อลดความรุนแรงของการวิจารณ์ให้ดูอ่อนลง โดยการเปิดโอกาสให้คู่สนทนาดูพิจารณาและตัดสินใจด้วยตนเองว่าเห็นด้วยกับข้อวิจารณ์ที่ผู้พูดกล่าวหรือไม่

กล่าวโดยสรุป ผู้พูดมักใช้ประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อขอคำยืนยันทั้ง 2 ประเภท ได้แก่ การใช้รูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อขอคำยืนยันในลักษณะเน้นความให้คู่สนทนาตอบรับ และการใช้รูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อขอคำยืนยันในลักษณะเน้นความให้คู่สนทนาเห็นคล้อยตาม เพื่อทำให้การเสนอความคิดเห็นที่อาจส่งผลในแง่ลบต่อ

คู่สนทนาในบริบทต่าง ๆ ให้ดูอ่อนลง นอกจากรูปภาษาดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยพบว่า ผู้พูดยังใช้ประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อถามความคิดเห็นเช่นเดียวกัน ดังจะกล่าวในหัวข้อถัดไป

3.2.4.3 ประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อถามความคิดเห็น

ประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อถามความคิดเห็น หมายถึง การที่ผู้พูดเสนอความคิดเห็นโดยใช้รูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธ เพื่อให้คู่สนทนาประเมินค่าข้อคิดเห็นที่ตนเสนอว่าถูกต้องหรือเหมาะสมหรือไม่ รูปภาษานี้ช่วยลดน้ำหนักการเสนอความคิดเห็นที่อาจส่งผลในแง่ลบต่อคู่สนทนาให้ดูอ่อนลง กล่าวคือ รูปภาษาดังกล่าวจะเปิดโอกาสให้คู่สนทนาได้ประเมินค่าข้อคิดเห็นที่ผู้พูดเสนอในบริบทต่าง ๆ เช่น การเสนอความคิดเห็นทั่ว ๆ ไป และเสนอความคิดเห็นที่อาจคุกคามคู่สนทนา เช่น การแนะนำ กล่าวได้ว่า การที่ผู้พูดเปิดโอกาสให้คู่สนทนาได้ประเมินค่าข้อคิดเห็นของตน เท่ากับว่าเป็นการให้เกียรติคู่สนทนา

ทั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่า ผู้พูดจะใช้รูปแบบรูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อถามความคิดเห็น ได้แก่

ตารางที่ 36 ตารางแสดงการใช้รูปแบบรูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อถามความคิดเห็น

รูปแบบรูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธ	ตัวอย่างคำหรือถ้อยคำที่ปรากฏใช้
แบบประโยคบอกเล่า + คำถามขนาดสั้น	<p>... + ดีไหม/ ดีหรือเปล่า (ดีมัย ดีมะ ดีแมะ/ ดีปะ ดีปะ)</p> <p>... + ได้ไหม/ ได้หรือเปล่า (ได้มัย ได้มะ ได้แมะ/ ได้เปล่า ได้ปะ ได้ปะ)</p> <p>... + โอเคไหม/ โอเคหรือเปล่า (โอเคมัย โอเคมะ โอเคแมะ/ โอเคเปล่า โอเคปะ โอเคปะ)</p> <p>... + เป็นไปได้ไหม/ อาจจะเป็นไปได้ไหม (เป็นไปไดมัย เป็นไปไดมะ/ อาจจะเป็นไปไดมัย)</p> <p>... + ถูกไหม (ถูกมะ)</p>

จากข้อมูลที่ศึกษา พบการใช้ประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อถามความคิดเห็นทั้งสิ้น 33 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 2.07 จากรูปภาษาทั้งหมด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 73

- 1 A: อันนี้เหมือนเป็น มันพื้นมาจากกองนี้เป็นเหมือนกองเลือดของมันเลย _ ได้ปะ
 2 B: ได้

ตัวอย่างข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ

ตัวอย่างที่ 74

- 1 A: แล้วมัน แล้วก็ แล้วก็ร้องไห้ในที่สุด เพราะว่าเป็นเกาะคราวนี้ปั่นกลับยังงี้ ดีมะ
 2 B: ค่ะ

ตัวอย่างข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ

ตัวอย่างที่ 75

- 1 A: อันนี้น่าจะเป็นตอน-ตอนแฮอยู่ น่าจะเป็นอันนี้ ถูกมะ
 2 B: แซ่มีดเลย

ตัวอย่างข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ

ตัวอย่างที่ 73 74 และ 75 ข้างต้น เป็นข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ ในตัวอย่างที่ 73 A เสนอความคิดเห็นโดยใช้รูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธในรูปแบบประโยคบอกเล่า + คำถามขนาดสั้น ได้ปะ (ได้เปล่า) ดังปรากฏในข้อความว่า อันนี้เหมือนเป็น มันพื้นมาจากกองนี้เป็นเหมือนกองเลือดของมันเลย _ ได้ปะ เพื่อเปิดโอกาสให้ B ประเมินค่าข้อคิดเห็นของตน และจากตัวอย่างนี้ B ตัดสินว่าข้อคิดเห็นที่ A เสนอมาถูกต้องและเหมาะสม ดังจะเห็นได้จากการที่ B ตอบกลับว่า ได้ เช่นเดียวกับตัวอย่างที่ 74 เริ่มต้นที่ A เสนอความคิดเห็นโดยใช้รูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธในรูปแบบประโยคบอกเล่า + คำถามขนาดสั้น ดีมะ (ดีไหม) ดังปรากฏในข้อความว่า แล้วมัน แล้วก็ แล้วก็ร้องไห้ในที่สุด เพราะว่าเป็นเกาะคราวนี้ปั่นกลับยังงี้ ดีมะ เพื่อให้ B ประเมินค่าข้อคิดเห็นของตน ซึ่ง B ก็เห็นด้วย ดังจะเห็นได้จากการที่ B ใช้ถ้อยคำแสดงการเป็นผู้ฟัง ค่ะ เพื่อตอบรับข้อคิดเห็นของ A

ส่วนตัวอย่างที่ 75 จะเห็นว่า A เสนอความคิดเห็นโดยใช้รูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธในรูปแบบประโยคบอกเล่า + คำถามขนาดสั้น ถูกมะ (ถูกไหม) ร่วมกับรูปภาษาแสดงการคาดคะเน น่าจะ ดังปรากฏในข้อความว่า อันนี้น่าจะเป็นตอน-ตอนแฮอยู่ น่าจะเป็นอันนี้ถูกมะ เพื่อให้ B ประเมินค่าความคิดเห็นที่ตนเสนอ ซึ่ง B ก็เห็นด้วยและตอบรับข้อเสนอ นั้น ดังจะเห็นได้จากการที่ B ช่วย A ต่อเรื่องราว เพื่อแสดงความเห็นพ้อง ดังปรากฏในข้อความว่า แซ่มีดเลย

จากตัวอย่างข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ผู้พูดเลือกใช้ประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อถามความคิดเห็น เพื่อแสดงการให้เกียรติและคำนึงถึงคู่สนทนาในการเสนอความคิดเห็น กล่าวคือ ผู้พูดเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้ประเมินค่าข้อคิดเห็นของตน เพื่อที่ผู้ฟังจะได้ไม่รู้สึกว่าการกำลังถูกบังคับให้ต้องเชื่อตามที่ผู้พูดเสนอเท่านั้น แต่ผู้ฟังมีอิสระและสิทธิที่จะตอบรับ ปฏิเสธ หรือเสนอความคิดเห็นด้วยตนเองในบริบทการสนทนาเช่นกัน

จากข้อมูลที่ศึกษา ผู้วิจัยพบว่า ผู้พูดยังใช้รูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อถามความคิดเห็น เพื่อลดน้ำหนักของถ้อยคำเมื่อเสนอความคิดเห็นที่อาจคุกคามคู่สนทนา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 76

- 1 A: ต่อไปเป็นประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ก็มีสามข้อด้วยกันนะค่ะ ก็คือ เพื่อให้ทราบ การใช้อินุภาคลงท้ายแสดงสถานภาพและอนุภาคลงท้ายแสดงมาลาของผู้เรียนชาวจีนที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ข้อสองเพื่อให้ทราบ อิทธิพลของภาษาจีนแมนดารินของผู้เรียนชาวจีนที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองที่มีผลต่อการใช้อินุภาคลงท้ายภาษาไทย ข้อสามเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองให้ผู้เรียนชาวจีนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
- 2 B: ข้อสอง อ่า เพื่อให้ทราบปัจจัยที่มีผลต่อการใช้อินุภาคลงท้ายของผู้เรียนชาวจีนที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ดิมะ ให้ล๊อกับวัตถุประสงค์
- 3 A: ดีค่ะ

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ

ตัวอย่างข้างต้น เป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ ผู้พูดได้แนะนำให้คู่สนทนาแก้ไขวิธีการเขียนประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับของงานวิจัย ซึ่งการแนะนำให้คู่สนทนากระทำการบางอย่างตามความคิดเห็นของตน อาจจะทำให้คู่สนทนารู้สึกว่าตนเองขาดอิสระและสิทธิที่พึงมีขณะปฏิเสธสัมพันธ์ ผู้พูดจึงต้องการลดน้ำหนักของการแนะนำให้ดูอ่อนลง เพื่อที่ว่าการคู่สนทนาจะได้ไม่รู้สึกว่าการกำลังถูกผู้พูดบังคับให้ต้องเชื่อหรือปฏิบัติตามความคิดเห็นที่ผู้พูดเสนอเท่านั้น จากตัวอย่างนี้ ผู้พูดเลือกใช้รูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธในรูปแบบประโยคบอกเล่า + คำถามขนาดสั้น ดิมะ (ดีไหม) ซึ่งเป็นกลไกทางภาษาที่ผู้พูดเปิดโอกาสให้คู่สนทนาประเมินค่าข้อเสนอของตนเอง และจะเห็นว่าคู่สนทนามีการตอบรับความเห็นของผู้พูด ดังปรากฏในข้อความว่า ดีค่ะ

กล่าวโดยสรุป ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น หมายถึง การที่ผู้พูดใช้รูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธในการเสนอความคิดเห็นต่าง ๆ แทนการใช้รูปประโยคบอกเล่า เพื่อเปิดโอกาสให้คู่สนทนาตอบกลับว่าเห็นด้วยกับข้อคิดเห็นที่เสนอหรือไม่ ประกอบไปด้วย ประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อเสนอความคิดเห็นที่เป็นกลาง ประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อขอคำยืนยัน และประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อถามความคิดเห็น เมื่อเสนอความคิดเห็นที่อาจส่งผลในแง่ลบต่อคู่สนทนาในการกล่าวถ้อยคำต่าง ๆ ให้อ่อนลง

ลักษณะการสนทนาของผู้พูดดังกล่าวสอดคล้องกับข้อมูลการสนทนาภาษาญี่ปุ่น ดังปรากฏในงานวิจัยของ Fujii (2012) ที่ศึกษาเปรียบเทียบการสนทนาแบบเน้นภารกิจในภาษาญี่ปุ่นและภาษาอังกฤษแบบอเมริกัน ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ในการเสนอความคิดเห็น ผู้พูดภาษาญี่ปุ่นมักใช้รูปประโยคคำถามมากกว่ารูปประโยคบอกเล่าอย่างชัดเจน ในขณะที่ผู้พูดภาษาอังกฤษมีแนวโน้มที่จะใช้รูปประโยคบอกเล่ามากกว่า ทั้งนี้ การใช้ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็นเป็นกลไกทางภาษาที่ผู้พูดเสมือนเปิดโอกาสให้คู่สนทนาตอบรับหรือปฏิเสธความคิดเห็นที่ตนเสนอ เพื่อป้องกันมิให้คู่สนทนารู้สึกว่าการกำลังถูกบังคับให้ต้องเชื่อตามที่ผู้พูดเสนอเท่านั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า ขณะปฏิสัมพันธ์ผู้พูดและผู้พูดภาษาญี่ปุ่นมักจะคำนึงถึงความรู้สึกของคู่สนทนา (hearer-oriented) เป็นสำคัญ

นอกจากรูปภาพที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยยังพบว่า ผู้พูดมีการเลือกใช้รูปภาพแสดงการออกตัวเพื่อทำให้ความอ่อนลงขณะปฏิสัมพันธ์ ดังจะกล่าวในหัวข้อถัดไป

3.2.5 รูปภาพแสดงการออกตัว

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยกำหนดนิยามและความหมายของรูปภาพแสดงการออกตัวว่าหมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำเพื่อพูดกันหรือแก้ตัวไว้ก่อนว่าตนไม่ได้มั่นใจว่าถ้อยคำที่กล่าวจะถูกต้อง หรือไม่ได้มีความเชี่ยวชาญต่อถ้อยคำที่กล่าวมากนัก หรือไม่ได้มีเจตนาทางลบใด ๆ ผู้วิจัยพบว่า ผู้พูดมักใช้รูปภาพนี้เพื่อช่วยลดน้ำหนักของถ้อยคำที่อาจส่งผลในแง่ลบทั้งต่อผู้พูดเองและคู่สนทนาให้ดูอ่อนลง กล่าวคือ ผู้พูดมีแนวโน้มที่จะใช้รูปภาพแสดงการออกตัวเพื่อลดการผูกมัดระหว่างตนเองกับถ้อยคำ และใช้เพื่อลดน้ำหนักของถ้อยคำ เมื่อผู้พูดกล่าวถ้อยคำที่อาจคุกคามคู่สนทนา เช่น การให้ข้อมูล การเสนอความคิดเห็น การแนะนำ การวิจารณ์ ทั้งนี้ ผู้วิจัยพบถ้อยคำที่ปรากฏใช้ ดังนี้

ตารางที่ 37 ตารางแสดงถ้อยคำที่ปรากฏใช้ในรูปภาพแสดงการออกตัว

ถ้อยคำ	ตัวอย่างถ้อยคำที่ปรากฏใช้
ถ้อยคำที่สื่อว่าผู้พูดประเมินค่า ความคิดเห็นของตนในทางลบ	อาจจะยังไม่ชัดมาก เท่าที่คิดมั่ว ๆ อาจจะมโน ยังไม่เรียบร้อยมาก อาจจะยังไม่ครอบคลุมในบางประเด็น
ถ้อยคำที่สื่อว่าผู้พูดยังไม่แน่ใจ ต่อถ้อยคำที่กล่าว	อันนี้บอกก่อนเลยว่ายังไม่แน่ใจ ไม่แน่ใจ ไม่ค่อยแน่ใจ ไม่มั่นใจ ไม่ค่อยมั่นใจ
ถ้อยคำที่สื่อว่าผู้พูดประเมินค่า ความสามารถของตนในทางลบ	คนนอก คนไม่รู้เรื่อง ไม่ใช่แนว ไม่ใช่แนวที่ถนัด ไม่มีความเชี่ยวชาญ ไม่มีความรู้ ไม่ค่อยมีความรู้
ถ้อยคำที่สื่อว่าผู้พูดไม่ได้มีเจตนาทางลบ ต่อคู่สนทนา/ผู้ที่ถูกกล่าวถึง	ไม่ได้บอกว่าไม่ดี ไม่ได้ตำใคร

จากการศึกษาพบว่า ผู้พูดเลือกใช้รูปภาพแสดงการออกตัวทั้งหมด 56 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 3.50 จากรูปภาพทั้งหมด สามารถจำแนกออกเป็น 4 ประเภทย่อย โดยเรียงลำดับความถี่การปรากฏจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) การออกตัวว่าความคิดของตนอาจผิดพลาด 2) การออกตัวว่าไม่แน่ใจต่อถ้อยคำที่กล่าว 3) การออกตัวว่าไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญ และ 4) การออกตัวว่าไม่ได้มีเจตนาทางลบ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 38 ตารางแสดงรูปภาพแสดงการออกตัวที่ผู้พูดใช้เพื่อทำให้ความอ่อนลง

รูปภาพแสดงการออกตัว	ความถี่/ครั้ง	ร้อยละ
1. การออกตัวว่าความคิดของตนอาจผิดพลาด	25	1.56
2. การออกตัวว่าไม่แน่ใจต่อถ้อยคำที่กล่าว	21	1.31
3. การออกตัวว่าไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญ	8	0.50
4. การออกตัวว่าไม่ได้มีเจตนาทางลบ	2	0.13
รวม	56	3.50

ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงรายละเอียดและตัวอย่างของรูปภาพแสดงการออกตัวที่ผู้พูดใช้เพื่อทำให้ความอ่อนลง ดังต่อไปนี้

3.2.5.1 การออกตัวว่าความคิดของตนอาจผิดพลาด

การออกตัวว่าความคิดของตนอาจผิดพลาด หมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำเพื่อพูดกันหรือแก้ตัวไว้ก่อนว่าความคิดของตนอาจผิดพลาด รูปภาษานี้ช่วยลดน้ำหนักของถ้อยคำที่อาจส่งผลใน

แง่ลบต่อผู้พูดเองให้ดูอ่อนลง เช่น การให้ข้อมูล การเสนอความคิดเห็น การแนะนำ เป็นต้น กล่าวคือ ภาษาดังกล่าวจะช่วยลดการผูกมัดตนเองกับความถูกต้องของถ้อยคำที่กล่าวออกไป เนื่องจากผู้พูดได้ออกตัวไว้ก่อนแล้วว่า สิ่งที่ตนกล่าวอาจผิดพลาดได้ เพราะฉะนั้น หากถ้อยคำที่กล่าวได้รับการพิสูจน์ว่าไม่ถูกต้อง หรือมีผู้โต้แย้งในภายหลัง ผู้พูดก็ไม่ต้องรับผิดชอบต่อถ้อยคำนั้น ๆ

ทั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่า ผู้พูดจะใช้ถ้อยคำเพื่อแสดงการออกตัวว่าความคิดของตนอาจผิดพลาดได้แก่

ตารางที่ 39 ตารางแสดงถ้อยคำที่ปรากฏใช้ในการออกตัวว่าความคิดของตนอาจผิดพลาด

ถ้อยคำ	ตัวอย่างถ้อยคำที่ปรากฏใช้
ถ้อยคำที่สื่อว่าผู้พูดประเมินค่า ความคิดเห็นของตนในทางลบ	อาจจะยังไม่ชัดมาก เท่าที่คิดมั่ว ๆ อาจจะมโน ยังไม่เรียบร้อยมาก อาจจะยังไม่ครอบคลุมในบางประเด็น

จากข้อมูลที่ศึกษา พบการใช้การออกตัวว่าความคิดของตนอาจผิดพลาดทั้งสิ้น 25 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.56 จากรูปภาษาทั้งหมด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 77

แพทย์ทหารเค้าเรียก butcher คือพ่อค้าขายเนื้อ นี้นะคะ เป็นคำเรียกที่ อ้า ไข่ เค้ามองว่า เหมือนกับไม่ใช้การรักษา แต่หมอเป็นเหมือนกับคนที่ต้องมาทำอะไรกับร่างกายเขา อะไรอย่างนี้นะคะ เหมือน เขาก็มองตัวเองว่าชีวิตเค้าเป็นแค่เพียงเนื้อหนังมังสาอะไรเนี่ยคะ คือชีวิตเขามัน มันสลายตายอยู่แล้ว อันนี้อาจจะมโนนิดนึง

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ

ตัวอย่างที่ 78

ต่อมาเค้าก็พูดถึง a form เค้าเรียกวิธีการที่สร้างเป็นทหาร หรือว่าขัดเกลาให้พลเรือน กลายเป็นทหารเนี่ย เค้าใช้คำเรียกว่า a form of symbolic ก็คือตายจากความเป็นพลเรือนอะคะ และก็เกิดใหม่โดยความเป็นทหารนะคะ อันนี้คือเป็น อย่าเพิ่งงงนะคะ เดี่ยว เดี่ยวให้โหลดไปอ่านนะคะ อาจจะแปลไม่ถูกอะไรก็ตาม คือก็เข้าใจประมาณนี้นะคะ

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ

ตัวอย่างที่ 77 และ 78 ข้างต้นเป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ ในตัวอย่างที่ 77 ผู้พูดกล่าวถึงเหตุผลที่ทหารเรียกแพทย์ทหารว่า butcher ซึ่งเป็นความคิดเห็นของผู้พูดเอง และเพื่อไม่ให้ตนเองต้องรับผิดชอบหากข้อคิดเห็นที่เสนอไม่ถูกต้อง ผู้พูดจึงเลือกใช้ถ้อยคำที่สื่อว่าผู้พูดประเมินค่า

ความคิดเห็นของตนในทางลบ อันนี้อาจจะมนนิตนึ่ง (“มน” ในบริบทนี้หมายถึง ทึกทักคิดไปเอง, จินตนาการไปเอง) เพื่อพูดกันหรือแก้ตัวไว้ก่อนว่าความคิดของตนอาจผิดพลาดได้ ร่วมกับรูปภาพ แสดงการไม่ระบุชัดเจน เหมือน และ อะไรเนี่ย ดังปรากฏในข้อความว่า เหมือน เขาก็มองตัวเองว่า ชีวิตเค้าเป็นแค่เพียงเนื้อหนังมังสาอะไรเนี่ยคะ คือชีวิตเขามัน มันสลายตายอยู่แล้ว อันนี้อาจจะมนนิตนึ่ง เช่นเดียวกับตัวอย่างที่ 78 ผู้พูดเลือกใช้ถ้อยคำที่สื่อว่าผู้พูดประเมินค่าความคิดเห็นของตนในทางลบ อาจจะแปลไม่ถูกอะไรก็ตาม ในการแปลบทความเกี่ยวกับเรื่องการขัดเกลาให้พลเรือน กลายเป็นทหาร เพื่อออกตัวว่าการแปลของตนอาจผิดพลาด เมื่อพิจารณาจากบริบท จะเห็นว่า รูปภาษาดังกล่าวจะช่วยลดการผูกมัดผู้พูดกับความถูกต้องของถ้อยคำที่กล่าวออกไป เนื่องจากผู้พูดได้ออกตัวไว้ก่อนแล้วว่า สิ่งที่ตนกล่าวอาจผิดพลาดได้ ไม่ได้ยืนยันว่าจะต้องถูกต้องเสมอไป

จากกลุ่มข้อมูลที่ศึกษา ผู้วิจัยยังพบว่า ผู้พูดใช้การออกตัวว่าความคิดของตนอาจผิดพลาด เพื่อป้องกันตนเองในการแนะนำให้คู่สนทนากระทำการบางสิ่งบางอย่าง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 79

A อาจจะแบบ ถอดเทปทั้งหมด เพื่อเอามาดู เอามาดูประกอบด้วยว่า เค้าตั้งใจทำให้มันอ่อนลงจริง ๆ รีป่าว อันนี้เราไม่รู้ละ ไม่รู้ละว่าคิดมากไปเองรีป่าว

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ

ตัวอย่างข้างต้นเป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ จะเห็นว่า ผู้พูดแนะนำให้ A กระทำการบางสิ่งบางอย่างตามความคิดเห็นของตน อย่างไรก็ตาม ผู้พูดก็ได้ต้องการผูกมัดตนเองกับถ้อยคำนั้น ผู้พูดจึงเลือกใช้ถ้อยคำที่สื่อว่าผู้พูดประเมินค่าความคิดเห็นของตนในทางลบ อันนี้เราไม่รู้ละ ไม่รู้ละว่าคิดมากไปเองรีป่าว เพื่อพูดกันหรือแก้ตัวไว้ก่อนว่าความคิดของตนอาจผิดพลาด และหากข้อแนะนำของตนได้รับการพิสูจน์แล้วว่าไม่ถูกต้อง หรือไม่เหมาะสม ผู้พูดก็ไม่ต้องรับผิดชอบต่อถ้อยคำที่กล่าว

นอกจากการออกตัวว่าความคิดของตนอาจผิดพลาด ผู้วิจัยพบว่า ผู้พูดยังใช้ถ้อยคำเพื่อแสดงการออกตัวว่าไม่แน่ใจต่อถ้อยคำที่กล่าวในการแสดงวัจนกรรมต่าง ๆ ดังจะกล่าวในลำดับถัดไป

3.2.5.2 การออกตัวว่าไม่แน่ใจต่อถ้อยคำที่กล่าว

การออกตัวว่าไม่แน่ใจต่อถ้อยคำที่กล่าว หมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำเพื่อพูดกันหรือแก้ตัวไว้ก่อนว่าตนยังไม่แน่ใจต่อถ้อยคำที่กล่าว รูปภาษานี้ช่วยลดน้ำหนักของถ้อยคำที่อาจส่งผลในแง่ลบต่อผู้พูดเองให้ดูอ่อนลง เช่น การให้ข้อมูล การเสนอความคิดเห็น การแนะนำ กล่าวคือ รูปภาษาดังกล่าวจะช่วยลดการผูกมัดตนเองกับความถูกต้องของถ้อยคำที่กล่าวออกไป เนื่องจากผู้พูด

ได้ออกตัวไว้ก่อนแล้วว่า ตนมิได้แน่ใจต่อถ้อยคำที่กล่าว อาจจะเป็นสิ่งที่ถูกต้องหรือไม่ถูกต้องก็ย่อมได้ เพราะฉะนั้น หากถ้อยคำที่กล่าวได้รับการพิสูจน์ว่าไม่ถูกต้อง หรือมีผู้โต้แย้งในภายหลัง ผู้พูดก็ไม่ต้องรับผิดชอบต่อถ้อยคำนั้น ๆ

ทั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่า ผู้พูดจะใช้ถ้อยคำเพื่อแสดงการออกตัวว่าไม่แน่ใจต่อถ้อยคำที่กล่าว ได้แก่

ตารางที่ 40 ตารางแสดงถ้อยคำที่ปรากฏใช้ในการออกตัวว่าไม่แน่ใจต่อถ้อยคำที่กล่าว

ถ้อยคำ	ตัวอย่างถ้อยคำที่ปรากฏใช้
ถ้อยคำที่สื่อว่าผู้พูดยังไม่แน่ใจ ต่อถ้อยคำที่กล่าว	อันนี้บอกก่อนเลยว่ายังไม่แน่ใจ ไม่แน่ใจ ไม่ค่อยแน่ใจ ไม่มั่นใจ ไม่ค่อยมั่นใจ

จากข้อมูลที่ศึกษา พบการใช้การออกตัวว่าไม่แน่ใจต่อถ้อยคำที่กล่าวทั้งสิ้น 21 ครั้ง คิดเป็น ร้อยละ 1.31 จากรูปภาษาทั้งหมด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 80

ต่อไปผู้รับประโยชน์นะครับ สิ่งที่ได้รับนั้นคือ เอ่อ โดยตัวอย่างเนี่ย ผู้รับประโยชน์ไม่ต้องทำอะไร จะมีคนทำให้ะครับ **อันนี้บอกก่อนเลยว่าก็ยังไม่แน่ใจเหมือนกันนะครับ**

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมมนาวิชาการ

ตัวอย่างข้างต้นเป็นข้อมูลจากการสัมมนาวิชาการ จะเห็นว่า ผู้พูดเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับ “ผู้รับประโยชน์ (beneficiary/ benefactive)” ซึ่งในทางไวยากรณ์หมายถึง ผู้ที่ได้รับผลของเหตุการณ์ (พิรุฬห์ ปิยมหงษ์ และกิงกาญจน์ เทพกาญจนา, 2560 : 341) เมื่อพิจารณาบริบทแวดล้อม การสัมมนาวิชาการเป็นบริบทการสนทนาที่ผู้พูดจะต้องนำเสนอความก้าวหน้างานวิจัยของตนเอง และเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมการสัมมนาสามารถแสดงความคิดเห็น ตั้งคำถาม แนะนำ หรือวิจารณ์งานของผู้พูด ด้วยเหตุนี้ ผู้พูดจึงเลือกใช้การออกตัวว่าไม่แน่ใจต่อถ้อยคำที่กล่าว ดังปรากฏในข้อความว่า **อันนี้บอกก่อนเลยว่าก็ยังไม่แน่ใจเหมือนกันนะครับ** ซึ่งเป็นถ้อยคำที่ผู้พูดใช้เพื่อพูดกันหรือแก้ตัวไว้ก่อนว่าตนเองก็ยังมิได้แน่ใจต่อข้อคิดเห็นที่เสนอ เพราะฉะนั้น อาจจะมีผู้ที่เห็นต่างออกไป หรือหากข้อคิดเห็นที่เสนอนั้นได้รับการพิสูจน์ว่าไม่ถูกต้อง ผู้พูดก็ไม่ต้องรับผิดชอบต่อถ้อยคำนั้น

นอกจากใช้ในการเสนอความคิดเห็นแล้ว ผู้วิจัยยังพบว่า ผู้พูดใช้การออกตัวว่าไม่แน่ใจต่อถ้อยคำที่กล่าวเพื่อป้องกันตนเองในการแนะนำให้คู่สนทนากระทำบางสิ่งบางอย่างเช่นกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 81

- 1 A: คือ คือ B ดูเรื่อง pragmatic ด้วยปะ ที่ว่า เจตนาเค้าต้องการจะสื่ออย่างนี้ด้วยรีปาว
- 2 B: (พยักหน้า)
- 3 A: ดู ดูด้วยไหม้ย ถ้าดูด้วย เรว่าบางทีอาจจะต้องบอกด้วยนะ พวกการหยุดวรรคคะ แต่เราก็ไม่แน่ใจเหมือนกันนะ

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ

ตัวอย่างข้างต้นเป็นข้อมูลที่ผู้พูดใช้การออกตัวว่าไม่แน่ใจต่อถ้อยคำที่กล่าวในการแนะนำให้คู่สนทนากระทำบางสิ่งบางอย่างในปริบทการสนทนาวิชาการ จะเห็นว่า A แนะนำให้ B พิจารณาการหยุดวรรคตามแนวคิดการสนทนาวิเคราะห์ (conversation analysis) อย่างไรก็ตาม A ก็มิได้ต้องการผูกมัดตนเองกับข้อเสนอแนะที่กล่าว A จึงจบท้ายการแนะนำด้วยข้อความว่า แต่เราก็ไม่แน่ใจเหมือนกันนะ ซึ่งเป็นการใช้ถ้อยคำที่สื่อว่าผู้พูดยังไม่แน่ใจต่อถ้อยคำที่กล่าว ทั้งนี้ หากในภายหลังมีการพิสูจน์ว่าข้อเสนอแนะที่ A เสนอกับ B ไม่ถูกต้อง หรือมีผู้โต้แย้ง A ก็ไม่ต้องรับผิดชอบต่อถ้อยคำนั้น เนื่องจาก A ได้พูดกันหรือแก้ตัวไว้ก่อนหน้าแล้ว

ในหัวข้อถัดไป ผู้วิจัยจะกล่าวถึงการใช้ถ้อยคำเพื่อแสดงการออกตัวว่าไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นอีกรูปภาษาหนึ่งที่ผู้พูดใช้เพื่อปกป้องตนเองในการกล่าวถ้อยคำต่าง ๆ

3.2.5.3 การออกตัวว่าไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญ

การออกตัวว่าไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำเพื่อพูดกันหรือแก้ตัวไว้ก่อนว่าตนไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญ ฉะนั้นถ้อยคำที่กล่าวย่อมผิดพลาดได้ รูปภาษานี้ช่วยลดน้ำหนักของถ้อยคำที่อาจส่งผลในแง่ลบต่อผู้พูดเองให้ดูอ่อนลง เช่น การเสนอความคิดเห็น การวิจารณ์ กล่าวคือรูปภาษาดังกล่าวจะช่วยลดการผูกมัดตนเองกับความถูกต้องของถ้อยคำที่กล่าวออกไป เนื่องจากผู้พูดได้ออกตัวไว้ก่อนแล้วว่า ตนยังมีได้เป็นผู้เชี่ยวชาญ หรือมีความชำนาญ เพราะฉะนั้น หากถ้อยคำที่กล่าวได้รับการพิสูจน์ว่าไม่ถูกต้อง หรือมีผู้โต้แย้งในภายหลัง ผู้พูดก็ไม่ต้องรับผิดชอบต่อถ้อยคำนั้น ๆ

ทั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่า ผู้พูดจะใช้ถ้อยคำเพื่อแสดงการออกตัวว่าไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่

ตารางที่ 41 ตารางแสดงถ้อยคำที่ปรากฏใช้ในการออกตัวว่าไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญ

ถ้อยคำ	ตัวอย่างถ้อยคำที่ปรากฏใช้
ถ้อยคำที่สื่อว่าผู้พูดประเมินค่าความสามารถของตนในทางลบ	คนนอก คนไม่รู้เรื่อง ไม่ใช่แนว ไม่ใช่แนวที่ถนัด ไม่มีความเชี่ยวชาญ ไม่มีความรู้ ไม่ค่อยมีความรู้

จากข้อมูลที่ศึกษา พบการใช้การออกตัวว่าไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญทั้งสิ้น 8 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.50 จากรูปภาษาทั้งหมด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 82

ช่วงนี้มีข่าวที่ทุกคนพูดถึง แต่สังเกตว่าเพจอู๋เจี๊ยะไม่เคยเอามาลงเลย คือข่าวฆ่าตัวตาย !! บอกตรง ๆ ผมก้ำกึ่ง ลังเลนะ คือผมมีความเชื่ออย่างหนึ่งว่า การที่สื่อเอาข่าวคนฆ่าตัวตาย มาลงซ้ำ ซ้ำ ซ้ำ ทุกวันทุกวัน บางเจ้าลงรายละเอียด ทุกขั้นตอน อย่างเมื่อเช้าบางช่อง ลงรูปอุปกรณ์ วิธีการครบ

การที่สื่อ รวมทั้งเพจแบบผม เอามาลงซ้ำไปซ้ำมาแบบนี้ มันจะมีส่วนทำให้คนที่กำลังสิ้นหวัง ได้ตัดสินใจทำแบบในข่าวหรือเปล่านั้น บางคนก็บอกว่า ก็มันเป็นข่าวอะ ก็ต้องเสนอสิ เอออ ก็จริงแหละ แต่เราต้องลงรายละเอียด ขั้นตอน อุปกรณ์ วิธีการขนาดนั้นมันจำเป็นหรือ ถ้าสื่อลดการนำเสนอข่าวฆ่าตัวตายรายวันลง หรือลงเป็นข่าวเล็ก ๆ ไม่ลงรายละเอียด มันจะช่วยมัย **อันนี้ผมไม่มีความรู้จริง ๆ นะ** แค่อเสนอความคิดเห็นให้หมอ นักจิตวิทยา สื่อ ผู้ใหญ่ในบ้านเมืองได้ลองคุยกันดู

ตัวอย่างข้อมูลจากบทความแสดงความคิดเห็น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างข้างต้นเป็นข้อมูลจากบทความแสดงความคิดเห็น จะเห็นว่า ผู้เขียนเสนอความคิดเห็นให้สื่อต่าง ๆ ลดการนำเสนอข่าวการฆ่าตัวตาย ซึ่งผู้เขียนมองว่า อาจจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้เสพข่าวตัดสินใจฆ่าตัวตายกันมากขึ้น เมื่อพิจารณาจากบริบท บทความแสดงความคิดเห็นข้างต้นนี้ ผู้เขียนนำเสนอผ่าน “เพจเฟซบุ๊ก” อันเป็นสื่อสังคมออนไลน์ที่ได้รับความนิยมและมีอิทธิพลอย่างมากในปัจจุบัน และผู้เขียนก็เป็น “บุคคลสาธารณะ” ที่มีบทบาทในสังคมออนไลน์ ผู้เขียนจึงต้องระมัดระวังมิให้ข้อคิดเห็นของตนกระตุ้นหรือนำไปสู่การโต้แย้งที่รุนแรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการโต้แย้งต่อตัวผู้เขียนเอง ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงเลือกใช้ถ้อยคำที่สื่อว่าผู้พูดประเมินค่าความสามารถของตนในทางลบ ดังปรากฏในข้อความว่า **อันนี้ผมไม่มีความรู้จริง ๆ นะ** เพื่อพูดกันหรือแก้ตัวไว้ก่อนว่าตนไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งหมายความว่าข้อคิดเห็นที่เสนอย่อมผิดพลาด หรือมีผู้เห็นต่างได้ อีกทั้งผู้เขียนยังได้กล่าวอีกว่า **แค่อเสนอความคิดเห็นให้หมอ นักจิตวิทยา สื่อ ผู้ใหญ่ในบ้านเมืองได้ลองคุยกันดู** ซึ่งบุคคลที่ผู้เขียนกล่าวถึงนั้นก็นับได้ว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญที่อาจจะสามารถให้ความรู้ในประเด็นนี้ได้

เพื่อให้ภาพ “ผู้ไม่เชี่ยวชาญ” ของผู้เขียนชัดเจนยิ่งขึ้น กล่าวได้ว่า การออกตัวว่าไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญ เป็นกลไกทางภาษาหนึ่งที่ใช้เพื่อปกป้องตนเองมิให้ถูกโต้แย้งในการเสนอความคิดเห็นได้เป็นอย่างดี

จากกลุ่มข้อมูลที่ศึกษา ผู้วิจัยยังพบว่า ผู้พูดใช้การออกตัวว่าไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญเพื่อป้องกันตนเองในการวิจารณ์คู่สนทนา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 83

ที่นี้ก็พยายาม พยายามจะ เอ่อ...อ่า...จะคอมเมนต์อะนะ แต่ว่าเรื่องที่พูดก็ไม่ใช่แนวเท่าไร ก็อาจจะไม่ได้มีความเห็นมากนะครับ ก็จะมีสองประเด็นนะ ประเด็นแรกเนี่ย วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 กับสมมติฐานข้อที่ 1 คือ เหมือนไม่ได้ คือมันเกี่ยวข้องกันยังไงอะครับ แล้วก็ อ่า ประเด็นที่ 2 เนี่ย ที่จะเก็บค่าแสดงการทำอาหารในแต่ละถิ่นเนี่ย ค่าที่เหมือนกันก็จะเก็บมาวิเคราะห์ด้วยใช่ไหมครับ คือ ก็จะเก็บค่าว่าปิ้งมาวิเคราะห์ด้วย มันจะเยอะจริง ๆ ใช่มั้ยครับ

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ

ตัวอย่างข้างต้นเป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ เมื่อพิจารณาบริบท จะเห็นว่า ผู้พูดวิจารณ์งานวิจัยของคู่สนทนาและมีน้ำเสียงค่อนข้างไม่เห็นด้วย ดังจะเห็นได้จากการที่ผู้พูดตั้งคำถามเกี่ยวกับข้อมูลที่คู่สนทนาจะนำมาศึกษาในงานวิจัยว่า มันจะเยอะจริง ๆ ใช่มั้ยครับ กล่าวได้ว่า ผู้พูดมองว่าระเบียบวิธีวิจัยที่คู่สนทนานำเสนออาจจะไม่ได้ตัวอย่างข้อมูลที่มากพอ อย่างไรก็ตาม ผู้พูดก็ได้ต้องการผูกมัดตนเองกับถ้อยคำที่กล่าว ผู้พูดจึงเลือกใช้ถ้อยคำที่สื่อว่าผู้พูดประเมินค่าความสามารถของตนในทางลบ ก่อนที่จะเริ่มต้นการกล่าววิจารณ์ ดังปรากฏในข้อความว่า แต่ว่าเรื่องที่พูดก็ไม่ใช่แนวเท่าไร เพื่อพูดกันหรือแก้ตัวไว้ก่อนว่าตนไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งหมายความว่าถ้อยคำที่กล่าวย่อมผิดพลาดได้ อันเป็นกลไกทางภาษาที่จะช่วยป้องกันผู้พูดจากการถูกโต้แย้งในกรณีที่เสนอข้อคิดเห็นที่ไม่ถูกต้อง หรือเข้าใจงานวิจัยของคู่สนทนาผิดไป

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบว่า ผู้พูดใช้การออกตัวว่าไม่มีเจตนาทางลบเพื่อปกป้องตนเอง และลดการคุกคามคู่สนทนา ดังจะกล่าวในลำดับถัดไป

3.2.5.4 การออกตัวว่าไม่ได้มีเจตนาทางลบ

การออกตัวว่าไม่ได้มีเจตนาทางลบ หมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำเพื่อพูดกันหรือแก้ตัวไว้ก่อนว่าตนไม่ได้มีเจตนาทางลบต่อคู่สนทนา ภาษานี้ช่วยลดน้ำหนักของถ้อยคำที่อาจส่งผลในแง่ลบต่อผู้พูดเองและคู่สนทนาในการกล่าวถ้อยคำต่าง ๆ ให้ดูอ่อนลง เช่น การเสนอความคิดเห็น

แย้ง การวิจารณ์ กล่าวคือ รูปภาษาดังกล่าวจะช่วยลดการถูกโต้แย้งของผู้พูดในกรณีที่มีผู้เห็นต่าง อีกทั้งช่วยลดการคุกคาม หรือลดความรู้สึกทางลบที่อาจเกิดขึ้นกับคู่สนทนา เนื่องจากผู้พูดได้ออกตัวไว้ก่อนแล้วว่า ตนมิได้มีเจตนาทางลบใด ๆ ต่อการกระทำที่คุกคามนี้

ทั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่า ผู้พูดจะใช้ถ้อยคำเพื่อแสดงการออกตัวว่าไม่ได้มีเจตนาทางลบ ได้แก่

ตารางที่ 42 ตารางแสดงถ้อยคำที่ปรากฏใช้ในการออกตัวว่าไม่ได้มีเจตนาทางลบ

ถ้อยคำ	ตัวอย่างถ้อยคำที่ปรากฏใช้
ถ้อยคำที่สื่อว่าผู้พูดไม่ได้มีเจตนาทางลบ ต่อคู่สนทนา/ผู้ที่ถูกกล่าวถึง	ไม่ได้บอกว่าไม่ดี ไม่ได้ตำใคร

จากข้อมูลที่ศึกษา พบการใช้การออกตัวว่าไม่ได้มีเจตนาทางลบทั้งสิ้น 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.13 จากรูปภาษาทั้งหมด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 84

อันนี้ อันนี้ ไม่ได้บอกว่าไม่ดี ก็ของ A อะครับสงสัยว่า เอ่อ_ _ทำไมในหัวข้อใช้คำว่า การสร้างสรรค์คติชน อันนี้ อันนี้อย่ากรู้อว่าทำไม ทำไมต้องใช้คำนี้ครับ ทำไมไม่ใช่คติชนสร้างสรรค์อะครับ น่าจะดูคั่นทุกว่า

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ

ตัวอย่างข้างต้นเป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ เมื่อพิจารณาบริบท จะเห็นว่า ผู้พูดมีน้ำเสียงค่อนข้างไม่เห็นด้วยเกี่ยวกับคำศัพท์เฉพาะ (technical terms) ที่คู่สนทนาเลือกใช้ในงานวิจัย ดังจะเห็นได้จากการที่ผู้พูดตั้งคำถามว่า ทำไมในหัวข้อใช้คำว่า การสร้างสรรค์คติชน และ ทำไมไม่ใช่คติชนสร้างสรรค์อะครับ และได้เสนอความคิดเห็นแย้งในเชิงสนับสนุนให้คู่สนทนาเลือกใช้คำว่า คติชนสร้างสรรค์ ดังจะเห็นได้จากการที่ผู้พูดกล่าวถึงข้อดีของการใช้คำศัพท์นี้ว่า น่าจะดูคั่นทุกว่า การเสนอความคิดเห็นแย้งในตัวอย่างนี้อาจจะทำให้คู่สนทนาเกิดความรู้สึกทางลบต่อผู้พูดได้ด้วยเหตุนี้ ผู้พูดจึงเลือกใช้ถ้อยคำที่สื่อว่าผู้พูดเองไม่ได้มีเจตนาทางลบต่อคู่สนทนา/ผู้ที่ถูกกล่าวถึง ดังปรากฏในข้อความว่า อันนี้ อันนี้ ไม่ได้บอกว่าไม่ดี เพื่อพูดกันหรือแก้ตัวไว้ก่อนว่าตนมิได้มีเจตนาทางลบใด ๆ ต่อคู่สนทนา กล่าวได้ว่า รูปภาษานี้เป็นกลไกทางภาษาที่ผู้พูดเลือกใช้เพื่อลดการถูกโต้แย้งของผู้พูดในกรณีที่มีผู้เห็นต่าง และลดการคุกคามหรือลดความรู้สึกทางลบที่อาจเกิดขึ้นกับคู่สนทนา

ตัวอย่างที่ 85

ออกตัวก่อนว่า เรื่องนี้ไม่ได้มาค่าใคร แคผมแปลกใจ สงสัยมานาน อยากมาชวนคุยเผื่อจะได้ความรู้ หาทางแก้ไข สองสามวันที่ผ่านมาอินบ็อกซ์ที่เยอะที่สุด คือ ลูกเพจทางภาคเหนือ มากที่สุดคือเชียงใหม่ 55555 ร้องเรียน บ่น ระบายเข้ามา เรื่องฝุ่นพิษ ทำเพจมา 5-6 ปี จะมีเรื่องไม่กี่เรื่องที่แบบ แม่่งมาอีกแล้วเหอ 5555 ยังหาคำตอบไม่ได้ แก้ไขไม่ได้ มาทุกปี เรื่องฝุ่นควันพิษที่เชียงใหม่ก็เป็นเรื่องอันดับแรกๆ ที่รู้เลย ต้นปีเดียวมานะ ตั้งแต่ฤดูเล่นเฟสเป็น 8 ปีที่แล้ว ยันวันนี้ ก็มีมาทุกปี มีแต่แย่งเรื่อง ๆ จนวันนี้ ถึงขนาด ณ นาที่นี้ ติดเป็นเมืองที่ฝุ่นควันพิษสูงสุดของโลกไปแล้ว ไอ้ที่เกิดใน กทม. เมื่อเดือนที่แล้ว มันก็แย่นะ แต่มันก็ไม่ได้เกิดทุกปี นาน ๆ จะหนักที พวกกูยงัดดินรนไวยวายทุกข์ทรมาน แต่ที่เชียงใหม่ และภาคเหนือ แคจะเจอแบบนี้ทุกปี แม้จะเป็นช่วงหนึ่งของปี แต่แม่่งมาทุกปี อยู่กันแบบนี้เป็นเดือน ๆ ทุก ๆ ปี ย้ำ ทุกปี ไม่เคยขาด เหมือนไม่มีใครคิดจะแก้ไขอะไรจริง ๆ จัง ๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชน พอหมดเดือนนึง ควันไป ก็ลึลลล ไม่มีใครพูดถึงอีก พอต้นปีก็มาบ่น โอตครวญ ไม่ไหวแล้ว ช่วยด้วย เป็นแบบนี้มาเป็นสิบปีแล้วมั้ง ทั้ง ๆ ที่รู้ต้นตอ รู้ต้นเหตุ ว่าจากการเผาป่า ไม่มีทางแก้ไขอะไรกันเลยเหอ ทางกรมไม่มีทางออกกฎหมาย ทำอะไรให้ปัญหามันหมด หรือลดลงก็ยังดี แต่นี่ดูเหมือนจะหนักขึ้นทุกปี คือรู้แหละว่าปัญหามันใหญ่ ปีสองปีแก้ไม่ได้หรอก เข้าใจแต่ดูเหมือนปัญหานี้ผ่านเฟสบุ๊คมาจะสิบปีแล้วนะ แล้วก่อนหน้าฤดูเล่นเฟสเป็นอีกกี่ปี มันแย่งทุกปี !!!!! คือเราทำอะไรเพื่อช่วยพี่น้องชาวเชียงใหม่ และภาคเหนือไม่ได้แล้วจริง ๆ เหอ คือปีหน้าผมต้องมาฟังเสียงร้องเรียน เสียงความทุกข์ทรมาน แบบนี้ไปอีกทุก ๆ ปี ตลอดไปไม่มีย มันไม่มีทางป้องกันแก้ไขให้ดีขึ้นแล้วจริง ๆ ไข่มัย เรายอมแล้ว เราไม่ทำอะไรแล้วไข่มัย สงสัยจริง ๆ นะ

ตัวอย่างข้อมูลจากบทความแสดงความคิดเห็น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างข้างต้นเป็นข้อมูลจากบทความแสดงความคิดเห็น ซึ่งผู้เขียนวิจารณ์การทำงานของภาครัฐและเอกชนที่เพิกเฉยต่อการแก้ไขปัญหาฝุ่นควันพิษในจังหวัดเชียงใหม่ เมื่อพิจารณาจากบริบทจะเห็นว่า ผู้เขียนเขียนวิจารณ์ประเด็นดังกล่าวผ่านช่องทางเฟสบุ๊ค ซึ่งเป็นสื่อที่มีอิทธิพลและเข้าถึงผู้ใช้หลากหลายกลุ่มในปัจจุบัน ผู้เขียนจึงต้องระมัดระวังมิให้ข้อความที่เขียนก่อให้เกิดการโต้แย้งที่รุนแรง ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงเลือกใช้ถ้อยคำที่สื่อว่าผู้พูดไม่ได้มีเจตนาทางลบต่อคู่สนทนา/ผู้ที่ถูกกล่าวถึง ดังปรากฏในข้อความว่า **ออกตัวก่อนว่า เรื่องนี้ไม่ได้มาค่าใคร** เพื่อพูดกันหรือแก้ตัวไว้ก่อนว่าตนมิได้มีเจตนาทางลบใด ๆ ต่อผู้ใด ซึ่งเป็นกลไกทางภาษาที่ผู้เขียนเลือกใช้เพื่อป้องกันตนเองมิให้ถูกโต้แย้งจากผู้ที่อาจเห็นต่าง

กล่าวโดยสรุป รูปภาพแสดงการออกตัว เป็นรูปภาพที่ผู้พูดใช้เพื่อพูดกันหรือแก้ตัวไว้ก่อนว่าตนไม่ได้มีเจตนาที่ถ้อยคำที่กล่าวจะถูกต้อง หรือไม่ได้มีความเชี่ยวชาญต่อถ้อยคำที่กล่าวมากนัก หรือ

ไม่ได้มีเจตนาลบใด ๆ ประกอบไปด้วย การออกตัวว่าความคิดของตนอาจผิดพลาด การออกตัวว่าไม่แน่ใจต่อถ้อยคำที่กล่าว การออกตัวว่าไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญ และการออกตัวว่าไม่ได้มีเจตนาทางลบในหัวข้อถัดไป ผู้วิจัยจะกล่าวถึง รูปภาพแสดงการสมมติเหตุการณ์ ซึ่งเป็นอีกหนึ่งรูปภาพที่ผู้วิจัยพบในตัวอย่างข้อมูลที่ศึกษา

3.2.6 รูปภาพแสดงการสมมติเหตุการณ์

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยกำหนดนิยามและความหมายของรูปภาพแสดงการสมมติเหตุการณ์ว่า หมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำเพื่อสื่อว่าถ้อยคำที่กล่าวเป็นเหตุการณ์ที่ยังไม่เกิดขึ้น เพราะฉะนั้นถ้อยคำที่กล่าวนั้นอาจไม่เป็นจริง หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงในภายหลัง ผู้วิจัยพบว่า ผู้พูดมักใช้รูปภาพนี้เพื่อลดน้ำหนักของถ้อยคำที่อาจส่งผลในแง่ลบทั้งต่อผู้พูดเองและคู่สนทนาให้ดูอ่อนลง เช่น การเสนอความคิดเห็น การแนะนำ กล่าวคือ ผู้พูดเลือกใช้รูปภาพนี้เพื่อลดการผูกมัดตนเอง และลดการบังคับผู้ฟังในการกล่าวถ้อยคำ ทั้งนี้ ผู้วิจัยพบคำหรือถ้อยคำที่ปรากฏใช้ ดังนี้

ตารางที่ 43 ตารางแสดงคำหรือถ้อยคำที่ปรากฏใช้ในรูปภาพแสดงการสมมติเหตุการณ์

คำหรือถ้อยคำ	ตัวอย่างคำหรือถ้อยคำที่ปรากฏใช้
คำหรือถ้อยคำแสดงการสมมติเหตุการณ์	สมมติ สมมติว่า สมมตินะ + ถ้อยคำ
ประโยคเงื่อนไขแสดงการสมมติเหตุการณ์	<div style="display: flex; align-items: center;"> <div style="margin-right: 10px;"> ถ้า... ถ้าสมมติ... ถ้าสมมติว่า... หาก... </div> <div style="font-size: 3em; margin-right: 10px;">}</div> <div> + ถ้อยคำ </div> </div>

จากการศึกษาพบว่า ผู้พูดเลือกใช้รูปภาพแสดงการสมมติเหตุการณ์ทั้งหมด 21 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.32 จากรูปภาพทั้งหมด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 86

- 1   A: สมมติ สมมติ สมมติข้ามไม่ได้บูบ เดินกลับมาเจอตัวเล็ก _ _ ขวนมาตรงนี้::
กระโดด ทับ
- 2   B: เออเออ

ตัวอย่างข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ

ตัวอย่างที่ 87

- 1 A: สมมตินะ สมมตินะ อันนี้เดินด้วยกันก่อน
2 B: อ้า

ตัวอย่างข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ

ตัวอย่างที่ 86 และ 87 ข้างต้นเป็นข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ ในตัวอย่างที่ 86 จะเห็นว่า A เสนอความคิดเห็นโดยใช้คำแสดงการสมมติเหตุการณ์ *สมมติ* หลายครั้ง ดังปรากฏในบรรทัดที่ 1 เช่นเดียวกับในตัวอย่างที่ 87 A ใช้ถ้อยคำแสดงการสมมติเหตุการณ์ *สมมตินะ* ในการเสนอความคิดเห็น ดังปรากฏในบรรทัดที่ 1 ทั้งนี้ คำหรือถ้อยคำแสดงการสมมติเหตุการณ์จะช่วยลดการผูกมัดระหว่างผู้พูดกับถ้อยคำ เนื่องจากเป็นกลไกทางภาษาที่ผู้พูดใช้เพื่อสื่อว่า ข้อคิดเห็นที่เสนอเป็นเหตุการณ์ที่ยังไม่เกิดขึ้น เพราะฉะนั้นอาจไม่เป็นจริง หรืออาจเกิดการเปลี่ยนแปลงได้ และช่วยลดการบังคับผู้ฟัง เนื่องจากเป็นกลไกทางภาษาที่ผู้พูดใช้เพื่อขอให้คู่สนทนาลองพิจารณาความเห็นที่เสนอว่าเป็นไปได้หรือไม่

จากกลุ่มข้อมูลที่ศึกษา ผู้วิจัยยังพบว่า ผู้พูดใช้รูปภาษาแสดงการสมมติเหตุการณ์เพื่อลดการบังคับผู้ฟัง ในการแนะนำให้คู่สนทนากระทำบางสิ่งบางอย่าง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 88

คือ คือ พิจารณาว่าไอ้สองคำเนี่ย ถ้ามันมี มันให้ฟังก็ขึ้นที่แตกต่างกันก็ลองเขียนไปได้ แต่ว่า ถ้าสมมติว่ามันไม่ต่างกัน ก็ ก็อาจจะ... คือ ไม่รู้ละ ตามความคิดพี่นะ พี่กำลังมองว่า ถ้าสมมติเราแยกสองคำนี้ มันก็คงจะมีอะไรที่พอต่างกันนิดนึง เพราะว่า อะ อย่างคำว่า อะ ไข่ปะ เราก็อ่านออกเป็น อะ อยู่แล้ว พอไปใส่ อะ มันก็เหมือน เหมือนมันก็ไม่ค่อยต่างเท่าไร สำหรับความคิดของพี่นะ

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ

ตัวอย่างข้างต้นเป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ ผู้พูดแนะนำคู่สนทนาเกี่ยวกับการจัดกลุ่มข้อมูลในงานวิจัย จะเห็นว่า ผู้พูดเลือกใช้ประโยคเงื่อนไขแสดงการสมมติเหตุการณ์ ถ้าสมมติ... + ถ้อยคำ ดังปรากฏในข้อความว่า ถ้าสมมติเราแยกสองคำนี้ มันก็คงจะมีอะไรที่พอต่างกันนิดนึง เพื่อลดการบังคับคู่สนทนาให้ต้องเชื่อตามที่ผู้พูดแนะนำ กล่าวคือ รูปภาษาดังกล่าวสื่อความว่า ข้อเสนอแนะที่ผู้พูดกล่าวนั้นยังไม่เกิดขึ้นจริง อาจไม่เป็นจริงตามนั้น และคู่สนทนาอาจมีข้อคิดเห็นอื่นที่ถูกต้องหรือเหมาะสมมากกว่า เพื่อเปิดโอกาสให้คู่สนทนาลองพิจารณา และตัดสินใจด้วยตนเอง

กล่าวโดยสรุป ภาษารูปภาพแสดงการสมมติเหตุการณ์ เป็นภาษาที่ผู้พูดใช้เพื่อสื่อว่าถ้อยคำที่กล่าวเป็นเหตุการณ์ที่ยังไม่เกิดขึ้น เพราะฉะนั้นอาจไม่เป็นจริง หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงในภายหลังได้ เพื่อลดการผูกมัดตนเองกับถ้อยคำ และลดการบังคับผู้ฟัง ในลำดับถัดไป ผู้วิจัยจะกล่าวถึงภาษากำหนดขอบเขตความรับผิดชอบ ซึ่งเป็นอีกหนึ่งภาษาที่ผู้พูดพบในตัวอย่างข้อมูลที่ศึกษา

3.2.7 ภาษากำหนดขอบเขตความรับผิดชอบ

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยกำหนดนิยามและความหมายของภาษากำหนดขอบเขตความรับผิดชอบว่าหมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำเพื่อพูดจำกัดส่วนข้อมูลที่ตนจะรับผิดชอบ หรือแสดงว่าความรับผิดชอบเป็นเรื่องของสิ่งหรือบุคคลอื่น ผู้วิจัยพบว่า ผู้พูดมักใช้ภาษานี้เพื่อปกป้องตนเองในการกล่าวถ้อยคำกลุ่มวัจนกรรมบอกกล่าว เช่น การให้ข้อมูล การเสนอความคิดเห็น ทั้งนี้ ผู้วิจัยพบถ้อยคำที่ปรากฏใช้ ดังนี้

ตารางที่ 44 ตารางแสดงถ้อยคำที่ปรากฏใช้ในภาษากำหนดขอบเขตความรับผิดชอบ

ถ้อยคำ	ตัวอย่างถ้อยคำที่ปรากฏใช้
เท่าที่ + ถ้อยคำบอกแหล่งข้อมูล	เท่าที่สืบค้น เท่าที่ค้นมาได้ เท่าที่ลองเก็บมา เท่าที่สังเกต เท่าที่เคยไปหาดู เท่าที่ศึกษา เท่าที่ทบทวนวรรณกรรม
จากที่... สรุปความจาก... บุคคลอื่น อ้างอิงจาก... + ถ้อยคำแสดงถึงสิ่ง/	จากที่อ่าน (ชื่อบทความ) มา อ้างอิงจาก (ชื่อนักวิจัย) สรุปความจาก (ชื่อบทสัมภาษณ์)

จากการศึกษาพบว่า ผู้พูดเลือกใช้ภาษากำหนดขอบเขตความรับผิดชอบทั้งหมด 15 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.94 จากรูปภาพทั้งหมด สามารถจำแนกออกเป็น 2 ประเภทย่อย โดยเรียงลำดับความถี่การปรากฏจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) การอ้างถึงขอบเขตข้อมูลเท่าที่ทราบ และ 2) การอ้างถึงสิ่งหรือบุคคลอื่น ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 45 ตารางแสดงรูปภาพกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบที่ผู้พูดใช้เพื่อทำให้ความอ่อนลง

รูปภาพกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบ	ความถี่/ครั้ง	ร้อยละ
1. การอ้างถึงขอบเขตข้อมูลเท่าที่ทราบ	10	0.63
2. การอ้างถึงสิ่งหรือบุคคลอื่น	5	0.31
รวม	15	0.94

ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงรายละเอียดและตัวอย่างของรูปภาพกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบที่ผู้พูดใช้เพื่อทำให้ความอ่อนลง ดังต่อไปนี้

3.2.7.1 การอ้างถึงขอบเขตข้อมูลเท่าที่ทราบ

การอ้างถึงขอบเขตข้อมูลเท่าที่ทราบ หมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำเพื่อพูดจำกัดส่วนข้อมูลที่ตนจะรับผิดชอบ โดยการสื่อว่าตนจะรับผิดชอบเฉพาะส่วนข้อมูลที่ตนทราบ/กล่าวถึง และจะไม่ขอรับผิดชอบส่วนข้อมูลที่นอกเหนือจากที่ตนทราบ/กล่าวถึง จากกลุ่มข้อมูลที่ศึกษา ผู้วิจัยพบว่า ผู้พูดเลือกใช้รูปภาษานี้เพื่อปกป้องตนเองในการกล่าวถ้อยคำกลุ่มวัจนกรรมบอกกล่าว เช่น การให้ข้อมูล การเสนอความคิดเห็น กล่าวคือ รูปภาษาดังกล่าวจะช่วยลดการรับผิดชอบของตนต่อถ้อยคำในกรณีที่ผู้ทราบข้อมูลมากกว่า หรือกล่าวโต้แย้ง เนื่องจากผู้พูดได้สื่อให้เห็นก่อนแล้วว่า ถ้อยคำที่กล่าวมาจากข้อมูลเท่าที่ตนทราบเท่านั้น เพราะฉะนั้น อาจมีผู้ที่สามารถให้ข้อมูลมากกว่า หรือเห็นต่างไปจากตน หรือช่วยลดการรับผิดชอบของตนต่อถ้อยคำในกรณีที่ถ้อยคำที่กล่าวได้รับการพิสูจน์ว่าไม่ถูกต้อง เนื่องจากผู้พูดได้สื่อให้เห็นก่อนแล้วว่าถ้อยคำที่กล่าวมาจากข้อมูลเท่าที่ตนทราบเท่านั้น ฉะนั้น อาจถูกต้องหรือไม่ถูกต้องก็ยอมได้

ทั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่า ผู้พูดจะใช้ถ้อยคำเพื่อแสดงการอ้างถึงขอบเขตข้อมูลเท่าที่ทราบ ได้แก่

ตารางที่ 46 ตารางแสดงถ้อยคำที่ปรากฏใช้ในการอ้างถึงขอบเขตข้อมูลเท่าที่ทราบ

ถ้อยคำ	ตัวอย่างถ้อยคำที่ปรากฏใช้
เท่าที่ + ถ้อยคำบอกแหล่งข้อมูล	เท่าที่สืบค้น เท่าที่ค้นมาได้ เท่าที่ลองเก็บมา เท่าที่สังเกต เท่าที่เคยไปหาดู เท่าที่ศึกษา เท่าที่ทบทวนวรรณกรรม

จากข้อมูลที่ศึกษา พบการใช้การอ้างถึงขอบเขตข้อมูลเท่าที่ทราบทั้งสิ้น 10 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.63 จากรูปภาพทั้งหมด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 89

ต่อมานะคะ เท่าที่ทบทวนวรรณกรรมเนี่ย ก็ งานในภาษาไทยที่ศึกษาการครอบครองการสนทนาเนี่ย ก็จะมีสามชิ้นด้วยกัน สองชิ้นแรกเนี่ย งานของนิยะดา และงานของอาจารย์ศิริพร ปัญญาเมธิกุล ก็จะมีมุ่งไปที่ประเภทการสนทนา นะคะ ส่วนของอาจารย์ เอ่อ ภาวดี สายสุวรรณ์เนี่ยก็จะมุ่งไปที่ประเด็นเรื่องเพศค่ะ สรุปแล้ว แทบจะยังไม่มีงานวิจัยใดที่ศึกษาการครอบครองการสนทนาในภาษาไทยกับปัจจัยเรื่องสถานภาพทางสังคม โดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนิสิต

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ

ตัวอย่างข้างต้นเป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ เมื่อพิจารณาปริบท ข้อความข้างต้นเป็นช่วงที่ผู้พูดนำเสนอส่วนของการทบทวนวรรณกรรม โดยการให้ข้อมูลถึงงานวิจัยที่ศึกษาการครอบครองการสนทนาในภาษาไทย เพื่อที่จะชี้ให้ผู้เข้าร่วมการสัมมนาเห็นว่า ยังไม่มีงานอื่นใดที่ศึกษาประเด็นที่ผู้พูดสนใจ อย่างไรก็ตาม ผู้พูดมิได้ต้องการผูกมัดตนเองกับถ้อยคำที่กล่าว ผู้พูดจึงเลือกใช้ถ้อยคำ เท่าที่ + ถ้อยคำบอกแหล่งข้อมูล เพื่อแสดงขอบเขตข้อมูลที่ตนจะรับผิดชอบ และปฏิเสธความรับผิดชอบต่อข้อมูลอื่นที่ตนไม่ได้กล่าวถึง เช่น อาจจะมีผู้อื่นที่มีข้อมูลมากกว่า หรือเห็นต่างไปจากผู้พูด ดังปรากฏในข้อความว่า เท่าที่ทบทวนวรรณกรรมเนี่ย ก็ งานในภาษาไทยที่ศึกษาการครอบครองการสนทนาเนี่ย ก็จะมีสามชิ้นด้วยกัน

ตัวอย่างที่ 90

ถ้า ถ้าเรามองการผลิตและการบริโภคตัวบทแล้วเนี่ย อยากให้ ให้ขยับออกมามองอีกนิดนึง หรือแม้กระทั่งข่าวที่ไม่ใช่หน้าหนึ่ง อาจจะต้องไปดูว่ามันเป็นข่าวเศรษฐกิจ หรือว่ามันเป็นข่าวสังคม หรือว่ามันเป็นข่าวที่เป็นข่าวท้องถิ่น ใช่มั้ยคะ เพราะว่า ที่เป็นข่าวท้องถิ่นส่วนมาก เท่าที่สังเกต มันจะเป็นข่าวประเภทว่า อบจ. แจกเงินให้ผู้สูงอายุ หรือว่าจะเป็นเราขอไปสงเคราะห์ให้ผู้สูงอายุ แต่พอเป็นข่าวของ ด้านการศึกษา มันอาจจะเป็นอย่างอื่น

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ

ตัวอย่างข้างต้นเป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ ผู้พูดเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะเด่นของข่าวท้องถิ่น จะเห็นว่า ผู้พูดเลือกใช้ถ้อยคำ เท่าที่ + ถ้อยคำบอกแหล่งข้อมูล ดังปรากฏในข้อความว่า เท่าที่สังเกต มันจะเป็นข่าวประเภทว่า อบจ. แจกเงินให้ผู้สูงอายุ หรือว่าจะเป็นเราขอไปสงเคราะห์ให้ผู้สูงอายุ แต่พอเป็นข่าวของ ด้านการศึกษา มันอาจจะเป็นอย่างอื่น เพื่อให้สื่อให้เห็นว่า ผู้พูดจะรับผิดชอบต่อเฉพาะส่วนข้อมูลที่ตนทราบ/กล่าวถึงเท่านั้น หากผู้อื่นมีข้อมูลที่มากกว่า หรือเห็น

ต่างไป ผู้พูดก็จะไม่รับผิดชอบต่อข้อมูลอื่น ๆ ที่ตนไม่ได้กล่าวถึง เนื่องจากผู้พูดได้กล่าวไว้ก่อนแล้วว่า ข้อคิดเห็นที่เสนอมาจากการสังเกตของตนเท่านั้น

ตัวอย่างที่ 91

ปัจจุบัน*เท่าที่สืบค้น*ยังไม่พบงานที่ศึกษาความแตกต่างวัฒนธรรมระหว่างชาวสเปนและชาวไทยในบริบทด้านการศึกษา ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาประเด็นดังกล่าว โดยเลือกศึกษาเรื่องราวความคาดหวังด้านบทบาทและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนและผู้เรียน เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดจากความแตกต่างทางวัฒนธรรมของชาวไทยและชาวสเปนและเสนอแนวทางแก้ไข ผลการศึกษาจะเป็นแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อการสื่อสารระหว่างชาวสเปนและชาวไทยโดยเฉพาะ การสื่อสารในบริบทชั้นเรียนภาษาต่างประเทศ และนำไปสู่การพัฒนาให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดในการเรียนการสอนภาษาสเปนในประเทศไทยต่อไป

ตัวอย่างข้อมูลจากบทความวิชาการ

ตัวอย่างข้างต้นเป็นข้อมูลจากบทความวิชาการ จะเห็นว่า ผู้เขียนใช้ถ้อยคำ *เท่าที่ + ถ้อยคำ* บอกแหล่งข้อมูล *เท่าที่สืบค้น* ในการให้ข้อมูลว่าตนไม่พบงานที่ศึกษาความแตกต่างวัฒนธรรมระหว่างชาวสเปนและชาวไทยในบริบทด้านการศึกษา การใช้กลไกทางภาษานี้จะช่วยปกป้องผู้เขียนจากกรณีที่มีผู้อื่นที่มีข้อมูลมากกว่า หรือเห็นต่างออกไป ตลอดจนข้อมูลที่ผู้เขียนกล่าวได้รับการพิสูจน์ว่าไม่ถูกต้องในภายหลัง เนื่องจากผู้เขียนได้สื่อให้เห็นแล้วว่า สิ่งที่กล่าวมาจากการสืบค้นของผู้เขียนในช่วงเวลาหนึ่งเท่านั้น

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบว่า ผู้พูดใช้รูปภาษากำหนดขอบเขตความรับผิดชอบโดยการอ้างถึงสิ่งหรือบุคคลอื่น ดังจะกล่าวในลำดับถัดไป

3.2.7.2 การอ้างถึงสิ่งหรือบุคคลอื่น

การอ้างถึงสิ่งหรือบุคคลอื่น⁸ หมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำเพื่อลดความรับผิดชอบ โดยการบอกว่าถ้อยคำที่กล่าวมาจากสิ่งหรือบุคคลอื่น มิได้เกี่ยวข้องกับตนเอง จากกลุ่มข้อมูลที่ศึกษา

⁸ รูปภาษาที่อ้างทับซ้อนกับการใช้เทคนิคสร้างระยะห่าง (The use of distancing techniques) ที่ Fraser (1980) เสนอไว้ ในแง่ของการเป็นกลไกทางภาษาที่ผู้พูดเลือกใช้เพื่อสร้างระยะห่างระหว่างผู้พูดกับถ้อยคำ แต่ความแตกต่างเห็นได้จากการที่ Fraser อธิบายกลวิธีการใช้เทคนิคสร้างระยะห่าง โดยการยกตัวอย่างสถานการณ์การสื่อสารที่ผู้พูดหลีกเลี่ยงสรรพนามบุรุษ I และ you ในการวิจารณ์หรือสั่ง เพื่อหลีกเลี่ยงความรู้สึกทางลบของผู้ฟังที่มีต่อผู้พูด ในขณะที่การอ้างถึงสิ่งหรือบุคคลอื่น สอดคล้องกับที่ Fraser กล่าวถึงการใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงโดยคำนึงถึงผู้พูด (self-serving mitigation) และยกตัวอย่างสถานการณ์การสื่อสารที่ผู้พูดอ้างถึงสิ่งอื่นในการให้ข้อมูล หรือเสนอความคิดเห็น เพื่อ “ทำให้หลุดพ้นจากความรับผิดชอบ (get off the hook)” เนื่องจากผู้พูดไม่ต้องการ

ผู้วิจัยพบว่า ผู้พูดเลือกใช้รูปภาษานี้เพื่อปกป้องตนเองในการกล่าวถ้อยคำกลุ่มวัจนกรรมบอกกล่าว เช่น การให้ข้อมูล การเสนอความคิดเห็น กล่าวคือ รูปภาษาดังกล่าวจะช่วยลดการรับผิดชอบของตนต่อถ้อยคำในกรณีที่มีผู้กล่าวโต้แย้ง หรือมีการพิสูจน์ว่าถ้อยคำที่กล่าวไม่ถูกต้อง เนื่องจากผู้พูดได้สื่อให้เห็นก่อนแล้วว่า ถ้อยคำที่กล่าวมาจากสิ่งหรือบุคคลอื่น มิได้มาจากความคิดของตน

ทั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่า ผู้พูดจะใช้ถ้อยคำเพื่อแสดงการอ้างถึงสิ่งหรือบุคคลอื่น ได้แก่

ตารางที่ 47 ตารางแสดงถ้อยคำที่ปรากฏใช้ในการอ้างถึงสิ่งหรือบุคคลอื่น

ถ้อยคำ	ตัวอย่างถ้อยคำที่ปรากฏใช้
จากที่... สรุปรวมจาก... บุคคลอื่น อ้างอิงจาก...	+ ถ้อยคำแสดงถึงสิ่ง/ จากที่อ่าน (ชื่อบทความ) มา อ้างอิงจาก (ชื่อนักวิจัย) สรุปรวมจาก (ชื่อบทสัมภาษณ์)

จากข้อมูลที่ศึกษา พบการใช้การอ้างถึงสิ่งหรือบุคคลอื่นทั้งสิ้น 5 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.31 จากรูปภาษาทั้งหมด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 92

อันนี้ก็คือ ตอบคำถามในการนำเสนอครั้งที่แล้ว ที่ ครูฝากถามว่า เอ่อ หมอเนี่ยได้รับความรู้จากที่ไหน หรือว่าเป็นความรู้ที่คิดขึ้นเอง นะคะ ก็ ความรู้ในการเลี้ยงลูกเชิงบวกเนี่ย อันนี้ **สรุปความจากบทสัมภาษณ์จากศาสตราจารย์แพทย์หญิง จิราภรณ์ อรุณากูร ที่เป็นเจ้าของเพจเลี้ยงลูกนอกบ้านนะคะ** ไม่ได้คิดเอง เคื่อบอกว่า การเลี้ยงลูกเชิงบวกได้รับอิทธิพลแนวคิด positive development จากตะวันตก นะคะ แล้วก็ _อ่า_ มีความเชื่อว่าเด็กจะเลี้ยงลูกได้ดี ถ้าสมองของเด็กมีความสุข แล้วก็ มองว่าลูกเนี่ยเป็นปัจเจกชนคนนึง ที่มีสิทธิเสรีภาพ มีแนวทางเป็นของตนเอง นะคะ แล้วก็วิธีการฝึกวินัยเนี่ยจะไม่ใช้ความรุนแรง จะใช้ความเข้าใจ แล้วก็ใช้การ _เอ่อ_ ใช้คำพูดที่ดี นะคะ แล้วก็ มองว่า การเลี้ยงลูกแบบคนไทยในอดีตเนี่ย ที่ ไม่ค่อยชม แล้วก็ เน้นการชู้ การตำหนิ ดี ก็จะถูกเรียกว่าการเลี้ยงลูกเชิงลบ นะคะ

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ

ผู้จัดทำตนเองกับถ้อยคำที่กล่าว ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงจำแนกให้การอ้างถึงสิ่งหรือบุคคลอื่นเป็นประเภทย่อยของรูปภาษากำหนดขอบเขตความรับผิดชอบ เนื่องจากเป็นกลไกทางภาษาที่ผู้พูดสร้างระยะห่างระหว่างผู้พูดกับถ้อยคำ เพื่อปกป้องตนเองในการกล่าวถ้อยคำกลุ่มวัจนกรรมบอกกล่าว เช่น การให้ข้อมูล การเสนอความคิดเห็น

ตัวอย่างข้างต้นเป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ ผู้พูดให้ข้อมูลแหล่งที่มาของความรู้ที่เผยแพร่ในเพลงเลี้ยงลูกนอกบ้าน ซึ่งเป็นคำถามที่อาจารย์ผู้สอนถามผู้พูดในการสัมภาษณ์วิชาการครั้งก่อน อย่างไรก็ตาม ผู้พูดมิได้ต้องการผูกมัดตนเองกับข้อมูลที่นำเสนอ ดังจะเห็นได้จากการที่ผู้พูดกล่าวว่า *ไม่ได้คิดเอง* และใช้ถ้อยคำ *สรุปความจาก + ถ้อยคำแสดงถึงสิ่งหรือบุคคลอื่น* ดังปรากฏในข้อความว่า *สรุปความจากบทสัมภาษณ์จากศาสตราจารย์แพทย์หญิง จิราภรณ์ อรุณากูร ที่เป็นเจ้าของเพลงเลี้ยงลูกนอกบ้านนะคะ* เพื่อสื่อว่า ข้อมูลที่นำเสนอ มิได้มาจากความคิดเห็นส่วนตัวของผู้พูด ทว่าผู้พูดอ้างอิงมาจากบุคคลอื่น หากมีการพิสูจน์ว่าเป็นข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง ผู้พูดก็ไม่ต้องรับผิดชอบต่อถ้อยคำที่กล่าวนั้น

ตัวอย่างที่ 93

อันที่สอง คือ เป็นผู้รับสิ่งของนะครับ ผู้รับสิ่งของเนี่ยส่วนใหญ่จะปรากฏร่วมกับกริยา คำว่า ยื่น ส่ง นะครับ เช่น บ่มิข้าง บ่มิม้า บ่มิวัว บ่มิงา บ่มิเงิน บ่มิทอง ให้แก่มัน มันก็ทำหน้าที่เป็นผู้รับสิ่งของ ในที่นี้คือข้าง ม้า วัว เงินทองนะครับ อันนี้ก็เป็นผู้รับสิ่งของคล้าย ๆ แม่ให้เงินแก่น้อง ที่นี้ผู้รับสิ่งของนะครับ ไม่ได้มีแบบเดียวนะครับ มีผู้รับสิ่งของประเภทที่เป็นการกระทำด้วยนะครับ อันนี้ก็ไม่ได้คิดเองนะครับ จริง ๆ ก็อ้างอิงจากอาร์แอนด์เคเหมือนกันนะครับ เขาก็พูดเหมือนกันว่าผู้รับสิ่งของไม่ได้จะเป็นสิ่งของเท่านั้นนะครับ

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ

ตัวอย่างข้างต้นเป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ ผู้พูดเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับ “ผู้รับสิ่งของ (benefactive)” ทั้งนี้ ผู้พูดมิได้ต้องการผูกมัดตนเองกับข้อคิดเห็นที่เสนอ ดังจะเห็นได้จากการที่ผู้พูดกล่าวว่า *อันนี้ก็ไม่ได้คิดเองนะครับ* ซึ่งผู้พูดต้องการสื่อว่า ข้อคิดเห็นดังกล่าวมิได้มาจากความคิดของตัวเองผู้พูด และเลือกใช้ถ้อยคำ *อ้างอิงจาก + ถ้อยคำแสดงถึงสิ่งหรือบุคคลอื่น* ดังปรากฏในข้อความว่า *จริง ๆ ก็อ้างอิงจากอาร์แอนด์เคเหมือนกันนะครับ* เพื่อลดความรับผิดชอบของตนในกรณีข้อคิดเห็นดังกล่าวได้รับการพิสูจน์ว่าไม่ถูกต้อง หรือมีผู้ให้เห็นต่างไป โดยการบอกว่าถ้อยคำที่กล่าวนำมาจากบุคคลอื่น มิได้เกี่ยวข้องกับตนเองแต่อย่างใด

กล่าวโดยสรุป ภาษากำหนดขอบเขตความรับผิดชอบ เป็นภาษาที่ผู้พูดใช้เพื่อพูดจำกัดส่วนข้อมูลของตนจะรับผิดชอบ หรือแสดงว่าความรับผิดชอบเป็นเรื่องของสิ่งหรือบุคคลอื่น ประกอบไปด้วย การอ้างถึงขอบเขตข้อมูลเท่าที่ทราบ และการอ้างถึงสิ่งหรือบุคคลอื่น จากกลุ่มข้อมูลที่ศึกษา

⁹ อาร์แอนด์เคในที่นี้ หมายถึง Rice & Kabata นักวิชาการที่เขียนบทความเกี่ยวกับบทบาททางความหมาย (semantic roles)

ผู้วิจัยพบว่า ผู้พูดมักเลือกใช้รูปภาษาดังกล่าวเพื่อปกป้องตนเองในการกล่าวถ้อยคำกลุ่มวัจนกรรมบอกกล่าว

ทั้งนี้ ในทางหนึ่ง การอ้างอิงบุคคลอื่น อาจเป็นกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดใช้เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้กับถ้อยคำที่ตนกล่าว อย่างไรก็ตาม การอ้างถึงสิ่งหรือบุคคลอื่นที่ผู้วิจัยจำแนกให้เป็นรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในงานวิจัยนี้นั้นทำหน้าที่ที่ต่างออกไป กล่าวคือ ผู้พูดเลือกใช้รูปภาษากลุ่มนี้เพื่อรักษา “หน้าด้านบวก” ของตนเองที่ไม่ต้องการให้ข้อมูลหรือบอกกล่าวสิ่งที่เป็นเท็จ เพราะต้องการเป็นที่ยอมรับของคนอื่น ๆ ในสังคม (Thaler, 2012: 909) ด้วยเหตุนี้ เมื่อกล่าวถ้อยคำกลุ่มวัจนกรรมบอกกล่าว ผู้พูดจึงมักอ้างถึงสิ่งหรือบุคคลอื่น เพื่อลดความรับผิดชอบของตน ในกรณีที่ถ้อยคำที่กล่าวได้รับการพิสูจน์ว่าไม่ถูกต้อง หรือมีผู้ที่เห็นต่างไป โดยการบอกว่าถ้อยคำที่กล่าวนำมาจากสิ่งหรือบุคคลอื่น มิได้มาจากความคิดของตนเองแต่อย่างใด สอดคล้องกับที่ Fraser (1980: 345) เสนอไว้ว่า ผู้พูดมักจะอ้างถึงสิ่งอื่น เพื่อ “ทำให้หลุดพ้นจากความรับผิดชอบ (get off the hook)” เมื่อผู้พูดไม่ต้องการผูกมัดตนเองกับถ้อยคำที่กล่าว

ในหัวข้อถัดไป ผู้วิจัยจะกล่าวถึง รูปภาษาแสดงความลังเลใจ ซึ่งเป็นอีกหนึ่งรูปภาษาที่ผู้พูดเลือกใช้ขณะปฏิบัติสัมพันธ์

3.2.8 รูปภาษาแสดงความลังเลใจ

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยกำหนดนิยามและความหมายของรูปภาษาแสดงความลังเลใจว่าหมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำเพื่อสื่อว่าถ้อยคำที่กล่าวเป็นสิ่งที่ตนยังลังเลใจ หรือยังตัดสินใจไม่ได้ ผู้วิจัยพบว่า ผู้พูดมักใช้รูปภาษานี้เพื่อลดการผูกมัดระหว่างตนเองกับถ้อยคำ และลดการบังคับคู่สนทนา ในการกล่าวถ้อยคำกลุ่มวัจนกรรมบอกกล่าว เช่น การเสนอความคิดเห็น ทั้งนี้ ผู้วิจัยพบคำหรือถ้อยคำที่ปรากฏใช้ ดังนี้

ตารางที่ 48 ตารางแสดงคำหรือถ้อยคำที่ปรากฏใช้ในรูปภาษาแสดงความลังเลใจ

คำหรือถ้อยคำ	ตัวอย่างคำหรือถ้อยคำที่ปรากฏใช้
ถ้อยคำแสดงความลังเลใจ	ไม่รู้ละ ยังไงไม่รู้ละ
คำบอกมาลาแสดงความหมายคาดคะเน	มั้ง ¹⁰

จากการศึกษาพบว่า ผู้พูดเลือกใช้รูปภาษาแสดงความลังเลใจทั้งหมด 10 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.63 จากรูปภาษาทั้งหมด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 94

- 1   A: มันเหมือนชวนให้เดินกลับไปยังไงไม่รู้ละ
- 2   B: เออ::

ตัวอย่างข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ

ตัวอย่างข้างต้นเป็นข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ จะเห็นว่า A เสนอความคิดเห็นว่า มันเหมือนชวนให้เดินกลับไป จากนั้นใช้ถ้อยคำแสดงความลังเลใจ ยังไงไม่รู้ละ เพื่อสื่อว่า ข้อคิดเห็นที่เสนอยังเป็นสิ่งที่ตนไม่แน่ใจ หรือยังตัดสินใจไม่ได้ ทั้งนี้ กลไกทางภาษาดังกล่าวจะช่วยลดการผูกมัดระหว่างตนเองกับถ้อยคำและลดการบังคับคู่สนทนา เนื่องจากผู้พูดไม่ได้ยืนยันว่าข้อคิดเห็นของตนจะถูกต้องแน่นอน

ตัวอย่างที่ 95

- 1   A: มีสองอัน __ อันนี้::กะอันนี้ต่อกันมั้ง อันนี้เคลื่อนไหวดี ดึง
- 2   B: ฮืม

ตัวอย่างข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ

ตัวอย่างข้างต้นเป็นข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ A เสนอความคิดเห็นโดยใช้คำบอกมาลาแสดงความหมายคาดคะเน ได้แก่ มั้ง ดังปรากฏในข้อความว่า อันนี้::กะอันนี้ต่อกันมั้ง เพื่อลดน้ำหนักความมั่นใจให้ดูอ่อนลง กลไกทางภาษาดังกล่าวจะช่วยลดการผูกมัดระหว่างตนเองกับถ้อยคำและลดการบังคับคู่สนทนา เนื่องจากผู้พูดได้สื่อให้เห็นว่า ตนเองยังมิได้ยืนยันว่าข้อคิดเห็นของตนจะถูกต้อง เพราะฉะนั้น หากข้อคิดเห็นที่เสนอได้รับการพิสูจน์ว่าไม่เป็นจริง ผู้พูดก็ไม่ต้อง

¹⁰ นววรรณ พันธุมธา (2559) อธิบายว่า คำพวก กระมัง ได้แก่ กระมัง มั้ง มั้ง ใช้ในประโยคแจ้งให้ทราบเพื่อแสดงความหมายคาดคะเน

รับผิดชอบต่อถ้อยคำที่กล่าว อีกทั้งการบอกว่าตนเองยังลังเลใจ ก็เป็นการเปิดโอกาสให้คู่สนทนาสามารถโต้แย้งผู้พูดกลับมาได้

กล่าวโดยสรุป รูปภาพแสดงความลังเลใจ เป็นรูปภาพที่ผู้พูดใช้เพื่อสื่อว่าถ้อยคำที่กล่าว เป็นสิ่งที่ตนยังลังเลใจ หรือยังตัดสินใจไม่ได้ ซึ่งเป็นกลไกทางภาษาที่ผู้พูดเลือกใช้เพื่อลดการบังคับคู่สนทนา และลดการผูกมัดตนเองกับถ้อยคำ ทั้งนี้ จากกลุ่มข้อมูลที่ศึกษา ผู้วิจัยพบว่า ผู้พูดมักใช้ถ้อยคำแสดงความลังเลใจ และคำบอกมาลาแสดงความหมายคาดคะเน ในการกล่าวถ้อยในบริบทการสื่อสารต่าง ๆ

ผลการศึกษาประเภทของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1) ผู้พูดใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงหลายประเภท กล่าวได้ว่า สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ประเภทของรูปภาพที่พบประกอบไปด้วย รูปภาพแสดงการคาดคะเน รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน กริยาแสดงสภาวะทางความคิด ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น รูปภาพแสดงการออกตัว รูปภาพแสดงการสมมติเหตุการณ์ รูปภาพกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบ และรูปภาพแสดงความลังเลใจ ทั้งนี้ แต่ละประเภทของรูปภาพก็มีคำหรือถ้อยคำที่ปรากฏใช้อย่างหลากหลาย สามารถสรุปภาพรวมได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 49 ตารางสรุปภาพรวมประเภทของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย

ลำดับ	ประเภทของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย	คำหรือถ้อยคำที่ปรากฏใช้
1.	รูปภาพแสดงการคาดคะเน	
	1.1 รูปภาพแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงความเป็นไปได้	อาจ อาจจะ น่า น่าจะ คง คงจะ อาจเป็นไปได้ว่า เป็นไปได้ว่า มีความเป็นไปได้ มีความเป็นไปได้ว่า
	1.2 รูปภาพแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงการแบ่งรับแบ่งสู้	อาจ อาจจะ น่า น่าจะ อาจเป็นไปได้ว่า
	1.3 รูปภาพแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงการคาดเดา	อาจ อาจจะ น่า น่าจะ คง คงจะ

ลำดับ	ประเภทของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย	คำหรือถ้อยคำที่ปรากฏใช้
2.	รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน	กลุ่ม “เหมือน” เหมือน เหมือนแบบ เหมือนว่า เหมือนจะ เหมือนกับ เหมือนกับว่า เหมือนเป็นแบบ เสมือน
		กลุ่ม “ดู” ดู ดูแบบ ดูเหมือน ดูเหมือนว่า
		กลุ่ม “อะไรอย่างนี้” อะไรอย่างนี้ อะไรอย่างเงี้ย อะไรหยั่งเงี้ย อะไรอย่างเงี้ย อะไรประมาณเนี่ย อะไรพวกนี้ อะไรทำนองนี้ ทำนองนี้ อะไรนั่นอะ
		กลุ่ม “แบบ” แบบ แบบว่า คือแบบ
		กลุ่ม “ประมาณ” ประมาณ ประมาณนี้ ประมาณนั้น ประมาณว่า ราว ๆ นั้น
		กลุ่ม “บาง” บางคน บางส่วน บางกลุ่ม บางแบบ บางรูปแบบ บางราย
		อื่น ๆ แอบ ก็ พอ พอจะ หลาย ๆ คน
		รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจนเพื่อลดปริมาณ แทบ แทบจะ มัก มักจะ เกือบ บ้าง ค่อนข้าง ค่อนข้างจะ มากนัก (ไม่)ค่อย เทาไร ชัก ชักเทาไร หน่อย นิดหน่อย นิดนึง ชักหน่อย ชักนิด เสียน้อย ส่วนใหญ่ คนส่วนใหญ่ หลาย ๆ คน
	2.2 รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจนเพื่อลดปริมาณความถี่	รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจนเพื่อลดความถี่ บางที บางครั้ง ในบางครั้ง

ลำดับ	ประเภทของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย	คำหรือถ้อยคำที่ปรากฏใช้
3.	<p>กริยาแสดงสภาวะทางความคิด</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - คำบอกบุรุษที่ 1 + คำหรือถ้อยคำแสดงสภาวะทางความคิด - ละคำบอกบุรุษที่ 1 + คำหรือถ้อยคำแสดงสภาวะทางความคิด - คำนาม + คำหรือถ้อยคำแสดงสภาวะทางความคิด 1). ชื่อผู้พูด + คำหรือถ้อยคำแสดงสภาวะทางความคิด 2). คำที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟังในด้านต่าง ๆ + คำหรือถ้อยคำแสดงสภาวะทางความคิด 3). ตำแหน่งหรืออาชีพของผู้พูด + คำหรือถ้อยคำแสดงสภาวะทางความคิด - วลีที่แสดงว่าสิ่งที่กล่าวเป็นความคิดเห็นเฉพาะของผู้พูด

ลำดับ	ประเภทของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย	คำหรือถ้อยคำที่ปรากฏใช้
4.	ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น	
	4.1 ประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธ เพื่อเสนอความคิดเห็นที่เป็นกลาง	รูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธ แบบที่เป็นกลางไม่มีมูลบท ไหม (มัย มะ แม่ะ) หรือเปล่า (หรือปะ รีเปล่า รีปาว รีปะ เปล่า ปะ ปะ)
	4.2 ประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อขอคำยืนยัน	รูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธ แบบที่มีมูลบท ผู้พูดถือว่าคาดหวังคำตอบรับ ใช่หรือเปล่า (ใช่หรือปะ ใช่ปะ ใช่ปะ) ใช่ไหม (ใช่มี ใช่มะ ใช่แม่ะ)
		รูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธ แบบประโยคบอกเล่า + คำถามขนาดสั้น ... + เอะ
5.	4.3 ประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อถามความคิดเห็น	รูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธ แบบประโยคบอกเล่า + คำถามขนาดสั้น ... + ดีไหม/ ดีหรือเปล่า (ดีมี ดีมะ ดีแม่ะ/ ดีปะ ดีปะ) ... + ได้ไหม/ ได้หรือเปล่า (ได้มี ได้มะ ได้แม่ะ/ ได้เปล่า ได้ปะ ได้ปะ) ... + โอเคไหม/ โอเคหรือเปล่า (โอเคมี โอเคมะ โอเคแม่ะ/ โอเคเปล่า โอเคปะ โอเคปะ) ... + เป็นไปได้ไหม/ อาจจะเป็นไปได้ไหม (เป็นไปได้อะ เป็นไปได้อะ/ อาจจะเป็นไปได้อะ) ... + ถูกไหม (ถูกมะ)
	รูปภาษาแสดงการออกตัว	
	5.1 การออกตัวว่าความคิดของตนอาจผิดพลาด	ถ้อยคำที่ถือว่าผู้พูดประเมินค่า ความคิดเห็นของตนในทางลบ
	5.2 การออกตัวว่าไม่แน่ใจต่อถ้อยคำที่กล่าว	ถ้อยคำที่ถือว่าผู้พูดยังไม่แน่ใจ ต่อถ้อยคำที่กล่าว
	5.3 การออกตัวว่าไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญ	ถ้อยคำที่ถือว่าผู้พูดประเมินค่า ความสามารถของตนในทางลบ
	5.4 การออกตัวว่าไม่ได้มีเจตนาทางลบ	ถ้อยคำที่ถือว่าผู้พูดไม่ได้มีเจตนาทางลบ ต่อคู่สนทนา/ผู้ที่ถูกกล่าวถึง

ลำดับ	ประเภทของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย	คำหรือถ้อยคำที่ปรากฏใช้
6.	รูปภาษาแสดงการสมมติเหตุการณ์	
		คำหรือถ้อยคำแสดงการสมมติเหตุการณ์ สมมติ สมมติว่า สมมตินะ + ถ้อยคำ
		ประโยคเงื่อนไขแสดงการสมมติเหตุการณ์ ถ้า... ถ้าสมมติ... ถ้าสมมติว่า... หาก... } + ถ้อยคำ
7.	รูปภาษากำหนดขอบเขตความรับผิดชอบ	
	7.1 การอ้างถึงขอบเขตข้อมูลเท่าที่ทราบ	เท่าที่ + ถ้อยคำบอกแหล่งข้อมูล
	7.2 การอ้างถึงสิ่งหรือบุคคลอื่น	จากที่... สรุปความจาก... อ้างอิงจาก... } + ถ้อยคำแสดงถึงสิ่ง/บุคคลอื่น
8.	รูปภาษาแสดงความลังเลใจ	
		ถ้อยคำแสดงความลังเลใจ ไม่รู้ละ ยังไม่รู้อะ
		คำบอกมาลาแสดงความหมายคาดคะเน มั้ง

2) ผู้พูดใช้ **รูปภาษาแสดงการคาดคะเน** มากที่สุด ซึ่งเป็นรูปภาษาที่สื่อว่าถ้อยคำที่กล่าวเป็นเพียงการคาดคะเน หรือการคาดการณ์ล่วงหน้าของตนเท่านั้น ยังมีได้เป็นสิ่งที่ผู้พูดมั่นใจว่าจะเกิดขึ้นตามนั้นแน่นอน สาเหตุที่ผู้พูดนิยมใช้รูปภาษานี้ อาจเนื่องมาจากการแสดงออกถึงความไม่มั่นใจในการกล่าวถ้อยคำที่อาจก่อให้เกิดผลทางลบในบริบทต่าง ๆ จะช่วยลดน้ำหนักของถ้อยคำที่ส่งผลในแง่ลบทั้งต่อผู้พูดเองและคู่สนทนาได้ กล่าวคือ การสื่อว่าตนเองยังไม่ได้มั่นใจในกรณีที่ผู้พูดกล่าวถ้อยคำกลุ่มวัจนกรรมบอกกล่าว ซึ่งเป็นกลุ่มวัจนกรรมที่ผู้พูดผูกมัดตนเองกับค่าความเป็นจริงของถ้อยคำที่กล่าว การใช้รูปภาษานี้ก็จะช่วยลดการรับผิดชอบของตนต่อถ้อยคำนั้น หากได้รับการพิสูจน์ในภายหลังว่าเป็นการให้ข้อมูลที่ไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นความจริง อีกทั้งยังเป็นรูปภาษาที่ช่วยลดน้ำหนักการบังคับหรือกดดันให้คู่สนทนาต้องเชื่อหรือกระทำตาม ในกรณีที่ผู้พูดกล่าวถ้อยคำที่คู่สนทนาได้เช่นกัน

อีกประการหนึ่ง การแสดงออกถึงความไม่มั่นใจในการกล่าวถ้อยคำที่อาจก่อให้เกิดผลทางลบในบริบทต่าง ๆ อาจสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะของสังคมไทยที่ให้ความสำคัญกับความอ่อนน้อม

ถ่อมตน กล่าวคือ การกล่าวถ้อยคำในบริบทต่าง ๆ ด้วยน้ำเสียงที่แสดงออกถึงความมั่นใจที่มากเกินไป อาจจะทำให้คู่สนทนาเกิดความอึดอัดขณะปฏิสัมพันธ์ และรู้สึกว่าคุณกำลังถูกผู้พูดข่ม หรือบังคับให้ ต้องเชื่อ/ปฏิบัติตามที่อีกฝ่ายกล่าวเพียงอย่างเดียวเท่านั้น โดยปราศจากทางเลือกอื่นใด ด้วยเหตุนี้ ผู้พูดจึงมักเลือกใช้ ภาษารูปแบบแสดงการคาดคะเน ในการกล่าวถ้อยคำที่อาจก่อให้เกิดผลทางลบด้วยความถี่สูงสุด เพราะนอกจากจะเป็นภาษารูปแบบที่ช่วยปกป้องตนเองในทางหนึ่งแล้ว การใช้ภาษาดังกล่าวยังช่วยลดทอนน้ำเสียงความเย่อหยิ่ง ความโอ้อวด หรือความมั่นใจที่มากเกินไป เพื่อแสดงให้คู่สนทนาเห็นว่า ผู้พูดมิได้มีความรู้ความสามารถที่เหนือกว่าคู่สนทนาแต่อย่างใด และจำเป็นอย่างไรที่ต้องให้คู่สนทนาช่วยพิจารณาว่าเห็นด้วยกับถ้อยคำที่กล่าวหรือไม่ อันเป็นวิธีการแสดงออกถึงความอ่อนน้อมถ่อมตน และการให้เกียรติที่ผู้พูดมีต่อคู่สนทนา

ผลการศึกษาดังกล่าว สอดคล้องกับที่ Markus and Kitayama (1991: 228) ได้อ้างถึง การศึกษาของไวส์ (Weisz, in press) ซึ่งพบว่า สังคมไทยเน้นการลดทอนความสำคัญของตนเอง การถ่อมตน การยกย่องผู้อื่น และความเกรงใจ อีกทั้งค่านิยมเรื่องความอ่อนน้อมถ่อมตนยังมีอธิบายไว้ในหนังสือ “มงคลชีวิต 38 ประการ” ซึ่งเป็นตำราคำสอนที่สำคัญเล่มหนึ่งของพุทธศาสนา โดยเนื้อหาในหนังสือจะกล่าวถึง “คุณธรรมอันใดที่ทำให้ชีวิตประสบความสำเร็จ” และการถ่อมตน ซึ่งหมายถึง “...ผู้ที่มีความสงบเสถียร เจียมตน ไม่แบ่ง ไม่ทะนงตน ไม่มีความมานะถือตัว ไม่อวดดีถือดี ไม่ยโสโอหัง ไม่ดูถูกเหยียดหยามใคร ไม่กระด้าง ไม่เย่อหยิ่งจองหอง...” ก็เป็นหนึ่งในคุณสมบัติที่ผู้เจริญแล้วพึงมี (พระมหาสมชาย ฐานวุฑโฒ, 2547: 204) ที่กล่าวมานี้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า สังคมไทยให้ความสำคัญกับความอ่อนน้อมถ่อมตนเป็นอย่างมาก

3) ประเภทของภาษารูปแบบที่ทำให้ความอ่อนลงทั้ง 8 ประเภทที่ผู้พูดใช้สอดคล้องกับกลวิธีทำให้ความอ่อนลงส่วนใหญ่ที่ Fraser (1980) เสนอไว้ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยไม่พบกลวิธีการใช้เทคนิคสร้างระยะห่าง (The use of distancing techniques) ในงานวิจัยนี้ เนื่องจาก Fraser อธิบายกลวิธีทางภาษาดังกล่าว โดยการยกตัวอย่างสถานการณ์การสื่อสารที่ผู้พูดหลีกเลี่ยงสรรพนามบุรุษ I และ you ในการวิจารณ์ หรือสั่งเท่านั้น ซึ่งผู้วิจัยไม่พบภาษาลักษณะนี้ในข้อมูลที่ศึกษา

4) เมื่อเปรียบเทียบประเภทของภาษารูปแบบที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทยกับภาษาอื่น ๆ ผู้วิจัยพบว่า ประเภทย่อยของภาษารูปแบบบางประเภทที่พบในงานวิจัยนี้อาจสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะของสังคมไทย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1) รูปภาษาแสดงการคาดคะเน

จากข้อมูลที่ศึกษา ผู้วิจัยสามารถจำแนกรูปภาษาแสดงการคาดคะเนออกเป็น 3 ประเภทย่อย ได้แก่ รูปภาษาแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงความเป็นไปได้ รูปภาษาแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงการแบ่งรับแบ่งสู้ และรูปภาษาแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงการคาดเดา โดยพบว่า ผู้พูดนิยมใช้ รูปภาษาแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงความเป็นไปได้ มากที่สุด ซึ่งเป็นรูปภาษาที่ผู้พูดมักใช้เมื่อต้องการลดการผูกมัดตนเองกับถ้อยคำ สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ในงานวิจัยภาษาอื่น ๆ ที่เสนอว่า ในสังคมตะวันตก เช่น อังกฤษ อิตาลี ฝรั่งเศส มักใช้กลุ่มรูปภาษาลักษณะนี้ อันได้แก่ การใช้กริยาวิเศษณ์ *presumably possibly probably maybe ฯลฯ* การใช้กริยาช่วย *may might could ฯลฯ* ลดการผูกมัดระหว่างผู้พูดกับถ้อยคำ (Fraser, 1980; Holmes, 1984; Caffi, 1999; Sbisà, 2001; & Thaler, 2012) ซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็นการใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงโดยคำนึงถึงผู้พูด (self-serving mitigation) ตามแนวคิดของ Fraser (1980)¹¹

ความน่าสนใจอีกประการหนึ่ง ผู้วิจัยพบว่า ผู้พูดมีการใช้ รูปภาษาแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงการแบ่งรับแบ่งสู้ ด้วยความถี่รองลงมา ซึ่งเป็นการที่ผู้พูดใช้รูปภาษาแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงว่าตนมีความมั่นใจเพียงบางส่วนเมื่อต้องกล่าวถ้อยคำที่คุกคามคู่สนทนา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดน้ำหนักของการคุกคามนั้น ๆ ให้ดูอ่อนลง อาจเรียกได้ว่าเป็นการใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงโดยคำนึงถึงคู่สนทนา (altruistic mitigation) ตามแนวคิดของ Fraser (1980) และเมื่อเปรียบเทียบกับผลการวิเคราะห์ดังกล่าวกับงานวิจัยภาษาอื่น ๆ เท่าที่ผู้วิจัยทบทวนวรรณกรรม พบว่า ส่วนใหญ่แล้วกลุ่มรูปภาษาแสดงการคาดคะเนมักจะถูกกล่าวถึงในฐานะเครื่องมือทางภาษาที่ผู้พูดใช้เพื่อปกป้องตนเองในสังคมตะวันตกเป็นสำคัญ และแทบจะไม่มีกรกล่าวถึงรูปภาษาแสดงการคาดคะเนเพื่อลดน้ำหนักของการคุกคามคู่สนทนาเหมือนในสังคมไทย

4.2) ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น

จากข้อมูลที่ศึกษา ผู้วิจัยสามารถจำแนกประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็นเป็น 3 ประเภทย่อย ได้แก่ ประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อเสนอความคิดเห็นที่เป็นกลาง ประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อขอคำยืนยัน และประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อถามความคิดเห็น โดยพบว่า ผู้พูดนิยมใช้ ประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อเสนอความคิดเห็นที่เป็นกลาง มากที่สุด ซึ่งเป็นรูปประโยคคำถามแบบที่ไม่มีมูลบท ผู้พูดไม่ได้แสดงการคาดหวังว่าคำตอบจะเป็นการตอบรับหรือปฏิเสธ ผลการวิจัยนี้อาจแสดงให้เห็นถึงลักษณะของสังคมไทยที่

¹¹ Fraser (1980: 344-345) จำแนกการใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเป็น 2 กลุ่มตามข้อคำนึงของผู้พูด ได้แก่ 1) การใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงโดยคำนึงถึงผู้พูด (self-serving mitigation) ซึ่งเป็นการใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ผู้พูดใช้เพื่อลดผลกระทบในแง่ลบที่อาจเกิดขึ้นกับตน และ 2) การใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงโดยคำนึงถึงคู่สนทนา (altruistic mitigation) ซึ่งเป็นการใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ผู้พูดใช้เพื่อลดผลกระทบในแง่ลบที่อาจเกิดขึ้นกับคู่สนทนา

มักจะคำนึงถึงความรู้สึกของคู่สนทนาขณะปฏิสัมพันธ์ เนื่องจากการใช้รูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อเสนอความคิดเห็นที่เป็นกลางมีแนวโน้มจะเอื้อให้คู่สนทนาตอบกลับว่าเห็นด้วย หรือ แสดงความคิดเห็นโต้แย้งกับผู้พูดได้มากที่สุด

อีกทั้งยังพบว่า ผู้พูดมีการใช้ ประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อถามความคิดเห็น อีกด้วย ซึ่งเป็นรูปประโยคคำถามที่ผู้พูดเปิดโอกาสให้คู่สนทนาได้ประเมินค่าข้อคิดเห็นที่ตนเสนอ แสดงให้เห็นว่า เมื่อเกิดการปฏิสัมพันธ์ คนไทยจะเน้นการให้เกียรติและคำนึงถึงความรู้สึกของคู่สนทนา

4.3) รูปภาพาแสดงการออกตัว

จากข้อมูลที่ศึกษา ผู้วิจัยสามารถจำแนกรูปภาพาแสดงการออกตัวเป็น 4 ประเภทย่อย ได้แก่ การออกตัวว่าความคิดของตนอาจผิดพลาด การออกตัวว่าไม่แน่ใจต่อถ้อยคำที่กล่าว การออกตัวว่าไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญ และการออกตัวว่าไม่ได้มีเจตนาทางลบ โดยพบว่า ผู้พูดนิยมใช้ การออกตัวว่าความคิดของตนอาจผิดพลาด และ การออกตัวว่าไม่แน่ใจต่อถ้อยคำที่กล่าว ด้วยความถี่สูงสุดใกล้เคียงกัน และใช้ การออกตัวว่าไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญ รองลงมาเป็นอันดับที่สาม รูปภาพาดังกล่าวนับเป็น “กลวิธีการลดคุณค่าตนเอง (self-deprecating)” ซึ่งอาจจะสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะของสังคมไทยที่ให้ความสำคัญกับความอ่อนน้อมถ่อมตน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Itakura & Tsui (2011) ที่ศึกษาเปรียบเทียบการใช้รูปภาพาที่ทำให้ความอ่อนลงในการเขียนแนะนำหนังสือระหว่างชาวอังกฤษและชาวญี่ปุ่น ผลการศึกษาพบว่า ชาวอังกฤษจะเขียนวิจารณ์อย่างตรงไปตรงมา ในขณะที่ชาวญี่ปุ่นใช้กลวิธีการขอโทษ และการลดคุณค่าตนเอง (self-denigration) มากที่สุด แสดงให้เห็นว่าสังคมญี่ปุ่นเน้นเรื่องความถ่อมตน และงานวิจัยของ Kim (2014) ที่ศึกษา กลวิธีการลดคุณค่าตนเอง (self-deprecating) ที่คู่สนทนาชาวเกาหลีใช้ในการสนทนาแบบเน้นภารกิจ ผลการวิจัยพบว่า ชาวเกาหลีใช้รูปภาพาหลากหลายเพื่อลดคุณค่าของตนเองขณะปฏิบัติภารกิจ เช่น การแสดงความไม่แน่ใจ การกล่าวถึงจุดบกพร่องของตน อย่างไรก็ตาม วัตถุประสงค์ของการใช้กลวิธีการลดคุณค่าตนเองในสังคมเกาหลีอาจแตกต่างจากสังคมไทย เพราะชาวเกาหลีใช้กลวิธีทางภาษาดังกล่าวเพื่อสร้างความ “เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (become of ‘one mind’)” กับคู่สนทนา ในขณะที่คนไทยใช้กลวิธีการลดคุณค่าตนเองเพื่อแสดงถึงความอ่อนน้อมถ่อมตนขณะปฏิสัมพันธ์

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบว่า ผู้พูดมีการใช้ การออกตัวว่าไม่ได้มีเจตนาทางลบ ซึ่งเป็นการที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำเพื่อพูดกันหรือแก้ตัวไว้ก่อนว่าตนมิได้มีเจตนาทางลบต่อคู่สนทนา เช่น *ไม่ได้บอกว่าไม่ดี ไม่ได้ตำใคร* เป็นต้น โดยผู้พูดมักใช้รูปภาพานี้ในการวิจารณ์ เพื่อหลีกเลี่ยงความรู้สึกทางลบที่อาจเกิดขึ้นกับคู่สนทนา ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง “Don’t blame me for

criticizing you...” : A study of metapragmatic comments in Thai ข อ ง Krisadawan Hongladarom (2007) ที่กล่าวว่า คนไทยไม่ชอบการถูกวิจารณ์ เนื่องจากความหมายของการวิจารณ์สัมพันธ์กับกริยากลุ่มที่ให้ความรู้สึกทางลบ ได้แก่ “ว่า” “ดูว่า” “ว่ากล่าว” “กล่าวหา” (Hongladarom, 2007: 33) ด้วยเหตุนี้ ก่อนการกล่าววิจารณ์ คนไทยจึงมักแสดงการออกตัว โดยการใช้ถ้อยคำ เช่น *อย่าหาว่าว่าเลยนะ อย่าหาว่าสอนเลยนะ อย่าหาว่ายุ่งเลยนะ อย่าว่าถ้าฉันจะพูดตรงๆ* เพื่อแสดงให้คู่สนทนาเห็นว่า ผู้พูดมีความจำเป็น และรู้สึกกังวลใจในการต้องกล่าวถ้อยคำที่จะทำให้คู่สนทนายารู้สึกโกรธหรือไม่พอใจตนเอง ลักษณะทางภาษาเหล่านี้ แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า สังคมไทยเป็นสังคมที่ไม่ค่อยยอมรับกับการวิจารณ์ เนื่องจากคนไทยมองว่าการวิจารณ์เป็นการกระทำในทางลบ และไม่สร้างสรรค์ ดังจะเห็นได้จากความคิดของคนไทยที่เมื่อถูกวิจารณ์ก็จะรู้สึกว่าเขาโดน “โดนจวก” “โดนตำ” หรือ “โดนตำหนิ” ในขณะที่สังคมอื่น ๆ เช่น สังคมอังกฤษกลับมองว่าการวิจารณ์เป็นเรื่องดีที่แสดงให้เห็นว่า ความคิดหรือผลงานของผู้ที่ถูกวิจารณ์กำลังได้รับความสนใจ โดยชาวอังกฤษมักจะวิจารณ์อย่างตรงไปตรงมา (Itakura & Tsui, 2011; Lin, 2020)

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า ประเภทย่อยของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่พบในงานวิจัยนี้ ซึ่งแนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการตะวันตกมิได้กล่าวถึง เป็นลักษณะการใช้ภาษาที่โดดเด่นและมีบทบาทสำคัญต่อการปฏิสัมพันธ์ของคนไทย อีกทั้งยังสามารถสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะของสังคมไทยที่คนในสังคมให้ความสำคัญกับความอ่อนน้อมถ่อมตน และต่างคำนึงถึงความรู้สึกและการรักษาความสัมพันธ์ของตนเองกับคู่สนทนา

5) ผู้พูดใช้ กริยาแสดงสภาวะทางความคิด เป็นอันดับสาม และมีความถี่การปรากฏน้อยกว่ารูปภาษาแสดงการคาดคะเนเกินครึ่ง ในขณะที่งานวิจัยเชิงปริมาณที่ศึกษาการใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาอื่น ๆ เท่าที่ผู้วิจัยพบทวนวรรณกรรม เช่น ภาษาสเปน (Flores-Ferrán, 2010; Flores-Ferrán & Lovejoy, 2015) ภาษาอังกฤษ (Hyland, 1994; Kurzon, 2001) พบว่า ผู้พูดภาษานั้น ๆ นิยมใช้กริยาแสดงสภาวะทางความคิดด้วยความถี่สูง และจะใช้เพื่อลดการผูกมัดตนเองกับถ้อยคำที่กล่าวเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตาม จากกลุ่มข้อมูลที่ศึกษา ผู้วิจัยพบว่า ผู้พูดมีแนวโน้มที่จะใช้กริยาแสดงสภาวะทางความคิดในตำแหน่งแรก เมื่อกล่าวถ้อยคำที่ปรากฏการใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงหลายรูปภาษาร่วมกัน (ดังจะกล่าวในหัวข้อที่ 3.3.2.2)

3.3 ลักษณะการปรากฏของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย

ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทยมีลักษณะการปรากฏที่น่าสนใจ เนื่องจากสามารถปรากฏเดี่ยว ๆ และปรากฏร่วมกันหลายรูปภาษาในถ้อยคำเดียว ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 50 ตารางแสดงลักษณะการปรากฏของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย

ลักษณะการปรากฏของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย			
ลำดับที่	ลักษณะการปรากฏ	จำนวนถ้อยคำ	ร้อยละ
1.	รูปภาษาที่ปรากฏเดี่ยว	814	71.78
2.	รูปภาษาที่ปรากฏร่วมกัน	320	28.22
	2.1 การปรากฏร่วมระหว่างรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงต่างประเภท	244	21.52
	2.2 การปรากฏร่วมระหว่างรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงประเภทเดียวกัน	76	6.70
	รวม	1,134	100.00

จากตารางแสดงลักษณะการปรากฏของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทยแสดงให้เห็นว่า ผู้พูดมักใช้รูปภาษาที่ปรากฏเดี่ยวมากถึง 814 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 71.78 ของถ้อยคำที่ปรากฏทั้งหมด และใช้รูปภาษาที่ปรากฏร่วมกันเพียง 320 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 28.22 ของถ้อยคำที่ปรากฏทั้งหมด ทั้งนี้ ผู้พูดจะใช้การปรากฏร่วมระหว่างรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงต่างประเภทมากกว่าการปรากฏร่วมระหว่างรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงประเภทเดียวกัน

ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอรายละเอียดลักษณะการปรากฏของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย โดยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 หัวข้อดังนี้

3.3.1 รูปภาษาที่ปรากฏเดี่ยว

3.3.2 รูปภาษาที่ปรากฏร่วมกัน

3.3.2.1 จำนวนของรูปภาษาที่ปรากฏร่วมกัน

3.3.2.2 ลักษณะการปรากฏร่วมของรูปภาษา

1) การปรากฏร่วมระหว่างรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงต่างประเภท

2) การปรากฏร่วมระหว่างรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงประเภทเดียวกัน

ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.3.1 รูปภาษาที่ปรากฏเดี่ยว

จากถ้อยคำที่ปรากฏรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงทั้งหมด 1,134 ถ้อยคำ พบรูปภาษาที่ปรากฏเดี่ยวทั้งหมด 814 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 71.78 ของถ้อยคำที่ปรากฏทั้งหมด ทั้งนี้ รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงทุกประเภทสามารถปรากฏในลักษณะนี้ได้ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 51 ตารางแสดงรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทยที่ปรากฏเดียว

รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทยที่ปรากฏเดียว		
ลำดับที่	รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย	จำนวนถ้อยคำ
1.	รูปภาพแสดงการคาดคะเน	407
2.	รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน	152
3.	ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น	116
4.	กริยาแสดงสภาวะทางความคิด	101
5.	รูปภาพแสดงการออกตัว	24
6.	รูปภาพแสดงการสมมติเหตุการณ์	5
7.	รูปภาพกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบ	5
8.	รูปภาพแสดงความลังเลใจ	4
รวม		814

จากตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงทั้ง 8 ประเภทสามารถปรากฏเดียวได้ แต่รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงที่มีการปรากฏเดียวมากที่สุด คือ รูปภาพแสดงการคาดคะเน ซึ่งพบมากถึง 407 ถ้อยคำ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 96

- 1   A: เนี่ย เดียวนะ อันเนี่ย น่าจะต่อกัน เป็นตอนจบ
 2   B: อืมอืมอืมอืมอืม

ตัวอย่างข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ

ตัวอย่างข้างต้น เป็นข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ จะเห็นว่า A เสนอความคิดเห็นของตนโดยใช้รูปภาพแสดงการคาดคะเน น่าจะ เพียงรูปภาพเดียวเท่านั้น (บรรทัดที่ 1) เพื่อให้การเสนอความคิดเห็นดูอ่อนลง และ B ก็ตอบรับข้อคิดเห็นของ A ด้วยถ้อยคำแสดงการเป็นผู้ฟัง อืมอืมอืมอืมอืม (บรรทัดที่ 2)

3.3.2 รูปภาพที่ปรากฏร่วมกัน

ในการนำเสนอรูปภาพที่ปรากฏร่วมกัน ผู้วิจัยแบ่งหัวข้อการนำเสนอออกเป็น 2 ส่วน คือ 3.3.2.1 จำนวนของรูปภาพที่ปรากฏร่วมกัน และ 3.3.2.2 ลักษณะการปรากฏร่วมของรูปภาพดังต่อไปนี้

3.3.2.1 จำนวนของรูปภาษาที่ปรากฏร่วมกัน

จากข้อมูลที่ศึกษาพบว่า ผู้พูดบางส่วนใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงมากกว่า 1 รูปภาษา ทั้งนี้ พบรูปภาษาที่ปรากฏร่วมกันทั้งสิ้น 320 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 28.22 ของถ้อยคำที่ปรากฏทั้งหมด และปรากฏการใช้รูปภาษาร่วมกันตั้งแต่ 2-8 รูปภาษาในถ้อยคำเดียว ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 52 ตารางแสดงจำนวนของรูปภาษาที่ปรากฏร่วมกัน

จำนวนของรูปภาษาที่ปรากฏร่วมกัน		
ลำดับที่	รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย	จำนวนถ้อยคำ
1.	รูปภาษาที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 2 รูปภาษา	225
2.	รูปภาษาที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 3 รูปภาษา	67
3.	รูปภาษาที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 4-8 รูปภาษา	28
	รวม	320

จากตารางแสดงจำนวนของรูปภาษาที่ปรากฏร่วมกัน จะเห็นได้ว่า นอกจากการใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงแบบเดียว ๆ แล้ว ผู้พูดยังใช้รูปภาษาที่ปรากฏร่วมกันตั้งแต่ 2-8 รูปภาษาในถ้อยคำเดียว โดยรูปแบบที่ปรากฏมากที่สุด คือ รูปภาษาที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 2 รูปภาษา ซึ่งพบมากถึง 225 ถ้อยคำ รองลงมา คือ รูปภาษาที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 3 รูปภาษา ซึ่งพบ 67 ถ้อยคำ ส่วนรูปภาษาที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 4 รูปภาษาขึ้นไปพบ 28 ถ้อยคำ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 97

- 1   A: **เราคิดว่า** อาจจะเอาความคิดของ B กับ C มาปนกัน คือ ไม่ต้องถึงกับถอดทั้งปริเฉท แต่ว่า ถอดแบบให้คนอ่านอ่านถ้อยคำตรงเนี้ย แล้วรู้ว่ามันเกิดเหตุการณ์อะไรขึ้นบ้าง แต่ว่า สัญลักษณ์ต้องละเอียด ต้องมีด้วย
- 2   B: อืม

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ

ตัวอย่างข้างต้น เป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ จะเห็นว่า A ใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 2 รูปภาษาในการแนะนำ B เกี่ยวกับวิธีการเก็บข้อมูล (บรรทัดที่ 1) ซึ่งได้แก่ กริยาแสดงสภาวะทางความคิด **เราคิดว่า** (ที่พิมพ์ตัวหนา) และรูปภาษาแสดง

การคาดคะเน *อาจจะ* (ที่ขีดเส้นใต้) เพื่อลดน้ำหนักของการแนะนำให้ดูอ่อนลง และ B ก็ตอบรับข้อเสนอแนะของ A ด้วยถ้อยคำแสดงการเป็นผู้ฟัง *อืม* (บรรทัดที่ 2)

3.3.2.2 ลักษณะการปรากฏร่วมของรูปภาพ

จากข้อมูลที่ศึกษาพบว่า ลักษณะการปรากฏร่วมของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงสามารถแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) การปรากฏร่วมระหว่างรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงต่างประเภท และ 2) การปรากฏร่วมระหว่างรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงประเภทเดียวกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) การปรากฏร่วมระหว่างรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงต่างประเภท

การปรากฏร่วมระหว่างรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงต่างประเภท คือ การปรากฏร่วมกันระหว่างรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงที่มีประเภทของรูปภาพต่างกัน จากข้อมูลที่ศึกษา พบการปรากฏร่วมระหว่างรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงต่างประเภทจำนวน 244 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 21.52 ของถ้อยคำที่ปรากฏทั้งหมด รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏในตำแหน่งแรกมี 7 ประเภท ได้แก่ 1.1) รูปภาพแสดงการคาดคะเน 1.2) รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน 1.3) กริยาแสดงสภาวะทางความคิด 1.4) ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น 1.5) รูปภาพแสดงการออกตัว 1.6) รูปภาพกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบ และ 1.7) รูปภาพแสดงการสมมติเหตุการณ์ ดังต่อไปนี้

1.1) รูปภาพแสดงการคาดคะเน

รูปภาพแสดงการคาดคะเนสามารถปรากฏร่วมกับประเภทของรูปภาพอื่น ๆ ได้ 5 ประเภท ได้แก่ 1) รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน 2) กริยาแสดงสภาวะทางความคิด 3) ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น 4) รูปภาพแสดงการออกตัว และ 5) รูปภาพแสดงความลังเลใจ จากข้อมูลที่ศึกษา พบรูปภาพแสดงการคาดคะเนที่ปรากฏร่วมกับประเภทของรูปภาพอื่น ๆ จำนวน 66 ถ้อยคำ ซึ่งแบ่งออกเป็น 22 รูปแบบ ดังต่อไปนี้

จากตารางข้างต้น จะเห็นว่า รูปภาพแสดงการคาดคะเนที่ปรากฏในตำแหน่งแรกสามารถปรากฏร่วมกับประเภทของรูปภาพอื่น ๆ ได้มากถึง 22 รูปแบบ โดยรูปแบบที่พบมากที่สุดสองอันดับแรก คือ รูปภาพแสดงการคาดคะเน + ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น ซึ่งพบ 21 ถ้อยคำ รองลงมา คือ รูปภาพแสดงการคาดคะเน + รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน ซึ่งพบ 19 ถ้อยคำ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 98   ตัวอย่างรูปภาพแสดงการคาดคะเน + ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น

- 1   A: เหย้ แล้วอันนี้ อันนี้น่าจะเป็นอย่างนี้ปะ แล้วก็เดินมาเจอ
2   B: ได้ได้

ตัวอย่างข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ

ตัวอย่างข้างต้น เป็นข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ จะเห็นว่า A เสนอความคิดเห็นโดยใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 2 รูปภาพ อันได้แก่ รูปภาพแสดงการคาดคะเน *น่าจะ* (ที่พิมพ์ตัวหนา) ซึ่งปรากฏในตำแหน่งแรก ร่วมกับประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น *ปะ* (ที่ขีดเส้นใต้) เพื่อลดน้ำหนักของข้อคิดเห็นให้ดูอ่อนลง และ B ก็ตอบรับข้อคิดเห็นของ A ด้วยถ้อยคำแสดงการเป็นผู้ฟัง *ได้ได้* (บรรทัดที่ 2)

ตัวอย่างที่ 99   ตัวอย่างรูปภาพแสดงการคาดคะเน + รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน

นอกจากการสอดแทรกข้อความที่สามารถสื่อแย้งวิพากษ์ในการตั้งคำถามกับเส้นแบ่งระหว่างความปกติกับอติสติกแล้ว นวนิยายยังแสดงให้เห็นถึงความคิดของตัวละครคู่หนึ่งซึ่งเป็นการตั้งคำถามจากมุมมองของผู้ไม่รู้ แต่ในมุมมองของผู้อ่าน *น่าจะดูเหมือนมีน้ำเสียงในเชิงวิพากษ์* แฝงเสียดสีความน่าสนใจของคนปกติซึ่งมุ่งไปที่ความสามารถในการล่วงรู้ความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่น

ตัวอย่างข้อมูลจากบทความวิชาการ

ตัวอย่างข้างต้น เป็นข้อมูลจากบทความวิชาการ จะเห็นว่า ผู้เขียนใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 2 รูปภาพในการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับมุมมองของผู้อ่านที่มีต่อนวนิยายที่ผู้เขียนวิเคราะห์ในงานวิจัย อันได้แก่ รูปภาพแสดงการคาดคะเน *น่าจะ* (ที่พิมพ์ตัวหนา) ซึ่งปรากฏในตำแหน่งแรก ร่วมกับรูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน *ดูเหมือน* (ที่ขีดเส้นใต้) เพื่อลดน้ำหนักของข้อคิดเห็นให้ดูอ่อนลง

1.2) รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน

รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจนสามารถปรากฏร่วมกับประเภทของรูปภาพอื่น ๆ ได้ 5 ประเภท ได้แก่ 1) รูปภาพแสดงการคาดคะเน 2) กริยาแสดงสภาวะทางความคิด 3) ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น 4) รูปภาพแสดงการออกตัว และ 5) รูปภาพแสดงความลังเลใจ จากข้อมูลที่ศึกษา พบรูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจนที่ปรากฏร่วมกับประเภทของรูปภาพอื่น ๆ จำนวน 57 ถ้อยคำ ซึ่งแบ่งออกเป็น 20 รูปแบบ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 54 ตารางแสดงรูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจนปรากฏร่วมกับประเภทของรูปภาพอื่น ๆ

รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจนปรากฏร่วมกับประเภทของรูปภาพอื่น ๆ	
ก. รูปภาพที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 2 รูปภาพ พบทั้งหมด 4 รูปแบบ	
รูปแบบ	จำนวนถ้อยคำ
1) <u>รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน + รูปภาพแสดงการคาดคะเน***</u>	14
2) <u>รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน + กริยาแสดงสภาวะทางความคิด***</u>	5
3) <u>รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน + ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น***</u>	14
4) รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน + รูปภาพแสดงความลังเลใจ	1
ข. รูปภาพที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 3 รูปภาพ พบทั้งหมด 7 รูปแบบ	
รูปแบบ	จำนวนถ้อยคำ
1) รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน + รูปภาพแสดงการคาดคะเน + รูปภาพแสดงการคาดคะเน	1
2) รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน + รูปภาพแสดงการคาดคะเน + รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน	1
3) รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน + รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน + รูปภาพแสดงการคาดคะเน	2
4) <u>รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน + รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน + ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น***</u>	5
5) รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน + กริยาแสดงสภาวะทางความคิด + รูปภาพแสดงการคาดคะเน	2
6) รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน + กริยาแสดงสภาวะทางความคิด + รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน	2
7) รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน + ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น + รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน	1

รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจนปรากฏร่วมกับประเภทของรูปภาษาอื่น ๆ	
ค. รูปภาษาที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 4-8 รูปภาษา พบทั้งหมด 9 รูปแบบ	
รูปแบบ	จำนวนถ้อยคำ
1) รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน + รูปภาษาแสดงการคาดคะเน + รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน + รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน	1
2) รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน + รูปภาษาแสดงการคาดคะเน + รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน + ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น	1
3) รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน + รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน + กริยาแสดงสภาวะทางความคิด + รูปภาษาแสดงการคาดคะเน	1
4) รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน + รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน + ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น + รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน	1
5) รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน + รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน + ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น + กริยาแสดงสภาวะทางความคิด	1
6) รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน + รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน + รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน + ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น + รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน	1
7) รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน + กริยาแสดงสภาวะทางความคิด + ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น + รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน + รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน	1
8) รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน + รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน + รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน + รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน + รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน + รูปภาษาแสดงการออกตัว	1
9) รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน + รูปภาษาแสดงการคาดคะเน + รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน + รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน + ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น + รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน + รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน + ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น	1
รวม	57

จากตารางข้างต้น จะเห็นว่า รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจนที่ปรากฏในตำแหน่งแรก สามารถปรากฏร่วมกับประเภทของรูปภาษาอื่น ๆ ได้มากถึง 20 รูปแบบ โดยรูปแบบที่พบมากที่สุดสองอันดับแรก คือ รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน + รูปภาษาแสดงการคาดคะเน และ รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน + ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น ซึ่งพบ 14 ถ้อยคำเท่ากัน รองลงมา คือ รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน + กริยาแสดงสภาวะทางความคิด และ รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน + รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน + ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น ซึ่งพบ 5 ถ้อยคำเท่ากัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 100 ตัวอย่างรูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน + รูปภาพแสดงการคาดคะเน

ยังคงรู้สึกว่าเป็นหนังคันเวลาเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนดู Avengers: Endgame ถือเป็นหนังที่ตัวเนื้อเรื่องของฮีโร่แทบไม่มีอะไรจะมาเล่า โดยเฉพาะเมื่อเทียบกับหนังภาคกำเนิดซูเปอร์ฮีโร่ทั้งหลายด้วยกันน่าจะมีความน่าสนใจลำดับท้าย ๆ เลียด้วยซ้ำ

ตัวอย่างข้อมูลจากบทความแสดงความคิดเห็น

ตัวอย่างข้างต้น เป็นข้อมูลจากบทความแสดงความคิดเห็น จะเห็นว่า ผู้เขียนใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 2 รูปภาพในการวิจารณ์จุดด้อยของบทภาพยนตร์ อันได้แก่ รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน แทบ (ที่พิมพ์ตัวหนา) ซึ่งปรากฏในตำแหน่งแรก ร่วมกับรูปภาพแสดงการคาดคะเน น่าจะ (ที่ขีดเส้นใต้) เพื่อลดน้ำหนักของการวิจารณ์ให้ดูอ่อนลง

ตัวอย่างที่ 101 ตัวอย่างรูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน + ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น

- 1 A: อันนี้เหมือนเป็น มันพื้นมาจากกองนี้เป็นเหมือนกองเลือดของมันเลย _ ได้ปะ
2 B: ได้

ตัวอย่างข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ

ตัวอย่างข้างต้น เป็นข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ จะเห็นว่า A ใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 2 รูปภาพในการเสนอความคิดเห็น อันได้แก่ รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน เหมือน (ที่พิมพ์ตัวหนา) ซึ่งปรากฏในตำแหน่งแรก ร่วมกับประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น (ที่ขีดเส้นใต้) ได้ปะ เพื่อลดน้ำหนักของข้อคิดเห็นให้ดูอ่อนลง และ B ก็ตอบรับข้อคิดเห็นของ A ด้วยถ้อยคำแสดงการเป็นผู้ฟัง ได้ (บรรทัดที่ 2)

ตัวอย่างที่ 102 รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน + กริยาแสดงสภาวะทางความคิด

- 1 A: แล้วมันก็ต้องไปเจอ:: ทางข้ามปะ อันนี้หรอ (1.67) ปะ (0.44)
2 B: อืม::
3 A: ข้ามตรงนี้ ก่อน _ อืม:: (0.20)
4 B: (หายใจเข้า-ถอนหายใจ) (0.96)
5 A: แต่แอบคิดว่ามัน::จะเป็นสองตัวนี้ก่อนอะ (0.23)
6 B: อา แล้วไงต่อ

ตัวอย่างข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ

ตัวอย่างข้างต้น เป็นข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ จะเห็นว่า A ใช้ภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 2 ภาษาในการเสนอความคิดเห็นแย้ง (บรรทัดที่ 5) อันได้แก่ ภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน แอบ (ที่พิมพ์ตัวหนา) ซึ่งปรากฏในตำแหน่งแรก ร่วมกับกริยาแสดงสภาวะทางความคิด คิดว่า (ที่ขีดเส้นใต้) เพื่อลดน้ำหนักของการเสนอความคิดเห็นแย้งให้ดูอ่อนลง

ตัวอย่างที่ 103 ภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน + ภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน + ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น

- 1   A: **เหมือน เหมือนว่า**เค้าอยากข้าม::รีเปลา (0.14)
2   B: ใช้ ใช้ปะ

ตัวอย่างข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ

ตัวอย่างข้างต้น เป็นข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ จะเห็นว่า A ใช้ภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 3 ภาษาในการเสนอความคิดเห็น (บรรทัดที่ 1) อันได้แก่ ภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน **เหมือน** (ที่พิมพ์ตัวหนา) ซึ่งปรากฏในตำแหน่งแรก ร่วมกับภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน **เหมือนว่า** (ที่ขีดเส้นใต้) และประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น รีเปลา (ที่พิมพ์ตัวเอียง) เพื่อลดน้ำหนักของข้อคิดเห็นให้ดูอ่อนลง และ B ก็ตอบรับข้อเสนอของ A ด้วยถ้อยคำแสดงการเป็นผู้ฟัง ใช้ ใช้ปะ (บรรทัดที่ 2)

1.3) กริยาแสดงสภาวะทางความคิด

กริยาแสดงสภาวะทางความคิดสามารถปรากฏร่วมกับประเภทของภาษาอื่น ๆ ได้ 6 ประเภท ได้แก่ 1) ภาษาแสดงการคาดคะเน 2) ภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน 3) ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น 4) ภาษาแสดงการออกตัว 5) ภาษาแสดงการสมมติเหตุการณ์ และ 6) ภาษากำหนดขอบเขตความรับผิดชอบ จากข้อมูลที่ศึกษา พบกริยาแสดงสภาวะทางความคิดที่ปรากฏร่วมกับประเภทของภาษาอื่น ๆ จำนวน 81 ถ้อยคำ ซึ่งแบ่งออกเป็น 19 รูปแบบดังต่อไปนี้

[illegible]

จากตารางข้างต้น จะเห็นว่า กริยาแสดงสภาวะทางความคิดที่ปรากฏในตำแหน่งแรกสามารถปรากฏร่วมกับประเภทของรูปภาษาอื่น ๆ ได้มากถึง 19 รูปแบบ โดยรูปแบบที่พบมากที่สุดสองอันดับแรก คือ กริยาแสดงสภาวะทางความคิด + รูปภาษาแสดงการคาดคะเน ซึ่งพบมากถึง 38 ถ้อยคำ รองลงมา คือ กริยาแสดงสภาวะทางความคิด + รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน ซึ่งพบ 12 ถ้อยคำ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 104 กริยาแสดงสภาวะทางความคิด + รูปภาษาแสดงการคาดคะเน

ผมคิดว่าน่าจะเป็นแนวทางการวิเคราะห์ แล้วก็อธิบายวิธีคิดของคนไทยได้ดีอีกแนวทางหนึ่ง

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ

ตัวอย่างข้างต้น เป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ จะเห็นว่า ผู้พูดใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 2 รูปภาษาในการเสนอความคิดเห็น อันได้แก่ กริยาแสดงสภาวะทางความคิด ผมคิดว่า (ที่พิมพ์ตัวหนา) ซึ่งปรากฏในตำแหน่งแรก ร่วมกับรูปภาษาแสดงการคาดคะเน น่าจะ (ที่ขีดเส้นใต้) เพื่อลดน้ำหนักของข้อคิดเห็นให้ดูอ่อนลง

ตัวอย่างที่ 105 กริยาแสดงสภาวะทางความคิด + รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน

นอกจากนี้ ลักษณะภาษาในคำประพันธ์ดังกล่าวย่อมแสดงฝีมือของพาดะได้อย่างชัดเจนว่าไม่ได้ “มีดบอด” หรือ “โง่เขลา” แต่อย่างใด ในทางตรงกันข้ามร้อยกรองนี้ถึงพร้อมด้วยอঙ্การต่าง ๆ โดยเฉพาะศัพทาลังการ อันได้แก่ อันตยนปราชะ ซึ่งหมายถึงการพยางค์ท้ายบาทเป็นเสียงเดียวกัน คือ ya ในบาทที่ 1 กับ 2 อีกทั้งยังมีฤตตยนุปราชะ ซึ่งเป็นสัมผัสพยัญชนะตัวเดียวกัน ดังที่ปรากฏในการใช้เสียง m หลายครั้งในบาทที่ 2 และใช้สมาสที่ยาวคลุมทั้งบาท ดังจะเห็นได้จากบาทที่ 2 และ 3 ดังนั้น จึงเชื่อได้ยากกว่ากวีผู้แต่งคำประพันธ์บทนี้จะด้อยปัญญาหรือมีข้อบกพร่องดังกล่าว อาจมีผู้แย้งว่าเป็นการแสดงอารมณ์ขันของพาดะ แต่ผู้ศึกษาเห็นว่าดูเหมือนเป็นการเสียดสีผู้อ่านโดยปริยายมากกว่า

ตัวอย่างข้อมูลจากบทความวิชาการ

ตัวอย่างข้างต้น เป็นข้อมูลจากบทความวิชาการ จะเห็นว่า ผู้พูดใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 2 รูปภาษาในการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะภาษาในคำประพันธ์ อันได้แก่กริยาแสดงสภาวะทางความคิด ผู้ศึกษาเห็นว่า (ที่พิมพ์ตัวหนา) ซึ่งปรากฏใน

ตำแหน่งแรก ร่วมกับรูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน ดูเหมือน (ที่ขีดเส้นใต้) เพื่อลดน้ำหนักของข้อคิดเห็นให้ดูอ่อนลง

1.4) ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น

ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็นสามารถปรากฏร่วมกับประเภทของรูปภาพอื่น ๆ ได้ 4 ประเภท ได้แก่ 1) รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน 2) กริยาแสดงสภาวะทางความคิด 3) รูปภาพแสดงการออกตัว และ 4) รูปภาพแสดงความลังเลใจ จากข้อมูลที่ศึกษา พบประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็นที่ปรากฏร่วมกับประเภทของรูปภาพอื่น ๆ จำนวน 10 ถ้อยคำ ซึ่งแบ่งออกเป็น 6 รูปแบบ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 56 ตารางแสดงประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็นปรากฏร่วมกับประเภทของรูปภาพอื่น ๆ

ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็นปรากฏร่วมกับประเภทของรูปภาพอื่น ๆ	
ก. รูปภาพที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 2 รูปภาพ พบทั้งหมด 4 รูปแบบ	
รูปแบบ	จำนวนถ้อยคำ
1) ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น + รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน***	4
2) ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น + กริยาแสดงสภาวะทางความคิด***	2
3) ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น + รูปภาพแสดงการออกตัว	1
4) ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น + รูปภาพแสดงความลังเลใจ	1
ข. รูปภาพที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 3 รูปภาพ พบทั้งหมด 2 รูปแบบ	
รูปแบบ	จำนวนถ้อยคำ
1) ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น + รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน + รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน	1
2) ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น + รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน + ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น	1
รวม	10

จากตารางข้างต้น จะเห็นว่า ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็นที่ปรากฏในตำแหน่งแรกสามารถปรากฏร่วมกับประเภทของรูปภาพอื่น ๆ ได้ 6 รูปแบบ โดยรูปแบบที่พบมากที่สุดสองอันดับแรก คือ ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น + รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน ซึ่งพบ 4 ถ้อยคำ รองลงมา คือ ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น + กริยาแสดงสภาวะทางความคิด ซึ่งพบ 2 ถ้อยคำ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 106 ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น + รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน

ขออนุญาตเสนอความเห็นเรื่องนี้ค่ะ เพราะว่าปีที่แล้ว ปีที่ผ่านมา ก็ไปงานเสตอพรธา ก็จะมีตักบาตรเทโวที่ถนนหน้า หน้าพระธาตุ ไซ้ไหมคะ ที่นี้ยี้ ก็ยังใช้วิธีแบบเดิมคือตั้งโต๊ะใส่บาตร ข้าวสารอาหารแห้ง ที่นี้ ความแตกต่างนี้จะเป็นเพราะผู้จัด รีเปล่า เหมือนกับว่า ถ้าหน่วยงานแตกต่างกัน ก็เลยจะมีรูปแบบที่แตกต่างกันไป

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ

ตัวอย่างข้างต้น เป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ จะเห็นว่า ผู้พูดใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 2 รูปภาพในการเสนอความคิดเห็น อันได้แก่ ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น รีเปล่า (ที่พิมพ์ตัวหนา) ซึ่งปรากฏในตำแหน่งแรก ร่วมกับรูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน เหมือนกับว่า (ที่ขีดเส้นใต้) เพื่อลดน้ำหนักของข้อคิดเห็นให้ดูอ่อนลง

ตัวอย่างที่ 107 ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น + กริยาแสดงสภาวะทางความคิด

- 1 A: แล้วก็อันนี้ปะ ตามที่เราคิดไว้
- 2 B: อืม _ ก็ช็อคแล้วก็
- 3 A: แล้วก็ตั้ง::
- 4 B: ทับ แล้วอันนี้ก็ตั้งไป
- 5 A: อืม

ตัวอย่างข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ

ตัวอย่างข้างต้น เป็นข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ จะเห็นว่า A ใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 2 รูปภาพในการเสนอความคิดเห็น (บรรทัดที่ 1) อันได้แก่ ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น ปะ (ที่พิมพ์ตัวหนา) ซึ่งปรากฏในตำแหน่งแรก ร่วมกับกริยาแสดงสภาวะทางความคิด ตามที่เราคิดไว้ (ที่ขีดเส้นใต้) เพื่อลดน้ำหนักของข้อคิดเห็นให้ดูอ่อนลง และ B ก็ตอบรับข้อเสนอของ A ด้วยถ้อยคำแสดงการเป็นผู้ฟัง อืม (บรรทัดที่ 2) จากนั้น A และ B ก็ช่วยกันต่อเรื่องราวต่อไป

1.5) รูปภาพแสดงการออกตัว

รูปภาพแสดงการออกตัวสามารถปรากฏร่วมกับประเภทของรูปภาพอื่น ๆ ได้ 5 ประเภท ได้แก่ 1) รูปภาพแสดงการคาดคะเน 2) รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน 3) กริยาแสดงสภาวะทางความคิด 4) ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น และ 5) รูปภาพแสดงความลังเลใจ

จากข้อมูลที่ศึกษา พบรูปภาพแสดงการออกตัวที่ปรากฏร่วมกับประเภทรูปภาพอื่น ๆ จำนวน 18 ถ้อยคำ ซึ่งแบ่งออกเป็น 10 รูปแบบ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 57 ตารางแสดงรูปภาพแสดงการออกตัวปรากฏร่วมกับประเภทรูปภาพอื่น ๆ

รูปภาพแสดงการออกตัวปรากฏร่วมกับประเภทรูปภาพอื่น ๆ	
ก. รูปภาพที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 2 รูปภาพ พบทั้งหมด 4 รูปแบบ	
รูปแบบ	จำนวนถ้อยคำ
1) รูปภาพแสดงการออกตัว + รูปภาพแสดงการคาดคะเน	1
2) <u>รูปภาพแสดงการออกตัว + รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน***</u>	5
3) รูปภาพแสดงการออกตัว + กริยาแสดงสภาวะทางความคิด	1
4) <u>รูปภาพแสดงการออกตัว + ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น***</u>	4
ข. รูปภาพที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 3 รูปภาพ พบทั้งหมด 4 รูปแบบ	
รูปแบบ	จำนวนถ้อยคำ
1) รูปภาพแสดงการออกตัว + รูปภาพแสดงการคาดคะเน + ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น	1
2) รูปภาพแสดงการออกตัว + รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน + รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน	2
3) รูปภาพแสดงการออกตัว + กริยาแสดงสภาวะทางความคิด + รูปภาพแสดงการคาดคะเน	1
4) รูปภาพแสดงการออกตัว + ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น + ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น	1
ค. รูปภาพที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 4-8 รูปภาพ พบทั้งหมด 2 รูปแบบ	
รูปแบบ	จำนวนถ้อยคำ
1) รูปภาพแสดงการออกตัว + รูปภาพแสดงการคาดคะเน + รูปภาพแสดงความตั้งใจ + รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน	1
2) รูปภาพแสดงการออกตัว + กริยาแสดงสภาวะทางความคิด + รูปภาพแสดงการคาดคะเน + ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น + รูปภาพแสดงการออกตัว	1
รวม	18

จากตารางข้างต้น จะเห็นว่า รูปภาพแสดงการออกตัวที่ปรากฏในตำแหน่งแรกสามารถปรากฏร่วมกับประเภทรูปภาพอื่น ๆ ได้ 10 รูปแบบ โดยรูปแบบที่พบมากที่สุดสองอันดับแรกคือ รูปภาพแสดงการออกตัว + รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน ซึ่งพบ 5 ถ้อยคำ รองลงมา คือ รูปภาพแสดงการออกตัว + ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น ซึ่งพบ 4 ถ้อยคำ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 108 รูปภาพแสดงการออกตัว + รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน

พอหลังจากที่ได้ทบทวนนิยามของ hedging ไปแล้วนะคะ ผู้วิจัยก็มาพูดถึง หัวข้อถัดไปคือ from the inference of a set of hedging ตรงเนี่ย ถ้าหนูเข้าใจไม่ผิด มัน มันหมายถึง รูปภาพที่

แสดงการให้ตัวอย่างที่มันเป็น set คำ หรือ หรือเป็นการให้ตัวอย่าง แล้วก็กลายมาเป็น hedging ได้อย่างไร ประมาณนี้อะคะ

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ

ตัวอย่างข้างต้น เป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ จะเห็นว่า ผู้พูดใช้ภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 2 รูปภาษาในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับบทความวิจัยที่นำเสนอในการสัมภาษณ์วิชาการ อันได้แก่ รูปภาษาแสดงการออกตัว ถ้าหนูเข้าใจไม่ผิด (ที่พิมพ์ตัวหนา) ซึ่งปรากฏในตำแหน่งแรก ร่วมกับรูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน ประมาณนี้ (ที่ขีดเส้นใต้) เพื่อลดน้ำหนักของข้อคิดเห็นให้ดูอ่อนลง

ตัวอย่างที่ 109 รูปภาษาแสดงการออกตัว + ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น

- 1 A: อ้อ ปีเราเข้าใจละ แต่เดี๋ยวล่ะ เราไม่รู้จริงเปล่านะ เดี๋ยวมา::เจอเกาะ เครียด เดี๋ยวกลับ ไป เจอตัวเหลือง ตัวนี้ก็บอกตัวเหลืองว่า นี่เป็นภาพในจินตนาการของมัน ได้เปล่าวะ
- 2 B: อืม::

ตัวอย่างข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ

ตัวอย่างข้างต้น เป็นข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ จะเห็นว่า A ใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 2 รูปภาษาในการเสนอความคิดเห็น (บรรทัดที่ 1) อันได้แก่ รูปภาษาแสดงการออกตัว เราไม่รู้จริงเปล่านะ (ที่พิมพ์ตัวหนา) ซึ่งปรากฏในตำแหน่งแรก ร่วมกับประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น ได้เปล่าวะ (ที่ขีดเส้นใต้) เพื่อลดน้ำหนักของข้อคิดเห็นให้ดูอ่อนลง และ B ก็ตอบรับข้อเสนอของ A ด้วยถ้อยคำแสดงการเป็นผู้ฟัง อืม (บรรทัดที่ 2)

1.6) รูปภาษาแสดงการสมมติเหตุการณ์

รูปภาษาแสดงการสมมติเหตุการณ์สามารถปรากฏร่วมกับประเภทของรูปภาษาอื่น ๆ ได้ 3 ประเภท ได้แก่ 1) รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน 2) กริยาแสดงสภาวะทางความคิด และ 3) ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น จากข้อมูลที่ได้ศึกษา พบรูปภาษาแสดงการสมมติเหตุการณ์ที่ปรากฏร่วมกับประเภทของรูปภาษาอื่น ๆ จำนวน 4 ถ้อยคำ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบดังต่อไปนี้

ตารางที่ 58 ตารางแสดงรูปภาพแสดงการสมมติเหตุการณ์ปรากฏร่วมกับประเภทของรูปภาพอื่น ๆ

รูปภาพแสดงการสมมติเหตุการณ์ปรากฏร่วมกับประเภทของรูปภาพอื่น ๆ	
ก. รูปภาพที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 2 รูปภาพ พบทั้งหมด 2 รูปแบบ	
รูปแบบ	จำนวนถ้อยคำ
1) รูปภาพแสดงการสมมติเหตุการณ์ + รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน	1
2) รูปภาพแสดงการสมมติเหตุการณ์ + ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น	1
ข. รูปภาพที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 4-8 รูปภาพ พบทั้งหมด 2 รูปแบบ	
รูปแบบ	จำนวนถ้อยคำ
1) รูปภาพแสดงการสมมติเหตุการณ์ + รูปภาพแสดงการสมมติเหตุการณ์ + ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น + ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น	1
2) รูปภาพแสดงการสมมติเหตุการณ์ + กริยาแสดงสภาวะทางความคิด + กริยาแสดงสภาวะทางความคิด + รูปภาพแสดงการสมมติเหตุการณ์ + รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน + รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน + รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน + กริยาแสดงสภาวะทางความคิด	1
รวม	4

จากตารางข้างต้น จะเห็นว่า รูปภาพแสดงการสมมติเหตุการณ์ที่ปรากฏในตำแหน่งแรก สามารถปรากฏร่วมกับประเภทของรูปภาพอื่น ๆ ได้ 4 รูปแบบ โดยแต่ละรูปแบบพบจำนวน 1 ถ้อยคำเท่ากัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 110 รูปภาพแสดงการสมมติเหตุการณ์+ ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น

1 A: สมมติอันนี้ไว้ตอนจบมะ

2 B: ได้ อันนี้ไว้ตอนจบ ได้::

ตัวอย่างข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ

ตัวอย่างข้างต้น เป็นข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ จะเห็นว่า A ใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 2 รูปภาพในการเสนอความคิดเห็น (บรรทัดที่ 1) อันได้แก่ รูปภาพแสดงการสมมติเหตุการณ์ สมมติ (ที่พิมพ์ตัวหนา) ซึ่งปรากฏในตำแหน่งแรก ร่วมกับประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น มะ (ที่ขีดเส้นใต้) เพื่อลดน้ำหนักของข้อคิดเห็นให้ดูอ่อนลง และ B ก็ตอบรับข้อเสนอของ A ด้วยถ้อยคำแสดงการเป็นผู้ฟัง ได้ อันนี้ไว้ตอนจบ ได้ (บรรทัดที่ 2)

1.7) รูปภาษากำหนดขอบเขตความรับผิดชอบ

รูปภาษากำหนดขอบเขตความรับผิดชอบสามารถปรากฏร่วมกับประเภทของรูปภาษาอื่น ๆ ได้ 2 ประเภท ได้แก่ 1) รูปภาษาแสดงการคาดคะเน และ 2) รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน จากข้อมูลที่ศึกษา พบรูปภาษากำหนดขอบเขตความรับผิดชอบที่ปรากฏร่วมกับประเภทของรูปภาษาอื่น ๆ จำนวน 8 ถ้อยคำ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 59 ตารางแสดงรูปภาษากำหนดขอบเขตความรับผิดชอบปรากฏร่วมกับประเภทของรูปภาษาอื่น ๆ

รูปภาษากำหนดขอบเขตความรับผิดชอบปรากฏร่วมกับประเภทของรูปภาษาอื่น ๆ	
ก. รูปภาษาที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 2 รูปภาษา พบทั้งหมด 2 รูปแบบ	
รูปแบบ	จำนวนถ้อยคำ
1) <u>รูปภาษากำหนดขอบเขตความรับผิดชอบ + รูปภาษาแสดงการคาดคะเน***</u>	2
2) <u>รูปภาษากำหนดขอบเขตความรับผิดชอบ + รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน***</u>	5
ข. รูปภาษาที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 4-8 รูปภาษา พบทั้งหมด 1 รูปแบบ	
รูปแบบ	จำนวนถ้อยคำ
1) รูปภาษากำหนดขอบเขตความรับผิดชอบ + รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน + รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน + รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน + รูปภาษากำหนดขอบเขตความรับผิดชอบ	1
รวม	8

จากตารางข้างต้น จะเห็นว่า รูปภาษากำหนดขอบเขตความรับผิดชอบที่ปรากฏในตำแหน่งแรกสามารถปรากฏร่วมกับประเภทของรูปภาษาอื่น ๆ ได้ 3 รูปแบบ โดยรูปแบบที่พบมากที่สุดสองอันดับแรก คือ รูปภาษากำหนดขอบเขตความรับผิดชอบ + รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน ซึ่งพบ 5 ถ้อยคำ รองลงมา คือ รูปภาษากำหนดขอบเขตความรับผิดชอบ + รูปภาษาแสดงการคาดคะเน ซึ่งพบ 2 ถ้อยคำ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 111 รูปภาษากำหนดขอบเขตความรับผิดชอบ + รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน

แล้วก็ เท่าที่ศึกษา อ่า งานภาษาไทยนะคะ ก็จะมีสามงานด้วยกัน มินิยะดา แล้วก็อาจารย์ศิริพร ปัญญาเมธิกุล แล้วก็ก็มีอาจารย์ภาวดี ที่ทำปัจจัยเรื่องเพศนะคะ ดังนั้นเนี่ยก็แทบจะยังไม่มีงานวิจัยใดเลยที่ศึกษาการครอบครองการสนทนากับปัจจัยสถานภาพทางสังคมนะคะ

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ

ตัวอย่างข้างต้น เป็นข้อมูลจากการสัมมนาวิชาการ จะเห็นว่า ผู้พูดใช้ภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 2 ภาษาในการให้ข้อมูลงานวิจัยที่ศึกษาการครอบครองการสนทนากับปัจจัยสถานภาพทางสังคมในภาษาไทย อันได้แก่ ภาษากำหนดขอบเขตความรับผิดชอบ *เท่าที่ศึกษา* (ที่พิมพ์ตัวหนา) ซึ่งปรากฏในตำแหน่งแรก ร่วมกับภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน *แทบจะ* (ที่ขีดเส้นใต้) เพื่อลดน้ำหนักของการให้ข้อมูลให้ดูอ่อนลง

ตัวอย่างที่ 112 ภาษากำหนดขอบเขตความรับผิดชอบ + ภาษาแสดงการคาดคะเน

ถ้า ถ้าเรามองการผลิตและการบริโภคตัวบทแล้วเนี่ย อยากให้ ให้ขยับออกมามองอีกนิดนึง หรือแม้กระทั่งข่าวที่ไม่ใช่หน้าหนึ่ง อาจจะต้องไปดูว่ามันเป็นข่าวเศรษฐกิจ หรือว่ามันเป็นข่าวสังคม หรือว่ามันเป็นข่าวที่เป็นข่าวท้องถิ่น ใช่มั้ยคะ เพราะว่า ที่เป็นข่าวท้องถิ่นส่วนมาก *เท่าที่สังเกต* มันจะเป็นข่าวประเภทว่า อบจ. แจกเงินให้ผู้สูงอายุ หรือว่าจะเป็นเราขอไปสงเคราะห์ผู้สูงอายุ แต่พอเป็นข่าวของ ด้านการศึกษา มันอาจจะเป็นอีกอันนึง

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมมนาวิชาการ

ตัวอย่างข้างต้น เป็นข้อมูลจากการสัมมนาวิชาการ จะเห็นว่า ผู้พูดใช้ภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 2 ภาษาในการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะเด่นของข่าวท้องถิ่น อันได้แก่ ภาษากำหนดขอบเขตความรับผิดชอบ *เท่าที่สังเกต* (ที่พิมพ์ตัวหนา) ซึ่งปรากฏในตำแหน่งแรก ร่วมกับภาษาแสดงการคาดคะเน *อาจจะ* (ที่ขีดเส้นใต้) เพื่อลดน้ำหนักของข้อคิดเห็นให้ดูอ่อนลง

2) การปรากฏร่วมระหว่างภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงประเภทเดียวกัน

การปรากฏร่วมระหว่างภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงประเภทเดียวกัน คือ การที่ภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงประเภทเดียวกันมาปรากฏร่วมกัน จากข้อมูลที่ศึกษา พบการปรากฏร่วมระหว่างภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงประเภทเดียวกันจำนวน 76 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 6.70 ของถ้อยคำที่ปรากฏทั้งหมด ภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏภายในประเภทรูปภาษาเดียวกันมี 6 ประเภท ได้แก่ 2.1) ภาษาแสดงการคาดคะเน 2.2) ภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน 2.3) กริยาแสดงสภาวะทางความคิด 2.4) ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น 2.5) ภาษาแสดงการออกตัว และ 2.6) ภาษาแสดงการสมมติเหตุการณ์ ดังต่อไปนี้

2.1) รูปภาษาแสดงการคาดคะเน

จากข้อมูลที่ศึกษา พบรูปภาษาแสดงการคาดคะเนที่ปรากฏภายในประเภทรูปภาษาเดียวกันจำนวน 25 ถ้อยคำ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 60 ตารางแสดงรูปภาษาแสดงการคาดคะเนที่ปรากฏภายในประเภทรูปภาษาเดียวกัน

รูปภาษาแสดงการคาดคะเนที่ปรากฏภายในประเภทรูปภาษาเดียวกัน	
ก. รูปภาษาที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 2 รูปภาษา	
รูปแบบ	จำนวนถ้อยคำ
1) รูปภาษาแสดงการคาดคะเน + รูปภาษาแสดงการคาดคะเน	21
ข. รูปภาษาที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 3 รูปภาษา	
รูปแบบ	จำนวนถ้อยคำ
1) รูปภาษาแสดงการคาดคะเน + รูปภาษาแสดงการคาดคะเน + รูปภาษาแสดงการคาดคะเน	4
รวม	25

จากตารางข้างต้น จะเห็นว่า รูปภาษาแสดงการคาดคะเนที่ปรากฏภายในประเภทรูปภาษาเดียวกันได้ 2 รูปแบบ โดยรูปแบบที่พบมากที่สุด คือ รูปภาษาแสดงการคาดคะเน + รูปภาษาแสดงการคาดคะเน ซึ่งพบ 25 ถ้อยคำ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 113 รูปภาษาแสดงการคาดคะเน + รูปภาษาแสดงการคาดคะเน

หนูอาจจะเขียนแบบนี้ อาจจะบอกว่า อ่า เนื่องจากงานวิจัยนี้ไม่ได้ศึกษาอวัจนภาษาเป็นสำคัญ แต่อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยจะใช้สิ่งเหล่านี้ประกอบการวิเคราะห์

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ

ตัวอย่างข้างต้น เป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ จะเห็นว่า ผู้พูดใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 2 รูปภาษาในการแนะนำคู่สนทนาเกี่ยวกับการเขียนระเบียบวิธีวิจัย อันได้แก่ รูปภาษาแสดงการคาดคะเน อาจจะ (ที่พิมพ์ตัวหนา) ร่วมกับรูปภาษาแสดงการคาดคะเน อาจจะ (ที่ขีดเส้นใต้) เพื่อลดน้ำหนักของการแนะนำให้ดูอ่อนลง

2.2) รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน

จากข้อมูลที่ศึกษา พบรูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจนที่ปรากฏภายในประเภทรูปภาษาเดียวกันจำนวน 34 ถ้อยคำ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 61 ตารางแสดงรูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจนที่ปรากฏภายในประเภทรูปภาพเดียวกัน

รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจนที่ปรากฏภายในประเภทรูปภาพเดียวกัน	
ก. รูปภาพที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 2 รูปภาพ	
รูปแบบ	จำนวนถ้อยคำ
1) รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน + รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน	28
ข. รูปภาพที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 3 รูปภาพ	
รูปแบบ	จำนวนถ้อยคำ
2) รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน + รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน + รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน	6
รวม	34

จากตารางข้างต้น จะเห็นว่า รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจนที่ปรากฏภายในประเภทรูปภาพเดียวกันได้ 2 รูปแบบ โดยรูปแบบที่พบมากที่สุด คือ รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน + รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน ซึ่งพบ 28 ถ้อยคำ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 114 รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน + รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน

ขอบเขตข้อมูลที่ ที่ ทำเนียบคณะ ก็คือ เก็บข้อมูลตั้งแต่ปี 2555 เพราะว่า ก็ เป็นเหมือนกับ เป็นจุดที่ เอ่อ มีนโยบายออกมา ค่อนข้าง ชัดเจน ก็คือ อ่า นโยบาย หรือเป้าหมาย ยุทธศาสตร์การผลิตและการพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาสู่สากลคณะ พ.ศ. 2555-2569

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ

ตัวอย่างข้างต้น เป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ จะเห็นว่า ผู้พูดใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 2 รูปภาพในการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุผลที่ผู้พูดเลือกกลุ่มข้อมูลมาศึกษาในงานวิจัยของตนเอง อันได้แก่ รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน เหมือนกับ (ที่พิมพ์ตัวหนา) ร่วมกับรูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน ค่อนข้าง (ที่ขีดเส้นใต้) เพื่อลดน้ำหนักของข้อคิดเห็นให้ดูอ่อนลง

2.3) กริยาแสดงสภาวะทางความคิด

จากข้อมูลที่ศึกษา พบกริยาแสดงสภาวะทางความคิดที่ปรากฏภายในประเภทรูปภาพเดียวกันจำนวน 5 ถ้อยคำ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 62 ตารางแสดงกริยาแสดงสภาวะทางความคิดที่ปรากฏภายในประเภทรูปภาษาเดียวกัน

กริยาแสดงสภาวะทางความคิดที่ปรากฏภายในประเภทรูปภาษาเดียวกัน	
ก. รูปภาษาที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 2 รูปภาษา	
รูปแบบ	จำนวนถ้อยคำ
1) กริยาแสดงสภาวะทางความคิด + กริยาแสดงสภาวะทางความคิด	4
ข. รูปภาษาที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 3 รูปภาษา	
รูปแบบ	จำนวนถ้อยคำ
2) กริยาแสดงสภาวะทางความคิด + กริยาแสดงสภาวะทางความคิด + กริยาแสดงสภาวะทางความคิด	1
รวม	5

จากตารางข้างต้น จะเห็นว่า กริยาแสดงสภาวะทางความคิดที่ปรากฏภายในประเภทรูปภาษาเดียวกันได้ 2 รูปแบบ โดยรูปแบบที่พบมากที่สุด คือ กริยาแสดงสภาวะทางความคิด + กริยาแสดงสภาวะทางความคิด ซึ่งพบ 4 ถ้อยคำ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 115 กริยาแสดงสภาวะทางความคิด + กริยาแสดงสภาวะทางความคิด

ครูว่านะ สำหรับครู ก่อนที่ A จะกลับไปเก็บข้อมูลอีก เราควรจะทำ data ที่มีอยู่ในมือเนี่ย มาดูก่อนว่า จะทำยังไงกับมันได้บ้าง จะได้วางแผนการเก็บข้อมูลใน step ถัดไปได้

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ

ตัวอย่างข้างต้น เป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ จะเห็นว่า ผู้พูดใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 2 รูปภาษาในการแนะนำให้ A ลองวิเคราะห์ข้อมูลก่อนที่จะลงมือเก็บข้อมูลงานวิจัยอีกครั้ง อันได้แก่ กริยาแสดงสภาวะทางความคิด **ครูว่านะ** (ที่พิมพ์ตัวหนา) ร่วมกับกริยาแสดงสภาวะทางความคิด **สำหรับครู** (ที่ขีดเส้นใต้) เพื่อลดน้ำหนักของการแนะนำให้ดูอ่อนลง

2.4) ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น

จากข้อมูลที่ศึกษา พบประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็นที่ปรากฏภายในประเภทรูปภาษาเดียวกันจำนวน 5 ถ้อยคำ จำนวน 1 รูปแบบ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 63 ตารางแสดงประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็นที่ปรากฏภายใน
ประเภทรูปภาพเดียวกัน

ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็นที่ปรากฏภายในประเภทรูปภาพเดียวกัน	
ก. รูปภาพที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 2 รูปภาพ	
รูปแบบ	จำนวนถ้อยคำ
1) ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น + ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น	5
รวม	5

จากตารางข้างต้น จะเห็นว่า ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็นที่ปรากฏภายในประเภท
รูปภาพเดียวกันมีจำนวน 1 รูปแบบ ซึ่งพบ 5 ถ้อยคำ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 116 ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น + ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น

- 1   A: เออเอ้อ นี่มันเหตุการณ์ต่อกันเปล่า ดูดิดูอันนี้ดิ นี่หนึ่งสองสามหยั่งเงี่ยมต่อกันเว้ย ใช่ปะ
- 2   B: ถูก

ตัวอย่างข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ

ตัวอย่างข้างต้น เป็นข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ จะเห็นว่า A ใช้รูปภาพที่ทำให้
ความอ่อนลงที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 2 รูปภาพในการเสนอความคิดเห็น (บรรทัดที่ 1) อันได้แก่
ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น เปล่า (ที่พิมพ์ตัวหนา) ร่วมกับประโยคคำถามเพื่อเสนอ
ความคิดเห็น ใช่ปะ (ที่ขีดเส้นใต้) เพื่อลดน้ำหนักของข้อคิดเห็นให้ดูอ่อนลง และ B ก็ตอบรับข้อเสนอ
ของ A ว่า ถูก (บรรทัดที่ 2)

2.5) รูปภาพแสดงการออกตัว

จากข้อมูลที่ศึกษา พบรูปภาพแสดงการออกตัวที่ปรากฏภายในประเภทรูปภาพ
เดียวกันจำนวน 3 ถ้อยคำ จำนวน 1 รูปแบบ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 64 ตารางแสดงรูปภาพแสดงการออกตัวที่ปรากฏภายในประเภทรูปภาพเดียวกัน

รูปภาพแสดงการออกตัวที่ปรากฏภายในประเภทรูปภาพเดียวกัน	
ก. รูปภาพที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 2 รูปภาพ	
รูปแบบ	จำนวนถ้อยคำ
1) รูปภาพแสดงการออกตัว + รูปภาพแสดงการออกตัว	3
รวม	3

จากตารางข้างต้น จะเห็นว่า รูปภาพแสดงการออกตัวที่ปรากฏภายในประเภทรูปภาพเดียวกันมีจำนวน 1 รูปแบบ ซึ่งพบ 3 ถ้อยคำ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 117 รูปภาพแสดงการออกตัว + รูปภาพแสดงการออกตัว

ที่นี้มาพูดถึงความก้าวหน้าของงานวิจัยตัวเองบ้างนะคะ อันนี้ก็คืออาจจะยังไม่ได้ชัดมาก คืออาจจะยังไม่ครอบคลุมในบางประเด็นนะคะ ก็คือตนเองเนี่ย สนใจเรื่อง สนใจอะไรที่มันเป็นคำว่า ปรากฏการณ์ในช่วงนี้นะคะ คือในช่วงแบบ 5 ปีนี้แล้วกันนะคะ คือ scope มาตรงนี้นะคะ แล้วก็สนใจ แบ่งออกเป็นกลุ่มข้อมูลเรื่องเล่า นะคะ ซึ่งเรื่องเล่านี้ก็จะมาจากหลายแหล่งนะคะ ความเชื่อ ซึ่งจริง ๆ ความเชื่อก็ได้คุยกันกับครูว่า มัน มัน คือมันก็นอยู่ในเรื่องเล่า ในพิธีกรรมและการท่องเที่ยว นะคะ

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ

ตัวอย่างข้างต้น เป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ จะเห็นว่า ผู้พูดใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 2 รูปภาพในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัยของตนเอง อันได้แก่ รูปภาพแสดงการออกตัว อาจจะยังไม่ชัดมาก (ที่พิมพ์ตัวหนา) ร่วมกับรูปภาพแสดงการออกตัว อาจจะยังไม่ครอบคลุมในบางประเด็น (ที่ขีดเส้นใต้) เพื่อออกตัวไว้อีกก่อนว่า สิ่งที่ตนกล่าวอาจผิดพลาดได้

2.6) รูปภาพแสดงการสมมติเหตุการณ์

จากข้อมูลที่ศึกษา พบรูปภาพแสดงการสมมติเหตุการณ์ที่ปรากฏภายในประเภทรูปภาพเดียวกันจำนวน 4 ถ้อยคำ จำนวน 2 รูปแบบ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 65 ตารางแสดงรูปภาพแสดงการสมมติเหตุการณ์ที่ปรากฏภายในประเภทรูปภาพเดียวกัน

รูปภาพแสดงการสมมติเหตุการณ์ที่ปรากฏภายในประเภทรูปภาพเดียวกัน	
ก. รูปภาพที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 2 รูปภาพ	
รูปแบบ	จำนวนถ้อยคำ
1) รูปภาพแสดงการสมมติเหตุการณ์ + รูปภาพแสดงการสมมติเหตุการณ์	3
ข. รูปภาพที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 3 รูปภาพ	
รูปแบบ	จำนวนถ้อยคำ
2) รูปภาพแสดงการสมมติเหตุการณ์ + รูปภาพแสดงการสมมติเหตุการณ์ + รูปภาพแสดงการสมมติเหตุการณ์	1
รวม	4

จากตารางข้างต้น จะเห็นว่า รูปภาพแสดงการสมมติเหตุการณ์ที่ปรากฏภายในประเภทรูปภาพเดียวกันได้ 2 รูปแบบ โดยรูปแบบที่พบมากที่สุด คือ รูปภาพแสดงการสมมติเหตุการณ์+ รูปภาพแสดงการสมมติเหตุการณ์ ซึ่งพบ 3 ถ้อยคำ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 118 รูปภาพแสดงการสมมติเหตุการณ์+ รูปภาพแสดงการสมมติเหตุการณ์

- 1   A: สมมตินะ สมมตินะ อันนี้เดินด้วยกันก่อน
2   B: อ้า

ตัวอย่างข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ

ตัวอย่างข้างต้น เป็นข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ จะเห็นว่า A ใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 2 รูปภาพในการเสนอความคิดเห็น (บรรทัดที่ 1) อันได้แก่ รูปภาพแสดงการสมมติเหตุการณ์ สมมตินะ (ที่พิมพ์ตัวหนา) ร่วมกับรูปภาพแสดงการสมมติเหตุการณ์ สมมตินะ (ที่ขีดเส้นใต้) เพื่อลดน้ำหนักของข้อคิดเห็นให้ดูอ่อนลง และ B ก็ตอบรับข้อเสนอของ A ด้วยถ้อยคำแสดงการเป็นผู้ฟัง อ้า (บรรทัดที่ 2)

กล่าวโดยสรุป จากข้อมูลที่ศึกษา ผู้วิจัยพบว่า รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทยมีทั้งที่ปรากฏเดี่ยว ๆ และปรากฏร่วมกันได้ สามารถสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 66 ตารางแสดงลักษณะการปรากฏของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย

ลักษณะการปรากฏของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย				
ลำดับที่	ลักษณะการปรากฏ	จำนวน ถ้อยคำ	ร้อยละ	รูปภาษาที่พบมากที่สุด
1.	รูปภาษาที่ปรากฏเดี่ยว	814	71.78	รูปภาษาแสดงการคาดคะเน
2.	รูปภาษาที่ปรากฏร่วมกัน	320	28.22	
	2.1 รูปภาษาที่ปรากฏร่วมกัน จำนวน 2 รูปภาษา	225	19.84	กริยาแสดงสภาวะทางความคิด + รูปภาษาแสดงการคาดคะเน
	2.2 รูปภาษาที่ปรากฏร่วมกัน จำนวน 3 รูปภาษา	67	5.90	รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน + รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน + รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน
	2.3 รูปภาษาที่ปรากฏร่วมกัน จำนวน 4-8 รูปภาษา	28	2.48	กริยาแสดงสภาวะทางความคิด + รูปภาษาแสดงการคาดคะเน + รูปภาษาแสดงการคาดคะเน + รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน
	รวม	1,134	100.00	

จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่า ผู้พูดใช้รูปภาษาที่ปรากฏเดี่ยวมากถึง 814 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 71.78 ของถ้อยคำที่ปรากฏทั้งหมด โดยจะใช้ รูปภาษาแสดงการคาดคะเน มากที่สุด และใช้รูปภาษาที่ปรากฏร่วมกันเพียง 320 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 28.22 ของถ้อยคำที่ปรากฏทั้งหมด ทั้งนี้ ผู้พูดจะใช้รูปภาษาที่ปรากฏร่วมกันตั้งแต่ 2-8 รูปภาษาในถ้อยคำเดียว โดยรูปแบบที่ปรากฏมากที่สุดคือ รูปภาษาที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 2 รูปภาษา ซึ่งพบมากถึง 225 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 19.84 ของถ้อยคำที่ปรากฏทั้งหมด และผู้พูดมักจะใช้ กริยาแสดงสภาวะทางความคิด + รูปภาษาแสดงการคาดคะเน มากที่สุด รองลงมา คือ รูปภาษาที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 3 รูปภาษา ซึ่งพบ 67 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 5.90 ของถ้อยคำที่ปรากฏทั้งหมด และผู้พูดมักจะใช้ รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน + รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน + รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน มากที่สุด ส่วนรูปภาษาที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 4 รูปภาษาขึ้นไปพบ 28 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 2.48 ของถ้อยคำที่ปรากฏทั้งหมด และผู้พูดมักจะใช้ กริยาแสดงสภาวะทางความคิด + รูปภาษาแสดงการคาดคะเน + รูปภาษาแสดงการคาดคะเน + รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน มากที่สุด

ผลการศึกษาลักษณะการปรากฏของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1) ผู้พูดมักใช้**รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏเดี่ยว**มากกว่ารูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏร่วมกัน ผู้วิจัยสันนิษฐานว่า การใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพียงรูปเดียวก็อาจมีผล หรือมีน้ำหนักมากพอที่จะทำให้วัตถุประสงค์ที่ต้องการลดผลในแง่ลบบรรลุผลสำเร็จ อีกทั้งหากผู้พูดใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏร่วมกันจำนวนหลายรูปภาษาอาจส่งผลให้ความหนักแน่นหรือความชัดเจนของสารที่ต้องการจะสื่อลดน้อยลงไปด้วย

2) เมื่อพิจารณารูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏเดี่ยว พบว่า ประเภทของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงทั้ง 8 ประเภท ได้แก่ รูปภาษาแสดงการคาดคะเน รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน ปรึกษาแสดงสภาวะทางความคิด ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น รูปภาษาแสดงการออกตัว รูปภาษาแสดงการสมมติเหตุการณ์ รูปภาษากำหนดขอบเขตความรับผิดชอบ และรูปภาษาแสดงความลังเลใจ สามารถปรากฏเดี่ยวได้ โดยพบการปรากฏใช้ **รูปภาษาแสดงการคาดคะเน** มากที่สุด อันแสดงให้เห็นถึงค่านิยมเรื่องความอ่อนน้อมถ่อมตนของสังคมไทย

3) เมื่อพิจารณารูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏร่วมกัน พบว่า ผู้พูดบางส่วนใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏร่วมกันตั้งแต่ 2-8 รูปภาษาในถ้อยคำเดียว โดยรูปแบบที่ปรากฏมากที่สุด คือ รูปภาษาที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 2 รูปภาษา นอกจากนี้ ผู้วิจัยพบว่า ในกรณีที่เป็นการใช้รูปภาษาที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 2 รูปภาษา ผู้พูดมักจะใช้ **ปรึกษาแสดงสภาวะทางความคิด + รูปภาษาแสดงการคาดคะเน** มากที่สุด ส่วนในกรณีที่เป็นการใช้รูปภาษาที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 3 รูปภาษา ผู้พูดมักจะใช้ **รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน + รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน + รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน** มากที่สุด และในกรณีที่เป็นการใช้รูปภาษาที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 4 รูปภาษาขึ้นไป ผู้พูดมักจะใช้ **ปรึกษาแสดงสภาวะทางความคิด + รูปภาษาแสดงการคาดคะเน + รูปภาษาแสดงการคาดคะเน + รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน** มากที่สุด อาจกล่าวได้ว่า ผู้พูดมีแนวโน้มที่จะเลือกใช้ ปรึกษาแสดงสภาวะทางความคิดในตำแหน่งแรก ในขณะที่รูปภาษาแสดงการคาดคะเน และรูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจนเป็นประเภทของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงพื้นฐานที่ปรากฏบ่อยครั้งในภาษาไทย

5) ในกรณีที่เป็นการใช้รูปภาษาที่ปรากฏร่วมกัน ผู้พูดมีแนวโน้มที่จะใช้การปรากฏร่วมระหว่างรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงต่างประเภทมากกว่าการปรากฏร่วมระหว่างรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงประเภทเดียวกัน ผู้วิจัยสันนิษฐานว่า เมื่อผู้พูดเลือกใช้รูปภาษาที่ปรากฏร่วมกัน การใช้

รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงประเภทเดียวกันซ้ำ ๆ ยิ่งทำให้ความหนักแน่นหรือความชัดเจนของสารที่ผู้พูดต้องการจะสื่อลดลง และอาจทำให้การสื่อสารไม่บรรลุผลสำเร็จในที่สุด

6) **รูปภาษาแสดงความลังเลใจ** เป็นประเภทของรูปภาษาที่ไม่สามารถปรากฏในตำแหน่งแรกของการปรากฏร่วมระหว่างรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงต่างประเภท และการปรากฏร่วมระหว่างรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงประเภทเดียวกัน อาจเนื่องมาจากคำหรือถ้อยคำที่ปรากฏใช้ของประเภทรูปภาษานี้มีแนวโน้มที่ต้องปรากฏในตำแหน่งท้ายถ้อยคำ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คำบอกมาลาแสดงความหมายคาดคะเน

จากกลุ่มข้อมูลที่ศึกษา พบว่า ผู้พูดมีการใช้ประเภทของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงหลายประเภท และสามารถปรากฏใช้หลากหลายรูปแบบ แสดงให้เห็นว่า การทำให้ความอ่อนลงเป็นกลไกทางภาษาที่สำคัญและปรากฏใช้อย่างเป็นธรรมชาติในภาษาไทย

เมื่อพิจารณาความถี่ประเภทของรูปภาษา พบว่า ผู้พูดมักเลือกใช้ **รูปภาษาแสดงการคาดคะเน** ด้วยความถี่สูงสุด ซึ่งเป็นกลไกทางภาษาที่ผู้พูดสื่อให้คู่สนทนาเห็นว่า ตนมิได้มีความรู้ความสามารถที่เหนือกว่าคู่สนทนาแต่อย่างใด เพื่อป้องกันมิให้คู่สนทนารู้สึกว่าคุณค่าต่ำกว่า หรือบังคับให้คู่สนทนาต้องเชื่อ/ปฏิบัติตาม โดยไม่ให้ทางเลือกใด ๆ ผลการศึกษาดังกล่าวอาจสะท้อนให้เห็นลักษณะเด่นของสังคมไทยที่ให้ความสำคัญกับค่านิยมเรื่องการอ่อนน้อมถ่อมตน และการให้เกียรติคู่สนทนา

ในส่วนของลักษณะการปรากฏ พบว่า ผู้พูดมักเลือกใช้ **รูปภาษาที่ปรากฏเดี่ยว** มากกว่ารูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏร่วมกัน ทั้งนี้ หากผู้พูดใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏร่วมกันจำนวนหลาย ๆ รูปภาษา ย่อมส่งผลให้ความหนักแน่น หรือความชัดเจนของสารที่ต้องการจะสื่อลดน้อยลงไปด้วย และอาจส่งผลให้การสื่อสารไม่บรรลุผลสำเร็จในที่สุด ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวอาจอธิบายด้วยข้อเสนอของ Locher & Watts (2008: 78) ที่กล่าวว่า การสื่อสารต่าง ๆ ประกอบด้วย 1) คุณลักษณะด้านข้อมูล (informational aspect) และ 2) คุณลักษณะด้านบุคคลสัมพันธ์ (interpersonal aspect) ฉะนั้น ผู้พูดจึงมีแนวโน้มที่จะเลือกใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏเดี่ยวมากกว่า เพราะคำนึงถึงความสมดุลขององค์ประกอบการสื่อสารทั้งสองด้าน

กล่าวโดยสรุป การทำให้ความอ่อนลงเป็นกลไกทางภาษาที่สำคัญและทำหน้าที่อย่างหลากหลายเพื่อให้การปฏิสัมพันธ์ของคนในสังคมเป็นไปอย่างราบรื่น เพราะนอกจากจะเป็นกลวิธีที่ ผู้พูดใช้เพื่อลดผลกระทบในแง่ลบที่อาจเกิดขึ้นกับตนเองแล้ว การทำให้ความอ่อนลงยังเป็นกลไกทางภาษาที่ผู้พูดใช้เพื่อแสดง “ความประนีประนอม (compromise)” ระหว่างตนเองกับคู่สนทนา ดังที่ Schneider (2010: 255) กล่าวไว้ว่า “Mitigation expressions are fine-tuning devices that achieve a compromise between what the speaker wants to say and

what the interlocutor is willing to accept” ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่า รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงทำหน้าที่อย่างไรบ้างในภาษาไทย ดังจะกล่าวในบทถัดไป

บทที่ 4

หน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย

งานวิจัยที่ศึกษาการทำให้ความอ่อนลงในภาษาต่าง ๆ เช่น ภาษาอังกฤษ (Fraser, 1980; Holmes, 1984; Norrick, & Spitz, 2008; Schneider, 2010; & Takimoto, 2015) ภาษาอิตาลี (Caffi, 1999; & Shisá, 2001) ภาษาฝรั่งเศส (Thaler, 2012) ภาษาสเปน (Chodorowska, 1997; Flores-Ferrán, 2010; Czerwionka, 2014; & Flores-Ferrán & Lovejoy, 2015) ภาษากรีก (Bella, 2011) ภาษาบัลแกเรีย (Tchizmarova, 2005) และภาษาจีน (Skewis, 2003; Ran, 2015; Yang, & Yap, 2015; & Ren, 2018) แสดงให้เห็นว่า การทำให้ความอ่อนลงปรากฏบ่อยครั้งในการสื่อสาร อีกทั้งยังเป็นกลไกทางภาษาสำคัญที่ผู้พูดในแต่ละสังคมใช้เพื่อรักษาความสัมพันธ์และหลีกเลี่ยงความขัดแย้งต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในการปฏิสัมพันธ์

ในบทนี้ผู้วิจัยจึงจะศึกษาหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย โดยแบ่งผลการศึกษาออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

- 4.1 ผลการสังเคราะห์หน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงจากงานวิจัยที่มีมาก่อน
- 4.2 หน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย
- 4.3 ความสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่กับประเภทของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย

4.1 ผลการสังเคราะห์หน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงจากงานวิจัยที่มีมาก่อน

จากการทบทวนงานวิจัยที่ศึกษาการทำให้ความอ่อนลงที่มีมาก่อนหน้า พบว่า แม้ภาษาศาสตร์จะให้ความสำคัญกับการศึกษาหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง ทว่า ยังไม่มีนักภาษาศาสตร์ท่านใดเสนอเกณฑ์ในการจำแนกหรือจัดกลุ่มหน้าที่ไว้อย่างเป็นระบบ อีกทั้งหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่นักภาษาศาสตร์แต่ละท่านกล่าวถึงในงานวิจัยที่ผ่านมา ก็ไม่สามารถแยกออกจากกันได้อย่างชัดเจน อีกทั้งแต่ละหน้าที่ยังมีส่วนที่ทับซ้อนและไม่สอดคล้องกันทั้งหมด ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยจึงจะสังเคราะห์หน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงจากแนวคิดและทฤษฎีที่มีนักภาษาศาสตร์เสนอไว้ ซึ่งผลการสังเคราะห์จะทำให้เห็นภาพรวมหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง และเป็นประโยชน์ต่อการนำมาวิเคราะห์ข้อมูลในภาษาไทยต่อไป

ในการศึกษาหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง ผู้วิจัยทบทวนจากงานวิจัยของ Fraser (1980), Holmes, (1984), Caffi (1999), Shisá (2001), Schneider (2010), Thaler, (2012) และ

Ibáñez (2020) ซึ่งเป็นกลุ่มงานวิจัยที่ว่าด้วยแนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการทำให้ความอ่อนลงสรุปได้ว่า นักภาษาศาสตร์ได้กล่าวถึงหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงไว้ทั้งหมด 4 หน้าที่ ได้แก่ 1) ลดผลอันไม่พึงปรารถนา 2) ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ 3) ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ และ 4) ช่วยให้การปฏิสัมพันธ์เป็นไปอย่างราบรื่น

ทั้งนี้ ในลำดับแรกผู้วิจัยจะขอกล่าวถึงรายละเอียดของแต่ละหน้าที่โดยสังเขป จากนั้นจะสรุปให้เห็นว่า หน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่นักภาษาศาสตร์กล่าวถึงทั้ง 4 หน้าที่นั้นมีความทับซ้อนกันอย่างไร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1.1 ลดผลอันไม่พึงปรารถนา

ลดผลอันไม่พึงปรารถนา เป็นหน้าที่ของการทำให้ความอ่อนลงหน้าที่หนึ่ง ดังที่ Fraser (1980) กล่าวไว้ว่า “Mitigation is defined not as a particular type of speech act but the modification of a speech act: the reduction of certain unwelcome effects which a speech act has on the hearer” (Fraser, 1980: 341) กล่าวคือ การทำให้ความอ่อนลงไม่ใช่วัจนกรรมชนิดหนึ่ง แต่เป็นการปรับพลังวัจนกรรม เพื่อลดผลอันไม่พึงปรารถนาของวัจนกรรมที่มีต่อผู้ฟัง อีกทั้งยังกล่าวถึงลักษณะของการทำให้ความอ่อนลงว่าสัมพันธ์กับ “the sense of softening” (Fraser, 1980: 344) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Caffi (1999) ที่เสนอว่า การทำให้ความอ่อนลงเป็นคำพ้องความหมายกับคำว่า “weakening” “downgrading” และ “downtoning” (Caffi, 1999: 884) จากข้อเสนอของ Fraser (1980) และ Caffi (1999) แสดงให้เห็นว่า เมื่อผู้พูดกล่าวถ้อยคำที่มีผลกระทบในแง่ลบต่อผู้ฟัง ผู้พูดจะทำให้ความอ่อนลง เพื่อลดผลอันไม่พึงปรารถนาที่อาจเกิดขึ้นจากการกล่าวถ้อยคำนั้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 119

“I might be required by my position in an organization to order you to redraft a report, but I might be less than enthusiastic about having to do”

(Fraser, 1980: 344)

ตัวอย่างข้างต้นนี้เป็นปริบทการสนทนาที่เจ้านายสั่งให้ลูกจ้างแก้ไขรายงานใหม่ Fraser อธิบายว่า การที่เจ้านายแสดงวัจนกรรมการสั่งอาจทำให้ลูกจ้างเกิดความรู้สึกโกรธ เสียใจ หรือต่อต้านตน ซึ่งเป็นผลอันไม่พึงปรารถนาที่เจ้านายมิได้อยากให้เกิดขึ้น ด้วยเหตุนี้ เจ้านายจึงกล่าวอ้างถึงภาระหน้าที่ของตนที่จำเป็นต้องกระทำหรือกล่าวถ้อยคำดังกล่าวออกมา เพื่อลดผลอันไม่พึงปรารถนาที่ลูกจ้างอาจรู้สึกกับตนเอง

Holmes (1984) และ Shisá (2001) เป็นนักภาษาศาสตร์อีกกลุ่มหนึ่งที่มองว่าการทำให้ความอ่อนลงทำหน้าที่ลดผลอันไม่พึงปรารถนาที่อาจเกิดขึ้นจากการกล่าวถ้อยคำกลุ่มที่มีผลกระทบในแง่ลบต่อผู้ฟัง โดยการเสนอนิยามและความหมายของการทำให้ความอ่อนลงที่สัมพันธ์กับแนวคิดเรื่อง “การปรับพลังวัจนกรรม” กล่าวคือ ทั้งสองอธิบายว่า ในการปฏิสัมพันธ์จะปรากฏกลไกทางภาษาที่มีผลต่อการปรับพลังวัจนกรรม 2 ชนิด ได้แก่ กลไกทางภาษาที่มีผลต่อการเพิ่มพลังวัจนกรรม และกลไกทางภาษาที่มีผลต่อการลดพลังวัจนกรรม ซึ่งการทำให้ความอ่อนลงเป็นกลไกทางภาษาที่ผู้พูดใช้ในการลดพลังวัจนกรรมของถ้อยคำกลุ่มที่มีผลกระทบในแง่ลบเพื่อลดผลอันไม่พึงปรารถนาที่อาจเกิดขึ้นจากการกล่าวถ้อยคำกลุ่มดังกล่าว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 120

- 1   A: What do you think B?
2   B: Well, I think George is *a bit perhaps* foolish.

(Holmes, 1984: 350)

ตัวอย่างข้างต้นนี้ Holmes กล่าวถึงสถานการณ์การสนทนาระหว่าง A และ B ซึ่งเป็นเพื่อนกัน โดย A แ่ยถาม B เกี่ยวกับพฤติกรรมของสามีตนเอง และ B ก็เสนอความคิดเห็นในเชิงลบ ซึ่งอาจทำให้ A เกิดความรู้สึกเสียใจหรือไม่พอใจ B ด้วยเหตุนี้ B จึงใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง ได้แก่ *well, I think, a bit* และ *perhaps* ในการปรับพลังวัจนกรรมให้อ่อนลง เพื่อลดผลอันไม่พึงปรารถนาที่อาจเกิดขึ้นจากการกล่าวถ้อยคำดังกล่าว

จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า เมื่อผู้พูดกล่าวถ้อยคำที่อาจส่งผลในแง่ลบต่อผู้ฟัง ผู้พูดจะใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในการปรับพลังวัจนกรรมให้อ่อนลง เพื่อลดผลอันไม่พึงปรารถนาที่อาจเกิดขึ้นจากการกล่าวถ้อยคำนั้น

4.1.2 ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์

ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ นับเป็นอีกหนึ่งหน้าที่ของการทำให้ความอ่อนลง ดังที่นักภาษาศาสตร์หลายท่าน (Fraser, 1980; Holmes, 1984; Caffi, 1999; Shisá, 2001; Schneider, 2010; Thaler, 2012; & Ibáñez, 2020) เสนอไว้ว่า เมื่อผู้พูดกล่าวถ้อยคำด้วยกลุ่มวัจนกรรมบอกกล่าว (representatives) ซึ่งเป็นวัจนกรรมต่าง ๆ ที่ผู้พูดผูกมัดตนเองกับความเป็นจริงของถ้อยคำที่กล่าว (ณัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2555: 29) เช่น การบอกเล่า การกล่าวอ้าง การเสนอความคิดเห็น ผู้พูดมักใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงประเภทต่าง ๆ ลดการผูกมัดระหว่าง

ผู้พูดเองกับถ้อยคำนั้น เพราะไม่ต้องการจะกล่าวสิ่งใดที่เป็นเท็จหรือไม่ถูกต้อง โดยรูปภาษาจะช่วยสื่อให้เห็นว่า ผู้พูดมิได้มั่นใจหรือยืนยันอย่างหนักแน่นว่าถ้อยคำที่กล่าวจะเป็นจริงหรือถูกต้องตามนั้นทั้งหมด เพราะฉะนั้น หากถ้อยคำที่ผู้พูดกล่าวได้รับการพิสูจน์ในภายหลังว่าไม่เป็นจริงหรือไม่ถูกต้อง ผู้พูดเองก็ไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบต่อถ้อยคำนั้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 121

I think the conference starts at 9.30, if I remember correctly.

(Thaler, 2012: 909)

ตัวอย่างข้างต้นนี้ Thaler อธิบายว่า ผู้พูดไม่ต้องการผูกมัดตนเองว่าสิ่งที่พูดจะไม่ผิดพลาด ผู้พูดจึงเสนอความคิดเห็นโดยใช้รูปภาษา *I think* และ *if I remember correctly* เพื่อแสดงให้เห็นว่า ผู้พูดเองยังไม่แน่ใจว่าความคิดเห็นที่เสนอจะเป็นจริงหรือถูกต้องตามนั้นทั้งหมด เพราะฉะนั้น หากถ้อยคำที่กล่าวไม่เป็นจริงหรือไม่ถูกต้อง ผู้พูดเองก็ไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบต่อถ้อยคำนั้น

นอกจากจะทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์เมื่อผู้พูดกล่าวถ้อยคำด้วยกลุ่มวัจนกรรมบอกกล่าวแล้ว Schneider (2010) และ Ibáñez (2020) เสนอความเห็นอีกว่าการทำให้ความอ่อนลงยังช่วยลดการผูกมัดผู้พูดในการกล่าวถ้อยคำด้วยกลุ่มวัจนกรรมผูกมัด (commissives) ซึ่งเป็นวัจนกรรมที่ผู้พูดผูกมัดตนเองว่าจะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งในอนาคต (ณัฐพรพานโพธิ์ทอง, 2555: 29) เช่น การสัญญา โดยรูปภาษาจะช่วยสื่อให้เห็นว่า ผู้พูดมิได้ยืนยันอย่างหนักแน่นว่าจะสามารถทำได้ตามนั้นจริงอย่างแน่นอน เพราะฉะนั้น หากผู้พูดไม่สามารถทำในสิ่งที่ตนเองผูกมัดไว้ได้สำเร็จ ผู้พูดก็ไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบต่อถ้อยคำนั้น นับเป็นกลไกทางภาษาที่ช่วยรักษาหน้าของผู้พูดที่ต้องการเป็นที่ยอมรับหรือชื่นชอบของผู้อื่น จึงไม่ต้องการผิดคำพูดหรือกล่าวสิ่งใดที่จะไม่สามารถทำได้จริง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 122

(1) If I don't have too much work, I will try to deliver my manuscript on time.

(2) I will deliver my manuscript on time.

(Ibáñez, 2020: 71)

ตัวอย่างข้างต้นนี้ Ibáñez แสดงให้เห็นว่า การปรากฏและไม่ปรากฏใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงย่อมมีผลต่อน้ำหนักการผูกมัดระหว่างผู้พูดกับถ้อยคำ กล่าวคือ ในถ้อยคำ (1) ผู้พูดใช้รูปภาษา *If I don't have too much work* และ *try* เพื่อแสดงการแบ่งรับแบ่งสู้ในการสัญญา ในขณะที่ถ้อยคำ (2) ผู้พูดแสดงวัจนกรรมการสัญญาโดยไม่ใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงใด ๆ จะเห็นว่าถ้อยคำ (2) ผูกมัดผู้พูดมากกว่า (1)

จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ในการกล่าวถ้อยคำกลุ่มวัจนกรรมบอกกล่าว และกลุ่มวัจนกรรมผูกมัด ซึ่งเป็นกลุ่มวัจนกรรมที่ผู้พูดผูกมัดตนเองกับถ้อยคำที่กล่าวนั้น ผู้พูดจะใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงประเภทต่าง ๆ ในการแสดงว่าผู้พูดเองยังมีได้มั่นใจหรือยืนยันอย่างหนักแน่นว่าถ้อยคำที่กล่าวจะเป็นจริง หรือตนจะสามารถทำได้จริงตามนั้นทั้งหมด โดยมีเจตนาที่สำคัญ คือ เพื่อลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์

4.1.3 ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์

ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ นับเป็นอีกหนึ่งหน้าที่ของการทำให้ความอ่อนลงที่นักภาษาศาสตร์ให้ความสำคัญ ดังที่ Fraser (1980), Holmes (1984), Caffi (1999), Shisá (2001) และ Schneider (2010) เสนอว่า การทำให้ความอ่อนลงเป็นกลไกทางภาษาที่ผู้พูดใช้เพื่อลดความรุนแรงหรือน้ำหนักการคุกคาม เมื่อผู้พูดเองกล่าวถ้อยคำต่าง ๆ ที่อาจส่งผลกระทบในแง่ลบต่อผู้ฟัง เช่น การบอกข่าวร้าย การสั่ง การขอร้อง การแนะนำ การวิจารณ์ การตำหนิ

Thaler (2012) อธิบายความสำคัญของหน้าที่ดังกล่าวให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยการเสนอนิยามและความหมายของการทำให้ความอ่อนลงที่สัมพันธ์กับแนวคิดเรื่อง “หน้า” ของ Brown & Levinson (1987) กล่าวคือ Thaler มองว่า เมื่อผู้พูดกล่าวถ้อยคำหรือกระทำบางอย่างที่คุกคามหน้าของผู้ฟัง การทำให้ความอ่อนลงเป็นกลวิธีหนึ่งที่สามารถลดความรุนแรงหรือน้ำหนักการคุกคามนั้นได้ เช่นเดียวกับที่ Ibáñez (2020) กล่าวว่า “...the attention paid to preserve the interlocutor's face was usually performed through mitigation devices; consequently, mitigation was understood as a politeness resource...” (Ibáñez, 2020: 70) ข้อความดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการทำให้ความอ่อนลงเป็นกลไกทางภาษาที่มีความสำคัญอย่างมากที่ผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ใช้เพื่อรักษาน้ำระหว่างกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 123

Would you mind passing the salt?

(Thaler, 2012: 909)

ตัวอย่างข้างต้นนี้ Thaler อธิบายว่า ผู้พูดขอร้องให้ผู้ฟังทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้กับตนเอง ซึ่งเป็นวัจนกรรมที่คุกคามหน้าด้านลบของผู้ฟัง ผู้พูดจึงเลือกใช้รูปภาษา *would you mind* เพื่อลดการบังคับและให้อิสระแก่ผู้ฟังในการเลือกที่จะตอบรับหรือปฏิเสธคำขอร้องของผู้พูด

จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การทำให้ความอ่อนลงเป็นกลไกทางภาษาสำคัญที่ผู้พูดใช้เพื่อลดความรุนแรงหรือน้ำหนักการคุกคาม เมื่อผู้พูดเองกล่าวถ้อยคำต่าง ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์

4.1.4 ช่วยให้การปฏิสัมพันธ์เป็นไปอย่างราบรื่น

ช่วยให้การปฏิสัมพันธ์เป็นไปอย่างราบรื่น เป็นอีกหนึ่งหน้าที่ของการทำให้ความอ่อนลงที่มักได้รับการกล่าวถึง ดังที่ Fraser (1980), Caffi (1999), Thaler (2012) และ Ibáñez (2020) เสนอว่า การทำให้ความอ่อนลงเป็นกลไกทางภาษาที่ผู้พูดใช้เพื่อลดผลกระทบในแง่ลบของถ้อยคำที่อาจเกิดขึ้นทั้งต่อผู้พูดเองและผู้ฟัง โดยมีเจตนาที่สำคัญ คือ เพื่อให้การปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกในสังคมเป็นไปอย่างราบรื่น และสัมฤทธิ์ผล

ส่วน Holmes (1984) อธิบายว่า การทำให้ความอ่อนลงเป็นกลไกทางภาษาสำคัญที่ช่วยเพิ่มความกลมเกลียว (solidarity) ของความสัมพันธ์ โดยผู้พูดจะใช้การทำให้ความอ่อนลงในการลดพลังวัจนกรรมกลุ่มที่มีผลกระทบในแง่ลบ เพื่อแสดงความรู้สึกทางบวกของผู้พูดที่มีต่อผู้ฟัง (Holmes, 1984: 363) เช่นเดียวกับแนวคิดของ Shisá (2001) ที่กล่าวว่า การทำให้ความอ่อนลงเป็นกลไกทางภาษาที่ปรากฏบ่อยครั้ง โดยจะทำหน้าที่สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์และช่วยให้การสนทนานั้น ๆ ราบรื่น และบรรลุเป้าหมายของการสนทนา

สอดคล้องกับ Schneider (2010) ที่เสนอว่า การทำให้ความอ่อนลงเกี่ยวข้องกับ “การจัดการความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (management of interpersonal relations)” กล่าวคือ ผู้พูดใช้การทำให้ความอ่อนลงในการปฏิสัมพันธ์เพื่อทำให้ถ้อยคำที่กล่าวเป็นที่ยอมรับจากคู่สนทนา โดยที่ก็มีได้ละทิ้งจุดยืนของผู้พูดเอง ดังข้อความว่า

“...mitigation facilitates the management of interpersonal relations during verbal interaction insofar as it makes an utterance as acceptable as possible to the interlocutor without the speaker having to give up his or her standpoint...”

(Schneider, 2010: 255)

Schneider (2010: 255) ยังได้กล่าวถึงสถานการณ์ที่ผู้พูดใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง เพื่อช่วยให้การปฏิสัมพันธ์เป็นไปอย่างราบรื่นและสัมฤทธิ์ผล ดังต่อไปนี้

- (1) ผู้พูดมักใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อลดการผูกมัดระหว่างตนเองกับถ้อยคำ ในสถานการณ์ที่ผู้พูดแสดงวัจนกรรมที่ผูกมัดตนเองกับความเป็นจริงของถ้อยคำที่กล่าว เช่น การบอกกล่าว การสัญญา ซึ่งการใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงลักษณะนี้จะช่วยให้การสื่อสารของผู้พูดสัมฤทธิ์ผล เนื่องจากเป็นกลไกทางภาษาที่เอื้อให้ผู้พูดสามารถกล่าวถ้อยคำได้ตามเจตนา โดยไม่ต้องกังวลว่าถ้อยคำที่กล่าวจะส่งผลกระทบในแง่ลบต่อผู้พูดเองหรือไม่
- (2) ผู้พูดมักใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อลดความรุนแรงหรือน้ำหนักของการคุกคาม ในสถานการณ์ที่ผู้พูดแสดงวัจนกรรมที่คุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ เช่น การสั่ง

กล่าวโดยสรุป Schneider (2010) ชี้ให้เห็นว่า กลไกทางภาษาดังกล่าวจะเอื้อให้ผู้พูดสามารถกล่าวถ้อยคำได้ตามเจตนา โดยไม่ต้องกังวลว่า ถ้อยคำที่กล่าวจะส่งผลกระทบในแง่ลบต่อผู้พูดเอง หรือสร้างความขัดแย้งกับผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ ซึ่งก็จะช่วยให้การปฏิสัมพันธ์เป็นไปอย่างราบรื่นและสัมฤทธิ์ผลตามเจตนาของการสื่อสารในสถานการณ์นั้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การทำให้ความอ่อนลงเป็นกลไกทางภาษาที่ผู้พูดใช้เพื่อลดผลกระทบในแง่ลบของถ้อยคำที่อาจเกิดขึ้นทั้งต่อผู้พูดเองและผู้ฟัง ซึ่งการลดผลกระทบในแง่ลบดังกล่าวย่อมจะช่วยให้การปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกในสังคมเป็นไปอย่างราบรื่น และบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายของการสื่อสารนั้น ๆ

กล่าวโดยสรุป จากการที่ผู้วิจัยทบทวนงานวิจัยที่เสนอแนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการทำให้ความอ่อนลงของ Fraser (1980), Holmes, (1984), Caffi (1999), Shisá (2001), Schneider (2010), Thaler, (2012) และ Ibáñez (2020) ผู้วิจัยพบว่า นักภาษาศาสตร์ได้กล่าวถึงหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงไว้ทั้งหมด 4 หน้าที่ อันได้แก่ 1) ลดผลอันไม่พึงปรารถนา 2) ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ 3) ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ และ 4) ช่วยให้การปฏิสัมพันธ์เป็นไปอย่างราบรื่น อย่างไรก็ตาม แต่ละหน้าที่ก็มิได้สามารถแยกออกจากกันได้อย่างชัดเจน เนื่องจากหน้าที่ที่นักภาษาศาสตร์กล่าวถึงนั้นเป็นการอธิบายกระบวนการทางภาษาที่เกิดขึ้น เมื่อผู้พูดใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงขณะปฏิสัมพันธ์

อีกทั้งเมื่อพิจารณารายละเอียดหน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงทั้ง 4 หน้าที่ผู้วิจัยได้กล่าวถึงไปแล้วข้างต้น อาจแสดงให้เห็นว่า หน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงทั้ง 4 หน้าที่ดังกล่าวยังมีส่วนที่ทับซ้อนและมีขอบเขตที่กว้างแคบต่างกัน สามารถสรุปได้ดังนี้

1) หน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ เป็นหน้าที่ที่ต่างจากหน้าที่อื่นอย่างชัดเจน เนื่องจากเป็นหน้าที่ที่นักภาษาศาสตร์มองว่า ผู้พูดใช้การทำให้ความอ่อนลงในการรักษาหน้าของผู้พูดเอง (self-politeness) โดยการลดน้ำหนักความมั่นใจและความหนักแน่นของถ้อยคำที่กล่าวให้อ่อนลง เพื่อลดการผูกมัดระหว่างผู้พูดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์

2) ส่วนหน้าที่ลดผลอันไม่พึงปรารถนา และหน้าที่ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์มีส่วนทับซ้อนกันในแง่ของการเป็นกลุ่มหน้าที่ที่ผู้พูดใช้การทำให้ความอ่อนลงเพื่อเน้นแสดงความสุภาพต่อผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ (other-politeness) กล่าวคือ ผู้พูดจะใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในการลดความรุนแรงหรือน้ำหนักการคุกคาม เมื่อผู้พูดเองกล่าวถ้อยคำต่าง ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อผู้ฟังให้อ่อนลง

3) อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาขอบเขตของแต่ละหน้าที่ อาจกล่าวได้ว่า หน้าที่ลดผลอันไม่พึงปรารถนาเป็นหน้าที่ที่มีขอบเขตที่กว้างกว่าหน้าที่ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ เนื่องจากหน้าที่ลดผลอันไม่พึงปรารถนาเป็นหน้าที่ที่นักภาษาศาสตร์กล่าวถึงอย่างกว้าง ๆ โดยมีได้ผูกติดกับแนวคิดอื่นใด ในขณะที่หน้าที่ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์นั้นจะมีความเจาะจงมากกว่า เนื่องจากเป็นหน้าที่ที่นักภาษาศาสตร์กล่าวถึงโดยมุ่งเน้นไปที่แนวคิดเรื่อง “หน้า”

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบว่า นักภาษาศาสตร์บางท่านก็กล่าวว่า การใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ นับเป็นกลไกทางภาษาที่ช่วยลดผลอันไม่พึงปรารถนาที่อาจเกิดขึ้นกับผู้พูดเองเช่นเดียวกัน (Fraser, 1980; Schneider, 2010; & Thaler, 2012)

4) ในขณะที่หน้าที่ช่วยให้การปฏิสัมพันธ์เป็นไปอย่างราบรื่นอาจเป็นหน้าที่ที่มีขอบเขตกว้างที่สุด เนื่องจากการใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำให้การปฏิสัมพันธ์เป็นไปอย่างราบรื่นอาจมีได้จำกัดอยู่ที่การลดผลอันไม่พึงปรารถนา หรือลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์เท่านั้น แต่ยังเป็นกลไกทางภาษาที่เพิ่มผลทางบวกให้กับคู่สนทนาอีกด้วย ดังจะเห็นได้จากการที่ Holmes (1984) เสนอว่า การทำให้ความอ่อนลงเป็นกลไกทางภาษาสำคัญที่ช่วยเพิ่มความกลมเกลียว (solidarity) ของความสัมพันธ์ โดยผู้พูดจะใช้การทำให้ความอ่อนลงในการลดผลอันไม่พึงปรารถนาของวัจนกรรม เพื่อแสดงความรู้สึกทางบวกของผู้พูดที่มีต่อผู้ฟัง ดังข้อความว่า “...To

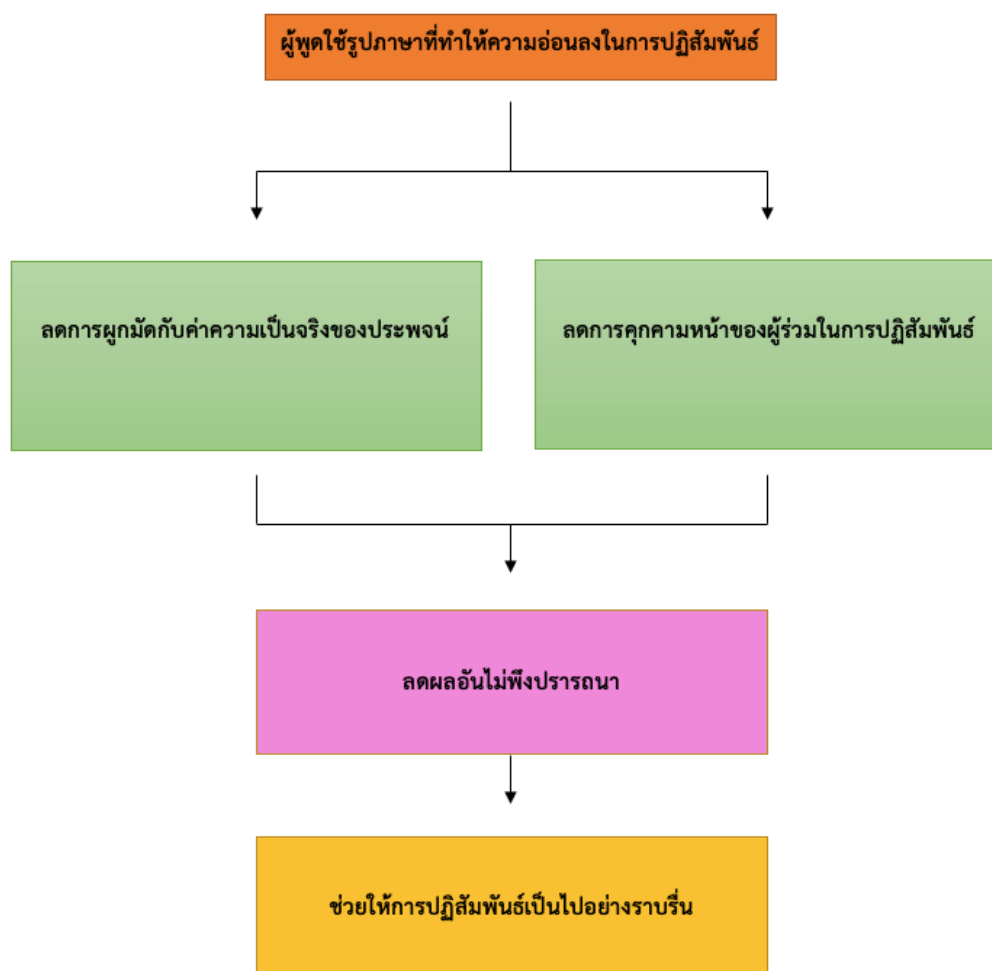
reduce the force of an ‘unwelcome’ speech act is to express positive feeling towards the hearer which should increase the solidarity of the relationship...” (Holmes, 1984: 350)

อีกทั้งยังมีนักภาษาศาสตร์กล่าวว่า การที่ผู้พูดใช้การทำให้ความอ่อนลงในการลดความหนักแน่นของถ้อยคำที่กล่าวให้ดูอ่อนลง เพื่อลดการผูกมัดระหว่างผู้พูดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ หรือลดความรุนแรงหรือน้ำหนักของการคุกคามในสถานการณ์ที่ผู้พูดแสดงวิจารณ์กรรมที่คุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ ย่อมเป็นกลวิธีที่เอื้อให้ผู้พูดสามารถกล่าวถ้อยคำได้ตามเจตนา โดยมีต้องกังวลว่าถ้อยคำที่กล่าวจะส่งผลกระทบในแง่ลบต่อผู้พูดเอง หรือสร้างความขัดแย้งกับผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ นับได้ว่าเป็นกลไกทางภาษาที่จะช่วยให้ผู้พูดบรรลุเป้าหมายของการสนทนาในบริบทนั้น ๆ และช่วยให้การปฏิสัมพันธ์เป็นไปอย่างราบรื่นเช่นเดียวกัน (Schneider, 2010)

เพราะฉะนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า หน้าที่จะช่วยให้การปฏิสัมพันธ์เป็นไปอย่างราบรื่นเป็นหน้าที่ที่มีขอบเขตที่กว้างที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับหน้าที่ลดผลอันไม่พึงปรารถนา หน้าที่จะลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ และหน้าที่ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่นักภาษาศาสตร์กล่าวถึงข้างต้นมิใช่กลุ่มหน้าที่ที่สามารถแยกออกจากกันได้อย่างชัดเจน อีกทั้งแต่ละหน้าที่ก็มีความทับซ้อนและขอบเขตที่กว้างแตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า หากนำหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงทั้ง 4 หน้าที่มาใช้วิเคราะห์ข้อมูลในภาษาไทย อาจก่อให้เกิดความซับซ้อนและเป็นเรื่องยากด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงจะสังเคราะห์หน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงตามมุมมองของผู้วิจัย โดยผู้วิจัยมีความเห็นว่า หน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงดังกล่าวมิได้ทำหน้าที่อยู่ในระนาบเดียวกัน แต่เป็นกระบวนการทางภาษาที่เกิดขึ้น เมื่อผู้พูดใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงขณะปฏิสัมพันธ์ โดยแต่ละหน้าที่จะทำหน้าที่ต่อเนื่องกันเป็นลำดับขั้น สามารถประมวลผลการสังเคราะห์ได้ดังแผนผังต่อไปนี้

แผนผังที่ 2 แผนผังแสดงผลการสังเคราะห์หน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลง

จากแผนผังที่ 2 แสดงกระบวนการทางภาษาที่เกิดขึ้น เมื่อผู้พูดใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงขณะปฏิสัมพันธ์ กล่าวคือ เมื่อผู้พูดกล่าวถ้อยคำที่อาจก่อให้เกิดผลในแง่ลบต่อผู้พูดเองหรือผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ ผู้พูดมักใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในการลดผลอันไม่พึงปรารถนาที่อาจเกิดขึ้นจากการกล่าวถ้อยคำนั้น เพื่อให้การปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกในสังคมเป็นไปอย่างราบรื่นและสัมฤทธิ์ผล

ทั้งนี้ การที่ผู้พูดใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อช่วยให้การปฏิสัมพันธ์เป็นไปอย่างราบรื่นนั้น สามารถจำแนกได้เป็น 2 แนวทาง ได้แก่

1) หากผู้พูดกล่าวถ้อยคำกลุ่มที่อาจก่อให้เกิดผลในแง่ลบต่อผู้พูดเอง เช่น การบอกเล่า การกล่าวอ้าง การเสนอความคิดเห็น การสัญญา อันเป็นวัจนกรรมที่ผู้พูดผูกมัดตนเองกับความเป็นจริงของถ้อยคำที่กล่าว การใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงก็จะทำหน้าที่ **ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์** ซึ่งกลไกทางภาษาดังกล่าวก็จะช่วยให้การปฏิสัมพันธ์เป็นไปอย่างราบรื่น เนื่องจากการเป็นการเอื้อให้ผู้พูดสามารถกล่าวถ้อยคำได้ตามเจตนา โดยมีต้องกังวลว่าถ้อยคำที่กล่าวจะส่งผลกระทบในแง่ลบต่อผู้พูดเองหรือไม่

2) หากผู้พูดกล่าวถ้อยคำกลุ่มที่อาจก่อให้เกิดผลในแง่ลบต่อผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ เช่น การสั่ง การขอร้อง การแนะนำ การวิจารณ์ การตำหนิ อันเป็นวัจนกรรมที่คุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ การใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงก็จะทำหน้าที่ **ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์** ซึ่งกลไกทางภาษาดังกล่าวก็จะช่วยให้การปฏิสัมพันธ์เป็นไปอย่างราบรื่น เนื่องจากเป็นกลวิธีที่ผู้พูดแสดงความสุภาพต่อผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ เพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง และสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน

ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 124

จากการสำรวจพื้นที่บริเวณรอบบ่อเก็บกากแร่ของเหมืองแร่ทองคำ ในเวลาที่เก็บตัวอย่าง ไม่มีตำแหน่งเก็บตัวอย่างใดที่มีสภาพเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ หรือมีน้ำขัง จึง**สันนิษฐานว่า**สารหนูในดินบริเวณดังกล่าว**น่าจะ**อยู่ในรูปของอาร์เซนเทมมากกว่าในรูปของอาร์เซไนท์

ตัวอย่างข้อมูลจากบทความวิชาการ

ตัวอย่างข้างต้นนี้เป็นข้อมูลการเสนอความคิดเห็นจากบทความวิชาการ ซึ่งจัดเป็นถ้อยคำที่อาจส่งผลกระทบในแง่ลบต่อผู้เขียนเอง เนื่องจากเป็นวัจนกรรมที่ผู้เขียนผูกมัดตนเองกับความเป็นจริงของถ้อยคำที่กล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเขียนเสนอความคิดเห็นในบทความวิชาการ ซึ่งความจริงและความถูกต้องเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างมาก เพราะเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของผู้เขียนเอง ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงต้องการลดการผูกมัดตนเองกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ ดังจะเห็นได้จากการที่ผู้เขียนในตัวอย่างนี้ใช้กริยาแสดงสภาวะทางความคิด **สันนิษฐานว่า** และรูปภาษาแสดงการคาดคะเน **น่าจะ** ในการเสนอความคิดเห็น เพื่อสื่อให้เห็นว่า ตนเพียงแต่คาดเดาเท่านั้น ไม่ได้มีความมั่นใจ และยังไม่มีข้อพิสูจน์ใดที่สามารถยืนยันได้อย่างแน่ชัดว่าข้อคิดเห็นที่เสนอจะถูกต้อง ซึ่งรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงดังกล่าวก็จะช่วยลดการผูกมัดระหว่างผู้เขียนกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ และช่วยให้ผู้เขียนบรรลุผลสำเร็จของการสื่อสารในบริบทนี้ คือ การเสนอความคิดเห็น

ในประเด็นวิชาการ โดยผู้เขียนมีต้องกังวลว่าตนจะต้องรับผิดชอบต่อข้อคิดเห็นที่เสนอ หากมีข้อพิสูจน์ที่สามารถหักล้างได้ในภายหลัง

ตัวอย่างที่ 125

- 1   A: B อาจจะต้องเขียนแบบนี้ อาจจะต้องบอกว่า อ่า เนื่องจากงานวิจัยนี้ไม่ได้ศึกษา
อวัจนภาษาเป็นสำคัญ แต่อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยจะใช้สิ่งเหล่านี้ประกอบการวิเคราะห์
แล้วก็ในวิชา 894 เราอาจจะบอกไปเลยว่า บอกไปตามความจริงว่า เอ่อ ข้อมูลส่วนนี้
ผู้วิจัยไม่ได้รับอนุญาตให้บันทึกเป็นวิดิทัศน์ เนื่องจากการเรียนการสอน ทำได้
เพียงบันทึกเป็นแถบบันทึกเสียงเท่านั้น จึงวิเคราะห์ได้เฉพาะน้ำเสียง แต่ว่าผู้วิจัยเนี่ย
ได้สังเกตการณ์อยู่ตลอด และจดบันทึกอย่างละเอียด

- 2   B: ค่ะ

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมมนาวิชาการ

ตัวอย่างข้างต้นนี้เป็นการแนะนำในการสัมมนาวิชาการ ซึ่งจัดเป็นถ้อยคำที่อาจส่งผลกระทบในแง่ลบต่อคู่สนทนา เนื่องจากเป็นวัจนกรรมที่คุกคามหน้าด้านลบของคู่สนทนาตามแนวคิดของ Brown & Levinson (1987) และเป็นวัจนกรรมที่ละเมิดสิทธิด้านความเท่าเทียมของคู่สนทนาตามแนวคิดของ Spencer-Oatey (2000) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทการสัมมนาวิชาการ ซึ่งเป็นสถานการณ์การสื่อสารที่มีบุคคลอื่นร่วมฟังอยู่ด้วย A จึงไม่ต้องการกระทำหรือกล่าวถ้อยคำใดให้ B เสียหน้า ดังจะเห็นได้จากการที่ A ใช้รูปภาษาแสดงการคาดคะเน อาจจะ หลายครั้งในการแนะนำเพื่อสื่อให้เห็นว่า ข้อเสนอแนะที่ A อยากให้ B กระทำตาม ยังไม่ใช่สิ่งที่ A มั่นใจว่าจะถูกต้องทั้งหมด เพราะฉะนั้น B อาจจะเห็นด้วยหรือไม่ก็ได้ เพื่อไม่ให้ B รู้สึกว่าตนเองกำลังถูก A บังคับ แต่ B ยังสามารถตัดสินใจเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำตามข้อเสนอแนะนั้น ๆ ได้ด้วยตนเอง ซึ่งรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงดังกล่าวก็จะช่วยลดการคุกคามหน้าของ B และช่วยให้การปฏิสัมพันธ์ในบริบทการสนทนาเป็นไปอย่างราบรื่น ไม่เกิดความขัดแย้งระหว่างกัน

กล่าวโดยสรุป จากการทบทวนงานวิจัยที่ศึกษาการทำให้ความอ่อนลง ผู้วิจัยพบว่า แม้จะมีนักภาษาศาสตร์หลายท่านให้ความสำคัญกับการศึกษาหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง ทว่าหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงทั้ง 4 หน้าที่ที่นักภาษาศาสตร์กล่าวถึง อันได้แก่ 1) ลดผลอันไม่พึงปรารถนา 2) ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ 3) ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ และ 4) ช่วยให้การปฏิสัมพันธ์เป็นไปอย่างราบรื่น (Fraser, 1980; Holmes, 1984; Caffi, 1999; Shisá, 2001; Schneider, 2010; Thaler, 2012; & Ibáñez, 2020) มิใช่กลุ่มหน้าที่ที่สามารถแยกออกจากกันได้อย่างชัดเจน เนื่องจากหน้าที่ที่นักภาษาศาสตร์กล่าวถึงนั้น

เป็นการอธิบายกระบวนการที่เกิดขึ้นต่อเนื่องกัน เมื่อผู้พูดใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงขณะปฏิสัมพันธ์ อีกทั้งแต่ละหน้านั้นก็ยังมีส่วนที่ทับซ้อนและมีขอบเขตที่กว้างแคบต่างกัน และอาจเป็นเรื่องยากหากจะนำมาวิเคราะห์ข้อมูลในภาษาไทย

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสังเคราะห์หน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงจากแนวคิดและหลักการที่มีนักภาษาศาสตร์เสนอไว้ก่อนหน้านี้ โดยผู้วิจัยมีความเห็นว่า หน้าที่ของการทำให้ความอ่อนลงทั้ง 4 หน้าที่ดังกล่าวมิได้ทำหน้าที่อยู่ในระนาบเดียวกัน แต่ทั้ง 4 หน้าที่ต่างมีลำดับของการทำหน้าที่นั้น ๆ อยู่ ดังที่เสนอไว้ในแผนผังที่ 2

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณานิยามและความหมายของการทำให้ความอ่อนลงตามแนวคิดของ Fraser (1980) ที่กล่าวว่า การทำให้ความอ่อนลงเป็นกลวิธีทางภาษาที่มีผลต่อพลังวัจนกรรม โดยผู้พูดใช้เพื่อลดน้ำหนักของถ้อยคำที่อาจส่งผลในแง่ลบทั้งต่อผู้พูดเองและผู้ฟัง ซึ่งเป็นนิยามที่ผู้วิจัยเลือกใช้ในงานวิจัยนี้

นิยามดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า การทำให้ความอ่อนลงเป็นกลไกทางภาษาที่มีบทบาทสำคัญอย่างมากในฐานะเครื่องมือที่สมาชิกในสังคมใช้ในการลดผลในแง่ลบที่อาจเกิดขึ้นทั้งต่อผู้พูดเองและผู้ฟัง เพื่อให้การปฏิสัมพันธ์ของคนในสังคมเป็นไปอย่างราบรื่นและสัมฤทธิ์ผล (Fraser, 1980; Caffi, 1999; Thaler, 2012; & Ibáñez, 2020) ด้วยเหตุนี้ จึงอาจจะสรุปได้ว่า หน้าที่ลดผลอันไม่พึงปรารถนา และหน้าที่ช่วยให้การปฏิสัมพันธ์เป็นไปอย่างราบรื่นที่นักภาษาศาสตร์ได้กล่าวถึงนั้น เป็นหน้าที่พื้นฐานที่จะปรากฏเสมอเมื่อผู้พูดใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในการปฏิสัมพันธ์ โดยสามารถจำแนกได้เป็น 2 แนวทาง ได้แก่ 1. การใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ และ 2. การใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำหน้าที่ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ ซึ่งผู้วิจัยก็จะนำ 2 แนวทางนี้มาเป็นการกรอบการวิเคราะห์หน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในข้อมูลภาษาไทยต่อไป เพื่อตอบคำถามวิจัยว่า ผู้พูดใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำหน้าที่อย่างไรขณะสื่อสาร ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1

อนึ่ง แม้ว่าผู้วิจัยจะนำหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงจากงานวิจัยที่มีมาก่อนหน้ามาใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ ทว่า ในการวิเคราะห์หน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย ผู้วิจัยก็จะพิจารณาจากข้อมูลเป็นสำคัญ (data-driven approach) กล่าวคือ หากผู้วิจัยพบหน้าที่อื่น ๆ ในข้อมูลภาษาไทย ผู้วิจัยก็จะเพิ่มเติมและนำเสนอในผลการวิเคราะห์ต่อไป ซึ่งผลการวิจัยน่าจะแสดงให้เห็นถึงลักษณะการปฏิสัมพันธ์ของคนไทยได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ดังจะกล่าวในหัวข้อถัดไป

4.2 หน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย

ผู้วิจัยมุ่งเน้นวิเคราะห์หน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย เพื่อนำเสนอว่า ผู้พูดใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำหน้าที่อย่างไรขณะสื่อสาร ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ผู้พูดใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ และลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ อย่างไรก็ตาม รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏในกลุ่มข้อมูลบางบริบทก็ได้ทำหน้าที่ใดเพียงหน้าที่หนึ่งเท่านั้น เนื่องจากผู้วิจัยพบว่า บางรูปภาษาก็สามารถทำหน้าที่ทั้งสองหน้าที่ควบคู่กันไปได้เช่นเดียวกัน

ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยจึงแบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

4.2.1 หน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย

4.2.2 รูปแบบการปรากฏใช้หน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย

ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.2.1 หน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย

Robert (1992 อ้างถึงใน ณัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2542: 258) กล่าวถึงแนวทางการศึกษา หน้าที่ของภาษาไว้ว่า อาจสามารถทำได้โดยการพิจารณาจากมุมมองของผู้ใช้ภาษา กล่าวคือ ผู้วิจัย เก็บข้อมูลหน้าที่ของภาษาโดยการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาโดยตรงว่าเพราะเหตุใดจึงเลือกใช้รูปภาษานั้น ๆ

อย่างไรก็ตาม ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยไม่ได้เก็บข้อมูลหน้าที่ของรูปภาษาโดยการสัมภาษณ์ ผู้ใช้ภาษา แต่เป็นการมุ่งศึกษาว่า รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏในกลุ่มข้อมูลนั้นทำหน้าที่อย่างไรขณะสื่อสาร ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงจะวิเคราะห์หน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงโดยพิจารณาจากหลายเกณฑ์ร่วมกัน อันได้แก่

1. พิจารณาจากรูปภาษา
2. พิจารณาจากบริบทแวดล้อม
3. พิจารณาจากหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงจากงานวิจัยที่มีมาก่อน

ผู้วิจัยจะกล่าวถึงรายละเอียดของเกณฑ์การวิเคราะห์ในแต่ละข้อ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. พิจารณาจากรูปภาษา

ผู้วิจัยจะพิจารณาจาก 2 แนวทางร่วมกัน ได้แก่

1.1 พิจารณาจากความหมายตามรูปภาษา

ผู้วิจัยจะพิจารณาว่า รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงนั้นมีความหมายตามรูปว่าอย่างไร เช่น

อาจจะ	หมายถึง คำช่วยกริยาบอกการคาดคะเน
	- รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงนี้จึงช่วยแสดงความไม่มั่นใจของผู้พูด
ดูเหมือน	หมายถึง คำวิเศษณ์บอกความคลุมเครือหรือไม่ชัดเจน
	- รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงนี้จึงช่วยทำให้ถ้อยคำพราเลือน
ส่วนใหญ่	หมายถึง การบอกปริมาณในลักษณะที่คลุมเครือหรือไม่ชัดเจนว่ามีจำนวนเท่าใด
	- รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงนี้จึงช่วยทำให้ถ้อยคำพราเลือน
ประโยคคำถาม	หมายถึง ประโยคที่ต้องการคำตอบ
	- รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงนี้จึงช่วยแสดงว่าผู้พูดยังคงสงสัยอยู่

1.2 พิจารณาจากเจตนาของรูปภาษา

ผู้วิจัยจะพิจารณาเจตนาของรูปภาษาจากประเภทของวัจนกรรม เนื่องจากการทำให้ความอ่อนลงเป็นกลไกทางภาษาที่ผู้พูดใช้ในการลดพลังวัจนกรรมของถ้อยคำที่อาจส่งผลในแง่ลบทั้งต่อผู้พูดเองและผู้ฟัง (Fraser, 1980) เพราะฉะนั้น ประเภทของวัจนกรรมย่อมมีผลในการตัดสินว่ารูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏในถ้อยคำนั้นทำหน้าที่อย่างไรขณะสื่อสาร

ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะการใช้การจำแนกกลุ่มวัจนกรรมตามแนวคิดของ Searle (1976) และ Brown & Levinson (1978, 1987) มาเป็นเกณฑ์ร่วมกันในการตัดสินหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย โดยเริ่มจากการจำแนกว่าถ้อยคำที่พบการใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในกลุ่มข้อมูลจัดเป็นวัจนกรรมที่ผู้พูดผูกมัดตนเองกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ เช่น การบอกเล่า การกล่าวอ้าง การเสนอความคิดเห็น การสัญญา อันเป็นวัจนกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลในแง่ลบต่อผู้พูดเอง หรือเป็นวัจนกรรมที่ผู้พูดอาจจะคุกคามหน้าของคู่สนทนา เช่น การสั่ง การขอร้อง การแนะนำ การวิจารณ์ การตำหนิ อันเป็นวัจนกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลในแง่ลบต่อคู่สนทนา โดยมีเงื่อนไขดังต่อไปนี้

1) หากถ้อยคำนั้นจัดเป็นวัจนกรรมที่ผู้พูดผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ ผู้วิจัยก็จะตัดสินให้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏในถ้อยคำนั้นทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 126 การให้ข้อมูล

สำหรับเนื้อหาหะคะ เนื้อหาในหนังสือน่าจะแบ่งออกเป็นทั้งหมด 99 บทด้วยกัน

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ

ตัวอย่างข้างต้นนี้เป็นการให้ข้อมูล ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มวัจนกรรมบอกกล่าวตามแนวคิดของ Searle (1976) กล่าวคือ เป็นวัจนกรรมที่ผู้พูดผูกมัดตนเองกับความเป็นจริงของถ้อยคำที่กล่าว เพราะฉะนั้น ผู้วิจัยก็จะตัดสินให้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏในตัวอย่างนี้ทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์

2) หากถ้อยคำนั้นจัดเป็นวัจนกรรมที่ผู้พูดอาจจะคุกคามหน้าของคู่สนทนา ผู้วิจัยก็จะตัดสินให้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏในวัจนกรรมนั้นทำหน้าที่ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 127 การแนะนำ

แบบจำลองในวิธี RM มีด้วยกันหลายแบบจำลอง ผู้ที่สนใจศึกษาในเรื่องจังหวะเสียงต่อไป อาจลองศึกษาเพิ่มเติมในแบบจำลองอื่น ๆ ที่ไม่ใช่แบบจำลองเดลตา และนำแบบจำลองเหล่านี้มาใช้ ในการวิเคราะห์ภาษา ทั้งนี้เพื่อการศึกษาจังหวะเสียงไม่หยุดนิ่ง และมีการขยายขอบเขตการศึกษาต่อไป

ตัวอย่างข้อมูลจากบทความวิชาการ

ตัวอย่างข้างต้นนี้เป็นการแนะนำ ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มวัจนกรรมชี้แนะตามแนวคิดของ Searle (1976) กล่าวคือ เป็นวัจนกรรมที่ผู้พูดพยายามให้คู่สนทนาทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และเป็นวัจนกรรมที่คุกคามหน้าด้านลบของคู่สนทนาตามแนวคิดของ Brown & Levinson ทั้งนี้ การที่ผู้พูดพยายามให้คู่สนทนาทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อาจจะทำให้คู่สนทนายารู้สึกว่าผู้พูดกำลังวางตัวเหนือกว่าและบังคับให้คู่สนทนาต้องเชื่อหรือปฏิบัติตาม เพราะฉะนั้น ผู้วิจัยก็จะตัดสินให้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏในตัวอย่างนี้ทำหน้าที่ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์

2. พิจารณาจากบริบทแวดล้อม

ในการวิเคราะห์หน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงโดยพิจารณาจากเกณฑ์รูปภาพเพียงอย่างเดียวอาจยังไม่ชัดเจนเพียงพอ เนื่องจากในบางกรณีการวิเคราะห์หน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงอาจไม่สามารถตัดสินได้จากความหมายตามรูปและเจตนาของรูปภาพเท่านั้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 128

แบบจำลองในวิธี RM มีด้วยกันหลายแบบจำลอง ผู้ที่สนใจศึกษาในเรื่องจังหวะเสียงต่อไป อาจลองศึกษาเพิ่มเติมในแบบจำลองอื่น ๆ ที่ไม่ใช่แบบจำลองเดลตา และนำแบบจำลองเหล่านี้มาใช้

ในการวิเคราะห์ภาษา ทั้งนี้เพื่อให้นักศึกษาจ้องหะเสียงไม่หยุดนิ่ง และมีการขยายขอบเขตการศึกษาต่อไป

ตัวอย่างข้อมูลจากบทความวิชาการ

ตัวอย่างข้างต้นนี้เป็นการแนะนำ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากเกณฑ์รูปภาพแล้ว การแนะนำจัดอยู่ในกลุ่มวัจนกรรมขึ้นนำตามแนวคิดของ Searle (1976) และเป็นวัจนกรรมที่คุกคามหน้าด้านลบของคู่สนทนาตามแนวคิดของ Brown & Levinson จึงกล่าวได้ว่า ผู้เขียนใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลง เพราะต้องการลดการบังคับให้คู่สนทนาต้องเชื่อหรือปฏิบัติตาม ซึ่งก็คือการลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ (ดังคำอธิบายในตัวอย่างที่ 127) แต่ในขณะเดียวกัน หากพิจารณาจากปริบทแวดล้อม จะเห็นว่า ข้อเสนอแนะของผู้เขียนนี้ปรากฏในบทความวิชาการที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการระดับชาติ ซึ่งความเป็นจริงและความถูกต้องเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เพราะฉะนั้น ผู้เขียนจึงไม่ต้องการที่จะผูกมัดตนเองกับความเป็นจริงของถ้อยคำที่กล่าวแต่อย่างใด รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในปริบทการสื่อสารนี้จึงทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ในอีกทางหนึ่งเช่นกัน

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงจะพิจารณาปริบทแวดล้อมร่วมด้วยเสมอ เพื่อตัดสินใจว่ารูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงทำหน้าที่อย่างไรขณะสื่อสารในบริบทนั้น ดังที่ Locher & Watts (2008) ชี้ให้เห็นว่าการประเมิน/ตีความพฤติกรรมทางภาษาของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์เป็นเรื่องยาก เพราะไม่มีรูปภาพตามธรรมชาติใดที่บ่งชี้ได้อย่างชัดเจน ด้วยเหตุนี้ งานวิจัยทางด้านวัจนปฏิบัติศาสตร์จึงต้องพิจารณาปริบทแวดล้อมเป็นสำคัญ

3. พิจารณาจากหน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงจากงานวิจัยที่มีมาก่อน

ผู้วิจัยจะพิจารณาจากหน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงจากงานวิจัยที่มีมาก่อน (Fraser, 1980; Caffi, 1999; Thaler, 2012; & Ibáñez, 2020) (ดังที่กล่าวไปในหัวข้อ 4.1) ทั้งนี้หากผู้วิจัยพบหน้าที่อื่น ๆ ในข้อมูลภาษาไทย โดยไม่ปรากฏในงานวิจัยก่อนหน้า ผู้วิจัยก็จะเพิ่มเติมและนำเสนอในผลการวิเคราะห์ต่อไป

จากข้อมูลที่ศึกษา พบการใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงทั้งหมด 1,134 ถ้อยคำ ทั้งนี้เนื่องจากงานวิจัยนี้ศึกษาการทำให้ความอ่อนลงในปริบท 4 ชนิด ซึ่งมีความแตกต่างกันไปตามสถานการณ์การสื่อสารและวัตถุประสงค์ของการสื่อสารนั้น ๆ ผู้วิจัยจึงพบการปรากฏใช้วัจนกรรมอย่างหลากหลาย และสามารถจำแนกถ้อยคำที่พบการใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงดังกล่าวออกเป็น 7 ประเภทวัจนกรรมใหญ่ ได้แก่ การเสนอความคิดเห็น การให้ข้อมูล การเสนอความคิดเห็นแย้ง การวิจารณ์ การตำหนิ การแนะนำ และการเตือน ในแต่ละถ้อยคำอาจปรากฏการใช้รูปภาพที่

ทำให้ความอ่อนลงเพียงรูปภาพเดียว หรือหลายรูปภาพร่วมกัน ซึ่งผู้วิจัยจะนับความถี่ในการปรากฏทุกครั้ง เพราะฉะนั้น จำนวนการปรากฏใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงจึงรวมทั้งสิ้น 1,596 ครั้ง

เมื่อวิเคราะห์หน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทยตามเกณฑ์ข้างต้นจากข้อมูลการปรากฏใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงทั้งหมด 1,596 ครั้ง ผลการวิเคราะห์พบว่า ผู้พูดใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำหน้าที่ 2 หน้าที่ ได้แก่ 1) ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ และ 2) ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ อย่างไรก็ตาม ในบางบริบทรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงก็อาจมิได้ทำหน้าที่ใดเพียงหน้าที่หนึ่งเท่านั้น แต่อาจทำหน้าที่ในการสื่อสารมากกว่าหนึ่งหน้าที่ ซึ่งผู้วิจัยก็จะนับความถี่ในการปรากฏทุกครั้ง เพราะฉะนั้น ความถี่ในการปรากฏหน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงจึงรวมทั้งสิ้น 2,331 ครั้ง สามารถสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 67 ตารางแสดงหน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย

ลำดับ	หน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย	ความถี่/ ครั้ง	ร้อยละ
1.	ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์	1,299	55.73
2.	ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์	1,032	44.27
	2.1 ลดการบังคับให้เห็นตาม	882	37.84
	2.2 ลดน้ำหนักของการวิจารณ์ให้อ่อนลง	85	3.65
	2.3 ลดน้ำหนักของการเสนอความคิดเห็นแย้งให้อ่อนลง	50	2.15
	2.4 ลดน้ำหนักของการตำหนิให้อ่อนลง	15	0.63
	รวม	2,331	100.00

ตารางที่ 67 แสดงหน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย ความถี่ในการปรากฏ และร้อยละของความถี่ในการปรากฏ โดยพบว่า ผู้พูดใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ทั้งหมด 1,299 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 55.73 จากหน้าที่ทั้งหมด และใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ทั้งหมด 1,032 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 44.27 จากหน้าที่ทั้งหมด ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.2.1.1 ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์

ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ หมายถึง การที่ผู้พูดใช้ภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อหลีกเลี่ยงการกล่าวอย่างมั่นใจ การกล่าวอย่างชัดเจน หรือการกล่าวอย่างเจาะจง เพื่อให้ให้น้ำหนักของถ้อยคำที่ผู้พูดผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์อ่อนลง

จากกลุ่มข้อมูลที่ศึกษาพบว่า ผู้พูดมักใช้ภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ในการกล่าวถ้อยคำกลุ่มวัจนกรรมบอกกล่าวตามแนวคิดของ Searle (1976) ซึ่งเป็นวัจนกรรมที่ผู้พูดผูกมัดตนเองกับค่าความเป็นจริงของถ้อยคำที่กล่าว เช่น การเสนอความคิดเห็น การให้ข้อมูล เป็นต้น โดยพบความถี่ในการปรากฏทั้งหมด 1,299 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 55.73 จากหน้าที่ทั้งหมด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 129

จากการศึกษาพบว่าการทำเหมืองแร่ทองคำ อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนเห็นได้จากการวิเคราะห์ปริมาณสารหนูในดินบริเวณรอบบ่อเก็บกากแร่ที่ 2 ของเหมืองแร่ทองคำอำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร ในช่วงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2558 (ฤดูฝน) พบการปนเปื้อนของสารหนูเกินค่ามาตรฐาน (3.9 mg/kg) ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการตรวจวิเคราะห์ปริมาณสารหนูในดินบริเวณดังกล่าว ในช่วงเดือนมิถุนายนในปีเดียวกัน (ซึ่งเกิดปรากฏการณ์ฝนทิ้งช่วง ทำให้ในเดือนมิถุนายนพื้นที่ยังคงมีสภาพแห้งแล้ง) นอกจากนี้ยังมีรายงานของสำนักงานวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน ที่ได้ตรวจวิเคราะห์ปริมาณสารหนูในตะกอนดินแหล่งน้ำผิวดิน จากชุมชนรอบเหมืองแร่ทองคำดังกล่าว พบว่าอยู่ในช่วง 4.01-387.50 mg/kg เช่นเดียวกับในรายงานจากประเทศเกาหลีใต้ถึงการปนเปื้อนของสารหนูในดินและน้ำบริเวณรอบเหมืองแร่ทองคำ โดยพบว่าในพื้นที่เกษตรมีสารหนูปนเปื้อนอยู่ในช่วง 80-137 mg/kg

ตัวอย่างข้อมูลจากบทความวิชาการ

ตัวอย่างข้างต้นนี้เป็นข้อมูลการเสนอความคิดเห็นจากบทความวิชาการที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการระดับชาติ ซึ่งเป้าหมายของการตีพิมพ์บทความวิชาการ คือ การเผยแพร่ความรู้พร้อม ๆ กับทำให้ผู้อ่านเชื่อในประเด็นความรู้ที่เผยแพร่ และการที่จะทำให้ผู้อ่านเชื่อได้นั้น เนื้อหาในบทความวิชาการย่อมต้องมีความน่าเชื่อถือ (credibility) (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2557: 106) นักวิชาการจึงต้องพึงระมัดระวังและให้ความสำคัญกับความจริงและความถูกต้องของข้อมูลที่น่าเสนอ เพราะหากมีการพิสูจน์ได้ว่าความรู้ที่เผยแพร่ไปไม่เป็นความจริงหรือไม่ถูกต้อง นักวิชาการผู้นั้นก็จะเสียความน่าเชื่อถือ เพราะฉะนั้น ผู้เขียนในตัวอย่างนี้จึงต้องการลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ ดังจะเห็นได้จากการที่ผู้เขียนใช้ภาษาแสดงการคาดคะเน อาจ ในข้อความว่า

จากการศึกษาพบว่าการทำเหมืองแร่ทองคำ อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ก่อให้เกิดการปนเปื้อน เพื่อสื่อว่า ข้อคิดเห็นที่ผู้เขียนเสนอมีโอกาสเกิดขึ้นในระดับที่อาจเป็นไปได้เท่านั้น อาจจะถูกต้อง หรือไม่ถูกต้อง ก็ได้ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากบริบทแวดล้อมจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า ผู้เขียนมีการกล่าวถึงหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับข้อคิดเห็นที่เสนอ ได้แก่ รายงานการตรวจวิเคราะห์ปริมาณสารหนูในบริเวณรอบเหมืองแร่ทองคำจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนความคิดเห็นของผู้เขียนเอง กล่าวได้ว่า ผู้เขียนค่อนข้างมีความมั่นใจต่อถ้อยคำที่กล่าว แต่ก็มิได้ต้องการผูกมัดตนเองกับถ้อยคำนั้นแต่อย่างใด รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในตัวอย่างนี้จึงทำหน้าที่ลดการผูกมัดระหว่างผู้เขียนกับค่าความเป็นจริงของประพจน์

ตัวอย่างที่ 130

แล้วก็งานกลุ่มนี้เนี่ยเป็นงานที่ศึกษาการใช้ถ้อยคำเพื่อสื่อเจตนา แล้วก็**แทบจะ**ยังไม่มีการวิจัยใดศึกษาลักษณะการปฏิสัมพันธ์หรือกลไกในการสนทนากับสถานภาพทางสังคมในภาษาไทยค่ะ

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ

ตัวอย่างข้างต้นนี้เป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ ซึ่งเป็นประจักษ์การสนทนาที่ผู้เข้าร่วมการสนทนาต่างมาแลกเปลี่ยนข้อมูลหรือข้อคิดเห็นในประเด็นวิชาการร่วมกัน การบอกกล่าวสิ่งที่เป็นจริงและถูกต้องจึงเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างมากในบริบทการสื่อสารนี้เช่นกัน เพราะจะส่งผลต่อความน่าเชื่อถือในแวดวงวิชาการของผู้เข้าร่วมการสนทนาเอง ด้วยเหตุนี้ ผู้เข้าร่วมการสนทนาจึงมักลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ เนื่องจากไม่ต้องการกล่าวสิ่งใดที่เป็นเท็จหรือไม่ถูกต้องต่อหน้าผู้เข้าร่วมการสนทนาคนอื่น ดังจะเห็นได้จากการที่ผู้พูดในตัวอย่างนี้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพงานวิจัยที่ได้ทบทวนวรรณกรรมมา ซึ่งเท่ากับว่าผู้พูดเองก็มีข้อมูลที่ค่อนข้างชัดเจนอยู่ก่อนแล้ว แต่ผู้พูดก็เลือกใช้รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน **แทบจะ** เพื่อลดความหนักแน่นของถ้อยคำลงมาอีกหนึ่ง รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในบริบทนี้จึงทำหน้าที่ลดการผูกมัดระหว่างผู้พูดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ เนื่องจากผู้พูดมิได้ให้ข้อมูลแบบฟันธงชี้ขาด และหากมีผู้อื่นที่คิดเห็นต่างไป หรือมีการค้นพบว่าถ้อยคำที่ผู้พูดกล่าวเป็นข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง ผู้พูดก็ไม่ต้องรับผิดชอบต่อถ้อยคำนั้น

ตัวอย่างที่ 131

ว่าจะออกมาเตือนตั้งแต่เมื่อคืน แต่ดูแล้วอารมณ์แต่ละคนกำลังอิน กำลังโมโห หน้ามืด ผมก็
ง่วงซบหาย ชี้เกียจดราม่า นอนดีกว่า 55555 คือ ขำดังพีที่บ๊วกไบค์ฆ่าตัวตาย แล้วมีข้อความคล้าย ๆ
จดหมายสาปแช่ง เล่าถึงความเจ็บปวดในชีวิต ออกไปทางเล่าเรื่องแย ๆ ของฝั่งภรรยา แซร์มาตาม
เฟซบุ๊ก ส่งต่อกันเต็มไปหมด ซึ่งต้นทางน่าจะมาจากที่ผู้ตายเค้าไปโพสต์ไว้ในพันทิปก่อนตาย...

ตัวอย่างข้อมูลจากบทความแสดงความคิดเห็น

ตัวอย่างข้างต้นนี้เป็นข้อมูลจากบทความแสดงความคิดเห็นในเพจ “อ๊ี้เจ๊บบ่เลียบด่วน” ซึ่งเป็นเพจเฟซบุ๊กที่มียอดไลก์สูงสุด 3 อันดับแรกของการจัดอันดับ “500 อันดับ Facebook page ที่ดังที่สุดในประเทศไทย” ประจำปี พ.ศ. 2561 ผู้เขียนบทความจึงมีบทบาทสำคัญในฐานะ “ผู้มีอิทธิพล (influencer)” ในสื่อสังคมออนไลน์ที่สามารถแสดงความคิดเห็นหรือบอกกล่าวเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้สมาชิกในสังคมรับรู้ ผู้เขียนบทความจึงต้องระมัดระวังอย่างมากที่จะไม่แสดงความคิดเห็นหรือบอกกล่าวข้อมูลที่เป็นเท็จหรือไม่ถูกต้อง เพราะความจริงและความถูกต้องของข้อมูลย่อมส่งผลต่อความน่าเชื่อถือและจำนวนผู้ติดตามเพจเฟซบุ๊กของผู้เขียนเอง ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนในตัวอย่างนี้จึงต้องการลดการผูกมัดตนเองกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ ดังจะเห็นได้จากการที่ผู้เขียนใช้รูปภาพแสดงการคาดคะเน น่าจะ ในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งที่มาของข้อความหนึ่งที่กำลังถูกกล่าวถึงอย่างแพร่หลายในสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อสื่อให้ผู้ติดตามเพจเฟซบุ๊กของผู้เขียนเห็นก่อนว่าผู้เขียนเองก็ยังมิได้มั่นใจว่าข้อมูลที่บอกกล่าวจะเป็นสิ่งที่ถูกต้องอย่างแน่นอน เพราะฉะนั้น หากข้อมูลที่ผู้เขียนบอกกล่าวไปไม่เป็นความจริงหรือไม่ถูกต้อง ผู้เขียนเองก็ไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบต่อถ้อยคำนั้น รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏในตัวอย่างนี้จึงทำหน้าที่ลดการผูกมัดระหว่างผู้เขียนกับค่าความเป็นจริงของประพจน์

กล่าวโดยสรุป เมื่อผู้พูดกล่าวถ้อยคำที่ผูกมัดตนเองกับค่าความเป็นจริงของถ้อยคำที่กล่าว เช่น การเสนอความคิดเห็น การให้ข้อมูล เป็นต้น ผู้พูดมักจะใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อหลีกเลี่ยงการกล่าวอย่างมั่นใจ การกล่าวอย่างชัดเจน หรือการกล่าวอย่างเจาะจง เพื่อลดการผูกมัดระหว่างผู้พูดเองกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ และนอกจากการใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำหน้าที่ดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยยังพบว่า ในข้อมูลการสนทนาภาษาไทย รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงยังสามารถทำหน้าที่ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ได้เช่นเดียวกัน ดังจะกล่าวถึงในหัวข้อถัดไป

4.2.1.2 ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์

ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ หมายถึง การที่ผู้พูดใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อหลีกเลี่ยงการกล่าวอย่างมั่นใจ การกล่าวอย่างชัดเจน การกล่าวอย่างเจาะจง หรือการกล่าวถ้อยคำที่มีน้ำเสียงของการบังคับหรือการสั่ง เพื่อให้หน้าหนักของถ้อยคำที่ผู้พูดคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์อ่อนลง

จากกลุ่มข้อมูลที่ศึกษาพบว่า ผู้พูดมักใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ในการกล่าวถ้อยคำกลุ่มวัจนกรรมที่คุกคามหน้าของคู่สนทนาตามแนวคิดของ Brown & Levinson (1978, 1987) เช่น การเสนอความคิดเห็น การเสนอความคิดเห็นแย้ง การวิจารณ์ การตำหนิ การแนะนำ การเตือน เป็นต้น

จากผลการวิเคราะห์พบว่า ผู้พูดใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ทั้งหมด 1,032 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 44.27 จากหน้าที่ทั้งหมด สามารถจำแนกออกเป็น 4 หน้าที่ย่อย โดยเรียงลำดับความถี่การปรากฏจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) ลดการบังคับให้เห็นตาม 2) ลดน้ำหนักของการวิจารณ์ให้อ่อนลง 3) ลดน้ำหนักของการเสนอความคิดเห็นแย้งให้อ่อนลง และ 4) ลดน้ำหนักของการตำหนิให้อ่อนลง ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 68 ตารางแสดงหน้าที่ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์

หน้าที่ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์	ความถี่/ครั้ง	ร้อยละ
1. ลดการบังคับให้เห็นตาม	882	37.84
2. ลดน้ำหนักของการวิจารณ์ให้อ่อนลง	85	3.65
3. ลดน้ำหนักของการเสนอความคิดเห็นแย้งให้อ่อนลง	50	2.15
4. ลดน้ำหนักของการตำหนิให้อ่อนลง	15	0.63
รวม	1,032	44.27

ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงรายละเอียดและตัวอย่างของหน้าที่ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ ดังต่อไปนี้

1) ลดการบังคับให้เห็นตาม

หน้าที่ลดการบังคับให้เห็นตามปรากฏเมื่อผู้พูดใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อสื่อว่า ผู้พูดเองมิได้ต้องการบังคับให้คู่สนทนาต้องเชื่อตามความคิดเห็นของผู้พูดเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังเปิดโอกาสให้คู่สนทนาได้ลองพิจารณาความคิดเห็นของผู้พูด และสามารถตัดสินใจได้โดยอิสระว่าจะเชื่อตามความคิดเห็นของผู้พูดหรือไม่

จากกลุ่มข้อมูลที่ศึกษาพบว่า ผู้พูดใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อลดการบังคับให้เห็นตามทั้งหมด 882 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 37.84 จากหน้าที่ทั้งหมด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 132

- 1 A: อันนี้ต้องเริ่มอันนี้ก่อน _ แล้วก็, (0.76)
- 2 B: มันคือ::พยายามจะข้าม _ รีเปลา (2.96) ดูทำทุกวิถีทาง แล้วก็ ข้ามไม่ได้อยู่ดี
- 3 A: อืม (2.42) แต่ อันนี้ ไม่มี อันนี้จะคล้ายอันนี้::
- 4 B: อืม

ตัวอย่างข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ

ตัวอย่างที่ 133

- 1 A: แล้วสรุปว่า อันนี้กะอันนั้น อันไหนมันต้องเกิดก่อนเกิดหลัง ระหว่างทับสี่เทากับกับ ตัวสี่เหลี่ยมอะ น่าจะสี่เหลี่ยมก่อนนะ
- 2 B: เราว่า น่าจะ น่าจะทับสี่เทาก่อนนะ
- 3 A: แต่เราว่า สีนี่ต้องเกิดก่อนอะ เพราะว่า _ ตรงนี้นั้นดูแบบอันนี้แบนตายแล้ว
- 4 B: อืม::

ตัวอย่างข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ

ตัวอย่างที่ 132 และ 133 ข้างต้นนี้เป็นข้อมูลการเสนอความคิดเห็น อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการเสนอความคิดเห็นจะจัดเป็นวัจนกรรมที่ผู้พูดผูกมัดตนเองกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ ทว่าเมื่อพิจารณาจากบริบทแวดล้อม พบว่า การสนทนานี้เกิดขึ้นขณะที่ A และ B ซึ่งมีสถานภาพเท่ากัน กำลังช่วยกันทำภารกิจหรือกิจกรรมให้สำเร็จร่วมกันตามคำสั่ง ด้วยเหตุนี้ คู่สนทนาจึงต้องเลือกใช้กลไกทางภาษาในการสื่อสารเพื่อให้เกิดการผสมผสานทัศนคติระหว่างกัน ดังจะเห็นได้จากการที่ B ในตัวอย่างที่ 132 เสนอความคิดเห็นโดยใช้รูปประโยคคำถาม รีเปลา ในบรรทัดที่ 2 เพื่อลดการบังคับและเปิดโอกาสให้ A พิจารณาว่าเห็นด้วยกับข้อคิดเห็นที่ B เสนอหรือไม่ โดย A ก็เห็นต่างไปจาก B และเสนอความคิดเห็นแย้งกลับมา ดังปรากฏในข้อความว่า แต่ อันนี้ ไม่มี อันนี้จะคล้ายอันนี้:: ในบรรทัดที่ 3

เช่นเดียวกับในตัวอย่างที่ 133 คู่สนทนาต่างใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในการเสนอความคิดเห็นเพื่อให้เกิดการผสมผสานทัศนคติขณะที่กำลังช่วยกันทำภารกิจให้สำเร็จ ดังจะเห็นได้จากการที่ A เริ่มต้นเสนอความคิดเห็นโดยใช้รูปภาษาแสดงการคาดคะเน น่าจะ และรูปประโยคคำถาม นะ

ในบรรทัดที่ 1 เพื่อขอให้ B ลองพิจารณาว่าความคิดเห็นของตนพอเป็นไปได้หรือไม่ หลังจากนั้น B ก็เสนอความคิดเห็นแย้งกลับมาโดยใช้กริยาแสดงสภาวะทางความคิด *เรารู้ว่า* และรูปภาษาแสดงการคาดคะเน *น่าจะ* ในบรรทัดที่ 2 เพื่อแสดงว่าสิ่งที่ B เสนอความคิดเห็นแย้งเป็นความคิดเห็นของตนเพียงคนเดียว และยังไม่แน่ใจว่าจะถูกต้องหรือไม่ อันเป็นการเปิดโอกาสให้ A ได้ลองพิจารณาความคิดเห็นของ B เช่นเดียวกัน ซึ่ง A ก็เห็นต่างไปจาก B และเสนอความคิดเห็นแย้งกลับมาอีกครั้งโดยใช้กริยาแสดงสภาวะทางความคิด *เรารู้ว่า* เพื่อแสดงว่าสิ่งที่ A เสนอเป็นเพียงความคิดเห็นของตนเพียงคนเดียว ซึ่งอาจไม่ถูกต้องก็ได้ ก่อนที่ B จะตอบรับความคิดเห็นของ A ด้วยถ้อยคำแสดงการเป็นผู้ฟัง *อืม::*

กล่าวโดยสรุป การที่คู่สนทนาต่างใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงหลากหลายประเภทในการเสนอความคิดเห็นขณะที่ช่วยกันทำภารกิจที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จนั้น นอกจากจะเป็นกลไกทางภาษาที่คู่สนทนาใช้เพื่อทำหน้าที่ลดการผูกมัดระหว่างตนเองกับถ้อยคำที่กล่าวแล้ว รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงดังกล่าวยังทำหน้าที่ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์เช่นเดียวกัน กล่าวคือ คู่สนทนาต่างต้องการลดการบังคับให้อีกฝ่ายต้องเชื่อตามความคิดเห็นของตนเองเท่านั้น ซึ่งกลไกทางภาษาเหล่านี้จะช่วยให้คู่สนทนาเกิดการผสมผสานทัศนคติและเอื้อต่อการทำภารกิจให้บรรลุผลสำเร็จ

ตัวอย่างที่ 134

- 1 A: ส่วนเปิดนั้นนอกจากจะพูดถึงเรื่อง อ่า การหักทลายกันแล้ว ส่วนเปิดมันก็ อาจจะ อ่า อาจจะอธิบายไปถึงว่า เป็นการเปิดประเด็นการสนทนาได้ จะดีมี๊
- 2 B: อืม:: ขอขอบคุณมากค่ะ

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ

ตัวอย่างข้างต้นนี้เป็นการแนะนำในการสัมภาษณ์วิชาการ โดย A และ B มีสถานภาพเท่ากัน ทั้งนี้ การที่ A แนะนำให้ B กระทำบางสิ่งตามความคิดเห็นของ A ต่อหน้าผู้เข้าร่วมการสนทนาคนอื่น ๆ ย่อมเป็นการผูกมัด A กับความเป็นจริงต่อถ้อยคำที่กล่าว และอาจจะทำให้ B รู้สึกว่า A กำลังวางตัวเหนือกว่าและบังคับให้ B ต้องเชื่อหรือปฏิบัติตามที่ A แนะนำเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ A จึงใช้รูปภาษาแสดงการคาดคะเน *อาจจะ* เพื่อแสดงการแบ่งรับแบ่งสู้ว่าข้อแนะนำที่กล่าว ตนเองก็ยังมี ความมั่นใจแค่เพียงบางส่วนเท่านั้น และรูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธในรูปแบบประโยคบอกเล่า + คำถามขนาดสั้น *ดีมี๊* เพื่อเปิดโอกาสให้ B ประเมินค่าข้อเสนอของตน รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงดังกล่าว นอกจากจะช่วยลดการผูกมัดผู้พูดที่ไม่ต้องการกล่าวสิ่งใดที่เป็นเท็จหรือไม่ได้รับการยอมรับต่อหน้าผู้เข้าร่วมการสนทนาคนอื่น ๆ แล้ว ยังสามารถทำหน้าที่ลดการบังคับให้คู่สนทนา

เห็นตามในปริบทการสนทนานี้ โดยการแสดงให้คู่สนทนาเห็นว่า ผู้พูดเองมิได้ยืนยันอย่างหนักแน่นว่า คู่สนทนาต้องเชื่อหรือปฏิบัติตามข้อแนะนำของผู้พูดเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่คู่สนทนายังคงมีอิสระในการคิดพิจารณาและตัดสินใจที่จะกระทำสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง

2) ลดน้ำหนักของการวิจารณ์ให้อ่อนลง

หน้าที่ลดน้ำหนักของการวิจารณ์ให้อ่อนลงปรากฏเมื่อผู้พูดใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในการหลีกเลี่ยงการกล่าวอย่างมั่นใจ การกล่าวอย่างชัดเจน หรือการกล่าวอย่างเจาะจง เพื่อลดน้ำหนักของการวิจารณ์ให้อ่อนลง

จากกลุ่มข้อมูลที่ศึกษาพบว่า ผู้พูดใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อลดน้ำหนักของการวิจารณ์ให้อ่อนลงทั้งหมด 85 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 3.65 จากหน้าที่ทั้งหมด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 135

จากการลองทำโครงการวิจัยนำร่องเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างวิธีการวิเคราะห์แบบ ISO กับ RM พบว่า วิธี ISO เป็นวิธีที่แม้ว่าในขั้นตอนของการวิเคราะห์จะมีการวิเคราะห์ทางกลศาสตร์ร่วมด้วย แต่วิธีนี้จะเน้นการวิเคราะห์การเป็นพยางค์หนักพยางค์เบา ซึ่งการตัดสินใจพยางค์ใดเป็นพยางค์หนักหรือเบา นั้นสามารถพิจารณาได้จากลักษณะทางเสียง 3 ประการ ได้แก่ ความยาว ความดัง และความเด่นชัดของพยางค์ ซึ่งลักษณะทั้งสามประการนี้เป็นการตัดสินใจด้วยดุลยพินิจของผู้วิจัยเอง (subjective) ที่จะให้ความสำคัญกับประการใดเป็นหลัก หรือจะให้ความสำคัญกับทุกประเด็นร่วมกัน ดังนั้น จะเห็นได้ว่าวิธี ISO มีเกณฑ์เกี่ยวกับการวัดค่าที่ยัง ไม่ค่อย ชัดเจน เพราะต้องอาศัยการรับรู้ของผู้วิจัยในการตัดสินใจ ในขณะที่วิธี RM นั้น เกณฑ์ในการวัดค่อนข้างชัดเจนกว่า เพราะเน้นที่การแบ่งช่วงเสียงพยัญชนะและสระ ซึ่งสามารถพิจารณาได้จากสิ่งที่เป็ นรูปธรรม (objective) นั่นคือ แผนภาพสเปกโตรแกรม (spectrogram) และระดับเสียง (pitch) ซึ่งผู้วิจัยจะใช้วิธี RM ในงานวิจัยนี้

ตัวอย่างข้อมูลจากบทความวิชาการ

ตัวอย่างข้างต้นนี้เป็นข้อมูลจากบทความวิชาการที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการระดับชาติ จะเห็นว่า ผู้เขียนวิจารณ์ข้อจำกัดของวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบ ISO ซึ่งเป็นแนวทางการวิจัยที่นักวิชาการท่านอื่นเสนอไว้ก่อนหน้า พร้อมทั้งเปรียบเทียบให้เห็นว่า วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบ RM ซึ่งเป็นแนวทางการวิจัยที่ผู้เขียนเลือกใช้ในงานวิจัยของตนเองมีเกณฑ์ในการวิเคราะห์ที่ชัดเจนมากกว่า ทั้งนี้ แม้ว่าในทางหนึ่งรูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน (ไม่) ค่อย จะเป็นกลไกทางภาษาที่ผู้เขียนเลือกใช้เพื่อทำหน้าที่ลดการผูกมัดระหว่างผู้เขียนกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ เนื่องจาก

ผู้เขียนไม่ต้องการกล่าวสิ่งใดที่เป็นเท็จหรือไม่ได้รับการยอมรับในแวดวงวิชาการ แต่ในขณะเดียวกัน การวิจารณ์แนวทางการวิจัยที่มีมาก่อนหน้าก็จัดเป็นการกระทำที่ผู้เขียนคุกคามหน้าของนักวิชาการท่านอื่น ด้วยเหตุนี้ รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงดังกล่าวจึงเป็นกลไกทางภาษาที่ผู้เขียนเลือกใช้ในการลดน้ำหนักของการวิจารณ์ให้อ่อนลงในบริบทนี้ด้วยเช่นกัน โดยการแสดงให้เห็นว่า ผู้เขียนเองก็ยังไม่ได้มีความมั่นใจต่อคำวิจารณ์มากนัก และไม่ได้ยืนยันอย่างหนักแน่นว่าวิธีการวิเคราะห์ดังกล่าวจะมีข้อจำกัดไปเสียทั้งหมด เพื่อแสดงความสุภาพและความอ่อนน้อมถ่อมตนของผู้เขียนต่อนักวิชาการท่านอื่นนั่นเอง

ตัวอย่างที่ 136

แต่อย่างไรก็ตาม หนังสือเล่มนี้ไม่ค่อยคมเท่าไร มันมีจุดที่เล่าเบาไป น้ำหนักตัวละครยังไม่หนักพอ รวมถึงอุดมการณ์ของหนังสือยังไม่แน่นเหมือนหนังสือภฏสมัยก่อนที่เห็นที่มาที่ไป จนเป็นจุดยืนชัดเจนว่าลูกมาต่อต้านเพื่อนำไปสู่ความอิสระอย่างไร ทำให้โคลแม็กซ์ของหนังสือที่ควรจะว้าวเลยดูจะไม่ค่อยว้าวอย่างที่หนังสือตั้งใจให้เป็น

ตัวอย่างข้อมูลจากบทความแสดงความคิดเห็น

ตัวอย่างข้างต้นนี้เป็นข้อมูลการวิจารณ์จากบทความแสดงความคิดเห็นในเพจ “หนังโปรดของข้าพเจ้า” ซึ่งเป็นเพจเฟซบุ๊กที่ได้รับความนิยมอย่างมากในสื่อสังคมออนไลน์ ผู้เขียนบทความจึงต้องระมัดระวังที่จะไม่แสดงความคิดเห็นใดที่ไม่เป็นความจริงหรือไม่ถูกต้อง เพราะย่อมส่งผลต่อความน่าเชื่อถือและความนิยมของเพจผู้เขียนเอง เพราะฉะนั้นผู้เขียนจึงใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในการลดทอนความมั่นใจ เพื่อลดการผูกมัดระหว่างผู้เขียนกับถ้อยคำที่กล่าว และในขณะเดียวกัน การวิจารณ์ก็จัดเป็นถ้อยคำที่คุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ (ในที่นี้หมายถึง ผู้กำกับหรือทีมงานที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์ที่กำลังถูกวิจารณ์) เนื่องจากเป็นการประเมินค่าผู้อื่นในทางลบ ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงต้องการลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์เช่นเดียวกัน โดยการลดน้ำหนักของการวิจารณ์ให้อ่อนลง ดังจะเห็นได้จากการที่ผู้เขียนใช้รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน (ไม่) ค่อยเท่าไร และ ดูจะ เพื่อสื่อให้เห็นว่า ผู้เขียนเองก็ยังไม่มีความมั่นใจต่อคำวิจารณ์ หรือมิได้ยืนยันอย่างหนักแน่นว่าภาพยนตร์เรื่องนี้มีจุดบกพร่องไปทั้งหมด

3) ลดน้ำหนักของการเสนอความคิดเห็นแย้งให้อ่อนลง

หน้าที่ลดน้ำหนักของการเสนอความคิดเห็นแย้งให้อ่อนลงปรากฏเมื่อผู้พูดใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในการหลีกเลี่ยงการกล่าวอย่างมั่นใจ การกล่าวอย่างชัดเจน หรือการกล่าวอย่างเจาะจง เพื่อลดน้ำหนักของการเสนอความคิดเห็นแย้งให้อ่อนลง

จากกลุ่มข้อมูลที่ศึกษาพบว่า ผู้พูดใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อลดน้ำหนักของการเสนอความคิดเห็นแย้งให้อ่อนลงทั้งหมด 50 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 2.15 จากหน้าที่ทั้งหมด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 137

- 1   A: คำนี้อาจจะได้มาจากสำเนียงสงขลา เพราะถ้าเป็นสำเนียงนคร มันจะเป็นคำว่า เหวอ บางทีคำว่าเหวอ มันจะกลายเป็นคำว่าหวือกี้ได้ กลายเป็นเหวือกี้ได้ กลายเป็นหวือกี้ได้
- 2   B: แต่**ผมคิดว่า**ไม่น่าจะเกี่ยว แล้ว มีบางแหล่งบอกว่าคำนี้ยะอะครับ เป็นคำยืมมาจากภาษามาเลย์อะครับ

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมมนาวิชาการ

ตัวอย่างข้างต้นนี้เป็นข้อมูลการสนทนาจากการสัมมนาวิชาการของ A และ B ที่มีสถานภาพเท่ากัน B ต้องการเสนอความเห็นที่ต่างไปจากสิ่งที่ A กำลังนำเสนอ โดยมีผู้เข้าร่วมการสัมมนาคนอื่น ๆ ร่วมฟังอยู่ด้วย อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาบริบทแวดล้อม กล่าวได้ว่า การที่ B เสนอความคิดเห็นแย้ง A ต่อหน้าผู้เข้าร่วมการสัมมนาคนอื่น ๆ ในทางหนึ่งนั้น ย่อมเป็นการกระทำที่ B ผูกมัดตนเองกับความเป็นจริงของถ้อยคำที่กล่าว แต่ในขณะเดียวกัน การเสนอความคิดเห็นแย้งก็เป็นการกระทำที่อาจก่อให้เกิดผลอันไม่พึงปรารถนาและเสี่ยงต่อการคุกคามหน้าของคู่สนทนา เนื่องจากการกระทำที่ผู้พูดแสดงให้เห็นว่า ความคิดเห็นของคู่สนทนาไม่เป็นที่ยอมรับ (Brown & Levinson, 1978, 1987) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเสนอความคิดเห็นแย้งในบริบทการสัมมนาวิชาการ ซึ่งผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ได้มีเพียงแค่ผู้พูดและคู่สนทนาเท่านั้น แต่ยังมีบุคคลอื่น ๆ ร่วมฟังอยู่ด้วยด้วยเหตุนี้ การที่ B ใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงหลายถ้อยคำ อันได้แก่ กริยาแสดงสภาวะทางความคิด *ผมคิดว่า* และรูปภาษาแสดงการคาดคะเน *น่าจะ* เพื่อแสดงว่าสิ่งที่ B เสนอแย้งเป็นเพียงความคิดเห็นของตนเพียงคนเดียว และยังไม่แน่ใจว่าข้อคิดเห็นนั้นจะถูกต้องแม่นยำแล้วหรือไม่ นอกจากจะเป็นกลไกทางภาษาที่จะช่วยลดการผูกมัดระหว่าง B กับค่าความเป็นจริงของประพจน์แล้วยังสามารถช่วยลดน้ำหนักของการเสนอความคิดเห็นแย้งให้อ่อนลง เพื่อไม่ทำให้ A ต้องรู้สึกเสียหน้าต่อหน้าผู้เข้าร่วมการสัมมนาคนอื่น ๆ จนมากเกินไป

ตัวอย่างที่ 138

พอฟังที่นิสิตพูดถึงตัวแปร คือถ้าบอกว่า ตัวแปรคือเพศ คืออายุ คือสถานภาพยังพอเข้าใจ แต่พอบอกว่าตัวแปรคือการเดินทางบ่อย ๆ ระหว่างที่ไปพบแพทย์ แล้วบอกว่าเป็นปัจจัย มันอาจจะ ไม่ใช่ ก็เลยอยากให้บทวนอะไรต่าง ๆ เหล่านี้อีกทีนึงด้วย

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมมนาวิชาการ

ตัวอย่างข้างต้นนี้เป็นข้อมูลการเสนอความคิดเห็นแย้งจากการสัมมนาวิชาการเช่นเดียวกับในตัวอย่างที่ 137 แต่ในสถานการณ์การสื่อสารนี้ ผู้ที่เสนอความคิดเห็นแย้ง คือ อาจารย์ผู้สอน ซึ่งเป็นผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าและมีความรู้ความเชี่ยวชาญในประเด็นการวิจัยที่นิสิตกำลังนำเสนอ ด้วยเหตุนี้ อาจารย์ผู้สอนจึงอาจมิได้กังวลกับการผูกมัดระหว่างตนเองกับถ้อยคำที่กล่าวในบริบทการสื่อสารนี้ แต่อาจารย์ผู้สอนต้องการลดการคุกคามหน้าของนิสิตที่อาจจะรู้สึกเสียหน้า หรืออาจรู้สึกแยะ/เสียกำลังใจที่ความคิดเห็นของตนยังมิได้รับการยอมรับต่อหน้าผู้เข้าร่วมการสัมมนาคนอื่น ด้วยเหตุนี้ อาจารย์ผู้สอนจึงใช้รูปภาพแสดงการคาดคะเน อาจจะ ในการเสนอความคิดเห็นแย้ง ซึ่งรูปภาพดังกล่าวจะทำหน้าที่ลดน้ำหนักของการเสนอความคิดเห็นแย้งให้อ่อนลง เนื่องจากเป็นการสื่อว่า อาจารย์ผู้สอนเองก็ยังคงแบ่งรับแบ่งสู้ มิได้มั่นใจว่าความคิดเห็นที่เสนอจะถูกต้องแน่นอน และไม่ได้ยืนยันอย่างหนักแน่นว่าความคิดเห็นของนิสิตไม่เป็นที่ยอมรับ เพื่อให้มีกำลังใจที่จะนำข้อคิดเห็นนั้นไปปรับแก้งานวิจัยให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

4) ลดน้ำหนักของการตำหนิให้อ่อนลง

หน้าที่ลดน้ำหนักของการตำหนิให้อ่อนลงปรากฏเมื่อผู้พูดใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในการหลีกเลี่ยงการกล่าวอย่างมั่นใจ การกล่าวอย่างชัดเจน หรือการกล่าวอย่างเจาะจง เพื่อลดน้ำหนักของการตำหนิให้อ่อนลง

จากกลุ่มข้อมูลที่ศึกษาพบว่า ผู้พูดใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อลดน้ำหนักของการตำหนิให้อ่อนลงทั้งหมด 15 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.63 จากหน้าที่ทั้งหมด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 139

การที่เราจะบอกให้ทุกคน "พอใจ" กับชีวิตที่ตัวเองมี หากพูดโดยคนที่มั่งเงินเยอะกว่า ก็ดูจะ เป็นการพูดที่มีหัวใจ "เห็นอกเห็นใจ" คนที่ด้อยโอกาสน้อยไปสักนิด

ตัวอย่างข้อมูลจากบทความแสดงความคิดเห็น

ตัวอย่างข้างต้นนี้เป็นข้อมูลจากบทความแสดงความคิดเห็น โดยผู้เขียนบทความกล่าวตำหนิกลุ่มคนบางกลุ่มในสังคมที่อาจมีแนวคิดหรือปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างไม่เหมาะสม เมื่อพิจารณาบริบทแวดล้อม บทความแสดงความคิดเห็นดังกล่าวเผยแพร่ในเพจ “Roundfinger” ซึ่งเป็นเพจเฟซบุ๊กที่ได้รับความนิยมและมีผู้ติดตามเป็นจำนวนมาก ผู้เขียนบทความจึงระมัดระวังอย่างมากที่จะไม่แสดงความคิดเห็นใดที่ไม่เป็นความจริง ไม่ถูกต้อง หรือไม่เป็นที่ยอมรับจากคนในสังคม เพราะย่อมจะส่งผลต่อความน่าเชื่อถือและความนิยมของเพจผู้เขียนเอง เพราะฉะนั้น ผู้เขียนจึงต้องการลดการผูกมัดตนเองกับข้อเท็จจริงที่กล่าว ดังจะเห็นได้จากการที่ผู้เขียนใช้รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน ดูจะ และ สักนิด เพื่อลดทอนความมั่นใจและความหนักแน่นของผู้เขียนลง และในขณะเดียวกัน การตำหนิก็จัดอยู่ในกลุ่มวัจนกรรมที่คุกคามหน้าด้านบวกของคู่สนทนาตามแนวคิดของ Brown & Levinson (1978, 1987) การกล่าวตำหนิของผู้เขียนจึงเป็นการกระทำที่อาจจะไปกระทบกระเทือน หรือก่อให้เกิดความรู้สึกในทางลบต่อกลุ่มคนที่มีแนวคิดหรือพฤติกรรมอย่างที่คุณเขียนกล่าวถึง รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏในบริบทการสื่อสารนี้จึงเป็นกลไกทางภาษาที่ผู้เขียนเลือกใช้เพื่อลดน้ำหนักของการตำหนิให้อ่อนลงเช่นกัน

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าผู้วิจัยอาจจะสามารถจำแนกหน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏในข้อมูลภาษาไทยได้เป็น 2 หน้าที่ อันได้แก่ 1) ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ทั้งหมด และ 2) ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ ทว่า ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏในกลุ่มข้อมูลบางบริบทอาจทำหน้าที่เดียวหรือทำได้มากกว่าหนึ่งหน้าที่

ด้วยเหตุนี้ รูปแบบการปรากฏใช้หน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทยจึงเป็นอีกหนึ่งประเด็นที่น่าสนใจศึกษา ดังจะกล่าวถึงในลำดับถัดไป

4.2.2 รูปแบบการปรากฏใช้หน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย

ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า หน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทยมีรูปแบบการปรากฏใช้ที่น่าสนใจ และอาจสามารถแสดงให้เห็นถึงลักษณะการปฏิสัมพันธ์ของคนไทย ทั้งนี้ ในการวิเคราะห์รูปแบบการปรากฏใช้ของหน้าที่ ผู้วิจัยจะพิจารณาจากทั้งรูปภาพ บริบทแวดล้อม และหน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงจากงานวิจัยที่มีมาก่อนร่วมกัน

จากข้อมูลการปรากฏใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงทั้งหมด 1,596 ครั้ง พบว่า ผู้พูดมีทั้งการใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำหน้าที่ในการสื่อสารเพียงหน้าที่เดียว หรือทำหน้าที่ในการสื่อสารมากกว่าหนึ่งหน้าที่ โดยผู้วิจัยสามารถจำแนกรูปแบบการปรากฏใช้หน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทยออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ทำหน้าที่เดียว และกลุ่มที่ทำสองหน้าที่พร้อมกัน สามารถสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 69 ตารางแสดงรูปแบบการปรากฏใช้หน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย

ลำดับ	รูปแบบการปรากฏใช้หน้าที่ของรูปภาษา ที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย	ความถี่/ครั้ง	ร้อยละ
1.	กลุ่มที่ทำหน้าที่เดียว	861	53.95
	1.1 กลุ่มที่ทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริง ของประพจน์เพียงหน้าที่เดียว	564	35.34
	1.2 กลุ่มที่ทำหน้าที่ลดการคุกคามหน้าของ ผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์เพียงหน้าที่เดียว	297	18.61
2.	กลุ่มที่ทำทั้งสองหน้าที่พร้อมกัน	735	46.05
	รวม	1,596	100.00

ตารางที่ 69 แสดงรูปแบบการปรากฏใช้หน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย ความถี่ในการปรากฏ และร้อยละของความถี่ในการปรากฏ โดยพบว่า รูปแบบการปรากฏใช้หน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทยสามารถจำแนกได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ทำหน้าที่เดียว พบความถี่ในการปรากฏทั้งหมด 861 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 53.95 ของความถี่ในการปรากฏทั้งหมด และกลุ่มที่ทำทั้งสองหน้าที่พร้อมกัน พบความถี่ในการปรากฏทั้งหมด 735 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 46.05 ของความถี่ในการปรากฏทั้งหมด ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.2.2.1 กลุ่มที่ทำหน้าที่เดียว

กลุ่มที่ทำหน้าที่เดียว หมายถึง การที่ผู้พูดใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ หรือลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์เพียงหน้าที่ใดหน้าที่หนึ่งในบริบทการสื่อสารนั้น

จากกลุ่มข้อมูลที่ศึกษาพบว่า ผู้พูดใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ หรือลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์เพียงหน้าที่ใดหน้าที่หนึ่งทั้งหมด 861 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 53.95 ของความถี่ในการปรากฏทั้งหมด สามารถจำแนกออกเป็น 2 กลุ่มย่อย โดยเรียงลำดับความถี่การปรากฏจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) กลุ่มที่ทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์เพียงหน้าที่เดียว และ 2) กลุ่มที่ทำหน้าที่ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์เพียงหน้าที่เดียว ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 70 ตารางแสดงกลุ่มหน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทยที่ทำหน้าที่เดียว

กลุ่มหน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทยที่ทำหน้าที่เดียว	ความถี่/ ครั้ง	ร้อยละ
1. กลุ่มที่ทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์เพียงหน้าที่เดียว	564	35.34
2. กลุ่มที่ทำหน้าที่ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์เพียงหน้าที่เดียว	297	18.61
รวม	861	53.95

ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงรายละเอียดและตัวอย่างของกลุ่มหน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทยที่ทำหน้าที่เดียว ดังต่อไปนี้

1) กลุ่มที่ทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์เพียงหน้าที่เดียว

จากกลุ่มข้อมูลที่ศึกษาพบว่า ผู้พูดใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์เพียงหน้าที่เดียวทั้งหมด 564 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 35.34 ของความถี่ในการปรากฏทั้งหมด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 140

แต่เมื่อแบ่งยีสต์เป็น 3 กลุ่ม และพิจารณาเปรียบเทียบกับลักษณะทางภูมิศาสตร์ พบว่า group i เป็น *S. cerevisiae* พบได้ตั้งแต่ตอนเหนือถึงตอนใต้ของจังหวัดเชียงใหม่ ในขณะที่ group ii และ group iii มีความเป็นไปได้ที่จะเป็นยีสต์เฉพาะท้องถิ่น เพราะพบในลูกแป้งของอำเภอฮอดและอมก๋อยเท่านั้น และไม่มีข้อมูลจากงานวิจัยใดที่ระบุว่าพบยีสต์ชนิดนี้ในพื้นที่อื่น

ตัวอย่างข้อมูลจากบทความวิชาการ

ตัวอย่างข้างต้นนี้เป็นข้อมูลจากบทความวิชาการซึ่งตีพิมพ์ในวารสารวิชาการที่ได้รับการยอมรับ การเผยแพร่ความรู้ที่เป็นจริงและแม่นยำถูกต้องจึงเป็นสิ่งที่นักวิชาการพึงคำนึงถึงเป็นอย่างแรก เพราะจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความน่าเชื่อถือในแวดวงวิชาการของตนเอง ด้วยเหตุนี้ผู้เขียนในตัวอย่างนี้จึงไม่ต้องการผูกมัดตนเองกับถ้อยคำที่กล่าว ดังจะเห็นได้จากการที่ผู้เขียนใช้รูปภาพแสดงการคาดคะเน มีความเป็นไปได้ในการเสนอความคิดเห็น ดังข้อความว่า ในขณะ group ii และ group iii มีความเป็นไปได้ที่จะเป็นยีสต์เฉพาะท้องถิ่น เพื่อสื่อว่า ข้อคิดเห็นที่ผู้เขียน

เสนอมีโอกาสเกิดขึ้นในระดับที่อาจเป็นไปได้เท่านั้น อาจจะถูกต้อง หรือไม่ถูกต้องก็ได้ ซึ่งเมื่อพิจารณาบริบทแวดล้อม จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า ข้อคิดเห็นที่ผู้เขียนเสนอนั้นมาจากผลการวิเคราะห์ที่ผู้เขียนพบจริงจากการวิจัย ดังข้อความว่า *เพราะพบในลูกแป้งของอำเภอสอดและอมก๋อยเท่านั้น* อีกทั้งยังมีการอ้างถึงข้อมูลจากงานวิจัยอื่น เพื่อสนับสนุนข้อคิดเห็นของผู้เขียนเอง ดังข้อความว่า *ไม่มีข้อมูลจากงานวิจัยใดระบุว่าพบยีสต์ชนิดนี้ในพื้นที่อื่น* กล่าวได้ว่า ในความเป็นจริงแล้ว ผู้เขียนมีความมั่นใจต่อข้อคิดเห็นที่เสนอเป็นอย่างมาก แต่ก็มิได้ต้องการผูกมัดตนเองกับถ้อยคำนั้นแต่อย่างใด

รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในตัวอย่างนี้จึงเป็นกลไกทางภาษาที่ผู้เขียนเลือกใช้เพื่อเน้นทำหน้าที่ลดการผูกมัดระหว่างผู้เขียนกับค่าความเป็นจริงของประพจน์

ตัวอย่างที่ 141

แล้วอีกอย่างหนึ่ง คือ ในส่วนที่เป็นของมติชนกับข่าวสด คือ คำไม่ได้ออกมาพูดว่าคำอยู่ฝั่งไหน แต่เท่าที่เคยไปหาดูอะคะ นอกจากคนในสังคมจะตั้งคำถามแล้ว มันเคยมีงานวิจัยที่เป็นสถาบันสื่ออะคะ คำเคยทำแบบเรื่องคดีทุจริต แล้วคำก็แบบมีการดูเนื้อหาข่าวแต่ละอัน ๆ คำก็พบว่า เนื้อข่าวโดยรวมเนี่ย ข่าว ข่าวของหนังสือพิมพ์ทั้งสองฉบับเนี่ย จะนำเสนอข่าวในด้านบวกของรัฐบาลเยอะมาก

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ

ตัวอย่างข้างต้นนี้เป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ โดยผู้พูดอยู่ในบทบาทของผู้นำเสนอและกำลังให้ข้อมูลเกี่ยวกับจุดยืนทางการเมืองของหนังสือพิมพ์ให้ผู้เข้าร่วมการสนทนาคนอื่นได้ทราบ ทั้งนี้เนื่องจากการสัมภาษณ์วิชาการเป็นสถานการณ์การสื่อสารที่ผู้เข้าร่วมการสนทนาต่างมาแลกเปลี่ยนข้อมูลหรือข้อคิดเห็นในประเด็นวิชาการร่วมกัน ผู้เข้าร่วมการสนทนาจึงไม่ต้องการกล่าวสิ่งใดที่เป็นเท็จหรือไม่ถูกต้อง เพราะอาจทำให้ตนเองเสียหน้าต่อหน้าบุคคลอื่น เสียความน่าเชื่อถือ หรือไม่เป็นที่ยอมรับในแวดวงวิชาการ ด้วยเหตุนี้ ผู้พูดในตัวอย่างนี้จึงต้องการลดการผูกมัดตนเองกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ ดังจะเห็นได้จากการที่ผู้พูดใช้รูปภาษากำหนดขอบเขตความรับผิดชอบ *เท่าที่เคยไปหา*ดู ในการให้ข้อมูล เพื่อสื่อให้เห็นก่อนว่า ข้อมูลที่กำลังนำเสนอมาจากขอบเขตเท่าที่ผู้พูดได้ลองค้นคว้ามาเท่านั้น และหากผู้เข้าร่วมการสนทนาคนอื่นมีข้อมูลที่มากกว่าหรือเห็นต่างไป ผู้พูดก็จะไม่รับผิดชอบต่อข้อมูลอื่น ๆ ที่ตนไม่ได้กล่าวถึง

รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงดังกล่าวจึงเน้นทำหน้าที่ลดการผูกมัดระหว่างผู้พูดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ในบริบทการสื่อสารนี้

- 2) กลุ่มที่ทำหน้าที่ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์เพียงหน้าที่เดียว

จากกลุ่มข้อมูลที่ศึกษาพบว่า ผู้พูดใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำหน้าทีลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์เพียงหน้าที่เดียวทั้งหมด 297 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 18.61 ของความถี่ในการปรากฏทั้งหมด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 142

ก็เป็นจุดเริ่มต้นนะครับ ที่พยายามแบ่งเป็นกล่องมา แต่พอ A จับข้อมูลมาใส่เป็นกล่องแบบนี้ อาจจะยังมองไม่ค่อยเห็นความสัมพันธ์ทางความหมายนะครับ

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ

ตัวอย่างข้างต้นนี้เป็นข้อมูลการวิจารณ์จากการสัมภาษณ์วิชาการ ผู้ที่กล่าววิจารณ์ คือ อาจารย์ผู้สอน ซึ่งมีสถานภาพสูงกว่านิสิตที่กำลังนำเสนอ อีกทั้งยังเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาและประเด็นที่นิสิตศึกษาวิจัยอยู่ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการวิจารณ์จะจัดอยู่ในกลุ่มวัจนกรรมบอกกล่าวที่ผู้พูดผูกมัดตนเองกับความเป็นจริงของถ้อยคำที่กล่าวตามแนวคิดของ Searle (1976) แต่ในบริบทสถานการณ์นี้ อาจารย์ผู้สอนอาจมิได้กังวลกับการผูกมัดตนเองกับข้อเท็จจริงแต่อย่างใด เพราะอาจารย์เป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในประเด็นที่วิจารณ์อยู่แล้ว จึงมีความมั่นใจต่อถ้อยคำที่กล่าว แต่อาจารย์ผู้สอนใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง อันได้แก่ รูปภาษาแสดงการคาดคะเน อาจจะ และ รูปภาษาไม่ระบุชัดเจน (*ไม่*)ค่อย เพื่อแสดงว่า ตนมีความมั่นใจต่อคำวิจารณ์แค่เพียงบางส่วนเท่านั้น และไม่ได้ยืนยันอย่างหนักแน่นว่าความคิดเห็นของนิสิตมีจุดบกพร่องไปทั้งหมด เพราะต้องการลดการคุกคามหน้าของนิสิตที่อาจรู้สึกแสบต่อคำวิจารณ์ หรือรู้สึกเสียหน้าต่อหน้าผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์คนอื่น ๆ ที่ร่วมฟังการนำเสนออยู่ เพื่อนิสิตจะได้มีกำลังใจในการทำงานวิจัยต่อไป

รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในตัวอย่างนี้จึงเน้นทำหน้าที่ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ในบริบทการสื่อสารนี้

ตัวอย่างที่ 143

- 1   A: ครูกี้ดูว่า B เนี่ยดูแบบตามีประกาย มีความสุขกับการทำหัวข้อนี้ มันน่าจะเป็นหัวข้อที่เป็นเราแล้วละ แต่ประเด็น ประเด็นก็คือว่าจะทำอย่างไรให้เคาะสิ่งนี้ออกมาได้ ซึ่งอาจจะต้องเลือกเอาว่าจะกระจายขนาดนั้น หรือสุดท้ายถ้าเลือกสักทีใดทีหนึ่ง แล้วเปรียบเทียบแทนจะดีมัย
- 2   B: ค่ะ

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ

ตัวอย่างข้างต้นนี้เป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิชาการ A คือ อาจารย์ผู้สอน ส่วน B คือ นิสิตที่กำลังนำเสนอความก้าวหน้าของงานวิจัย ในสถานการณ์นี้ อาจารย์ผู้สอนแนะนำแนวทางการวิจัยให้กับนิสิต โดยมีผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์อื่น ๆ ร่วมฟังอยู่ด้วย ทั้งนี้ การแนะนำจัดเป็นวัจนกรรมที่คุกคามหน้าด้านลบของคู่สนทนาตามแนวคิดของ Brown & Levinson (1987) ซึ่งอาจทำให้นิสิตรู้สึกว่าคุณครูอาจารย์ผู้สอนบังคับหรือกดดันให้ต้องเชื่อหรือปฏิบัติตามที่อาจารย์ผู้สอนเสนอเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ อาจารย์ผู้สอนจึงต้องการลดการคุกคามหน้าของนิสิต โดยการแสดงการไม่บังคับให้นิสิตต้องเชื่อตาม ดังจะเห็นได้จากการที่อาจารย์ผู้สอนเลือกใช้ รูปภาพแสดงการคาดคะเน อาจจะ เพื่อแสดงว่าอาจารย์ผู้สอนเองก็ได้ยืนยันอย่างหนักแน่นว่า ข้อเสนอแนะที่เสนอเป็นสิ่งที่ตนกล่าวอย่างมั่นใจ และนิสิตจะต้องเชื่อหรือปฏิบัติตามคำแนะนำดังกล่าวเท่านั้น อีกทั้งยังใช้ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น *ด้วย* เพื่อเปิดโอกาสให้นิสิตประเมินค่าคำแนะนำของอาจารย์ผู้สอนเองอีกด้วย

รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงดังกล่าวจึงมิได้ทำหน้าที่ลดการผูกมัดระหว่างผู้พูดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์แต่อย่างใด แต่เน้นทำหน้าที่ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ในบริบทการสื่อสารนี้

4.2.2.2 กลุ่มที่ทำทั้งสองหน้าที่พร้อมกัน

กลุ่มที่ทำทั้งสองหน้าที่พร้อมกัน หมายถึง การที่ผู้พูดใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำทั้งหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ และลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์พร้อมกันในบริบทการสื่อสารนั้น

จากกลุ่มข้อมูลที่ศึกษาพบว่า ผู้พูดใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำทั้งสองหน้าที่พร้อมกันทั้งหมด 735 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 46.05 ของความถี่ในการปรากฏทั้งหมด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 144

1	A:	ตั้ง:: อันนี้ <u>น่าจะ</u> เป็นภาพแรก <u>เนอะ</u>
2	B:	อันนี้ <u>เหมือน</u> มันต่อกัน <u>ปะ</u> มาเจอกัน แล้วไอนี้ก็คุ้ยกัน อ้อ ฉันจะข้ามไป
3	A:	อ้อ อ้อ อ้อ นี่ อันนี้ <u>เหมือน</u> มันเดินกลับมาก่อน
4	B:	เอ้ย มันมีสามตัวนี้หว่า <u>ใช่ปะ</u>
5	A:	เออใช่ อย่างนี้ <u>ได้มัย</u> มันเดินมา ตอนแรกมันเฉยเฉย หน้ามันบึ้งบึ้ง...

ตัวอย่างข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ

ตัวอย่างข้างต้นนี้เป็นข้อมูลการเสนอความคิดเห็น ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มวัจนกรรมบอกกล่าวตามแนวคิดของ Searle (1976) กล่าวคือ เป็นวัจนกรรมที่ผู้พูดผูกมัดตนเองกับความเป็นจริงของถ้อยคำที่กล่าว แต่เมื่อพิจารณาจากบริบทแวดล้อม พบว่า การเสนอความคิดเห็นนี้เกิดขึ้นขณะที่ A และ B ซึ่งมีสถานภาพเท่ากันกำลังช่วยกันทำภารกิจหรือกิจกรรมให้สำเร็จร่วมกันตามคำสั่ง เพราะฉะนั้นคู่สนทนาจึงต้องเลือกใช้กลไกทางภาษาในการสื่อสารเพื่อให้เกิดการผสมผสานทัศนคติระหว่างกัน ดังจะเห็นได้จากการที่ A และ B ต่างเสนอความคิดเห็นโดยใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงหลายประเภท ได้แก่ รูปภาษาแสดงการคาดคะเน *น่าจะ* ในบรรทัดที่ 1 รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน *เหมือน* ในบรรทัดที่ 2 และ 3 เพื่อแสดงความไม่แน่ใจ และรูปประโยคคำถามหลายแบบ ได้แก่ *ปะ ใช้ปะได้มั๊ย* และ *เนอะ* เพื่อเปิดโอกาสให้คู่สนทนาลองพิจารณาตามว่าความคิดเห็นของตนพอเป็นไปได้หรือไม่ตลอดการเสนอความคิดเห็น ซึ่งก็จะเห็นได้ว่า คู่สนทนามีการตอบกลับความเห็นของอีกฝ่ายหนึ่งในบางช่วง เช่น *อ้อ อ้อ อ้อ* ในบรรทัดที่ 3 และ *เออใช่* ในบรรทัดที่ 5 และร่วมกันเสนอความคิดเห็นเพื่อช่วยกันต่อเรื่องราวอย่างสอดคล้องประสานกัน

รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงดังกล่าว นอกจากจะทำหน้าที่ลดการผูกมัดระหว่างผู้พูดกับความจริงของข้อคิดเห็นที่เสนอแล้ว ยังทำหน้าที่ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ในบริบทการสื่อสารนี้เช่นกัน กล่าวคือ คู่สนทนาต่างต้องการลดการบังคับให้อีกฝ่ายเห็นตามที่ตนเสนอเท่านั้น เพื่อให้เกิดการผสมผสานทัศนคติระหว่างกัน และเอื้อต่อการทำภารกิจให้บรรลุผลสำเร็จ

ตัวอย่างที่ 145

งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของปริญญาานิพนธ์ในหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ ซึ่งมีความเป็นสหสาขาวิชาที่ประยุกต์ใช้แนวคิดทฤษฎีและวิธีวิทยาจากหลากหลายศาสตร์ ทั้งพฤติกรรมศาสตร์ มานุษยวิทยา สังคมวิทยา และธุรกิจศึกษา ผู้ที่สนใจสามารถนำแนวทางในการศึกษาวิจัยนี้ไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาวิจัย และ**อาจ**บูรณาการแนวคิดจากศาสตร์อื่น ๆ เพื่อมาเติมเต็มในการวิเคราะห์ข้อมูลในมิติต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้นได้

ตัวอย่างข้อมูลจากบทความวิชาการ

ตัวอย่างข้างต้นนี้ ผู้เขียนให้คำแนะนำเกี่ยวกับแนวทางการทำวิจัยในบทความวิชาการที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการระดับชาติ ทั้งนี้ แม้ว่าการแนะนำจะจัดอยู่ในกลุ่มวัจนกรรมที่คุกคามหน้าด้านลบของคู่สนทนาตามแนวคิดของ Brown & Levinson (1978, 1987) แต่เมื่อพิจารณาจากบริบทแวดล้อมแล้ว การเขียนบทความวิชาการเพื่อตีพิมพ์ในวารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการยอมรับนั้น ผู้เขียนย่อมต้องพึงระมัดระวังและให้ความสำคัญกับความจริงและความถูกต้องของข้อมูลที่น่าเสนอ เพราะหากมีการพิสูจน์ได้ว่าความรู้ที่เผยแพร่ไปไม่เป็นความจริงหรือไม่ถูกต้อง นักวิชาการ

ผู้นั้นก็จะเสียความน่าเชื่อถือ ด้วยเหตุนี้ รูปภาษาแสดงการคาดคะเน *อาจ* ที่ผู้เขียนเลือกใช้ในตัวอย่างนี้จึงอาจมิได้ทำหน้าที่ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์เท่านั้น แต่ยังเป็นกลไกทางภาษาที่ผู้เขียนเลือกใช้ในการลดทอนความมั่นใจของผู้เขียนลง เนื่องจากผู้เขียนไม่ต้องการจะกล่าวสิ่งใดที่เป็นการผูกมัดตนเองที่มากเกินไป

รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในตัวอย่างนี้จึงเป็นกลไกทางภาษาที่ทำทั้งหน้าที่ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ และลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ ในบริบทการสื่อสารนี้

ตัวอย่างที่ 146

อันที่จริงชีวิตตัวละครกับเพลงที่เลือกร้องก็ดูจะไม่ลื่นไปทางเดียวกันเท่าไร

ตัวอย่างข้อมูลจากบทความแสดงความคิดเห็น

ตัวอย่างข้างต้นนี้เป็นการวิจารณ์ข้อดีของบทภาพยนตร์จากข้อมูลบทความแสดงความคิดเห็นในเพจ “หนังโปรดของข้าพเจ้า” ซึ่งเป็นเพจเฟซบุ๊กที่มีผู้ติดตามสูงสุด 3 อันดับแรกของการจัดอันดับความนิยมในปี พ.ศ. 2561 ผู้เขียนบทความจึงต้องระมัดระวังอย่างมากที่จะไม่แสดงความคิดเห็นใดที่ไม่เป็นความจริง หรือสร้างความกระทบกระเทือนต่อผู้อื่น เนื่องจากข้อความที่ผู้เขียนเผยแพร่ในเพจนั้น ย่อมมีอิทธิพลและเข้าถึงผู้ใช้หลากหลายกลุ่ม ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงต้องการลดการผูกมัดระหว่างตนเองกับถ้อยคำ และลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ที่อาจเกิดขึ้นจากการวิจารณ์ ดังจะเห็นได้จากการที่ผู้เขียนเลือกใช้รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน *ดูจะ* และ *เท่าไร* ในการลดทอนความมั่นใจของผู้เขียนที่มีต่อคำวิจารณ์ลง เพื่อที่ผู้เขียนจะได้ไม่ต้องรับผิดชอบต่อถ้อยคำที่กล่าว หากมีผู้อื่นเห็นต่าง หรือได้รับการพิสูจน์ว่าเป็นความคิดเห็นที่ไม่ถูกต้อง อีกทั้งยังเป็นการแสดงให้เห็นว่า ผู้เขียนเองก็ยังมีได้ยืนยันอย่างหนักแน่นว่าบทภาพยนตร์เรื่องนี้มีจุดบกพร่องไปทั้งหมด เพื่อลดน้ำหนักของการวิจารณ์ให้ดูอ่อนลง

รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงดังกล่าวจึงเป็นกลไกทางภาษาที่ผู้เขียนเลือกใช้เพื่อทำทั้งหน้าที่ลดการผูกมัดระหว่างผู้เขียนกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ และ ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ในบริบทการสื่อสารนี้

ผลการศึกษาหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1) ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยมุ่งเน้นวิเคราะห์หน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย โดยพิจารณาจากทั้งรูปภาษา บริบทแวดล้อม และหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงจาก

งานวิจัยที่มีมาก่อนร่วมกัน เพื่อนำเสนอว่าผู้พูดใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำหน้าที่อย่างไร ขณะสื่อสาร ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่า เมื่อผู้พูดกล่าวถ้อยคำที่อาจส่งผลในแง่ลบต่อผู้พูดเอง หรือคู่สนทนา ผู้พูดมักใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ และลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์บ่อยครั้ง กล่าวได้ว่าสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

2) เมื่อเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์หน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทยกับหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่มื่อนักภาษาศาสตร์เสนอไว้ก่อนหน้านี้ (Fraser, 1980; Holmes, 1984; Caffi, 1999; Shisá, 2001; Schneider, 2010; Thaler, 2012; & Ibáñez, 2020) กล่าวได้ว่า ผลการศึกษามีความสอดคล้องกัน เพียงแต่ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยอาจจะสามารถจำแนกหน้าที่ ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ออกเป็น 4 หน้าที่ย่อย ได้แก่ 1) ลดการบังคับให้เห็นตาม 2) ลดน้ำหนักของการวิจารณ์ให้อ่อนลง 3) ลดน้ำหนักของการเสนอความคิดเห็นแย้งให้อ่อนลง และ 4) ลดน้ำหนักของการตำหนิให้อ่อนลง ซึ่งเป็นหน้าที่ย่อยที่สอดคล้องกับประเภทของวัจนกรรมที่ปรากฏในปริบทการสื่อสารนั้น เช่น ในสถานการณ์การสื่อสารที่ผู้พูดเสนอความคิดเห็นของตนเอง และไม่ต้องการให้คู่สนทนาารู้สึกว่าตนกำลังบังคับให้อีกฝ่ายต้องเชื่อหรือปฏิบัติตาม ข้อเสนอที่กล่าวเท่านั้น ผู้พูดก็มักจะใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในการเปิดโอกาสให้คู่สนทนาได้ลองพิจารณาว่าเห็นด้วยกับข้อคิดเห็นที่ผู้พูดเองเสนอหรือไม่ เพื่อลดการบังคับให้คู่สนทนาต้องเห็นตามความคิดของผู้พูดเท่านั้น หรือในสถานการณ์การสื่อสารที่ผู้พูดวิจารณ์คู่สนทนา ผู้พูดก็มักจะใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในการลดน้ำหนักของการวิจารณ์ให้อ่อนลง เพื่อมิให้คู่สนทนาเกิดความารู้สึกเสียหน้าจนมากเกินไป

3) เมื่อพิจารณาความถี่ของการปรากฏใช้หน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย พบว่า ผู้พูดมักใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ด้วยความถี่สูงกว่าการใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำหน้าที่ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากกลุ่มข้อมูลที่ศึกษาในงานวิจัยนี้ส่วนใหญ่เป็นการแสดงความคิดเห็นในปริเจทวิชาการ เช่น การสัมมนาวิชาการ บทความวิชาการ ซึ่งคุณสมบัติที่สำคัญที่สุดของนักวิชาการก็คือ การไม่กล่าวสิ่งใดที่เป็นเท็จ หรือไม่ถูกต้อง เพราะย่อมจะส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของนักวิชาการท่านนั้น เพราะฉะนั้น ในสถานการณ์การสื่อสารนี้ การลดการผูกมัดระหว่างผู้พูดกับถ้อยคำที่กล่าวจึงนับว่าเป็นสิ่งที่น่าจะสำคัญกว่าการรักษาความสัมพันธ์กับคู่สนทนาด้วยเหตุนี้ ผู้พูดจึงมีแนวโน้มที่จะใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในการลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ในสถานการณ์การสื่อสารดังกล่าว เพื่อรักษาหน้าของผู้พูดเองที่ไม่ต้องการกล่าวถ้อยคำใดที่เป็นเท็จ หรือไม่ถูกต้อง เพราะต้องการเป็นที่ยอมรับจากคนในสังคม ผลการศึกษานี้

อธิบายได้ด้วยข้อเสนอของ Spencer-Oatey (2000) ที่กล่าวถึง “หน้าด้านคุณภาพ (Quality face)” อันหมายถึง ความต้องการการประเมินค่าเชิงบวกเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคล เช่น สมรรถนะ ความสามารถ บุคลิกภายนอก โดย Spencer-Oatey เสนอว่า ในการปฏิสัมพันธ์ ผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ควรรักษาหน้าด้านคุณภาพทั้งของตนเองและคู่สนทนา โดยในกรณีนี้ ในฐานะนักวิชาการที่ต้องการได้รับการยอมรับและเป็นที่น่าเชื่อถือ การรักษาหน้าด้านคุณภาพของผู้พูดเองจึงอาจเป็นสิ่งที่สำคัญกว่าการรักษาหน้าด้านคุณภาพของคู่สนทนา

4) อย่างไรก็ตาม แม้ว่ากลุ่มข้อมูลที่ศึกษาในงานวิจัยนี้ส่วนใหญ่จะเป็นการแสดงความคิดเห็นในปริเฉทวิชาการที่ผู้พูดมักจะต้องคำนึงถึงการรักษาหน้าของตนเอง แต่ผลการศึกษายังพบว่า ผู้พูดมีการใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำหน้าที่ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์อีกด้วย ย่อมแสดงให้เห็นว่า ในการปฏิสัมพันธ์ ผู้พูดมิได้คำนึงถึงการรักษาหน้าของตนเองเท่านั้น แต่ยังคงให้ความสำคัญกับการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนาเช่นกัน

5) เมื่อพิจารณาความถี่ของการปรากฏใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำหน้าที่ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ พบว่า ผู้พูดมักใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อ **ลดการบังคับให้เห็นตาม** ด้วยความถี่สูงที่สุดอย่างชัดเจน

6) เมื่อพิจารณารูปแบบการปรากฏใช้หน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย พบว่า ผู้พูดใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ หรือลดการคุกคามหน้าของคู่สนทนาเพียงหน้าที่ใดหน้าที่หนึ่ง หรือทำทั้งสองหน้าที่ดังกล่าวพร้อมกันในบริบทการสื่อสารนั้นด้วย **ความถี่ที่ค่อนข้างใกล้เคียงกัน** ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวสนับสนุนให้เห็นอย่างชัดเจนว่า แม้ว่ากลุ่มข้อมูลที่ศึกษาในงานวิจัยนี้จะเป็นปริเฉทที่ปรากฏถ้อยคำแสดงความคิดเห็นทั้งหมด อีกทั้งยังเป็นการแสดงความคิดเห็นในปริเฉทที่ผู้พูดมักจะต้องคำนึงถึงการรักษาหน้าของตนเอง ซึ่งอาจเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ผู้พูดมีแนวโน้มที่จะใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ ทว่า ผู้พูดก็ได้ใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังไม่ใช้เพื่อลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ควบคู่กันไป

7) การใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำทั้งหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ และลดการคุกคามหน้าของคู่สนทนาควบคู่กันไปในบริบทการสื่อสาร อาจสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะของสังคมไทยที่คำนึงถึงทั้ง “หน้าของตนเอง” และ “หน้าของคู่สนทนา” กล่าวคือ ผู้พูดต่างก็ต้องการได้รับการยอมรับจากคนในสังคม จึงไม่ต้องการที่จะกล่าวถ้อยคำใดที่เป็นเท็จ หรือไม่ถูกต้อง

ซึ่งอาจจะทำให้ผู้พูดเองเกิดความรู้สึก “เสียหน้า” ดังที่ธีรยุทธ บุญมี (2542: 275) อธิบายเกี่ยวกับแนวคิดเรื่อง “หน้า” ในสังคมไทยไว้ว่า

“มนุษย์ทุกคนย่อมมีสถานะที่แน่นอนในสังคม สถานะนี้มีไว้เพื่อกำหนดบทบาทหรือหน้าที่เท่านั้น หากแต่ยังมีคุณค่าเชิงสัญลักษณ์หรือที่เรียกว่า ศักดิ์ศรีอีกด้วย หากในสถานการณ์หนึ่ง ๆ หรือในโอกาสหนึ่ง ๆ คนรู้สึกว่าตัวเองมีคุณค่าเชิงสัญลักษณ์มากขึ้นก็จะเกิดความรู้สึกมีหน้ามีตา หากตรงกันข้ามก็จะรู้สึกเสียหน้าหรืออับอาย เป็นที่น่าสังเกตว่า คำว่า เสียหน้าหรือได้หน้าได้ตามักจะใช้ในโอกาสที่มีการประชุมกัน มีฝูงชนหรือกลุ่มชนอยู่จำนวนหนึ่ง หากในที่ชุมนุมนี้เราได้รับคุณค่าหรือหน้าที่ทางสัญลักษณ์ เช่น ได้รับรางวัล คำชมเชย ได้รับเลือกให้เป็นตัวแทนกล่าวสุนทรพจน์ ฯลฯ เราจะรู้สึกได้หน้าอย่างมาก แต่ถ้าถูกตำหนิหรือทำบางอย่างผิดพลาด ไม่เหมาะสมกับกาลเทศะ เราจะรู้สึกสูญเสียคุณค่าเชิงสัญลักษณ์ ซึ่งก็คือความรู้สึกอับอาย เสียหน้าอย่างมาก ดังคำพูดที่ว่า อายแทบมุดแผ่นดินหนี เป็นต้น”

ธีรยุทธ บุญมี (2542: 275)

จากคำอธิบายข้างต้น อาจสรุปได้ว่า “หน้า” ในสังคมไทย หมายถึง การได้รับการยอมรับจากคนในสังคม ซึ่งการยอมรับนั้นอาจเกิดจากการกระทำที่ดี การมีความรู้ความสามารถ รวมถึงการประพฤติปฏิบัติตนตามบรรทัดฐานของสังคม (พรรณธร ครุฑเนตร, 2557: 222) ด้วยเหตุนี้ ผู้พูดจึงใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อลดการผูกมัดระหว่างผู้พูดเองกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ในการกล่าวถ้อยคำกลุ่มวัจนกรรมบอกกล่าว เช่น การเสนอความคิดเห็น การให้ข้อมูล เป็นต้น เพื่อให้ผู้พูดจะได้ไม่ต้องรับผิดชอบต่อถ้อยคำที่กล่าวออกไป หรือเกิดความรู้สึก “เสียหน้า” ในกรณีที่ถ้อยคำที่กล่าวถูกโต้แย้ง หรือได้รับการพิสูจน์ว่าไม่ถูกต้องในภายหลัง

ในขณะเดียวกัน ผู้พูดเองก็ไม่ต้องการกระทำสิ่งใดที่ทำให้คู่สนทนาารู้สึก “เสียหน้า” เช่นกัน เพราะฉะนั้น เมื่อผู้พูดกล่าวถ้อยคำหรือกระทำสิ่งใดที่อาจส่งผลในแง่ลบต่อคู่สนทนา เช่น การเสนอความคิดเห็นแย้ง การวิจารณ์ การตำหนิ การแนะนำ การเตือน เป็นต้น ผู้พูดก็จะใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำให้น้ำหนักของการคุกคามนั้นดูอ่อนลง

8) ผลการศึกษาดังกล่าวสนับสนุนงานวิจัยของ Ukosakul (2005) ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสำคัญของ “หน้า” และ “ความสุภาพ” ในสังคมไทย โดยวิเคราะห์จากสำนวนที่เกี่ยวข้องกับหน้าในภาษาไทย ทั้งนี้ Ukosakul เสนอว่า “หน้า” เป็นสิ่งที่คนไทยคำนึงถึงเป็นอย่างยิ่งในการปฏิสัมพันธ์ โดยคนไทยจะให้ความสำคัญกับการรักษาหน้าทั้งของตนเองและคู่สนทนา โดยการไม่ทำให้ตนเองและคู่สนทนาเกิดความรู้สึก “เสียหน้า”

9) การที่ผู้พูดใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อรักษาหน้าทั้งของผู้พูดเองและคู่สนทนา นับเป็นกลไกการจัดการความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Management of Interpersonal Relations) ที่จะช่วยให้การปฏิสัมพันธ์ของคนในสังคมเป็นไปอย่างราบรื่นและสัมฤทธิ์ผล (Schneider, 2010) หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็น “การจัดการความสัมพันธ์ (Rapport Management)” ของสมาชิกในสังคม ตามแนวคิดของ Spencer-Oatey (2000, 2002) ที่ผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ต่างคำนึงถึง “หน้า (face)” อันหมายถึง ความต้องการการให้เกียรติ ให้ความสำคัญ การได้รับการยอมรับจากผู้อื่น ที่ควรได้รับขณะสื่อสารในสถานการณ์นั้น ๆ และ “สิทธิทางสังคม (sociality rights)” อันหมายถึง สิทธิพื้นฐานที่ควรได้รับขณะปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เพื่อรักษา “สมดุลทางสังคม (the social equilibrium)” และ “สัมพันธ์ภาพฉันมิตร (friendly relation)” ระหว่างกัน

4.3 ความสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่กับประเภทของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย

ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่กับประเภทของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย ผู้วิจัยจะพิจารณาจากผลการเปรียบเทียบประเภทของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทยที่ปรากฏใช้ในแต่ละหน้าที่ จากผลการวิเคราะห์ พบว่า การใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำหน้าที่ที่แตกต่างกันค่อนข้างมีผลต่อการเลือกใช้ประเภทของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงของผู้พูด ดังรายละเอียดต่อไปนี้

จากข้อมูลที่ศึกษา พบการใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงทั้งหมด 1,134 ถ้อยคำ และปรากฏการใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงทั้งหมด 1,596 ครั้ง สามารถจำแนกรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงได้เป็น 8 ประเภท ได้แก่ 1) รูปภาษาแสดงการคาดคะเน 2) รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน 3) กริยาแสดงสภาวะทางความคิด 4) ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น 5) รูปภาษาแสดงการออกตัว 6) รูปภาษาแสดงการสมมติเหตุการณ์ 7) รูปภาษากำหนดขอบเขตความรับผิดชอบ และ 8) รูปภาษาแสดงความลังเลใจ เมื่อพิจารณาและเปรียบเทียบความถี่ประเภทของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏใช้ในแต่ละหน้าที่ สามารถสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 71 ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่
กับประเภทของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย

ลำดับ	ประเภทของรูปภาพ ที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย	หน้าที่ของรูปภาพ ที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย			
		ลดการผูกมัดกับ ค่าความเป็นจริงของ ประพจน์		ลดการคุกคามหน้าของ ผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์	
		ความถี่/ครั้ง	ร้อยละ	ความถี่/ครั้ง	ร้อยละ
1.	รูปภาพแสดงการคาดคะเน	502	38.65	325	31.49
	1.1 รูปภาพแสดงการคาดคะเน เพื่อแสดงความเป็นไปได้	380	29.25	116	11.24
	1.2 รูปภาพแสดงการคาดคะเน เพื่อแสดงการแบ่งรับแบ่งสู้	93	7.16	188	18.22
	1.3 รูปภาพแสดงการคาดคะเน เพื่อแสดงการคาดเดา	29	2.24	21	2.03
2.	รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน	377	29.02	264	25.58
	2.1 รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน เพื่อลดความชัดเจนของถ้อยคำ	321	24.71	224	21.71
	2.2 รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน เพื่อลดปริมาณความถี่	56	4.31	40	3.87
3.	กริยาแสดงสภาวะทางความคิด	185	14.24	152	14.73

ลำดับ	ประเภทของรูปภาพ ที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย	หน้าที่ของรูปภาพ ที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย			
		ลดการผูกมัดกับ ค่าความเป็นจริงของ ประพจน์		ลดการคุกคามหน้าของ ผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์	
		ความถี่/ ครั้ง	ร้อยละ	ความถี่/ ครั้ง	ร้อยละ
4.	ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น	151	11.62	217	21.03
	4.1 ประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธ เพื่อเสนอความคิดเห็นที่เป็นกลาง	<u>100</u>	<u>7.70</u>	<u>118</u>	<u>11.44</u>
	4.2 ประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธ เพื่อขอคำยืนยัน	36	2.77	66	6.40
	4.3 ประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธ เพื่อถามความคิดเห็น	15	1.15	33	3.19
5.	รูปภาพแสดงการออกตัว	50	3.85	37	3.59
	5.1 การออกตัวว่าความคิดของตนเอง ผิดพลาด	<u>24</u>	<u>1.85</u>	12	1.16
	5.2 การออกตัวว่าไม่แน่ใจต่อถ้อยคำที่กล่าว	18	1.37	<u>17</u>	<u>1.66</u>
	5.3 การออกตัวว่าไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญ	6	0.47	6	0.58
	5.4 การออกตัวว่าไม่ได้มีเจตนาทางลบ	2	0.16	2	0.19
6.	รูปภาพแสดงการสมมติเหตุการณ์	12	0.92	21	2.02
7.	รูปภาพกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบ	13	1.01	8	0.78
	7.1 การอ้างถึงขอบเขตข้อมูลเท่าที่ทราบ	2	<u>0.69</u>	<u>4</u>	<u>0.39</u>
	7.2 การอ้างถึงสิ่งหรือบุคคลอื่น	4	0.32	<u>4</u>	<u>0.39</u>
8.	รูปภาพแสดงความลังเลใจ	9	0.69	8	0.78
รวม		1,299	100.00	1,032	100.00

จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่า เมื่อผู้พูดต้องการลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของ ประพจน์ ผู้พูดจะเลือกใช้ รูปภาษาแสดงการคาดคะเน มากที่สุด พบทั้งสิ้น 502 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 38.65 จากรูปภาษาทั้งหมด โดยประเภทย่อยของรูปภาษาแสดงการคาดคะเนที่พบมากที่สุด คือ รูปภาษาแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงความเป็นไปได้ ซึ่งพบมากถึง 380 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 29.25 จากรูปภาษาทั้งหมด รองลงมา คือ รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน กริยาแสดงสภาวะทางความคิด ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น รูปภาษาแสดงการออกตัว รูปภาษากำหนดขอบเขต ความรับผิดชอบ รูปภาษาแสดงการสมมติเหตุการณ์ และรูปภาษาแสดงความลังเลใจ ตามลำดับ

ส่วนเมื่อต้องการลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ ผู้พูดก็จะเลือกใช้ รูปภาษาแสดงการคาดคะเน มากที่สุดเช่นเดียวกัน พบทั้งสิ้น 325 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 31.49 จากรูปภาษาทั้งหมด โดยประเภทย่อยของรูปภาษาแสดงการคาดคะเนที่พบมากที่สุด คือ รูปภาษาแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงการแบ่งรับแบ่งสู้ ซึ่งพบจำนวน 188 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 18.22 จากรูปภาษาทั้งหมด รองลงมา คือ รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น กริยาแสดงสภาวะทางความคิด รูปภาษาแสดงการออกตัว รูปภาษาแสดงการสมมติเหตุการณ์ รูปภาษากำหนดขอบเขตความรับผิดชอบ และรูปภาษาแสดงความลังเลใจ ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่กับประเภทของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง ในภาษาไทย สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1) หากพิจารณาความถี่ในการปรากฏของประเภทรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในแต่ละหน้าที่ จะเห็นว่า บางรูปภาษาปรากฏในความถี่สูง บางรูปภาษาปรากฏในความถี่ปานกลาง บางรูปภาษาปรากฏในความถี่ต่ำ และบางรูปภาษาปรากฏน้อยมาก และเพื่อให้เห็นภาพรวมความสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่กับประเภทของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทยได้อย่างชัดเจน ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเภทของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ผู้พูดเลือกใช้ด้วย ความถี่สูงสุดสามอันดับแรก ในแต่ละหน้าที่ โดยสามารถสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 72 ตารางแสดงประเภทของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย
ที่ปรากฏด้วยความถี่สูงสุดในแต่ละหน้าที่

ลำดับ	หน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย	ประเภทของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงที่พบมากที่สุด
1.	ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์	1) รูปภาพแสดงการคาดคะเน
		2) รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน
		3) กริยาแสดงสภาวะทางความคิด
2.	ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์	1) รูปภาพแสดงการคาดคะเน
		2) รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน
		3) ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น

จากตารางแสดงประเภทของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทยที่ปรากฏด้วย **ความถี่สูงสุดสามอันดับแรก** ในแต่ละหน้าที่ข้างต้น อาจสรุปประเด็นสำคัญได้ดังต่อไปนี้

1. รูปภาพแสดงการคาดคะเน เป็นประเภทของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงที่ผู้พูดเลือกใช้ด้วยความถี่สูงที่สุดทั้งสองหน้าที่ ทั้งนี้ การที่ผู้พูดนิยมเลือกใช้รูปภาพแสดงการคาดคะเนทั้งในบริบทที่ต้องการลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ และ ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ อาจสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมเรื่องความอ่อนน้อมถ่อมตนของสังคมไทยที่มักจะแสดงออกถึงความไม่มั่นใจในการกล่าวถ้อยทั้งในบริบทที่ถ้อยคำนั้นอาจส่งผลในแง่ลบต่อตนเองหรือ คู่สนทนา เนื่องจากภาษาดังกล่าวเป็นวิธีการที่ผู้พูดจะสามารถสื่อให้คู่สนทนาเห็นว่า ตนมิได้มีความรู้ความสามารถที่เหนือกว่าคู่สนทนาแต่อย่างใด และยังต้องการให้คู่สนทนาช่วยพิจารณาความคิดที่ผู้พูดเสนอ ซึ่งการแสดงออกถึงความไม่มั่นใจย่อมจะช่วยปกป้องผู้พูดเองจากการต้องรับผิดชอบต่อถ้อยคำที่กล่าว และลดน้ำหนักของการคุกคามต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

2. รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน จัดอยู่ในกลุ่มรูปภาพที่พบการปรากฏใช้ด้วยความถี่สูงสุดสามอันดับแรกทั้งสองหน้าที่ กล่าวได้ว่า ประเภทของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงดังกล่าวเป็นรูปภาพพื้นฐานที่ผู้พูดมักเลือกใช้เพื่อทำทั้งหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ และลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์

3. กริยาแสดงสภาวะทางความคิด จัดอยู่ในกลุ่มรูปภาพที่พบการปรากฏใช้ด้วยความถี่สูงสุดสามอันดับแรกในการทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ ทั้งนี้ การที่ผู้พูดมักเลือกใช้กริยาแสดงสภาวะทางความคิด เมื่อต้องการลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ อาจเนื่องมาจากภาษาดังกล่าวเป็นกลไกทางภาษาที่สามารถสื่อให้เห็นก่อนว่า ถ้อยคำที่กล่าวเป็น

เพียงความคิดของตนเพียงคนเดียว ยังไม่ได้แน่ใจ ไม่ได้ยืนยัน และไม่ได้ให้ความชัดเจนว่าถ้อยคำที่กล่าวจะเป็นจริงตามนั้นทั้งหมด ซึ่งก็จะช่วยให้ผู้พูดสามารถกล่าวถ้อยคำได้ตามเจตนาอย่างอิสระ โดยมีต้องกังวลว่าผู้พูดเองจะต้องรับผิดชอบต่อถ้อยคำที่กล่าว หรือถ้อยคำนั้นจะส่งผลในแง่ลบต่อตนเองหรือไม่

4. ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น จัดอยู่ในกลุ่มรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงสามอันดับแรกที่ผู้พูดมักเลือกใช้ในการทำหน้าที่ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ อาจเนื่องมาจากการเสนอความคิดเห็นโดยใช้รูปประโยคคำถามเป็นกลไกทางภาษาที่เอื้อให้คู่สนทนาได้พิจารณา และสามารถแสดงการตอบรับหรือปฏิเสธข้อเสนอของผู้พูดได้โดยอิสระ ซึ่งเท่ากับเป็นการลดการบังคับให้คู่สนทนาต้องเชื่อหรือปฏิบัติตามที่ผู้พูดกล่าวเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ ผู้พูดจึงมักเลือกใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงดังกล่าวในบริบทการสื่อสารที่อาจเกิดการคุกคามคู่สนทนา เพื่อแสดงให้คู่สนทนาเห็นว่า ผู้พูดยังคงคำนึงถึงความรู้สึกและให้เกียรติคู่สนทนาตลอดการปฏิสัมพันธ์

2) ในบทที่ 3 ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการจำแนกประเภทของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงตามแนวคิดทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ อย่างไรก็ตาม จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่กับประเภทของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผลการวิเคราะห์ในหัวข้อนี้อาจนำมาเป็นเกณฑ์ในการจำแนกประเภทของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับที่ Fraser (1980: 344-345) ได้แบ่งประเภทของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงออกเป็น 2 กลุ่มตามข้อคำนึงของผู้พูด ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงโดยคำนึงถึงผู้พูด (self-serving mitigation)

ซึ่งเป็นการใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ผู้พูดใช้เพื่อลดผลกระทบในแง่ลบที่อาจเกิดขึ้นกับตน โดยการลดการผูกมัดตนเองกับถ้อยคำที่กล่าวหรือแสดงความจำเป็นที่ต้องกระทำหรือกล่าวถ้อยบางอย่างที่อาจคุกคามคู่สนทนา กล่าวได้ว่า เป็นการใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อประโยชน์ต่อผู้พูด

จากคำอธิบายข้างต้น สรุปได้ว่า การใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์จัดเป็นการใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงโดยคำนึงถึงผู้พูดตามแนวคิดของ Fraser (1980)

2. การใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงโดยคำนึงถึงคู่สนทนา (altruistic mitigation)

ซึ่งเป็นการใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ผู้พูดใช้เพื่อลดผลกระทบในแง่ลบที่อาจเกิดขึ้นกับคู่สนทนา โดยการลดน้ำหนักการคุกคามคู่สนทนาให้อ่อนลง กล่าวได้ว่า เป็นการใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อประโยชน์ต่อคู่สนทนา

จากคำอธิบายข้างต้น สรุปได้ว่า การใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำหน้าที่ลดการคุกคามหน้าของคู่สนทนาจัดเป็นการใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงโดยคำนึงถึงคู่สนทนาตามแนวคิดของ Fraser (1980)

ทั้งนี้ ผู้วิจัยนำประเภทของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏด้วย **ความถี่สูงสุดสามอันดับแรก** ในแต่ละหน้าที่ อันได้แก่ รูปภาษาแสดงการคาดคะเน รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน กริยาแสดงสภาวะทางความคิด และประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น มาจำแนกประเภทออกเป็น 2 กลุ่มตามข้อคำนึงของผู้พูด โดยสามารถสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 73 ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงจำแนกตามแนวคิดทางวินบัญญัติศาสตร์ และประเภทของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงจำแนกตามข้อคำนึงของผู้พูด

ลำดับ	ประเภทของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงจำแนกตามแนวคิดทางวินบัญญัติศาสตร์	ประเภทของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงจำแนกตามข้อคำนึงของผู้พูด	
		การใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงโดยคำนึงถึงผู้พูด	การใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงโดยคำนึงถึงคู่สนทนา
1.	รูปภาษาแสดงการคาดคะเน	✓	✓
2.	รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน	✓	✓
3.	กริยาแสดงสภาวะทางความคิด	✓	
4.	ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น		✓

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่า **รูปภาษาแสดงการคาดคะเน** และ **รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน** จัดเป็นประเภทของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ผู้พูดมักใช้ในบริบทที่คำนึงถึงทั้งผู้พูดเองและคู่สนทนา ส่วน **กริยาแสดงสภาวะทางความคิด** จัดเป็นประเภทของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ผู้พูดมักใช้ในบริบทที่คำนึงถึงผู้พูดเอง ในขณะที่ **ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น** จัดเป็นประเภทของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ผู้พูดมักใช้ในบริบทที่คำนึงถึงคู่สนทนา

ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวอาจแสดงให้เห็นลักษณะการปฏิสัมพันธ์ของสังคมไทยที่ผู้พูดมีแนวโน้มจะให้ความสำคัญในการเลือกใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงอย่างเหมาะสมกับบริบทการสื่อสารที่แตกต่างกัน เพื่อให้ผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์สามารถสนทนากันได้อย่างราบรื่นและบรรลุวัตถุประสงค์ของการสื่อสารในสถานการณ์นั้น ๆ

ในบทนี้ ผู้วิจัยได้กล่าวถึงผลการสังเคราะห์หน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงจากแนวคิดและหลักการที่นักวิจัยปฏิบัติศาสตร์เสนอไว้ก่อนหน้านี้ และได้นำผลการสังเคราะห์นั้นมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์หน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย อีกทั้งวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่กับประเภทของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย ในบทถัดไป ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงจากปริจเฉท 4 ชนิด ได้แก่ การสนทนาแบบเน้นภารกิจ การสัมมนาวิชาการ บทความวิชาการ และบทความแสดงความคิดเห็น

บทที่ 5

ความสัมพันธ์ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงกับปริจเฉท 4 ชนิด

การศึกษาการทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทยแสดงให้เห็นว่า ผู้พูดมีการใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงหลายประเภท โดยรูปภาษาเหล่านั้นอาจทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ หรือ ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ เพื่อให้การปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกในสังคมเป็นไปอย่างราบรื่น ดังที่ได้กล่าวถึงแล้วในบทที่ 3 และบทที่ 4

อย่างไรก็ตาม ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ประกอบด้วยข้อมูลการสื่อสารจากปริจเฉท 4 ชนิด ได้แก่ การสนทนาแบบเน้นภารกิจ การสัมมนาวิชาการ บทความวิชาการ และบทความแสดงความคิดเห็น ซึ่งจากการทบทวนงานวิจัยที่ศึกษาการทำให้ความอ่อนลงที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่า ชนิดของปริจเฉทก็มีผลต่อรูปภาษาและหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง (Kurzon, 2001; Martinovski, 2006; Flores-Ferrán, 2010; Itakura & Tsui, 2011; Itakura, 2013; Takimoto, 2015; & Ren, 2018)

ในบทนี้ ผู้วิจัยจึงจะวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงกับปริจเฉท 4 ชนิด ได้แก่ การสนทนาแบบเน้นภารกิจ การสัมมนาวิชาการ บทความวิชาการ และบทความแสดงความคิดเห็น โดยแบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นการเปรียบเทียบรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในปริจเฉท 4 ชนิด ส่วนที่ 2 เป็นการเปรียบเทียบหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในปริจเฉท 4 ชนิด และส่วนที่ 3 เป็นการสรุปภาพรวมความสัมพันธ์ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงกับปริจเฉท 4 ชนิด ดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.1 ผลการเปรียบเทียบรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในปริจเฉท 4 ชนิด

ดังที่ได้กล่าวถึงแล้วในบทที่ 3 ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทยออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) ประเภทของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย และ 2) ลักษณะการปรากฏของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงจะเปรียบเทียบประเภทของรูปภาษาและลักษณะการปรากฏของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในปริจเฉท 4 ชนิดตามลำดับ ดังต่อไปนี้

5.1.1 ประเภทของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในปริจเฉท 4 ชนิด

จากข้อมูลที่ศึกษา ผู้วิจัยสามารถจำแนกประเภทของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงตามแนวคิดทางวินบัญญัติศาสตร์ได้เป็น 8 ประเภท ได้แก่ 1) รูปภาพแสดงการคาดคะเน 2) รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน 3) กริยาแสดงสภาวะทางความคิด 4) ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น 5) รูปภาพแสดงการออกตัว 6) รูปภาพแสดงการสมมติเหตุการณ์ 7) รูปภาพกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบ และ 8) รูปภาพแสดงความลังเลใจ เมื่อนำประเภทของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏใช้ในข้อมูลการสื่อสารจากปริจเฉท 4 ชนิด ได้แก่ การสนทนาแบบเน้นภารกิจ การสัมมนาวิชาการ บทความวิชาการ และบทความแสดงความคิดเห็น มาเปรียบเทียบกันและพิจารณาความถี่การปรากฏ สามารถสรุปผลการศึกษาดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 74 ตารางแสดงผลการเปรียบเทียบ
ประเภทของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในปริจเฉท 4 ชนิด

ลำดับ	ประเภทของ รูปภาพที่ทำให้ ความอ่อนลง ในภาษาไทย	ชนิดของปริจเฉท							
		การสนทนา แบบเน้นภารกิจ		การสัมมนา วิชาการ		บทความ วิชาการ		บทความแสดง ความคิดเห็น	
		ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ
1.	รูปภาพ แสดงการคาดคะเน	47	12.53	217	34.12	255	75.44	114	46.15
	1.1 รูปภาพแสดงการ คาดคะเนเพื่อแสดง ความเป็นไปได้	41	10.93	83	13.05	216	63.91	74	29.96
	1.2 รูปภาพแสดงการ คาดคะเนเพื่อแสดง การแบ่งรับแบ่งสู้	5	1.33	114	17.93	32	9.47	37	14.98
	1.3 รูปภาพแสดงการ คาดคะเนเพื่อแสดง การคาดเดา	1	0.27	20	3.14	7	2.06	3	1.21

ลำดับ	ประเภทของ รูปภาพที่ทำให้ ความอ่อนลง ในภาษาไทย	ชนิดของปริจเฉท							
		การสนทนา แบบเน้นภารกิจ		การสัมมนา วิชาการ		บทความ วิชาการ		บทความแสดง ความคิดเห็น	
		ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ
2.	รูปภาพแสดงการ ไม่ระบุชัดเจน	98	26.13	196	30.82	49	14.49	74	29.95
	2.1 รูปภาพแสดงการ ไม่ระบุชัดเจนเพื่อลด ความชัดเจนของถ้อยคำ	98	26.13	166	26.10	37	10.94	45	18.21
	2.2 รูปภาพแสดงการ ไม่ระบุชัดเจนเพื่อลด ปริมาณความถี่	0	0.00	30	4.72	12	3.55	29	11.74
3.	กริยาแสดงสภาวะ ทางความคิด	29	7.73	111	17.45	32	9.47	55	22.26
4.	ประโยคคำถามเพื่อ เสนอความคิดเห็น	173	46.13	44	6.92	0	0.00	0	0.00
	4.1 ประโยคคำถามแบบ ให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อ เสนอความคิดเห็นที่เป็น กลาง	103	27.47	15	2.36	0	0.00	0	0.00
	4.2 ประโยคคำถามแบบ ให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อ ขอคำยืนยัน	47	12.53	19	2.99	0	0.00	0	0.00
	4.3 ประโยคคำถามแบบ ให้ตอบรับ-ปฏิเสธเพื่อ ถามความคิดเห็น	23	6.13	10	1.57	0	0.00	0	0.00

ลำดับ	ประเภทของ รูปภาพที่ทำให้ ความอ่อนลง ในภาษาไทย	ชนิดของปริจเฉท							
		การสนทนา แบบเน้นภารกิจ		การสัมมนา วิชาการ		บทความ วิชาการ		บทความแสดง ความคิดเห็น	
		ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ
5.	รูปภาพ แสดงการออกตัว	3	0.80	50	7.86	1	0.30	2	0.82
	5.1 การออกตัวว่า ความคิดของตนอาจ ผิดพลาด	1	0.27	24	3.77	0	0.00	0	0.00
	5.2 การออกตัวว่า ไม่แน่ใจต่อถ้อยคำที่กล่าว	2	0.53	19	2.99	0	0.00	0	0.00
	5.3 การออกตัวว่า ไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญ	0	0.00	6	0.94	1	0.30	1	0.41
	5.4 การออกตัวว่า ไม่ได้มีเจตนาทางลบ	0	0.00	1	0.16	0	0.00	1	0.41
6.	รูปภาพแสดง การสมมติเหตุการณ์	18	4.80	3	0.47	0	0.00	0	0.00
7.	รูปภาพ กำหนดขอบเขต ความรับผิดชอบ	0	0.00	14	2.20	1	0.30	0	0.00
	7.1 การอ้างถึงขอบเขต ข้อมูลเท่าที่ทราบ	0	0.00	9	1.42	1	0.30	0	0.00
	7.2 การอ้างถึงสิ่งหรือ บุคคลอื่น	0	0.00	5	0.78	0	0.00	0	0.00
8.	รูปภาพ แสดงความลังเลใจ	7	1.88	1	0.16	0	0.00	2	0.82
	รวม	375	100	636	100	338	100	247	100

ตารางที่ 74 แสดงผลการเปรียบเทียบประเภทของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในปริจเฉท การสนทนาแบบเน้นภารกิจ การสัมมนาวิชาการ บทความวิชาการ และบทความแสดงความคิดเห็น สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1) จากการเปรียบเทียบประเภทของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในปริจเฉท 4 ชนิดดังกล่าว ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงมีทั้งประเภทที่ปรากฏในทุกชนิดปริจเฉท และปรากฏเฉพาะในบางชนิดปริจเฉท สามารถสรุปภาพรวมได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 75 ตารางแสดงภาพรวมประเภทของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในปริจเฉท 4 ชนิด

ลำดับ	ประเภทของ รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลง ในภาษาไทย	ชนิดของปริจเฉท			
		การสนทนา แบบเน้น ภารกิจ	การสัมมนา วิชาการ	บทความ วิชาการ	บทความ แสดง ความ คิดเห็น
1.	รูปภาพแสดงการคาดคะเน	✓	✓	✓	✓
2.	รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน	✓	✓	✓	✓
3.	กริยาแสดงสภาวะทางความคิด	✓	✓	✓	✓
4.	ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น	✓	✓	ไม่พบ	ไม่พบ
5.	รูปภาพแสดงการออกตัว	✓	✓	✓	✓
6.	รูปภาพแสดงการสมมติเหตุการณ์	✓	✓	ไม่พบ	ไม่พบ
7.	รูปภาพกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบ	ไม่พบ	✓	✓	ไม่พบ
8.	รูปภาพแสดงความลังเลใจ	✓	✓	ไม่พบ	✓

ตารางที่ 75 แสดงภาพรวมประเภทของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในแต่ละชนิดปริจเฉท ตารางดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ในปริจเฉทการสนทนาแบบเน้นภารกิจ และการสัมมนาวิชาการ ผู้พูดมีแนวโน้มที่จะใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงหลากหลายประเภทมากกว่าในปริจเฉทบทความวิชาการ และบทความแสดงความคิดเห็น ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ และการสัมมนาวิชาการมีลักษณะร่วมกัน คือ เป็นปริจเฉทที่ผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์สื่อสารแบบเผชิญหน้ากัน (face to face communication) โดยการสนทนาแบบเน้นภารกิจเป็นปริจเฉทการสนทนาที่คู่สนทนาได้รับมอบหมายให้ทำภารกิจหรือกิจกรรมให้สำเร็จร่วมกันตามคำสั่งที่กำหนด ทั้งนี้ ขณะที่ทำภารกิจร่วมกัน คู่สนทนาต่างต้องช่วยกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งย่อมส่งผลให้เกิดการเสนอความคิดเห็นแย้ง หรือการต่อรองขณะปฏิสัมพันธ์ การสนทนาดังกล่าวจึงต้องการความร่วมมือจากผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ในระดับสูง (สิทธิธรรม อ่องวุฒิวัฒน์, 2558; วัฒนา วุฒิจำนงค์, 2558) ด้วยเหตุนี้ ผู้พูดจึงมีแนวโน้มที่จะใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงหลากหลายประเภทใน

สถานการณ์การสื่อสารนี้ เพื่อลดการบังคับ ลดการคุกคาม และเปิดโอกาสให้คู่สนทนาสามารถเสนอหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้โดยอิสระ ซึ่งกลไกทางภาษาดังกล่าวก็จะช่วยให้ผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์เกิดการผสมผสานทัศนคติระหว่างกัน และเอื้อต่อการทำภารกิจให้บรรลุผลสำเร็จ ลักษณะการสนทนาดังกล่าวนี้นี้อุดคล้องกับงานวิจัยของณัฐพร พานโพธิ์ทอง และศิริพร ภักดีผาสุข (2561) ที่ศึกษาการสนทนาแบบเน้นภารกิจในภาษาไทยและปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ในการสนทนาแบบเน้นภารกิจ คู่สนทนาชาวไทยมักเลือกใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อลดการคุกคามคู่สนทนา เนื่องจากผู้พูดคำนึงถึงผู้ฟังและไม่ต้องการบังคับผู้ฟัง

ส่วนการสัมมนาวิชาการ เป็นการสนทนาที่ผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์สื่อสารแบบเผชิญหน้าเช่นกัน โดยมักจะมีการวิพากษ์วิจารณ์เกิดขึ้นในบริบทการสื่อสารนี้ ผู้เข้าร่วมการสัมมนาจึงน่าจะพยายามหลีกเลี่ยงการกล่าวถ้อยคำหรือกระทำการใดที่อาจทำให้คู่สนทนาต้องเสียหน้าต่อหน้าผู้เข้าร่วมการสัมมนาคนอื่น ๆ อีกทั้งการสัมมนาวิชาการยังเป็นสถานการณ์การสื่อสารที่ผู้เข้าร่วมการสัมมนาต่างมาแลกเปลี่ยนข้อมูลหรือข้อคิดเห็นในประเด็นวิชาการร่วมกัน การบอกกล่าวสิ่งที่เป็นจริงและถูกต้องจึงเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างมาก เพราะจะส่งผลต่อความน่าเชื่อถือในแวดวงวิชาการของผู้เข้าร่วมการสัมมนาเอง ผู้เข้าร่วมการสัมมนาจึงไม่ต้องการกล่าวสิ่งใดที่เป็นเท็จหรือไม่ถูกต้อง เพราะไม่ต้องการเสียหน้าต่อหน้าผู้เข้าร่วมการสัมมนาคนอื่น ๆ ด้วยเหตุนี้ ผู้พูดจึงมีแนวโน้มที่จะใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงหลากหลายประเภทในบริบทการสัมมนาวิชาการ เพื่อรักษาหน้าทั้งของคู่สนทนาและผู้พูดเองไม่ให้ต้องเสียหน้าต่อหน้าผู้เข้าร่วมการสัมมนาคนอื่น ๆ

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าบทความวิชาการ และบทความแสดงความคิดเห็นจะเป็นบริบทการสื่อสารที่ผู้พูดต่างผูกมัดตนเองกับถ้อยคำที่กล่าว และอาจมีการกล่าวถ้อยคำหรือกระทำการใดที่กระทบกระเทือนต่อผู้อื่นได้เช่นกัน ทว่า บริบททั้ง 2 ชนิดดังกล่าวมีลักษณะร่วมกัน คือ เป็นบริบทที่สื่อสารด้วยการเขียน ซึ่งจัดเป็นการสื่อสารแบบไม่เผชิญหน้า (interposed communication) จึงอาจเป็นเหตุผลที่พบรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงไม่หลากหลายเท่ารูปภาษาที่ปรากฏในบริบทที่ผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์สื่อสารแบบเผชิญหน้ากัน อันเป็นสถานการณ์การสื่อสารที่ผู้พูดน่าจะคำนึงและมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการแสดงความรู้สึกระหว่างกัน เพื่อทำให้การปฏิสัมพันธ์สามารถดำเนินไปได้อย่างราบรื่น ไม่เกิดความขัดแย้ง

2) ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า **รูปภาษาแสดงการคาดคะเน รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน กริยาแสดงสภาวะทางความคิด และรูปภาษาแสดงการออกตัว** ปรากฏใช้ในทุกชนิดบริบท กล่าวได้ว่า ประเภทของรูปภาษาดังกล่าวเป็นรูปภาษาพื้นฐานที่ผู้พูดมีแนวโน้มที่จะเลือกใช้เพื่อทำให้ความอ่อนลงในการปฏิสัมพันธ์

3) เมื่อพิจารณาความถี่การปรากฏใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในปริจเฉท 4 ชนิด ผลการศึกษาพบว่า **รูปภาษาแสดงการคาดคะเน** เป็นประเภทของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่พบบ่อยที่สุดในปริจเฉทการสนทนาวิชาการ บทความวิชาการ และบทความแสดงความคิดเห็น อาจเนื่องมาจากปริจเฉททั้ง 3 ชนิดดังกล่าวล้วนเป็นปริจเฉทที่ผู้พูดแสดงความคิดเห็นหรือจุดยืนของตนเอง ทั้งต่อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตัวเองและเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น เพราะฉะนั้น ผู้พูดย่อมผูกมัดตนเองกับถ้อยคำที่กล่าว และอาจมีการกล่าวถ้อยคำหรือกระทำการสิ่งใดที่คุกคามหรือกระทบกระเทือนต่อผู้อื่น ซึ่งรูปภาษาแสดงการคาดคะเนนั้นจะช่วยลดผลอันไม่พึงปรารถนาจากการกล่าวถ้อยคำในปริจเฉทดังกล่าวได้เป็นอย่างดี กล่าวคือ ผู้พูดจะใช้รูปภาษาแสดงการคาดคะเนเพื่อสื่อว่า ถ้อยคำที่กล่าวเป็นเพียงการคาดคะเน หรือการคาดการณ์ล่วงหน้าของตนเท่านั้น ยังมีได้เป็นสิ่งที่ผู้พูดมั่นใจว่าจะเกิดขึ้นตามนั้นอย่างแน่นอน ทั้งนี้ การสื่อว่าตนเองยังไม่ได้มั่นใจในกรณีที่ผู้พูดกล่าวถ้อยคำที่ผูกมัดตนเองกับค่าความเป็นจริงของถ้อยคำที่กล่าว การใช้รูปภาษานี้ก็จะช่วยลดการรับผิดชอบของผู้พูดเองต่อถ้อยคำนั้น หากได้รับการพิสูจน์ในภายหลังว่าเป็นการให้ข้อมูลที่ไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นความจริง อีกทั้งการสื่อว่าตนเองยังไม่ได้มั่นใจต่อถ้อยคำที่กล่าวยังช่วยลดการบังคับหรือกดดันให้คู่สนทนาต้องเชื่อหรือกระทำตาม หรือลดน้ำหนักการคุกคาม ในกรณีที่ผู้พูดกล่าวถ้อยคำหรือกระทำการสิ่งใดที่คุกคามหรือกระทบกระเทือนต่อผู้อื่นได้เช่นกัน

4) ในขณะที่ **ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น** เป็นประเภทของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่พบบ่อยที่สุดอย่างเห็นได้ชัดในปริจเฉทการสนทนาแบบเน้นภารกิจ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลการสนทนาภาษาญี่ปุ่น ดังปรากฏในงานวิจัยของ Fujii (2012) ที่ศึกษาเปรียบเทียบการสนทนาแบบเน้นภารกิจในภาษาญี่ปุ่นและภาษาอังกฤษแบบอเมริกัน ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ในการเสนอความคิดเห็น ผู้พูดภาษาญี่ปุ่นมักใช้รูปประโยคคำถามมากกว่ารูปประโยคบอกเล่าอย่างชัดเจน ในขณะที่ผู้พูดภาษาอังกฤษมีแนวโน้มที่จะใช้รูปประโยคบอกเล่ามากกว่า

ทั้งนี้ การที่ผู้พูดมักใช้ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็นในปริจเฉทการสนทนาแบบเน้นภารกิจ อาจเป็นเพราะว่า การสนทนาแบบเน้นภารกิจ เป็นปริจเฉทการสนทนาที่คู่สนทนาได้รับมอบหมายให้ทำภารกิจหรือกิจกรรมให้สำเร็จร่วมกันตามคำสั่งที่กำหนด ซึ่งการที่จะทำภารกิจได้สำเร็จนั้น คู่สนทนาต้องร่วมมือกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งการใช้ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็นจะเป็นกลไกทางภาษาที่เอื้อให้คู่สนทนาสามารถเสนอหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้โดยอิสระ เนื่องจากการเป็นการสื่อว่า ผู้พูดขอให้คู่สนทนาลองพิจารณาข้อคิดเห็นของตนเองว่าพอเป็นไปได้หรือไม่ และหากคู่สนทนาเห็นต่างไป ก็ยังสามารถตอรอง หรือเสนอความคิดเห็นแย้งกลับมาได้ตลอดการปฏิสัมพันธ์ กลไกทางภาษานี้จึงมีบทบาทสำคัญในฐานะเครื่องมือที่ช่วยให้คู่สนทนาเกิดการผสมผสานทัศนคติและร่วมมือกัน เพื่อทำภารกิจให้บรรลุผลสำเร็จ

5) จากข้อมูลที่ศึกษาพบว่า **รูปภาษากำหนดขอบเขตความรับผิดชอบ** เป็นประเภทของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏใช้เฉพาะในปริจเฉทการสัมมนาวิชาการ และบทความวิชาการเท่านั้น โดยผู้พูดมักจะใช้รูปภาษาดังกล่าวในการพูดจำกัดส่วนข้อมูลที่ตนจะรับผิดชอบ หรือแสดงว่าความรับผิดชอบเป็นเรื่องของสิ่งหรือบุคคลอื่น เพื่อลดความรับผิดชอบในกรณีที่ถ้อยคำที่กล่าวได้รับการพิสูจน์ว่าไม่ถูกต้อง หรือมีผู้ที่เห็นต่างออกไป ทั้งนี้ การที่รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงประเภทนี้ปรากฏใช้เฉพาะในปริจเฉทการสัมมนาวิชาการ และบทความวิชาการ อาจอธิบายได้ว่า เนื่องจากการสัมมนาวิชาการ และบทความวิชาการต่างเป็นปริจเฉทวิชาการที่ผู้พูดแสดงความคิดเห็นเพื่อเสนอองค์ความรู้ทางวิชาการ ซึ่งการจะทำให้ผู้อื่นเชื่อถือในประเด็นความรู้ที่ผู้พูดเองเสนอ/เผยแพร่ได้นั้น เนื้อหาที่กล่าวย่อมต้องมีความน่าเชื่อถือ ผู้พูดจึงต้องพึงระมัดระวัง และให้ความสำคัญกับความเป็นจริงและความถูกต้องของข้อมูลที่น่าเสนอ/เผยแพร่เป็นอย่างมาก ด้วยเหตุนี้ ผู้พูดจึงมีแนวโน้มที่จะใช้รูปภาษากำหนดขอบเขตความรับผิดชอบในปริจเฉทการสัมมนาวิชาการ และบทความวิชาการ เพื่อลดการผูกมัดระหว่างผู้พูดกับถ้อยคำที่กล่าว โดยการสื่อให้เห็นก่อนว่า ถ้อยคำที่กล่าวมาจากข้อมูลเท่าที่ผู้พูดเองทราบเท่านั้น หรือนำมาจากสิ่งหรือบุคคลอื่น มิได้มาจากความคิดของตนแต่อย่างใด และหากมีการพิสูจน์ได้ว่าความรู้ที่เสนอ/เผยแพร่ไปไม่เป็นความจริง หรือไม่ถูกต้อง ผู้พูดก็ไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบต่อถ้อยคำนั้น ดังที่ Fraser (1980: 345) เสนอไว้ว่า ผู้พูดมักจะอ้างถึงสิ่งอื่นเพื่อ “ทำให้หลุดพ้นจากความรับผิดชอบ (get off the hook)” เมื่อผู้พูดไม่ต้องการผูกมัดตนเองกับถ้อยคำที่กล่าว

6) นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบว่า **ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น และภาษาแสดงการสมมติเหตุการณ์** เป็นประเภทของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏใช้เฉพาะในปริจเฉทการสนทนาแบบเน้นภารกิจ และการสัมมนาวิชาการ รูปภาษาทั้ง 2 ประเภทดังกล่าวล้วนเป็นกลไกทางภาษาที่ผู้พูดเลือกใช้เพื่อลดการบังคับให้คู่สนทนาต้องเชื่อหรือปฏิบัติตามที่ผู้พูดเสนอเท่านั้น โดยการเปิดโอกาสให้คู่สนทนาได้ลองพิจารณาความเห็นที่ผู้พูดเองเสนอดูก่อนว่าเป็นไปได้หรือไม่ ซึ่งคู่สนทนาจึงสามารถแสดงการตอบรับหรือปฏิเสธข้อเสนอของผู้พูดได้โดยอิสระ

ทั้งนี้ ผลการศึกษาดังกล่าวอาจแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงกับชนิดปริจเฉทได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า ปริจเฉททั้ง 4 ชนิดอาจสามารถจำแนก ออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ตามเกณฑ์การเผชิญหน้ากันของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ดังนี้

1) กลุ่มปริจเฉทที่ผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์สื่อสารแบบเผชิญหน้ากัน

ได้แก่ การสนทนาแบบเน้นภารกิจ และการสัมมนาวิชาการ

2) กลุ่มปริจเฉทที่ผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์สื่อสารแบบไม่เผชิญหน้า

ได้แก่ บทความวิชาการ และบทความแสดงความคิดเห็น

สามารถสรุปภาพรวมความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงกับกลุ่มปริจเฉทได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 76 ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงกับกลุ่มปริจเฉท

ลำดับ	ประเภทของรูปภาพ ที่ทำให้ความอ่อนลง ในภาษาไทย	กลุ่มปริจเฉท	
		ผู้ร่วมในการ ปฏิสัมพันธ์สื่อสาร แบบเผชิญหน้ากัน	ผู้ร่วมในการ ปฏิสัมพันธ์สื่อสาร แบบไม่เผชิญหน้า กัน
1.	รูปภาพแสดงการคาดคะเน	✓	✓
2.	รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน	✓	✓
3.	กริยาแสดงสภาวะทางความคิด	✓	✓
4.	ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น	✓	ไม่พบ
5.	รูปภาพแสดงการออกตัว	✓	✓
6.	รูปภาพแสดงการสมมติเหตุการณ์	✓	ไม่พบ
7.	รูปภาพกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบ	✓	✓
8.	รูปภาพแสดงความตั้งใจ	✓	✓

ตารางที่ 76 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงกับกลุ่มปริจเฉท ตารางดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ในสถานการณ์ที่ผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์สื่อสารแบบเผชิญหน้ากัน ผู้พูดมีการใช้ ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น และ รูปภาพแสดงการสมมติเหตุการณ์ อันเป็นกลไกทางภาษาที่เอื้อให้คู่สนทนาสามารถเสนอหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้โดยอิสระ ในขณะที่ในสถานการณ์ที่ผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์สื่อสารแบบไม่เผชิญหน้ากัน ไม่ปรากฏการใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงทั้ง 2 ประเภทดังกล่าว ผลการศึกษานี้อาจสามารถสะท้อนให้เห็นลักษณะการปฏิสัมพันธ์ของคนไทยประการหนึ่ง กล่าวคือ เมื่ออยู่ในสถานการณ์การสื่อสารแบบเผชิญหน้ากัน คนไทยมักจะแสดงการให้เกียรติและคำนึงถึงความรู้สึกของคู่สนทนาตรงหน้า โดยผู้พูดจะเปิดโอกาสให้คู่สนทนาได้มีบทบาทและมีส่วนร่วมตลอดการปฏิสัมพันธ์ เพื่อผสานความสัมพันธ์ระหว่างกัน ซึ่งก็จะช่วยให้การปฏิสัมพันธ์ดำเนินไปอย่างราบรื่น

5.1.2 ลักษณะการปรากฏของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในปริจเฉท 4 ชนิด

จากข้อมูลที่ศึกษาแสดงให้เห็นว่า รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทยสามารถปรากฏเดี่ยว ๆ และปรากฏร่วมกันได้ โดยพบการปรากฏใช้รูปภาษาร่วมกันตั้งแต่ 2-8 รูปภาษาในถ้อยคำเดียว เมื่อนำลักษณะการปรากฏของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในข้อมูลการสื่อสารจากปริจเฉท 4 ชนิด ได้แก่ การสนทนาแบบเน้นภารกิจ การสัมมนาวิชาการ บทความวิชาการ และบทความแสดงความคิดเห็น มาเปรียบเทียบกับและพิจารณาความถี่การปรากฏ สามารถสรุปผลการศึกษาดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 77 ตารางแสดงผลการเปรียบเทียบลักษณะการปรากฏ
ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในแต่ละชนิดปริจเฉท

ลำดับ	ลักษณะการปรากฏ ของรูปภาษาที่ทำให้ ความอ่อนลง ในภาษาไทย	ชนิดของปริจเฉท							
		การสนทนา แบบเน้นภารกิจ		การสัมมนา วิชาการ		บทความ วิชาการ		บทความแสดง ความคิดเห็น	
		ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ
1.	รูปภาษา ที่ปรากฏเดี่ยว	169	67.60	228	58.16	256	87.07	161	81.31
2.	รูปภาษา ที่ปรากฏร่วมกัน	81	32.40	164	41.84	38	12.93	37	18.69
	2.1 รูปภาษาที่ปรากฏ ร่วมกันจำนวน 2 รูปภาษา	55	22.00	111	28.32	32	10.89	27	13.64
	2.2 รูปภาษาที่ปรากฏ ร่วมกันจำนวน 3 รูปภาษา	15	6.00	38	9.69	6	2.04	8	4.04
	2.3 รูปภาษาที่ปรากฏ ร่วมกันจำนวน 4-8 รูปภาษา	11	4.40	15	3.83	0	0.00	2	1.01
	รวม	250	100	392	100	294	100	198	100

ตารางที่ 77 แสดงผลการเปรียบเทียบลักษณะการปรากฏของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในปริศนาการสนทนาแบบเน้นภารกิจ การสัมภาษณ์วิชาการ บทความวิชาการ และบทความแสดงความคิดเห็น ตารางดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทยสามารถปรากฏเดี่ยว ๆ และปรากฏร่วมกันได้ในทุกชนิดปริศนา แต่แตกต่างกันที่ความถี่ในการปรากฏ กล่าวคือ รูปภาพที่ปรากฏเดี่ยวปรากฏในปริศนาบทความวิชาการ และบทความแสดงความคิดเห็น ด้วยความถี่สูงกว่าที่ปรากฏในปริศนาการสนทนาแบบเน้นภารกิจ และการสัมภาษณ์วิชาการ ส่วนรูปภาพที่ปรากฏร่วมกันปรากฏในปริศนาการสนทนาแบบเน้นภารกิจ และการสัมภาษณ์วิชาการ ด้วยความถี่สูงกว่าที่ปรากฏในปริศนาบทความวิชาการ และบทความแสดงความคิดเห็น

ผลการเปรียบเทียบลักษณะการปรากฏของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในปริศนาการสนทนาแบบเน้นภารกิจ การสัมภาษณ์วิชาการ บทความวิชาการ และบทความแสดงความคิดเห็น สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1) จากการเปรียบเทียบลักษณะการปรากฏของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในปริศนา 4 ชนิดดังกล่าว ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงสามารถปรากฏเดี่ยว ๆ และปรากฏร่วมกันได้ในทุกชนิดปริศนา โดยมีแนวโน้มที่จะพบรูปภาพที่ปรากฏเดี่ยวด้วยความถี่สูงกว่ารูปภาพที่ปรากฏร่วมกัน จากผลการศึกษาดังกล่าวสรุปได้ว่า การใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงเพียงรูปเดียวก็อาจมีผล หรือมีน้ำหนักมากพอที่จะทำให้วัตถุประสงค์ที่ต้องการลดผลในแง่ลบบรรลุผลสำเร็จได้ในทุกชนิดปริศนา และในทางตรงกันข้าม หากผู้พูดใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงหลายรูปร่วมกันมากเกินไปย่อมจะส่งผลกระทบต่อผู้พูดเอง เนื่องจากการแสดงให้เห็นว่า ผู้พูดยังคงลังเล และไม่มีความมั่นใจ ซึ่งก็จะทำให้ถ้อยคำที่กล่าวในแต่ละสถานการณ์การสื่อสารขาดความชัดเจนและความน่าเชื่อถือ และอาจส่งผลให้เจตนาของการสื่อสารไม่สัมฤทธิ์ผลในที่สุด

2) อย่างไรก็ตาม แม้ว่าผู้พูดมีแนวโน้มที่จะใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏเดี่ยวมากกว่ารูปภาพที่ปรากฏร่วมกันในทุกชนิดปริศนา แต่ความถี่ในการปรากฏแตกต่างกัน กล่าวคือ **ในปริศนาบทความวิชาการ และบทความแสดงความคิดเห็นพบการปรากฏใช้รูปภาพที่ปรากฏเดี่ยวด้วยความถี่สูงกว่าที่ปรากฏในปริศนาการสนทนาแบบเน้นภารกิจ และการสัมภาษณ์วิชาการ** ผลการศึกษาดังกล่าว อาจอธิบายได้ว่า เนื่องจากบทความวิชาการ และบทความแสดงความคิดเห็นต่างเป็นปริศนาที่สื่อสารด้วยการเขียน ซึ่งจัดเป็นการสื่อสารแบบไม่เผชิญหน้า อีกทั้งยังเป็นสถานการณ์การสื่อสารที่ผู้ส่งสารสื่อสารฝ่ายเดียว ผู้รับสารจึงไม่สามารถตอบโต้หรือมีส่วนร่วมในการปฏิสัมพันธ์นั้นได้ ความชัดเจนของสารที่ต้องการจะสื่อจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมาก เพราะหากสารที่สื่อออกไปไม่มีความชัดเจนเพียงพอ อาจส่งผลให้ผู้รับสารเข้าใจจุดมุ่งหมายของการสื่อสารผิดพลาดหรือไม่ตรง

กับเจตนาของผู้ส่งสารได้ ด้วยเหตุนี้ ผู้พูดจึงมีแนวโน้มที่จะใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏเดี่ยวด้วยความถี่สูงอย่างชัดเจนในสองสถานการณ์การสื่อสารนี้ เนื่องจากการใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงหลายรูปรวมกันย่อมส่งผลให้ความหนักแน่นหรือความชัดเจนของสารที่ต้องการจะสื่อลดน้อยลงไปด้วย

ในขณะที่ปริจเฉทการสนทนาแบบเน้นภารกิจ และการสัมมนาวิชาการพบการปรากฏใช้รูปภาษาที่ปรากฏร่วมกันด้วยความถี่สูงกว่าที่ปรากฏในปริจเฉทบทความวิชาการ และบทความแสดงความคิดเห็น อาจเป็นไปได้ว่า เนื่องจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ และการสัมมนาวิชาการเป็นการสนทนาแบบเผชิญหน้า ซึ่งเป็นสถานการณ์การสื่อสารที่ผู้พูดมักจะคำนึงถึงคู่สนทนา ด้วยเหตุนี้ ผู้พูดจึงมีแนวโน้มที่จะเลือกใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงหลายรูปภาษาด้วยความถี่สูงกว่า เพื่อสร้างความกลมเกลียวระหว่างคู่สนทนาตรงหน้า

3) เมื่อพิจารณาจำนวนรูปภาษาที่ปรากฏร่วมกัน พบว่า ผู้พูดมักใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 2 รูปภาษาด้วยความถี่สูงสุดในทุกชนิดปริจเฉท ผลการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 2 รูปภาษาเป็นรูปแบบการปรากฏร่วมที่ผู้พูดน่าจะมองว่าเหมาะสมในการปฏิสัมพันธ์ กล่าวคือ ในทางหนึ่ง กลไกทางภาษาดังกล่าวสามารถลดผลในแง่ลบที่อาจเกิดขึ้นจากการกล่าวถ้อยคำให้บรรลุผลสำเร็จ ในขณะเดียวกันก็ได้สร้างความคลุมเครือ หรือลดความชัดเจนของสารที่ผู้พูดต้องการจะสื่อจนมากเกินไป

4) รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 4-8 รูปภาษาในถ้อยคำเดียวพบในปริจเฉทการสนทนาแบบเน้นภารกิจ และการสัมมนาวิชาการด้วยความถี่สูงกว่าในปริจเฉทบทความวิชาการ และบทความแสดงความคิดเห็น ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ และการสัมมนาวิชาการเป็นปริจเฉทที่ผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์สื่อสารแบบเผชิญหน้ากัน จึงมีความเป็นไปได้ว่า ผู้พูดจะเน้นให้ความสำคัญกับการแสดงความรู้สึก และการให้เกียรติต่อคู่สนทนาตรงหน้า ดังนั้น หากผู้พูดกล่าวถ้อยคำใดที่อาจก่อให้เกิดผลอันไม่พึงปรารถนา หรือเกิดการกระทำที่คุกคามหน้าคู่สนทนา ผู้พูดก็อาจเลือกใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏร่วมกันได้มากถึงจำนวน 8 รูปภาษาในถ้อยคำเดียว เพื่อลดผลอันไม่พึงปรารถนา หรือลดการคุกคามหน้านั้นให้อ่อนลง

5.2 ผลการเปรียบเทียบหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในปริจเฉท 4 ชนิด

ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอผลการเปรียบเทียบหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในปริจเฉท 4 ชนิดออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) หน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในปริจเฉท

4 ชนิด และ 2) รูปแบบการปรากฏใช้หน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในปริจเฉท 4 ชนิด ดังต่อไปนี้

5.2.1 หน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในปริจเฉท 4 ชนิด

จากข้อมูลที่ศึกษาแสดงให้เห็นว่า ผู้พูดใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำหน้าที่ 2 หน้าที่ ได้แก่ 1) ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ และ 2) ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการ ปฏิสัมพันธ์ เมื่อนำหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในข้อมูลการสื่อสารจากปริจเฉท 4 ชนิด ได้แก่ การสนทนาแบบเน้นภารกิจ การสัมมนาวิชาการ บทความวิชาการ และบทความ แสดงความคิดเห็น มาเปรียบเทียบกับและพิจารณาความถี่การปรากฏ สามารถสรุปผลการศึกษาได้ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 78 ตารางแสดงผลการเปรียบเทียบ
หน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในแต่ละชนิดปริจเฉท

ลำดับ	หน้าที่ของรูปภาพ ที่ทำให้ความอ่อนลง ในภาษาไทย	ชนิดของปริจเฉท							
		การสนทนา แบบเน้นภารกิจ		การสัมมนา วิชาการ		บทความวิชาการ		บทความแสดง ความคิดเห็น	
		ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ
1.	ลดการผูกมัดกับ ค่าความเป็นจริง ของประพจน์	308	45.10	406	43.61	338	89.66	247	72.65
2.	ลดการคุกคามหน้า ของผู้ร่วมในการ ปฏิสัมพันธ์	375	54.90	525	56.39	39	10.34	93	27.35
	2.1 ลดการบังคับ ให้เห็นตาม	375	54.90	442	47.48	31	8.22	34	10.00
	2.2 ลดน้ำหนักของ การวิจารณ์ให้อ่อนลง	0	0.00	28	3.01	5	1.33	52	15.29
	2.3 ลดน้ำหนักของ การเสนอความคิดเห็น แย้งให้อ่อนลง	0	0.00	47	5.05	3	0.79	0	0.00
	2.4 ลดน้ำหนักของ การตำหนิให้อ่อนลง	0	0.00	8	0.85	0	0.00	7	2.06
	รวม	683	100	931	100	377	100	340	100

ตารางที่ 78 แสดงผลการเปรียบเทียบหน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในปริจเฉท การสนทนาแบบเน้นภารกิจ การสัมมนาวิชาการ บทความวิชาการ และบทความแสดงความคิดเห็น ตารางดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทยสามารถทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ และ ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ได้ในทุกชนิดปริจเฉท แต่แตกต่างกันที่ความถี่ในการปรากฏ กล่าวคือ ในปริจเฉทบทความวิชาการ และ บทความแสดงความคิดเห็น พบว่า ผู้พูดใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ด้วยความถี่สูงกว่าหน้าที่ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์

อย่างชัดเจน ในขณะที่ในปริกษการสนทนาแบบเน้นภารกิจ และการสัมมนาวิชาการ พบว่า ผู้พูดใช้
 รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ และลดการ
 คุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ด้วยความถี่ค่อนข้างใกล้เคียงกัน

**ผลการเปรียบเทียบหน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในปริกษการสนทนาแบบ
 เน้นภารกิจ การสัมมนาวิชาการ บทความวิชาการ และบทความแสดงความคิดเห็น สามารถสรุป
 ประเด็นสำคัญได้ดังนี้**

1) จากการเปรียบเทียบหน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในปริกษ 4 ชนิดดังกล่าว
 ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทยสามารถทำหน้าที่ลดการผูกมัด
 กับค่าความเป็นจริงของประพจน์ และลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ได้ในทุกชนิด
 ปริกษ จากผลการศึกษาดังกล่าวอาจสรุปได้ว่า ในการปฏิสัมพันธ์ ผู้พูดมีแนวโน้มที่จะคำนึงถึง
 การรักษาหน้าทั้งของตนเองและคู่สนทนา

2) ผลการวิเคราะห์ยังแสดงให้เห็นว่า แม้ว่ารูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทยจะ
 สามารถทำทั้งหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ และลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วม
 ในการปฏิสัมพันธ์ได้ในทุกชนิดปริกษ แต่ความถี่ในการปรากฏมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ
**ในปริกษบทความวิชาการ และบทความแสดงความคิดเห็น พบว่า ผู้พูดใช้รูปภาพที่ทำให้
 ความอ่อนลงเพื่อทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ด้วยความถี่สูงกว่าหน้าที่
 ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์อย่างเห็นได้ชัด** ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากบทความ
 วิชาการเป็นปริกษที่ผู้เขียนนำข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นที่ได้จากข้อมูลเชิงประจักษ์มาประมวล
 ร้อยเรียง และตีพิมพ์เผยแพร่เป็นองค์ความรู้ในวารสารวิชาการที่ได้รับการยอมรับ ดังนั้น ผู้เขียนจึง
 ต้องพึงระมัดระวังและให้ความสำคัญกับความจริงและความถูกต้องของข้อมูลที่น่าเสนอเป็นอย่างมาก
 เพราะหากมีการพิสูจน์ได้ว่าองค์ความรู้ที่เผยแพร่ไปนั้นไม่เป็นความจริงหรือไม่ถูกต้อง ผู้เขียนก็จะขาด
 ความน่าเชื่อถือ และอาจไม่ได้รับการยอมรับในแวดวงวิชาการ ผู้เขียนจึงไม่ต้องการผูกมัดตนเองกับ
 ถ้อยคำที่กล่าวแต่อย่างใด ด้วยเหตุนี้ ผู้พูดจึงมีแนวโน้มที่จะใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อเน้น
 ทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ด้วยความถี่สูงอย่างเห็นได้ชัดในชนิดปริกษนี้

เช่นเดียวกับปริกษบทความแสดงความคิดเห็น ซึ่งเป็นสถานการณ์การสื่อสารที่ผู้เขียน
 แสดงความคิดเห็น หรือมุมมองของตนต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ดังนั้น หากผู้เขียนเสนอความคิดเห็นอย่าง
 มั่นใจหรือฟันธงมากเกินไป อาจจะทำให้ผู้เขียนเองถูกโต้แย้งได้ และยิ่งไปกว่านั้น หากความคิดเห็นที่
 ผู้เขียนเสนอไม่เป็นความจริง หรือไม่ถูกต้อง ผู้เขียนเองก็อาจจะไม่ได้รับการยอมรับหรือขาดความ
 น่าเชื่อ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในงานวิจัยนี้ที่ข้อมูลบทความแสดงความคิดเห็นส่วนหนึ่งได้มาจากการ

เก็บข้อมูลบทความในเพจเฟซบุ๊กที่ได้รับความนิยมสูงสุดในสื่อสังคมออนไลน์ เพราะฉะนั้น ผู้เขียนบทความจึงต้องระมัดระวังอย่างมากที่จะไม่แสดงความคิดเห็นใดที่ไม่เป็นความจริง หรือไม่ถูกต้อง เพราะย่อมส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือ และความนิยมของเพจผู้เขียนเอง ด้วยเหตุนี้ ผู้พูดจึงมีแนวโน้มที่จะใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ด้วยความถี่สูงกว่าหน้าที่ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์อย่างเห็นได้ชัดในชนิดปริจเฉทนี้เช่นกัน

ในขณะที่ข้อมูลการใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในปริจเฉทการสนทนาแบบเน้นภารกิจ และการสัมมนาวิชาการ แสดงให้เห็นว่า ผู้พูดใช้รูปภาพเพื่อทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ และลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ด้วยความถี่ค่อนข้างใกล้เคียงกัน ทั้งนี้ อาจเป็นไปได้ว่า เนื่องจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ และการสัมมนาวิชาการ เป็นปริจเฉทการสนทนาที่ผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์สื่อสารแบบเผชิญหน้ากัน ผู้พูดจึงไม่ต้องการกล่าวสิ่งใดที่เป็นเท็จหรือไม่ถูกต้องต่อหน้าคู่สนทนา อีกทั้งยังไม่ต้องการกล่าวถ้อยคำใดที่อาจก่อให้เกิดผลอันไม่พึงปรารถนา หรือเป็นการคุกคามหน้าอีกฝ่าย ด้วยเหตุนี้ ผู้พูดจึงมีแนวโน้มที่จะใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ และลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ด้วยความถี่ค่อนข้างใกล้เคียงกัน เนื่องจากผู้พูดต่างให้ความสำคัญกับการรักษาหน้าทั้งของตนเองและคู่สนทนาควบคู่กันไปในสถานการณ์การสื่อสารทั้งสองชนิดนี้

3) เมื่อพิจารณาความถี่ของการปรากฏใช้หน้าที่ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ในปริจเฉทการสนทนาแบบเน้นภารกิจ การสัมมนาวิชาการ บทความวิชาการ และบทความแสดงความคิดเห็น พบว่า ผู้พูดมักใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อลดการบังคับให้เห็นตามด้วยความถี่สูงสุดอย่างเห็นได้ชัดในปริจเฉทการสนทนาแบบเน้นภารกิจ และการสัมมนาวิชาการ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจเป็นสถานการณ์การสื่อสารที่คู่สนทนาได้รับมอบหมายให้ทำภารกิจร่วมกัน ซึ่งการที่จะปฏิบัติภารกิจให้บรรลุผลสำเร็จได้นั้น คู่สนทนาต่างต้องช่วยกันเสนอ/แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นซึ่งกันและกัน ด้วยเหตุนี้ ผู้พูดจึงใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำหน้าที่ลดการบังคับให้เห็นตามด้วยความถี่สูงสุดอย่างเห็นได้ชัดในชนิดปริจเฉทนี้ อันเป็นกลไกทางภาษาที่ผู้พูดใช้เพื่อสื่อให้คู่สนทนาเห็นว่า ผู้พูดเองมิได้บังคับให้คู่สนทนาต้องเชื่อตามข้อคิดเห็นที่เสนอเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังเปิดโอกาสให้คู่สนทนาได้ลองพิจารณาว่าจะเลือกตอบรับหรือปฏิเสธข้อคิดเห็นนั้นโดยอิสระ ทั้งนี้ การที่ผู้พูดแสดงการไม่บังคับอีกฝ่ายก็จะทำให้

คู่สนทนาเกิดการผสมผสานทัศนคติ และร่วมมือกันเสนอ/แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเป็นอย่างดี ซึ่งก็จะช่วยให้การปฏิบัติภารกิจดำเนินไปได้อย่างราบรื่น และบรรลุผลสำเร็จ

ส่วนการสัมมนาวิชาการเป็นปริจเฉทที่ผู้เข้าร่วมการสัมมนาต่างมาแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นในประเด็นวิชาการร่วมกันเพื่อพัฒนา/ต่อยอดงานวิจัยให้ดียิ่งขึ้น จึงมีความเป็นไปได้ว่า ระหว่างที่ผู้เข้าร่วมการสัมมนาร่วมกันแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นนั้น ผู้เข้าร่วมการสัมมนาอาจจะกล่าวถ้อยคำ หรือกระทำการใดที่เป็นการคุกคามหน้าคู่สนทนาต่อหน้าผู้เข้าร่วมการสัมมนาคนอื่น ๆ เช่น การเสนอความคิดเห็นแย้งต่อข้อคิดเห็นที่คู่สนทนาเสนอ การวิจารณ์ข้อคิดเห็นของคู่สนทนาในทางลบ เป็นต้น ซึ่งอาจทำให้คู่สนทนายารู้สึกว่าตนเองไม่เป็นที่ยอมรับ และเกิดความรู้สึกเสียหน้า ด้วยเหตุนี้ ผู้พูดจึงมีแนวโน้มที่จะใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำหน้าที่ลดการบังคับให้เห็นตามด้วยความถี่สูงอย่างเห็นได้ชัดในชนิดปริจเฉทนี้ เพื่อแสดงให้คู่สนทนาเห็นว่า ผู้พูดเองมีได้ต้องการบังคับ หรือกดดันให้คู่สนทนาต้องเชื่อตามความคิดเห็นของผู้พูดเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่คู่สนทนายังคงมีอิสระและมีทางเลือกในการพิจารณาและตัดสินใจได้ด้วยตนเอง เพื่อหลีกเลี่ยงมิให้คู่สนทนาต้องรู้สึกอึดอัด หรือรู้สึกว่าการกำลังถูกผู้พูดวางตัวเหนือกว่าขณะปฏิสัมพันธ์

กล่าวได้ว่า การใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำหน้าที่ลดการบังคับให้เห็นตามเป็นกลไกทางภาษาที่ผู้พูดมักเลือกใช้เพื่อแสดงความสุภาพและการให้เกียรติต่อคู่สนทนาในสถานการณ์การสื่อสารแบบเผชิญหน้าทั้งสองชนิดนี้

5.2.2 รูปแบบการปรากฏใช้หน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในปริจเฉท 4 ชนิด

จากข้อมูลที่ศึกษาแสดงให้เห็นว่า ผู้พูดใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำหน้าที่ในการสื่อสาร 2 หน้าที่ คือ 1) ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ และ 2) ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ โดยสามารถจำแนกรูปแบบการปรากฏใช้หน้าที่ออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มที่ทำหน้าที่เดียว และ 2) กลุ่มที่ทำทั้งสองหน้าที่พร้อมกัน เมื่อนำรูปแบบการปรากฏใช้หน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในข้อมูลการสื่อสารจากปริจเฉท 4 ชนิด ได้แก่ การสนทนาแบบเน้นภารกิจ การสัมมนาวิชาการ บทความวิชาการ และบทความแสดงความคิดเห็น มาเปรียบเทียบกัน และพิจารณาความถี่การปรากฏ สามารถสรุปผลการศึกษาดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 79 ตารางแสดงผลการเปรียบเทียบรูปแบบการปรากฏใช้
หน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในแต่ละชนิดปริญญะ

ลำดับ	รูปแบบการปรากฏใช้ หน้าที่ของ รูปภาพที่ทำให้ความ อ่อนลง ในภาษาไทย	ชนิดของปริญญะ							
		การสนทนาแบบ เน้นภารกิจ		การสัมมนา วิชาการ		บทความวิชาการ		บทความแสดง ความคิดเห็น	
		ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ
1.	กลุ่มที่ทำหน้าที่เดียว	67	17.87	341	53.62	299	88.46	154	62.35
	1.1 กลุ่มที่ทำหน้าที่ ลดการผูกมัดกับ ค่าความเป็นจริงของ ประพจน์เพียงหน้าที่ เดียว	0	0.00	111	17.45	299	88.46	154	62.35
	1.2 กลุ่มที่ทำหน้าที่ ลดการคุกคามหน้าของ ผู้ร่วมในกาปฏิสัมพันธ์ เพียงหน้าที่เดียว	67	17.87	230	36.17	0	0.00	0	0.00
2.	กลุ่มที่ทำทั้งสองหน้าที่ พร้อมกัน	308	82.13	295	46.38	39	11.54	93	37.65
	รวม	375	100	636	100	338	100	247	100

ตารางที่ 79 แสดงผลการเปรียบเทียบรูปแบบการปรากฏใช้หน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในปริศนการสนทนาแบบเน้นภารกิจ การสัมภาษณ์วิชาการ บทความวิชาการ และบทความแสดงความคิดเห็น ตารางดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ผู้พูดมีทั้งการใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำหน้าที่ในการสื่อสารเพียงหน้าที่เดียว และทำสองหน้าที่พร้อมกันได้ในทุกชนิดปริศน แต่แตกต่างกันที่ความถี่ในการปรากฏ กล่าวคือ ในปริศนบทความวิชาการ และบทความแสดงความคิดเห็น พบว่า ผู้พูดใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำหน้าที่ในการสื่อสารเพียงหน้าที่เดียวด้วยความถี่สูงกว่าการใช้รูปภาษาเพื่อทำทั้งสองหน้าที่พร้อมกันอย่างเห็นได้ชัด

ในทางตรงกันข้าม ข้อมูลการใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในปริศนการสนทนาแบบเน้นภารกิจแสดงให้เห็นว่า ผู้พูดใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำทั้งสองหน้าที่พร้อมกันด้วยความถี่สูงกว่าการใช้รูปภาษาเพื่อทำหน้าที่ในการสื่อสารเพียงหน้าที่เดียวอย่างชัดเจน

ส่วนในปริศนการสัมภาษณ์วิชาการ พบว่า ผู้พูดใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำหน้าที่ในการสื่อสารเพียงหน้าที่เดียว และทำทั้งสองหน้าที่พร้อมกันด้วยความถี่ค่อนข้างใกล้เคียงกัน

ผลการเปรียบเทียบรูปแบบการปรากฏใช้หน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในปริศนการสนทนาแบบเน้นภารกิจ การสัมภาษณ์วิชาการ บทความวิชาการ และบทความแสดงความคิดเห็น สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1) จากการเปรียบเทียบรูปแบบการปรากฏใช้หน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในปริศน 4 ชนิดดังกล่าว ผลการศึกษาพบว่า แม้ว่า ผู้พูดมีทั้งการใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำหน้าที่ในการสื่อสารเพียงหน้าที่เดียว และทำสองหน้าที่พร้อมกันได้ในทุกชนิดปริศน ทว่า ความถี่ในการปรากฏก็มีความแตกต่างกันค่อนข้างชัดเจน ผลการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ชนิดของปริศนย่อมมีผลต่อรูปแบบการปรากฏใช้หน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย

2) **ข้อมูลการสื่อสารในปริศนบทความวิชาการ และบทความแสดงความคิดเห็นแสดงให้เห็นว่า ผู้พูดใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำหน้าที่ในการสื่อสารเพียงหน้าที่เดียวด้วยความถี่สูงกว่าการใช้รูปภาษาเพื่อทำทั้งสองหน้าที่พร้อมกันอย่างเห็นได้ชัด** โดยผู้พูดมีแนวโน้มที่จะเลือกใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์มากที่สุด อาจเป็นไปได้ว่า เนื่องจากทั้งบทความวิชาการ และบทความแสดงความคิดเห็นต่างเป็นสถานการณ์การสื่อสารที่ผู้เขียนเน้นแสดงความคิดเห็น/จุดยืนของตนเองให้ผู้อ่านทราบเป็นสำคัญ โดยบทความวิชาการเป็นปริศนที่ผู้เขียนนำข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นที่ได้จากข้อมูลเชิงประจักษ์มาประมวลร้อยเรียง และตีพิมพ์เผยแพร่เป็นองค์ความรู้ในวารสารวิชาการที่ได้รับการยอมรับ

ความเป็นจริงและความถูกต้องของข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นที่ผู้เขียนเสนอจึงเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างมาก เพราะฉะนั้น ผู้เขียนจึงมีแนวโน้มที่จะใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์เพียงหน้าที่เดียวด้วยความถี่สูงกว่าการใช้รูปภาพเพื่อทำหน้าที่ทั้งสองหน้าที่พร้อมกันอย่างเห็นได้ชัดในสถานการณ์การสื่อสารนี้ เพราะผู้เขียนไม่ต้องการกล่าวสิ่งใดที่เป็นเท็จหรือไม่ได้รับการยอมรับจากผู้อ่าน

ส่วนบทความแสดงความคิดเห็นเป็นปริจเฉทที่ผู้เขียนแสดงความคิดเห็น หรือมุมมองของตนต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งหากผู้เขียนเสนอความคิดเห็นอย่างมั่นใจหรือฟันธงมากเกินไป ความคิดเห็นของผู้เขียนอาจถูกโต้แย้ง หรือยิ่งไปกว่านั้น หากข้อคิดเห็นที่ผู้เขียนเสนอได้รับการพิสูจน์ว่าไม่เป็นความจริง หรือไม่ถูกต้อง ความผิดพลาดนั้นย่อมส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของผู้เขียนเอง ดังนั้น ผู้เขียนจึงไม่ต้องการผูกมัดตนเองกับถ้อยคำที่กล่าวแต่อย่างใด ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงมีแนวโน้มที่จะใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์เพียงหน้าที่เดียวด้วยความถี่สูงกว่าการใช้รูปภาพเพื่อทำหน้าที่ทั้งสองหน้าที่พร้อมกันอย่างเห็นได้ชัดในชนิดปริจเฉทนี้เช่นกัน

3) ในทางตรงกันข้าม ข้อมูลการใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในปริจเฉทการสนทนาแบบเน้นภารกิจแสดงให้เห็นว่า ผู้พูดใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ และลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์พร้อมกันด้วยความถี่สูงกว่าการใช้รูปภาพเพื่อทำหน้าที่ในการสื่อสารเพียงหน้าที่ใดหน้าที่หนึ่งอย่างชัดเจน ลักษณะดังกล่าวอาจอธิบายได้ว่า เนื่องจากในการทำภารกิจที่ได้รับมอบหมายนั้น คู่สนทนาต่างต้องช่วยกันเสนอ/แลกเปลี่ยนความคิดเห็นตลอดการปฏิสัมพันธ์ ทั้งนี้ ในทางหนึ่ง การเสนอความคิดเห็นจัดเป็นวัจนกรรมที่ผู้พูดผูกมัดตนเองกับความเป็นจริงของถ้อยคำที่กล่าว ซึ่งโดยปกติของการสื่อสารนั้น ผู้พูดย่อมไม่ต้องการกล่าวสิ่งใดที่เป็นเท็จหรือไม่เป็นความจริงต่อคู่สนทนา เพราะฉะนั้น ผู้พูดจึงใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในการลดทอนความมั่นใจของตนเองที่มีต่อข้อคิดเห็นให้อ่อนลง เพื่อที่ผู้พูดจะได้ไม่ต้องรับผิดชอบต่อถ้อยคำที่กล่าว หากข้อคิดเห็นที่เสนอนั้นไม่เป็นความจริง หรือไม่ถูกต้อง และในอีกทางหนึ่ง การที่คู่สนทนาจะสามารถปฏิบัติภารกิจให้บรรลุผลสำเร็จได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยการผสมผสานทัศนคติและความร่วมมือกันระหว่างคู่สนทนาในระดับสูง ซึ่งหากคู่สนทนาต่างเสนอ/แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นอย่างมั่นใจจนมากเกินไป อาจจะทำให้อีกฝ่ายเกิดความรู้สึกว่าตนเองกำลังถูกบังคับ หรือไม่มีบทบาทในการปฏิสัมพันธ์เท่าที่ควร อีกทั้งการเสนอ/แลกเปลี่ยนความคิดเห็นขณะปฏิบัติภารกิจร่วมกันอาจเป็นสถานการณ์การสื่อสารที่ทำให้ผู้พูดกล่าวถ้อยคำ หรือกระทำสิ่งใดที่เป็นการคุกคามหน้าคู่สนทนา และอาจส่งผลให้คู่สนทนาเกิดความรู้สึกทางลบขึ้นได้ ดังนั้น ผู้พูดจึงมีการเลือกใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์นี้เช่นกัน

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้พูดจึงมีแนวโน้มที่จะใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำทั้งหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ และลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ควบคู่กันไปด้วยความถี่สูงอย่างเห็นได้ชัดในบริบทการสื่อสารนี้

4) ในขณะที่ปริญญการสัมมนาวิชาการ พบว่า ผู้พูดใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำหน้าที่ในการสื่อสารเพียงหน้าที่เดียว และทำทั้งสองหน้าที่พร้อมกันด้วยความถี่ค่อนข้างใกล้เคียงกัน ทั้งนี้ อาจเป็นไปได้ว่า เนื่องจากการสนทนานี้เป็นสถานการณ์การสื่อสารที่ผู้เข้าร่วมการสัมมนาต่างมาแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นในประเด็นวิชาการร่วมกัน ความเป็นจริงและความถูกต้องของข้อเท็จจริงหรือข้อคิดเห็นที่เสนอจึงเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างมากในบริบทการสนทนานี้ เพราะย่อมส่งผลต่อความน่าเชื่อถือในแวดวงวิชาการของผู้เข้าร่วมการสัมมนาเอง อีกทั้งการสนทนานี้ยังเป็นสถานการณ์การสื่อสารที่มีได้มีเพียงผู้พูดและคู่สนทนาเท่านั้น แต่ยังมีผู้เข้าร่วมการสัมมนาคนอื่น ๆ ร่วมฟังการสนทนานั้นอยู่ด้วย เพราะฉะนั้น อาจกล่าวได้ว่า การสัมมนาวิชาการเป็นสถานการณ์การสื่อสารที่ผู้เข้าร่วมการสัมมนาต่างมีโอกาสอย่างมากที่จะกล่าวถ้อยคำ หรือกระทำการใดที่เป็นการคุกคามหน้าทั้งของผู้พูดเองและคู่สนทนาได้หลากหลายลักษณะ โดยขึ้นอยู่กับบริบทในการสื่อสารนั้น ๆ กล่าวคือ ในบางสถานการณ์ ถ้อยคำที่ผู้พูดกล่าวอาจจะส่งผลในแง่ลบต่อผู้พูดเอง เช่น ในสถานการณ์การสื่อสารที่ผู้พูดเสนอความคิดเห็นของตนเอง ซึ่งเป็นการกระทำที่ผูกมัดผู้พูดกับถ้อยคำนั้น ผู้พูดก็จะใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ เพราะไม่ต้องการรับผิดชอบต่อถ้อยคำที่กล่าว หรือต้องรู้สึกเสียหน้า หากถ้อยคำที่กล่าวไม่เป็นความจริงหรือไม่ถูกต้อง และในบางสถานการณ์ ถ้อยคำที่ผู้พูดกล่าวอาจส่งผลในแง่ลบต่อคู่สนทนา เช่น ในสถานการณ์การสื่อสารที่ผู้พูดวิจารณ์คู่สนทนาที่มีสถานภาพต่ำกว่า ผู้พูดก็อาจมีได้กังวลกับการผูกมัดระหว่างตนเองกับถ้อยคำที่กล่าวมากนัก แต่ต้องการลดการคุกคามหน้าของคู่สนทนาที่ย่อมรู้สึกเสียหน้า หรืออาจรู้สึกแยะ/เสียกำลังใจที่ความคิดเห็นของตนยังไม่ได้รับการยอมรับ ผู้พูดก็จะใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำหน้าที่ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ในบริบทการสื่อสารนั้น

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการสนทนานี้เป็นสถานการณ์การสื่อสารที่มีได้มีเพียงผู้พูดและคู่สนทนาเท่านั้น แต่ยังมีบุคคลที่สาม อันได้แก่ ผู้เข้าร่วมการสัมมนาคนอื่น ๆ ร่วมฟังการสนทนานั้นอยู่ด้วย ดังนั้น ในบางสถานการณ์ ถ้อยคำที่ผู้พูดกล่าวอาจส่งผลในแง่ลบทั้งต่อผู้พูดเองและคู่สนทนา เช่น ในสถานการณ์การสื่อสารที่ผู้พูดเสนอความคิดเห็นแย้งต่อคู่สนทนาที่มีสถานภาพเท่ากัน นอกจากถ้อยคำดังกล่าวจะเป็นการกระทำที่คุกคามหน้าคู่สนทนาแล้ว หากข้อคิดเห็นที่ผู้พูดเองเสนอสามารถพิสูจน์ได้ว่าไม่เป็นความจริงหรือไม่ถูกต้อง ข้อคิดเห็นนั้นก็ย่อมส่งผลให้ผู้พูดเสียหน้าต่อหน้าผู้เข้าร่วมการสัมมนาคนอื่น ๆ เช่นกัน ผู้พูดก็จะใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำทั้งหน้าที่

ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ และลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ ควบคู่กันไปในบริบทการสื่อสารนี้

กล่าวโดยสรุป เนื่องจากการสัมมนาวิชาการเป็นการสนทนาในบริบทวิชาการที่ผู้เข้าร่วม การสัมมนาต่างต้องให้ความสำคัญกับความเป็นจริงและความถูกต้อง อีกทั้งยังเป็นสถานการณ์ การสื่อสารที่มีบุคคลที่สามารถร่วมฟังการสนทนานั้นอยู่ด้วย จึงมีความเป็นไปได้ว่า ผู้พูดอาจกล่าวถ้อยคำ หรือกระทำการใดที่เป็นการคุกคามหน้าทั้งของผู้พูดเองและคู่สนทนาได้หลากหลายลักษณะ โดยขึ้นอยู่กับบริบทในการสื่อสารนั้น ๆ ด้วยเหตุนี้ ผู้พูดจึงมีแนวโน้มที่จะใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำ หน้าทีในการสื่อสารเพียงหน้าที่เดียว และทำทั้งสองหน้าที่พร้อมกันด้วยความถี่ค่อนข้างใกล้เคียงกัน ในชนิดปริจเฉทนี้ อันเป็นกลไกทางภาษาที่ผู้พูดเลือกใช้เพื่อป้องกันมิให้ถ้อยคำที่กล่าวนั้นส่งผลให้ ตนเอง หรือคู่สนทนาต้องเสียหน้าต่อหน้าผู้เข้าร่วมการสัมมนาคนอื่น ๆ

5) เมื่อพิจารณาความถี่ของการปรากฏใช้หน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงกลุ่มที่ทำ หน้าทีเดียวในปริจเฉทการสนทนาแบบเน้นภารกิจ การสัมมนาวิชาการ บทความวิชาการ และ บทความแสดงความคิดเห็น พบว่า ความถี่ของการปรากฏในแต่ละชนิดปริจเฉทมีความแตกต่างกัน ค่อนข้างชัดเจน กล่าวคือ ในปริจเฉทบทความวิชาการ และบทความแสดงความคิดเห็น ผู้พูดจะใช้ รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์เพียงหน้าที่ เดียวเท่านั้น โดยไม่พบการปรากฏใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำหน้าที่ลดการคุกคามหน้า ของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์เพียงหน้าที่เดียวในสองชนิดปริจเฉทนี้ ผลการศึกษาดังกล่าวสนับสนุนให้ เห็นอย่างชัดเจนว่า ผู้พูดมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการรักษาหน้าของตนเองอย่างมากในสอง สถานการณ์การสื่อสารนี้ โดยผู้พูดจะใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในการหลีกเลี่ยงการกล่าวถ้อยคำ ด้วยน้ำเสียงที่มั่นใจ หรือยืนยันอย่างหนักแน่น เพื่อที่ผู้พูดจะได้ไม่ต้องรับผิดชอบต่อถ้อยคำที่กล่าว หากข้อคิดเห็นที่เสนอนั้นไม่เป็นความจริง หรือไม่ถูกต้อง

ในทางตรงกันข้าม ผู้พูดกลับมีแนวโน้มที่จะเลือกใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำ หน้าทีลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์เพียงหน้าที่เดียวด้วยความถี่สูงกว่าการใช้ รูปภาษาเพื่อทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์เพียงหน้าที่เดียวอย่างเห็นได้ชัด ในการสนทนาแบบเน้นภารกิจ และการสัมมนาวิชาการ ซึ่งทั้งสองชนิดปริจเฉทนี้มีลักษณะร่วมกัน คือ เป็นสถานการณ์การสื่อสารที่ผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์สื่อสารแบบเผชิญหน้ากัน ลักษณะดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า เมื่ออยู่ในสถานการณ์การสื่อสารแบบเผชิญหน้ากัน คนไทยมักจะแสดงการให้เกียรติ และคำนึงถึงความรู้สึก/การรักษาความสัมพันธ์ของตนเองกับคู่สนทนาตรงหน้า

5.3 สรุปภาพรวมความสัมพันธ์ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงกับปริจเฉท 4 ชนิด

ในบทนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงกับปริจเฉท 4 ชนิด ได้แก่ การสนทนาแบบเน้นภารกิจ การสัมมนาวิชาการ บทความวิชาการ และบทความแสดงความคิดเห็น โดยแบ่งผลการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นการเปรียบเทียบรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในปริจเฉท 4 ชนิด และส่วนที่ 2 เป็นการเปรียบเทียบหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในปริจเฉท 4 ชนิด ดังที่ได้กล่าวถึงแล้วในหัวข้อก่อนหน้านี้

ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยจะสรุปประเด็นสำคัญของผลการวิเคราะห์ดังกล่าวเพื่อนำเสนอภาพรวมความสัมพันธ์ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงกับปริจเฉท 4 ชนิดให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงกับปริจเฉท 4 ชนิด พบว่า รูปภาษาและหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในแต่ละชนิดปริจเฉทมีลักษณะบางประการเหมือนกัน และมีลักษณะบางประการแตกต่างกัน สามารถสรุปภาพรวมได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 80 ตารางสรุปภาพรวมความสัมพันธ์ของภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงกับปริจเฉท 4 ชนิด

ลำดับ	ชนิดของ ปริจเฉท	ลักษณะเด่นของปริจเฉท	ความสัมพันธ์ของภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงกับปริจเฉท 4 ชนิด	
			สรุปประเด็นสำคัญของผลการเปรียบเทียบ ภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในปริจเฉท 4 ชนิด	สรุปประเด็นสำคัญของผลการเปรียบเทียบ หน้าที่ของภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง ในปริจเฉท 4 ชนิด
1.	การสนทนา แบบเน้น ภารกิจ	<ul style="list-style-type: none"> - คู่สนทนาสื่อสารแบบเผชิญหน้ากัน - คู่สนทนาช่วยกันทำภารกิจที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วง - ต้องการความร่วมมือกันระหว่างคู่สนทนาในระดับสูง - ปรากฏถ้อยคำแสดงความคิดเห็น 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้พูดนิยมใช้ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็นด้วยมากที่สุด - ไม่พบการปรากฏใช้รูปภาษากำหนดขอบเขตความรับผิดชอบ - ผู้พูดใช้รูปภาษาที่ปรากฏร่วมกันได้มากถึงจำนวน 8 รูปภาษาในถ้อยคำเดียว 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้พูดมีแนวโน้มที่จะใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์และลดการคุกคามหมายของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ด้วยความถี่ค่อนข้างใกล้เคียงกัน
2.	การสัมมนา วิชาการ	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์สื่อสารแบบเผชิญหน้ากัน - เป็นปริจเฉทวิชาการ - ผู้เข้าร่วมการสัมมนาต่างแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์ หรือตั้งคำถามในประเด็นวิชาการร่วมกัน 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้พูดนิยมใช้รูปภาษาแสดงการคาดคะเนด้วยมากที่สุด - พบการปรากฏใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงหลากหลายประเภทมากที่สุด - ผู้พูดใช้รูปภาษาที่ปรากฏร่วมกันได้มากถึงจำนวน 8 รูปภาษาในถ้อยคำเดียว 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้พูดมีแนวโน้มที่จะใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์และลดการคุกคามหมายของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ด้วยความถี่ค่อนข้างใกล้เคียงกัน

ลำดับ	ชนิดของ บริจเฉท	ลักษณะเด่นของบริจเฉท	ความสัมพันธของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงกับบริจเฉท 4 ชนิด	สรุปประเด็นสำคัญของผลการเปรียบเทียบ หน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง ในบริจเฉท 4 ชนิด
3.	บทความ วิชาการ	- เข้าร่วมในการปฏิสัมพันธ์ สื่อสารแบบไม่เผชิญหน้า กัน/เป็นการสื่อสารทางเดียว - เป็นบริจเฉทวิชาการ	- ผู้พูดนิยมใช้รูปภาษาแสดงการคาดคะเนด้วยความถี่สูงสุด - ไม่พบการปรากฏใช้ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น รูปภาษา แสดงการสมมติเหตุการณ์ และรูปภาษาแสดงความลังเลใจ - ผู้พูดมีแนวโน้มที่จะใช้รูปภาษาที่ปรากฏด้วยความถี่สูงมากอย่าง เห็นได้ชัด - ผู้พูดมีแนวโน้มที่จะไม่ใช้รูปภาษาที่ปรากฏร่วมกันตั้งแต่จำนวน 4 รูปภาษาขึ้นไป	- ผู้พูดมีแนวโน้มที่จะใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง เพื่อทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของ ประพจน์ด้วยความถี่สูงกว่าหน้าที่ลดการคุกคามหน้า ของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์อย่างเห็นได้ชัด
4.	บทความ ความคิดเห็น	- เข้าร่วมในการปฏิสัมพันธ์ สื่อสารแบบไม่เผชิญหน้า กัน/เป็นการสื่อสารทางเดียว - เป็นบริจเฉทที่ผู้เขียนเสนอ ความคิดเห็นของตนเอง ต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง	- ผู้พูดนิยมใช้รูปภาษาแสดงการคาดคะเนด้วยความถี่สูงสุด - ไม่พบการปรากฏใช้ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น รูปภาษา แสดงการสมมติเหตุการณ์ และรูปภาษาที่กำหนดขอบเขตความรับผิดชอบ - ผู้พูดมีแนวโน้มที่จะใช้รูปภาษาที่ปรากฏด้วยความถี่สูงมาก อย่างเห็นได้ชัด - ผู้พูดมีแนวโน้มที่จะไม่ใช้รูปภาษาที่ปรากฏร่วมกันตั้งแต่จำนวน 4 รูปภาษาขึ้นไป	- ผู้พูดมีแนวโน้มที่จะใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง เพื่อทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของ ประพจน์ด้วยความถี่สูงกว่าหน้าที่ลดการคุกคามหน้า ของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์อย่างเห็นได้ชัด

จากตารางสรุปภาพรวมความสัมพันธ์ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงกับปริจเฉท 4 ชนิดข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ชนิดของปริจเฉทมีผลต่อรูปภาพและหน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลง กล่าวได้ว่า สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ โดยอาจสรุปประเด็นสำคัญได้ดังต่อไปนี้

1) การสนทนาแบบเน้นภารกิจเป็นสถานการณ์การสื่อสารที่คู่สนทนาต่างเสนอความคิดเห็นเพื่อช่วยกันทำภารกิจให้สำเร็จ ในขณะที่การสนทนาวิชาการ บทความวิชาการ และบทความแสดงความคิดเห็นเป็นสถานการณ์การสื่อสารที่ผู้พูดเสนอความคิดเห็นเพื่อแสดงจุดยืนของตนเองต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง การสนทนาแบบเน้นภารกิจจึงเป็นปริจเฉทการสื่อสารที่ต้องการความร่วมมือของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์มากกว่าปริจเฉทชนิดอื่น ๆ ซึ่งมีผลให้ผู้พูดเลือกใช้ประเภทของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงแตกต่างจากปริจเฉทชนิดอื่น ๆ อย่างชัดเจน ดังจะเห็นได้จากการที่ผู้พูดนิยมใช้ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็นด้วยความถี่สูงที่สุดขณะปฏิสัมพันธ์ เพื่อกระตุ้นให้คู่สนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ในขณะที่รูปภาพดังกล่าวอาจมิได้ปรากฏบ่อยครั้งในปริจเฉทชนิดอื่น ๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 147

1	A:	มันเหยียบไอนี่ <u>ปะ</u> สีเดียวกันหนะ เพื่อที่จะไปฝั่งโน้นหนะ <u>ได้มะ</u>
2	B:	แต่อันนี้มันรูปเดียวกันเลยนะ <u>ใช่มะ</u>
3	A:	มันเหมือนจะเหยียบสีเหลือง <u>มะ</u>
4	B:	ใช่:: อันนี้คู่กัน <u>ปะ</u>
5	A:	อันนี้ด้วย <u>รีเปลา</u>
6	B:	อ่า เอาอันนี้คู่กันไว้ก่อน <u>เนอะ</u>
7	A:	ได้ได้

ตัวอย่างข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ

ตัวอย่างข้างต้นนี้เป็นข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ คู่สนทนาต่างร่วมกันเสนอความคิดเห็นโดยใช้รูปประโยคคำถาม เริ่มจาก A ใช้รูปประโยคคำถาม หรือเปล่า (ปะ) ในการเสนอความคิดเห็น และถามย้ำอีกครั้งด้วยรูปประโยคคำถาม ได้มะ เพื่อเปิดโอกาสให้ B พิจารณาว่าเห็นด้วยกับข้อคิดเห็นของตนหรือไม่ ซึ่ง B เห็นต่างไป จึงเสนอความคิดเห็นแย้งกลับมาโดยใช้รูปประโยคคำถาม ใช่ไหม (ใช่มะ) ในบรรทัดที่ 2 จากนั้นคู่สนทนาต่างก็ผลัดกันเสนอความคิดเห็นโดยใช้รูปประโยคคำถามหลายแบบ ไหม (มะ) หรือเปล่า (ปะ รีเปลา) และรูปแบบประโยคบอกเล่า + คำถามขนาดสั้น 'เนอะ'

จะเห็นได้ว่า เมื่อคู่สนทนาเสนอความคิดเห็นโดยใช้รูปประโยคคำถาม อีกฝ่ายก็จะตอบกลับว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย และร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเสมอ กลไกทางภาษานี้จึงมีบทบาทสำคัญในปริศนาการสนทนาแบบเน้นภารกิจ เนื่องจากเป็นเครื่องมือที่กระตุ้นให้คู่สนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน ซึ่งก็จะช่วยให้คู่สนทนาเกิดการผสมผสานทัศนคติและร่วมมือกัน เพื่อทำภารกิจให้บรรลุผลสำเร็จ

2) การ(ไม่)เผชิญหน้ากันของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการเลือกใช้รูปภาษาและหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงของผู้พูด โดยสามารถสรุปผลการเปรียบเทียบได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 81 ตารางสรุปผลการเปรียบเทียบรูปภาษาและหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในแต่ละกลุ่มปริศนา

กลุ่มปริศนา			
ผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์สื่อสารแบบเผชิญหน้ากัน		ผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์สื่อสารแบบไม่เผชิญหน้ากัน	
การสนทนาแบบเน้นภารกิจ	การสัมมนาวิชาการ	บทความวิชาการ	บทความแสดงความคิดเห็น
ผลการเปรียบเทียบรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง			
- พบรูปภาษาที่ปรากฏร่วมกันได้มากถึงจำนวน 8 รูปภาษาในถ้อยคำเดียว		- พบรูปภาษาที่ปรากฏเดี่ยวด้วยความถี่สูงมากอย่างเห็นได้ชัด - ผู้พูดมีแนวโน้มที่จะไม่ใช้รูปภาษาที่ปรากฏร่วมกันตั้งแต่จำนวน 4 รูปภาษาขึ้นไป	
ผลการเปรียบเทียบหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง			
ผู้พูดมีแนวโน้มที่จะใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ และลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ด้วยความถี่ค่อนข้างใกล้เคียงกัน		ผู้พูดมีแนวโน้มที่จะใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ด้วยความถี่สูงกว่าอย่างเห็นได้ชัด	

ตารางที่ 81 แสดงผลการเปรียบเทียบรูปภาษาและหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในกลุ่มปริศนาที่ผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์สื่อสารแบบเผชิญหน้ากัน ได้แก่ การสนทนาแบบเน้นภารกิจ และการสัมมนาวิชาการ และกลุ่มปริศนาที่ผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์สื่อสารแบบไม่เผชิญหน้ากัน ได้แก่ บทความวิชาการ และบทความแสดงความคิดเห็น จะเห็นว่า ในกลุ่มปริศนาที่ผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์

สื่อสารแบบเผชิญหน้ากัน ผู้พูดมีแนวโน้มที่จะใช้ภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏร่วมกันได้มากถึงจำนวน 8 รูปภาษาในถ้อยคำเดียว เพื่อทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ และลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ด้วยความถี่ค่อนข้างใกล้เคียงกัน

ลักษณะการสนทนาดังกล่าวพบได้อย่างชัดเจนในข้อมูลการสนทนาแบบเน้นภารกิจ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 148

- 1 A: อันนี้มันเหมือนแบบ เดี๋ยวยังไม่รู้หรอก เห็นว่ามีไม้ พอเข้ามาใกล้เห็นว่า
เป็นไม้ ก็ แบบ น่าจะดีใจ อะไรวัยจี้ รีบๆ มั่งนะ
- 2 B: เออใช่ ไม่สิ แต่ว่าถ้าเกิดอันนี้มันมันสั้น แล้วมันจะข้ามตรงนี้ได้
ยังไงมันก็ไม่น่าจะเป็นไปไม่ได้ รีบๆคะ
- 3 A: อืม:: ใช้::ใช้::ใช้:: ไม่ แต่ว่าแต่ว่า แล้วเค้าอาจจะรีบๆ คือเค้าข้ามไปได้
แล้วก็แบบนี้ ใช้ๆ
- 4 B: อ่า จริงด้วยค่ะ
- 5 A: ใช้ๆ:

ตัวอย่างข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ

ตัวอย่างข้างต้นนี้ คู่สนทนาซึ่งมีสถานภาพเท่ากันร่วมกันเสนอความคิดเห็นขณะปฏิบัติการกิจตามคำสั่งที่ได้รับมอบหมาย ทั้งนี้ในทางหนึ่ง การเสนอความคิดเห็นเป็นวัจนกรรมที่ผู้พูดผูกมัดตนเองกับความเป็นจริงของถ้อยคำที่กล่าว แต่ในอีกทางหนึ่ง การเสนอความคิดเห็นก็อาจเป็นวัจนกรรมที่คุกคามหน้าของคู่สนทนาเช่นกัน เนื่องจากอาจทำให้คู่สนทนายารู้สึกว่าตนเองถูกบังคับให้ต้องเชื่อตามความคิดเห็นที่ผู้พูดเสนอเท่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์การสื่อสารที่ผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์สื่อสารแบบเผชิญหน้ากัน ซึ่งเป็นบริบทการสนทนาที่ผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ควรให้เกียรติและคำนึงถึงความรู้สึกของอีกฝ่าย เพื่อให้การปฏิสัมพันธ์สามารถดำเนินไปได้อย่างราบรื่น ไม่ขัดแย้งกัน ด้วยเหตุนี้ คู่สนทนาจึงต่างเสนอความคิดเห็นโดยใช้ภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงจำนวนหลายรูปภาษาและหลากหลายประเภท ได้แก่ รูปภาษาแสดงการคาดคะเน น่าจะ อาจจะ ในบรรทัดที่ 1 2 และ 3 รูปภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน เหมือนแบบ แบบ อะไรวัยจี้ และรูปภาษาแสดงความลังเลใจ มั่ง ในบรรทัดที่ 1 เพื่อแสดงความไม่แน่ใจ และรูปประโยคคำถามหลายแบบ ได้แก่ รีบๆ ะ ใช้ๆ และ ใช้ๆ ในบรรทัดที่ 1 2 3 และ 5 เพื่อเปิดโอกาสให้คู่สนทนายลองพิจารณาตามว่าความคิดเห็นของตนพอเป็นไปได้หรือไม่ ตลอดจนการเสนอความคิดเห็น

ตัวอย่างนี้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ในการสนทนาแบบเน้นภารกิจ ซึ่งเป็นกลุ่มปริจเฉทที่ผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์สื่อสารแบบเผชิญหน้ากัน ผู้พูดมีแนวโน้มที่จะใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏร่วมกันจำนวนหลายรูปภาษา เพื่อทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ และลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ควบคู่กันไป เพื่อสร้างความกลมเกลียวระหว่างคู่สนทนาตรงหน้า

ในขณะที่ข้อมูลการใช้รูปภาษาและหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในกลุ่มปริจเฉทที่ผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์สื่อสารแบบไม่เผชิญหน้ากัน แสดงให้เห็นว่า ผู้พูดจะนิยมเลือกใช้รูปภาษาที่ปรากฏเดี่ยวด้วยความถี่สูงมากอย่างเห็นได้ชัด และมีแนวโน้มที่จะไม่ใช้รูปภาษาที่ปรากฏร่วมกันตั้งแต่จำนวน 4 รูปภาษาขึ้นไป อีกทั้งยังพบว่า ผู้พูดมีแนวโน้มที่จะใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ด้วยความถี่สูงกว่าอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งผลการศึกษานี้แตกต่างจากข้อมูลการใช้รูปภาษาและหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในกลุ่มปริจเฉทที่ผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์สื่อสารแบบเผชิญหน้ากันอย่างชัดเจน

ลักษณะดังกล่าวอาจแสดงให้เห็นได้ชัดเจนมากขึ้นจากข้อมูลการสื่อสารในปริจเฉทบทความวิชาการ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 149

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การแช่เมล็ดข้าวบาร์เลย์และถั่วเขียวในสารละลายไฮโดรเจนเพอร์ออกไซด์ สามารถกระตุ้นอัตราการงอกและลักษณะที่ดีของเมล็ดได้เพิ่มสูงขึ้น ขณะเดียวกันยังมีบทบาทช่วยกระตุ้นการทนต่อสภาวะความเครียดได้ดีอีกด้วย ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่า สารละลายไฮโดรเจนเพอร์ออกไซด์เป็นปัจจัยที่สำคัญในการเพิ่มปริมาณออกซิเจนให้กับเมล็ด และส่งผลให้เมล็ดพืชสามารถงอกได้เร็วขึ้น

ตัวอย่างข้อมูลจากบทความวิชาการ

ตัวอย่างข้างต้นนี้ ผู้เขียนบทความเสนอความคิดเห็นโดยใช้รูปภาษาแสดงการคาดคะเน อาจเป็นไปได้ว่า เพียงรูปภาษาเดียว เพื่อลดความหนักแน่นของข้อคิดเห็นที่เสนอให้ดูอ่อนลง ทั้งนี้แม้ว่าการเสนอความคิดเห็นอาจเป็นวัจนกรรมที่คุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ (ดังที่อธิบายไปแล้วในตัวอย่างที่ 148) แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการสื่อสารนี้เป็นปริจเฉทที่สื่อสารด้วยการเขียน ซึ่งจัดเป็นการสื่อสารแบบไม่เผชิญหน้า อีกทั้งผลการวิจัยก็ได้ไปขัดแย้งกับงานวิจัยเรื่องอื่น ผู้เขียนจึงอาจมิได้คำนึงถึงการรักษาความสัมพันธ์ต่อผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ แต่ผู้เขียนมีแนวโน้มที่จะใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อเน้นทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์มากกว่าในบริบทการสื่อสารนี้ เพื่อป้องกันตนเองในฐานะนักวิชาการที่ไม่ต้องการกล่าวสิ่งใดที่เป็นเท็จ หรือ

ไม่เป็นความจริง เพราะไม่ต้องการให้งานวิจัยของตนเองไม่เป็นที่ยอมรับหรือขาดความน่าเชื่อถือ และเมื่อพิจารณาปริบทแวดล้อม จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า ข้อคิดเห็นที่ผู้เขียนเสนอนั้นมาจากผลการวิเคราะห์ที่ผู้เขียนพบจริงจากการวิจัย ดังข้อความว่า ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า... กล่าวได้ว่าผู้เขียนมีความมั่นใจต่อข้อคิดเห็นที่เสนอเป็นอย่างมาก แต่ก็ไม่ได้ต้องการผูกมัดตนเองกับถ้อยคำนั้นแต่อย่างใด

ตัวอย่างนี้จึงอาจชี้ให้เห็นว่า เมื่ออยู่ในสถานการณ์การสื่อสารที่ผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์สื่อสารแบบไม่เผชิญหน้ากัน ผู้พูดมีแนวโน้มที่จะใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏเดียว เพื่อเน้นทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์เป็นสำคัญ

ความต่างของรูปภาษาและหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏใช้ในกลุ่มปริเฉทต่างชนิดกันดังกล่าว อาจสะท้อนให้เห็นลักษณะการปฏิสัมพันธ์ของคนไทยประการหนึ่ง กล่าวคือ เมื่ออยู่ในสถานการณ์การสื่อสารแบบเผชิญหน้ากัน คนไทยจะเน้นคำนึงถึงการรักษาความสัมพันธ์ และการสร้างความกลมเกลียวระหว่างคู่สนทนาตรงหน้า

3) นอกจากนี้ การปฏิสัมพันธ์ในบริบทวิชาการก็อาจเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการใช้รูปภาษาและหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงของผู้พูดเช่นกัน ดังจะเห็นได้จากการที่ผู้พูดในงานวิจัยนี้มีแนวโน้มที่จะเลือกใช้รูปภาษากำหนดขอบเขตความรับผิดชอบในปริเฉทการสัมมนาวิชาการ และบทความวิชาการเท่านั้น โดยไม่พบการปรากฏใช้รูปภาษาประเภทนี้ในปริเฉทชนิดอื่น ๆ อีกทั้งยังพบว่า ผู้พูดมีแนวโน้มที่จะเลือกใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏเดียวด้วยความถี่สูงมาก และใช้เพื่อทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ด้วยความถี่สูงกว่าหน้าที่ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์อย่างเห็นได้ชัด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 150

- 1 A: กำลังคิดตามคนเขียน ก็ ก็คงใช่ เพราะว่า ถ้าพูดว่า I think เอ่อจริง ๆ แล้วในตัวอย่างที่สองคือมันเป็นวัจนกรรมประเภทบอกเล่า บอกกล่าว แจ้งให้ทราบ พอพูดว่า I think น้ำหนักของมันก็ลดลง แต่ก็ยังงง ๆ
- 2 B: ตัวอย่างที่สองเนี่ยสัมพันธ์กับตรงที่บอกว่า the speaker's attitude คือไม่ได้แสดงออกว่าตัวเองมั่นใจ เลยใช้คำว่า I think ที่ทำให้น้ำหนักของถ้อยคำลดลงอะคะ อันนี้พูดตามคำอธิบายของผู้เขียนนะคะ ไม่ได้คิดเอง

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมมนาวิชาการ

ตัวอย่างที่ 151

ปัจจุบันเท่าที่สืบค้นยังไม่พบงานที่ศึกษาความแตกต่างวัฒนธรรมระหว่างชาวสเปนและชาวไทยในบริบทด้านการศึกษา ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาประเด็นดังกล่าว โดยเลือกศึกษาเรื่องราวความคาดหวังด้านบทบาทและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนและผู้เรียน เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดจากความแตกต่างทางวัฒนธรรมของชาวไทยและชาวสเปนและเสนอแนวทางแก้ไข

ตัวอย่างข้อมูลจากบทความวิชาการ

ตัวอย่างที่ 150 และ 151 ข้างต้นนี้เป็นข้อมูลการสื่อสารที่ผู้พูดใช้รูปภาษากำหนดขอบเขตความรับผิดชอบ เพื่อทำหน้าที่ลดการผูกมัดระหว่างผู้พูดเองกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ในปริจเฉทการสัมมนาวิชาการ และบทความวิชาการตามลำดับ ในตัวอย่างที่ 150 ผู้พูดเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวอย่างที่ปรากฏในงานวิจัยที่ผู้พูดเลือกนำมาเสนอ ทั้งนี้ ผู้พูดมิได้ต้องการผูกมัดตนเองกับข้อคิดเห็นที่กล่าว ดังจะเห็นได้จากการที่ผู้พูดเลือกใช้ถ้อยคำที่แสดงถึงสิ่งหรือบุคคลอื่น ดังปรากฏในข้อความว่า *อันนี้พูดตามคำอธิบายของผู้เขียนนะคะ* อีกทั้งยังย้ำให้คู่สนทนาทราบอีกครั้งว่า ข้อคิดเห็นดังกล่าวมิได้มาจากความคิดเห็นของผู้พูด ดังข้อความว่า *ไม่ได้คิดเอง* เพื่อลดความรับผิดชอบของตนในกรณีข้อคิดเห็นดังกล่าวอาจได้รับการพิสูจน์ว่าไม่ถูกต้อง หรือมีผู้ชี้ให้เห็นต่างไป โดยการบอกว่าถ้อยคำที่กล่าวนั้นนำมาจากบุคคลอื่น มิได้เกี่ยวข้องกับตนเองแต่อย่างใด

เช่นเดียวกับในตัวอย่างที่ 151 จะเห็นว่า ผู้เขียนบทความใช้ถ้อยคำ *เท่าที่ + ถ้อยคำบอกแหล่งข้อมูล* *เท่าที่สืบค้น* ในการให้ข้อมูลว่าตนไม่พบงานที่ศึกษาความแตกต่างวัฒนธรรมระหว่างชาวสเปนและชาวไทยในบริบทด้านการศึกษา การใช้กลไกทางภาษานี้จะช่วยลดการผูกมัดระหว่างผู้เขียนเองกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ ซึ่งจะปกป้องผู้เขียนจากกรณีที่มีผู้ที่มีข้อมูลมากกว่าหรือเห็นต่างออกไป ตลอดจนข้อมูลที่ผู้เขียนกล่าวได้รับการพิสูจน์ว่าไม่ถูกต้องในภายหลัง เนื่องจากผู้เขียนได้สื่อให้เห็นแล้วว่า สิ่งทีกล่าวนั้นมาจากการสืบค้นของผู้เขียนในช่วงเวลาหนึ่งเท่านั้น

ตัวอย่างข้างต้นนี้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า เมื่อปฏิสัมพันธ์ในบริบทวิชาการ ผู้พูดมีแนวโน้มที่จะเลือกใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏเดียว ๆ เพื่อเน้นทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ เนื่องจากการสื่อสารในบริบทวิชาการ นักวิชาการต่างต้องคำนึงถึงความเป็นจริงและความถูกต้องของสารที่สื่อเป็นสำคัญ ดังที่อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2557: 106) กล่าวถึงลักษณะของภาษาวิชาการไว้ว่า

“...เป้าหมายของภาษาวิชาการ คือ เผยแพร่ความรู้พร้อม ๆ กับทำให้ผู้อ่านเชื่อในประเด็นความรู้ที่เผยแพร่ การที่จะทำให้ผู้อ่านเชื่อ ต้องทำให้ภาษาวิชาการมีความน่าเชื่อถือ (credibility) นักวิชาการผู้ใช้ภาษาวิชาการจึงพึงเผยแพร่แต่ความจริงเท่านั้น หากพิสูจน์ได้ว่าความรู้ที่เผยแพร่ไปไม่เป็นความจริง นักวิชาการผู้นั้นก็จะไม่มีความน่าเชื่อถืออีกต่อไป....”

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2557: 106)

ด้วยเหตุนี้ นักวิชาการจึงมักใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในการเสนอ/เขียนงานวิชาการ ซึ่งเป็นกลไกทางภาษาที่ช่วยให้นักวิชาการสามารถสื่อเป็นนัยก่อนว่า ข้อค้นพบหรือข้อคิดเห็นที่นำเสนอไป ยังมีใช้สิ่งที่ตนมั่นใจเต็มที่ และมีได้ให้น้ำหนักยืนยันว่าถ้อยคำที่กล่าวจะถูกต้อง หรือเป็นจริงตามนั้นอย่างแน่นอน เนื่องจากนักวิชาการไม่ต้องการผูกมัดตนเองว่าสิ่งที่กล่าวจะไม่ได้ผิดพลาด เพราะการกล่าวสิ่งใดที่เป็นเท็จ หรือไม่ถูกต้อง ย่อมจะส่งผลต่อความน่าเชื่อถือในแวดวงวิชาการของนักวิชาการท่านนั้น เพราะฉะนั้น อาจกล่าวได้ว่า การใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงเป็น “วิถี” ที่นักวิชาการต่างให้ความสำคัญและมักเลือกใช้เพื่อปกป้องตนเองในปริมณฑลวิชาการ

4) ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า นอกเหนือจากความต่างของชนิดปริมณฑลแล้ว เจตนาของการสื่อสารก็อาจเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ทำให้การใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในแต่ละสถานการณ์การสื่อสารแตกต่างกันได้ ดังจะเห็นได้อย่างชัดเจนจากข้อมูลการใช้รูปภาพในปริมณฑลการสัมมนาวิชาการ ซึ่งเป็นปริมณฑลการสื่อสารที่ผู้พูดน่าจะต้องคำนึงถึงการรักษาหน้าของตนเองมากกว่าการรักษาความสัมพันธ์กับผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ เพราะต้องการเป็นที่ยอมรับและได้รับความเชื่อถือในแวดวงวิชาการ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบผลการศึกษาที่น่าสนใจว่า ในปริมณฑลวิชาการ ผู้พูดใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงหลากหลายประเภทมากกว่าสถานการณ์การสื่อสารอื่น โดยจะใช้รูปภาพเหล่านั้นเพื่อทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ และลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ควบคู่กันไป ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากว่า ในขณะที่ปฏิสัมพันธ์ ผู้เข้าร่วมการสัมมนาต่างแสดงวัจนกรรมอย่างหลากหลาย ทั้งประเภทที่อาจก่อให้เกิดการกระทำที่คุกคามหน้าของตนเอง เช่น การเสนอความคิดเห็น หรือการให้ข้อมูลความรู้ทางวิชาการแก่ผู้เข้าร่วมการสัมมนาคนอื่น ๆ และชนิดที่อาจก่อให้เกิดการกระทำที่คุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ เช่น การเสนอความคิดเห็นแย้ง การวิพากษ์วิจารณ์งานวิจัยของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ หรือการแนะนำในประเด็นวิชาการ เพื่อให้ผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์นำไปพัฒนาหรือต่อยอดงานวิจัยต่อไป ความหลากหลายของประเภทวัจนกรรมที่เกิดขึ้นในปริมณฑลการสัมมนาวิชาการดังกล่าว จึงอาจเป็นอีกเหตุผลประการหนึ่งที่ทำให้ผู้พูดเลือกใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงหลากหลายประเภทในการรักษาหน้าทั้งของตนเองและคู่สนทนาควบคู่กันไปขณะปฏิสัมพันธ์

กล่าวโดยสรุป ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงกับปริจเฉท 4 ชนิด แสดงให้เห็นว่า ชนิดของปริจเฉทมีผลต่อรูปภาษาและหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ โดยข้อค้นพบที่สำคัญในงานวิจัยนี้ คือ แม้ว่าผู้พูดมักจะเลือกใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงจำนวน 1-2 รูปภาษาเป็นส่วนใหญ่ ทว่า เมื่ออยู่ในสถานการณ์การสื่อสารที่ผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์สื่อสารแบบเผชิญหน้ากัน ผู้พูดก็อาจเลือกใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏร่วมกันจำนวนหลายรูปภาษาในถ้อยคำเดียว และจะใช้รูปภาษาเพื่อทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ และลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ควบคู่กันไป นอกจากนี้ การปฏิสัมพันธ์ในบริบทวิชาการก็อาจเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ทำให้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงมีความต่างไปจากสถานการณ์การสื่อสารอื่น กล่าวคือ ผู้พูดมีแนวโน้มที่จะเลือกใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏเดี่ยวด้วยความถี่สูงมาก และใช้เพื่อทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์เป็นสำคัญ

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย: กรณีศึกษาปริจเฉท 4 ชนิด” มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 2 ประการ คือ

1. เพื่อศึกษารูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงและหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย
2. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงกับปริจเฉท 4 ชนิด ได้แก่ การสนทนาแบบเน้นภารกิจ การสัมมนาวิชาการ บทความวิชาการ และบทความแสดงความคิดเห็น

ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากปริจเฉท 4 ชนิด ได้แก่

1. ข้อมูลการสนทนาแบบเน้นภารกิจ ใช้ข้อมูลจากคลังข้อมูล Mister O Corpus ภาษาไทย ส่วนที่มอบหมายให้คู่สนทนาจำนวน 2 คนช่วยกันเรียงภาพจำนวน 15 ภาพเป็นเรื่องราว ประกอบด้วยบทสนทนาระหว่างอาจารย์กับนิสิต 3 บท และนิสิตกับนิสิต 9 บท รวมจำนวนทั้งสิ้น 12 บท ความยาวในการสนทนาทั้งหมด 111.04 นาที
2. ข้อมูลการสัมมนาวิชาการ เก็บข้อมูลจากการสัมมนาวิชาการในรายวิชาสัมมนา ดุษฎีบัณฑิต ปีการศึกษา 2560 ทั้งหมด 6 ครั้ง และรายวิชาการศึกษาพิเศษทางภาษาศาสตร์ ภาษาไทย ปีการศึกษา 2560 ทั้งหมด 3 ครั้ง รวมจำนวนทั้งสิ้น 9 ครั้ง ความยาวในการสนทนาทั้งหมด 23 ชั่วโมง 53 นาที 22 วินาที
3. ข้อมูลบทความวิชาการ เก็บข้อมูลจากบทความที่ตีพิมพ์ในวารสารอักษรศาสตร์ จำนวน 15 บท วารสารสังคมศาสตร์ จำนวน 15 บท และวารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 15 บท รวมจำนวนบทความวิชาการทั้งสิ้น 45 บท
4. ข้อมูลบทความแสดงความคิดเห็น เก็บข้อมูลจากบทความแสดงความคิดเห็นในเฟซบุ๊ก จำนวน 60 บท และย่อหน้าแสดงความคิดเห็น จำนวน 50 บท รวมจำนวนบทความแสดงความคิดเห็นทั้งสิ้น 110 บท

อนึ่ง ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยพบข้อจำกัดบางประการ กล่าวคือ เนื่องจากการวิเคราะห์หน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ประการหนึ่งของงานวิจัยนี้ ทั้งนี้ การศึกษาหน้าที่ของรูปภาษาอาจสามารถกระทำได้ 2 แนวทาง คือ 1) การสัมภาษณ์ผู้ใช้ภาษาว่าต้องการใช้

รูปภาพนั้นเพื่อทำหน้าที่อะไร และ 2) การวิเคราะห์จากบริบท โดยอาศัยแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาพิจารณาประกอบ

อย่างไรก็ตาม ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยไม่ได้เก็บข้อมูลหน้าที่ของรูปภาพโดยการสัมภาษณ์ผู้ใช้ภาษา แต่เป็นการวิเคราะห์จากบริบทว่า รูปภาพที่ปรากฏในกลุ่มข้อมูลนั้นทำหน้าที่อย่างไรขณะสื่อสาร เพราะฉะนั้นจึงมีข้อมูลบางส่วนที่ผู้วิจัยไม่สามารถตัดสินได้อย่างมั่นใจทั้งหมด ผู้วิจัยจึงแก้ไขข้อจำกัดดังกล่าวด้วยการใช้การวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพควบคู่กันไป เพื่อลดข้อจำกัดของงานวิจัยนี้

ผลการศึกษสามารถจำแนกได้เป็น 3 ส่วน คือ 1) รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย 2) หน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย และ 3) ความสัมพันธ์ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงกับปริจเฉท 4 ชนิด ดังรายละเอียดต่อไปนี้

6.1.1 รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย

ผลการศึกษารูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทยสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเด็น คือ 1) ประเภทของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย และ 2) ลักษณะการปรากฏของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

6.1.1.1 ประเภทของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย

ผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 จำแนกรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงออกจากถ้อยคำประเภทอื่น ๆ โดยพิจารณาจาก 3 เกณฑ์ร่วมกัน ประกอบด้วย 1) พิจารณาจากนิยามและความหมาย และกลวิธีที่ทำให้ความอ่อนลงตามแนวคิดของ Fraser (1980) 2) พิจารณาจากหน้าที่ที่มีผลต่อเนื้อความ และ 3) พิจารณาจากหน้าที่ที่มีผลต่อพลังวรรณกรรม และ ขั้นที่ 2 นำผลการจำแนกรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงมาแบ่งประเภทตามแนวคิดทางวรรณปฏิบัติศาสตร์ สามารถสรุปผลการศึกษาที่สำคัญได้ดังนี้

1. จากกลุ่มข้อมูลที่ศึกษา ผู้วิจัยพบการใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงทั้งหมด 1,134 ถ้อยคำ และปรากฏการใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงทั้งหมด 1,596 ครั้ง สามารถจำแนกได้เป็น 8 ประเภท คือ 1) รูปภาพแสดงการคาดคะเน 2) รูปภาพแสดงการไม่ระบุชัดเจน 3) กริยาแสดงสภาวะทางความคิด 4) ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น 5) รูปภาพแสดงการออกตัว 6) รูปภาพแสดงการสมมติเหตุการณ์ 7) รูปภาพกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบ และ 8) รูปภาพแสดงความลังเลใจ

2. เมื่อพิจารณาความถี่จากข้อมูลทั้งหมด พบว่า รูปภาพแสดงการคาดคะเนเป็นประเภทของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏด้วยความถี่สูงที่สุดอย่างชัดเจน ซึ่งเป็นรูปภาพที่ผู้พูดใช้เพื่อสื่อว่า ถ้อยคำที่กล่าวเป็นเพียงการคาดคะเน การคาดการณ์ล่วงหน้าของผู้พูดเองเท่านั้น ยังมีได้เป็นที่สิ่งที่ผู้พูดมั่นใจว่าจะเกิดขึ้นหรือเป็นจริงตามนั้นอย่างแน่นอน ทั้งนี้ สาเหตุที่ผู้พูดนิยมเลือกใช้รูปภาพนี้ อาจเนื่องมาจากการแสดงออกถึงความไม่มั่นใจจะช่วยลดการรับผิดชอบของผู้พูดต่อถ้อยคำ ในกรณีที่ผู้พูดกล่าวถ้อยคำที่ผู้หมัดผู้พูดเองกับค่าความเป็นจริงของถ้อยคำที่กล่าว เช่น การให้ข้อมูล การเสนอความคิดเห็น อีกทั้งยังเป็นรูปภาพที่ช่วยลดน้ำหนัก ลดการบังคับ หรือกดดันให้คู่สนทนาต้องเชื่อหรือกระทำตาม ในกรณีที่ผู้พูดกล่าวถ้อยคำที่คุกคามคู่สนทนา เช่น การแนะนำ การเสนอความคิดเห็นแย้ง ได้เป็นอย่างดีเช่นเดียวกัน

ทั้งนี้ การที่ผู้พูดนิยมเลือกใช้รูปภาพแสดงการคาดคะเน เพื่อแสดงออกถึงความไม่มั่นใจขณะปฏิสัมพันธ์ อาจยังสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะของสังคมไทยที่ให้ความสำคัญกับความอ่อนน้อม ถ่อมตน และการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างกัน เนื่องจากเป็นกลไกทางภาษาที่ผู้พูดแสดงให้คู่สนทนาเห็นว่า ผู้พูดเองมิได้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถที่เหนือกว่าคู่สนทนาแต่อย่างใด และจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้คู่สนทนาช่วยพิจารณาว่าเห็นด้วยกับถ้อยคำที่กล่าวหรือไม่ ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับที่ Markus and Kitayama (1991: 228) ได้อ้างถึงการศึกษาของไวส์ซ์ (Weisz, in press) ซึ่งพบว่า สังคมไทยเน้นการลดทอนความสำคัญของตนเอง การถ่อมตน การยกย่องผู้อื่น และความเกรงใจ

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบว่า ประเภทย่อยของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงบางประเภท ซึ่งแนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการตะวันตกมิได้กล่าวถึงนั้น เป็นลักษณะการใช้ภาษาที่โดดเด่นและมีบทบาทสำคัญต่อการปฏิสัมพันธ์ของคนไทย อันได้แก่ การที่ผู้พูดใช้รูปภาพแสดงการคาดคะเนเมื่อผู้พูดกล่าวถ้อยคำที่คุกคามคู่สนทนา เพื่อแสดงให้คู่สนทนาเห็นว่า ผู้พูดเองยังคงแบ่งรับแบ่งสู้ มิได้กล่าวอย่างเต็มปาก หรือคิดเห็นตามถ้อยคำที่คุกคามคู่สนทนาอย่างมั่นใจไปทั้งหมด หรือการที่ผู้พูดใช้ประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธทั้งในรูปแบบการเสนอความคิดเห็นที่เป็นกลาง หรือการถามความคิดเห็นของคู่สนทนา เพื่อขอให้คู่สนทนาพิจารณาว่าความคิดเห็นของตนพอจะเป็นไปได้ หรือถูกต้องเหมาะสมแล้วหรือไม่ รวมไปถึงการที่ผู้พูดออกตัวว่า ผู้พูดเองมิได้มีเจตนาทางลบใด ๆ ก่อนที่ผู้พูดจะกล่าวถ้อยคำที่คุกคามคู่สนทนา เช่น การวิจารณ์ เพื่อแสดงให้คู่สนทนาเห็นว่า ผู้พูดก็รู้สึกกังวลใจเป็นอย่างมากในการต้องกล่าวถ้อยคำที่จะทำให้คู่สนทนาเกิดความรู้สึกไม่ดีหรือเสียใจ กลวิธีทางภาษาซึ่งผู้พูดใช้เพื่อแสดงความคำนึงถึงอารมณ์ ความรู้สึกของคู่สนทนาเหล่านี้ แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า คนไทยเน้นการให้เกียรติและการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับคู่สนทนา

6.1.1.2 ลักษณะการปรากฏของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย

จากการวิเคราะห์ลักษณะการปรากฏของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทยสามารถสรุปผลการศึกษที่สำคัญได้ดังนี้

1. จากกลุ่มข้อมูลที่ศึกษา ผู้วิจัยสามารถจำแนกลักษณะการปรากฏของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงออกเป็น 2 รูปแบบ คือ 1) รูปภาษาที่ปรากฏเดี่ยว และ 2) รูปภาษาที่ปรากฏร่วมกัน โดยพบการใช้รูปภาษาที่ปรากฏร่วมกันตั้งแต่ 2-8 รูปภาษาในถ้อยคำเดียว

2. เมื่อพิจารณาความถี่จากข้อมูลทั้งหมด พบว่า ผู้พูดมักใช้รูปภาษาที่ปรากฏเดี่ยวด้วยความถี่สูงกว่ารูปภาษาที่ปรากฏร่วมกันอย่างเห็นได้ชัด ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าเป็นผลมาจากการใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพียงรูปเดียวก็มีผลมากพอที่จะลดผลในแง่ลบของถ้อยคำ อีกทั้งหากผู้พูดใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏร่วมกันจำนวนหลายรูปภาษาย่อมส่งผลให้ความหนักแน่นหรือความชัดเจนของสารที่ต้องการจะสื่อลดน้อยลงไปด้วย และอาจทำให้การสื่อสารไม่บรรลุผลสำเร็จในที่สุด สอดคล้องกับข้อเสนอของ Locher & Watts (2008:78) ที่กล่าวว่า การสื่อสารต่าง ๆ ประกอบด้วย 1) คุณลักษณะด้านข้อมูล (informational aspect) ซึ่งหมายความว่า การแลกเปลี่ยนข้อมูล และ 2) คุณลักษณะด้านบุคคลสัมพันธ์ (interpersonal aspect) ซึ่งหมายความว่า การสร้างความกลมเกลียวระหว่างกัน เพราะฉะนั้น ผู้พูดจึงมีแนวโน้มที่จะเลือกใช้รูปภาษาที่ปรากฏเดี่ยวมากกว่า เพราะคำนึงถึงความสมดุลขององค์ประกอบการสื่อสารทั้งสองด้าน

3. ในกรณีที่เป็นการใช้รูปภาษาที่ปรากฏร่วมกัน ผู้พูดนิยมเลือกใช้การปรากฏร่วมจำนวน 2 รูปภาษาด้วยความถี่สูงที่สุดอย่างเห็นได้ชัด แสดงให้เห็นว่า การใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 2 รูปภาษาเป็นรูปแบบการปรากฏร่วมที่ผู้พูดน่าจะมองว่าเหมาะสมในการปฏิสัมพันธ์ โดยผู้พูดมักจะเลือกใช้การปรากฏร่วมระหว่างรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงต่างประเภท ในรูปแบบ *กริยาแสดงสภาวะทางความคิด + รูปภาษาแสดงการคาดคะเน* เป็นส่วนใหญ่

ทั้งนี้ ผลการศึกษารูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทยเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย กล่าวคือ ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงหลากหลายประเภทเหมือนดังที่ระบุไว้ในสมมติฐานของการวิจัย

6.1.2 หน้าทีของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย

ผลการศึกษาหน้าทีของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทยสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเด็น คือ 1) หน้าทีของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย และ 2) ความสัมพันธ์ระหว่างหน้าทีกับประเภทของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

6.1.2.1 หน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย

ผู้วิจัยวิเคราะห์หน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลง โดยพิจารณาจาก 3 เกณฑ์ร่วมกัน ประกอบด้วย 1) พิจารณาจากรูปภาพ 2) พิจารณาจากบริบทแวดล้อม และ 3) พิจารณาจากหน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงจากงานวิจัยที่มีมาก่อน สามารถสรุปผลการศึกษาที่สำคัญได้ดังนี้

1. จากกลุ่มข้อมูลที่ศึกษา ผู้วิจัยสามารถจำแนกหน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงออกเป็น 2 หน้าที่ คือ 1) ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ และ 2) ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ กล่าวได้ว่า ผลการศึกษามีความสอดคล้องกับหน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงที่นิพนธ์ภาษาศาสตร์เสนอไว้ก่อนหน้านี้ (Fraser, 1980; Holmes, 1984; Caffi, 1999; Shisá, 2001; Schneider, 2010; Thaler, 2012; & Ibáñez, 2020) เพียงแต่ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยอาจจะสามารถจำแนกหน้าที่ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ออกเป็น 4 หน้าที่ย่อยโดยเรียงลำดับความถี่การปรากฏจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) ลดการบังคับให้เห็นตาม 2) ลดน้ำหนักของการวิจารณ์ให้อ่อนลง 3) ลดน้ำหนักของการเสนอความคิดเห็นแย้งให้อ่อนลง และ 4) ลดน้ำหนักของการตำหนิให้อ่อนลง ซึ่งเป็นหน้าที่ย่อยที่สอดคล้องกับประเภทของวัจนกรรมที่ปรากฏในบริบทการสื่อสารนั้น

2. เมื่อพิจารณาความถี่จากข้อมูลทั้งหมด พบว่า ผู้พูดมักใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ด้วยความถี่สูงกว่าการใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำหน้าที่ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ อาจเนื่องมาจากกลุ่มข้อมูลที่ศึกษาในงานวิจัยนี้ส่วนใหญ่เป็นการแสดงความคิดเห็นในปริทัศน์วิชาการ เช่น การสัมมนาวิชาการ บทความวิชาการ ซึ่งคุณสมบัติที่สำคัญที่สุดของนักวิชาการก็คือ การไม่กล่าวสิ่งใดที่เป็นเท็จ หรือไม่ถูกต้อง เพราะย่อมจะส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของนักวิชาการท่านนั้น เพราะฉะนั้น ในสถานการณ์การสื่อสารนี้ การลดการผูกมัดระหว่างผู้พูดกับถ้อยคำที่กล่าวจึงนับว่าเป็นสิ่งที่น่าจะสำคัญกว่าการรักษาความสัมพันธ์กับคู่สนทนา แต่อย่างไรก็ตาม จากกลุ่มข้อมูลที่ศึกษาก็ยังพบหน้าที่ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์อีกด้วย แสดงให้เห็นว่า แม้ว่าจะอยู่ในสถานการณ์การสื่อสารที่ผู้พูดจะต้องคำนึงถึงการรักษาหน้าของตนเอง แต่ผู้พูดก็ยังให้ความสำคัญกับการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนาเช่นกัน

3. นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังสามารถจำแนกรูปแบบการปรากฏใช้หน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มที่ทำหน้าที่เดียว และ 2) กลุ่มที่ทำทั้งสองหน้าที่พร้อมกัน โดยพบว่า ผู้พูดมักใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ หรือลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์เพียงหน้าที่ใดหน้าที่หนึ่ง หรือทำทั้งสองหน้าที่ดังกล่าวพร้อมกันในบริบทการสื่อสารนั้นด้วยความถี่ค่อนข้างใกล้เคียงกัน ผลการศึกษานี้

สนับสนุนให้เห็นอย่างชัดเจนว่า แม้ว่ากลุ่มข้อมูลที่ศึกษาในงานวิจัยนี้จะเป็นการแสดงความคิดเห็นในปริเฉทที่ผู้พูดมักจะต้องคำนึงถึงการรักษาหน้าของตนเอง ทว่า ผู้พูดก็มีได้ใช้ภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังใช้เพื่อลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ควบคู่กันไป ซึ่งอาจสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะของสังคมไทยประการหนึ่งที่คำนึงถึงทั้ง “หน้าของตนเอง” และ “หน้าของคู่สนทนา”

6.1.2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่กับประเภทของภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่กับประเภทของภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย สามารถสรุปผลการศึกษาที่สำคัญได้ดังนี้

1. จากกลุ่มข้อมูลที่ศึกษา พบว่า ประเภทของภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่พบการปรากฏใช้ในการทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ด้วยความถี่สูงสุดสามอันดับแรก โดยเรียงลำดับความถี่การปรากฏจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) ภาษาแสดงการคาดคะเน 2) ภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน และ 3) กริยาแสดงสภาวะทางความคิด ส่วนประเภทของภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่พบการปรากฏใช้ในการทำหน้าที่ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ด้วยความถี่สูงสุดสามอันดับแรก โดยเรียงลำดับความถี่การปรากฏจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) ภาษาแสดงการคาดคะเน 2) ภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน และ 3) ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น

2. เมื่อนำประเภทของภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏด้วยความถี่สูงสุดสามอันดับแรกในแต่ละหน้าที่มาจำแนกเป็น 2 กลุ่มตามข้อคำนึงของผู้พูด (Fraser, 1980: 344-345) อันได้แก่ 1) การใช้ภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงโดยคำนึงถึงผู้พูด (self-serving mitigation) และ 2) การใช้ภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงโดยคำนึงถึงคู่สนทนา (altruistic mitigation) อาจกล่าวได้ว่า ภาษาแสดงการคาดคะเน และภาษาแสดงการไม่ระบุชัดเจน จัดเป็นประเภทของภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ผู้พูดมักใช้ในบริบทที่คำนึงถึงทั้งผู้พูดเองและคู่สนทนา ส่วนกริยาแสดงสภาวะทางความคิด จัดเป็นประเภทของภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ผู้พูดมักใช้ในบริบทที่คำนึงถึงผู้พูดเอง ในขณะที่ ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็นจัดเป็นประเภทของภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ผู้พูดมักใช้ในบริบทที่คำนึงถึงคู่สนทนา ผลการศึกษานี้ อาจแสดงให้เห็นถึงลักษณะการปฏิสัมพันธ์ของสังคมไทยที่ผู้พูดมีแนวโน้มจะให้ความสำคัญในการเลือกใช้ภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงอย่างเหมาะสมกับบริบทการสื่อสารที่แตกต่างกัน

ทั้งนี้ ผลการศึกษาหน้าที่ของภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทยเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย กล่าวคือ จากกลุ่มข้อมูลที่ศึกษาแสดงให้เห็นว่า หน้าที่ลดการผูกมัดกับ

ค่าความเป็นจริงของประพจน์ และหน้าที่ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ เป็นหน้าที่ที่พบบ่อย เหมือนดังที่ระบุไว้ในสมมติฐานของการวิจัย

6.1.3 ความสัมพันธ์ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงกับปริจเฉท 4 ชนิด

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงกับปริจเฉท 4 ชนิด อันได้แก่ การสนทนาแบบเน้นภารกิจ การสัมมนาวิชาการ บทความวิชาการ และบทความแสดงความคิดเห็น สามารถสรุปผลการศึกษาค้นคว้าได้ดังนี้

1. ในปริจเฉทการสนทนาแบบเน้นภารกิจ ผู้พุดนิยมเลือกใช้ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็นด้วยความถี่สูงสุด อาจเนื่องมาจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจเป็นปริจเฉทที่คู่สนทนาได้รับมอบหมายให้ทำภารกิจหรือกิจกรรมให้สำเร็จร่วมกันตามคำสั่งที่กำหนด โดยการที่จะทำภารกิจได้สำเร็จนั้น คู่สนทนาต้องร่วมมือกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งการใช้ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็นจะเป็นกลไกทางภาษาที่กระตุ้นให้คู่สนทนาเสนอหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้โดยอิสระ กลไกทางภาษานี้จึงมีบทบาทสำคัญในฐานะเครื่องมือที่ช่วยให้คู่สนทนาเกิดการผสมผสานทัศนคติและร่วมมือกัน เพื่อทำภารกิจให้บรรลุผลสำเร็จ

ในขณะที่ปริจเฉทการสัมมนาวิชาการ บทความวิชาการ และบทความแสดงความคิดเห็น ผู้พุดนิยมเลือกใช้รูปภาพแสดงการคาดคะเนด้วยความถี่สูงสุด อาจเนื่องมาจากปริจเฉททั้ง 3 ชนิดดังกล่าวล้วนเป็นปริจเฉทที่ผู้พุดแสดงความคิดเห็นหรือจุดยืนของตนเอง ทั้งต่อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตัวเองและเรื่องที่เกี่ยวกับผู้อื่น เพราะฉะนั้น ผู้พุดย่อมผูกมัดตนเองกับถ้อยคำที่กล่าว และอาจมีการกล่าวถ้อยคำหรือกระทำการใดที่คุกคามหรือกระทบกระเทือนผู้อื่น ซึ่งรูปภาพแสดงการคาดคะเนจะช่วยลดผลอันไม่พึงปรารถนาที่อาจเกิดขึ้นจากการกล่าวถ้อยคำในปริจเฉทดังกล่าวได้เป็นอย่างดี

2. การ(ไม่)เผชิญหน้ากันของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการเลือกใช้รูปภาพและหน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงของผู้พุด เนื่องจากผลการศึกษาในงานวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า แม้ว่าผู้พุดมักจะเลือกใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงจำนวน 1-2 รูปภาพเป็นส่วนใหญ่ ทว่า เมื่ออยู่ในสถานการณ์การสื่อสารที่ผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์สื่อสารแบบเผชิญหน้ากัน ได้แก่ การสนทนาแบบเน้นภารกิจ และการสัมมนาวิชาการ ผู้พุดก็อาจเลือกใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏร่วมกันได้มากถึงจำนวน 8 รูปภาพในถ้อยคำเดียว และจะใช้เพื่อทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ และลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ด้วยความถี่ค่อนข้างใกล้เคียงกัน

ในทางตรงกันข้าม ข้อมูลการใช้รูปภาพและหน้าที่ของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในกลุ่มปริจเฉทที่ผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์สื่อสารแบบไม่เผชิญหน้ากัน ได้แก่ บทความวิชาการ และบทความ

แสดงความคิดเห็น แสดงให้เห็นว่า ผู้พูดจะนิยมเลือกใช้รูปภาษาที่ปรากฏด้วยความถี่สูงมาก อย่างเห็นได้ชัด และมีแนวโน้มที่จะไม่ใช้รูปภาษาที่ปรากฏร่วมกันตั้งแต่จำนวน 4 รูปภาษาขึ้นไป อีกทั้งยังพบว่า ผู้พูดมีแนวโน้มที่จะใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเพื่อทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ด้วยความถี่สูงกว่าอย่างเห็นได้ชัด

3. นอกจากนี้ การปฏิสัมพันธ์ในบริบทวิชาการก็อาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการใช้รูปภาษา และหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงของผู้พูดเช่นกัน กล่าวคือ ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้พูดมีแนวโน้มที่จะเลือกใช้รูปภาษาแสดงการบอกปิดความรับผิดชอบในปริจเฉทการสัมมนา วิชาการ และบทความวิชาการเท่านั้น โดยไม่พบการปรากฏใช้รูปภาษาประเภทนี้ในปริจเฉทชนิดอื่น ๆ อีกทั้งยังพบว่า ผู้พูดมีแนวโน้มที่จะเลือกใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏด้วยความถี่สูงมาก และใช้เพื่อทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ด้วยความถี่สูงกว่าหน้าที่ลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์อย่างเห็นได้ชัด อาจกล่าวได้ว่า การใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเป็น “วิถี” ที่นักวิชาการต่างให้ความสำคัญและเลือกใช้เพื่อปกป้องตนเองในปริจเฉทวิชาการ

ทั้งนี้ ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงกับปริจเฉท 4 ชนิด เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย กล่าวคือ จากกลุ่มข้อมูลที่ศึกษาแสดงให้เห็นว่า ชนิดของปริจเฉทมีผลต่อรูปภาษาและหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง เหมือนดังที่ระบุไว้ในสมมติฐานของการวิจัย

งานวิจัยนี้ ผู้วิจัยนำแนวคิดทฤษฎี “การทำให้ความอ่อนลง” ซึ่งนักวิชาการตะวันตกเสนอไว้มาประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลภาษาไทย โดยผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทยว่ามีรูปภาษาใดบ้าง แบ่งได้เป็นกี่ประเภท และรูปภาษาเหล่านี้ทำหน้าที่อย่างไรขณะสื่อสาร ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ผู้พูดใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงหลากหลายประเภท เพื่อลดการผูกมัดระหว่างผู้พูดเองกับถ้อยคำ และลดข้อขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นเมื่อผู้พูดกล่าวถ้อยคำหรือกระทำสิ่งใดที่คุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ กล่าวได้ว่า การใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเป็นเครื่องมือทางภาษาสำคัญที่ช่วยให้การปฏิสัมพันธ์ในสังคมไทยเป็นไปอย่างราบรื่นและสัมฤทธิ์ผล ผู้วิจัยจึงมุ่งหวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายการคำหรือถ้อยคำที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการทำให้ความอ่อนลง ซึ่งผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมไว้แล้วในงานวิจัยนี้จะช่วยให้ผู้อ่านเห็นถึงวิถีการปฏิสัมพันธ์ลักษณะหนึ่งในสังคมวัฒนธรรมไทย อันจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาด้านภาษาศาสตร์ต่อไป

นอกจากนี้ กรณีศึกษาการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมยังชี้ให้เห็นว่า การขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงย่อมทำให้การสื่อสารระหว่างเจ้าของภาษาและผู้ที่ใช้ภาษานั้นเป็นภาษาที่สองเกิดปัญหาขึ้นได้ ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างสถานการณ์การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมที่

ผู้พูดภาษาไทยตอบกลับคำชวนของคู่สนทนาชาวต่างชาติว่า “อาจจะไม่ไป” ทั้งนี้ ในความเป็นจริงแล้ว ผู้พูดภาษาไทยมีเจตนาที่จะปฏิเสธคำชวนของคู่สนทนาชาวต่างชาติ แต่เพราะผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงความรู้สึกและต้องการรักษาความสัมพันธ์ต่อคู่สนทนาชาวต่างชาติ ผู้พูดภาษาไทยจึงใช้รูปภาพแสดงการคาดคะเน *อาจจะ* ในการปฏิเสธ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากคู่สนทนาชาวต่างชาติยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลง คู่สนทนาชาวต่างชาติจึงไม่สามารถตีความเจตนาการปฏิเสธของผู้พูดภาษาไทยได้ และแปลความจากความหมายตามรูปภาพเท่านั้น เป็นผลให้คู่สนทนาชาวต่างชาติเข้าใจผู้พูดภาษาไทยผิด โดยคิดว่ายังมีโอกาสที่ผู้พูดภาษาไทยอาจจะไปตามคำชวนของตน ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงเป็นทักษะการสื่อสารสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาความเข้าใจผิดที่อาจเกิดขึ้นขณะปฏิสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของภาษาและผู้ที่ใช้ภาษานั้นเป็นภาษาที่สองได้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการสร้างความเข้าใจในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม

นอกจากนี้ จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยยังพบว่า ตัวอย่างงานวิจัยที่ศึกษาการใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงระหว่างเจ้าของภาษากับผู้ที่ใช้ภาษานั้นเป็นภาษาที่สอง (Bella, 2011; Flores-Ferrán & Lovejoy, 2015; & Takimoto, 2015) แสดงให้เห็นว่า ผู้ที่ใช้ภาษานั้น ๆ เป็นภาษาที่สองมักใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงได้อย่างจำกัด และไม่หลากหลาย อาจเนื่องมาจากยังมีความรู้ทางภาษาไม่เพียงพอ หรืออาจไม่เข้าใจหน้าที่ทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ของรูปภาพ ตลอดจนอาจไม่เข้าใจวัฒนธรรมของสังคมนั้น ๆ อย่างชัดเจน จึงอาจนำผลการศึกษาที่ได้จากงานวิจัยนี้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาแบบเรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ หรือพัฒนาหลักสูตรการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศต่อไป

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าผู้พูดภาษาไทย ซึ่งเป็นเจ้าของภาษาจะทราบและเข้าใจการใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงอยู่แล้ว เนื่องจากเป็นกลไกทางภาษาที่ใช้เป็นปกติในชีวิตประจำวัน ทว่า รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงมีหลากหลายประเภท และอาจทำหน้าที่ที่ต่างกันไปในแต่ละสถานการณ์ การสื่อสาร อีกทั้งการใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงจำนวนมากเกินไป ก็อาจทำให้ถ้อยคำที่กล่าวหรือข้อเขียนนั้น ๆ ขาดความน่าเชื่อถือ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในบริบทการเขียน ซึ่งเป็นภาษารูปแบบหนึ่งที่ต้องเรียบเรียงด้วยความรอบคอบ ผู้วิจัยจึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผลการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์กับการเรียนการสอนด้านการเขียนภาษาไทย

6.2 อภิปรายผลการวิจัย

1. จากกลุ่มข้อมูลที่ศึกษาในงานวิจัยนี้ แสดงให้เห็นว่า ผู้พูดใช้รูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงหลากหลายประเภท เพื่อลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ และลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ อันเป็นกลไกทางภาษาที่ผู้พูดใช้เพื่อรักษาหน้าทั้งของตนเองและคู่สนทนา

ผลการศึกษาสนับสนุนแนวคิดของ Schneider (2010) ที่เสนอว่า การทำให้ความอ่อนลงเกี่ยวข้องกับแนวคิดเรื่อง “การจัดการความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (management of interpersonal relations)” โดย Schneider ชี้ให้เห็นว่า การใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเป็นกลวิธีที่เอื้อให้ผู้พูดสามารถกล่าวถ้อยคำได้ตามเจตนา โดยมีต้องกังวลว่าถ้อยคำที่กล่าวจะส่งผลกระทบในแง่ลบต่อผู้พูดเอง หรือสร้างความขัดแย้งกับผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ อันเป็นกลไกทางภาษาที่จะช่วยให้ผู้พูดบรรลุเป้าหมายของการสนทนาในบริบทนั้น ๆ และช่วยให้การปฏิสัมพันธ์เป็นไปอย่างราบรื่น ด้วยเหตุนี้ อาจกล่าวได้ว่า รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงนับเป็น “กลไกการปฏิสัมพันธ์ (interactional devices)” ประเภทหนึ่งที่คนไทยมักเลือกใช้เพื่อช่วยให้การสื่อสารเป็นไปอย่างราบรื่น หรือหลีกเลี่ยงความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นขณะปฏิสัมพันธ์

2. ในงานวิจัยนี้ พบว่า รูปภาษาแสดงการคาดคะเนเป็นประเภทของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ผู้พูดนิยมเลือกใช้มากที่สุด ซึ่งเป็นรูปภาษาที่ผู้พูดใช้เพื่อสื่อว่า ถ้อยคำที่กล่าวยังมีได้เป็นที่สิ่งที่ผู้พูดมั่นใจว่าจะเกิดขึ้นหรือเป็นจริงตามนั้นอย่างแน่นอน โดยผู้พูดจะใช้รูปภาษานี้เพื่อลดการรับผิดชอบของผู้พูดต่อถ้อยคำ ในกรณีที่ผู้พูดกล่าวถ้อยคำที่ผูกมัดผู้พูดเองกับค่าความเป็นจริงของถ้อยคำที่กล่าว เช่น การให้ข้อมูล การเสนอความคิดเห็น และลดน้ำหนัก ลดการบังคับ หรือกดดันให้คู่สนทนาต้องเชื่อหรือกระทำตาม ในกรณีที่ผู้พูดกล่าวถ้อยคำที่คุกคามคู่สนทนา เช่น การแนะนำ การเสนอความคิดเห็นแย้ง ลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับข้อมูลการสนทนาในภาษาญี่ปุ่น ดังปรากฏในงานวิจัยของ Barotto (2018) ที่ศึกษาหน้าที่ของรูปภาษา “*tari*” อันเป็นรูปภาษาที่มีความหมายใกล้เคียงกับ “maybe” ในภาษาอังกฤษ โดยผู้พูดภาษาญี่ปุ่นมักเลือกใช้เพื่อทำให้ความอ่อนลงขณะปฏิสัมพันธ์ ผลการศึกษาพบว่า ผู้พูดภาษาญี่ปุ่นมักจะเลือกรูปภาษาดังกล่าวในการหลีกเลี่ยงการกล่าวถ้อยคำด้วยน้ำเสียงที่แสดงออกถึงความมั่นใจที่มากเกินไป เพื่อลดน้ำหนักของการกล่าวยืนยันอย่างหนักแน่นในวัจนกรรมการเสนอความคิดเห็น และลดน้ำหนักการคุกคามหน้าของคู่สนทนาในวัจนกรรมการขอร้อง การแนะนำ และการสั่ง จึงอาจกล่าวได้ว่า ผู้พูดภาษาไทยและผู้พูดภาษาญี่ปุ่นมีแนวโน้มที่จะใช้รูปภาษาที่สื่อถึงความไม่แน่ใจในการลดน้ำหนักของถ้อยคำที่อาจส่งผลในแง่ลบทั้งต่อผู้พูดเองและคู่สนทนา

3. ประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น เป็นรูปภาษาที่ผู้พูดนิยมเลือกใช้ในปริจเฉทการสนทนาแบบเน้นภารกิจ ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Fujii (2012) ที่ศึกษาเปรียบเทียบการสนทนาแบบเน้นภารกิจในภาษาญี่ปุ่นและภาษาอังกฤษแบบอเมริกัน ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ในการเสนอความคิดเห็น ผู้พูดภาษาญี่ปุ่นมักใช้รูปประโยคคำถามมากกว่ารูปประโยคบอกเล่าอย่างชัดเจน เพื่อขอความเห็นชอบจากคู่สนทนาเป็นระยะ ๆ ในขณะที่ผู้พูดภาษาอังกฤษมีแนวโน้มที่จะใช้รูปประโยคบอกเล่ามากกว่า และสอดคล้องกับผลการศึกษาในงานวิจัยของ ญัฐพร พานโพธิ์ทอง และศิริพร ภักดีผาสุข (2561) ที่ศึกษาการสนทนาแบบเน้นภารกิจในภาษาไทย

และปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง ผลการวิจัยพบว่า ในการเสนอความคิดเห็น แม้ว่าคู่สนทนาชาวไทยจะใช้รูปประโยคคำถามน้อยกว่าคู่สนทนาชาวญี่ปุ่น แต่ก็ยังใช้มากกว่าคู่สนทนาชาวอเมริกันที่มักจะเสนอความคิดเห็นแบบตรงไปตรงมา ลักษณะดังกล่าวอาจแสดงให้เห็นว่า ขณะปฏิสัมพันธ์ ผู้พูดภาษาไทยและผู้พูดภาษาญี่ปุ่นต่างให้ความสำคัญกับการสร้างการมีส่วนร่วมและความกลมเกลียวระหว่างคู่สนทนา โดยการแสดงให้เห็นว่า ผู้พูดคำนึงถึงความรู้สึกของคู่สนทนาและไม่ต้องการบังคับคู่สนทนา

4. เมื่อเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ประเภทของรูปภาพที่ทำให้ความอ่อนลงในงานวิจัยนี้กับรูปภาพที่มีนักภาษาศาสตร์เสนอไว้ก่อนหน้านี้ (Fraser, 1980; Holmes, 1984; Caffi, 1999; Flores-Ferrán, 2010; & Thaler, 2012) กล่าวได้ว่า ผลการศึกษาส่วนใหญ่มีความสอดคล้องกัน เพียงแต่อาจจะมีรูปภาพบางประเภท เช่น รูปภาพแสดงการคาดคะเน รูปภาพแสดงการออกตัว ที่ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า อาจมีลักษณะบางประการที่ต่างออกไปจากงานวิจัยที่มีมาก่อนหน้า ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 รูปภาพแสดงการคาดคะเน

งานวิจัยที่มีมาก่อนหน้า มักจะกล่าวถึงรูปภาพแสดงการคาดคะเน อันได้แก่ การใช้กริยาวิเศษณ์ *presumably possibly probably maybe* ฯลฯ การใช้กริยาช่วย *may might could* ฯลฯ ในฐานะเครื่องมือทางภาษาที่ทำให้การกล่าวอ้างหรือข้อเสนออ่อนลง โดยผู้พูดจะใช้ในการลดการผูกมัดระหว่างตนเองกับความเป็นจริงของถ้อยคำ เพื่อรักษาหน้าของผู้พูดเองเป็นสำคัญ ในขณะที่กลุ่มข้อมูลในงานวิจัยนี้ พบว่า รูปภาพแสดงการคาดคะเนเป็นกลไกทางภาษาที่ผู้พูดสามารถใช้เพื่อรักษาหน้าทั้งของผู้พูดเองและคู่สนทนา โดยผู้พูดจะใช้ในการลดการรับผิดชอบของผู้พูดต่อถ้อยคำ ในกรณีที่ผู้พูดกล่าวถ้อยคำที่ผูกมัดผู้พูดเองกับค่าความเป็นจริงของถ้อยคำที่กล่าวและลดน้ำหนัก ลดการบังคับ หรือกดดันให้คู่สนทนาต้องเชื่อหรือกระทำตาม ในกรณีที่ผู้พูดกล่าวถ้อยคำที่คุกคามคู่สนทนา

4.2 รูปภาพแสดงการออกตัว

งานวิจัยที่มีมาก่อนหน้า มักจะกล่าวถึงรูปภาพแสดงการออกตัวในลักษณะเดียว คือการออกตัวว่าความคิดของตนอาจผิดพลาด เช่น *If I'm not wrong... Unless I misunderstood...* ฯลฯ โดยผู้พูดจะใช้รูปภาพดังกล่าวในการลดการผูกมัดระหว่างตนเองกับความเป็นจริงของถ้อยคำ เพื่อรักษาหน้าของผู้พูดเองเป็นสำคัญ ในขณะที่กลุ่มข้อมูลในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยสามารถจำแนกรูปภาพแสดงการออกตัวออกเป็น 4 ประเภทย่อย ได้แก่ 1) การออกตัวว่าความคิดของตนอาจผิดพลาด 2) การออกตัวว่าไม่แน่ใจต่อถ้อยคำที่กล่าว 3) การออกตัวว่าไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญ และ 4) การออกตัวว่าไม่มีเจตนาทางลบ ผลการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ในข้อมูลภาษาไทย ผู้พูดมีการใช้รูปภาพแสดงการออกตัวหลากหลายลักษณะ โดยนอกจากจะใช้เพื่อลดการผูกมัดระหว่างตนเองกับ

ความเป็นจริงของถ้อยคำแล้ว ผู้พูดยังใช้รูปภาษาประเพณีเพื่อหลีกเลี่ยงความรู้สึกทางลบที่อาจเกิดขึ้นกับคู่สนทนาอีกด้วย

ทั้งนี้ ลักษณะที่ต่างออกไปของรูปภาษาที่ทำให้อ่อนลงในงานวิจัยนี้ที่กล่าวมาข้างต้น อาจแสดงให้เห็นว่า สังคมไทยเน้นการคำนึงถึงความรู้สึกและการรักษาความสัมพันธ์ของตนเองกับคู่สนทนา

5. นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังมีข้อสังเกตว่า การพูดเล่นและหยอกล้อ อาจนับเป็นรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงประเพณีหนึ่งที่คนไทยใช้ในการลดข้อขัดแย้งหรือความตึงเครียดที่อาจเกิดขึ้น เมื่อผู้พูดกล่าวถ้อยคำหรือกระทำการใดที่คุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างข้อมูลการใช้ถ้อยคำนัยผกผันเพื่อสร้างอารมณ์ขันในปริศนาการสนทนาแบบเน้นภารกิจ ดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 152

1	A:	อันนี่คืออะไรวะ
2	B:	นี่ไง นี่ไง ก็เมื่อก็มัน มันแดงตัวขึ้นมา สปริงตัวขึ้นมา (หัวเราะ)
3	A:	หืม <u>มันดูเป็นวิธีที่แอดวานซ์มากเลยนะ</u> (หัวเราะ)
4	B:	(หัวเราะ)

ตัวอย่างข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ

จากตัวอย่างข้างต้น ในบรรทัดที่ 1 A ท้าหรือกับ B ว่ารูปภาพที่ตนกำลังถืออยู่นั้นคือรูปภาพอะไร ซึ่ง B ก็ตอบคำถามของ A โดยการเสนอความคิดเห็นว่า นี่ไง นี่ไง ก็เมื่อก็มัน มันแดงตัวขึ้นมา สปริงตัวขึ้นมา ในบรรทัดที่ 2 ทว่า A เห็นต่างไปจากที่ B เสนอ ดังจะเห็นได้จากการที่ A มิได้ตอบกลับว่าเห็นด้วยกับข้อเสนอของ B อย่างไรก็ตาม เนื่องจาก A มิได้ต้องการให้เกิดข้อขัดแย้งขึ้นระหว่างการสนทนา A จึงพูดเล่นและหยอกล้อ B โดยการใช้ถ้อยคำนัยผกผัน ดังข้อความว่า มันดูเป็นวิธีที่แอดวานซ์มากเลยนะ เพื่อกึ่งประชดกึ่งล้อความคิดเห็นของ B ที่ A ไม่เห็นด้วย เนื่องจาก A มองว่าดูจะเกินจริงและไม่น่าเป็นไปได้ อย่างไรก็ตาม เมื่อดูจากเสียงหัวเราะของ A หลังจากที่ถูกกล่าวถ้อยคำนัยผกผันแล้ว แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า A ก็มีได้มีเจตนาประชดประชันอย่างจริงจัง เพียงแต่ต้องการสร้างอารมณ์ขัน เพื่อลดข้อขัดแย้งหรือความตึงเครียดที่อาจเกิดขึ้นในช่วงที่ทั้งคู่มีความเห็นต่างกัน ซึ่งกลไกทางภาษาดังกล่าวก็ช่วยสร้างเสียงหัวเราะให้กับ B ได้เช่นกัน

ตัวอย่างที่ 153

1	A:	เออแบบ อันนี้ตอนจบแล้วกัน
2	B:	<u>จะเดินกลับหรือ</u> (หัวเราะ) <u>ตอนเริ่มยังไม่มีจะเอาตอนจบ</u>

- 3   A: (หัวเราะ)
 4   B: เฮ้ย มัน เฮ้ยรูปอะไรวะ
 5   A: เฮ้ย แค่ว่าอย่างงี้

ตัวอย่างข้อมูลจากการสนทนาแบบเน้นภารกิจ

ตัวอย่างข้างต้นนี้ แสดงให้เห็นเช่นกันว่า เมื่อผู้พูดคิดเห็นต่างไปจากคู่สนทนา ผู้พูดอาจพูดเล่นและหยอกล้อ โดยใช้ถ้อยคำนัยผกผันในการสร้างอารมณ์ขัน เพื่อลดข้อขัดแย้งและผ่อนคลายความตึงเครียดที่อาจเกิดขึ้นในช่วงเวลานั้น ดังจะเห็นได้จากการที่ B ใช้ถ้อยคำนัยผกผัน จะเดินกลับหรือ และตอนเริ่มยังไม่จะมีจะเอาตอนจบ ในบรรทัดที่ 2 เพื่อพูดเล่นและหยอกเย้า A ที่เสนอให้เรียงรูปภาพหนึ่งไว้เป็นตอนจบเรื่องโดยที่ยังไม่รู้ว่าจะเริ่มเรื่องอย่างไร ซึ่งเป็นความคิดที่ B มองว่ายังดูไม่ค่อยเข้าท่าเท่าใดนัก อย่างไรก็ตาม แม้จะอยู่ในสถานการณ์ที่อาจเกิดความขัดแย้งขึ้นได้ ทว่า กลไกทางภาษาดังกล่าวกลับทำให้คู่สนทนาหัวเราะกันอย่างสนุกสนาน ก่อนที่จะช่วยกันเรียงรูปภาพต่อไปอย่างราบรื่น

ตัวอย่างทั้งสองข้างต้น แสดงให้เห็นว่า การพูดเล่นและหยอกล้อ ซึ่งเป็นกลวิธีทางภาษาที่แนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการตะวันตกมิได้กล่าวถึงนั้น อาจนับเป็นรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงประเภทหนึ่งที่สามารถลดข้อขัดแย้งหรือความตึงเครียดที่อาจเกิดขึ้นในการปฏิสัมพันธ์ของคนไทยได้อีกทั้งอาจยังสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะเด่นของคนไทยประการหนึ่งที่นิยมพูดเล่นและหยอกล้อกันโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่ตึงเครียด คนไทยอาจจะใช้วิธีการพูดเล่นและหยอกล้อในการทำให้อารมณ์ความเคร่งเครียดนั้นผ่อนคลายลง สอดคล้องกับผลการศึกษาของณัฐพรพานโพธิ์ทอง และศิริพร ภักดีผาสุข (2560) ที่ศึกษาการพูดเล่นและการหยอกล้อคู่สนทนาในข้อมูลการสนทนาแบบเน้นภารกิจในภาษาไทย ผลการศึกษาสวนหนึ่งพบว่า ในช่วงที่คู่สนทนาเคร่งเครียดขณะปฏิบัติภารกิจ เนื่องจากคิดไม่ออกว่าจะแก้ปัญหาหรือเรียงรูปภาพต่อไปอย่างไร หรือในช่วงที่คู่สนทนาไม่มีความเห็นไม่ลงรอยกัน คู่สนทนามักจะพูดเล่นและหยอกล้อกัน เพื่อช่วยให้ความตึงเครียดของบรรยากาศในช่วงนั้น ๆ ผ่อนคลายลง

6. เนื่องจากรูปภาพเดียวกันอาจสามารถทำหน้าที่ได้หลายอย่างขึ้นอยู่กับบริบทแวดล้อมในสถานการณ์การสื่อสารนั้น ด้วยเหตุนี้ รูปภาษาที่ผู้วิจัยจำแนกเป็นรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในงานวิจัยนี้บางประเภทจึงมีส่วนที่ทับซ้อนกับแนวคิดอื่น ๆ อันได้แก่

6.1 รูปภาษาแสดงการคาดคะเน อาจมีส่วนที่ทับซ้อนกับแนวคิดเรื่อง “ทัศนภาวะสำนึชาน (epistemic modality)” ในแง่ของการเป็นรูปภาษาที่บอกระดับความมั่นใจหรือความเชื่อของผู้พูด อย่างไรก็ตาม แนวคิดทั้งสองนี้เป็นการมองจากแง่มุมที่ต่างกัน กล่าวคือ รูปภาษาแสดงการคาดคะเนในงานวิจัยนี้จะเป็นรูปภาษาที่ผู้พูดใช้ลดระดับความมั่นใจของผู้พูดเองต่อ

สิ่งที่กล่าว โดยมีเจตนาที่สำคัญ คือ เพื่อลดการผูกมัดระหว่างตนเองกับถ้อยคำ และลดน้ำหนักของถ้อยคำที่อาจคุกคามคู่สนทนาให้ดูอ่อนลง อันเป็นกลวิธีที่ผู้พูดใช้เพื่อรักษาหน้าของผู้พูดเองและคู่สนทนา

6.2 กริยาแสดงสภาวะทางความคิด รูปภาษากลุ่มนี้ เช่น “I think” สามารถใช้ทำหน้าที่เพื่อเน้นย้ำความคิด หรือลดน้ำหนักของถ้อยคำก็ได้ ขึ้นอยู่กับว่าผู้พูดใช้รูปภาษาดังกล่าวเพื่อทำหน้าที่ใดในสถานการณ์การสื่อสารนั้น อย่างไรก็ตาม กริยาแสดงสภาวะทางความคิดในงานวิจัยนี้จะเป็นรูปภาษาที่ผู้พูดใช้เพื่อลดน้ำหนักของถ้อยคำให้ดูอ่อนลง โดยการสื่อให้เห็นว่า สิ่งที่กล่าวเป็นความคิดเห็นของผู้พูดเพียงคนเดียว มิได้เหมารวมว่าคนทุกคนต้องคิดเห็นตรงกัน หรือเป็นข้อเท็จจริงที่ได้รับการพิสูจน์ว่าถูกต้องแล้วแน่นอน เพื่อปกป้องผู้พูดเองในกรณีที่ผู้พูดอาจกล่าวถ้อยคำที่ไม่เป็นจริง และลดน้ำหนักการคุกคามคู่สนทนา โดยการเปิดโอกาสให้คู่สนทนาสามารถโต้แย้ง หรือปฏิเสธความคิดเห็นได้อย่างอิสระ

7. ผลการวิเคราะห์ในงานวิจัยนี้ แสดงให้เห็นว่า ผู้พูดมักเลือกใช้รูปภาษาที่ปรากฏเดี่ยว ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Fujimura-Wilson (2019) ที่พบว่า ผู้พูดภาษาญี่ปุ่นมีการใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงทั้งที่ปรากฏเดี่ยว ๆ และปรากฏร่วมกันหลายรูปภาษาในถ้อยคำเดียว โดยผู้พูดภาษาญี่ปุ่นมักเลือกใช้รูปภาษาที่ปรากฏเดี่ยวด้วยความถี่ที่สูงกว่า ทั้งนี้ การที่ผู้พูดภาษาไทย และผู้พูดภาษาญี่ปุ่นมีแนวโน้มที่จะเลือกใช้รูปภาษาที่ปรากฏเดี่ยวมากกว่า อาจเป็นไปได้ว่า การใช้รูปภาษาจำนวนหลายรูปที่มากเกินไป อาจส่งผลในแง่ลบต่อผู้พูดเอง เนื่องจากการแสดงให้เห็นว่าผู้พูดเป็นผู้ที่ไม่มีความมั่นใจ ซึ่งก็จะทำให้ผู้พูดเองขาดความน่าเชื่อถือ

8. เนื่องจากกลุ่มข้อมูลที่ศึกษาในงานวิจัยนี้ส่วนใหญ่เป็นการแสดงความคิดเห็นในปริจเฉทวิชาการ ซึ่งเป็นสถานการณ์การสื่อสารที่ผู้พูดให้ความสำคัญกับการรักษาหน้าของตนเอง ด้วยเหตุนี้ผู้พูดจึงมีแนวโน้มที่จะใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในการลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ในสถานการณ์การสื่อสารดังกล่าว เพื่อรักษาหน้าของผู้พูดเองที่ไม่ต้องการกล่าวถ้อยคำใดที่เป็นเท็จ หรือไม่ถูกต้อง เพราะต้องการได้รับการยอมรับนับถือ ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับข้อเสนอของ Hyland (1994) และ Crompton (1997) ที่กล่าวถึง รูปภาษาแสดงการเคลื่อนถ้อยคำ (hedges) ในการเขียนงานวิชาการ ซึ่งเป็นลักษณะภาษาแบบหนึ่งที่พบได้แพร่หลายในงานเขียนวิชาการ โดยผู้เขียนจะใช้เพื่อลดการผูกมัดตนเองกับความถูกต้องของถ้อยคำ

9. งานวิจัยนี้ศึกษาเฉพาะปัจจัยด้านชนิดปริจเฉท ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้บางส่วนแสดงให้เห็นว่าอาจมีปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่มีผลต่อรูปภาษาและหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

9.1 ระดับการคุกคามของถ้อยคำ

ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า ข้อมูลรูปภาษาที่ปรากฏร่วมกันจำนวนหลายรูปภาษามักพบการปรากฏใช้ในกลุ่มวัจนกรรมที่ผู้พูดคุกคามหน้าของคู่สนทนา ได้แก่ การเสนอความคิดเห็นแย้ง การวิจารณ์ การตำหนิ การเตือน และการแนะนำ โดยรูปภาษาที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 4 รูปภาษาขึ้นไปมีแนวโน้มที่จะปรากฏใช้ในการเสนอความคิดเห็นแย้ง การวิจารณ์ และการตำหนิเป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่การเตือน และการแนะนำ ผู้พูดมักเลือกใช้รูปภาษาที่ปรากฏร่วมกันจำนวน 2-3 รูปภาษาเท่านั้น อาจเป็นไปได้ว่า ผู้พูดมองว่าการเสนอความคิดเห็นแย้ง การวิจารณ์ และการตำหนิเป็นถ้อยคำที่ทำให้คู่สนทนารู้สึกเสียหน้ามากกว่าการเตือน และการแนะนำ เนื่องจากในการเสนอความคิดเห็นแย้ง การวิจารณ์ และการตำหนิ ผู้พูดอาจรู้สึกว่าคุณค่าความดีของคู่สนทนาในทางลบ ในขณะที่การเตือน และการแนะนำ ผู้พูดอาจรู้สึกว่าคุณค่าความดีของคู่สนทนาในทางบวก ในขณะเดียวกัน ผู้พูดเองได้เสนอสิ่งที่ดีกว่าให้กับคู่สนทนา

จากข้อสังเกตข้างต้น อาจสรุปได้ว่า ระดับการคุกคามของถ้อยคำน่าจะมีผลต่อการเลือกรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงของผู้พูด โดยผู้พูดมีแนวโน้มที่จะใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงจำนวนหลายรูปภาษาเมื่อกล่าวถ้อยคำที่มีระดับของการคุกคามมาก ลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ Czerwionka (2014) ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการทำให้อ่อนลงและสถานการณ์ที่มีระดับความตึงเครียดต่างกันของผู้พูดภาษาสเปน ผลการศึกษาพบว่า ระดับความตึงเครียดของสถานการณ์การสื่อสารมีผลต่อการเลือกรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง กล่าวคือ เมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่มีระดับความตึงเครียดสูง ผู้พูดภาษาสเปนจะใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงจำนวนหลายรูปภาษามากกว่าในสถานการณ์ที่มีระดับความตึงเครียดต่ำ

9.2 สถานภาพ

จากกลุ่มข้อมูลที่ศึกษาในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยพบข้อมูลบางส่วนเป็นการสนทนาระหว่างผู้พูดที่มีสถานภาพต่างกัน ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนกับนิสิต ซึ่งอาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อรูปภาษาและหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง กล่าวคือ ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า รูปภาษากำหนดขอบเขตความรับผิดชอบซึ่งจัดเป็นประเภทของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ผู้พูดมักเลือกใช้เพื่อลดการผูกมัดระหว่างตนเองกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ในงานวิจัยนี้ ไม่ปรากฏใช้ในกลุ่มข้อมูลของผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่า ลักษณะดังกล่าวอนุมานได้ว่า ผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่าอาจมิได้กังวลกับการผูกมัดตนเองกับถ้อยคำที่กล่าวเท่าใดนัก เนื่องจากผู้พูดเองเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในประเด็นที่กล่าวอยู่แล้ว นอกจากนี้ยังพบข้อสังเกตว่า ผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่ามีแนวโน้มที่จะเลือกใช้รูปภาษาแสดงการคาดคะเน และประโยคคำถามเพื่อเสนอความคิดเห็น เป็นส่วนใหญ่ อาจเนื่องจากว่า รูปภาษาทั้งสองประเภทนี้จะช่วยลดการบังคับให้คู่สนทนาที่มีสถานภาพต่ำกว่าต้องเชื่อหรือปฏิบัติตามข้อเสนอของผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่าเท่านั้น และยังเป็นกลไกทางภาษาที่อาจ

กระตุ้นให้คู่สนทนาที่มีสถานภาพต่ำกว่ากล้าที่จะแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งก็จะช่วยให้การเรียนรู้ การสอนดำเนินไปอย่างราบรื่น มีบรรยากาศที่ผ่อนคลาย ไม่กดดัน

ในขณะที่ผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่ามีการใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงทุกประเภท อีกทั้งยังมีข้อสังเกตว่า ข้อมูลรูปภาษาที่ปรากฏร่วมกันจำนวนหลายรูปภาษามักพบการปรากฏใช้ในกลุ่มข้อมูลของผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่า ทั้งในบริบทที่ผู้พูดผูกมัดตนเองกับถ้อยคำที่กล่าว เช่น การเสนอความคิดเห็น การให้ข้อมูล และในบริบทที่ผู้พูดคุกคามหน้าของคู่สนทนาที่มีสถานภาพสูงกว่า เช่น การเสนอความคิดเห็นแย้ง ลักษณะดังกล่าวอาจแสดงให้เห็นว่า เมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่ากล่าว ถ้อยคำใดต่อคู่สนทนาที่มีสถานภาพสูงกว่า ผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่าจะให้ความสำคัญกับความสุภาพ และระมัดระวังเป็นอย่างมากที่จะไม่กล่าวถ้อยคำหรือกระทำการสิ่งใดที่อาจคุกคามหน้าของอีกฝ่าย

9.3 เพศ

ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า เมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่ผู้พูดกล่าวถ้อยคำหรือกระทำการสิ่งใดที่อาจคุกคามหน้าของคู่สนทนา ข้อมูลรูปภาษาที่ปรากฏร่วมกันจำนวนหลายรูปภาษามักพบการปรากฏใช้ในกลุ่มข้อมูลของผู้พูดเพศหญิงเป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่ผู้พูดเพศชายมีแนวโน้มที่จะใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงจำนวน 1-2 รูปภาษาเท่านั้น อาจสรุปได้ว่า ปัจจัยเพศน่าจะมีส่วนต่อการเลือกรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลง โดยผู้พูดเพศหญิงมีแนวโน้มที่จะคำนึงถึงความสุภาพและความประนีประนอมมากกว่า

9.4 บุคคลที่สาม

ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า หากการปฏิสัมพันธ์นั้นเกิดขึ้นในสถานการณ์การสื่อสารที่มีได้มีแค่ผู้พูดและคู่สนทนาเท่านั้น แต่ยังมีบุคคลที่สามร่วมฟังการสนทนาอยู่ด้วย เช่น การสัมมนาวิชาการ ผู้พูดมีแนวโน้มที่จะใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงหลากหลายประเภท เพื่อทำหน้าที่ลดการผูกมัดกับค่าความเป็นจริงของประพจน์ และลดการคุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ควบคู่กันไป จากลักษณะข้อมูลการสนทนาดังกล่าว อาจสรุปได้ว่า การมีบุคคลที่สามร่วมอยู่ในการปฏิสัมพันธ์น่าจะเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ทำให้ผู้พูดมีการลดการผูกมัดตนเองกับถ้อยคำที่กล่าว เนื่องจากไม่ต้องการกล่าวสิ่งใดที่เป็นเท็จหรือไม่ถูกต้อง และระมัดระวังที่จะไม่กล่าวถ้อยคำ หรือกระทำการสิ่งใดที่ก่อให้เกิดการคุกคามหน้าของคู่สนทนาจนมากเกินไป เพราะไม่ต้องการให้ตนเองและคู่สนทนาต้องเสียหน้าต่อหน้าผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์คนอื่น ๆ

10. แม้ว่าการทำให้ความอ่อนลงจะเป็นกลวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้การปฏิสัมพันธ์เป็นไปอย่างราบรื่น และสัมฤทธิ์ผล เนื่องจากเป็นกลไกทางภาษาที่ช่วยลดการผูกมัดระหว่างผู้พูดเองกับถ้อยคำ และลดข้อขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นเมื่อผู้พูดกล่าวถ้อยคำหรือกระทำการสิ่งใดที่คุกคามหน้าของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ แต่ในขณะเดียวกัน การใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงจำนวนมากเกินไปอาจส่งผลให้สารหรือเจตนาที่ผู้พูดต้องการจะสื่อสารไปไม่ถึงคู่สนทนา หรืออาจทำให้คู่สนทนาตีความสารหรือเจตนาของผู้พูด

คลาดเคลื่อนไป เช่น เมื่ออาจารย์วิจารณ์งานของนิสิตว่า “ครูว่าอันนี้ไม่ค่อยดีเท่าไร” ทั้งนี้ ในความเป็นจริงแล้ว อาจารย์ก็กล่าวถ้อยคำดังกล่าว โดยมีเจตนาจะสื่อว่า งานที่นิสิตทำมายังไม่ดีพอ และมุ่งหวังให้นิสิตปรับปรุงให้ดีขึ้นกว่าเดิม แต่เป็นเพราะว่าอาจารย์ต้องการรักษาความรู้สึกของนิสิต และไม่ต้องการให้นิสิตเสียกำลังใจ อาจารย์จึงใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงหลายรูปภาษา ได้แก่ *ครูว่า (ไม่)ค่อย* และ *เท่าไร* ในการวิจารณ์ ซึ่งย่อมส่งผลให้ความชัดเจนของสารลดน้อยลง และอาจทำให้นิสิตตีความเจตนาของอาจารย์คลาดเคลื่อนไป โดยเข้าใจว่างานของตนเองมีความบกพร่องแค่เพียงเล็กน้อยเท่านั้น และไม่จำเป็นต้องกลับไปแก้ไขแต่อย่างใด

จากตัวอย่างดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า หากผู้พูดใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงจำนวนมากเกินไป อาจทำให้ถ้อยคำของผู้พูดขาดความชัดเจนและความน่าเชื่อถือ ซึ่งย่อมจะส่งผลให้คู่สนทนา เข้าใจเจตนาของผู้พูดผิดไป หรือไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามเจตนาที่ผู้พูดต้องการสื่อต่อ คู่สนทนา ด้วยเหตุนี้ ผู้พูดจึงควรระมัดระวังและเลือกใช้รูปภาษาให้เหมาะสมกับสถานการณ์ การสื่อสาร

11. อย่างไรก็ตาม งานวิจัยนี้ ศึกษาเฉพาะข้อมูลการทำให้ความอ่อนลงในบริบท การสนทนาแบบเน้นภารกิจ การสัมมนาวิชาการ บทความวิชาการ และบทความแสดงความคิดเห็น กล่าวได้ว่า กลุ่มข้อมูลที่ศึกษาในงานวิจัยนี้ส่วนใหญ่เป็นการแสดงความคิดเห็นในบริบทวิชาการ เพราะฉะนั้น หากเปลี่ยนกลุ่มข้อมูลที่ศึกษา การเลือกใช้รูปภาษาและหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงของผู้พูดก็อาจจะเปลี่ยนไปได้เช่นกัน

6.3 ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า ยังมีประเด็นวิจัยอื่น ๆ ที่น่าสนใจศึกษาเพิ่มเติม ดังนี้

1. งานวิจัยนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษารูปภาษาและหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทยจากบริบทการสนทนาแบบเน้นภารกิจ การสัมมนาวิชาการ บทความวิชาการ และบทความแสดงความคิดเห็นเท่านั้น อาจศึกษารูปภาษาและหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในบริบทชนิดอื่น เช่น การสัมภาษณ์บุคคลที่มีชื่อเสียง การปราศรัยหาเสียงของนักการเมือง การแถลงข่าวของบุคคลในวงการบันเทิง เป็นต้น ผลการศึกษาอาจทำให้เห็นรูปภาษาและหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทยได้หลากหลายและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

2. งานวิจัยนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษารูปภาษาและหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทย และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงกับชนิดบริบทที่แตกต่างกันเท่านั้น โดยมิได้พิจารณาปัจจัยอื่น ๆ ร่วมด้วย ทั้งนี้ ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้บางส่วนแสดงให้เห็นว่า อาจมีปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่มีผลต่อรูปภาษาและหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงเช่นกัน เช่น ระดับการคุกคามของถ้อยคำ สถานภาพ เพศ เป็นต้น จึงน่ามีการศึกษาต่อไปว่าปัจจัยดังกล่าวจะมี

ผลต่อการเลือกใช้รูปภาษาและหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงของผู้พูดหรือไม่ เพื่อจะได้สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในบริบทสังคมไทยให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

3. งานวิจัยนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษารูปภาษาและหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงในภาษาไทยจากข้อมูลการใช้ภาษาของผู้พูดภาษาไทยเท่านั้น ทั้งนี้ ในปัจจุบัน ภาษาไทยเป็นหนึ่งในภาษาที่มีชาวต่างชาติให้ความสนใจศึกษาเป็นภาษาที่สองมากขึ้น ซึ่งตัวอย่างงานวิจัยที่ศึกษาการใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงระหว่างเจ้าของภาษากับผู้ใช้ภาษานั้นเป็นภาษาที่สอง (Bella, 2011; Flores-Ferrán & Lovejoy, 2015; & Takimoto, 2015) แสดงให้เห็นว่า ผู้ที่ใช้ภาษานั้น ๆ เป็นภาษาที่สองมักใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงได้อย่างจำกัด และไม่หลากหลายเท่ากับเจ้าของภาษา จึงน่ามีการศึกษาเปรียบเทียบการใช้รูปภาษาและหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงระหว่างผู้พูดภาษาไทย และผู้เรียนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง เพื่อนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาแบบเรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ หรือพัฒนาหลักสูตรการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ

4. งานวิจัยนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาว่ารูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงที่ปรากฏในกลุ่มข้อมูลปริจเฉททั้ง 4 ชนิดดังกล่าวทำหน้าที่อย่างไรขณะสื่อสาร อย่างไรก็ตาม Robert (1992 อ้างถึงใน ณัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2542: 258) กล่าวถึงแนวทางการศึกษาหน้าที่ของภาษาไว้ว่า อาจสามารถทำได้โดยการพิจารณาจากมุมมองของผู้ใช้ภาษา จึงน่ามีการเก็บข้อมูลหน้าที่ของรูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงโดยการสัมภาษณ์ผู้พูดโดยตรงว่าเพราะเหตุใดจึงเลือกใช้รูปภาษานั้น ๆ ผลการศึกษาอาจทำให้เห็นมุมมองการใช้รูปภาษาที่ทำให้ความอ่อนลงของผู้พูดได้อย่างชัดเจน ละเอียดยิ่ง และครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กันยารัตน์ เกตุขำ. (2560). **ภาษาอังกฤษเพื่อการเขียนงานวิจัย**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ฉวีวรรณ ประจวบเหมาะ. (2542). ผู้ใหญ่-ผู้น้อย. ใน สุวรรณา สถาอานันท์ และเนื่องน้อย บุญเนตร (บรรณาธิการ), **คำ: ร่องรอยความคิดความเชื่อไทย**, 329-432. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชนกพร อังศุวิริยะ. (2558). ทศนภาวะในวาทกรรมการเงิน: สินเชื่อ บัตรเครดิตและบัตรเครดิตเงินสดจากสื่อโฆษณาทางโทรทัศน์. **ภาษาและภาษาศาสตร์**, 34(1), 1-17.

ชาญวิทย์ เยาวฤทธา. **แนวคิดเรื่อง “บุญคุณ” กับวัจนกรรม 3 ชนิดในสังคมไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ณัฐพร พานโพธิ์ทอง. (2542). หน้าที่ของอุปลักษณ์จากมุมมองของผู้พูดภาษาไทย. **ภาษาและวรรณคดีไทย**, 16, 249-268.

ณัฐพร พานโพธิ์ทอง. (2555). **เอกสารคำสอนรายวิชา 2201 783 การวิเคราะห์ภาษาไทยตามแนววจนปฏิบัติศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง)**. ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.

ณัฐพร พานโพธิ์ทอง, และศิริพร ภักดีผาสุข. (2560). การพูดเล่นและการหยอกล้อคู่สนทนา: ลักษณะเด่นของการสนทนาแบบเน้นภารกิจในภาษาไทย. **ภาษาและวรรณคดีไทย**, 34(2), 1-36.

ณัฐพร พานโพธิ์ทอง, และศิริพร ภักดีผาสุข. (2561). การสนทนาแบบเน้นภารกิจในภาษาไทยกับปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง: กรณีศึกษาข้อมูลชุด Mister O ภาษาไทย. **ภาษาและภาษาศาสตร์**, 36, 1-30.

หัตถดาว รักมาก, และณัฐพร พานโพธิ์ทอง. (2560). กลวิธีการตอบการแสดงความไม่พอใจของผู้โดยสาร: กรณีศึกษาพนักงานบริการผู้โดยสารภาคพื้นสายการบินไทย. **ภาษาและวรรณคดีไทย**, 34(2), 41-81.

ธีรยุทธ บุญมี. (2542). ศักดิ์ศรี-หน้าตา. ใน สุวรรณา สถาอานันท์ และเนื่องน้อย บุญเนตร (บรรณาธิการ), **คำ: ร่องรอยความคิดความเชื่อไทย**, 265-278. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นิจจาภา วงษ์กระจ่าง. (2545). **กลวิธีการรักษาหน้าในการตอบคำถามของนักการเมืองไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- นริศรา หาสนาม. (2558). ถ้อยคำแสดงการเป็นผู้ฟังของผู้ร่วมสนทนาที่มีสถานภาพเท่ากัน
ในบทสนทนาภาษาไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นworรณ พันธ์เมธา. (2559). **ไวยากรณ์ไทย.** กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ
 คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประไพพรรณ พิงฉิม. (2560). **ปริจเฉทการแถลงข่าวอื้อฉาวของบุคคลในวงการบันเทิงไทย:**
การศึกษาเชิงปริจเฉทวิเคราะห์และวิจารณ์ปฏิบัติศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระยาอุปกิตศิลปสาร. (2548). **หลักภาษาไทย: อักษรวิธี วลีวิภาค วากยสัมพันธ์ ฉันทลักษณ์.**
 กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- พระมหาสมชาย ฐานวุฑโฒ. (2547). **มงคลชีวิต ฉบับ “ทางก้าวหน้า”.** กรุงเทพมหานคร:
 ฐานการพิมพ์.
- พรรณธร ครุฑเนตร. (2557). **กลวิธีทางภาษาที่ใช้ยุติการสนทนาที่มีความขัดแย้งในภาษาไทย.**
 วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิรุฬห์ ปิยมพงศ์, และกิงกาญจน์ เทพกาญจนา. คุณสมบัติทางวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์ของ
 ตัวบ่งชี้ผู้รับประโยชน์ “เพื่อ” และ “ให้” ในภาษาไทย. **อักษรศาสตร์**, 46(2), 345-407.
- รดารัตน์ ศรีพันธ์วรกุล. (2562). **การศึกษาวัฒนธรรมการแสดงความเห็นแย้งของผู้เรียนภาษาไทย**
ชาวจีนตามแนววจนปฏิบัติศาสตร์อันตรภาษา: กรณีศึกษานักศึกษาชาวจีนจากมณฑล
ยูนนานและกวางสี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542.** กรุงเทพมหานคร:
 ราชบัณฑิตยสถาน.
- ราชบัณฑิตยสภา. (2560). **พจนานุกรมศัพท์ภาษาศาสตร์ (ภาษาศาสตร์ทั่วไป).** กรุงเทพมหานคร:
 สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.
- วรวรรณา เพ็ชรกิจ. (2558). รูปเบี่ยงบังในบทความวิจัยภาษาอังกฤษ และปัญหาของผู้เขียนที่ไม่ใช่
 เจ้าของภาษา. **มนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร**, 12(3), 27-48.
- วรวรรณา เพ็ชรกิจ, และคณะ. (2559). รูปเบี่ยงบังระดับคำและหน้าที่ในบทความวิจัยภาษาไทย
 ด้านวิทยาศาสตร์และมนุษยศาสตร์. **ศิลปศาสตร์**, 16(2), 173-198.
- วราภรณ์ สุขประเสริฐ. (2533). **กลวิธีทางภาษาในการกลบเกลื่อนความคิดทางลบต่อมารดา**
ในทัศนปริจเฉทของวัยรุ่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีณา วุฒิจำนงค์. (2558). **การกล่าวขำคู่สนทนาในการสนทนาภาษาไทย.** วิทยานิพนธ์ปริญญา
 มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ศุภจิตา เทียมสมบูรณ์. (2541). **กลไกทางภาษาในการตอบคำถามของนักการเมืองไทยในการให้สัมภาษณ์สื่อมวลชน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิทธิธรรม อ่องวุฒิวัฒน์. (2558). **การแสดงความเห็นแย้งในปริศนาการสนทนาในภาษาไทยและข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนันทา คงประโคน. (2544). **กลวิธีการกลบเกลื่อนในการสนทนาเรื่องเพศของคนไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพัตรา สุภาพ. (2518). **สังคมและวัฒนธรรมไทย คำนิยม: ครอบครัว: ศาสนา: ประเพณี**. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- ยางวอน ฮยอน. (2560). **การปฏิสัมพันธ์ของชาวเกาหลีที่ใช้ภาษาไทยและชาวไทยในบริบทธุรกิจ: การศึกษาตามแนววจนปฏิบัติศาสตร์อันตรภาษาและวจนปฏิบัติศาสตร์ระหว่างวัฒนธรรม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรกัญญา อนันต์ทรัพย์สุข. (2559). **ถ้อยคำนัยแฝงในการแสดงเดี่ยวไมโครโฟนครั้งที่ 7-10 ของอุดม แต่วาณิช**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2544). **ภาษาศาสตร์สังคม**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2557). **ลักษณะสองหน้าของภาษาวิชาการ: ความแจ่มชัดและการเบี่ยงเบนในการเขียนภาษาวิชาการไทย. ภาษากับอำนาจ: บทความจากการประชุมวิชาการ, 78-107.**
- อรวี บุณนาค, และสมชาย สำเนียงงาม. (2561). **กลวิธีการกลบเกลื่อนในการสื่อสารในภาวะวิกฤตผ่านเฟซบุ๊กองค์กรธุรกิจ. วารณวิทัศน์, 18, 138-165.**

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาษาต่างประเทศ

CHULALONGKORN UNIVERSITY

- Austin, J. L. (1962). **How to Do Things with Words**. Oxford University Press.
- Barotto, A. (2018). The hedging function of exemplification: Evidence from Japanese. **Journal of Pragmatics**, 123, 24-37.
- Bella, S. (2011). Mitigation and politeness in Greek invitation refusals: Effects of length of residence in the target community and intensity of interaction on non-native speakers' performance. **Journal of Pragmatics**, 43, 1718-1740.
- Brown, P., & Levinson, S. (1978). Universals in language usage: Politeness phenomena. In E. Goody (Ed.), **Questions and Politeness**. Cambridge University Press.
- Brown, P., & Levinson, S. (1987). **Politeness: Some Universals in Language Usage**. Cambridge University Press.

- Caffi, C. (1999). On mitigation. **Journal of Pragmatics**, 31, 881-909.
- Carol, R., & Kobayashi, H. (1999). Requestive hints in Japanese and English. **Journal of Pragmatics**, 31, 1173-1201.
- Chodorowska, M. (1997). On the polite of *¿me entiendes?* in Spanish. **Journal of Pragmatics**, 28, 355-371.
- Crompton, P. (1997). Hedging in academic writing: Some theoretical problems. **English for Specific Purposes**, 16(4), 271-287.
- Czerwionka, L. (2012). Mitigation: The combined effects of imposition and certitude. **Journal of Pragmatics**, 44, 1163-1182.
- Czerwionka, L. (2014). Participant perspectives on mitigated interactions: The impact of Imposition and uncertainty. **Journal of Pragmatics**, 67, 112-130.
- Flores-Ferrán, N. (2010). An examination of mitigation strategies used in Spanish psychotherapeutic -discourse. **Journal of Pragmatics**, 42, 1964-1981.
- Flores-Ferrán, N., & Lovejoy, K. (2015). An examination of mitigating devices in the argument interactions of L2 Spanish learners. **Journal of Pragmatics**, 76, 67-86.
- Fraser, B. (1980). Conversational mitigation. **Journal of Pragmatics**, 4, 341-350.
- Fujii, Y. (2012). Differences of situating Self in the place/ba of interactional between the Japanese and American English speakers. **Journal of Pragmatics**, 44, 636-662.
- Wang, Y. (2019, June 9-14). **Hedges Used in Academic Articles between Native English and Japaneses Writers**. [Poster presentation]. The 16th International Pragmatic Conference, Hong Kong.
- Goffman, E. (1967). **Interaction Ritual: Essays in Face-to-Face Behavior**. Garden City, New York: Doubly.
- Grice, H.P. (1975). Logic and Conversation. In P. Cole & J. L. Morgan (Eds.), **Syntax and Semantics, Vol.3: Speech Acts**. Academic Press.
- Grice, H.P. (1991). **Studies in the Way of Words**. Harvard University Press.
- Haugh, M., Kadar, D. Z., & Mills, S. (2013). Interpersonal pragmatics: Issues and debates. **Journal of Pragmatics**, 58, 1-11.
- Henricson, S., & Nelson, M. (2017). Giving and receiving advice in higher education. Comparing Sweden-Swedish and Finland-Swedish supervision meetings. **Journal of Pragmatics**, 109, 105-120.

- Holmes, J. (1984). Modifying illocutionary force. **Journal of Pragmatics**, 8, 345-365.
- Hu, G., & Cao, F. (2011). Hedging and boosting in abstracts of applied linguistics articles: A comparative study of English- and Chinese-medium journals. **Journal of Pragmatics**, 43, 2795-2809.
- Hübler, A. (1981). **Understatements and Hedges in English**. John Benjamins Publishing Company.
- Hurford, J.R., & Heasley, B. (1983). **Semantics: A Coursebook**. Cambridge: Cambridge University Press.
- Hyland, K. (1994). Hedging in academic writing and EAP textbooks. **English for Specific Purposes**, 13(3), 239-256.
- Ibáñez, C. V. (2020). Recognising mitigation: Three tests for its identification. **Journal of Pragmatics**, 167, 68-79.
- Itakura, H., & Tsui, A. B. M. (2011). Evaluation in academic discourse: Managing criticism in Japanese and English book reviews. **Journal of Pragmatics**, 43, 1366-1379.
- Itakura, H. (2013). Hedging praise in English and Japanese book reviews. **Journal of Pragmatics**, 45, 131-148.
- Kim, M. (2014). Why self-deprecating? Achieving 'oneness' in conversation. **Journal of Pragmatics**, 69, 82-98.
- Koike, D. A. (1994). Negation in Spanish and English suggestions and requests: Mitigating effects?. **Journal of Pragmatics**, 21, 513-526.
- Kurzon, D. (2001). The politeness of judges: American and English judicial behaviour. **Journal of Pragmatics**, 33, 61-85.
- Lakoff, G. (1973). Hedges: A study in meaning criteria and the logic of fuzzy concepts. **Journal of Philosophical Logic**, 2, 458-508.
- Locher, M. A., & Watts, R. J. (2008). Relational work and impoliteness: Negotiating norms of linguistic behaviour. In D. Bousfield & M. A. Locher (Eds.), **Impoliteness in Language. Studies on Its Interplay with Power in Theory and Practice** (pp. 77-99). Mouton de Gruyter.
- Markus, H. R., & Kitayama, S. (1991). Culture and the self: Implications for cognition, emotion, and motivation. **Psychological Review**, 98(2), 224-253.
- Martinovski, B. (2006). A framework for the analysis of mitigation in courts: Toward a

- theory of mitigation. **Journal of Pragmatics**, 38, 2065-2086.
- Miskovic-Lukovic, M. (2009). *Is there a chance that I might kinda sort of take you out to dinner?:* The role of the pragmatic particles *kind of* and *sort of* in utterance interpretation. **Journal of Pragmatics**, 41, 602-625.
- Norrick, N. R., & Spitz, A. (2008). Humor as a resource for mitigating conflict in interaction. **Journal of Pragmatics**, 40, 1661-1686.
- Ran, Y. (2015). Metapragmatic negation as a rapport-oriented mitigating device. **Journal of Pragmatics**, 84, 190-203.
- Ren, W. (2018). Mitigation in Chinese online consumer reviews. **Discourse, Context & Media**, 26, 5-12.
- Sacks, H., Schegolf, E. A., & Jefferson, G. (1974). A simplest systematics for the organization of turn-taking for conversation. **Language**, 50(4), 696-735.
- Sadock, J. M. (1978). On testing for conversational implicature. In P. Cole (Ed.), **Syntax and Semantics. Vol. 9: Pragmatics**. New York. Academic Press.
- Schneider, S. (2010). Mitigation. In M. A. Locher & S. L. Graham (Eds.), **Interpersonal Pragmatics** (pp. 253-269). Mouton de Gruyter.
- Searle, J. R. (1965). What is a speech act. In R. Stainton, ed., **Perspectives in the Philosophy of Language: a Concise Anthology** (pp. 77-99). Broadview Press.
- Searle, J. R. (1969). **Speech Acts: An Essay in the Philosophy of Language**. Cambridge, England: Cambridge University.
- Searle, J. R. (1976). The classification of illocutionary acts. **Language in Society**, 5, 1-24. England: Cambridge University.
- Shisá, M. (2001). Illocutionary force and degrees of strength in language use. **Journal of Pragmatics**, 33, 1791-1814.
- Skewis, M. (2003). Mitigated directness in *Honglou meng*: Directive speech acts and politeness in eighteenth century Chinese. **Journal of Pragmatics**, 35, 161-189.
- Spencer-Oatey, H. (2000). Rapport Management: A Framework for Analysis. In H. Spencer-Oatey (Ed.), **Culturally Speaking: Managing Rapport Through Talk across Cultures** (pp. 11-46). New York: Continuum.
- Spencer-Oatey, H. (2002). Managing rapport in talk: Using rapport sensitive incidents to explore the motivational concerns underlying the management of relations.

- Journal of Pragmatics**, 34, 529-545.
- Takimoto, M. (2015). Assertions and lexical invisibility in EFL learners' academic essays. **Journal of Pragmatics**, 89, 85-99.
- Tchizmarova, I. K. (2005). Hedging functions of the Bulgarian discourse marker *xajde*. **Journal of Pragmatics**, 37, 1143-1163.
- Thaler, V. (2012). Mitigation as modification of illocutionary force. **Journal of Pragmatics**, 44, 907-919.
- Turnbull, W., & Saxton, K. L. (1997). Modal expressions as facework in refusals to comply with requests: I think I should say 'no' right now. **Journal of Pragmatics**, 27, 145-181.
- Ukosakul, M. (2005). The significance of 'face' and politeness in Politeness in social interaction as revealed through Thai 'face' idioms. In R. Lakoff & S. Ide (Eds.), **Broadening the Horizon of Linguistic Politeness** (pp. 117-127). Amsterdam: John Benjamins.
- Wang, Y. (2019, June 9-14). A Mitigator or Intensifier? – A Study of Non-epistemic Uses of English “I think,” Japanese “to omou” and Chinese “wo juede” [Poster presentation]. The 16th International Pragmatic Conference, Hong Kong.
- Yang, Y., & Yap, F. H. (2015). “I am sure but I hedge”: Fear expression *kǒngpà* as an interactive rhetorical strategy in Mandarin broadcast talk. **Journal of Pragmatics**, 83, 41-56.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

ตัวอย่างแบบสอบถามที่ใช้ในงานวิจัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

แบบสอบถามแสดงความคิดเห็น

เรื่อง

“การทำให้ความอ่อนลง (Mitigation) ในภาษาไทย”

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยผลที่ได้จะนำไปใช้เพื่อศึกษาด้านการใช้ภาษาเท่านั้น แบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1: ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2: แบบสอบถามแสดงความคิดเห็น

หมายเหตุ

- ❖ แบบสอบถามแสดงความคิดเห็นนี้เป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการทำวิจัย จึงขอความกรุณาช่วยตอบแบบสอบถามอย่างเต็มที่ตามความเป็นจริงเพื่อประโยชน์ต่อการทำวิจัย
- ❖ ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามจะถูกเก็บไว้เป็นความลับ

ส่วนที่ 1: ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม (กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความต่อไปนี้)

1. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

2. ชั้นปี _____

เอกสารแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย

วันที่.....เดือน.....พุทธศักราช.....

ข้าพเจ้า.....ขอลงนาม

ในเอกสารแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัยเพื่อเป็นหลักฐานว่า

1. ข้าพเจ้ายินยอมเข้าร่วมการวิจัยเรื่อง “การทำให้ความอ่อนลง (Mitigation) ในภาษาไทย” ของ นางสาวสุจิตรา ศิริพาณิชย์ ด้วยความสมัครใจและพร้อมให้ความร่วมมือในการวิจัยเพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ และสามารถเปิดเผยหรือตีพิมพ์ข้อมูลดังกล่าวสู่สาธารณชนได้ ทั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยวิธีการบันทึกเสียงการสนทนา
2. ก่อนที่จะลงนามในเอกสารแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้อธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัยและวิธีดำเนินการวิจัยให้ข้าพเจ้าเข้าใจดีแล้ว
3. ข้าพเจ้าได้รับการรับรองจากผู้วิจัยว่าจะตอบคำถามต่าง ๆ ที่ข้าพเจ้าสงสัยด้วยความเต็มใจ และไม่ปิดบังซ่อนเร้น
4. ข้าพเจ้ามีสิทธิ์ที่จะยุติการเข้าร่วมการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ โดยไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อข้าพเจ้า
5. ข้าพเจ้าได้รับการรับรองจากผู้วิจัยว่าจะเก็บข้อมูลของข้าพเจ้าไว้เป็นความลับ และใช้นามสมมติแทนนามจริงในการนำเสนอผลการวิจัยทั้งหมด
6. ข้าพเจ้าได้รับการรับรองจากผู้วิจัยว่าข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้เพื่อศึกษาด้านการใช้ภาษาเท่านั้น
7. ข้าพเจ้าได้อ่านและเข้าใจข้อความข้างต้นแล้วทุกประการ และได้ลงนามในเอกสารแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัยนี้ด้วยความสมัครใจ

ลงนาม.....ผู้ยินยอม

(.....)

ลงนาม.....ผู้วิจัย

(.....)

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวสุจิตรา ศิริพาณิชย์
วัน เดือน ปี เกิด	11 พฤษภาคม 2536
สถานที่เกิด	จันทบุรี
วุฒิการศึกษา	อักษรศาสตรบัณฑิต (ภาษาไทย) เกียรตินิยมอันดับ 1 มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีสำเร็จการศึกษา 2557
ที่อยู่ปัจจุบัน	กรุงเทพมหานคร
รางวัลที่ได้รับ	ได้รับทุนการศึกษาจากโครงการสู่ความเป็นเลิศด้านภาษาและวรรณคดีไทย ประจำปีการศึกษา 2560-2563 และได้รับทุนจากหน่วยปฏิบัติการวิจัย “ไทยวิทรรศน์” เพื่อการศึกษาภาษา วรรณคดี และคติชนไทย ประจำปีการศึกษา 2562-2563